

CMYK
 CIP do B2
 011/242 2298
 АСОШЕ
 СТУДИО

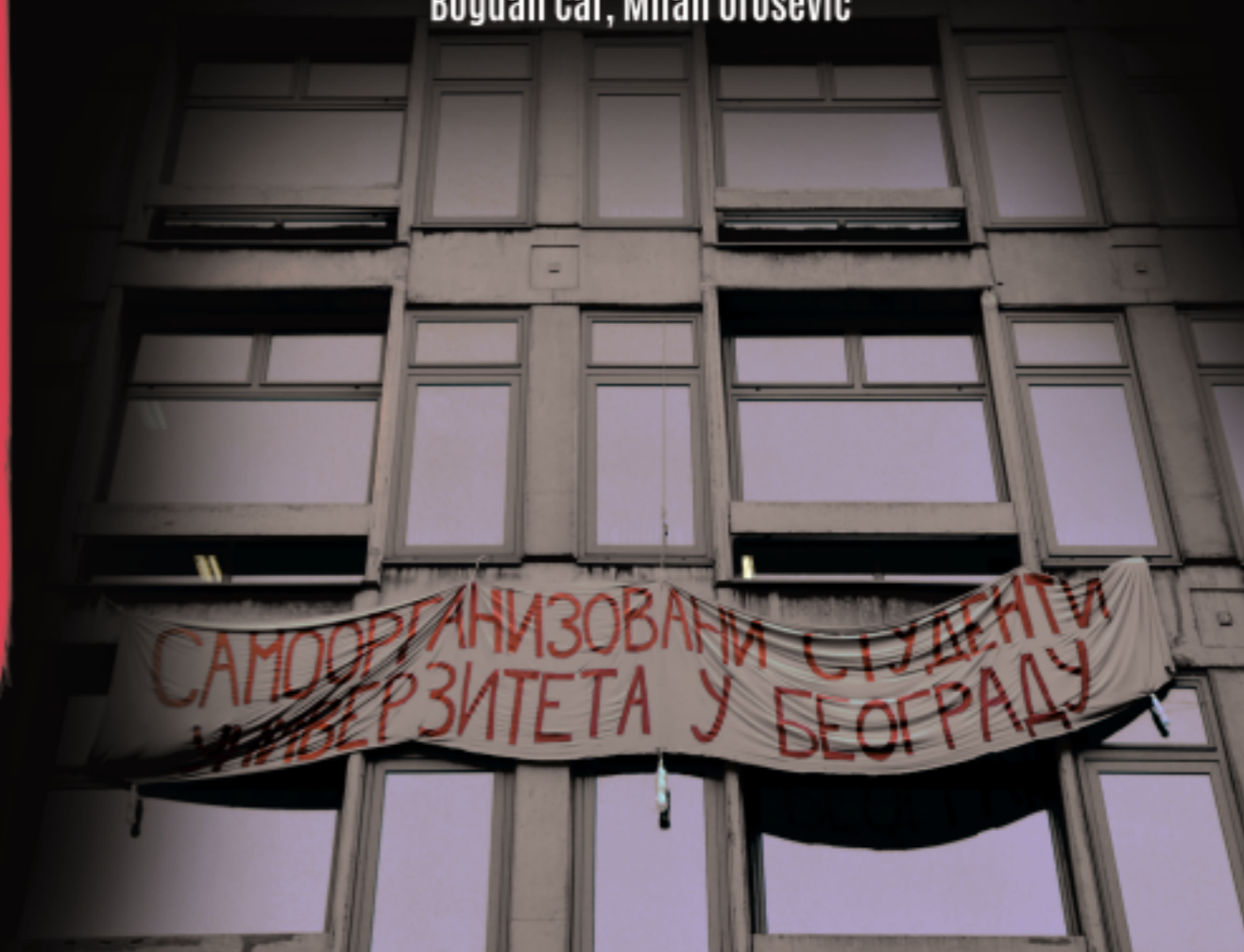
BLOKADA FILOZOFSKOG FAKULTETA 2014. GODINE

Urednici: Božidar Filipović i Nataša Jovanović

BLOKADA

Filozofskog fakulteta 2014. godine

Jovana Zafirović, Asja Lazarević, Nela Grahek, Milica Resanović,
 Isidora Petrović, Hristina Cvetinčanin Knežević,
 Bogdan Car, Milan Urošević

ISBN 978-86-918053-2-6

9 788691 805326

B

**lokada Filozofskog
fakulteta 2014. godine**

*Jovana Zafirović, Asja Lazarević, Nela Grahek,
Milica Resanović, Isidora Petrović, Hristina
Cvetinčanin Knežević, Bogdan Car, Milan Urošević*

Urednici: Božidar Filipović i Nataša Jovanović

Urednici: Božidar Filipović i Nataša Jovanović
Blokada Filozofskog fakulteta 2014. godine
Jovana Zafirović, Asja Lazarević, Nela Grahek, Milica Resanović,
Isidora Petrović, Hristina Cvetinčanin Knežević, Bogdan Car, Milan Urošević
Prvo izdanje, Beograd 2017.

Izdavači
Sociološko udruženje Srbije i Crne Gore,
Institut za sociološka istraživanja
Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu,
Čika Ljubina 18–20, Beograd 11000, Srbija

Za izdavače
Doc. dr Jovo Bakić
Prof. dr Mirjana Bobić

Recenzenti
Prof. dr Aleksandar Molnar
Prof. dr Ivana Spasić

Korektura
Marina Davidović

Priprema
Dosije studio, Beograd

Štampa
JP Službeni glasnik, Beograd

Tiraž
150

ISBN
978-86-918053-2-6

Fotografija na koricama
Milutin Raković

Sadržaj

- 7 | *Sreten Vujović:*
PREDGOVOR
- 17 | *Božidar Filipović i Nataša Jovanović:*
UVOD
- 29 | *Jovana Zafirović i Asja Lazarević:*
BLOKADA U KONTEKSTU BOLONJSKIH REFORMI
- 53 | *Nela Grahek i Asja Lazarević:*
ORGANIZACIONE FORME ZA REALIZACIJU
STUDENTSKIH INTERESA U KONTEKSTU BLOKADE
- 73 | *Milica Resanović:*
MOGUĆNOST SOLIDARNOSTI IZMEĐU PROFESORA
I STUDENATA U PROTESTU
- 95 | *Isidora Petrović i Hristina Cvetinčanin Knežević:*
BORBA ZA PRAVA I/ILI NASILJE:
PERSPEKTIVA AKTERA BLOKADE
- 125 | *Bogdan Car i Milan Urošević:*
VARIJANTE TUMAČENJA POSLEDICA BLOKADE
- 151 | Prilog br. 1:
OSNOVA (PITANJA) ZA RAZGOVOR
- 160 | Prilog br. 2:
HRONOLOGIJA DOGAĐANJA
(SEPTEMBAR – DECEMBAR 2014)
- 165 | Prilog br. 3:
ODLUKE I SAOPŠTENJA ORGANA FAKULTETA
- 198 | Prilog br. 4:
ZAPISNICI SA SEDNICA NASTAVNO-NAUČNOG VEĆA

- 204 | Prilog br. 5:
MINISTARSTVO PROSVETE, NAUKE I TEHNOLOŠKOG
RAZVOJA – IZVEŠTAJ O IZVRŠENOM UPRAVNOM
NADZORU NAD RADOM FILOZOFSKOG FAKULTETA
(ZAKLJUČAK I MERE)
- 212 | Prilog br. 6:
ZAPISNICI I IZVEŠTAJI ZBORA
- 245 | Prilog br. 7:
SAOPŠTENJA STUDENTSKE AKCIJE
- 248 | Prilog br. 8:
OSTALE STUDENTSKE INICIJATIVE
- 255 | Prilog br. 9:
LECI KORIŠĆENI U PROTESTU
- 257 | Prilog br. 10:
BLOKADA FILOZOFSKOG FAKULTETA U MEDIJIMA
- 263 | Prilog br. 11:
„STUDENTSKE BORBE“ DRAGANE JOVIĆ
I MILENE STANIĆ
- 267 | Prilog br. 12:
TRANSKRIPTI RAZGOVORA (TRI PRIMERA)
- 292 | Prilog br. 13:
IZBOR MATERIJALA IZ ARHIVE FILOZOFSKOG
FAKULTETA (SEPTEMBAR 2014 – JANUAR 2015)
- 335 | Prilog br. 14:
KRIVIČNE PRIJAVE
- 354 | Prilog br. 15:
DISCIPLINSKE PRIJAVE
- 375 | BIOGRAFIJE AUTORA

PREDGOVOR

Sreten Vujović*

Nisam do sada pisao predgovor za ovako neobičnu knjigu: ona sadrži pet tekstova osmoro sadašnjih i bivših studenata sociologije Filozofskog fakulteta u Beogradu, posvećenih dužoj blokadi njegovog rada 2014. godine. Reč je o zborniku radova koji se formirao na neobičnom mestu i u čijem su nastajanju učestvovali sociolozi raznih generacija. Sama blokada je nesvakidašnji, netipičan događaj: interesi aktera u blokadi kao društvenom sukobu bili su veoma suprotstavljeni; organizacija blokade bila je svojevrsna – anarhična, tajnovita, nasilna; „odjeci i reagovanja“ na blokadu bili su svakakvi, a njeni ishodi bili su neizvesni; ne zna se ko su pobednici a ko gubitnici, a možda su svi bili poraženi, što je, takođe, neobično.

No, krenimo redom.

Organizovanje intergeneracijskih socioloških susreta?

Inicijator projekta bio je Ivan Janković, poznati beogradski sociolog, advokat, borac za ljudska prava, naš najistaknutiji abolicionista, autor brojnih knjiga i radova i organizator „intergeneracijskih socioloških susreta“, kako ih je sam nazvao. U Ivanovoj kući se od 2014. do 2017. godine okupljala mala ali valjana grupa koju su činili osmoro darovitih sadašnjih i bivših studenata sociologije: Jovana Zafirović, Asja Lazarević, Nela Grahek, Milica Resanović, Isidora Petrović, Hristina Cvetinčanin Knežević, Bogdan Car i Milan Urošević; dvoje asistenata s Odeljenja za sociologiju FF-a: Nataša Jovanović i Božidar Filipović; jedan penzionisani – Sreten Vujović i dvoje aktivnih profesora sociologije – Aleksandar Molnar i Ivana Spasić. Molnar, profesor koji studentima puno pruža, ali od njih i puno traži, bio je desna ruka Ivanu Jankoviću u organizaciji sastanaka i rada na

* sreten.vujovic@gmail.com

Zborniku. Povremeno je dolazila poznata sociološkinja Vesna Pešić, zaslužna mirovna aktivistkinja i političarka. Dolazila je i Tatjana Vujović, penzionisana profesorka Filološke gimnazije u Beogradu. Jednom se pojavio kolega Vladimir Mijanović, poznat kao Vlada Revolucija, jedan od najistaknutijih šezdesetosmaša, koji nam je govorio čime se danas bavi i koga su studenti tada prvi put lično upoznali. Bilo je i kolega koji su neko vreme dolazili pa su iz raznih razloga odustali: asistent Dejan Petrović, te studenti i studentkinje Petar Korać, Jakov Vidojević, Ana Macanović i Dunja Rilak, takođe svi sa našeg Odeljenja. Zabeležicu i da smo se nekoliko puta sastajali u slušaonici na trećem spratu Filozofskog fakulteta, kao i da su neki dubinski intervjui s respondentima obavljani u Institutu za sociološka istraživanja FF-a.

Na šta su podsećali naši intergeneracijski sociološki susreti?

Imajući na umu i promenjene društvene i političke okolnosti, rekao bih da su najviše podsećali na „kućne fakultetske seminare“ poput onih na beogradskom „Slobodnom univerzitetu“ 1970-ih, na male „društvene laboratorije“ (Čikaška škola), „kreativne radionice“, „mislionice“, „razgovaraonice“ ...

U sadržajnom i zanimljivom tekstu „Moje nade i iluzije“ (*Republika*, br. 528–531, Beograd, XXIV, 2012) Vesna Pešić piše da se na „Slobodnom univerzitetu, koji su naši disidenti održavali po kućama, raspravljalo zaista univerzitetski. Na neke veoma apstraktne, odnosno filozofske, antropološke i naučne teme. Okupljali su se određeni ljudi, koji su već bili u zatvoru, ili su izbačeni s posla, kao profesori s Filozofskog fakulteta. Dakle svi oni koji su već bili pod prismotrom DB, a bilo je tu i onih koji su špijunirali za službu“.

Podsećam i da su najstariji učesnici naših skorašnjih intergeneracijskih socioloških susreta svojevremeno bili predavači odnosno da su učestvovali u radu Slobodnog Univerziteta u Beogradu 1970-ih.

Zbog čega smo se mi sastajali?

Najkraće rečeno, sastajali smo se jer smo verovali da „oslobađajuća moć proizlazi iz stvaralačke imaginacije“. Kao intelektualci kritički smo razmatrali javne probleme našeg društva koje se decenijama nalazi u ozbiljnoj krizi tragajući za temom koja bi prvenstveno odgovarala interesu-

vanju mladih sociologa. Nakon mnogih rasprava i nedoumica saglasno smo se usredsredili na temu „Blokada Filozofskog fakulteta 2014. godine“.

Verujem da je Ivan Janković, pored iznetog, želeo i da svoju plodnu i uspešnu karijeru dopuni radom sa studentima čime, nažalost, nije imao mogućnosti ranije da se bavi, a da je moj dodatni motiv bio da kao penzioner nastavim da se susrećem sa studentima, kolegama i prijateljima. Ivani Spasić i Aleksandru Molnaru, kao aktivnim profesorima, očigledno nikad nije dovoljno posla i druženja sa studentima, kolegama i prijateljima. Moglo bi se reći da su naši susreti jednim delom bili motivisani negovanjem starih i sticanjem novih prijateljstava.

Kome su posvećeni naši sociološki susreti?

Posvećeni su Aljoši Mimici (1948–2011), uglednom sociologu, uzornom profesoru Filozofskog fakulteta, vrsnom prevodiocu, intelektualcu liberalno-demokratske orijentacije, istaknutom članu Beogradskog kruga, piscu brojnih knjiga i radova i, ne na poslednjem mestu, našem prijatelju.

Svima preporučujem izvanredan tekst Veljka Vujačića „Aljoša Mimica. Profesor. Sociolog. Prijatelj“ (*Sociologija* (2012), Vol. LIV, No. 4, str. 747–754). Vujačić je bio najbolji student A. Mimice, a danas je ugledni američki i ruski profesor i istraživač.

Sedeći tako u biblioteci Ivana Jankovića, na čijoj jednoj polici se nalazila uramljena fotografija Aljoše Mimice, imali smo običaj da pre početka stručnog razgovora ispričamo neku anegdotu o našem drugu. Primerice, kada smo Aljoša i ja sedeli sami u gornjem delu amfiteatra na Filozofskom fakultetu čekajući da se okupe studenti i nastavnici zbog novog protesta, koleginica Staša Babić, arheološkinja, koja je upravo ulazila u amfiteatar, dobacila nam je: „Vidi ova dva Mapetovca!“

Naravno, znatno važnije od anegdota bilo je podsećanje na ideje iz Aljošinih radova. To se posebno odnosilo na ideje o „demokratskom despotizmu“ (Mimica (1994), „Tokvil, naš savremenik“) i o kolektivnoj svesti i anomiji (E. Dirkem), koje je on uspešno aktualizovao analizirajući Miloševićev autoritarni režim. Milošević je pomoću hegemonije partije u Srbiji uspostavio „demokratski despotizam“. Na drugoj strani, Monteskeje, čiji je *Duh zakona* Aljoša preveo, „poručivao“ nam je da u našem političkom uređenju koje je formalno republikansko, a suštinski despotsko, prevladava strah a ne vrlina. Time je svakom čitaocu moralo biti jasno da značaj Monteskejeove sociološke poruke nadilazi vreme u kojem je nastala (Vujačić, n.d.).

Rezultati neoliberalne terapije u Istočnoj Evropi, pa i u Srbiji, bili su šokantni. U ekonomiji: raspad istočnih tržišta i ekonomski pad, visoka nezaposlenost, inflacija, sumnjivi rezultati privatizacije, opšti pad životnog standarda i socijalna polarizacija. U političkom životu: politička fragmentacija i nestabilnost, problemi sa uspostavljanjem demokratskih institucija, uzdizanje nacionalističkih i ekstremističkih pokreta, pretnje manjinama i ljudskim pravima (Sokol (2001), „Central and Eastern Europe a Decade After the Fall of State-socialism: Regional Dimensions of Transition Processes“, *Regional Studies*, Vol. 35, No. 7, pp. 645–655). U ovom navođenju Martin Sokol ne pominje balkanizaciju, raspad Jugoslavije u građanskom ratu kao „najvećem zlu od svih zala“, deobe i seobe, itd.

Bilo nam je jasno da se demokratija, ukoliko nije liberalna, može izroditi u „demokratski despotizam“. Drugim rečima, demokratija bez libertijanizma (sloboda pojedinca, individualizam...) najčešće skreće u populizam praćen puzećom, a potom galopirajućom diktaturom (autokracijom, ličnom vlašću, autoritarnim režimom). Demokratski despotizmi su, nažalost, bili česta pojava u novijoj istoriji Srbije, a takva pojava postoji i danas. Za ovu problematiku na teorijsko-istorijskom planu veoma je instruktivna i nova knjiga Aleksandra Molnara *Borba protiv despotizma na poprištu teorije – Monteskje, Konstan, Tokvil*, (2016).

Treba dodati da se Mimica borio i protiv „anti-antifašizma“. Bio je borac protiv desničarskog ekstremizma, osobito protiv Šešelja koga je nazivao *doctor horribilis*. Protivio se i levičarskom ekstremizmu. Rečju, bio je protiv ratobornog nacionalizma i nasilja u svakom pogledu. U okviru svoje otvorene misli o otvorenom društvu tragao je za alternativom postojećem stanju stvari.

Smatrali smo važnim, što je bilo karakteristično i za Aljošinu pedagošku praksu, da se našim studentima pomogne da kritički misle, kao i da misle alternativno, i da nije bitno da li je alternativni način uvek bolji, važna je principijelna spremnost na njega, kako je u jednom intervjuu 2002. godine rekao Ljubiša Rajić. Pravo na drugačije mišljenje upražnjavali su koautori i autori predstavljeni u našem Zborniku.

Šta je još u Mimičinom delu bilo privlačno i mladima i starima? Činjenica da je među sociolozima bio najbolji stilista na našem „zajedničkom jeziku“. Njegova „pisana magija“ je, kako dobro zapaža V. Vujačić, uzimala formu produženih eseja u kojima se preplitala istorija ideja, sociologija, anegdote i lepa književnost. Imao je izuzetno jasan stil, ali ne anglosaksonski suvoparan, već s dobrom primesom ‘francuskih’, ornamenata koji ‘život znače’. Dobar i lep stil se teško može naučiti, ali valja mu težiti. Na to je, pored ostalog, stalno podsećala koleginica Ivana Spasić analizirajući radove za naš Zbornik.

Aljoša nije bio pristalica Bolonjskih procesa. Smatrao je da je to neka vrsta fragmentacije univerzitetskog obrazovanja, parcelisanja naučnih disciplina na kurseve, potiskivanja temeljnog teorijskog obrazovanja, smanjenja značaja društvenih i humanističkih nauka. Aljošina renesansna, humanistička i prosvetiteljska misao činila ga je privrženijim humboldtovskoj koncepciji univerziteta.

Ali, ubeden sam da bi Aljoša, da je nekim slučajem još s nama, podržao naše proučavanje blokade, verovatno bio član našeg tima, kao što bi podržao i sadašnji „Protest protiv diktature“, a naročito njegove dve ubojite parole: „Vučiću Šrederu“ i „Vučiću Vejderu“. Prethodnom rečenicom, očigledno, skrenuo sam u ono što se zove priželjkivano mišljenje.

Zašto je predmet našeg proučavanja bila blokada rada Fakulteta kao društveno-politički sukob?

Blokada rada je vaninstitucionalni, anarhični protest (bunt), posebna vrsta društveno-političkog odnosa koji pre svega nastaje zbog neusklađenosti interesa. Sukob u političkom smislu je nastojanje aktera da se svojim interesima nametnu onima koji imaju suprotstavljene ili drukčije interese. Mogući su i horizontalni i vertikalni interesni savezi. Na blokade se može gledati i kao na grupe za pritisak koje nastoje da svoj interes ostvare ili zaštite različitim pritiscima na pojedince, ustanove, javnost ili strukture moći. Metode delovanja mogu biti različite: mirne i nasilne, od suptilnih razgovora i pregovora do nasilnih blokada rada i političkih pritisaka posredstvom javnosti. Lobiranje i drugi oblici grupnih pritisaka u izrazitom su porastu poslednjih godina. Nije reč samo o kvantitativnom porastu različitih grupa za pritisak, već o promenama u njihovoj strukturi i delovanju. Dok su ranije te grupe, po pravilu, predstavljale široke asocijacije različitih interesa, one se danas sve više diferenciraju u grupe posebnih interesa (Mirić /1990/, *Leksikon temeljnih pojmova politike*, str. 121–123).

Blokade rada fakulteta se u najnovije vreme javljaju u Zagrebu, Beogradu i drugde. Najčešće se javljaju na beogradskom Filozofskom fakultetu koji je decenijama poprište borbe za pravo na pobunu, alternativu, „kritiku svega postojećeg“, zadobijanje slobode, izumevanje demokratije, a to je značilo i mesto okupljanja slobodnomislećih studenata, nastavnika i saradnika s drugih fakulteta, ali i mesto unutrašnjih sukoba i napetosti, latentnih i manifestnih, i onih koji dolaze spolja od jednopartijske pa od višepartijske države, Ministarstva prosvete, Univerziteta, ponekad SANU, SPC, itd.

Bilo bi heuristički plodnije da je bilo moguće *in vivo* ili *post festum* komparativno proučavati blokade rada na četiri fakulteta Univerziteta u Beogradu: Filozofskom, Pravnom, Političkih nauka i Arhitektonskom, kako bi se uočile sličnosti i razlike (specifičnosti) u manifestaciji samog događanja. Posebno je zanimljivo saznati zašto je na jednom fakultetu blokada rada trajala znatno duže nego na ostalim.

Na drugoj strani, naš Zbornik sadrži, doduše fragmentarnu, komparaciju sa studentskim protestima koji su se razlikovali od blokade rada 2014. godine. Studentska pobuna 1968. godine bila je i jedna vrsta blokade (štrajka) na Filozofskom fakultetu ali su, poput pobunjenih studenata u mnogim zemljama (Zapadna Nemačka, SAD, Francuska), naši studenti zajedno sa svojim profesorima pored demokratizacije univerzitetskog obrazovanja zahtevali i radikalnu demokratizaciju društva i politike – „Budimo realisti, tražimo nemoguće“. U tome se ogleda bitna razlika između zahteva blokadera koji se poslednjih godina uglavnom svode na zahteve za niže školarine ili na besplatno školovanje, 48 ESPB i dodatne ispitne rokove i zahteva studenata šezdesetosmaša ili studenata koji su masovno, zajedno s profesorima, demonstrirali Beogradom 1996/97. godine. Posle svega, po svoj prilici, svima su ostale još samo „nade i iluzije“.

Kao šezdesetosmaš i jedan od najstarijih učesnika na našim susretima sećam se dve ključne izreke koje su bile u opticaju tokom „lipanjskih gibanja“ 1968. godine: „Da nema vetra pauci bi nebo premrežili“ i „Ne pada sneg da pokrije breg već da svaka zverka pokaže svoj trag“. Vidljivo je da se obe izreke mogu odnositi i na blokadu Filozofskog fakulteta 2014. godine.

Blokada kao „uzavrelo kolektivno stanje“ je obeležena, s jedne strane, pobunom studenta na Filozofskom fakultetu koji je godinama u krizi (razni problemi: uzajamno nepoverenje između pojedinaca i grupa na Fakultetu, afere, skandali...), a s druge, interesnom i vrednosnom heterogenošću aktera uključenih u blokadu: blokaderi i antiblokaderi, blokaderke i antiblokaderke, uzdržani studenti, studenti iz provincije koji borave u Beogradu dok studiraju, nastavnici koji podržavaju pobunjene studente i oni koji ih ne podržavaju, fakultetska odeljenja, Uprava fakulteta koja odbija komunikaciju s pobunjenim studentima, Studentski parlament, Blokada – Plenum (po recepturi „Blokadne kuharice“ sa Sveučilišta u Zagrebu), ideološke frakcije, leve i desne, među studentima i među profesorima, Univerzitet, Ministarstvo prosvete, mediji, društvene mreže itd. Ciljevi aktera i sredstva za njihovo postizanje bili su takođe heterogeni. Sukob se obično razrešava pobedom aktera koji ima više moći, a ponekad kompromisom (pregovorima). U slučaju blokade 2014. godine nije bilo ni pobeđenog ni poraženog. Izgleda da su svi bili poraženi i zato je posle 2014. godine po-

kušana nova blokada. Nije bilo pregovora, dijaloga odnosno argumentovanog ubeđivanja. Sukobljene strane bile su u poziciji dva ovna na brvnu. Po mom viđenju stvari, blokada je imala nasilan karakter usled načina njene organizacije, vizuelne agresivnosti (uvredljive parole na fasadi fakulteta, vređanja na društvenim mrežama...), auditivne takođe („buka i bes“), te, srećom, retkih fizičkih nasrtaja. S tim u vezi, postavljaju se mnoga pitanja a jedno od ključnih je svakako pitanje odgovornosti aktera kao pojedinaca i kao grupa za njihovo činjenje i nečinjenje.

Smatram da je blokada u smislu društvenog sukoba kao predmet istraživanja odnosno tema i naučno-stručno i društveno značajna zato što je obrazovanje u svakoj zemlji jedna od najznačajnijih delatnosti, a posebno u jednoj nedovoljno razvijenoj, poluperiferijskoj (zavisnoj) zemlji koja prolazi kroz tegobnu postsocijalističku transformaciju. Zemlji koja je, kako je to nedavno napisao Alija Hodžić za Hrvatsku, „konoba u svjetskom kasinu“. Obrazovanje je značajno naročito u srbijanskoj demografskoj krizi koja je već decenijama obeležena i „odlivom mozgova“. Posebno je zabrinjavajuće to što odlaze mladi ljudi koji su u obrazovanju i radu postigli izvanredne rezultate. Poražavajuće je to da Srbija zauzima pretposljednje mesto među 138 zemalja sveta po sposobnosti da privuče i zadrži mlade talente. Ovaj podatak je povezan s drugim zabrinjavajućim podatkom o tome da je jedna četvrtina mladih u Srbiji nezaposlena. Pored toga, malo je onih studenata koji javno kažu „Odbijam da odem, ali i odbijam da budem jeftina radna snaga“ (kako je to formulisala Sara Nikolić, učesnica Protesta protiv diktature, 2017). Zabrinjavajuća je i stopa apsolutnog siromaštva koja iznosi 8,5 odsto, što znači da 8,5 odsto stanovnika Srbije ne može da zadovolji ni osnovne potrebe. Utvrđena je pravilnost: niže obrazovanje, više siromaštvo. „Pored novčanih davanja, obrazovanje bi bilo najvažnija strategija za borbu protiv siromaštva“, kako je izjavila Gordana Matković u intervjuu koji je vodio Mijat Lakićević („Niže obrazovanje, više siromaštvo“, *Novi magazin*, broj. 306, 9. III 2017, str. 18–21).

U tom kontekstu važno je razumeti studentsko nezadovoljstvo obrazovanjem koje se stalno reformiše. Otuda su nas interesovale sledeće pod teme: a) blokada rada FF-a u kontekstu bolonjskih reformi; b) organizacione forme za realizaciju studentskih interesa u kontekstu blokade; c) mogućnost solidarnosti profesora i studenata u protestu; d) borba za prava i/ili nasilje: perspektiva aktera blokade, i e) varijante tumačenja posledica blokade. Blizu je pameti da je osnovni uzrok studentskog nezadovoljstva bio nekontrolisana komercijalizacija državnog visokoškolskog obrazovanja. Konkretno, nekontrolisana i netransparentna komercijalizacija FF-a.

Na našim susretima nastojali smo da se ponašamo u skladu s „urbanitetom“ u smislu plemenitog gradskog ponašanja obrazovanih ljudi čije

su osnovne vrline – dijalog, tolerancija i empatija. Bili smo, pri tom, svesni da je urbanitet ideal kome treba težiti, ali koji se veoma teško i retko praktikuje. Kroz dijalog smo hteli da dođemo do istine o blokadi kao društvenom i političkom sukobu, kroz toleranciju da uočimo razne mogućnosti konvergencije i/ili sinergije mišljenja (interkulturalizam), a kroz empatiju da procenimo stepen međusobne solidarnosti (humanost).

Nakon što smo uspeali da formulišemo naslove podtema svi smo obrazlagali njihovu relevantnost, a zatim smo se posvetili (samo)izboru autora i koautora koji će obrađivati određene podteme. U narednoj fazi rada razmatrali smo prispele tekstove iznoseći svoja mišljenja, pohvale, primedbe, sugestije, dopune, komentare kvaliteta argumentacije, itd. Napominjem da je kroz ovu korisnu „proveru“ prošao i predgovor koji je pred čitaocem. Zahvaljujem se na tome svim učesnicima naših susreta koji su mi uputili primedbe i predložili izmene, ali sam samo ja odgovoran za ono što sam potpisao.

Sve vreme smo ukazivali na potrebu povezivanja teorijskog okvira s analizom samog događajnog procesa. Sve što je rečeno, uz sprovođenje „terenskog“ istraživanja primenom dubinskog ili polustrukturisanog intervjua potrajalo je preko dve godine, kako zbog pauza usled zauzetosti autora redovnim studentskim obavezama, tako i zbog otežanog ostvarenja metodološkog pristupa, osipanja uzorka, manjih ili većih teškoća u komunikaciji s akterima vezanim za blokadu, nedostupnosti nekih izvora podataka, itd. Kada smo sve to kako-tako prebrodili, tekst knjige bio je pripremljen za štampu i na kraju objavljen.

Uvereni smo da smo postavili ključna pitanja u vezi sa fenomenom koji smo proučavali uzimajući u obzir i tekst radova i njegov društveni kontekst. Dobili smo elemente odgovora od naših ispitanika koji se grubo mogu podeliti na pozitivne, negativne i ambivalentne u odnosu na blokadu rada Filozofskog fakulteta 2014. godine. Autori i koautori su korektno izneli svoja tumačenja istraživačkih nalaza. Budući da je ovo prva knjiga o blokadi jednog fakulteta u Beogradu očekujemo ocene stručne i šire javnosti, kao i samih učesnika u tom burnom događaju.

Na kraju predgovora još samo jedno pitanje

Da li sociologija treba da se pretvori u sredstvo javne politike, u ovom slučaju javne politike u domenu visokoškolskog obrazovanja? Sociologija, pa i sociologija kojom su se naši sadašnji i bivši studenti bavili u ovoj knjizi ima multiparadigmatski karakter, kao što podrazumeva više raznih tipova i svrha svoje stručne produkcije. Saglasno tome, kako smatra Rej-

mon Budon, postoje više vrsta ili „žanrova sociologije“: a) objašnjavajuća ili kognitivna; b) kameralna (deskriptivna); c) ekspresivna (estetska), i d) kritička (angažovana) sociologija. Kameralna sociologija se bavi javnom politikom tako što služi akterima na različitim nivoima vlasti u procesu donošenja odluka. Ovom tipu radova često pripadaju i radovi iz posebnih sociologija koje se bave i obrazovnom problematikom. Budon smatra da neki sociolozi nisu ni svesni ove dimenzije svog istraživačkog posla. Razlika između kognitivne i kameralne sociologije je u tome što podsticaji za prvu dolaze iznutra, dok ova druga dobija impulse spolja, odnosno reaguje na aktuelne probleme, programe i strategije obrazovne javne politike. Kritička sociologija ima cilj da utiče na političke procese. Razlika između kritičke i kameralne sociologije je u tome što kritička sociologija ima normativnu dimenziju. Tako isti predmet istraživanja može biti obrađen kao problem kameralne sociologije pri čemu bi se, primera radi, koristila deskriptivna odrednica „siromaštvo“ ili iz kritičke perspektive kada bi problem bio određen kao „isključenost“. Kritička sociologija je često sredstvo legitimizacije društvenih pokreta, a može imati i militantan karakter (Boudon /2002/, „Sociology that Really Matters“, *European Sociological Review*, 18 (3): pp. 371–378).

Radovi sadašnjih i bivših studenata o blokadi Filozofskog fakulteta u Beogradu 2014. godine pripadaju prvenstveno i pretežno kognitivnoj (objašnjavajućoj), ali neki sadrže i elemente kameralne (deskriptivne) i kritičke (angažovane) sociologije.

Srdačno zahvaljujemo uvaženoj profesorki Mirjani Bobić, upravnici Instituta za sociološka istraživanja FF UB, koja je ovaj zbornik uvrstila u izdanja ISI.

UVOD

Božidar Filipović*

Nataša Jovanović**

Istraživanje na osnovu kojeg su nastali radovi u ovom zborniku odlikuje se nekim posebnostima. Knjiga koja je pred čitaocima nastala je kao rezultat sinergije više generacija – iskusnih profesora, asistenata iz redova srednje generacije i studenata sociologije. Napisana je u znak sećanja na prof. dr Aljošu Mimicu i proizvod je dužeg razmišljanja, sastajanja, dinamičnog polemisanja i intenzivnog rada na terenu, što svakako doprinosi njenoj osobenosti na savremenoj sceni društvenih nauka u Srbiji.

Fenomen studentskih protesta veoma je važna tema za studente (i nastavnike) Filozofskog fakulteta u Beogradu, koji je u istoriji često bio centar akumulacije i artikulacije studentskog (i građanskog) nezadovoljstva a neretko i početna stanica za šire proteste koji su za cilj imali promenu nekih aspekata društvenog života i uređenja. Zbog toga ne čudi izbor teme istraživanja. Poslednja u nizu blokada Filozofskog fakulteta i dalje je važna tema, posebno ako se ima na umu mesto koje Filozofski fakultet zauzima u istoriji protesta na ovim prostorima. Koje razlike se uočavaju u tom kontinuumu pobuna, šta se promenilo a šta je ostalo konstanta među studentima najstarijeg fakulteta u zemlji, samo su neka od pitanja koje ova knjiga otvara i na koja pokušava da ponudi odgovore.

Takođe, treba imati na umu da su autorke i autori bili svedoci ili neposredni učesnici događaja o kojem su pisali. Blokada Filozofskog fakulteta bila je povod brojnih sporenja i van krugova aktera koji su u njoj aktivno učestvovali, te je time položaj istraživača i istraživačica na terenu bio teži (ili makar specifičniji). Tokom blokade sve autorke i autori bili su studenti Odeljenja za sociologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu. Kao ispitanike i sagovornike imali su svoje profesore, ali i, u još većoj meri,

* bozidar.filipovic@f.bg.ac.rs

** natasa.jovanovic@f.bg.ac.rs

kolege s kojima su zajedno učestvovali u blokadi¹ ili, pak, komunicirali „preko barikada“.

Težili smo tome da, u skladu sa sociologijom saznanja, budu obuhvaćeni različiti aspekti blokade kako bi čitaoci na kraju imali sveobuhvatniju perspektivu o samom događaju, njegovoj neposrednoj predistoriji (kako društvenoj, tako i normativnoj), samom toku blokade, percepciji ovog događaja od strane različitih aktera, ali i o posledicama protesta. Autori su se opredelili da, u skladu s potrebama istraživanja, ali i u skladu sa sopstvenim interesovanjima, promisle i detaljno razrade po jedan od pomenutih aspekata.

Dakle, uprkos tome što su predstavnici različitih generacija dali doprinos ovom projektu trebalo bi još jednom naglasiti da su sami autori i autorke mladi i perspektivni budući, ili tek svršeni sociolozi. Takođe, bez obzira na sve prepreke koje su iskrsavale tokom planiranja i sprovođenja samog istraživanja, autori i autorke uspeali su da zaokruže ovaj projekat i da pokažu zavidnu istraživačku zrelost. Za većinu ovo je bila inicijacija u istraživanje većeg obima, i samim tim zbornik kao rezultat istraživanja ima posebnu važnost. Autorke i autori radili su na svojim tekstovima autonomno i uz veliku slobodu i samostalnost u odabiru i izradi teme.

Istorijski osvrt

Kada se govori o studentskim protestima najčešća asocijacija je svakako 1968. godina i događaji koji su zahvatili skoro ceo zapadni svet, pa i SFRJ. Pa ipak, pobune na univerzitetima nisu odlika samo novije istorije, tj. nisu karakteristika isključivo XX veka. Tako je, na primer, Univerzitet u Kembridžu nastao, između ostalog, i kao posledica suđenja studentima na Univerzitetu u Oksfordu i studentske pobune protiv tog događaja. Takođe, jedan od rezultata protesta na Pariskom univerzitetu 1229. godine je i danas „sveto pravilo“ akademske zajednice. Reč je o autonomiji univerziteta. Dakle, nešto što je i danas imperativ visokog školstva rezultat je upravo studentskih nemira. Pomenuti protest u XIII veku eskalirao je u pobune širih razmera koje su trajale čitave dve godine (Leedham-Green, 1996: 3; Jančić, 2016: 6).

Čak i na prostoru Kraljevine Jugoslavije studentski bunt bio je važan element političke i društvene klime i pre 1968. godine. Uostalom, Dan studenata Beogradskog univerziteta koji se i dan-danas obeležava je

1 Manji broj autora i autorki radova u ovom zborniku su učestvovali u blokadi 2014. godine.

podsećanje na aprilski štrajk, tj. borbu studenata u Beogradu, Zagrebu i Ljubljani protiv fašizacije zemlje i protiv nacionalistički orijentisane studentske organizacije. Četvrtog aprila 1936. godine ubijen je student prava Žarko Marinković a dvojica kolega su teško ranjena. Nakon ovog tragičnog događaja protesti su dobili šire razmere. Štrajk je okončan tako što je povučena odluka o uvođenju policije na univerzitete (što je i bio jedan od prvih povoda za ovaj štrajk) a tadašnji rektor Beogradskog univerziteta je smenjen (Jančić, 2016: 8). Svaki april je prilika da se osvrnemo sa savremene studentske probleme, ali i na revolucionarnu istoriju i tragične događaje koji su definisali ne samo akademsku, već i političku istoriju Srbije.

No, kao što smo rekli, i kao što će i u većini radova u ovoj knjizi biti napomenuto (za više pogledati rad Nele Grahek i Asje Lazarević i rad Milice Resanović), 1968. godina jeste jedna od najznačajnijih (ako ne i najznačajnija) u istoriji studentskih protesta na globalnom nivou. Studentski protesti te godine bili su u sklopu širih, antiratnih, mirovnih i drugih protesta koji su za cilj imali promenu bipolarno uslovljenog svetskog poretka, borbu za povećanje obima prava (rodnih, rasnih, etničkih i drugih) manjina, poboljšanje socijalnog položaja stanovništva itd. Ni američki ni evropski kontinent nisu ostali imuni na virus promena koji je uzimao sve više maha. I jugoslovenski studenti pridružili su se zahtevima svojih kolega iz inostranstva. Zahtevi su nadrasli studentske probleme i stavljen je znak pitanja na opšte društveno-političko uređenje (Popov, 2008). Epicentar ovih događaja bio je Filozofski fakultet u Beogradu.

Filozofski fakultet u Beogradu, dakle, zauzima značajno mesto u istoriji protesta u Srbiji (ali i na prostoru bivše Jugoslavije) i to ne samo zbog učesća njegovih studenata, već i zbog posledica. Iako je Josip Broz Tito ubrzo izrekao sada već čuvenu krilaticu da su studenti u pravu (i time okončao pobunu)², jedan deo profesora, nedugo zatim, biva prinuđen da napusti katedre (Popov, 2008). Otpuštanje osmoro profesora Filozofskog fakulteta u Beogradu³ postalo je deo institucionalnog sećanja i svojevrsna opomena budućim naraštajima u borbi za očuvanje i odbranu autonomije Univerziteta u Beogradu.

Da je Filozofski fakultet česta početna stanica studentskih protesta pokazalo se i tokom devedesetih godina XX veka. U građanskim protesti-

2 Tito je podržao studente, ali je, s druge strane, oštro osudio manjinu koja ih je kvarila (reč je, svakako o nekolicini profesora koji su pneli taj epitet) (Popov, 2008:100–102).

3 U pitanju su Ljubomir Tadić, Dragoljub Mićunović, Trivo Indić, Zagorka Golubović, Mihailo Marković, Nebojša Popov, Svetozar Stojanović i Miladin Životić http://www.novosti.rs/dodatni_sadrzaj/clanci.119.html:364097-Crna-lista-profesora, pregledano 29.4.2017.

ma učestvovali su i studenti, a Filozofski fakultet bio je jedan od glavnih punktova okupljanja i polazna tačka za dalje demonstracije. *Političku generaciju*, tj. kohortu koja je bila politički osvešćena i spremna da pokrene i iznese (demokratske) promene, u najvećoj meri činila je upravo studentska populacija (Milić, Čičkarić, 1998).

Ukoliko pogledamo studentske proteste koji su se dešavali nakon 2000. godine možemo uočiti nekoliko specifičnosti. Najpre, nije bilo masovnijih i sveobuhvatnijih pobuna. Smanjenje broja učesnika praćeno je i atomizacijom zahteva. Dakle, u poslednjih 15-ak godina izgubila se tendencija ka iniciranju promena širih razmera i ciljevi pobuna bivali su sve više specifikovani i usmereni na ekonomske i striktno obrazovne probleme studenata (za više videti tekst Isidore Petrović i Hristine Cvetinčanin Knežević). No, kao i u dosadašnjim slučajevima, bez obzira na smanjenje obima protesta, pozornica studentskih nemira opet je bio Filozofski fakultet u Beogradu.

Društveno-politički kontekst

Bilo koji društveni fenomen ne možemo razumeti bez šire društveno-istorijske kontekstualizacije i specifičnosti transformacije poretka. Isto pravilo važi i za istraživanje blokade Filozofskog fakulteta u Beogradu 2014. godine. Kako se ni ona nije odigrala u socijalnom „vakumu“, svi akteri (učesnici i zagovornici blokade, protivnici blokade, nastavnici, članovi Uprave, a na kraju i sami autori i urednici) delili su (relativno) zajedničko društveno iskustvo, pa ovaj studentski protest treba posmatrati iz prizme šireg konteksta *postsocijalističke transformacije* (Lazić, 2011).

Period socijalizma obeležio je totalitet podsistema (političkog, ekonomskog i kulturnog) što je za posledicu imalo i to da pitanje obrazovanja postane jedno od važnijih državnih pitanja. U poslednjoj deceniji XX veka na prostorima bivše SFRJ odigrali su se veoma burni događaji i promene koji su se neizbežno odrazili i na sferu obrazovanja. Prohodni kanali za klasnu pokretljivost i nominalna meritokratija bili su ideološki imperativi socijalizma. Otvoreno, dostupno i sveobuhvatno obrazovanje bilo je jedan od osnovnih generatora i medijuma za postizanje navedenih imperativa. Raspad SFRJ, ratovi, promena privrednog sistema u tržišni, uzurpacija svih poluga vlasti (pre svega političke, ali uz pomoć nje i ekonomske vlasti), obeležili su period *blokirane transformacije* (Lazić, 2011). Diverzitet društvenih situacija logično je uslovio i različitost u karakteru studentskih pobuna iz 1968. i iz devedesetih godina. Kao što smo rekli, protesti leta 1968. godine imali su opštiji, sistemski i korektivni predznak, dok su cilje-

vi protesta tokom devedesetih godina bili nešto uži i određeniji. Osnovni motivi za ulazak u proteste bili su smena vladajuće elite koja je prigrabila sve poluge moći za sebe, izlazak iz ekonomske krize, omogućavanje izbornog pluralizma, poštovanje volje građana i primena nekih drugih demokratskih načela (npr. autonomija različitih grana vlasti (izvršne, zakonodavne i sudske), nezavisnost medija, transparentnost u finansiranju političkih stranaka itd.).

Blokirana transformacija je bina na kojoj nastupaju ne samo studentski, već i širi, sumarno nazvani *građanski protesti* s početka devedesetih godina, ali i, pre svega, protesti 1996. i 1997. godine. Izborne mahinacije su kulminirale na lokalnim (1996) i predsedničkim izborima (decembar 1997). Emanacije nezadovoljstva sveukupnom društveno-političkom realnošću bili su upravo masovni građanski pokreti koji su ozbiljno uzdrmali vladajući režim (Goati, 2001: 176–178). Premda je opozicija pokušala i ranije da artikuliše nezadovoljstvo širih društvenih slojeva, tek je pred kraj decenije bilo moguće u potpunosti sagledati višestruko porazne efekte političkog rukovodstva u Srbiji devedesetih godina.

Uvažavajući činjenicu da u društvenim naukama ne možemo govoriti o događajnim prekretnicama već o faktografskim ishodima procesa *longue durée* (Brodell, 1958) – nijedan događaj nije nezavisna varijabla istorije – peti oktobar 2000. godine je ipak datum koji simbolički označava prelazak u jednu novu društvenu etapu. Iako je nominalno i deset godina ranije došlo do rastapanja političko-ekonomsko-ideološkog jedinstva, vladajuća elita je realno zadržala moć na sva tri nivoa u svojim rukama. Iz opisanog *hibridnog režima* (Vučićević, 2010: 3) prešlo se nakon nasilnih promena u doba *postsocijalističke transformacije*. Nakon 2003. godine, izbori se održavaju u skladu s načelima (izborne) demokratije, a principi neometane liberalne tržišne utakmice u kojoj snagu odmeravaju ponuda i potražnja preneti su u skoro sve domene društva. Takmičarski *ethos* i surova tržišna logika obeležavaju, pored ekonomske i političku, ali i neke druge oblasti, poput obrazovanja. Kapitalistički principi postaju legitimacijski normativi i van okvira privrednog nadmetanja. Na političkom nivou posledica toga je održavanje (relativno) poštenih i slobodnih izbora, dok je implementacija kapitalizma u Srbiji rezultirala rastućim socijalnim nejednakostima, sve većim jazom između bogatih i siromašnih⁴ i sve manjim mogućnostima za pristup različitim resursima i kanalima pokretljivosti, uključujući i pristup visokom obrazovanju. Takva socijalna realnost je okvir u kome se događa blokada Filozofskog fakulteta četrnaest godina nakon demokratskih promena.

4 Reč je, svakako, o globalnom trendu (za više videti Piketty, 2014, a za istraživanje socijalnih razlika u Srbiji videti Lazić, 2011).

Još jedna implikacija usklađivanja različitih nivoa društvenosti s opštim principima tržišno-kapitalističke logike⁵ je i transformacija visokog obrazovanja u skladu s principima Bolonjske deklaracije. Primena novih pravila značila je systemske promene na više nivoa – na legislativnom, institucionalnom i na individualnom. Implementacija transnacionalnih politika obrazovanja i promena, kako diskursa, tako i praksi u vezi sa studiranjem na fakultetima i visokim školama u Srbiji, nailazi na ozbiljne poteškoće. Iako je prošlo dosta vremena, ne samo od potpisivanja Bolonjske deklaracije (1999) već i od njene primene u Srbiji nakon demokratskih promena (od 2005. godine primenjuje se Zakonu o visokom obrazovanju koji bi, navodno, trebalo da u potpunosti sprovodi načela Bolonjske konvencije), mnogi problemi još uvek nisu rešeni. Iako je 2014. godina skoro deset godina udaljena od usvajanja pomenutog zakona, očigledno je da se svi akteri u visokom obrazovanju još uvek „spotiču“ o sve protivrečnosti i poteškoće koje proizlaze iz bolonjizacije kurikuluma i organizacije studiranja u Srbiji. Ni nastavnici ni studenti nisu zadovoljni primenom i rezultatima ovog procesa (za više videti rad Jovane Zafirović i Asje Lazarević), a debate o realnim kvalitativnim doprinosima „Bolonje“ u visokom školstvu u Srbiji i dalje su otvorene i bez konačnih zaključaka. Dakle, treba imati na umu da se blokada Filozofskog fakulteta odvija unutar „akademskeg polja“ (Birešev, 2006) koje odlikuju „borbe“ za ESP bodove i održavanje još jednog ispitnog roka više, a sve s ciljem izbegavanja plaćanja vrtoglavo visokih školarina.

Blokada Filozofskog fakulteta 2014. godine dešava se u društvu koje je „umorno“ od siromaštva i koje karakterišu rastuće klasne razlike, dok je visoko obrazovanje u procesu kako još uvek nedovršene bolonjizacije tako i opšte liberalizacije (i komercijalizacije) svih sfera društvenosti. Sve ove elemente treba imati na umu kada se analiziraju ne samo povodi, već i posledice ovog studentskog protesta (za više o posledicama blokade videti rad Bogdana Cara i Milana Uroševića).

Metod i tok istraživanja

Istraživanje događaja iz 2014. godine je sprovedeno na osnovu polustrukturisanih intervjua⁶ (videti osnovu za razgovor u prilogu). Od same blokade pa do sprovođenja istraživanja prošlo je više od 16 meseci. Ovakva vremenska distanca omogućila je odmerenije i u izvesnom smislu

5 Nastojanje da se Bolonjska deklaracija primeni treba posmatrati i u kontekstu pristupanja Srbije Evropskoj uniji.

6 Samo u slučaju profesora je načinjen izuzetak. Naime, njima su dostavljena pitanja (videti prilog br. 1) na koja su pisanim putem odgovarali.

„hladnije“ razumevanje događaja i uloge koju su ispitanici u njemu imali. Odabrana metoda istraživanja omogućila je uvid u interpretaciju događaja od strane samih učesnika blokade. Njihove različite interpretacije dešavanja tokom blokade 2014. godine čine sadržaj istraživanja čiji se rezultati nalaze pred čitaocima.

Odabir metode bio je posledica ciljeva istraživanja, ali i okolnosti u kojima je istraživanje sprovedeno. Kao najbolje metodološko rešenje nije odabrana anketa s reprezentativnim uzorkom, jer za uspeh takve istraživačke solucije nije bilo mnogo izgleda. Veoma je važno istaći, posebno zbog čitalaca koji nisu upoznati sa osnovama metodologije socioloških istraživanja, da primenjeno rešenje ne omogućava ekstrapolaciju, odnosno uopštavanja dobijenih podataka na sve učesnike događaja kao u slučaju kvantitativne metodologije i reprezentativnog uzorka (Brinkmann 2013: 144). Autorke i autori radova nisu pretendovali da podacima prikupljenim kroz istraživanje ponude celovitu i opštu sliku blokade Filozofskog fakulteta 2014. godine. Cilj i rezultat istraživanja nije opis i tumačenje ponašanja svih aktera i okolnosti koje su obeležile blokadu.⁷ Stoga na stranicama ovog zbornika ne treba tražiti konačan sud o uzrocima, prirodi i posledicama blokade, a još manje odgovor na pitanje – koja strana je zapravo bila u pravu. Saznajno posmatrano, rezultati istraživanja nam nude „samo“ interpretacije⁸ događaja od strane aktera (ispitanika).

Istraživanje je sprovedeno u maju i junu 2016. godine, od strane sedam istraživača i istraživačica.⁹ Transkripti razgovora, koji su trajali između 45 minuta i dva sata, nastali su na osnovu audio zapisa načinjenih tokom samih intervjuua. Osim odbijanja potencijalnih ispitanika i ispitanica da učestvuju u istraživanju, na terenu (tokom samih intervjuua) nije bilo većih problema i prepreka. Trideset jedan ispitanik i ispitanica činili su ukupan uzorak istraživanja. Od tog broja njih 22 bili su studenti i studentkinje Filozofskog fakulteta, petoro nastavnici i nastavnice i upravnici i upravnice odeljenja. Unutar studentske populacije u uzorku je veći deo pripao aktivnim učesnicima blokade (*blokaderima*, ukupno 17) u odnosu na protivnike blokade koji su se angažovali u naporima i pokušajima da ona bude okončana (*antiblokaderi*, ukupno pet). Ovu razliku ne bi trebalo shvatiti kao nameru ili pristrasnost istraživača, jer je nastala kao proizvod spleta okolnosti. S obzirom na to da je uzorkovanje sprovedeno na osnovu

7 Hronologiji dešavanja tokom blokade, koja se nalazi u prilogu, treba stoga pristupati samo kao pomoćnom sredstvu i orijentiru, a ne kao kompletnoj evidenciji svih zbivanja.

8 Ciljevi istraživanja su odredili odabir metoda, odnosno saznajni status dobijenih podataka (Marvasti 2004: 7–8).

9 Svi istraživači i istraživačice (koji u ovom zborniku nisu pisali radove) takođe su studentkinje i studenti Filozofskog fakulteta.

tehnike tzv. snežne grudve (*snowball sampling*) razumljivo je da su istraživači veći broj ispitanika pronašli među blokaderima. Nekoliko istraživačica i istraživača, odnosno autora i autorki, bili su aktivni učesnici blokade (blokaderi). Otuda dolazi i veća povezanost, odnosno umreženost s ovom grupom kao potencijalnim ispitanicima i ispitanicama. Nažalost, teškoća u prikupljanju podataka bilo je i na strani blokadera. Određeni broj je odbijao učešće i iskazivao sumnju u namere i ciljeve istraživanja. Treba napomenuti da su istraživači nameravali da obave intervjuje i s predstavnicima tadašnje Uprave fakulteta, ali da oni nisu bili spremni na saradnju. S obzirom na karakter uzorkovanja i zbog toga što su autorke i autori bivši, odnosno sadašnji studenti sociologije, ne iznenađuje podatak da je najveći broj ispitanika upravo s Odeljenja za sociologiju.

Odeljenje	Broj profesora/ki i upravnika/ca
Sociologija	4
Istorija umetnosti	1
Istorija	1
Arheologija	1
Etnologija i antropologija	1
Centar za obrazovanje nastavnika	1

	Muški pol	Ženski pol
Antiblokaderi/ke	1	4
Blokaderi/ke	10	7

Finansiranje studija	Antiblokaderi/ke	Blokaderi/ke
Budžet	4	13
Samofinansiranje	1	4

Odeljenje	Antiblokaderi/ke	Blokaderi/ke
Sociologija	5	6
Etnologija i antropologija	/	2
Psihologija	/	3
Filozofija	/	6

Iako je osnova za razgovor bila proizvod kolektivnih napora čitave neformalne grupe (ISSAM)¹⁰, za terensko sprovođenje istraživanja sva zasluga pripada isključivo istraživačima (studentkinjama i studentima).¹¹ Zbog specifičnosti istraživanja i okolnosti u kojima je sprovedeno, garancija anonimnosti identiteta ispitanika bila je od posebne važnosti. Stoga su samo autorke i autori radova ostali upoznati s identitetom ispitanika i ispitanica, kao i s kompletnim sadržajem svih razgovora (transkripata). Utoliko je njihov trud bio veći, a zasluga značajnija.

Pregled radova

Prvi rad u Zborniku, pod naslovom *Blokada rada filozofskog fakulteta u kontekstu bolonjskih reformi*, daje nam uvid u širi istorijski i društveni kontekst. Autorke, Jovana Zafirović i Asja Lazarević, osvrću se na moguće uzroke iniciranja Bolonjskog procesa u Evropi, a težište svoje pažnje usmeravaju ka važnim elementima njegove institucionalne implementacije u Srbiji. Za ključne tačke normativne i institucionalne analize uzimaju *Zakon o viskom obrazovanju* iz 2005. godine i *Statut Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu*. Polazeći od proklamovanih ciljeva Bolonjskog procesa, autorke pristupaju interpretaciji stavova ispitanika koji su dali svoje viđenje uočenih problema. Posebnu pažnju posvećuju odnosu između percepcije primene Bolonjske deklaracije i stavova različitih aktera o uzrocima blokade. Na osnovu analize razgovora uočeno je da studenti i studentkinje ističu neadekvatnu primenu Bolonjske deklaracije u slučaju Filozofskog fakulteta.

U radu *Organizzazione forme za realizaciju studentskih interesa u kontekstu studentske blokade rada filozofskog fakulteta*, autorke Nela Grahek i Asja Lazarević problematizovale su pitanje artikulacije studentskih interesa kroz ustanovljene forme predstavničke demokratije. Pojavu nove, ali istovremeno poznate studentske forme (samo)organizovanja (Zbor), koja počiva na principima neposredne demokratije, Grahek i Lazarević posmatraju kao odgovor na deficit legitimnosti postojećeg institucionalnog aranžmana (Studentski parlament). Problemu pristupaju služeći se teorijskim okvirom Burdijeove sociologije. Dajući nam kratak globalni istorijski pregled studentskih protesta, pobuna i zauzimanja prostorija fakulteta od strane studenata, autorke skreću pažnju da su ovakve događaje neretko pratili pokušaji uspostavljanja neposredne demokratije unutar okvira aka-

10 Akronim naziva grupe (Intergeneracijski sociološki susreti – Aljoša Mimica).

11 Sve informacije o sprovođenju istraživanja i samom uzorku, urednici ovog zbornika dobili su od autorki i autora radova.

demskih institucija. U osvrtu na istoriju studentskog (samo)organizovanja autorke, sasvim razumljivo, posvećuju najviše pažnje Filozofskom fakultetu u Beogradu. Na samom kraju rada nude analizu rezultata istraživanja koji se odnose na stavove ispitanika o potencijalnim nosiocima ostvarenja prava studenata i mehanizmima njihovog ostvarenja. U središtu pažnje su interpretacije aktera blokade u pogledu uloge i mesta studentskog parlamenta i Zbora.

Milica Resanović u radu *Mogućnost solidarnosti između profesora i studenata u protestu* pažnju usmerava ka pitanju političkog aktivizma. Solidarnosti između profesora i studenata, kao vrste akcionog potencijala, autorka smešta u kontekst društvenih promena i protesta koji su obeležili drugu polovinu XX i početak XXI veka. Analizirani su stavovi suprotstavljenih grupa studenata (blokadera i antiblokadera) u vezi s njihovim shvaćanjima uloge profesora u blokadi. Takođe, u radu možemo videti kako su profesori shvatali zahteve studenata i načine njihovog ostvarivanja, ali i sopstvenu ulogu u čitavom događaju. Milica Resanović nam omogućuje uvid u interpretacije profesora u pogledu institucionalnog aranžmana, tj. ostvarivanja studentskih interesa na Filozofskom fakultetu. Autorka zaključuje da bi saradnja između profesora i studenata doprinela rešavanju budućih sporova i zahteva koji bi se mogli javiti. Međutim, istovremeno uočava probleme u pogledu mogućnosti stvaranja konsenzusa povodom metoda za ostvarenje takvih zahteva.

Borba za prava i/ili nasilje: perspektiva aktera blokade Filozofskog fakulteta 2014. godine je rad u kojem dobijamo mogućnost uvida u različita razumevanja strategija i metoda delovanja korišćenih tokom blokade. Isidora Petrović i Hristina Cvetinčanin Knežević rad posvećuju pitanju metoda – shvaćenog u najširem značenju ovog pojma. S jedne strane, u radu je prikazan diskurs o načinu ostvarivanja postavljenih ciljeva blokade kroz savez političkih, ili bolje reći ideoloških neistomišljenika. Dogovor i saradnja između levičarskih i desničarskih organizacija u ostvarivanju proklamovanih zahteva bila je u središtu pokušaja (de)legitimizacije blokade od strane samih ispitanika. Kao još interesantniji problem metoda autorke postavljaju pitanje uloge nasilja. Odgovarajući na pitanja da li ga je zapravo bilo, ko ga je počinio i s kojom namerom, ispitanici i ispitanice su svoje diskurse gradili kroz pokušaj osporavanja postupanja „suprotne“ strane.

Poslednji rad u zborniku nam donosi stavove ispitanika o posledicama blokade. U radu pod naslovom *Varijante tumačenja posledica blokade*, Bogdan Car i Milan Urošević prikazuju percepciju negativnih i pozitivnih ishoda blokade od strane njenih učesnika. Autori su nam omogućili bolje razumevanje uticaja blokade na lične i neformalne odnose između studenata koji su tokom njenog trajanja imali suprotstavljena stajališta. Pažnja

je posvećena i posledicama koje je blokada imala u pogledu produbljivanja starih ili stvaranja novih podela među nastavnicima fakulteta. Ishodi blokade, sagledani kroz ostvarenje postavljenih zahteva, nude šarenoliku sliku interpretacija. Kritičan odnos prema njenom uspehu autori uočavaju čak i kod grupe blokadera. Svoj rad zaključuju otvaranjem pitanja posledica blokade po ugled institucije na kojoj se ona odvijala. Dok blokaderi ne vide urušavanje ugleda kao problem – jer je taj ugled za ovu grupu bio upitan sam po sebi (dakle, i pre blokade) – antiblokaderi primećuju kompromitaciju reputacije fakulteta.

Na samom kraju, želimo da se zahvalimo svima koji su doprineli i omogućili realizaciju ovog istraživanja. Ono se svakako ne bi ostvarilo bez poverenja koje su ispitanice i ispitanici ukazali prema istraživačima tokom rada na terenu. Želeli bismo da se zahvalimo bivšim i sadašnjim profesorima Odeljenja za sociologiju prof. dr Sretenu Vujoviću, prof. dr Aleksandru Molnaru i prof. dr Ivani Spasić, čija uloga se nikako ne može svesti na njihove dragocene doprinose koncipiranju istraživanja i kritičkom promišljanju samih rezultata (radova). Naposletku, bez imalo preterivanja i akademske etikecije, moramo istaći da Zbornika ne bi bilo bez nesebičnih doprinosa i napora Ivana Jankovića. Upravo je on bio *spiritus movens* celokupnog kolektivnog poduhvata čiji se konačni rezultat nalazi pred čitaocima. Bez obzira na sve navedeno, sva odgovornost za eventualne propuste i nedostatke pripada isključivo potpisnicima ovih redova, kao i samim autorkama i autorima.

Literatura

- Birešev, Ana (2006): „Bolonjski projekt – transformacija akademskog polja“, *Filozofija i društvo*, Vol. 31, No. 3, str. 99–114.
- Brinkmann, Svend (2013): *Qualitative interviewing*, Oxford, Oxford University Press.
- Brodel, Fernan (1958): „Histoire Et Sciences Sociales La Longue Durée“, *Annales ESC*. Vol. 13, No, 4, str. 9–37.
- Goati, Vladimir (2001): *Izbori u SRI od 1990. do 1998: volja građana ili izborna manipulacija*, Beograd, CeSid.
- Jančić, Dragan (2016): *Sličnosti i razlike u studentskim protestima 1990-ih i 2000-ih*, Diplomski rad, Beograd, Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu.
- Lazić, Mladen (2011): *Čekajući kapitalizam*, Beograd, Službeni glasnik.
- Leedham-Green, Elisabeth (1996): *A Consize History of the University of Cambridge*, Cambridge, Cambridge University Press.

- Marvasti, Amit (2004): *Qualitative Research in Sociology*, London, SAGE Publications.
- Milić, Anđelka, Čičkarić, Lilijana (1998): *Generacija u protestu*, Beograd, Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta.
- Piketty, Thomas (2014): *Capital in the Twenty-First Century*, Cambridge, Massachusetts London, England, The Belknap Press of Harvard University Press.
- Popov, Nebojša (2008): *Društveni sukobi – izazov sociologiji: „Beogradski juni“ 1968*, Beograd, Službeni glasnik.
- Vučičević, Dušan (2010): „Demokratizacija kroz izbore – izborni autoritarizam u Srbiji“, *Politička revija*, Vol. 26, No, 4, str. 1–28.

Internet izvori

http://www.novosti.rs/dodatni_sadržaj/clanci.119.html:364097-Crna-lista-profesora, pristupljeno 13.6.2017.

BLOKADA U KONTEKSTU BOLONJSKIH REFORMI

Jovana Zafirović*

Asja Lazarević**

Apstrakt

U radu je analizirana veza između blokade rada Filozofskog fakulteta i uslova studiranja u Bolonjskom režimu na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Na osnovu analize Zakona o obrazovanju, Statuta Filozofskog fakulteta kao i Bolonjske deklaracije ispitan je institucionalni okvir u kojem se blokada rada odigrala i način na koji su Zakon i Statut harmonizovani s Bolonjskom deklaracijom. Na osnovu kvalitativnih podataka dobijenih istraživanjem percepcija o blokadi, ispitani su stavovi studenata koji su učestovali u blokadi i onih koji su bili protiv nje, kao i njihovih profesora. Analizirane su percepcije studenata i profesora o uslovima studiranja na Filozofskom fakultetu, kako bi se utvrdila veza između ovih uslova i same blokade. Poseban akcenat stavljen je na poređenje stavova blokadera i antiblokadera, studenata i profesora, kao i profesora i upravnika odeljenja, kako bi se utvrdile razlike u stavovima između ovih grupa.

Ključne reči: obrazovni sistem, Bolonjska deklaracija, uslovi studiranja, Zakon o visokom obrazovanju, ESPB bodovi.

Uvod

Razvoj visokog obrazovanja u Srbiji je često pratio burne promene kroz koje je čitavo društvo prolazilo. Period tranzicije, u kontekstu obrazovanja, u najvećoj meri karakteriše reforma visokog obrazovanja u skladu s evropskim normama, tj. bolonjskim procesom. Suština današnje evropeizacije, kao jednog dela šireg procesa globalizacije, jeste ideja stvaranja novog globalnog društva u kojem dolazi do nestanka granica nacionalnih ekonomija i liberalizacije svetskog tržišta koje u sve većoj meri obuhvata i obrazovanje (Kamenov, 2006).

* jovana9999@gmail.com

** asja.lazarevic@gmail.com

Imperativ procesa transformacije visokog obrazovanja i njegove standardizacije, koji se odvija u mnogim zemljama sveta, doveo je do toga da francuski ministar obrazovanja 1998. godine predloži da se evropske države pozabave harmonizacijom strukture visokog obrazovanja širom Evrope. Bolonjska deklaracija, kao otelovljenje ovog cilja, potpisana je 1999. godine od strane dvadeset devet ministara evropskih država. Srbija i Crna Gora, dok su još činile jednu državu, potpisale su Bolonjsku deklaraciju 2003. godine.

Mnogobrojni autori smatraju da svaka strukturna promena unutar bilo kog socijalnog sistema, pa tako i obrazovnog, neminovno utiče na socijalne aktere unutar ovih struktura (Jarić i Vuksanović, 2009: 129). Promene na makronivou koje su došle nakon potpisivanja deklaracije, pre svega mislimo na novi institucionalni okvir, deluju na sve socijalne aktere uključene u sistem visokog obrazovanja, odnosno na studente, profesore, ali i na administrativno osoblje svih visokoškolskih ustanova u Republici Srbiji. U ovom radu pokušaćemo da se usredsredimo upravo na one promene koje su posredno i neposredno uticale na dešavanja na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu u jesen 2014. godine.

Zakonom o visokom obrazovanju iz 2005. godine, koji gotovo svake godine trpi izmene i dopune, uvedeni su dva stupnja studija, korišćenje Evropskog sistema prenosa bodova (ESPB), obavezna akreditacija i osiguranje kvaliteta studijskih programa i visokoškolskih ustanova, a više škole transformisane su u visoke škole strukovnih studija i time postale deo sistema visokog obrazovanja (Jarić i Vuksanović, 2009: 120). Pokušaćemo da institucionalnom analizom utvrdimo u kojoj meri su Zakon o visokom obrazovanju i Statut Filozofskog fakulteta u Beogradu harmonizovani s Bolonjskom deklaracijom.

Potom ćemo analizirati percepcije studenata i profesora o reformama, kao i njihov uticaj na blokadu Filozofskog fakulteta 2014. godine. Osim toga, bavićemo se stavovima studenata i profesora o uslovima studiranja i proverićemo našu pretpostavku o postojanju direktne veze između blokade Filozofskog fakulteta i uslova studiranja u Bolonjskom režimu.

Teorijsko-metodološki okvir

Obrazovne politike današnjice karakteriše transnacionalizacija: nacionalne države više nisu glavni nosioci obrazovnih politika koje se sada obrazuju i sprovode u državama potpisnicama Bolonjske deklaracije. „Bolonjska deklaracija je političko saopštenje potpisnika koji se obavezuju da će usklađivati svoje politike u oblasti visokog obrazovanja, s ciljem da se

u Evropi do 2010. godine uspostavi tzv. 'Evropski prostor visokog obrazovanja', uz očuvanje kulturnih, jezičkih i nacionalnih specifičnosti svake zemlje" (Đukić, 2006: 320). Univerziteti sada postaju deo „industrije znanja“, a postoje pozitivna i negativna viđenja ovih reformi. Jasno je da će stavovi onih koji ocenjuju ovu reformu biti zasnovani i na vrednostima koje zastupaju, a ne samo na potencijalnoj mogućnosti ili nemogućnosti njene implementacije, i zato je od izuzetne važnosti pitanje ko je zapravo inicirao ovu reformu i u čiju korist ona i njeni rezultati idu. Ana Birešev ističe neslaganje brojnih teoretičara u pogledu nastanka reformskih inicijativa. Ona ističe da jedna strana smatra da je Bolonjska deklaracija „produkt samih evropskih univerziteta“ (Birešev, 2006: 100) i priznanja da se univerzitet mora prilagoditi novoj društvenoj paradigmi XXI veka. S druge strane postoje oni koji smatraju da je Bolonjska deklaracija produkt političkih instanci, tj. da su ovu reformu gurale pre svega političke elite kojima će ona na ovaj ili onaj način odgovarati. No, Birešev naglašava da je glavni razlog razmimoilaženja zapravo kompleksnost determinacijskih činilaca i isprepletenost njihovog uticaja na polje visokog obrazovanja (Birešev, 2006: 100). Mora se ukazati na činjenicu da postoji mali broj sistematičnih teorijskih koncepata koji se bave različitim uticajima i posledicama Bolonjske reforme. Neki autori ističu da je komparativna i temeljna analiza visokog obrazovanja pre izuzetak no pravilo (Heinze, 2008; McLendon 2003; Slaughter 2001).

Osnovni principi na kojima se temelji Bolonjska deklaracija jesu: mobilnost studenata i nastavnika, efikasnost studija, evaluacija i obezbeđenje kvaliteta visokog obrazovanja, kao i autonomija univerziteta. Na osnovu ovih principa sprovode se obrazovne politike koje stvaraju jednu široku mrežu zajedničkih obrazovnih politika. Prema mrežnom pristupu društvena struktura predstavlja oblik prepoznatljivih odnosa koji povezuju društvene jedinice, a koji je odgovoran za ponašanje svih aktera uključenih u te odnose (Cvejić, 2010: 91). Međusobno povezani akteri jedne mreže nalaze se u hijerarhijskim odnosima, te se ne sme zanemariti nejednakost uticaja na obrazovne politike svih aktera uključenih u mrežu Bolonjskog procesa. Slično, i Kastels ističe da sposobnost nekih aktera da utiču na volju drugih zapravo proizlazi iz strukturne mogućnosti za dominaciju, koja je ukorenjena u društvenim institucijama (Castells, 2009: 44). Mrežni pristup u analizi moći zasniva se na činjenici da raspored moći između pozicija u mreži ostaje stabilan iako se sami akteri menjaju (Cvejić, 2010: 94). U ovom slučaju najveću moć imaju donosioci politika EU, potom nacionalne države, a na samom kraju nalaze se studenti, profesori i administrativno osoblje, koji predstavljaju aktere na koje ove politike najviše utiču.

Što se tiče donosilaca politika EU, brojni autori naglasili su povezanost institucija za formulisanje politika s jezgrom ekonomske elite (Domhoff, 1990). Posebno je značajna povezanost Evropske komisije s Konfederacijom evropskog poslovanja (BUSSINESSEUROPE) jer, kako ističe Maucios, postoji direktno uključivanje ove konfederacije u bolonjski proces preko brojnih predloga koji su potom usvojeni. Neki od tih predloga bili su: stvaranje bliske veze univerziteta sa biznis sektorom, uključivanje preduzetnika u stvaranje univerzitetskih kurikuluma, veći broj kurseva iz oblasti nauke i tehnologije, insistiranje na celoživotnom učenju jer individue moraju da prihvate veću odgovornost za sopstvenu zaposlenost (Moutsios, 2012: 8). Maucios zaključuje da je na ovaj način vidljiva podređenost Bolonjskog procesa tržištu i privatnom sektoru, te da su glavni ciljevi obrazovnih politika zapravo komercijalizacija znanja i njegova komodifikacija.

Ovakva distribucija moći objašnjava mali raspon uticaja koji su studenti imali od početka sprovođenja Bolonjske reforme. Naravno, specifičan kontekst Srbije, kao zemlje u procesu postsocijalističke transformacije gde je jedan od glavnih političkih ciljeva pridruživanje Evropskoj uniji (za šta je jedan od uslova potpisivanje i sprovođenje Bolonjske reforme), pruža nam dalje objašnjenje pozicije naših univerziteta u navedenoj mreži odnosa. Vodeći se ovim pristupom, smatramo da je pozicija studenata pogoršana nakon sprovođenja Bolonjske reforme, te da je sama reforma proizvela glavne studentske nemire nakon njenog implementiranja. Stoga naša glavna hipoteza ističe promenjene uslove studiranja u kontekstu bolonjskih reformi kao glavni uzrok blokade Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu 2014. godine. Smatramo da je nezadovoljstvo studenata uslovima studiranja direktno dovelo do blokade. Koristeći se institucionalnom analizom, kao i analizom intervjua sa studentima i profesorima, pokušaćemo da ovu hipotezu i potvrdimo.

Korišćenje institucionalne analize omogućiće nam dublji uvid u trenutno stanje visokog obrazovanja u Srbiji. Ta analiza se zasniva na proučavanju institucija kao glavnog prostora za delanje društvenih aktera, koje ih u velikoj meri određuju, i obuhvata proučavanje formalnih i neformalnih institucija, odnosno „pisanih i nepisanih pravila, normi i ograničenja koje ljudi stvaraju da bi smanjili neizvesnosti i kontrolisali svoje okruženje“ (Menrad and Shirley u: Cvejić, 2010: 66). Institucionalna analiza nam omogućava razumevanje društvenih promena, baveći se promenama u institucionalnom okruženju. Preciznije, bavićemo se formalnim institucijama obrazovanja kako bismo utvrdile obrazac funkcionisanja sistema obrazovanja u Srbiji, što će nam delimično dati uvid i u uslove studiranja na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Institucije su „društvene konstruk-

cije sačinjene aktivnošću realnih aktera“ (Cvejić, 2010: 67) koje nastaju u prostoru definisanom vertikalnim odnosima moći, kao i horizontalnim odnosima poverenja.

Ključne institucije sistema visokog obrazovanja u Srbiji, univerziteti, počivaju na Zakonu o visokom obrazovanju iz 2005. Ističe se da ovaj zakon „u potpunosti implementira Bolonjsku konvenciju“ (Stanković, 2005). Za potrebe ovog rada, analiziraćemo Bolonjsku deklaraciju, Zakon o visokom obrazovanju Srbije iz 2005. godine, kao i Statut Filozofskog fakulteta u Beogradu. Osim institucionalne analize koristićemo podatke dobijene istraživanjem koje je sprovedeno o blokadi Filozofskog fakulteta 2014. Podaci su dobijeni kvalitativnim istraživanjem, tj. polustrukturisanim intervjuima vođenim s profesorima i studentima FF-a. Analiziraćemo odgovore studenata i profesora na pitanja iz upitnika (u Prilogu I).

Osim ovih podataka, koristićemo sekundarne podatke koji se odnose na zakonske i podzakonske akte, finansijske izveštaje fakulteta kao i druga dokumenta FF-a koja smatramo relevantnim za naš predmet istraživanja.

Istorijski okvir

Specifičan kontekst Srbije, kao postsocijalističke zemlje, u velikoj meri određuje pravac našeg istraživanja. Kako bi se razumela pozicija obrazovanja u današnjoj Srbiji neophodno je uzeti u obzir brojne društvene promene koje su se dešavale u Srbiji tokom čitavog XX veka. Period nakon Drugog svetskog rata, između 1945. i 1989, bio je period socijalističkog poretka, karakterisan specifičnim društvenim odnosima koji su bili komandnoplanski regulisani. Čitav komandnoplanski proces kontrolisala je politička nomenklatura, pa su i društveni podsistemi poput ekonomskog, političkog, kulturnog itd. bili međusobno zavisni (Lazić, 2011: 81). Socijalizam je kao glavni kanal društvene pokretljivosti izdvajao obrazovanje, insistirajući na njegovoj širokoj dostupnosti. Mora se istaći da je vertikalna pokretljivost u SFRJ zavisila od perioda u kojem se nalazio socijalistički sistem, pa tako Lazić razlikuje period konstituisanja, period zrelosti i period raspadanja socijalističkog društvenog poretka (Lazić, 2011: 135). Period konstituisanja sistema značio je zamenu starih klasnih struktura novim, pa je došlo do sve veće vertikalne društvene pokretljivosti kako bi se ispunili novi društveni položaji. Tokom 60-ih godina XX veka visoko obrazovanje postalo je dostupno svima i uvećalo je klasnu pokretljivost, dok je brza industrijalizacija bila zaslužna za otvaranje radnih mesta za sve visokoobrazovane. Ubrzana industrijalizacija i modernizacija zemlje kao i širenje obrazovnog sistema, doveli su do porasta učešća manuelnih

radnika, službenika i stručnjaka u aktivnom stanovništvu. Ali nakon perioda uspona čitavog sistema, sledio je period stagnacije i postepenog opadanja šansi za društveno napredovanje (Lazić, 2011: 136).

Kada je došlo do sloma socijalističkog sistema, opadanje uzlazne pokretljivosti bilo je na vrhuncu. Period od 1989. do 2000. godine Lazić označava kao period blokirane postsocijalističke transformacije, a pod blokiranom transformacijom podrazumeva proces sistemskih promena koje je kontrolisala vladajuća grupacija. Tokom 90-ih godina XX veka obrazovni sistem doživljava novu transformaciju jer se osnivaju privatni univerziteti, a sveopšta društvena kriza utiče na krizu državnih univerziteta. Kada je došlo do deblokiranja postsocijalističke transformacije nakon 2000. godine, vertikalna pokretljivost je postepeno počela da raste, otvarajući put brojnim stručnjacima i službenicima ka višim slojevima. Srbija i Crna Gora su Bolonjsku deklaraciju potpisale 2003. godine.

Bitno je ovde napomenuti promene koje je „Bolonja“ donela, pa čak i u Srbiji, gde ne možemo reći da je implementirana u potpunosti. To su: „kurikularna arhitektura i reorganizacija studijskih programa u skladu sa formulom 3+2 (+3), odnosno 4+1 (+3), uvođenje jednosemestralnih predmeta, modularna nastava, interdisciplinarni programi, evropski sistem prenosa bodova, dodatak diplomi; eksterna i interna evaluacija rada administrativnih organa, nastavnog kadra i programa; sistem akreditacije itd.“ (Birešev, 2006: 105). Može se reći da je tok studiranja fleksibilniji nego što je bio ranije, jer se sada akumuliraju ESPB bodovi, a ne prate se kruti programi po godini studija. Došlo je do promene nastavničkog procesa i obaveza koje imaju studenti, ali i profesori. Gradivo je manje obimno i izdvojeno je na različit broj kolokvijuma, dok je prisustvo na časovima obavezno. Iako je Bolonjska reforma trebalo da olakša opterećenje studenata, pitanje je da li je to stvarno slučaj ili su samo opterećenja s kojima se studenti nose drugačije prirode.

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku, u Srbiji je 2013. godine bilo 180 visokih škola i fakulteta, sa 242.848 upisanih studenata, od kojih se 43% školovalo na račun državnog budžeta.¹ Studentkinje su činile 55,4 % studentske populacije. U Srbiji je pre Bolonjske reforme od studiranja odustajala skoro polovina svih studenata, što je dalo još jedan argument u prilog implementiranju Bolonje. Istraživanja pokazuju da je s reformama došlo do povećane efikasnosti studiranja, odnosno studen-

1 Broj studenata koji navode visokoškolske ustanove u Srbiji uvek je veći od broja studenata koje registruje RZS. Razlog tome je što RZS registruje samo aktivne studente, studente koji su upisali tekući semestar, dok visokoškolske ustanove vode kao studente i one koji se nisu ispisali sa studija mada nisu upisali tekući semestar (tzv. „pasivni studenti“) ili još uvek nisu diplomirali (apsolventi).

ti brže i s boljim uspehom završavaju studije. „Ipak, iako su dosadašnje kvantitativne studije mapirale neke od osnovnih informacija i tema vezanih za problem niske efikasnosti studiranja, mnoge od ovih tema još uvek nisu dovoljno istražene. Faktori kao što su motivacija studenata, sistemski (institucionalni i vaninstitucionalni) programi podrške studentima, podrška od strane roditelja ili vršnjaka, programsko opterećenje studenata (zamišljeno i realno) [...] i njihov uticaj na efikasnost studiranja još uvek nisu teorijski konceptualizovani i artikulisani u našoj obrazovnoj i univerzitetskoj javnosti. Nepostojanje ove vrste empirijskih i na njima utemeljenih teorijskih uvida onemogućava poređenje sa sličnim studijama u inostranstvu i poboljšanje samog sistema visokoškolskog obrazovanja u odnosu na slične ili iste korekcije koje su izvršene ili planirane u drugim zemljama u kojima su slična istraživanja i iz njih proistekle sistemske intervencije rađene“ (Jarić i Vukasović, 2009: 121). Stoga nije jasno da li je Bolonja glavni uzrok povećanja efikasnosti studiranja, a mnogi profesori ocenjuju da je do toga došlo usled pada kriterijuma (*ibidem*, 134).

Jedno od važnijih pitanja jeste da li su ove reforme donele veću demokratizaciju obrazovnog sistema ili se unutar visokog obrazovanja i dalje odvija reprodukcija društvenih nejednakosti. Školarine u Srbiji su među najskupljima u Evropi. „Razlika u odnosu između prosečne plate u zemljama EU i zemljama čiji sistemi su analizirani je ogromna, te je onda alarmantno uočiti da samo Velika Britanija, Holandija i Letonija naplaćuju veće školarine od zemalja koje su ovde analizirane. Štaviše, u zemljama regiona od studenata se naplaćuju i različiti administrativni troškovi“ (Vukasović, 2009: 103). Fakulteti su često primorani da, zbog nedovoljnih finansijskih sredstava koje dobijaju od države, dodatni novac pribavljaju putem izmišljenih administrativnih troškova, ali i povećanjem školarina i broja samofinansirajućih studenata. Studenti s boljim socioekonomskim položajem su natprosečno zastupljeni kod finansiranja na teret državnog budžeta, što im omogućuje pristup kreditima i stipendijama, dok samofinansirajući studenti nemaju taj pristup, što samo otežava njihov položaj.

Istraživanje Centra za obrazovne politike pod nazivom „Uslovi rada nastavnog osoblja“ pokušalo je da osvetli neke od problema vezanih za implementaciju bolonjskog režima. Pokazalo se da većina ispitanika ima ambivalentan stav prema Bolonjskoj reformi: najčešće se smatra da je reforma neophodna, ali postoji i strah da oni koji sprovode reformu nju nisu najbolje i shvatili (Jarić, 2010: 41). Kako zaključuje Jarić, ovu ambivalentnost „dodatno pojačava i osećanje da je sam proces nedovoljno transparentan i da neposredni protagonisti Bolonjskog procesa u realnosti svakodnevice zapravo nemaju nikakvu stvarnu moć da na njega utiču“ (Jarić, 2010: 41).

Analiza zakonske regulacije

Bolonjska deklaracija i Zakon o visokom obrazovanju

Bolonjskoj deklaraciji prethodila je Sorbonska deklaracija iz 1998, koja je naglasak stavila na ključnu ulogu univerziteta u povezivanju evropskih zajednica i stvaranju evropske zone visokog obrazovanja. Ciljevi Bolonje su da ubrza ovaj već započeti proces, kako bi se ostvarile veća usaglašenost i uporedivost sistema visokog obrazovanja (Bolonjska deklaracija u: Jarić, 2010: 184). Među glavnim ciljevima deklaracije su:

- „Usvajanje sistema lako razumljivih i uporedivih akademskih znanja, takođe i preko implementacije dodataka diploma (*Diploma Supplement*), kako bi se unapredila sposobnost za zapošljavanje evropskih građana i međunarodna konkurentnost evropskog sistema obrazovanja“ (Jarić, 2010: 184);
- usvajanje sistema zasnovanog na dva glavna stupnja školovanja;
- uspostavljanje sistema kredita;
- unapređenje mobilnosti i za studente i za nastavnike;
- unapređenje evropske saradnje u oblasti potvrda o kvalitetu s ciljem razvoja uporedivih kriterijuma i metodologija;
- promocija neophodnih evropskih dimenzija u visokoškolskom obrazovanju, naročito u pogledu razvoja nastavnog plana i programa, međuinstitucijske saradnje, planova mobilnosti i objedinjenih programa studija, obuke i naučnog istraživanja.

Istakli smo važnost povezanosti Zakona o visokom obrazovanju Srbije i Bolonjske deklaracije kako bismo utvrdili dokle je institucionalno odmakla Bolonjska reforma. Među glavnim ciljevima Zakona jesu:

- „Povećanje efikasnosti sistema vaspitanja i obrazovanja (smanjivanje broja studenata koji odustaju i smanjenje dužine studiranja);
- Uvođenje mehanizama kontrole kvaliteta nastavnog procesa i to kako samih programa tako i izvođenja nastave;
- Uspostavljanje relevantnih nastavnih programa, posebno s obzirom na nacionalne potrebe i zahteve tržišta;
- Uključenje studenata kao partnera u obrazovni proces“ (Đukić, 2006: 322).

Član 4. Zakona kao glavne principe delatnosti visokog obrazovanja, između ostalih, izdvaja i:

- uvažavanje humanističkih i demokratskih vrednosti nacionalne i evropske tradicije i vrednosti kulturnog nasleđa;

- usklađivanje s evropskim sistemom visokog obrazovanja i unapređivanje akademske mobilnosti nastavnog osoblja i studenata;
- afirmacija konkurencije obrazovnih i istraživačkih usluga radi povećanja kvaliteta i efikasnosti visokoškolskog sistema.

Član 25. razlikuje tri stepena studija: studije prvog stepena su: 1) osnovne akademske studije; 2) osnovne strukovne studije. Studije drugog stepena su: 1) master akademske studije; 2) master strukovne studije; 3) specijalističke akademske studije; 4) specijalističke strukovne studije. Studije trećeg stepena su doktorske akademske studije.

Član 25. odgovara drugom glavnom cilju Bolonjske deklaracije koji govori o usvajanju sistema sa dva stupnja (osnovne studije i studije drugog stepena poput mastera). Prvi stupanj treba da traje minimum tri godine i njegovo uspešno završavanje preduslov je za studije drugog stepena.

Član 29. ukazuje na korišćenje evropskog sistema prenosa bodova: Svaki predmet iz studijskog programa iskazuje se brojem ESPB bodova, a obim studija izražava se zbirom ESPB bodova“. Ovaj član zakona ukazuje i da se „ukupno angažovanje studenta sastoji od aktivne nastave (predavanja, vežbe, praktikumi, seminari i dr.), samostalnog rada, kolokvijuma, ispita, izrade završnih radova, dobrovoljnog rada u lokalnoj zajednici i drugih vidova angažovanja.”²

Vidljivo je da se reforma visokog obrazovanja u Srbiji rukovodi bolonjskim principima: pa, između ostalog, uvodi evropski sistem prenosa bodova, evaluaciju rada administrativnih organa i sistem akreditacije, a podstiče povećanje konkurentnosti obrazovnih i istraživačkih usluga. No, mnogi autori/ke ističu da je zakon samo neophodan uslov za suštinsku reformu samih studija (Đukić, 2006: 322), odnosno ističu nužnost prihvatanja i implementacije navedenih ciljeva, a ne samo deklarativno zalaganje za njih.

Bolonjska deklaracija i Statut Filozofskog fakulteta u Beogradu

Najnovija verzija statuta Filozofskog fakulteta datira od 20. juna 2008. Prethodni statut, iz 2002, odnosio se na studente koji su upisali fakultet najkasnije 2005/2006 školske godine. Može se reći da se mnogi članovi Statuta Filozofskog fakulteta u Beogradu odnose na glavne ciljeve Bolonjske deklaracije, pa je ovaj statut u velikoj meri kompatibilan s njom.³

2 http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_visokom_obrazovanju.html, pristupljeno 17.5.2017.

3 http://www.f.bg.ac.rs/pravna_akta, pristupljeno 17.5.2017.

Član 27. Statuta opisuje nivoe studija koji postoje:

- „Osnovne studije u trajanju od četiri školske godine, odnosno osam semestara (studije prvog stepena)
- Master studije u trajanju od jedne školske godine, odnosno dva semestra (studije drugog stepena)
- Specijalističke studije u trajanju od jedne školske godine, odnosno dva semestra (studije drugog stepena)
- Doktorske studije u trajanju od tri školske godine, odnosno šest semestara (studije trećeg stepena)“.

Slučaj je isti kao i u Zakonu, naime doktorske studije predstavljaju studije trećeg stepena, što se razlikuje od Bolonjske deklaracije.

Treći glavni cilj Bolonjske deklaracije odnosi se na uvođenje sistema kredita, tj. ESPB bodova. Ovaj sistem služi da promoviše mobilnost, a bodovi se mogu steći i van konteksta visokoškolskog obrazovanja. Član 30. Statuta odnosi se na navedene bodove: „Svaki predmet, odnosno studijsko područje iz studijskog programa iskazuje se brojem ESPB bodova, a obim studija izražava se zbirom ESPB bodova. Zbir od 60 ESPB bodova odgovara prosečnom ukupnom angažovanju studenta u obimu od 40-časovne radne nedelje tokom jedne školske godine“. Statut, dakle, prati bolonjske ciljeve i utvrđuje korišćenje ESPB bodova na Filozofskom fakultetu.

Bolonjska deklaracija naglašava značaj mobilnosti i promocije evropskih dimenzija u obrazovanju. Iako se u Statutu Evropa ne pominje, on ima mnoštvo članova koji se tiču ovih tačaka. Član 33. govori o mogućnosti da se sa drugom visokoškolskom ustanovom organizuje objedinjeni studijski program. Član 5x1. glasi: „Deo studijskog programa student može ostvariti na drugoj visokoškolskoj ustanovi u skladu s dogovorom između Fakulteta i te visokoškolske ustanove o priznavanju ESPB bodova“, dok članovi 52. i 53. ističu da to važi i za studente koji žele da ostvare razmenu na Filozofskom fakultetu i definišu njihova prava i obaveze.

Iako se ne pominje evropska saradnja na osiguranju kvaliteta, u članovima o obezbeđivanju kvaliteta i samovrednovanju je naznačeno da se vrednovanje vrši po posebnom pravilniku, a može se naslutiti da pravilnici o ispunjenom kvalitetu i vrednovanju teže da budu u skladu s evropskim standardima.

Statut Filozofskog fakulteta ili implicitno ili direktno ispunjava, odnosno pominje sve ciljeve Bolonjske deklaracije, što znači da je s njom kompatibilan.

Analiza stavova profesora o blokadi i Bolonjskom režimu

Naš cilj je da kroz analizu ličnog gledišta ispitanika utvrdimo uticaj samog Bolonjskog režima na blokadu, pa ćemo predstaviti percepcije profesora, među kojima smo izdvojile posebnu grupu upravnika odeljenja, i percepcije studenata, među kojima razlikujemo osobe koje su učestvovala u blokadi i one koji su bili njeni protivnici. Intervjuisano je pet profesora, upravnika upravnika odeljenja, pet antiblokadera i 17 blokadera.

Profesori

Profesori su uglavnom kao glavni uzrok blokade isticali nezadovoljstvo studenata uslovima studiranja, pre svega odlukama koje se tiču plaćanja studija. Pored toga, istaknut je problem u komunikaciji između studenata i uprave:

„Nezadovoljstvo studenata uslovima studiranja, a potom i nepostojanje pregovaračke komunikacije sa upravom“ (profesor, Istorija umetnosti).

Može se reći da su već na prvom pitanju, kroz mapiranje uzroka, mnogi profesori otkrili svoje pozicije u odnosu na blokadu. Iako je većina prepoznala nezadovoljstvo studenata i, što će se videti iz daljih odgovora, nije podržavala poteze uprave, među intervjuisanim profesorima ima i onih koji smatraju da je neposredni uzrok blokade lenjost:

„Neposredan uzrok bila je nespремnost nekih studenata da uče za 60 bodova“ (profesor, Sociologija).

Budući da želimo da ispitamo mogući uticaj Bolonjskog režima na samu blokadu, zatražili smo da nam profesori daju svoja viđenja ovakvog modela studija. Njihovi odgovori bili su različiti i dok su neki nabrajali karakteristike ovog režima:

„Više izbornosti u obrazovanju – veća fleksibilnost, ocenjivanje procesa a ne samo krajnjih ishoda, ne godine već ESPB“ (docent, Centar za obrazovanje nastavnika).

Drugi su istakli širi značaj Bolonjskog procesa, te ga definisali kao „Saobražavanje univerziteta globalizovanom kapitalizmu EU“ (profesor, Sociologija). Dvoje ispitanika odbilo je da odgovori na pitanje o tome šta podrazumevaju pod bolonjskim režimom.

Što se tiče prednosti Bolonjskog režima, profesori su istakli studentske razmene, a jedan profesor s Odeljenja za sociologiju je kao prednost istakao zapravo ono što smatra i manom:

„Prednost za lenje studente je što mogu da uče znatno manje nego ranije“ (profesor, Sociologija).

Svi profesori bili su rečitiji kada je reč o manama. Većina njih smatra da današnji studenti imaju manje znanja nego oni koji su studirali pre Bolonjskog režima:

„Štetno je redukovanje literature na ridere i silabuse i opšte sužavanje znanja naročito iz humanističkih nauka. Usitnjeni kursevi ne mogu zameniti ranije opštije naučne discipline“ (profesor, Sociologija).

Kao mana navedena je i loša primena samog režima u Srbiji, a ispitanici misle da je ona neujednačena na Filozofskom fakultetu, odnosno da varira u zavisnosti od odeljenja. Neki su naveli da ne znaju šta se podrazumeva pod ispravnom primenom:

„Ne znam kakav je idealni tip Bolonjskog režima studija, ali je sasvim sigurno da ga privatni univerziteti najviše ‘koriste’ u ostvarenju profita, mada se i na državnim univerzitetima takođe uočavaju trendovi jačanja kapitalističkog staleškog obrazovanja za imućne slojeve“ (profesor, Sociologija).

Ova izjava nam govori da ispitanik smatra da se bolonjski režim koristi pre svega zarad većeg profita univerziteta. Kada se uzme u obzir njegov odgovor na pitanje o uzroku blokade (*„Nezadovoljstvo studenata neoliberalnim merama fakulteta“*), može se zaključiti da on smatra da bolonjski režim u najmanju ruku pospešuje mogućnost za mere koje su usmerene ka sticanju profita i kojima su studenti nezadovoljni. Ovaj odgovor po prvi put dovodi bolonjski režim u direktniju vezu s obrazovanjem koje je dostupno samo nekolicini.

Upitani da li bi trebalo menjati Zakon o visokom obrazovanju i na koji način, ispitanici su uglavnom rekli da nisu upoznati sa sadržajem Zakona. Profesori su se složili i po pitanju slobode koju profesori imaju u organizovanju svojih kurseva i kreiranju nastavnog plana i programa:

„Mogu da rade šta hoće, u uskim granicama koje propisuje naređeno opterećenje studenata“ (profesor, Sociologija).

Opterećenost studenata na odeljenjima ispitanici ocenjuju kao ne preveliku. Neki su vrlo oštri:

„Studenti veći deo dana ‘bleje’ i gledaju u displeje i monitore“ (profesor, Sociologija), dok drugi smatraju da opterećenja, iako ne prevelika, ipak

postoje: „*Mislim da nisu preterano opterećeni obimom gradiva, ali jesu mnoštvom usitnjenih kurseva*“ (profesor, Sociologija).

Konkretnije o primeni samog Bolonjskog režima i stavki koje se odnose na mobilnost, tj. šanse da deo studija studenti realizuju na drugom fakultetu profesori ocenjuju kao dobre:

„*Te šanse su sasvim dobre, kada je u pitanju druga država, ukoliko student vlada stranim jezikom...*“ (docent, Sociologija).

Ono što studenti pre svega navode kao jedan od uzroka blokade jesu troškovi na fakultetu. Kada su upitani da li misle da su troškovi poput ispitnih prijava, preuzimanja dokumenata i izdavanja diploma opravdani, profesori su se složili s većinom studenata i rekli da su troškovi previsoki ili/i neopravdani. Kada je reč o uslugama za koje studenti izdvajaju novac, neki profesori misle da one nisu adekvatne, dok drugi imaju otpor prema samom pitanju koje, istina, implicira da su studenti u poziciji klijenata:

„*Primljeno znanje se ne može meriti novcem. Znanje nije roba*“ (profesor, Sociologija), „*Imam otpor prema ovoj reči usluga. Verujem da postoje i bolji programi van ove zemlje, ako na to mislite, ali se radi o različitim kontekstima*“ (profesorka, Sociologija).

Dakle, iako su pojedini profesori odgovorili da usluga nije uvek adekvatna, profesor i profesorka s Odeljenja za sociologiju sasvim su odbacili koncept koji je pitanje impliciralo, tj. uslužni odnos između studenata i fakulteta i svih njegovih komponenti. Na ovaj način profesor i profesorka su implicitno doveli u pitanje samu relevantnost kvaliteta određene usluge na formiranje njene cene, barem u sferi obrazovanja. Ovo može značiti da profesori ne misle da bi blokada bila legitimna (ovde ne želimo reći da nužno sad misle da jeste) ukoliko bi motiv za nju bio neadekvatan odnos usluge i cene.

Postoje i oni koji su ovo pitanje direktnije povezali s blokadom, te je profesor sa Odeljenja za sociologiju odgovorio:

„*Nisam primetio da su se samofinansirajući studenti bunili. Samo lenji studenti za koje školovanje plaćaju drugi, a oni neće da nauče za 60 bodova*“ (profesor, Sociologija).

Može se videti da i ovaj profesor implicitno prihvata uslužni odnos, s tim što za razliku od ostalih kolega koji su ga prihvatili on poručuje da problem nije u kvalitetu usluge i da to nije jedan od uzroka same blokade, budući da, po njegovoj proceni, učesnici blokade nisu bili studenti koji plaćaju fakultetske troškove.

Ispitanici se slažu da su školarine na Filozofskom fakultetu izuzetno visoke. Većina se zalaže za smanjenje školarina, dok neki podržavaju i uki-danje:

„Voleo bih da se mogu ukinuti, ali bojim se da to u ovom trenutku nije moguće. Treba videti da li se može učiniti nešto da se one barem smanje“ (docent, Sociologija).

Upravnici odeljenja

Kao posebnu grupu ispitanika među profesorima smo izdvojile upravnike odeljenja, s namerom da saznamo da li se njihovi stavovi i zna-nja o proučavanom problemu razlikuju u odnosu na ostale profesore.

Zapazile smo da upavnici odeljenja na drugačiji način definišu uzro-ke blokade od ostalih profesora, ističući u prvi plan aktere koji su učestvo-vali u blokadi poput studenata i uprave: *„Arogancija Uprave i srozavanje finansijskih kapaciteta FF-a“*.

Kao neke od prednosti Bolonjskog režima studija upavnici izdvajaju povećanje prolaznosti, aktivniju saradnju subjekata u nastavi, fleksibilnost sistema, kao i mogućnost studenata da se oslobode dela gradiva tokom trajanja nastave. Kao mane najčešće izdvajaju nedovoljnu zaštićenost odre-đenih disciplina koje nisu prepoznate kao neposredno produktivne i tržiš-no orijentisane, kao i smanjivanje kvaliteta pruženog i usvojenog znanja. Svi ispitivani upavnici smatraju da se u Srbiji Bolonjska deklaracija ne primenjuje ispravno. A što se tiče samog Filozofskog fakulteta, oni sma-traju da je primena Bolonje na njemu površna, problematična i parcijal-na: *„Parcijalno, formalno, nedovoljno usaglašeno, ograničeno širim okvirom koji određuju zakonodavac i druga tela izvan FF-a“*. Smatraju da Zakon o Visokom obrazovanju treba menjati, no njihovi stavovi o smeru promene se razlikuju. Neki smatraju da sistem obrazovanja treba više povezati s tr-žištem rada, a neki da je potrebna odmerena primena bolonjskih princi-pa uz oslanjanje na specifičnost društvenog konteksta. Skoro svi ističu da profesori imaju veliku slobodu u organizovanju svojih kurseva i kreiranju nastavnog plana i programa. Što se tiče opterećenosti studenata, većina upavnika smatra da oni nisu previše opterećeni i da mogu da ispunjavaju svoje obaveze na vreme: *„U velikoj meri usklađena sa formalno iskazanim opterećenjem u vidu ESPB“*. Takođe smatraju da su šanse studenata FF-a da deo studija realizuju na drugom fakultetu (u drugom gradu, državi) dobre.

Na pitanje *„Da li mislite da su troškovi na fakultetu opravdani?“* naj-veći broj njih ne uspeva da odgovori, kao razlog navodeći nepoznavanje finansijsa fakulteta i troškove studenata:

„Morao bih da imam bolji pristup finansijama fakulteta da bih to procenio, kao i da imam uvid u to kako se po ovom pitanju ponašaju srodni fakulteti na našem Univerzitetu“.

Slične odgovore dobili smo i na pitanje o tome da li studenti dobijaju adekvatnu uslugu za novac koji izdvajaju. Što se tiče školarina na FF-u, stavovi su različiti. Naime, neki od upravnika odeljenja smatraju da ih ne treba menjati, dok neki smatraju da bi trebalo školarine prilagoditi studentima i njihovim materijalnim prihodima. Tako jedan ističe:

„U idealnom svetu, trebalo bi omogućiti besplatno školovanje u svakom smislu i na svim nivoima. U konkretnom slučaju, po mojem mišljenju trebalo bi usmeriti zajedničko delovanje studenata i nastavnika na ukupno poboljšanje materijalnog stanja visokog obrazovanja u Srbiji, do mere da FF, niti koja druga budžetska visokoškolska institucija, ne zavisi od ubiranja sopstvenih prihoda na račun studenata“.

Analiza stavova studenata o blokadi i Bolonjskom režimu

Stavovi antiblokadera

Mišljenja ispitanika koji su bili protiv blokade se delimično poklapaju s mišljenjem ostalih studenata. Intervjuisano je pet studenata koji nisu podržavali blokadu.

Što se tiče uzroka blokade, mnogi su odredili naplaćivanje preko 60 bodova i nezadovoljstvo upravom kao glavne:

„Mislim da je veliko nezadovoljstvo upravom i dekanom i lično i konkretno i čini mi se da to već neko vreme tinja kod studenata, te Plato,⁴ pa studentske prostorije, odnos uprave prema studentima, prema parlamentu, pa je to eskaliralo sa tim prijavljivanjem bodova, odnosno plaćanjem bodova preko 60“ (antiblokaderka, Sociologija).

Ispitanici kao glavnu karakteristiku bolonjskog režima izdvajaju efikasnost studiranja, a mnogi stavovi se poklapaju sa stavovima profesora:

„Nemate vremena ni za šta, teraju te da pišeš seminarske, da prisustvuješ predavanjima, ne stižeš da čitaš originalna dela, već ti daju rider ili uzmeš skriptu“ (antiblokaderka, Sociologija).

„Niko ne zna šta je zapravo ta Bolonja, tako da, vidim par kvaliteta, realno nam govore brojke da se kraće studira, ali postoji pad kvaliteta“ (antiblokader, Sociologija).

4 Studenti su bili nezadovoljni što Fakultet, kada je prestao da izdaje svoje prostorije knjižari „Plato“, nije hteo da ih ustupi studentima na korišćenje.

Kao glavnu manu bolonjskog režima studenti navode lošu implementaciju, a jedna studentkinja na pitanje da li je bolonjski režim ispravno implementiran odgovara:

„Definitivno ne. Iz onoga što sam čula i iz priče sa nekim profesorima, Ministarstvo je samo došlo i reklo da treba da se primeni Bolonja, a onda se vi snalazite kako znate i umete i sami pravite plan i program. Kada uporedite studiranje u Francuskoj prema Bolonji i ovdje, mislim da se uopšte ne poklapa“ (antiblokaderka, Sociologija).

Implementaciju na Filozofskom fakultetu takođe ocenjuju kao nedoslednu i osećaju da ona zavisi od individualne volje profesora:

„Čini mi se da se jednostavno mnogim profesorima ne dopada ta ideja – da celu tu promenu mnogi smatraju degradacijom, svođenjem studija na srednje škole, pa je onda i ne primenjuju. Bodovanje ispita je potpuna farsa, profesori još uvek razmišljaju u kategorijama ocena“ (antiblokaderka, Sociologija).

Glavne prednosti bolonjskog režima za njih su kraće vreme studiranja i sticanje radnih navika:

„Bolonja podrazumeva takvu organizaciju studentskog života baziranog na aktivnosti, što je jako dobro za sticanje radnih navika i kasnije za posao“ (antiblokaderka, Sociologija).

Odnos ESPB bodova i obaveza na samim kursevima studenti isto ocenjuju kao nedosledan:

„Od nas se najčešće traži mnogo, mnogo, mnogo više nego što mi možemo da postignemo ili što predstavljaju ESPB. Postoji ogromna nedoslednost“ (antiblokaderka, Sociologija).

„To zavisi od pojedinačnog predmeta. Negde je premali broj bodova, spram obaveza, negde previše, negde su pogodili“ (antiblokaderka, Sociologija).

O obaveznom pohađanju nastave mišljenja su podeljena, neki smatraju da ova obaveza stvara radne navike i priprema ih za tržište rada, dok drugi misle da studenti ne treba da budu primorani da dolaze, pogotovo ako moraju da rade da bi finansirali studije:

„Ako neko voli neki predmet on će na njega ići, a ako ne voli, bolje je da sedi kod kuće i uči. Mislim da je to naporno i da je teže zato što sve više studenata sada radi i studira i znam mnoge koji onda sede na predavanju i uče“ (antiblokaderka, Sociologija).

Ispitanici smatraju da su predispitne obaveze dobra zamisao, ali misle da nisu adekvatno vrednovane i da skraćuju vreme za pripremu ispita:

„Naporno je, ja mnogo više vremena potrošim na predispitnim obavezama nego da bilo šta naučim. Iscrpljujuće je“ (antiblokaderka, Sociologija).

Većina studenata se slaže da nemaju preveliku slobodu pri biranju kurseva koji ih zanimaju te da bi bilo dobro da je ponuda šira i da uključuje više predmeta s drugih odeljenja. Svoje šanse da deo studija realizuju na drugom fakultetu, ovi studenti ne ocenjuju dobro:

„...znam samo za razmene u Americi i to je dosta problematično, studenti ne znaju na kom će univerzitetu završiti i ne znaju koliko će se predmeti poklapati sa ovim ovde i onda moraju još jednu godinu da studiraju“ (antiblokaderka, Sociologija).

Kada je reč o nužnosti zaposlenja kojim bi se finansirale studije, većina ispitanika je rekla da ne mora da radi, a školarine ne ocenjuje kao previsoke, već predlaže izvesne modifikacije:

„Školarine, nije problem toliki u visini, problem je u nesrazmeri budžetskih i samofinansirajućih mesta. Povećati broj samofinansirajućih u prvoj godini, što bi kasnije trebalo da dovede do smanjenja školarine“ (antiblokader, Sociologija).

Drugi predlažu i smanjenje broja ljudi koji upisuju Filozofski fakultet.

Ispitanici su zadovoljni uslugom koju dobijaju za studentske troškove, međutim slažu se da je njihova cena previsoka, a neki čak misle da su blokaderi imali legitimne zahteve:

„Pa što se tiče prijave ispita, to je potpuno ludilo, to je bio legitiman zahtev. Jer njih ništa ne košta tvoja prijava ispita 420 dinara“ (antiblokaderka, Sociologija).

Može se zaključiti da čak ni studenti koji su bili protiv blokade ne gledaju sasvim blagonaklono na bolonjski režim, međutim u odgovorima na pitanja o školarini i studentskim troškovima, vidi se razlika u stavovima između antiblokadera i ispitanika čije ćemo stavove analizirati na narednim stranicama.

Stavovi blokadera

Kao uzrok blokade u kojoj je i ovih 17 ispitanika učestvovalo, studenti navode nekoliko uzroka među kojima je najvidljiviji onaj koji su naveli i antiblokaderi:

„Pa kao osnovni uzrok je bila ta odluka donesena u septembru dakle samo par nedelja pre početka nastave da se naplaćuju ESPB bodovi koji su preneti preko 60. To je bio najvažniji uzrok“ (blokader, Sociologija).

Međutim, za blokadu ih je motivisala i netransparentnost uprave:

„Ja sam ušla u tu blokadu zbog netransparentnosti na fakultetu, donošene su neke odluke bez ikakvog konsultovanja sa studentima“ (blokaderka, Etnologija i antropologija).

Iako mnogi kao uzroke navode konkretne stvari poput raznih taksi, naplaćivanja bodova i prijave ispita, neki to uopštavaju:

„Uzrok je ono što se dešava sa obrazovanjem: sve manje prostora za ljude na budžetu, sve više samofinansiranja, sufinansiranja“ (blokader, Filozofija).

Jedna studentkinja već u ovom pitanju pominje bolonjski režim kao jedan od uzroka blokade:

„...na kraju krajeva, drugi su se borili za potpuno primenjivanje Bolonje ili njeno odstranjivanje“ (blokaderka, Etnologija i antropologija).

Ovo nam govori da ona vidi bolonjski režim kao uzrok blokade, međutim primećuje da su stavovi među blokaderima bili različiti.

U odgovoru na pitanje šta podrazumevaju pod bolonjskim režimom, studenti su već pokazali svoje stavove prema samom režimu i mišljenja su prilično podeljena. Većina se slaže da ih bolonjski režim podseća na srednju školu jer iziskuje konstantan rad, pisanje seminarskih radova, polaganje kolokvijuma i obavezne dolaske na nastavu. Međutim, neki misle da je rezultat samog režima manje znanja:

„Sada fizičkom prisutnošću se dobija prolazna ocena i daljim ispitom se dobija visoka ocena, a znanje je nikakvo“ (blokader, Sociologija), dok drugi misle da je bolonjski režim sam po sebi pozitivan: „Mislim da je, u principu, to jedan dobar sistem. Sviđa mi se ta hiperracionalizacija, u smislu da izmerimo koliko jednoj prosečnoj osobi treba nešto da nauči i da onda to prenesemo u bodove i da napravimo to jedno normalno opterećenje studenta i da osoba koja stvarno radi osam sati dnevno može da položi sve te ispite“ (blokader, Filozofija).

Kao najveću prednost bolonjskog režima, studenti ističu efikasnost studiranja i stvaranje radnih navika, a s druge strane preispituju kvalitet znanja i koliko se zapravo nauči u tom skraćenom periodu:

„Mislim da nikada nećemo moći da budemo stručnjaci, pošto su naši profesori pokazali kakvi su stručnjaci, ali mislim da nikad nećemo znati toliko koliko oni znaju“ (blokader, Sociologija).

Jedan student filozofije smatra da su neki ljudi izjednačili bolonjski režim s neoliberalizmom i da on nužno ne mora da bude ovakav kakav je trenutno:

„Često se kao mana Bolonje navodi to što ne vodi u neke dubine, ali ja koliko sam shvatio ona se samo odnosi na bodovanje, a ne na nastavni program. Neki ljudi su neoliberalizam zamenili sa Bolonjom i misle da Bolonja propagira liberalizam. Sasvim druga stvar je što se kursevi prave tako da te ištancaju za neke poslove, a ne da ti grade neko humanističko obrazovanje. Ali to nema veze sa Bolonjskom kalkulacijom vremena i učenja“ (blokader, Filozofija).

Većina ispitanika smatra da bolonjski režim nije ispravno primenjen ni u Srbiji ni na Filozofskom fakultetu:

„Loše je, jer dolaziš u situaciju da se prilagođavaš u zavisnosti od profesora. Jer neko je to super prihvatio i pojednostavio ti je tako da možeš da sve stigneš, i da daš taj predmet adekvatno, neko je polovično primenio, a neko Bolonju uopšte nije primenio“ (blokaderka, Psihologija).

Ovo nam govori da ispitanici ne posmatraju bolonjski režim kao direktan uzrok blokade, budući da uglavnom misle da on nije dobro ni primenjen. Naravno, ostavljen je prostor da upravo njegova neadekvatna primena bude jedan od motiva za blokadu.

Svi ispitanici studenti koji su učestvovali u blokadi smatraju da ESPB bodovi ne odgovaraju stvarno uloženom radu. Tako studentkinja sa psihologije ističe:

„Sigurno da ne, sa obzirom da ti engleski nosi 8 bodova, a neki stručni predmeti nose po 6, gde napravim istraživanje, sprovedem istraživanje, obradim podatke, napišem seminar, pre toga napišeš nacrt koji isto tako mora da ima 15 strana. Koliko zapravo to sati i truda nosi. I onda imaš profesora koji kaže, pa to jeste toliko sati, a ne računa predavanja i vežbe na koje moraš da ideš“ (blokaderka, Psihologija).

Zanimljivo je da studenti dovode u pitanje princip merenja studentskog rada u satima i njegovu kvantifikaciju:

„Koliko ja znam ne, kod nas barem ne. I mislim da je to isto vrlo diskutabilno, količina obaveza i pitanje vrednovanje količine obaveza, da li one mogu da se kvantifikuju, mislim da to pitanje ne može da se postavi tako“; „...ne možeš da meriš stvari koje su tako očigledno nemerljive. Mene iskreno boli uvo za te bodove, ta tačka Bolonje je totalno falično primenjena na našem fakultetu, ali je falična sama po sebi, tako da koga briga kako je implementirana najslabija tačka Bolonje“ (blokader, Filozofija).

Većina studenata obavezna predavanja vidi kao suvišna i smatraju da fakultet postaje institucija slična srednjim školama. Kao razloge navode potrebu da studenti imaju slobodu izbora, kao i mogućnost da steknu sopstvenu motivaciju za dolazak na predavanja. Među studentima koji kritikuju obavezna predavanja, najbrojniji kritičari su studenti na samofi-

nansiranju, koji kao glavni razlog ističu nemogućnost usklađivanja posla i fakulteta. Mali broj njih smatra da su obavezna predavanja korisna, pre nego ograničavajuća i da pomažu studentima sa ispunjavanjem redovnih obaveza.

Studenti imaju ambivalentan stav o predispitnim obavezama. Većina njih smatra da su korisne, ali da na većini predmeta one nisu oslobađajuće, tj. da već naučeno gradivo moraju polagati i na ispitu što ukazuje na lošu implementaciju Bolonje:

„Ako su oslobađajuće, onda je to super. Ali ako te predispitne obaveze ne oslobađaju nijednog slova od gradiva za ispit, onda mi je to užas. To je najočigledniji primer vrlo loše implementirane Bolonje“ (blokader, Filozofija).

Stoga njihovo mišljenje o predispitnim obavezama varira od predmeta do predmeta. Neki ističu da one dovode do fragmentisanosti gradiva i znanja i na taj način smanjuju kvalitet obrazovanja. Najveći broj ispitanih smatra da su od svih predispitnih obaveza najkorisniji seminarski radovi.

Studenti su zadovoljni slobodom koju imaju pri biranju predmeta sa sopstvenog odeljenja, ali stavovi se menjaju kada su u pitanju predmeti s drugih odeljenja. U tom slučaju mnogo je teže slušati predmete koje žele, a često i potpuno nemoguće.

Smatraju da su šanse za realizovanje dela studija u drugom gradu/državi prilično male i da studenti inače poseduju malo informacija o mogućnostima razmene. Jedan od studenata te šanse ocenjuje ovako:

„Jako slabo. Koliko sam ja upućen postoje stipendije koje mi daju tipa soma evra da studiram, da idem na predavanja, predispitne obaveze itd. Ali naš fakultet neće prihvatiti položene ispite sa drugih fakulteta. I to nema šanse, šta sada treba da putujem, trudim se, radim negde drugde i ovde mi ne priznaju ispite? To ne liči ni na šta“ (blokader, Sociologija).

Većina studenata na budžetu ne mora da radi kako bi pokrila materijalne troškove studiranja, dok je situacija obrnuta kod studenata na samofinansiranju. Oni obično rade i studiraju kako bi otplatili svoje školarine i druge troškove.

Svi ispitanici smatraju da su školarine previsoke i da ih treba ukinuti ili smanjiti. Posebno se naglašava loša pozicija diplome FF-a na tržištu rada i brojni nedostaci u funkcionisanju samog fakulteta, pa se tako jedan od studenata pita:

„Video sam finansijski izveštaj gde se kupuje 600 litara sapuna za pola semestra. Šta je bre to? 600 litara sapuna na 1500 ljudi ne može da traje

mesec dana... Meni iskreno nije jasno zašto nas baš ovoliko krađu, evidentno je da te pare idu negde i očigledno u nekom nepoznatom pravcu. Zašto mi nemamo projekte? Zašto je naš kadar ovoliko nesposoban? A onda dođu kažu nam da nam je faks stalno u minusu. Nesposobna uprava, nesposobni profesori, a pare idu negde niko ne zna gde“ (blokader, Sociologija). Sličan njegovom mišljenju je i stav studenta sa Filozofije: „To je usko povezano sa stanjem u celoj zemlji. Ali, ako samo pogledaš odnos cene školarine i troškova koje fakultet ima, to je sumanuto. Mi nismo na medicini ili nekoj praktičnoj nauci gde bi oni morali da nam obezbede sredstva za praksu. Fakultet nema nikakve troškove osim plata za zaposlene i plaćanja struje. Mislim da je školarina na FF-u, u poređenju sa drugim fakultetima pogotovo, prevelika. Mislim da im nikakva sredstva ne trebaju za rad. A postoji i ta priča sa platama. Ni na Zapadu fakulteti nisu besplatni, ali njima isto školarina košta hiljadu evra, a plate su im veće. Nerealan je odnos prosečne plate u Srbiji i školarine“ (blokader).

Studenti koji su učestvovali u blokadi smatraju da troškovi koje imaju na FF-u nisu opravdani i da bi ih trebalo drastično smanjiti. Posebno se naglašava preskupa prijava ispita i dobijanje različitih vrsta dokumenata:

„Moraš da platiš tri hiljade dinara ako želiš da podigneš svoju diplomu iz srednje škole, te neke potvrde i gluposti. Pogotovo što njih ništa ne košta da ti izdaju jedan papir, na primer transkript ocena sam platila 800 din., a samo jedan papir treba da ti odštampaju. To su baš neopravdani troškovi“ (blokaderka, Filozofija).

Takođe smatraju da je usluga koju dobijaju od fakulteta neadekvatna. Najveći broj primedaba tiče se sapuna, toalet papira, malog broja knjiga u bibliotekama, malog broja stranih predavača i samog kvaliteta obrazovanja. Mišljenje studenta sa Psihologije dobro prikazuje stav većine studenata:

„Pa ne, fakultet zarađuje daleko više nego što ulaže. Ako bi pare bile usmerene na knjige, prakse, stvaranje neke izdavačke kuće fakulteta, školarina bi bila opravdana“ (blokader, Psihologija).

Iz ovih odgovora može se zaključiti da većina studenta koji su učestvovali u blokadi FF-a 2014. godine ne gleda na Bolonjsku reformu s odobravanjem, što je slično studentima antiblokaderima. No razlika u stavovima ovih dveju grupa može se uočiti po pitanju školarina i usluga koje pruža fakultet. Naime, blokaderi smatraju da su školarine previsoke i smatraju da bi njih trebalo prilagoditi materijalnim mogućnostima studenata i da ih treba ako ne ukinuti, onda smanjiti. Smatraju da je usluga koju dobijaju na fakultetu preskupa i loša i da treba raditi na načinima da se ta situacija popravi.

Zaključak

Prikazana mišljenja ispitanika ukazuju na različite stavove o Bolonjskoj reformi i kod profesora i kod studenata, ali na neke sličnosti u stavovima. Ono što je od posebne važnosti za naš rad jeste pitanje postojanja veze između promena koje je donela Bolonjska reforma i blokade Filozofskog fakulteta.

Sudeći po percepcijama studenata i profesora, na Filozofskom fakultetu Bolonjska reforma nije dosledno primenjena. Odgovori ispitanika ukazuju na činjenicu da način funkcionisanja nastave najčešće zavisi od kursa i profesora koji drže taj kurs, što potvrđuju i sami profesori svojim odgovorima. Iako Statut Fakulteta predstavlja akt koji se u velikoj meri oslanja na Bolonju, mišljenja studenata i profesora ukazuju na njenu lošu implementaciju. Profesori imaju veliki stepen slobode u osmišljavanju svojih predmeta pa se stoga nastava na njima veoma razlikuje. Neki profesori Bolonju primenjuju više, neki manje, a neki je uopšte ne primenjuju. Profesori koji su ispitani prepoznaju nezadovoljstvo studenata uslovima studiranja kao glavni uzrok blokade, no – kao što smo приметili – upravnici odeljenja se u ovim stavovima razlikuju od ostalih profesora, insistirajući da su za blokadu odgovorne pojedinačne grupe studenata i zaposlenih. Većina profesora uviđa opadanje kvaliteta nastave na Filozofskom fakultetu nakon bolonjske reforme, pa smatra da studenti sada uče malo i da je znanje koje dobijaju prilično fragmentisano. Uvideli smo neku vrstu protivrečnosti kod stavova profesora, jer s jedne strane oni tvrde da imaju priličnu slobodu pri organizovanju svojih kurseva, a s druge, kritikuju kvalitet same nastave i znanje koje studenti dobijaju. Primetna je i neinformisanost profesora o troškovima studiranja na fakultetu i ostalim nametima kojima su studenti opterećeni.

Ispostavlja se da su studenti najviše nezadovoljni nedoslednom primenom bolonjskog režima, s jedne, i previsokim nametom koje određuje fakultet, s druge strane. Uviđamo da su motivi za blokadu fakulteta proizašli iz tog nezadovoljstva, kao i zbog novih nameta koje je tadašnja uprava fakulteta uvela. Stoga zaključujemo da studiranje na Filozofskom fakultetu ne funkcioniše po Bolonjskom režimu, već da se fakultet nalazi u nekoj vrsti tranzicije između prošlog, humboltovskog i novog, bolonjskog sistema. Ta tranzicija studente stavlja u nezavidnu poziciju koju karakteriše neizvesnost i netransparentnost. Studenti moraju da se neprestano prilagođavaju kursevima i promenama koje donosi Bolonjska reforma, čija implementacija nije dovršena. Osim toga, uprava Filozofskog fakulteta, koja je bila na funkciji pre i za vreme blokade, uvela je nove namete koji su kod studenata izazvali dodatno nezadovoljstvo. Ovo pokazuje važnost ekonomskog aspekta za razumevanje pozicije studenata i njihove moti-

vacije za blokadu. Deskriptivna analiza stavova studenata i profesora, uz analizu institucionalnog okvira u kojem se odigrala blokada rada FF-a, pomaže da se dobije celovita slika ovog događaja i ukazuje na povezanost nedovršenosti procesa implementacije Bolonjske reforme s konkretnim studentskim protestom koji se odigrao 2014. godine.

Literatura

- Birešev, Ana (2006): „Bolonjski projekt – transformacija akademskog polja“, *Filozofija i društvo*, Vol. 31, str. 99–114.
- Cvejić, Slobodan (2010): *Društvena određenost ekonomskih pojava*, Čigoja štampa, Beograd.
- Domhoff, G. W. (1990). *The Power Elite and the State: How Policy Is Made in America*, Aldine de Gruyter, Hawthorne.
- Đukić, Mara (2006): „Principi Bolonjske deklaracije i reforma visokog obrazovanja“, u: *Reforma sistema obrazovanja i vaspitanja u Republici Srbiji*, prir. Emil Kamenov, Tampograf, Novi Sad.
- Heinze, Torben et Knill, Christoph (2008): „Analysing the differential impact of the Bologna Process: Theoretical considerations on national conditions for international policy convergence“, *Higher Education*, Vol. 56, str. 493–510.
- Jarić, Isidora et Vukasović, Martina (2009): „Bolonjska reforma visokog školstva u Srbiji: mapiranje faktora niske efikasnosti studiranja“, *Filozofija i društvo*, Vol. 20, No. 2, str. 119–151.
- Jarić, Isidora (2010): „Uslovi rada nastavnog osoblja na Univerzitetu u Beogradu: odnos prema upravi“, u: *Bolonjska reforma visokog školstva u Srbiji: problemi, dileme, očekivanja i strahovi nastavnog osoblja na Beogradskom univerzitetu*, ur. Isidora Jarić, Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Beograd.
- Kamenov, Emil (2006): *Reforma sistema vaspitanja i obrazovanja u Republici Srbiji*, Tampograf, Novi Sad.
- Lazić, Mladen (2011): *Čekajući kapitalizam*, Službeni glasnik, Beograd.
- McLendon, Michael (2003): „The Politics of Higher Education: Toward an Expanded Research Agenda“, *Educational Policy*, Vol. 17, str. 165–191.
- Moutsios, Stavros (2012): „Academic Autonomy and the Bologna process“, u: *Working Papers on University Reform*, prir. Susan Wright, EPOKE, Aarhus.
- Vukasović, Martina (ur.) (2009): *Finansiranje visokog obrazovanja u Jugoistočnoj Evropi*, Centar za obrazovne politike, Beograd.
- Slaughter, Sheila (2001). „Problems in comparative higher education: Political economy, political sociology and postmodernism“, *Higher Education*, 41 (4), 389–412.
- Stanković, Fuada (2005): „Univerziteti u Srbiji – Univerzitet u Novom Sadu“, u: *Visoko obrazovanje u Srbiji na putu ka Evropi – četiri godine kasnije*. Zbornik radova, AAOM, Beograd, str. 157–163.

Internet izvori

http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_visokom_obrazovanju.html, pristupljeno 13.6.2017.

http://www.f.bg.ac.rs/pravna_akta, pristupljeno 13.6.2017.

**STUDENTS' BLOCKADE IN THE CONTEXT
OF THE BOLOGNA REFORM**

Abstract: The paper analyses the connection between the students' blockade of the Belgrade Faculty of Philosophy and the conditions of studying under the Bologna regime. On the basis of an analysis of the Higher Education Act, the Statutes of the Faculty and the Bologna Declaration, the paper examines the institutional framework within which the blockade took place and the degree to which the Act and the Statutes have been harmonized with the Bologna Declaration. The qualitative data obtained through a study of the perceptions of the blockade were used to examine the attitudes of students who participated in the blockade („blockaders“), students who were against it („anti-blockaders“), and their professors. Students' and professors' perceptions of the conditions of studying were analysed in order to establish connections between those conditions and the blockade. An emphasis was placed on a comparison of attitudes held by blockaders and anti-blockaders, by students and professors and by professors and heads of departments, in order to establish the differences between them.

Key words: educational system, Bologna Declaration, conditions of studying, Higher Education Act, ECTS credits.

ORGANIZACIONE FORME ZA REALIZACIJU STUDENTSKIH INTERESA U KONTEKSTU BLOKADE

Nela Grahek*

Asja Lazarević**

Apstrakt

Autorke daju pregled najznačajnijih studentskih protesta kako bi ispitali različite pristupe studentskom organizovanju. Studentski protesti se posmatraju kao rezultat borbe za moć između dominantnih i potlačenih grupa u okviru akademskog polja, ali i širih društvenih odnosa moći. Deo analize posvećen je stavovima ispitanika o efikasnosti predstavničkog demokratskog modela u kontekstu delovanja Studentskog parlamenta na Filozofskom fakultetu. Istraživači nastoje da ispituju stavove i percepcije studenata i naučno-nastavnog osoblja Filozofskog fakulteta o oblicima studentskog organizovanja, pri čemu se primenom dubinskog intervjua prenose iskustva i subjektivni doživljaji ispitanika kada su u pitanju studentska prava, blokada fakulteta, formiranje Zbora i rad Studentskog parlamenta.

Ključne reči: društveni pokreti, studentski interesi, studentski protesti, predstavnička demokratija, direktna demokratija.

Uvod

Neizbežno je postaviti pitanja ko i na koji način odlučuje o tome šta su studentski interesi i kako se oni mogu ostvariti. Namera nam je da na ova pitanja odgovorimo analizom odnosa snaga unutar kojih studentski interesi nastaju i pregledom različitih studentskih zahteva i borbi za njihovo ostvarenje od kraja šezdesetih godina XX veka do danas. Na ovaj način ćemo studentske interese i forme njihovog ostvarenja smestiti u širi kontekst odnosa moći i društvenih pokreta. Smatramo da je dublji pristup ovoj temi preko potreban budući da su studentski interesi složen i donekle

* n.grahek@yahoo.com

** asja.lazarevic@gmail.com

neuhvatljiv pojam koji je neophodan za razumevanje uslova nastanka blokade 2014. godine. Filozofski fakultet ćemo odrediti kao mesto u okviru koga se artikulišu društveni zahtevi i odigravaju borbe za moć, pri čemu borbu za ostvarenje studentskih zahteva posmatramo kao proizvod odnosa dominantnih i potlačenih grupa unutar akademskog polja. S ovim namu, blokadu Filozofskog fakulteta percipiramo kao složen fenomen koji nastaje usled delovanja različitih aktera unutar polja, odnosno kao proizvod sukoba nastalog usled neravnopravnih odnosa moći između članova uprave fakulteta i studenata. Na ovaj korak smo se odlučili uviđajući da ispitanici u iskazima često pominju neuravnotežen odnos snaga kada govore o ulozi studenata i njihovom odnosu sa Upravom. Ispitani studenti osećaju odsustvo moći u trenutku kada njihovi interesi dođu u sukob sa interesima dominantnih struktura u okviru polja, pri čemu ističu da jedini formalni kanal za ostvarenje studentskih zahteva (Studentski parlament) ima isključivo „dekorativnu“ ulogu usled jakog uticaja upravnih instanci.

Fokus našeg rada biće i prikazivanje razlike između predstavničkog i direktnog modela demokratskog odlučivanja na primeru dveju različitih formi studentskog organizovanja: Studentskog parlamenta i Zbora. Naime, smatramo da je važno da se u okviru ovog istraživanja prikažu različiti oblici studentskog organizovanja jer uviđamo sve veću tenziju između formalnog i neformalnog vida studentskog organizovanja. Kao svedoci narastajućeg nepoverenja u formalne kanale za ostvarenje studentskih interesa, mislimo da je neophodno problematizovati nemogućnost studenata da svoje zahteve iskažu institucionalizovanim putem. Ispitivanje studentskog organizovanja tokom blokade Filozofskog fakulteta iziskuje i analizu Zbora kao alternativnog studentskog tela. Ova dva modela studentskog organizovanja najpre će biti ispitana s teorijskog stanovišta, nakon čega ćemo prikazati i njihovo funkcionisanje u praksi tokom blokade rada Filozofskog fakulteta 2014. godine.

Teorijski okvir

Borbu za studentske interese posmatraćemo kao borbu za moć unutar univerzitetskog polja, ali i šire, kao deo društvenih pokreta kojima su se studenti kroz istoriju neretko pridruživali. Studente u ovom kontekstu prepoznamo kao grupu koja nastoji da ostvari određene interese i uveća svoju moć unutar akademskog polja, dok dominantne akademske strukture to ne dozvoljavaju. Burdije određuje strukturu univerzitetskog polja kao odnos snaga između agenata ili između moći koje dobijaju na osnovu institucije čiji su deo (Birešev, 2006: 101). Prepoznamo tri nivoa na kojima se odigrava borba za moć tokom blokade Filozofskog fakulteta 2014.

godine: prvi podrazumeva sukobljavanje Studentskog parlamenta i upravnih instanci, drugi blokadera i upravnih instanci, dok se treći odnosi na sukob između samih studenata (blokadera i antiblokadera).

Burdije je prvenstveno zainteresovan za simboličku moć i dominaciju, pa kao jednu od glavnih funkcija društvenih pokreta ističe pružanje otpora postojećim strukturama i odnosima moći (Husu, 2013: 28). Smatramo da Burdijeova teorija moći može biti značajna za proučavanje društvenih pokreta budući da, na ovaj ili onaj način, pokreti uvek nastoje da se odupru ili očuvaju postojeće strukture moći. Razumevanje moći je ključno za analizu društvenih pokreta i zato što otkriva uslove uspešnog pružanja otpora: ukoliko ne razumemo kako odnosi moći funkcionišu, nemoguće je ustanoviti adekvatan vid suprotstavljanja dominantnim grupama (*ibid.*, 28). Treba napomenuti da Burdije, kroz svoju teoriju prakse, pokušava da u društvenim naukama prevaziđe dualizam između strukture i agensnosti, objektivizma i subjektivizma. Ovaj dualizam ostaje problematičan i u sferi proučavanja socijalnih pokreta. Za Burdijea, fenomeni poput društvenih pokreta ne postoje nezavisno od predstava i subjektivnih shvatanja aktera. Da bi društveni pokreti nastali i postojali, neophodno je da pojedinci percipiraju i tumače spoljašnji svet na određen način. Vodeći se ovim, mi prepoznajemo sposobnost ispitanika da kreiraju sopstvenu stvarnost, verujući da akteri svojim interpretacijama kreiraju društveni svet. Način na koji pojedinci tumače i shvataju svet povezan je s onim što rade, a ono što rade ima uticaja na društveni svet, zbog čega će subjektivno shvatanje pojedinaca biti centralno za našu analizu.

Društveni pokreti bi se uopšteno mogli definisati kao dobrovoljni kolektiviteti koje ljudi podržavaju kako bi uticali na promene u društvu. Kada je reč o studentskim protestima, ipak smatramo da je neophodno sagledati borbu za ostvarenje studentskih interesa kroz prizmu odnosa moći. U tom slučaju, više nam odgovara definicija MekAdamsa (*McAdams*) koji društvene pokrete vidi kao racionalne pokušaje nedovoljno uključenih grupa da steknu veći uticaj kako bi ostvarili zajedničke interese neinstucionalizovanim putem (Armstrong i Bernstein, 2008: 77).

Treba pomenuti i pristup koji društvene pokrete prepoznaje kao simboličke borbe koje se dešavaju u okviru javnog prostora. Naime, značaj javnog prostora temelji se na asimetriji moći koju poseduju različiti delatnici. Lefevr tretira javni prostor kao „proizvod opšte borbe različitih ideoloških pozicija koje su neraskidivo povezane sa opštim društvenim odnosima moći“ (Prodanović i Krstić, 2011: 433). Urbani prostor se u okviru ovog pristupa percipira kao apsolutno društveni proizvod, odnosno proizvod društvene interakcije koji je lišen i poslednjeg traga prirode (*ibid.*, 433).

Po našem mišljenju, jedno od bitnih obeležja savremenih društvenih pokreta jeste preispitivanje odnosa građana i njihovih predstavnika. U slučaju blokade Filozofskog fakulteta 2014. godine, ovo preispitivanje je podrazumevalo i uključivanje direktno-demokratskih praksi u protest. Odlučili smo da kreiranje Zbora posmatramo kao rezultat odsustva formalnog kanala preko koga bi studenti mogli da izraze svoje mišljenje i uključe se u proces donošenja odluka, s obzirom na to da je formiranje Zbora pokrenulo preispitivanje uloge postojećih institucionalnih tela poput Studentskog parlamenta. Budući da je Zbor predstavljao pokušaj neposredne demokratije, smatramo da je značajno dalje ispitati nastanak i primenu direktno-demokratskih praksi kroz istoriju studentskih protesta, pri čemu ćemo nastojati da povežemo društvene pokrete i studentske proteste s preispitivanjem predstavničkog modela demokratije.

Usled porasta nepoverenja u predstavničke institucije, šezdesetih godina XX veka problematizuje se pitanje političkog legitimiteta, usled čega građani sve više preispituju svoj odnos s političkim predstavnicima (Servers and Mattelaer, 2014: 1). Nepoverenje u političke institucije posebno je prisutno poslednjih godina. Istraživanja koja nastoje da utvrde odnos građana prema političkim institucijama u Evropi (Eurobarometar i Economist's Democracy Index) ukazuju na visok stepen nepoverenja u institucije. Nezadovoljstvo građana u razvijenim industrijskim demokratijama je prvenstveno usmereno ka ključnim predstavničkim telima: parlamentu, vladi i političkim partijama. Nedavna studija Karoline van Ham i Žaka Tomasena o oblicima političke podrške u razvijenim industrijskim društvima, od kasnih sedamdesetih godina XX veka do danas, pokazuje da građani u razvijenim industrijskim društvima veruju u osnovne principe demokratije, pri čemu su njihovo zadovoljstvo primenom ovih principa i njihova podrška političkim institucijama niži (*ibid.*, 4). Ovi podaci ukazuju na to da građani čvrsto podržavaju demokratske principe, dok se sve više protive političkom autoritetu. Naime, predstavnička demokratija počela je da se posmatra kao oduzimanje moći od građana, dok se participacija u donošenju odluka nametnula kao alternativni vid demokratske prakse.

Budući da se javlja nepoverenje u institucije i predstavničku demokratiju, rađaju se i alternative postojećem predstavničkom sistemu. Ideja *participativne* demokratije dobija na snazi krajem šezdesetih godina XX veka, pod uticajem velikih protesta te decenije koji su često bili predvođeni mladima (Florida, 2013: 3). Pripadnici ovih društvenih pokreta ne ograničavaju sebe na preispitivanje političkih odluka, već često kritikuju i način na koji su odluke donete, zahtevajući veće učešće u samom procesu odlučivanja. Kao vid direktne demokratije, participativna demokratija teži stvaranju uslova u kojima svi članovi društva učestvuju i pridonose procesu donošenja odluka, dok se apatija i pasivnost smanjuju. Naime, teži se potpunoj

participaciji koja zahteva uključenost građana u svaki korak demokratskog odlučivanja, s obzirom na to da bi isključivanje iz bilo koje faze donošenja odluke poljuljalo želju za učešćem u ostatku procesa (Cunningham, 2002: 128). Zagovornici participativne demokratije kao glavni izvor apatije vide nemogućnost građana da odlučuju o pitanjima koja utiču na njihov život i zajednicu, naglašavajući da bi došlo do smanjenja pasivnosti ukoliko bi se omogućilo veće učešće građana. Primarni cilj zagovornika participativne demokratije bio je da se demokratija primenjuje u svim društvenim institucijama, pri čemu su predlagali različite strategije za demokratizaciju univerziteta, medija, porodice, susedstva i škola, uviđajući da ova mesta podležu demokratizaciji i formiraju političke sisteme u širem smislu. (*ibid.*, 23). Prvi zahtevi, u skladu s načelima participativnog modela demokratije, bili su usmereni upravo na univerzitete.

Istorijski kontekst

Studentsko organizovanje

Krajem šezdesetih godina XX veka, talas studentskih protesta zahvatio je zapadne demokratije. Ovi protesti mogu se posmatrati kao borba aktera za veću moć u okviru akademskog polja, ali se mogu smestiti i u širi kontekst budući da se često prepliću s borbom za moć drugih potlačenih grupa u društvu. Protesti 1968. godine su uglavnom bili usmereni protiv kapitalističkog sistema, imperijalizma i državne represije, a studenti su se isticali kao predvodnici ovih promena, povezujući se s drugim talasom pokreta za ženska prava i ekološkim pokretom. Pokret za prava Afroamerikanaca motivisao je studente koji su protestovali da zauzmu militantniji stav i usmerio njihovu pažnju na pokrete za oslobođenje zemalja trećeg sveta i rat u jugoistočnoj Aziji. Naime, Vijetnamski rat uspeo je da motiviše studente iz SAD, Britanije, Nemačke i Japana da štrajkuju glađu, demonstriraju, pa čak i da koriste nasilje u borbi protiv sopstvene i drugih zapadnih vlada. Ovaj rat ubrzo postaje simbol imperijalne represije koju Zapad vrši nad zemljama trećeg sveta (Klimke, 2010: 4), pri čemu osnažen antiratni pokret u Sjedinjenim Američkim Državama u velikoj meri oblikuje proteste i okuplja sve više pristalica širom sveta (*ibid.*, 7). Važno je napomenuti da talas protesta šezdesetih godina XX veka nije bio ograničen na SAD: bilo da te proteste opisujemo kao revoluciju u svetskom sistemu, kao globalni revolucionarni pokret ili kao skup nacionalnih pokreta s lokalnim specifičnostima, transnacionalna dimenzija ostaje jedna od njihovih ključnih odlika (*ibid.*, 2). Naime, studenti širom Evrope ustajali su protiv represivnih režima, neretko se udružujući s radnicima. U Poljskoj su studenti Univerziteta u Varšavi,

boreći se protiv cenzure, naišli na nasilan odgovor vlade.¹ Policija se sukobila sa učesnicima protesta, što je izazvalo još masovnije podršku protestima. Međutim, nakon dvadeset dana protesti su okončani, a svi fakulteti zatvoreni. Univerzitet u Madridu je 1968. godine takođe bio zatvoren zbog studentskih protesta čiji su zahtevi bili usmereni protiv Frankovog režima, pri čemu su studenti podržali i borbu za radnička prava i reformu obrazovanja. Možda najpoznatiji studentski protesti, oni u Francuskoj, maja 1968. godine, rezultirali su ujedinjenjem studenata sa radnicima i okupacijom više univerziteta i fabrika,² što upućuje na to da su prekid rada, okupacija zgrada univerziteta, pa čak i korišćenje nasilja, često bili sredstva kojima su se koristili studenti ili njihovi protivnici.

Tokom 2008. i 2009. godine je organizovano više okupacija univerziteta u Njujorku, dok su studenti u Kaliforniji okupirali zgrade svojih fakulteta zbog visine školarina.³ Iste godine u Britaniji je pokrenut talas studentskog zauzimanja univerzitetskih zgrada, koji se nastavio tokom 2010. i 2011. godine kao odgovor na poteze konzervativne vlade, koja je smanjila socijalna davanja i uvećala školarine. Zgrade univerziteta u Amsterdamu su u februaru 2015. okupirane od strane studenata, a uzrok je bio smanjenje budžeta i manjak demokratije na Univerzitetu kada su u pitanju glavne odluke. Naime, univerziteti u Holandiji preusmerili su se ka maksimizaciji profita i efikasnosti, što je dovelo do smanjenja budžeta i eliminisanja mesta za studente koji bi studirali „neprofitabilne“ discipline. Studenti su zauzimanjem zgrada stvorili atmosferu u kojoj je naglasak bio na dijalogu i zajedničkom, decentralizovanom donošenju bitnih odluka, a upravni odbor univerziteta je pokušao da uplaši studente pretnjom da će za svaki dan blokade morati da isplate 100.000 evra. Na kraju je policija bila ta koja je izbacila studente iz zgrada fakulteta.⁴

U 2015. godini je na šest nedelja okupiran i jedan od najpoznatijih fakulteta na svetu, London School of Economics and Political Science. Oko četrdeset studenata koji su blokirali glavnu administrativnu zgradu fakulteta kao uzrok blokade navelo je neoliberalizaciju univerziteta. Studenti su izjavili da žele da naprave „...otvoren, kreativan i oslobođen prostor, gde su svi slobodni da učestvuju u zamišljanju novog, direktno demokratskog, nehijerarhijskog i univerzalno dostupnog obrazovanja“.⁵ Vođeni željom da

1 <http://nvdatabase.swarthmore.edu/content/polish-students-reject-censorship-and-repression-1968>, pristupljeno 20.8.2016.

2 <http://www.cddc.vt.edu/sionline/si/beginning.html>, pristupljeno 20.8.2016.

3 <http://content.time.com/time/nation/article/0,8599,1942041,00.html>, pristupljeno 20.8.2016.

4 <http://www.truth-out.org/news/item/30065-occupation-at-university-of-amsterdam-challenges-the-logic-of-market-driven-education>, pristupljeno 20.8.2016.

5 <https://www.theguardian.com/education/2015/mar/18/lse-students-occupation-protest-education>, pristupljeno 20.8.2016.

promene sistem usmeren ka profitu, studenti su želeli i da univerzitetu vrate „pravu“ svrhu. Njihovi zahtevi su pozivali menadžment da smanji školarine za sve studente, prekine veze sa svim organizacijama koje su povezane s vojnim okupacijama i ratovima, kao i da zabrani policiji da ulazi na kampus. Studenti su istakli: „Kad univerzitet postane biznis, ceo studentski život se promeni. Kad je univerzitet više zabrinut za svoj imidž, prodaju i dodatnu vrednost diploma, student više nije student – on postaje roba, a obrazovanje postaje usluga. Institucionalni seksizam i rasizam, kao i uslovi rada nastavnika i osoblja, postaju smetnja za instituciju koja je usmerena ka profitu“ (*ibid.*). Možemo zaključiti da su poslednjih godina, tačnije od svetske ekonomske krize, studentski protesti i zahtevi drugačiji od onih iz šezdesetih godina XX veka. Tokom XX veka studenti su se fokusirali na šire društvene probleme, ujedinjujući se s drugim društvenim pokretima i marginalizovanim grupama. Tokom 2000-ih, studentski zahtevi se sužavaju i usmeravaju ka merama štednje, pri čemu studenti nastoje da spreče pretvaranje obrazovanja u uslugu koja se naplaćuje više nego što mnogi mogu da priušte. Ovakav pristup karakterističan je i za blokadu 2014. godine, budući da su zahtevi usko vezani za uslove studiranja na Filozofskom fakultetu.

Studentsko organizovanje na Filozofskom fakultetu

Studentski parlament u pravnim aktima

Studentski parlament predstavlja jedini institucionalizovan način da studenti izraze svoj interes. U Srbiji postoje dva vida Studentskog parlamenta: jedan je parlament Univerziteta, dok drugi predstavlja parlament svakog pojedinačnog fakulteta u sklopu Univerziteta. U statutu Univerziteta u Beogradu, Studentski parlament fakulteta definiše se kao: „(1) organ preko kojeg studenti ostvaruju svoja prava i štite svoje interese na fakultetu“, dok se način izbora članova parlamenta propisuje sledećim odredbama: „(2) Studentski parlament fakulteta biraju neposredno, tajnim glasanjem, studenti upisani u školskoj godini u kojoj se vrši izbor na studijske programe koji se ostvaruju na fakultetu; (3) Izbor članova studentskog parlamenta fakulteta održava se u aprilu, najkasnije do 10. u mesecu, odnosno istovremeno sa izborom članova studentskog parlamenta Univerziteta; (4) Fakultet opštim aktom bliže uređuje način izbora i broj članova studentskog parlamenta fakulteta.“⁶

6 <http://bg.ac.rs/files/sr/univerzitet/univ-propisi/Statut-precisceni-2015.pdf>, pristupljeno 12.5.2017.

Statut Filozofskog fakulteta u Beogradu bliže određuje studentski parlament na tom fakultetu. Studentski parlament Filozofskog fakulteta ima 21 člana, a od toga su po troje s Odeljenja za istoriju i psihologiju, jedan s Klasičnih nauka i po dvoje sa ostalih studijskih grupa. Mandat članova traje godinu dana, a biraju ih studenti sa studijske grupe s koje je prijavljeni kandidat. Prema čl. 244. Statuta, nadležnosti parlamenta su: biranje i razrešavanje predsednika i potpredsednika Studentskog parlamenta i predstavnika studenata u komisijama i organima fakulteta; razmatranje pitanja i sprovođenje aktivnosti u vezi sa obezbeđenjem i ocenom kvaliteta nastave, reformom studijskih programa, analizom efikasnosti studiranja, utvrđivanjem ESPB bodova itd. Parlament može da podnosi prigovore na organizaciju i izvođenje nastave.⁷

Organizaciona struktura plenuma

Cilj nam je da u ovom delu ispitamo proces donošenja odluka unutar samoorganizovanog studentskog pokreta, posebno se fokusirajući na organizaciju Zbora i ulogu koju je primena direktne demokratije imala tokom blokade fakulteta. Nažalost, naišli smo na metodološku prepreku tokom analize same organizacije Zbora. Gotovo svi podaci o njegovom radu 2014. godine su trenutno nedostupni, s obzirom na to da se većina obaveštenja i izveštaja nalazi na Fejsbuk grupama koje su mahom ugašene. Ovakva situacija je očekivana budući da je u vreme prikupljanja materijala za naš rad na fakultetu vladala atmosfera nepoverenja. Kako bismo ovo prevazišli, odlučili smo da koristimo knjigu *Blokadni kuvar* kao glavni izvor podataka o organizaciji Zbora. Smatramo da je ovo odgovarajući materijal jer su ključna organizaciona tela i procesi koji su se javili tokom blokade Filozofskog fakulteta u Beogradu 2014. godine istovetni modelu studentskog preuzimanja kontrole nad fakultetom opisanom u *Blokadnom kuvaru*. Naime, ovu knjigu sastavili su studenti Filozofskog fakulteta u Zagrebu u formi uputstava budućim blokaderima: „Svrha ovog kuvara je da detaljno opiše kako je funkcionisao Filozofski fakultet u Zagrebu tokom studentske blokade u proleće 2009. godine, kada je fakultet 35 dana bio pod kontrolom studenata [...] Na ovaj način želimo da prenesemo svoja iskustva kako bi možda pomogli studentima drugih fakulteta, u zemlji ili izvan nje, da učine isto“ (*Blokadni kuvar*, 2011: 11). Glavna organizaciona tela koja su činila osnov blokade Filozofskog fakulteta 2014. godine (poput Zbora, radnih grupa i redara) identična su onima koja se javljaju u okviru uputstava zagrebačkih studenata u *Blokadnom kuvaru*: „Studentska kon-

7 http://www.f.bg.ac.rs/pravna_akta, pristupljeno 12.5.2017.

trola nad Filozofskim fakultetom u proleće 2009. godine bila je uspostavljena na sledeći način: tri glavna organa studentske kontrole nad fakultetom bili su Plenum, radne grupe i redari. Plenum je središnje telo odlučivanja na fakultetu pod studentskom kontrolom [...] Radne grupe i sekcije su specijalizovane grupe Plenuma koje se bave pojedinim važnim pitanjima (ibid., 29). Redarska služba za vreme studentske kontrole nad fakultetom fizički drži sam fakultet pod kontrolom“ (ibid., 33).

Samoorganizovani studentski pokret pokušao je da postojećem načinu organizovanja studenata, koji se zasniva na predstavničkoj demokratiji, suprotstavi novi vid odlučivanja koji odbacuje postojanje predstavnika koji donose odluke u ime drugih. Naime, Zbor je zamišljen kao studentsko telo u okviru koga se sve odluke donose glasovima svih prisutnih, sistem u kome odluku neposredno donosi većina. Pripadnici Samoorganizovanog studentskog pokreta nastojali su da Zbor organizuju i prikažu kao legitiman vid borbe za ostvarenje studentskih prava u okviru koga svaki student ima pravo da učestvuje i glasa. Predviđeno je da postoje dva moderatora koja vode Zbor, odnosno moderiraju raspravu i definišu pitanja za glasanje. Moderatorori se svaki put smenjuju kako bi se ravnomerno rasporedila odgovornost i uključilo što više ljudi, a na ovaj način se i smanjuje mogućnost da neko ostane zapamćen kao vođa (*Blokadni kumar*, 2011: 53). Zapisničar tokom Zbora sastavlja zapisnik koji je projektovan na zidu i kasnije objavljuje izveštaj kako bi se informisali oni koji nisu bili prisutni. Redari zapisuju redosled javljanja za reč i prebrojavaju glasove tokom glasanja. Takođe, Zbor može da odredi delegate koji će ići da pregovaraju s Upravom, delegati se biraju glasanjem i smenjuju na svakom Zboru. Struktura svakog Zbora održanog tokom blokade 2014. godine bila je u skladu sa sledećim uputstvima zagrebačkih studenata: „*Idući po dnevnom redu, moderatorori čitaju materijale ili daju reč osobama koje podnose izveštaje radnih grupa. Prvo se slušaju izveštaji radnih grupa, a zatim se prelazi na pojedinačne teme koje su svrstane u dnevni red [...] Nakon svake tačke otvara se, ako ima interesa, rasprava koja traje do 30 minuta pre nego što se upita Plenum da li želi da je produži [...] Za vreme studentske kontrole nad fakultetom, stalna je poslednja tačka ‘nastavak/prekid blokade’. Iza svake teme po potrebi može (ali i ne mora) da se glasa [...] Ako dođe do glasanja, moderator ili bilo koji učesnik Plenuma predlaže formulaciju za glasanje koja mora biti ispisana na ekranu. Pitanje mora biti formulisano tako da se može glasati za, protiv ili suzdržano. Ako nije očigledno kojih je glasova više, pristupa se brojanju glasova koje sprovode redari [...] Svaka odluka Plenuma može se promeniti već na sledećem Plenumu“ (ibid., 55–56).*

Stavovi ispitanika o Studentskom parlamentu i Zboru

U analizi će na osnovu izjava ispitanika biti problematizovana sva tri nivoa sukoba: odnosi moći između Studentskog parlamenta i upravnih instanci, između blokadera i upravnih instanci, kao i sukob između blokadera i antiblokadera.

Profesori

Svi ispitanici su odgovarali na pitanja koja se nalaze u osnovi za razgovor (videti Prilog 1). U okviru istraživanja ispitano je pet profesora, a na pitanje od koga zavisi ostvarivanje studentskih prava, svi profesori su se složili da zavisi najviše od samih studenata:

„Ne zato što imaju mogućnost mnogo da odlučuju, već zato što im je ipak najbliža borba za ta prava“ (docent, CON).

Što se tiče same uloge studenata u donošenju odluka vezanih za rad fakulteta, većina profesora misli da bi ona morala biti velika:

„Oni se moraju pitati, a odluke treba donositi saglasjem, kad god je to moguće“ (docent, Sociologija), a postoji i suprotno mišljenje jednog profesora da bi jedina uloga studenata trebalo da bude da studiraju.

U odgovorima na pitanje da li pravni akti pružaju dovoljno mogućnosti studentima da se bore za ostvarivanje svojih prava, bilo je očigledno da profesori ne poznaju te akte. Mišljenja profesora o Studentskom parlamentu su podeljena: dok ga jedni posmatraju negativno i porede s Narodnom skupštinom, drugi misle da od studenata zavisi kako će taj kanal biti upotrebljen:

„Nužan je, ali ga treba kontrolisati da ne bude privezak vlasti i uprave fakulteta“ (profesor, Sociologija).

Ispitanik u ovom iskazu ističe dominantnu ulogu upravnih instanci i veliki uticaj koji ove strukture ostvaruju na Studentski parlament. U iskazu zato prepoznamo opis prvog nivoa sukoba usled neuravnoteženih odnosa moći između Studentskog parlamenta i upravnih instanci.

Troje profesora misli da je blokada legitiman vid borbe za studentska prava u dva slučaja:

- 1) pod određenim okolnostima, u slučaju da ne postoji drugo rešenje: *„Jeste, u izuzetnim situacijama, kada se iscrpe ostala sredstva“* (docent, CON);

- 2) kada sama blokada ima specifične karakteristike: „*Umerene i ne-nasilne blokade jesu*“ (profesor, Sociologija).

Kao druge legitimne vidove borbe, profesori navode razgovore i proteste. Povodom Zbora kao neformalnog oblika studentskog udruživanja, profesori se uglavnom izjašnjavaju pozitivno:

„*Zbor ili konvent su prirodni demokratski oblici protestnog udruživanja*“ (profesor, Sociologija).

Zanimljivo je da se u navedenim iskazima ispitanika pokazuje otvorenost profesora prema neformalnim vidovima borbe za studentske interese.

Upravnici odeljenja

Kao odgovor na pitanje: „Od koga danas u Srbiji najviše zavisi ostvarenje studentskih prava?“, dva upravnika odeljenja navode nastavnike i studente kao glavne činioce, dok ostali ne daju precizno određenje. Većina ispitanika iz ove grupe smatra da studenti treba da imaju aktivnu ulogu u donošenju odluka na fakultetu, ali imaju različita viđenja o tome na koji način studenti treba to da ostvare. Neki smatraju da uloga studenata treba da bude u sklopu delovanja Studentskog parlamenta, dok drugi ističu kako ona treba da se odredi u skladu s kompetencijom studenata. Samo jedan upravnik smatra da studenti ne treba da igraju nikakvu ulogu u donošenju odluka.

Upravnici odeljenja se mahom slažu da postojeći zakonski okviri garantuju ostvarenje studentskih interesa. Naime, svi upravnici smatraju da Zakon o visokom obrazovanju, Statut Univerziteta i Statut Filozofskog fakulteta pružaju dovoljno mogućnosti studentima da se bore za svoja prava, dok jedan od upravnika smatra da im omogućava čak i „previše“ ovlašćenja. Upravnici odeljenja Studentski parlament vide kao „ključan“ i „neophodan“ kanal za ostvarenje studentskih interesa, osim jednog koji smatra da ga treba ukinuti.

Upravnici odeljenja pretežno imaju negativno mišljenje o Zboru kao vidu neformalnog organizovanja i percipiraju ga kao nasilje. U iskazima ispitanika se jasno prepoznaje sukob na drugom nivou u okviru koga se remeti postojeći odnos snaga između upravnih instanci i blokadera. Naime, samo jedan od upravnika Zbor opisuje kao:

„*nužnu posledicu nedovoljne efikasnosti formalnih oblika*“, dok ga ostali vide kao loš oblik organizovanja: „*Nasilje. Platforma nelegitimnih i ne-principijelnih političkih ambicija*“.

Antiblokaderi

U okviru istraživanja je intervjuisano pet studenata koji su bili protiv blokade. Mišljenje ove grupe studenata o tome od koga zavisi ostvarivanje studentskih prava razlikuje se od mišljenja profesora, budući da većina smatra da ono zavisi od fakulteta, Univerziteta i Ministarstva prosvete:

„Pa valjda od Ministarstva prosvete. Jer u suštini oni su ti koji donose odluke, dosta zavisi od same uprave FF-a i Univerziteta. Mislim da studenti ne mogu mnogo toga da promene. Videli smo pokušaje i kako se to izvršilo. Prosto volje Univerziteta i Ministarstva prosvete“ (antiblokaderka, Sociologija).

Kada je reč o pravnim aktima, antiblokaderski nastrojani studenti misle da ovi akti pružaju sasvim dovoljno mogućnosti studentima kako bi se izborili za svoja prava. O Studentskom parlamentu već nemaju tako pozitivno mišljenje, te većina misli da ne funkcioniše dobro u praksi. Naime, svi ispitanici iz grupe antiblokadera podržavaju koncept i ovlašćenja Studentskog parlamenta, dok kao problem ističu manjak moći i uticaja koji on ostvaruje. Primećujemo da se ova grupa studenata oseća nemoćno, kao da im je oduzet jedini kanal borbe za studentska pitanja i iskorišćen za ostvarivanje tuđih interesa:

„Studentski parlament ima ogroman potencijal, koji je i predviđen pravnim aktima fakulteta, ali on do sada uopšte nije iskorišćen u korist studenata. On bi trebalo da bude taj glavni kanal komunikacije između studenata i uprave i profesora“ (antiblokader, Sociologija).

„Nisu dovoljno, a ni adekvatno iskorišćene sve mogućnosti. Studentska nezainteresovanost za rad Parlamenta je ogromna“ (antiblokaderka, Sociologija).

„Mislim da je neefikasan. Koliko sam ja upućena, oni ništa nisu postigli (...) Nemaju nikakvu moć, nisu nikakvo sredstvo za ostvarivanje studentskih prava“ (antiblokaderka, Sociologija).

Ispitanici iz ove grupe uglavnom smatraju da blokada nije legitimno sredstvo borbe, dok je dvoje ispitanika vide kao uskraćivanje prava na obrazovanje:

„Mislim da nije. Pa mislim da, ovaj, ako žele da se bore za studentska prava od kojih je najosnovnije pravo na obrazovanje, ne mogu da se bore za to pravo tako što će uskratiti to pravo drugim studentima koji se ne slažu s njima ili prosto nisu zainteresovani. A to su uradili, uskratili su nama pravo na obrazovanje dva meseca i izgubili smo dva roka“ (antiblokaderka, Sociologija).

„Mislim da nije, zato što tražite prava preko nećijih tuđih i to više nije legitimno. Ako većina ne podržava taj metod, onda to više nije legitimno“

sredstvo“ (antiblokaderka, Sociologija). Navedeni iskazi reflektuju tenziju u okviru trećeg nivoa sukoba koji podrazumeva neravnopravne odnose moći između studenata (blokadera i antiblokadera), koji su oličeni u tvrdnjama ispitanika da su im blokaderi „uskrali pravo na obrazovanje“.

Neki od antiblokadera posmatraju Zbor kao dobru ideju, međutim većina misli da direktna demokratija nije pogodna za odlučivanje o blokadi i uslovima studiranja, kao i da je sam Zbor u praksi bio vrlo loše organizovan:

„Po prilično loš način organizovanja, ja sam uverenja da direktna demokratija ne može da funkcioniše“ (antiblokader, Sociologija).

„Mislim da je 260 ljudi od na primer 3700 izglasalo blokadu, mislim da definitivno ne može nekolicina ljudi da donosi neke odluke i ja sam protiv toga“ (antiblokaderka, Sociologija).

Ovde ponovo prepoznajemo borbu oko moći između blokaderske i antiblokaderske grupe studenata. Prema iskazu ispitanice, blokaderi uspevaju da sprovedu svoju volju iako su brojčano nadjačani. Primećujemo da su, u diskursu studenata koji su protiv blokade, blokaderi obično prikazani kao dominantna grupa koja svoje interese sprovodi protiv tuđe volje i na štetu drugih.

Studenti navode da do sad nisu imali problema da ostvare svoja prava, međutim primetno je i da se plaše reakcije profesora zbog blokade, te da ih brine na koji način će se to rešiti:

„Određeni profesori kao [N. N.] koji se izživljava nad nama kao posledica blokade. To doživljavam kao najveću nepravdu posebno što sam bila toliko protiv blokade. Nisam imala nikakvu priliku ili mogućnost da rešim taj problem“ (antiblokaderka, Sociologija).

Blokaderi

Intervjuisano je 17 studenata koji imaju pozitivan odnos prema blokadi. Na pitanje od koga danas zavisi ostvarivanje studentskih prava u Srbiji, studenti najčešće odgovaraju da zavisi od samih studenata, međutim neki pominju i Fakultet, kao i Ministarstvo prosvete. Postoje i oni koji preispituju koliko moći studenti zapravo imaju:

„...Ali, ako Vučić kaže da će da se privatizuju fakulteti pa neće biti iko ga da to spreči. Tako da, zavisi koliko su spremni da rizikuju i kakav je realno taj odnos snaga studenti/vlast. Mislim da možemo u nekoj sitnoj meri mi sami da nešto menjamo, ali ništa u tom nekom zadatom široko postavljenom okviru“ (blokader, Sociologija).

Ispitanik oseća da studenti zapravo nemaju moć odlučivanja kada su značajne promene u pitanju. Zanimljivo je da se u iskazu pominje „odnos

snaga“ između studenata i vlasti, koji prepoznajemo kao borbu za moć između studenata i države kao suparničkog polja. U ovom iskazu se otvara novo polje sukoba između studenata i države (kao zasebnog polja), pa percepciju ispitanika ne možemo svrstati u neki od tri nivoa sukoba koje smo uočili u dosadašnjoj analizi.

Većina studenata smatra da Zakon o visokom obrazovanju, Statut Univerziteta kao i Statut Fakulteta ne pružaju dovoljno mogućnosti studentima da se izbore za svoja prava:

„Pa, ono, očigledno ne, jer smo prisustvovali delegitimizaciji studentskog parlamenta bez ikakvog razloga, koji je zvanično studentsko telo. Tako da bi odgovor bio ne. Neformalni vid borbe je isto diskutabilan zato što je teško dogovoriti se išta“ (blokader, Sociologija).

U odgovoru zapažamo razočaranje ispitanika formalnim kanalima ostvarenja studentskih interesa, budući da oni gube sav uticaj u trenutku kada dođu u sukob s dominantnim grupama, što ukazuje na neravnopravnu raspodelu moći unutar polja. S druge strane, ovaj ispitanik ističe i prepreke s kojima se neformalni vid organizovanja susreće, napominjući kako je teško doći do dogovora u slučaju kada predstavnici ne postoje.

„Ne, zato što Studentski parlament ima dekorativnu ulogu i nema moć odlučivanja, čak ni po statutu. Takođe, profesori ne poštuju statut i sa tim se suočava sadašnji Studentski parlament: njih izbacuju sa sednica na kome imaju pravo da budu, samo zato što kažu mi ćemo sada da pričamo o nečemu što se vas ne tiče. Ali čak i da se poštuje statut, Studentski parlament uvek može da bude nadglasan“ (blokader, Filozofija).

Ovde takođe vidimo manifestovanje moći od strane dominantnih grupa na primeru izbacivanja predstavnika Studentskog parlamenta sa sednica. Ovaj iskaz ponovo upućuje na odnos snaga u okviru koga Studentski parlament gubi svaku ulogu kada se interesi studenata sukobljavaju s interesima upravnih instanci.

Međutim, postoje i oni koji misle da ima sasvim dovoljno mogućnosti koje ovi akti pružaju:

„...tako se za blokadu mislilo da je nezakonita ali se ispostavilo da jeste zakonita jer nije definisana u zakonu, te je legitimna i legalna, tako da postoje oblici protesta koji mogu da se izvedu“ (blokaderka, Sociologija).

Poput antiblokadera, i blokaderi pretežno vide Studentski parlament kao nemoćno telo koje je pod prevelikim uticajem Uprave i profesora. Neki ispitanici ističu kako nema dovoljno ovlašćenja, opisujući ga kao nesamostalan vid organizovanja koji postoji samo kako bi se ispunile određene norme. Zanimljivo je da većina ispitanika koji su svrstani u grupu

blokadera prihvata sam koncept i principe na kojima se Studentski parlament zasniva, dok su nezadovoljni načinom na koji je sproveden u praksi:

„Dosta je nemoćan, i institucija koja ne bi trebalo da postoji, jer je to predstavništvo koje je pod jakim uticajem profesora i članova uprave, te zbog toga se ne zastupaju studentski interesi već sopstveni. Podložna je malverzacijama, a ne služi interesima studenata“ (blokaderka, Sociologija).

„Pa, mislim da je on dobra ideja ali je jako loše sproveden u praksi jer u suštini uprava može da delegitimiše Studentski parlament ako se on složi sa nečim sa čime se uprava ne slaže i gubi se poenta postojanja tog tela. Tako da mislim da je on marioneta, tj. nije marioneta već šminka, to je nešto što postoji ali ne služi ničemu“ (blokaderka, Psihologija).

„Mislim da niko njega ne uzima za ozbiljno. Svi znaju da on ne služi ničemu, on ima veliku ulogu, ali sve zavisi od toga kako se realizuje. Trebalo bi da ima veću ulogu, ali to sve zavisi od profesora, veća, Uprave“ (antiblokader, Sociologija).

Studenti koji podržavaju blokadu uglavnom imaju izrazito pozitivno mišljenje o Zboru i neformalnim oblicima organizovanja, a kao prednost Zbora ističu njegovu samostalnost u odnosu na državne institucije, kao i mogućnost da svi učestvuju i iznesu svoje mišljenje:

„Sve intitucionalizovane organizacije su pod državnim uticajem, tako da je dobro da se distanciramo u bilo kom smislu od spoljnih uticaja. Plenum je dobra stvar, možeš da glasaš, pitaš se za nešto, imaš neku moć o odlučivanju o nekoj odluci“ (blokader, Sociologija).

Zanimljivo je da ispitanik Zbor predstavlja kao povraćaj studentske „moći“ koja podrazumeva izražavanje mišljenja i učesće u donošenju odluka. Ovo možemo prepoznati kao potrebu studenata za uvođenjem direktno-demokratskih praksi.

Iako blokaderi nekada navode mane ili probleme koji su se javili pri organizaciji Zbora, oni ga prihvataju kao odgovarajući način borbe za studentske interese i potencijalnu alternativu postojećim institucijama:

„Plenum je divna stvar, to je direktno demokratsko telo. Nismo mi krivi što smo mi generacija koja mora da stvara demokratiju. Oni kažu Plenum ne funkcioniše dovoljno dobro, ali nismo mi krivi što smo u poziciji da počinjemo nešto novo, vi niste pre nas razvili tradiciju direktne demokratije, pa da to ide kao podmazano. Ja bih Studentske parlamente zamenio Plenumima“ (blokader, Filozofija).

Samo jedan blokader smatra da ne treba pribegavati Zboru, već postojećim institucijama: *„Mislim da ti neformalni oblici samoorganizovanja nastaju iz nužde. Bolje je uvek raditi preko institucija koje postoje“ (blokader, Psihologija).*

U odgovoru na pitanje koje se tiče poteškoća u ostvarivanju studentskih prava, polovina ispitanika tvrdi da nikada nije imala sličnih problema, dok druga polovina priznaje da jeste i da nije bila u mogućnosti da ih reši nijednim putem.

Zaključak

Uviđamo da studentski interesi ne predstavljaju set statičnih zahteva koji opstaju kroz istoriju, već krajnje relativan niz ideja koji trpi konstantne promene i zavisi od društveno-istorijskog konteksta. S obzirom na ovo, studentske interese smo u radu smestili u kontekst borbe aktera za veću moć u okviru akademskog polja, ali i širih odnosa moći u društvu. Posmatrali smo ih kao glas potlačenih, bilo da se radi o krajnje konkretnim studentskim pitanjima ili širim društvenim problemima. Naime, studentski interesi neretko reflektuju interese društvenih pokreta, budući da se studenti u protestima često ujedinjuju s marginalizovanim grupama u društvu dok, s druge strane, mogu reflektovati i reakciju studenata na mere štednje i datu ekonomsku situaciju u zemlji. Od 2000-ih je i u Srbiji prisutna tendencija sužavanja studentskih zahteva tokom protesta na uslove studiranja, što se vidi i na primeru blokade 2014. godine. Dok su zahtevi tokom XX veka bili vezani za opšte društvene probleme, od 2000-ih se sve češće fokusiraju na umanjeње školarine.

Podaci sakupljeni na osnovu intervjua s upravnicima odeljenja ukazuju na to da većina odobrava učešće studenata u donošenju odluka na fakultetu, sve dok je njihovo delovanje u okvirima formalnog vida studentskog organizovanja (Studentskog parlamenta). Smatramo da je pružanje podrške isključivo u formalnom vidu organizovanja studenata problematično budući da su ispitanici u toku blokade neminovno uvideli prividnu autonomiju koju uživa Studentski parlament usled njegove delegitimizacije. Ovaj stav upućuje da se učešće studenata podržava sve dok nije u sukobu s interesima dominantnih struktura. Upravnici odeljenja takođe veruju da studenti mogu da ostvare svoja prava na osnovu postojećih zakonskih uredbi (Zakon o visokom obrazovanju, Statut Univerziteta, Statut Filozofskog fakulteta) i protive se neformalnom vidu organizovanja, što upućuje na snažnu podršku predstavničkom modelu demokratije.

Profesori se mahom slažu da studenti treba da igraju veliku ulogu u donošenju odluka. Zanimljivo je da profesori, kao i studenti, naglašavaju podložnost Studentskog parlamenta uticaju Uprave. Neočekivana je i otvorenost profesora prema neformalnim vidovima studentske organiza-

cije budući da je samo jedan ispitanik otvoreno protiv blokade, dok ostali podržavaju blokadu kao metod borbe u određenim okolnostima.

Na osnovu tumačenja podataka dobijenih kroz razgovor sa studentima, uviđamo da su uglavnom nezadovoljni predstavničkim sistemom ostvarenja studentskih prava. Iako je bilo očekivano da će protivnici blokade podržati postojeće institucionalno telo za realizaciju studentskih interesa, vidimo da se i antiblokaderi protive načinu rada Studentskog parlamenta na Filozofskom fakultetu.

Bitno je istaći da je ovo pitanje oko koga postoji najveći stepen slaganja ispitanika iz blokaderske i antiblokaderske grupe. Smatramo da je u analizi potrebno problematizovati i učestalost korišćenja pojma „moći“ od strane ispitanika koji su označeni kao blokaderi i antiblokaderi. Oni ovaj pojam najčešće koriste kada pominju nepoštovanje ovlašćenja Studentskog parlamenta i minimalni uticaj koji on ostvaruje. Očigledno je da se većina ispitanika slaže s praksama i ovlašćenjima Studentskog parlamenta, dok zapravo imaju problem a načinom na koji ostale strukture u okviru polja tretiraju ovo telo. Naime, uviđamo da studenti osećaju da je jedini formalni kanal za ostvarenje studentskih interesa potpuno obesmišljen, budući da dominantne strukture u bilo kom trenutku mogu da odluče da ga delegitimizuju ili izbace njegove predstavnike sa sednice. Takve prakse ukazuju na to da Studentski parlament ima čisto formalnu ili „dekorativnu“ ulogu, kako jedan od ispitanika to opisuje. Ovo potvrđuje tezu da se studenti slažu s principima predstavničke demokratije (većina studenata je zadovoljna i ovlašćenjima koje Studentski parlament trenutno ima), dok uzrok njihovog nezadovoljstva leži u primeni demokratskih principa u praksi, prvenstveno odnosa upravnih instanci prema Studentskom parlamentu.

Na osnovu odgovora koje su ispitanici dali na temu rada Studentskog parlamenta, možemo zaključiti da su blokada i formiranje Zbora povećali nezadovoljstvo Studentskim parlamentom i preispitivanje njegove uloge. Uprkos manama koje pronalaze u ideji direktne demokratije i organizacije Zbora, čini se da većina ispitanih studenata ima pozitivno mišljenje o neformalnom vidu studentskog organizovanja, što upućuje na to da su studenti uglavnom spremni da preispitaju postojeći način realizacije studentskih interesa. Smatramo da je značaj Zbora u tome što su se, kroz njegovo delanje, počela zahtevati sve veća ovlašćenja studenata u procesu donošenja odluka na fakultetu, čime je pokrenuto preispitivanje uloge i autonomije Studentskog parlamenta i stvaranje novog vida borbe za studentske interese.

Literatura

- Armstrong, Elizabeth; Bernstein, Mary (2008): „Culture, Power, and Institutions: A Multi-Institutional Politics Approach to Social Movements“, *Sociological Theory*, Vol. 26, No. 1, str. 74–99.
- Birešev, Ana (2006): „Bolonjski projekat: Transformacija akademskog polja“, *Filozofija i društvo*, Vol. 17, No. 3, str. 99–114.
- Cunningham, Frank (2002): *Theories of Democracy: A Critical Introduction*, Routledge, London.
- Husu, Hanna-Mari (2013): *Social Movements and Bourdieu Class, Embodiment and the Politics of Identity*, University in Jyväskylä, Jyväskylä.
- Klimke, Martin (2010): *The Other Alliance: Student Protest in West Germany and the United States in the Global Sixties*, Princeton University Press, Princeton.
- Prodanović, Srđan, Krstić, Predrag (2012): „Javni prostor i slobodno delanje: Fuko vs. Lefevr“, *Sociologija*, Vol. LIV, No. 3, str. 423–436.
- Studenti Filozofskog fakulteta (2011): *Blokadni kuvar: recepti za uspešnu blokadu*, Centar za libertetske studije, Zagreb.

Internet izvori

- <https://griid.org/2012/04/23/this-day-in-resistance-history-1968-columbia-student-uprising>, pristupljeno 13.6.2017.
- <http://nvdatabase.swarthmore.edu/content/polish-students-reject-censorship-and-repression-1968>, pristupljeno 13.6.2017.
- <http://www.cddc.vt.edu/sionline/si/beginning.html>, pristupljeno 13.6.2017.
- <http://content.time.com/time/nation/article/0,8599,1942041,00.html>, pristupljeno 13.6.2017.
- <http://www.truth-out.org/news/item/30065-occupation-at-university-of-amsterdam-challenges-the-logic-of-market-driven-education>, pristupljeno 13.6.2017.
- <https://www.theguardian.com/education/2015/mar/18/lse-students-occupation-protest-education>, pristupljeno 13.6.2017.
- <http://bg.ac.rs/files/sr/univerzitet/univ-propisi/Statut-precisceni-2015.pdf>, pristupljeno 13.6.2017.
- Florida, Antonio. 2013. „Participatory Democracy versus Deliberative Democracy: Elements for a Possible Theoretical Genealogy. Two Histories, Some Intersections“, 7th ECPR General Conference, SciencesPo, Bordeaux, str. 1–53. http://www.academia.edu/6927118/Participatory_Democracy_versus_Deliberative_Democracy_Elements_for_a_Possible_Theoretical_Genealogy_Two_Histories_Some_Intersections, pristupljeno 13.6.2017.
- Severs, Eline, Mattelaer, Alexander. 2014. „A Crisis of Democratic Legitimacy? It’s about Legitimation, Stupid!“, *European Policy Brief*, No. 21, str. 1–9. <http://www.egmontinstitute.be/wp-content/uploads/2014/03/EPB21-def.pdf>, pristupljeno 13.6.2017.

ORGANIZATIONAL FORMS FOR REALIZATION OF STUDENT'S INTERESTS IN THE CONTEXT OF THE BLOCKADE

Abstract: The authors review the major students' protests in the past in order to examine the different approaches to students organizing. Students' protests are seen as a product of the power struggle between dominant and subordinate groups within the academic field as well as within the broader social power relationships. A part of the analysis is devoted to the subjects' attitudes about efficacy of the representative democracy model in the context of the proceedings of the Student Parliament at the Faculty of Philosophy. An attempt is made to analyse students' and professors' attitudes and perceptions regarding the forms of student organizing by extrapolating from the in-depth interviews the subjects' experiences and subjective feelings concerning students' rights, the blockade, the formation of the Assembly, and the proceedings of the Student Parliament.

Key words: social movements, students' interests, students' protests, representative democracy, direct democracy.

MOGUĆNOST SOLIDARNOSTI IZMEĐU PROFESORA I STUDENATA U PROTESTU

Milica Resanović*

Apstrakt

Posle prikaza istorijata studentskih borbi u Beogradu i odnosa između profesora i studenata koji je tokom ovih protesta bio uspostavljen, ispituje se u kakvom su odnosu bili studenti i profesori tokom blokade Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu 2014. godine. Kako bi se razmotrilo kakav odnos je bio uspostavljen između ovih aktera tokom trajanja blokade, autorka će pokušati da odgovori na pitanja da li je među profesorima postojalo razumevanje za studentske zahteve, da li su i studenti i profesori doživeli blokadu kao legitiman vid borbe za studentske zahteve i da li je postojala solidarnost između profesora i studenata u protestu. U radu će prvo biti prikazani stavovi studenata o protestu i ulozi profesora u njemu, a potom će u drugom delu rada biti više reči o tome kako se profesori odnose prema blokadi i kako doživljavaju vlastitu ulogu u protestu.

Ključne reči: solidarnost, studentski protesti, aktivizam nastavnika, metodi studentske borbe, studentski zahtevi.

Uvod

Studentski protesti predstavljaju vid otpora omladine¹ protiv različitih društvenih i političkih prilika i problema u obrazovanju. Pripadnost studenata formalnom obrazovnom sistemu pogoduje razvijanju težnji da što više saznaju o svom društvu i sticanju znanja putem kojih tumače

* milica_resanovic@yahoo.com

1 Pod pojmom omladina podrazumeva se socijalna kategorija, a ne samo životno doba koje je određeno biološkim i psihološkim činiocima. Dakle, u modernom društvu omladina se definiše, tumači, ali i doživljava kao nešto više od skupa osoba istog uzrasta, „kao entitet koji delimično poseduje neka grupna svojstva ili kao jedinstvena strukturalna matrica odrastanja, tj. kao specifičan institucionalni odnos i prostor u koji se smeštaju mladi ljudi u kome oni sebe, kao i drugi njih, doživljavaju na specifičan način“ (Milić, Čičkarić, 1998: 13). Pojam omladina se u radu koristi i razumeva kao ekvivalent pojmu mladost.

društvenu stvarnost na jedan analitičan način, a „težnja mladih da što više saznaju o svom društvu je često aktivistički progresivno motivisana“ (Fle-re, 1973: 15). Po rečima Ilišina, studenti predstavljaju avangardu mladih koja promovise nove trendove na svim društvenim područjima, odnosno segment omladinske populacije najosposobljeniji da u ime mladih artikuliše njihove interese, aspiracije i probleme, te moguće alternative društvenog razvoja (Ilišin, 2008: 227).

Iako je studentskim protestima širom sveta od šezdesetih godina XX veka do danas zajedničko to da kritički orijentisan deo generacije mladih pruža otpor postojećem poretku ili artikuliše kritiku nekog njegovog aspekta (najčešće visokog obrazovanja), potrebno je smestiti studentske pokrete u društveni kontekst u kome oni nastaju kako bi se razumele razlike u njihovim zahtevima, ciljevima, strategijama delovanja i dometima. Kada je u pitanju nastanak studentskih protesta, Milić i Čičkarić smatraju da oni predstavljaju oblik moralne i duhovne pobune koji nastaje najčešće u kriznim razdobljima, kada se osporava legitimnost društvenog sistema (Milić, Čičkarić, 1998: 66). Međutim, treba imati na umu da ipak nije svim studentskim pokretima cilj da osporavaju legitimnost čitavog društvenog sistema, već je nekima cilj samo rešavanje konkretnog problema u određenom vremenskom roku (npr. cena školarine, zastarelost kurikula). Govoreći o zahtevima studentskih pokreta, Altbah primećuje da postoje dva tipa studentskih pokreta: prvi je okazionni (rešavanje precizno definisanog problema ili seta problema), a drugi vrednosno orijentisan i teži široj društvenoj promeni (zahtevi za jednakošću različitih društvenih grupa, borba protiv autoritarne vlasti i sl.) (Altbach, 1966, prema Kovačić, 2014: 44). Čini se da je možda ispravnije govoriti o kontinuumu gde na jednom kraju stoji vrednosno orijentisan aktivizam, a na drugom okazi-*oni* (*single-issue* akcije), a da se konkretni protesti pozicioniraju negde na ovom kontinuumu u zavisnosti od toga koje zahteve studenti istaknu u prvi plan. Postoji širok spektar mehanizama kojima se studenti u protestu služe za postizanje promena, i on obuhvata pisanje peticija, protestne šetnje, blokade fakulteta i *online* aktivizam.

Studentski aktivizam u svojim različitim formama predstavlja jedan vid političkog aktivizma. Podaci dobijeni u novijim istraživanjima vrednosnih orijentacija i stavova mladih u Srbiji (Jarić, Živadinović, 2012: 188) upućuju na to da studentska omladina upravo predstavlja onaj deo omladine kod kojeg su identifikovane najviše stope političkog aktivizma. U teoriji i istraživanjima politički aktivizam se često posmatra na dva načina, u užem i u širem smislu (Jarić, Živadinović, 2012: 188, Tomanović, Stanojević, 2015: 97). U užem smislu politički aktivizam podrazumeva uključenost u konvencionalno shvaćenu politiku kroz delovanje političkih stranaka ili sindikata i glasanje na izborima, a u širem smislu obuhvata ne-

formalne aktivnosti koje se kreću od potpisivanja peticija preko različitih oblika protesta do blokiranja i okupiranja javnih prostora, kao i različite inicijative koje mogu biti formalizovane u vidu građanskih udruženja npr. za zaštitu civilnih prava, ekologije, unapređenja lokalne zajednice, kulture ili zabave.

Kada se govori o stopama političkog aktivizma mladih u današnjim zapadnoevropskim društvima karakteristično je da dolazi do pada interesovanja mladih za politički aktivizam u užem smislu (EUYOUPART, 2005), a porasta netradicionalnih političkih aktivnosti (Norris, 2003, u: Tomanović, Stanojević, 2015: 97). Iako ne postoje podaci koji bi precizno izrazili trendove političke participacije mladih u Srbiji, postojeća istraživanja potvrđuju da mladi u poređenju sa starijima značajno manje participiraju u samom izbornom procesu, da su češće stranački neopredeljeni, da se ređe odlučuju da pristupe nekoj od političkih stranaka, kao i da su ispotprosečno zastupljeni u organima vlasti (Golubović, 2007; Tomanović, 2012; Pavlović, 2012). Međutim, u poređenju s drugim evropskim državama, mladi u Srbiji su znato češće članovi političkih partija, ali je među njima više neaktivnih nego aktivnih članova, što implicira poželjnost posedovanja članske knjižice ali ne i aktivizam (Vukelić, Stanojević, 2012, u: Tomanović, Stanojević, 2015: 97). Bez obzira na veće stope članstva mladih u političkim partijama u poređenju sa stopama u zapadnoevropskim državama, kada se sumarno posmatraju stope političkog aktivizma, istraživački podaci ukazuju na to da je među mladima rasprostranjen distanciran i pasivan odnos prema politici i učešću u najrazličitijim političkim aktivnostima (Jarić, Živadinović, 2012, Tomanović, Stanojević, 2015: 110).

Slabu zainteresovanost za politiku i malu uključenost u politički život treba dovesti u vezu s društveno-ekonomskim prilikama. Za mlade je život u uslovima produžene postsocijalističke transformacije praćen brojnim rizicima, od kojih su najznačajniji visoka nezaposlenost, nestabilno i neuređeno tržište rada, oskudni stambeni resursi i odsustvo institucionalne podrške za sve navedene probleme (Tomanović, 2012). S izbijanjem ekonomske krize 2008. godine egzistencijalna neizvesnost s kojom se mladi suočavaju je postala još izrazitija. Ekonomske i političke prilike bude kod mladih strah od egzistencijalne neizvesnosti, na šta država i društvo adekvatno ne reaguju već marginalizuju specifične potrebe mladih, što dovodi do toga da oni, verujući da su potpuno bespomoćni da izmene nešto, odustaju od političkog aktivizma i povlače se u sferu privatnog (Čičkarić, 2007: 254).

Iako su među mladima rasprostranjeni nezadovoljstvo, razočaranost i osećaj bespomoćnosti, nisu svi mladi u istoj meri odustali od političkog aktivizma. U pogledu strukture politički aktivnih mladih treba naglasiti da

su studenti značajno politički aktivniji² od mladih drugih zanimanja (Jarić, Živadinović, 2012: 188). Kada je u pitanju tip aktivizma,³ istraživački podaci ukazuju na to je antisistemski obrazac najzastupljeniji među studentima. Ovo se posredno može tvrditi na osnovu podataka dobijenih u istraživanju sprovedenom 2011. godine⁴ u kojem je utvrđeno da je antisistemski obrazac najzastupljeniji kod mladih uzrasta između 19. i 25. godine života (*ibid.*, 194), i da je ovaj obrazac u pozitivnoj korelaciji s brojem pročitanih knjiga, indeksom kulturnog kapitala i nivoom obrazovanja (*ibid.*, 194).

Studentski protesti predstavljaju vid studentskog antisistemskog političkog aktivizma. U ovom radu će biti više reči o odnosu između profesora i studenata tokom blokade Filozofskog fakulteta 2014. godine. Nakon kratkog prikaza ranijih studentskih akcija i odnosa između profesora i studenata koji je u njima bio uspostavljen, biće više reči o tome da li su studenti profesore videli kao relevantne aktere koji mogu da utiču na tok i ishod protesta 2014. godine, i kako su profesori sami doživeli svoju ulogu u ovim okolnostima. Nadalje, na osnovu odgovora dobijenih u intervjuima sa studentima i profesorima biće prikazano šta profesori misle o zahtevima i mehanizmima delovanja studenata, da li su učestvovali u nekim aktivnostima koje su studenti u protestu organizovali i biće ispitano da li je postojala solidarnost između ovih dveju grupa tokom blokade.

Važno je naglasiti da karakteristike konkretnog studentskog protesta i odnosa između profesora i studenata koji se tokom njegovog trajanja uspostavi istovremeno zavise, s jedne strane, od društvenih prilika u kojima protest nastaje, a s druge, od prilika koje vladaju na fakultetu na kome se studentski pokret formira i na koje društveni kontekst utiče, ali ih ne određuje u potpunosti. Analizirajući odnos između profesora i studenata tokom blokade 2011. godine, Jana Bačević komentariše kako „profesori sada zaista sa vama [studentima] nemaju više ništa zajedničko:

-
- 2 Ovdje se misli i na konvencionalne oblike političkog delovanja (glasanje i partijske aktivnosti) i na nekonvencionalne oblike (proteste, demonstracije, peticije, bojkot, rasprave o političkim pitanjima).
 - 3 Ovdje je preuzeta tipologija političkog aktivizma iz studije *Mladi – naša sadašnjost: istraživanje socijalnih biografija mladih u Srbiji*, u kojoj su identifikovana tri obrasca aktivizma među mladima: 1. stranački aktivan obrazac (učešće u izbornim kampanjama, učešće na izborima i prisustvovanje predizbornim mitinzima), 2. pasivan obrazac (praćenje političkih događaja, raspravljanje o politici i lokalnim problemima s prijateljima i glasanje na izborima), 3. antisistemski obrazac (učešće u štrajkovima, demonstracijama i posete tribinama, predavanjima i javnim skupovima) (Jarić, Živadinović, 2012: 192).
 - 4 Misli se na istraživanje koje je 2011. godine sproveo Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta u Beogradu, a na osnovu čijih rezultata je nastala studija *Mladi – naša sadašnjost: istraživanje socijalnih biografija mladih u Srbiji* (videti: Tomanović, 2012).

njima je u interesu da zadrže svoj posao, da imaju platu takvu kakva jeste ili veću, a svima je, implicitno ili eksplicitno, priprećeno da se ne sme talasati, jer ako se talasa, onda će se postaviti pitanje o reizborima ili izborima za viša zvanja, a jednom kada nekom dođe drugi reizbor, a on ne bude izabran za više zvanje – taj neko gubi posao“ (Baćević, 2012: 62). Međutim, autorka naglašava da su tokom te blokade profesori sa sociologije pružili podršku studentima u protestu, napominjući da je olakšavajući faktor za ove profesore bilo što su zajednički kao odeljenje nastupili, pa je kolektivizacijom odgovornosti skinut pritisak sa pojedinca. Imajući na umu ova zapažanja o blokadi 2011, treba se zapitati se da li je odnos između profesora i studenata u narednoj blokadi tri godine kasnije bio isti, budući da su im u ovakvoj strukturi obrazovnog sistema interesi suprotstavljeni, ili su specifične prilike i klima na fakultetu usloveli nešto drugačiji odnos i omogućili razvoj solidarnosti između ovih grupa.

Solidarnost se u ovom radu tumači kao *politička solidarnost*, odnosno kao priključivanje protestnom pokretu uz prihvatanje njegovih osnovnih načela i taktika kojima se služi (Hirsch, 1990: 243, Hirsch, 1986: 379). Hirš ograničava koncept solidarnosti na polje socijalnih pokreta, te se ovakvo poimanje solidarnosti pokazuje kao izuzetno pogodno za iskustveno istraživanje socijalnih pokreta, njihovih svojstava, dinamike i načina na koje vrše mobilizaciju. Ciljevi pokreta predstavljaju ključni faktor u mobilizaciji (Gramson 1976, Fireman and Gramson 1979, u: Hirsch, 1986: 373–374). Saglasnost drugih grupa s ciljevima pokreta predstavlja nužan, ali ne i dovoljan činilac omasovljavanja protesta. Kako bi se mobilizacijski potencijal pokreta realizovao potrebno je da različite grupe prihvate mehanizme kojima se pokret služi zarad ostvarivanja svojih ciljeva. Pod pojmom *participacija* u ovom radu se podrazumeva kratkoročna spremnost pojedinaca i grupa da učestvuju u određenim protestnim aktivnostima (npr. spremnost određenih profesora da dođu na plenum ili da učestvuju u alternativnim predavanjima), putem koje se manifestuje izvestan stepen otvorenosti u komunikaciji između različitih pojedinaca/grupa i pokreta, i koja istovremeno predstavlja dobar osnov pokretu za pridobijanje šire podrške.

Iskustva studentskih protesta u Beogradu od šezdesetih godina XX veka do danas

Posle Drugog svetskog rata studentski protesti u Beogradu su se periodično javljali od šezdesetih godina prošlog veka do danas. Govoreći o studentskom aktivizmu u Srbiji, treba reći da je uloga studenata Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu bila velika. Studenti Filozofskog

fakulteta su najčešće organizovali studentske proteste, njihov aktivizam je bio pokretač za aktivizam studenata drugih fakulteta i na ovom fakultetu je organizovan najveći broj blokada. Može se reći da je mehanizam delovanja studenata ovog fakulteta neretko bio radikalniji od delovanja studenata drugih fakulteta. Kako bi se razumelo zašto su u specifičnim istorijskim trenucima organizovani konkretni protesti i koje su bile njihove odlike – težnje studenata, zahtevi, mehanizmi delovanja i mobilizacijski potencijal – neophodno je smestiti studentska kretanja u širi društveno-istorijski kontekst.

Kada se pomene studentski protest jedna od najčešćih asocijacija je 1968. godina. Studentski protesti su te godine bili rasprostranjeni širom sveta, ali je studentski pokret u svakoj državi imao svoje individualne karakteristike i težišta. Jugoslovenski studentski pokret bio je deo međunarodnog političkog i kulturnog pokreta, ali se razlikovao od studentskih pokreta na Zapadu po razlozima zbog kojih su studenti organizovali proteste i porukama koje su slali političkoj eliti i široj javnosti. Početkom juna 1968. izbile su protestne akcije na većim i starijim univerzitetima u Jugoslaviji (u Beogradu, Sarajevu, Ljubljani i Zagrebu), a vrhunac je dostignut u vidu štrajka na Univerzitetu u Beogradu koji je trajao nedelju dana. Studentski pokret bio je levo orijentisan, što se vidi i po parolama⁵ i po programskim dokumentima⁶ koji su se primarno ticali opštih društvenih problema (društvenih nejednakosti, nezaposlenosti, birokratizacije), a tek sekundarno specifičnih problema školovanja (Popov, 1990: 52). Iako su studenti samostalno organizovali pokret, protest i blokadu fakulteta (Popov, 1990: 54), njima se priključio i pružio im podršku deo profesora, kritičke inteligencije i deo građana. Saradnja s profesorima koji su bili kritičkog stava prema tadašnjem režimu bila je značajna za artikulisanje ciljeva studentske borbe i obezbeđivala je veću legitimnost studentskim zahtevima. Nakon štrajka, predstavnici vlasti su optužili pojedine profesore da su bili pokretači studentskog pokreta na Beogradskom univerzitetu 1968. godine, tj. da „kvare omladinu“ (Kanzleiter, 2009: 40), što je dovelo do izbacivanja grupe profesora i asistenata s Filozofskog fakulteta. Proces izbacivanja nastavnika Filozofskog fakulteta bliskih časopisu *Praxis*, trajao je nekoliko godina, a završio se izbacivanjem grupe od osam profesora i asistenata (Mihailo Marković, Svetozar Stojanović, Ljubomir Tadić, Dragoljub Mićunović, Zagorka Pešić-Golubović, Miladin Životić, Trivo Indić

5 Parole: *Dole crvena buržoazija, Studenti – radnici, Dole kneževi socijalizma, Posao svima, Birokratijo – sebi ruke od radnika, Samoupravljanje od dna do vrha* (Popov, 1990: 66).

6 U Beogradu su formulisana tri dokumenta *Proglas, Rezolucija i Akciono-politički program* (Popov, 1990: 52).

i Nebojša Popov). Otpori represiji bili su veoma snažni, pa je pokušaj izbacivanja realizovan tek po usvajanju posebnog zakona u januaru 1975.

Izneverena obećanja data nakon prestanka protesta 1968. godine i prilike koje su nastupile u jugoslovenskom društvu, prouzrokovali su povlačenje mladih iz političke sfere. Period sedamdesetih godina XX veka karakteriše opadanje političkog aktivizma, a period osamdesetih otuđenje od institucija političkog sistema i zamena formalnog političkog aktivizma neformalnim socijalnim aktivizmom (Milić, Čičkarić, 1998: 93).

U periodu blokirane transformacije, država i politički i obrazovni sistem, nisu bili sposobni da zadovolje socijalne, političke i kulturne potrebe mladih. Osećaj nezadovoljstva i uskraćenosti motivisao je mlade da organizuju proteste i učestvuju u njima (građanski i studentski protesti 1991, 1992, 1996/97, 1999 i 2000). U knjizi *Generacija u protestu*, Milić i Čičkarić su se, na osnovu sprovedenog istraživanja s učesnicima protesta, odlučile da govore o mladima aktivnim u protestima od 1991. do 2000. godine kao o jednoj *političkoj generaciji*.⁷ One smatraju da su pripadnici jedne starosne kohorte u periodu blokirane transformacije postali svesni svog jedinstvenog položaja i da su zajedničkom akcijom nastojali da pruže otpor postojećem poretku. Među mladima u ovom periodu, studentska omladina je predstavljala najradikalniju generacijsku jedinicu. Studentski protesti 1996/7 bili su vid borbe protiv vrha političke vlasti, kulta ličnosti, autoritarne političke kulture, ograničavanja slobode informisanja i javnog istupanja i marginalizacije kulture (Milić, Čičkarić, 1998: 69). U ovim protestima studente su podržali profesori Univerziteta u Beogradu (Pavlović, Bogdanović, 1997). Veliki deo profesora je delio nezadovoljstvo koje su i studenti u protestu osetili, te su oni odlučili da podrže ove studentske zahteve koji su po svojoj prirodi bili politički, ekonomski, socijalni i kulturni, i da se priključe studentskim demonstracijama 1996/7. Solidarnost profesora sa studentima u ovom protestu demonstrirana je i kada su se profesori priključili studentima koji su na ulici stajali naspram kordona policije (Mimica, 1997).

U periodu nakon 2000. godine (deblokirana transformacija⁸), sporadično se pojavljuju studentski protesti, ali je njihov mobilizacijski poten-

7 Koncept političke ili socijalne generacije uobličio je Karl Mannheim (*Karl Mannheim*) kako bi prilikom proučavanja generacijskog grupisanja stavio akcenat na značaj veze između specifičnog društveno-istorijskog konteksta i distinktivnog stila i odgovora koji mladi razvijaju na društvo i politiku, a koji ih razlikuje od generacije starijih. Aktivna politička generacija prisutna je kada postoji isto iskustvo, ali i isto tumačenje istorijskog dešavanja koje se ispoljava u volji za promenom političkih okvira (Kuljić, 2008: 73).

8 Sintagma „deblokirana transformacija“ odnosi se na period posle 2000. godine, kada je dovršena „prvobitna akumulacija kapitala“ konverzijom resursa od strane bivših

cijal opao, a studentski zahtevi su koncentrisani uglavnom oko partikularnih interesa u vezi sa uslovima studiranja i visinom školarine i drugih nameta na fakultetu. Tokom proteklih desetak godina studenti su uglavnom u prvom planu iznosili zahteve u vezi sa uslovima studija, pre svega njihovim finansiranjem, a potom zahtev da obrazovanje bude finansirano iz državnog budžeta i svima dostupno. Treba naglasiti da se promena fokusa studentskih borbi s opšte društvene i političke promene na rešavanje konkretnih problema u ograničenom vremenskom roku odvija u uslovima reforme u domenu visokog obrazovanja. Kada se govori o visokom obrazovanju nakon dvehiljadite, neophodno je pomenuti dva neraskidivo vezana procesa – intenzivnije povlačenje države iz finansiranja visokog obrazovanja i implementaciju Bolonjske deklaracije. Uvođenje reformi u visoko obrazovanje u Srbiji u skladu s Bolonjskom deklaracijom je započeto 2005. godine, kada je usvojen Zakon o visokom obrazovanju. Ovaj zakonom je u sistem visokog obrazovanja uveo nekoliko promena, od kojih su najvažnije: a) tri ciklusa studija u skladu s Bolonjskom deklaracijom, b) korišćenje Evropskog sistema prenosa bodova (ESPB), c) transformacija viših škola u visoke škole strukovnih studija i njihovo integrisanje u sistem visokog obrazovanja i d) uvođenje dveju kategorija studenata u pogledu načina finansiranja (student finansiran iz budžeta i samofinansirajući student). Proces implementacije Bolonjske deklaracije nije mehanički proces u kojem pasivni akteri realizuju direktive koje im se odozgo nameću, već se međusobno sadejstvo različitih aktera u univerzitetskom polju ovaploćuje u specifičnim strategijama i mehanizmima koji određuju oblik i dinamiku reforme.

Izmene u načinu organizovanja i finansiranja studija su otežale međusobno povezivanje studenata, omasovljavanje protesta i artikulaciju zahteva koji bi se ticali širih potreba društva. Partikularnost zahteva studentskih borbi proizlazi iz želje da se vlastito obrazovanje realizuje u uslovima rasta nezaposlenosti, nestabilnosti tržišta rada i odsustva institucionalne podrške za sve navedene probleme. Protesti nastaju pre svega kao reakcija na opšte društvene uslove i uslove studiranja, kako finansijske, tako i formalne uslove upisa u narednu školsku godinu, koji studentima otežavaju ili onemogućavaju dalje školovanje. Iako su široj javnosti uglavnom bili vidljivi samo partikularni zahtevi u vezi sa uslovima studija, sastavni deo većine studentskih protesta bile su aktivnosti, poput debata, tribina, javnih predavanja, čitalačkih sekcija i pisanja tekstova, u okviru kojih su studenti

pripadnika nomenklature, ali i ratnih preduzetnika u službi Miloševićevog režima. Ovaj termin upućuje na „vreme normalizacije“, u kojem se srpsko društvo i država uključuju u međunarodni poredak, zasnovan na tržišnoj ekonomiji i pluralističkom političkom sistemu (Lazić, 2011: 65).

nastojali da artikulišu širi kritički osvrt na društveni sistem i uticaj političkih i ekonomskih promena na položaj studenata.

Komercijalizacija visokog školstva je promenila prirodu odnosa između profesora i studenata, koja, po rečima Konrada Paula Lismana, postaje sličnija prirodi odnosa između poslodavca i zaposlenog (Liessmann, 2008). Uprkos rastu komercijalizacije visokog obrazovanja, koja povlači i izvesne izmene u odnosu između profesora i studenata, svaki studentski protest, pa tako i odnos između profesora i studenata u njemu, treba dovesti u vezu sa specifičnim prilikama u datom društvenom kontekstu, karakteristikama visokog obrazovanja, kao i prilikama na fakultetu na kome protest nastaje. Tokom studentskih protesta u proteklih desetak godina masovna podrška profesora je izostala, mada su pojedini profesori pokazali spremnost da komuniciraju sa studentima i na izvestan način podrže protest. Tokom blokada 2006, 2011. i 2014. pojedini profesori su učestvovali u „alternativnim predavanjima“ u organizaciji studentskog pokreta na kojima se govorilo o problemima u visokom školstvu. Štaviše, alternativna predavanja nisu bila samo prilika da se diskutuje o pitanjima u neposrednoj vezi sa strukturom i kvalitetom visokog obrazovanja, već su predstavljala prostor na kojem je podsticana kritička analiza društvene stvarnosti. Takođe, treba reći da su profesori bili polarizovani po pitanju odnosa prema Plenumu/Zboru: jedni su negirali legitimnost ovog vida studentskog organizovanja, a drugi pristajali da u njemu učestvuju i pregovaraju sa studentima o njihovim zahtevima i daljem toku protesta.

Pogled studenata na zahteve, metod borbe i odnos s profesorima tokom blokade

Tokom blokade 2014. godine studenti Filozofskog fakulteta bili su podeljeni na učesnike blokade (blokadere), aktivne protivnike blokade (antiblokadere) i pasivne studente. Na osnovu intervjua sprovedenih s blokaderima i antiblokaderima, biće predstavljeno kako studenti ocenjuju zahteve protesta, blokadu kao metod borbe za studentske zahteve, da li vide profesore kao aktere koji doprinose realizaciji studentskih zahteva i kako vrednuju angažman profesora tokom samog protesta.

Iz prikupljenog materijala može se zaključiti da se blokaderi jednoglasno slažu da su zahtevi bili opravdani. Realizacija zahteva je predstavljala cilj studentske borbe oko kojeg je postojala saglasnost studenata u protestu. Štaviše, postojala je unutargrupna solidarnost budući da su blokaderi delili uverenje da je blokada fakulteta jedini mogući efikasan vid studentske borbe u datim uslovima. Blokaderi uviđaju da blokada predstavlja

radikalni metod delovanja, ali smatraju da je takav vid borbe opravdan budući da zahtevi koje su upravi slali ranije i različiti načini na koje su pokušali da artikuliraju svoje interese nisu urodili plodom.

„Ja i moje društvo, mi smo bili protiv blokade do [...] dana pred blokadu, jer smo smatrali da je to jako radikalna stvar. Nismo tada ni uviđali koliko je taj sistem ceo ... koliko je sve tu okorelo, i da nema drugog načina“ (blokader, Etnologija i antropologija).

S druge strane pak, svi intervjuisani antiblokaderi su osporavali i kritikovali blokadu kao metod studentske borbe ocenjujući je kao „nasilan“, „varvarski“, „skandalozni“, „nedemokratski“ i „primitivan“ način delovanja. Kada su u pitanju zahtevi blokadera, antiblokaderi nisu bili tako isključivi kao po pitanju mehanizma borbe, već su izražavali oprečne stavove o zahtevima. Antiblokaderske ocene zahteva blokade kreću se od blagonaklonog stava preko tolerisanja zahteva iako ispitanici ne osećaju da dele interese studenata u protestu, do ocena da je blokada neopravdan hir nedovoljno vrednih studenata.

„Prvobitno sam se slagala sa zahtevima studenata, da se ne plaća prijava preko 60 poena. Bili su mi sasvim razumni i sve, sve okej. Jedino mi je taj metod blokade za postizanje ciljeva, bio neprihvatljiv“ (antiblokaderka, Sociologija).

„Ništa od toga nisu moji interesi, ja sam imala potpuno suprotan problem jer sam dala više poena tokom studija, pa nisam ni imala 60 poena da prijavim, nego 52, pa sam nešto tu mislila šta još, tako da ti zahtevi ni na koji način mene nisu pogađali, ali sam razumela da to nekim ljudima znači“ (antiblokaderka, Sociologija).

„Njihovi motivi, koliko sam ja mogao da shvatim prateći događanja, borimo se za beneficije uz što manje obaveza“ (antiblokader, Sociologija).

Razlike u stavovima studenata u vezi s opravdanošću ove blokade, nisu situaciono kreirane niti zavise od toga da li ih lično pogađaju izmenjeni uslovi upisa u narednu školsku godinu, već su neraskidivo vezane za razlike u percepciji ključnih aktera od kojih u Srbiji najviše zavisi ostvarivanje studentskih prava. Dok blokaderi pored nadležnih institucija vide i studente kao aktere od kojih zavisi ostvarenje studentskih prava, antiblokaderi smatraju da studentska prava zavise samo i isključivo od nadležnih institucija. Na pitanje „Od koga danas u Srbiji najviše zavisi ostvarivanje studentskih prava?“ nijedan student nije spomenuo profesore, premda se u odgovorima na druga pitanja vidi da studenti profesore ne smatraju potpuno irelevantnim akterima za ostvarivanje studentskih prava.

„Ja mislim da najviše zavisi od studenata. Koliko se oni angažuju, cima-ju, guraju, toliko će da dobiju“ (blokader, Filozofija).

„Pa valjda od Ministarstva prosvete. Jer u suštini oni su ti koji donose odluke, dosta zavisi od same uprave Filozofskog i Univerziteta. Mislim da studenti ne mogu mnogo toga da promene“ (antiblokader, Sociologija).

Iako su mišljenja ovih grupa u vezi s konkretnim protestom (prvenstveno upotrebljenim metodom, kao i dometima i posledicama protesta) bila suprotstavljena, studenti su bili jedinstveni u oceni rada uprave (dekan i prodekani). Ispitanici, kako oni koji su podržavali blokadu tako i oni koji su joj se suprotstavili, oštro su kritikovali nezainteresovanost dekana i drugih članova uprave i njihovu nekompetentnost da reše datu situaciju. Kritika rada uprave, prvenstveno dekana, prisutna je i u nemalom broju intervjuja sprovedenih s profesorima. Nacrtom ovog istraživanja bili su obuhvaćeni i članovi uprave, ali niko od njih nije bio spreman da učestvuje u istraživanju. U jednom od svojih medijskih pojavljivanja, dekan Miloš Arsenijević je izjavio da „uprava Fakulteta neće razgovarati sa studentima dok ne obustave blokadu, a onda možemo razgovarati svakog dana“ (Arsenijević, „Sve više prijava protiv studenata“). Odbijanje razgovora sa studentima u protestu, kao stav kojeg se dekan čvrsto držao tokom dužeg perioda, niko od ispitanika nije smatrao dobrom strategijom, štaviše postoji snažno uverenje kako među studentima, tako i među profesorima, da je tvrdoglavo zagovaranje ove strategije doprinelo prolongiranju blokade i zaoštavanju odnosa između profesora i studenata, kao i unutar ovih grupa.

Kada je u pitanju percepcija mogućnosti profesora da utiču na tok blokade, ispitanici iz obeju grupa studenata su ambivalentni. Iz blokaderske perspektive, profesori su svojim ponašanjem posredno doveli do izbijanja protesta. Ovi ispitanici smatraju da su se profesori na sednicama saglasili sa previsokim cenama školovanja i oštrim i krutim pravilima o prenosu i prijavi ESPB bodova u novoj školskoj godini, što je prouzrokovalo studentsko nezadovoljstvo. Većina blokadera smatra da su profesori imali mogućnost da utiču na tok protesta kroz otvorenu komunikaciju i saradnju sa studentima, ali da do toga nije došlo. Jedan od učesnika blokade ovim rečima oslikava šta bi bilo da su profesori više razgovarali sa studentima i otvorenije pristupili njihovim zahtevima:

„Sami blokaderi bi uvideli da profesori nisu neka sujeta grupa čiji je jedini cilj da blokada prestane. Profesori bi možda i mogli da postanu posrednici između uprave i nas da je bilo komunikacije, jer bi na taj način dobili novu dimenziju legitimiteta“ (blokader, Psihologija).

Ipak, nekoliko blokadera je izrazilo veliki stepen nepoverenja u profesore. Ovi ispitanici smatraju da profesore ne odlikuje nikakav akcioni potencijal, te da oni nisu ni na koji način mogli da utiču na tok ovog a ni bilo kog drugog protesta.

„Tvoji profesori su impotentni mislioci samim tim i delatnici, oni nisu radili ništa. Studenti su radili ono što su mislili da treba da rade, a profesori su samo sedeli i mislili i povremeno nam isključivali struju“ (blokader, Filozofija).

Ni među antiblokaderima kao ni među blokaderima ne postoji jedinstven stav po pitanju uloge profesora u blokadi. Deo intervjuisanih antiblokadera smatra da profesori nisu mogli da utiču na tok blokade u ondašnjim fakultetskim uslovima zbog odsustva sluha uprave za zahteve studenata. Drugi su pak smatrali da je uloga profesora u obustavi blokade bila odlučujuća i da je zahvaljujući njihovom angažmanu rad fakulteta normalizovan.

„Pa, blokada se završila pod uticajem profesora i njihovim organizovanim delovanjem preko nekog saveta ili senata ili šta već“ (antiblokader, Sociologija).

Govoreći o ulozi profesora u blokadi, blokaderi prave razliku između profesora koji su podržavali i osporavali blokadu, bar na njenom početku. Ovi ispitanici smatraju da podrška tih malobrojnih profesora nije bila dovoljna da bi uticala na tok protesta, ali izražavaju izvestan stepen naklonosti i otvorenosti za saradnju s onim profesorima koji su ih podržali, smatrajući da kod njih „bar“ postoji svest o studentskim problemima.

„(...) jasno se moglo razlikovati ko je protiv, a ko je za. U jednom trenutku je i njima prekipelo, jer je to previše dugo trajalo, mislim i oni treba da prime platu i da rade pa je i razumljivo“ (blokader, Psihologija).

Sasvim suprotnog stava su antiblokaderi, koji jednoglasno tvrde da su ove podele između profesora bile kratkog daha i da su ubrzo po izbijanju blokade svi profesori bili istog stava – protiv blokade.

„Čak i oni koji su podržavali blokadu su promenili mišljenje kad su videli o čemu se radi“ (antiblokader, Sociologija).

Izuzev nekoliko blokadera, svi ispitanici smatraju da profesori potencijalno mogu da odigraju značajnu ulogu tokom protesta. Blokaderi su mišljenja da veći deo profesora nije želeo da taj potencijal realizuje, budući da je jedini način njegove realizacije neposredna komunikacija sa studentima u protestu, do koje nije moglo da dođe pošto su profesori protest, preciznije blokadu, smatrali nelegitimnim vidom borbe. Oni naglašavaju da su malobrojni profesori bili senzibilisani za studentske zahteve, ali da čak ni oni nisu bili spremni/voljni da iskažu solidarnost sa studentima u blokadi. Inicijativu da se pozove policija kako bi se „razbila“ blokada blokaderi doživljavaju kao nasilje i opisuju da između njih i profesora pristalica ove inicijative postoji jasan odnos dominantan /dominirani.

S druge strane, među antiblokaderima je prisutno uverenje da su profesori neposredno odgovorni za uspostavljanje normalnog rada fakulteta. U očima antiblokadera, profesori su tokom blokade predstavljali adresat za njihove probleme (npr. strah da školska godina neće biti važeća) i očekivali su od njih da na bilo koji način (čak i policijom) „reše problem“, odnosno doprinesu obustavi blokade. Kada govore o situacijama u kojima je očekivani angažman profesora izostao, ovi ispitanici izostanak „pravda-ju“ problemima u komunikaciji između profesora i uprave, i smatraju ga direktnom posledicom neadekvatnosti date uprave.

Dakle, većina studenata deli uverenje da uloga profesora u protestu nije beznačajna, ali na različiti način doživljavaju ulogu profesora u minuloj blokadi, te imaju različita viđenja potrebnog i poželjnog angažmana profesora. Spremnost blokadera da razgovaraju s profesorima koji razumeju njihove probleme upućuje na to da grupa u protestu nije potpuno antagonistički nastrojena prema celom nastavnom kadru, ali da to nije bilo dovoljno da se u protestu 2014. godine uspostavi adekvatna komunikacija, a kamoli zajednička akcija.

Protest i studenti u protestu kroz prizmu profesora

Na ovom mestu je značajno utvrditi kako se studentski zahtevi i blokada, kao metod borbe za studentska prava, percipiraju od strane profesora. Budući da je mali broj profesora pristao da učestvuje u istraživanju, o stavovima profesora o blokadi i njihovom doživljaju vlastite uloge tokom blokade možemo samo da nagađamo. Treba napomenuti da su neki od profesora ispitanika tokom blokade bili upravnici odeljenja. U radu odgovori ovih ispitanika nisu posebno obeleženi, budući da nije identifikovana značajna razlika u percepciji studenata između uloge upravnika odeljenja i drugih članova nastavnog osoblja u kontekstu protesta, kao ni među samim intervjuisanim profesorima.

Gotovo svi profesori koji su pristali da učestvuju u istraživanju su upoznati sa zahtevima studenata i smatraju da su zahtevi, ili barem neki od njih, opravdani. Izuzev jednog, svi ispitanici smatraju „opravdanim“ i „racionalnim“ dva zahteva: a) da se budžetskim studentima ne naplaćuje prijavljivanje preko 60 bodova i da im se ne oduzima mogućnost da prijavljuju preko 70 bodova, i b) da se vrate budžetski finansirane produžene godine za sve studente koji su ostvarili budžet upisujući četvrtu godinu. Dok neki ispitanici ove zahteve smatraju opravdanim u kontekstu važećih formalnih propisa na Filozofskom fakultetu i Bolonjske reforme, drugi tumače njihovu opravdanost u ključu kritike samog sistema visokog obrazovanja, a sistem naplaćivanja bodova nazivaju „kapitalističkim idiotizmom“.

Na pitanje da li je opravdan prvi zahtev (da se budžetskim studentima ne naplaćuje prijavljivanje preko 60 bodova i da im se ne oduzima mogućnost da prijavljuju preko 70 bodova), jedan ispitanik odgovara:

„Potpuno opravdan. Ukoliko važi za one studijske programe koji su se akreditovali na 60+za godinu+preneti predmeti, gde neki predmeti nose 18–20 ESPB, što daje skor oko 72 minimum, onda mora da važi i za sve ostale studijske grupe“ (profesor, Istorija umetnosti).

U pogledu opravdanosti drugog zahteva (da se vrate budžetski finansirane produžene godine za sve studente koji su ostvarili budžet upisujući četvrtu godinu), nekoliko ispitanika naglašava da su sa tim zahtevom saglasni u kontekstu aktuelnog, ali nedovršenog procesa Bolonjske reforme.

„Verovatno da zbog toga što još uvek nismo sasvim uskladili proces obrazovanja za Bolonjom“ (profesorka, CON).

Profesori (izuzev jednog ispitanika) se slažu da su materijalni troškovi neopravdani i previsoki. Po pitanju školarina postoji prilično usaglašen stav, da neka vrsta troškova mora da postoji, ali ne i oko ocene ko i koliko to mora da plati.

„Obrazovanje mora da košta, samo je pitanje ko treba da plati i da li može da plati“ (profesorka, CON).

„Školarine su visoke, treba ih delom ukinuti, smanjiti svakako“ (profesor, Sociologija).

Idući dalje, neki od ispitanika motiv za izbijanje blokade i ciljeve studentskog pokreta smeštaju u širi društveno-ekonomski kontekstu kome se odvija studiranje u Srbiji, te navode da su zahtevi racionalni i da predstavljaju reakciju na sistem fakultetskog obrazovanja koji je „zatvoren“.

„Motivi su bazirani na isprepletenosti socijalnih i političkih razloga“ (profesor, Sociologija).

Svi ispitanici veruju da postoje „vredni studenti“, koje treba nagraditi za revnosno ispunjavanje obaveza i učenje. Međutim, u intervjuima ostaje maglovito kakva ta nagrada treba da bude i šta treba da se desi s onim manje vredim studentima. Nasuprot „vrednim studentima“ u jednom intervjuu su eksplicitno spomenuti i „lenji studenti“, koje ispitanik definiše kao one koji „neće da uče za 60 bodova“. Stvaranje ove distinkcije je vrlo važno jer ona umnogome određuje i stavove ovog ispitanika u vezi s blokadom. U intervjuu u kome ispitanik navodi da uzrok blokade leži u „nespremnosti studenata da uče“, postoji odsustvo razumevanja studentskih zahteva. Štaviše, ovaj ispitanik blokadu tumači kao „ucenu“ lenje manjine, te samim tim ovu blokadu smatra nelegitimnim metodom studentske bor-

be, budući da uopšte nije u službi interesa i potreba većine studenata. Svi drugi ispitanici navode da su uslovi studiranja i cene školarine bili razlog za nastanak blokade i smatraju da je bar neki od studentskih zahteva bio opravdan. Stavovi profesora najviše se razlikuju po pitanju identifikacije najzaslužnijeg aktera za nastanak blokade i ocene blokade kao metoda borbe. Dok neki profesori kao najodgovornijeg aktera vide studente, drugi smatraju da je za izbijanje blokade najvažniji akter uprava ili sam dekan. Ocene blokade kao metoda studentske borbe se dosta razlikuju i kreću se od neodobravanja i protivljenja do izvesnog razumevanja blokade, što pokazuju sledeći odgovori na pitanje da li je blokada legitimno sredstvo borbe za ostvarivanje studentskih prava:

„Ne!“ (profesor, Istorija umetnosti)

„Jeste, ali joj treba pribegavati samo u krajnjem slučaju“ (profesorka, CON).

„Umerene i nenasilne blokade jesu“ (profesor, Sociologija).

Neodobravanje i protivljenje blokadi proizlaze iz doživljaja blokade kao svesnog odabira borbe kojim se zaobilaze zakonska pravila i legitimni kanali putem kojih bi mogli da se realizuju studentski zahtevi, dok se pak iza odobravanja krije stav da je blokada u datim uslovima bila opravdana, „kao odgovor na nespremnost uprave da razgovara sa studentima“. Međutim, i profesori „blagonakloni“ prema blokadi kritikuju blokadere zbog „suprotstavljanja nastavnicima i studentima koji žele nastavu“ i zameraju im „odsustvo saradnje s nastavnicima“.

Za analizu odnosa između profesora i studenata neophodno je uzeti u razmatranje i samorazumevanje njihovog položaja kao mogućih adresa za studentske probleme, s obzirom na to da su prepoznati kao akteri s delatnim potencijalom iz perspektive ispitivanih studenata (blokadera i deblokadera).

Mišljenja profesora o mogućnostima vlastitog angažmana kojim bi uticali na tok protesta su različita: tri ispitanika navode da profesori imaju moć da utiču na tok i ishode blokade, a dva da oni ni na koji način ne mogu da utiču na protest. Interesantno je da ispitanici koji veruju da profesori imaju moć da utiču na tok i ishode studentskih protesta, istovremeno smatraju da oni nisu bitno uticali na tok prethodne blokade. Uzrok odsustva angažmana koji bi bitno uticao na tok protesta dva ispitanika vide u odsustvu unutargrupne solidarnosti među profesorima, dok jedan smatra da taj vid angažmana nije u „opisu njihovog posla“, te da bi uključivanje u studentski protest predstavljalo izlišno rasipanje energije.

„Mogli su, da su bili kompaktnija grupa i žao mi je što nismo. Ali očigledno nismo, već smo i sami podeljeni i prečesto vođeni samo sopstvenim interesima. Dakle, ovakvi kakvi smo – nismo mogli“ (profesorka, CON).

„Mogli su, ali zašto bi to činili? Oni nisu odgovorni za obezbeđivanje nesmetanog odvijanja nastavnog procesa“ (profesor, Sociologija).

Ispitanici ne vide nastavni kadar Filozofskog fakulteta kao kolektivnog aktera u uslovima protesta, budući da postoje brojne nesuglasice i sukobi interesa među pojedincima koji spadaju u ovu grupu. Iskazi ispitanika ukazuju na to da ispitanici smatraju da mogućnost da nastavnici utiču na protest proizlazi iz strukture visokoškolske ustanove, te da u praksi ne dolazi do realizacije akcionog potencijala nastavnika usled odsustva kvalitetne komunikacije među kolegama.

„Samo je manjina podržavala studente, većina se ili (1) bojala zatvaranja fakulteta, ili (2) ne podnosi levicu (liberali), ili su (3) nacionalisti“ (profesor, Sociologija).

„Reakcije su bile različite, ali generalno mi je bilo teško da razumem mnoge od njih koji su se prema studentima u blokadi odnosili kao prema kriminalcima, a ne kao sagovornicima“ (profesorka, CON).

Inicijativa nekih profesora da se na fakultet pozove policija da okonča blokadu dodatno je podelila pripadnike ove grupe: dok su je jedni pokrenuli ili rado podržali, drugi su joj se oštro protivili, smatrajući da ona oličava „konzervatizam i autoritarnost“. Sam dekan je u medijima izjavio da postoje pritisci dela profesora, dela studenata (antiblokadera) i dela roditelja da se pozove policija, ali da uprava pokušava da sve reši „mirnim putem“ (Arsenijević, „Sve više prijava protiv studenata“), kao i da joj „ne pada [...] na pamet da policija ulazi na fakultet i razbija blokadu“ (Arsenijević, „Uprava: Veliki teror manjine na Filozofskom fakultetu“). Međutim, „mirno“ rešavanje blokade za dekana nije podrazumevalo pregovore uprave sa studentima u protestu, niti bilo koju drugu aktivnu strategiju uprave, tako da je za dekana potreba za normalizacijom rada fakulteta prepuštena nadanjima „da će zdrav razum pobediti“ (Arsenijević, „Uprava: Veliki teror manjine na Filozofskom fakultetu“). Dekanovo naglašavanje vlastite zabrinutosti za bezbednost dekanata, kolega i studenata koji ne učestvuju u blokadi navodi na zaključak da, iako uprava u datom trenutku eksplicitno odbacuje predloge da se pozove policija, dekan tu mogućnost ipak ostavlja otvorenom ukoliko se blokada bude nastavila (Arsenijević, u: „Sve više prijava protiv studenata“).

Važno je napomenuti da ispitanici koji u sebi vide potencijal da deluju u uslovima blokade istovremeno dele uverenje da su profesori značajni akteri u realizaciji studentskih prava. Ovo uverenje je podstaklo neke od ispitanika da u minulom protestu participiraju u nekim od aktivnosti koje su organizovali studenti, poput učešća u alternativnim predavanjima ili posete plenumu/zboru. Međutim, čak i kod onih koji su studentske zah-

teve (ili barem neke od njih) smatrali opravdanim i koji su pokazali veću spremnost da učestvuju u aktivnostima studenata u blokadi, postoji sumnja da je način na koji je konkretna blokada realizovana neadekvatan i da su konkretni potezi koje su studenti u protestu povlačili pogrešni.

„U ovoj blokadi sam išla na neke zborove studenata... ali nisam umela da doprinesem. Takođe, učestvovala sam u razgovorima na fakultetskim većima, pokušavajući da usmerim diskusiju tako da se problem sagleda iz perspektive studenata i da se problemu pristupi kao kroz mirno rešavanje konflikta“ (profesorka, CON).

„Držao sam alternativna predavanja i savetovao blokadere da ne prelaze liniju kada blokada postaje kontraproduktivna“ (profesor, Sociologija).

Međutim, svi ispitanici, čak i oni koji smatraju da mogu doprineti ostvarivanju studentskih prava, naglašavaju da borba za prava zavisi prvenstveno od studenata i njihovog organizovanja. Među ispitanicima postoji snažno uverenje da dobro organizovani studenti mogu značajno da doprinesu afirmaciji studentskih potreba, ali ne postoji jasan stav o tome koji metod borbe za studentska prava i koja organizaciona forma zapravo predstavljaju dobro organizovane studente. Iz svega dosad navedenog jasno je da to nije blokada, međutim, iz prikupljene građe se može zaključiti da ispitanici ni studentski parlament ne doživljavaju kao najbolju organizacionu formu. Oni navode pod kojim uslovima bi parlament možda bio dobar kanal za artikulaciju studentskih zahteva, ali su svesni da je ostvarivanje takvih uslova otežano u postojećoj sredini.

„Od istinski posvećenih, dobro organizovanih, efikasnih i dobro informisanih studenata, koji neće graditi političku karijeru, već će se baviti svim nastavnim i studentskim pitanjima i problemima“ (profesor, Istorija umetnosti).

„Nužan je, ali ga treba kontrolisati da ne bude privezak vlasti i uprave fakulteta“ (profesor, Sociologija).

„Nije to loše, pod uslovom da parlamentarci uživaju legitimitet među studentima“ (profesor, Sociologija).

U datom društvenom kontekstu i uslovima Bolonjske reforme na fakultetima, u studentskim borbama u prvi plan izbijaju zahtevi koji se uglavnom tiču organizacionih i finansijskih uslova studiranja. Iako jedan ispitanik ove zahteve dovodi u vezi sa širim društvenim kontekstom, ostali ispitanici smatraju da su studenti fokusirani samo na neposredno zadovoljenje svojih interesa i da ne afirmišu zahteve koji se tiču drugih društvenih grupa. Profesori koji su učestvovali u istraživanju ističu da bi bili spremniji da podrže studente kada bi ciljevi studentskih borbi bili i u inte-

resu drugih grupa, odnosno kada bi njihovi zahtevi bili usmereni u pravcu rešavanja nekih opštijih društvenih problema.

„A u protestima '95–96, a i ranije sam učestvovala kao podrška studentima u svemu... Zato što su oni imali široko društveno značenje“ (profesorka, CON).

Zaključak

Naposletku, suočavamo se s pitanjem da li je postojala solidarnost između profesora i studenata u blokadi. Analiza prikupljenog materijala ukazuje na to da različiti akteri ciljeve blokade doživljavaju na različiti način. Profesori studentsku borbu dovode u vezu sa drugim promenama u akademskom polju, kao što je npr. zatvaranje univerziteta, koje pak predstavljaju deo širih društvenih procesa, ali činjenicu da su u studentskim zahtevima u prvi plan istaknuti problemi u vezi s uslovima studija, profesori tumače kao studentsku zainteresovanost samo za poboljšanje vlastitog položaja. Ako se ovde izloženi empirijski materijal čita u svetlu Altbahove teorije, stiče se utisak da profesori blokadu 2014. godine tumače kao vid okazionog studentskog aktivizma. Nasuprot profesorima, studenti blokaderi teže da vlastitu borbu predstave kao vrednosno orijentisanu, usmerenu u pravcu šire društvene promene. Oni smatraju blokadu reakcijom na opšte društvene prilike i metodom borbe kojim istovremeno žele da reše najveće probleme u vezi sa uslovima studija, kao i da problematizuju pitanja od opšte društvene važnosti, poput dostupnosti i kvaliteta obrazovanja, nezaposlenosti, neefikasnosti javnih institucija.

Među ispitanicima je identifikovan izvestan stepen razumevanja za zahteve formulisane u blokadi 2014. godine. Blokaderi su sigurni u ispravnost ciljeva svoje borbe, antiblokaderi pokazuju izvesno nepoverenje prema zahtevima, ali ih neki među njima smatraju racionalnim odgovorom u datoj situaciji, a profesori pokušavaju da zahteve smeste u socijalni kontekst u kome blokada nastaje. Među ispitanicima preovladava mišljenje da studentski zahtevi nastaju kao odgovor na društvene probleme, a studentsko zalaganje za bolje uslove i niže troškove studiranja se smatra opravdanim. Međutim, kada je u pitanju metod borbe, samo studenti u protestu nedvosmisleno vide blokadu kao jedini mogući mehanizam za realizaciju svojih ciljeva. Skoro svi profesori, kao i većina antiblokadera, blokadu smatraju nelegitimnim načinom delovanja. Blokada 2014. godine, a verovatno nijedna buduća blokada, neće naići na dobar prijem kod nastavničkog kadra. Saglasnost većine ispitanih profesora sa zahtevima koje su formulisali studenti u protestu nije bila dovoljna da oni podrže studente, budući da profesori osporavaju taktike kojima su se studenti u protestu služili. Tra-

gom Hiršove definicije solidarnosti, može se reći da solidarna akcija između profesora i studenata u blokadi 2014. godine nije bila moguća. Uprkos postojanju izvesnog razumevanja koje su profesori iskazali za studentske zahteve, razlike u razumevanju karaktera blokade, kao borbe za rešavanje seta precizno definisanih pitanja u vezi sa uslovima studija ili kao strategije kojom se u istom mahu rešavaju studentski problemi i pokreće talas šire društvene promene, otežale su uspostavljanje komunikacije i saradnje između ovih grupa. Da bi se govorilo o solidarnosti između različitih grupa u protestu, potrebno je da jedna grupa prihvati ne samo načela već i taktike protesta. U slučaju blokade, profesori ne samo da ne prihvataju blokadu kao metod studentske borbe, već neretko i žustro kritikuju i osporavaju ovaj oblik delovanja kao mehanizam za ostvarivanje bilo kojih ciljeva.

Analizom prikupljene građe stiče se utisak da ne postoji jedna zajednička vizija poželjnog metoda delovanja za ostvarivanje studentskih prava ni među studentima ni među profesorima, a kamoli zajednička vizija koju bi delile ove dve grupe ispitanika. Odsustvo zajedničkog stava u pogledu vlastitih interesa i načina da se oni realizuju, kako u grupi studenata, tako i u grupi profesora, onemogućava izgradnju jake baze za udruženo delanje koju bi odlikovala unutargrupnu solidarnost. Na tom tragu, a s obzirom na definiciju pojma solidarnosti, izgradnja solidarne akcije između ove dve grupe moguća je ukoliko bi došlo do međusobnog razumevanja, identifikacije zajedničkih interesa i uspostavljanja relativne saglasnosti oko mehanizama delovanja, što je bitno otežano u postojećem režimu rada i finansiranja univerziteta.

Literatura

- Baćević, Jana (2012): „Veliko dupe univerziteta. Razgovor sa Janom Baćević“, *Stvar: časopis za teorijske prakse*, No. 4, str. 59–72.
- Flere, Sergej (1973): *Obrazovanje za sve? Oglad o obrazovanju kao činiocu društvene strukture*, Duga, Beograd.
- EUYOUPART (2005): *Political Participation of Young People in Europe – Development of Indicators for Comparative Research in the European Union*, Final Report, Institute for Social Research and Analysis, Vienna.
- Golubović, Zagorka. (ur.) (2007): *Politika i svakodnevni život III: Probudene nade – izneverena očekivanja*, Beograd, Fondacija Heinrich Boll – Regionalni ured za Jugoistočnu Evropu.
- Hirsch, Eric L. (1986): „The Creation Of Political Solidarity In Social Movement Organizations“, *Sociological Quarterly The Sociological Quarterly*, Vol. 27, No. 3, str. 373–387.
- Hirsch, Eric L. 1990. „Sacrifice for the Cause: Group Processes, Recruitment, and Commitment in a Student Social Movement“, *American Sociological Review*, Vol. 55, No. 2, str. 243–254.

- Ilišin, Vlasta (2008): „Skica za sociološki portret zagrebačkih studenata: uvod u istraživanje hrvatskih studenata danas“, *Sociologija i prostor – časopis za istraživanje prostornoga i sociokulturnog razvoja*, Vol. 46, No. 3/4, str. 221–240.
- Jarić, Isidora, Živadinović, Ivana (2012): „Politička aktivnost mladih“, u: Tomanović, Smiljka. (ur.) *Mladi – naša sadašnjost: istraživanje socijalnih biografija mladih u Srbiji*, Čigoja štampa, Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta, Beograd, str. 183–197.
- Jarić, Isidora, i Vukasović, Martina (2009): „Faktori slabe efikasnosti studiranja u uslovima bolonjske transformacije visokog školstva u Srbiji“, *Filozofija i društvo*, No. 2, str. 119–151.
- Kanzleiter, Boris (2009): „1968. u Jugoslaviji tema koja čeka istraživanje“, u: Tomić, Đorđe, Atanacković, Petar. (ur.) *Društvo u pokretu. Novi društveni pokreti u Jugoslaviji od 1968. do danas*, Cenzura, Novi Sad. Kovačić, Marko (2014): „Studenti kao društveni i politički subjekt“, *Političke perspektive*, Vol. 4, No. 11, str. 43–60.
- Lazić, Mladen (2011): *Čekajući kapitalizam: nastanak novih klasnih odnosa u Srbiji*, Službeni glasnik, Beograd.
- Liessmann, Konrad, Paul (2008): *Teorija neobrazovanosti: Zablude društva znanja*, Jasenski i Turk, Zagreb.
- Milić, Anđelka (1987): *Zagonetka omladine*, CID – IDIS, Beograd, Zagreb.
- Milić, Anđelka, Čičkarić, Lilijana (1998): *Generacija u protestu*, Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta, Beograd.
- Mimica, Aljoša (1997): „Buđenje građanskog društva? Protest u Srbiji 1996/97 u sociološkoj perspektivi“, *Sociologija*, Vol. 39, No. 1, str. 19–24.
- Pavlović, Olivera, Bogdanović, Marija (1997): „Hronologija protesta u Srbiji: novembar 96 – mart 97“, *Sociologija*, Vol. 39, No. 1, str. 135–144.
- Pavlović, Zoran (2012): „Prediktori izborne apstinencije mladih u Srbiji“, *Primjenjena psihologija*, Vol. 6, No. 1, str. 5–21.
- Popov, Nebojša (1990): *Društveni sukobi – izazov sociologiji*, Centar za filozofiju i društvenu teoriju, Beograd.
- Tomanović, Smiljka. et al. (2012): *Mladi – naša sadašnjost: istraživanje socijalnih biografija mladih u Srbiji*. Čigoja štampa: Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta, Beograd.
- Tomanović, Smiljka, Stanojević, Dragan (2015): *Mladi u Srbiji 2015. Stanja, opažanja, verovanja i nadanja*, SeConS grupa za razvojnu inicijativu, Beograd.

Internet izvori

- Al Jazeera Balkans. Mjesec dana blokade Filozofskog fakulteta u Beogradu, 13.11.2014. <https://www.youtube.com/watch?v=4RNE0hmeQt0>, pristupljeno 13.6.2017.
- RTS. Arsenijević: Krivična prijava zbog napada, 1.12.2014. <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/drustvo/1766190/arsenijevic-krivicna-prijava-zbog-napada.html>, pristupljeno 13.6.2017.

RTS. Arsenijević: Sve više prijava protiv studenata, 28.11.2014. <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/drustvo/1764633/arsenijevic-sve-vise-prijava-protiv-studenata.html>, pristupljeno 13.6.2017.

Studio B. Obustavljena blokada Filozofskog fakulteta, 3.12.2014. <https://www.youtube.com/watch?v=ZXtPqONuPD0>, pristupljeno 13.6.2017.

Večernje novosti. Uprava: Veliki teror manjine na Filozofskom fakultetu, 14.11.2014. <http://www.novosti.rs/vesti/beograd.74.html:519523-Uprava-Veliki-teror-manjine-na-Filozofskom-fakultetu>, pristupljeno 13.6.2017.

THE POSSIBILITY OF SOLIDARITY BETWEEN PROFESSORS AND STUDENTS IN PROTEST

Abstract: After a review of the history of student protests in Belgrade and of the relationship between professors and students therein, the paper examines the relationship between these actors during the blockade of the Belgrade Faculty of Philosophy in 2014. In order to analyse this relationship, the author considers the following questions: did professors show any understanding for student demands? did both students and professors perceive the blockade as a legitimate form of struggle for student demands? has there been any solidarity between professors and students during the protest? Student attitudes toward the protest and the professors' role in it are described first, while the second part of the paper discusses the professors' attitude toward the blockade and their understanding of their own role in it.

Key words: solidarity, student protests, teacher activism, methods of student struggles, student demands.

BORBA ZA PRAVA I/ILI NASILJE: PERSPEKTIVA AKTERA BLOKADE

Isidora Petrović*

Hristina Cvetinčanin Knežević**

Apstrakt

Nakon izdvajanja specifičnosti blokade 2014. godine u odnosu na studentske blokade i proteste od 1992. godine, biće mapirane percepcije studenata koji su učestvovali u blokadi, profesora i upravnika Odeljenja. Koristeći analizu diskursa, rad će se baviti uzrocima blokade, razlozima zašto više studenata nije učestvovalo, tokom događaja koji je doveo do saradnje aktivista levice i desnice, kao i pitanjem da li je blokada, s obzirom na postojeće mehanizme, legitiman način borbe za prava ili nasilje nad onima koji se s blokadom kao metodom ne slažu.

Ključne reči: ideologija, leвица, desnica, nasilje, studentske borbe.

Uvodna razmatranja

Početak devedesetih godina XX veka označio je početak velikih promena u razumevanju pojmova levice, desnice i ideologije. Usled promene epohalne svesti, tradicionalne levice i desnica prinuđene su da se prilagođavaju okvirima višepartijske, parlamentarne, liberalne demokratije.

Epohalnu svest možemo definisati kao idejno-političku i moralno-političku svest o poželjnom pravcu razvoja društva i o glavnim neželjenim smetnjama tom razvoju koje preovlađuju u jednom omeđenom dužem vremenskom razdoblju. Ona se formira unutar glavnih ideologija svog doba, a oblikuju je ključni društveni sukobi koji se otvoreno ili skriveno prelamaju kroz glavna politička zbivanja. Nakon pada Berlinskog zida, epohalna svest je doživela krupne promene usled: 1) nestanka organizovanog ideološko-državnog otpora antisocijalističkim idejama posle ukidanja jednopartijskih socijalističkih režima u Evropi; 2) različitih ograničavanja

* isidorapetr@gmail.com

** hcknezevic@gmail.com

širenja ovih ideja (zabrana, kritika, demonizacija) (Kuljić, 2000). Kako bi se kapitalizam uspostavio i održao kao bezalternativan, iskustvo socijalizma se (zajedno s fašizmom) podvodi pod totalitarizam i kontrastira u odnosu na „neideološku sadašnjicu“. Kada je reč o Srbiji, na kapitalističkoj periferiji danas, posle ratnih dešavanja, ekonomske i političke krize, život kao da visi u neodređenoj privremenosti, u iščekivanju neke, još uvek ne-definisane buduće normalizacije (Spasić, 2013: 143).

U trenutku kada se 2014. godine na Filozofskom fakultetu dešava blokada, na unutarfakultetskom, mikro planu prelamaju se sve ove tendencije. U odnosu na prethodne blokade na Filozofskom fakultetu, 2006. i 2011. godine, blokadu 2014. karakteriše nekoliko specifičnosti koje treba izdvojiti kako bismo razumeli njen tok.

Prvo, krećući se od 1992. ka 2014. godini, sužavaju se zahtevi koje studenti postavljaju prilikom blokade fakulteta ili drugih vidova protesta. Dovoljno je uporediti samo 2011. i 2014. godinu da bi se razumelo ovo kretanje: dok su se 2011. godine osnovni zahtevi bili smanjenje školarine na visinu od tri minimalne plate a zatim i javno finansirano obrazovanje, 2014. godine zahtevi su bili usko vezani za uslove studiranja na Filozofskom fakultetu. Jedan deo objašnjenja za ovakvu situaciju može biti da je izvestan broj studenata koji je učestvovao u prethodnoj blokadi bio i deo blokade 2014. godine, te da su, poučeni ranijim iskustvom, odlučili da suze zahteve tako da budu što konkretniji i lakše ostvarivi (budući da su manji), kako bi se unapred sprečile kritike koje sugerišu da „fakultet nije adresa za ove zahteve“.

Drugo, za razliku od protesta devedesetih godina, kada su studenti imali punu podršku profesora (i kad je istraživanje objavljeno u publikaciji *‘Ajmo, ‘ajde, svi u šetnju* (Babović, Blagojević, 1997) organizovano zajedničkim snagama), 2014. godine podrška profesora blokadi bila je izuzetno mala, naročito od trenutka kada je fakultet drugi put blokiran nakon pauze u toku koje je nastava održavana. U tom smislu, blokada se može posmatrati kao posledica tendencije da bolonjski sistem i način na koji se sprovodi kod nas spontano smeštaju studente i profesore na suprotstavljene pozicije.

Kako u toku blokade, tako i u periodu prikupljanja empirijskog materijala za naš rad (2015. godina), na Filozofskom fakultetu je vladala atmosfera nepoverenja, kako između studenata i profesora, tako i među studentima. Od ukupnog broja studenata koji su pozvani da odgovore na pitanja (39), 16 je odbilo uz obrazloženja da „ne veruju u objektivnost istraživanja“, zbog socijalnog pritiska i straha od reakcije svojih kolega i/ili profesora. U jednom trenutku, na studentskim *Facebook* grupama pojavili su se postovi u kojim su studenti izražavali zabrinutost da se istraživanje

sprovodi kako bi se izradio „psihološki profil blokadera“ i na taj način sprečile buduće blokade. Važno je napomenuti da su svi (potencijalni) ispitanici bili upoznati s načelom anonimnosti i mogućnošću da u svakom trenutku prekinu intervju ili odbiju da odgovore na neko od pitanja bez daljeg obrazloženja.

U vezi s tim je treća specifičnost, koja se tiče saradnje levice i desnice tokom blokade 2014. godine. Budući da je Filozofski fakultet jedno od retkih mesta na kojima studenti imaju priliku da se upoznaju s levičarskim teorijsko-političkim paradigmatama, te da se Odeljenje sa sociologiju u neformalnim razgovorima čak i naziva „marksističkim obdaništem“, ova vrsta saradnje unutar studentskog pokreta bila je neprihvatljiva za profesore koji su dotad aktivno pružali podršku pokretu. Skoro godinu dana nakon početka blokade, u oktobru 2015. godine, studenti koji su učestvovali u pokretu kritički su se osvrnuli na svoje delovanje¹ i pokušali da objasne svoje viđenje situacije na portalu *Slobodni filozofski*.

Studenti su specifičan društveni segment, između ostalog obeležen veoma starim društvenim povlasticama (kao što su sloboda govora i okupljanja u okviru univerziteta kao autonomne institucije) (Milić, 1998: 14). Komercijalizacija visokog obrazovanja, kao i režim školovanja koji ne daje mogućnost kombinovanja rada i studiranja, predstavljaju značajne strukturalne prepreke za studiranje mladima iz nižih društvenih slojeva (Stanojević, Tomanović, 2015: 25). Obrazovanje roditelja se pokazuje kao značajan prediktor nivoa obrazovanja dece, dok uz povećanje nivoa obrazovanja ide i povećanje socijalnog kapitala roditelja: u društvu u kom neformalni mehanizmi imaju veliki značaj, obezbeđivanje podrške u sferi obrazovanja, rada i administracije preko veza i kontakata je veoma značajno i predstavlja kako oblik delanja mladih u socijalnom prostoru Srbije, tako i mehanizam reprodukcije socijalnog položaja i održavanja/povećavanja društvenih nejednakosti (Tomanović et al, 2011: 28).

Ukoliko posmatramo studente u odnosu na ostatak omladine, možemo primetiti da u javnom prostoru nemamo često priliku da čujemo glas i specifične probleme mladih van univerziteta. Kada je reč o kancelarijama za mlade i organizacijama koje se bave omladinskim politikama, postavlja se pitanje njihovog obuhvata mladih koji nisu studenti, aktivisti nevladinog sektora ili omladina političkih stranaka; takođe, vrlo je važno misliti i o ponuđenom sadržaju, tačnije pitanju da li on podstiče mlade na kritičko mišljenje. Istraživanje mladih u Srbiji 2011. godine pokazalo je da je obrazovanje činilac koji u najvećoj meri utiče na orijentacije (opažanja, stavove, aspiracije i planove) mladih ljudi i na njihovo delanje – aktivnosti

1 Detaljnije informacije su dostupne na: <http://slobodnifilozofski.com/2015/10/dragana-jovic-i-milena-stanic-kriticki.html>, sajt posećen 7. 5. 2016.

i strategije u različitim domenima života: rada, porodice, slobodnog vremena, političke i građanske participacije (Tomanović et al. 2012, prema: Stanojević, Tomanović 2015: 25). Zanimljiv je podatak da je na parlamentarnim izborima 2016. godine jedna od lista predatih Republičkoj izbornoj komisiji bila lista studentskog pokreta *Dijalog*.

Iako pitanje političke orijentacije mladih prevazilazi okvire našeg rada, ipak je važno napomenuti da je istraživanje *Mladi u Srbiji 2015 – stanja, opažanja, verovanja i nadanja* pokazalo nizak nivo poverenja mladih u institucije, te da su političke stranke, vlada, sindikati i parlament na dnu samom lestvice. „Socijalne razlike i odsustvo solidarnosti, koji se smatraju jednim od najvećih problema našeg društva (uz nezaposlenost, odnosno nerazvijenost tržišta rada) diskurzivno uporište najčešće pronalaze u jedinom prisutnom kolektivističkom diskursu – nacionalizmu“ (Stanojević, Tomanović, 2015: 105). U tom smislu, činjenica da mladi govore o tome kako „treba da se ujedinito“ te da razloge zbog kojih se to ne dešava smeštaju u identitet „nas, Srba“ pokazuje da je pripadnicima generacije rođenih i odraslih u doba rata, postsocijalističke transformacije i permanentne krize omogućeno da razviju misaoni aparat tako da veze između društvenih pojava ne tumače u okviru dominantne ideološke paradigme samo u izuzetnim okolnostima, na primer kada studiraju na Filozofskom fakultetu (Lazić, 2011).

U kontekstu blokade na Filozofskom fakultetu, posvećenost pozivu i profesionalni moral spajaju se i ukrštaju s opštim humanističkim univerzitetskim zahtevima intelektualnog angažmana, koji uvek ima i određene političke implikacije. Sve to zajedno studente čini izvanredno osetljivima za probleme, teškoće i nevolje s kojima se suočava društvena zajednica u kojoj odrastaju. Otuda u modernom dobu studentski nemiri i pobune predstavljaju gotovo redovne pratiocje društvenih kriza i poremećaja (Feuer, 1965, prema: Milić, 1998: 15).

Teorijski okvir

U analizi koja sledi koristićemo konstruktivističko shvatanje ideologije i bićemo slobodni da je etiketiramo kao neomarksističku. Dakle, ideologija u našoj analizi nije shvaćena kao lažna svest, što može nagoveštavati klasično marksističko shvatanje ideologije – ideologiju shvatamo kao način na koji jedna epoha konstituiše svoju stvarnost; ona nije mišljenje izvan društvene stvarnosti ili iznad nje; ona je totalitet kognitivnih, diskurzivnih i društvenih sfera, kojima jedna epoha konstituiše svoju društvenu realnost (Marinković, Ristić, 2013: 66). U skladu s ovim, mi

priznajemo agensnost (*agency*) naših ispitanika i njihovu moć da učestvuju u konstrukciji sopstvene stvarnosti. Moć shvatamo fukoovski, i ona je u direktnoj vezi s proizvodnjom znanja, što se odnosi na konstruisanje i stvaranje verzija koje dobijaju određeni pečat istine u datom trenutku (Đorđević, 2009: 117). Moć nije isto što i vlast i ne odnosi se samo na strukture vladanja i centralizovane ekonomske, zakonske i pravne formacije – moć je difuzna i distribuira se kroz sve društvene odnose u celini, stvarajući disperzivno kapilarno tkanje unutar čitavog društvenog poretka (Đorđević, 2009: 116). Moć lociramo u svakom odnosu, te i u činu blokade Filozofskog fakulteta. Ovo pretpostavlja da odnosi moći nisu okamenjeni, zauvek dati u dubinskim strukturama koje su nepromenjive, već naprotiv, odnosi moći su nestalni, reverzibilni i, pored moći, podrazumevaju i otpor (Đorđević, 2009: 117).

Odnosi moći se prepliću i plešu u svim porama društvenog tkiva. Koncept koji nam omogućava da objasnimo ovaj ples je Gramšijev koncept hegemonije koji je pretrpeo izvesne izmene u delu postmodernističkih autora Ernesta Laclaua i Šantal Muf. Hegemonija, u našem tumačenju, ne podrazumeva direktne odnose dominacije i podređivanja, već se tiče stvaranja koalicionih politika koje omogućavaju da se dati odnosi moći stvore, održe i reprodukuju u dominantnom obrascu. S obzirom na to da ćemo u daljoj analizi pokazati kako većina naših ispitanika smatra da su odnosi moći posle blokade Filozofskog fakulteta ostali netaknuti, smatramo ovaj koncept prikladnim. Prihvatamo definiciju hegemonije koju daju Muf i Laclau, a koja naglašava „odsutni totalitet“ kao i sve, naoko protivrečne, pokušaje rekompozicije i reartikulacije koje omogućavaju ideološke borbe, borbe za stvarnost, za istinu datog poretka (Laclau, Mouffe, 2001: 7). Ovako shvaćena, hegemonija postaje ključ za razumevanje naizgled neobjašnjivih koalicija koje konstruišu različite i suprotstavljene društvene grupe. S obzirom na to da blokadu Filozofskog fakulteta vidimo kao politički čin, a borbu za hegemoniju kao političku borbu, u našu analizu uvodimo i sam termin političkog, odnosno politike.

Političko i politiku smatramo sinonimima, i koristićemo ih naizmenično. Politiku/političko definišemo u okviru teorije politike Hane Arent izložene u knjizi *The Human Condition*, te u skladu s tim, uslov za postojanje politike/političkog predstavlja pluralitet ljudi, (političkih) subjekata, koji se susreću u javnom prostoru i imaju slobodu da govore (Arendt, 1998: 50).

Prateći ovu nit, postavlja se sledeće pitanje – ko ima pravo, tj. slobodu da govori i u ime koga? Ko je politički subjekat, kada politiku definišemo sledeći Arent? Da li su studenti politički subjekti, i ukoliko jesu, da li oni poseduju moć da utiču na stvaranje verzija koje dobijaju određeni

pečat istine u datom trenutku (Đorđević, 2009: 117)? Da li se njihov glas čuje i sluša? Na ovaj način se (politički) subjekti formiraju, definišu i reprodukuju u skladu sa zahtevima samih struktura, samog sistema – sledeći ovo, dolazimo do toga da su studenti kao politički subjekti definisani isključivo političkim sistemom u kome su hijerarhijski podređeni. Kao najmanji zajednički sadržalac političkog subjekta studen(a)ta se postavlja njihov položaj u hijerarhiji na Fakultetu – posedovanje najmanje moći unutar fakultetske strukture. Sledeći ovo, našim (političkim) subjektima, studentima, ostavljamo mogućnost da kroz sklapanje različitih koalicija, ma koliko ideološki suprotne izgledale posmatraču, detaljno preispitaju odnose moći i ponovo promisle svoj (politički) identitet/subjektivitet.

Cilj rada je da se rekonstruiše šta naši ispitanici – studenti, profesori i uprava Filozofskog fakulteta – misle o sledećim pitanjima: Šta je, na početku protesta, značilo da pokret nije politički ili nije ideološki? Zašto se insistiralo na skidanju političkih obeležja na zborovima? Da li je i kako došlo do saradnje između levičara i desničara u toku blokade? Kako su prevaziđene razlike koje, ukoliko se prihvate ustaljene podele na levicu i desnicu, deluju nepremostivo? Koje granice je u redu preći u borbi za svoja prava, ako postojeći mehanizmi ne funkcionišu? Da li je blokada nasilan čin i da li se dešavalo nasilje među grupama aktera?

Analiza

U analizi ćemo poći od pitanja šta su uzroci blokade, kako bismo saznali na koji način naši ispitanici smeštaju blokadu u ukupan društveni kontekst. Unutar neposredne dinamike međuljudskih odnosa na fakultetu u vreme blokade, važno nam je da saznamo i šta ispitanici vide kao motive grupe aktera kojoj su pripadali i grupa aktera koje su bile „na drugoj strani“.

Budući da smo razgovarali s blokaderima, deblokaderima, profesorima i upravnicima odeljenja, videćemo da u zavisnosti od navedenih uzroka blokade, motiva učesnika i procene rada postojećih mehanizama, naši ispitanici zasnivaju stav definišu da li je blokada opravdan metod borbe. U vezi s tim je i pitanje da li je blokada nasilna i da li se nasilje dešavalo, ali i u kakvom je odnosu blokada s ideološkim i političkim strujanjima u Srbiji. U nastojanju da se što više približimo idealu vrednosne neutralnosti, nasilje nećemo definisati unapred, već ćemo odgovor na pitanje zasnovati na osnovu iskaza ispitanika.

Iskaze ispitanika ćemo posmatrati kroz prizmu odnosa moći na fakultetu, s jedne strane u ukupnom, svakodnevnom funkcionisanju Filozofskog fakulteta, s druge u trenutku blokade, kada postojeće relacije na liniji uprava–profesori–studenti bivaju izbačene iz ravnoteže. Na ovaj način ostavljamo „otvorena vrata“ za moguća pregovaranja u trenucima kada već postojeća postojana hegemonija biva dovedena u pitanje i kada odnosi moći (potencijalno) mogu da se restruktuišu kroz akt blokade kao akt otpora. Videćemo da li studenti i profesori fakultet vide kao instituciju u kojoj vlada atmosfera međusobnog uvažavanja i poštovanja, ili kao hijerarhijsku strukturu u kojoj „podela rada“ čini da između različitih nivoa moći ne postoji elementarna komunikacija. Iako bi se hijerarhija mogla razumeti i kao bezličan način organizovanja institucije fakulteta koja ne isključuje poštovanje među akterima, trajanje same blokade, sukobi koji su se dešavali, netrpeljivost prema studentima koji učestvuju u ovom istraživanju kao i odgovori svih strana pokazali su da je hijerarhija čvrsta, a međuljudski odnosi ozbiljno narušeni. Blokada, kao organizovani otpor dela studenata, predstavlja pokušaj da se interveniše u postojeći režim moći, prateći fukoovsku liniju moć/otpor. Shodno tome, razlike u mogućnosti jednih da utiču na položaj drugih učesnika događaja bile su najjasnije kada su učesnici blokade, nakon što se nastava ustalila, izdvajani poimence i isključivani sa kurseva, na šta niko, osim njih samih, nije značajno obratio pažnju u kontekstu demonstracije moći profesora nad studentima. Za nas je pomenuta situacija simptom normalizacije ove vrste ponašanja.

Kada je reč o akterima na vrhu hijerarhijske lestvice, dakle kada je reč o upravi, dvoje od petoro je pristalo da odgovori na pitanja, ali je onda, kada je bilo potrebno to i učiniti, saradnja izostala. U nedostatku odgovora uprave, pokušaćemo da utvrdimo šta su mogući razlozi nespremnosti da se razgovara o atmosferi koja vlada na fakultetu. Od devet upravnika odeljenja na Filozofskom fakultetu, četvoro je odgovorilo na pitanja.

Razgovor/dubinski intervju je vođen sa ukupno 17 studenata koji su podržali i aktivno učestvovali u blokadi Filozofskog fakulteta 2014. godine. Kada je reč o studentima, među blokaderima najraspoloženiiji za razgovor su bili sociolozi (6) i filozofi (5). Među antiblokaderima, svih petoro je s Odeljenja za sociologiju. Među našim ispitanicima se našlo i petoro profesora, čije smo stavove o blokadi Filozofskog fakulteta saznale koristeći metod ankete, među kojima su takođe bili najzastupljeniji „sociolozi“, tj. profesori s Odeljenja za sociologiju – troje od petoro njih. Ovo se svakako može objasniti, između ostalog, postojanjem ličnog kontakta istraživača i ispitanika.

Ko su bili učesnici blokade i zašto baš oni?

Takođe, ovakvo stanje odgovara odgovorima koje smo dobili na pitanje „sa kog Odeljenja su studenti bili najaktivniji?“. Naši ispitanici su najčešće navodili upravo ova dva odeljenja, za sociologiju i filozofiju. Ono što je posebno zanimljivo i što zaslužuje da bude predmet naše analize su upravo razlozi zašto su studenti s ova dva odeljenja bili najaktivniji.

Četvoro od pet profesora sa kojima smo razgovarale je navelo Odeljenje sociologije kao odeljenje čiji su studenti bili najangažovaniji u izvođenju blokade Filozofskog fakulteta 2014. godine.

„Sa sociologije, jer oni imaju najviše osećaja za socijalna pitanja, a protestno ponašanje predstavlja tradiciju Odeljenja“ (profesor, Sociologija).

„Verujem da su sa sociologije, jer su među njima najpre studenti zainteresovani za društvene probleme, načine borbe za promenu, koji preispituju ulogu pojedinca i sopstvenu ulogu u tome“ (profesor, CON).

„Sociologija i Filozofija. Na tim odeljenjima postoji kvazi-tradicija ideologije, ideoloških pokreta i revolucije“ (upravnik Odeljenja).

Kada je reč o studentima koji su bili protiv blokade, u njihovim odgovorima je uočljiva veza između ova dva odeljenja (za sociologiju i za filozofiju) i marksističke ideologije i političkog aktivizma. Možemo pretpostaviti da je ova vrsta odgovora u vezi sa već navedenom činjenicom da je „treći sprat“ Filozofskog fakulteta, u trenutku promene epohalne svesti, zatim i revizije istorije, mesto otpora ovakvim tendencijama, dakle jedno od retkih mesta gde se socijalističkoj prošlosti ne daje negativna konotacija.

„Sa filozofije i sociologije. Zato što je tu najjača marksistička ideologija, najviše ima levičara. A upravo, bez obzira što su se blokaderi izjašnjavali kao blokada bez ideologije, opet su jasni ideološki ciljevi, ako želimo veće, više, da se javno finansira obrazovanje...“ (antiblokaderka, Sociologija).

Međutim, kada marksistička ideologija nije jasno spominjana, kao motive ispitanici su videli društvenu osvešćenost i politički aktivizam:

„Definitivno sa sociologije i filozofije. Mislím da su oni prvi shvatili taj problem i prvi organizovali sastanke. Čini mi se da oni shvataju društvene probleme i političko i ekonomsko stanje i zato su bili spremni na svaki vid aktivizma“ (antiblokaderka, Sociologija).

„Sociologije, filozofije, ne znam zašto, al' tokom studija se oni upoznaju s takvim problemima, ima veze s politikom i političkim aktivizmom, bilo im je interesantno, a ostale studijske grupe se nisu toliko pronašle u tome“ (blokaderka, Sociologija).

Da li to znači da su studenti sociologije i filozofije *a priori* politički subjekti, dok studentima s drugih odeljenja nedostaje „tek nešto teorijsko“ da bi posedovali političku agensnost? Hana Arent kao preduslov političkom (delovanju pa samim tim i subjektivitetu) vidi upravo pluralitet ljudi, političkih subjekata (studenata), koji se sreću u javnom prostoru (na fakultetu) i imaju slobodu da govore i potencijalno, svojim govorenjem, dovedu do (političke) promene. Zašto nisu svi studenti „govorili“? Da li to znači da su sloboda govora i politički subjektivitet spoznajni samo za neke od njih, ili da su mahom samo studenti s odeljenja sociologije i filozofije imali šta da kažu o problemima koji su i doveli do čina govora – blokade?

Sledeći odgovore studenata koji su blokadu podržali i aktivno učestvovali u njoj, postavlja se pitanje šta je to u čemu je trebalo da se studenti „pronađu“?

Šta je izazvalo blokadu?

Cilj nam je da, kroz analizu perspektiva ispitanika (studenata koji su blokirali fakultet, studenata koji su bili protiv blokade, profesora i upravnika odeljenja) „ispipamo“ koji su faktori, u njihovoj interpretaciji, doveli do čina blokade fakulteta, kao i postojanje mogućih odnosa moći i hijerarhije, pa samim tim i hegemonih pregovaranja kao pokušaja ideoloških borbi, borbi za stvarnost i istinu datog poretka.

Pre svega, okidač za početak blokade bila je nemogućnost da se besplatno prijavi preko 60 ESPB koja je nastala retroaktivno, a koja je dovela u pitanje mogućnost studenata da nastave dalje školovanje. Pored 60 ESPB, najčešće dobijen odgovor na pitanje „Šta je, po Vašem mišljenju, bio uzrok blokade rada FF-a?“ odnosio se na netransparentnost na Filozofskom fakultetu, pre svega, na netransparentnost troškova. Međutim, nije postojao samo jedan ili dva razloga, nezadovoljstva su bila brojna. Važno je naglasiti da su ovi problemi prepoznati i kod studenata koji su podržavali blokadu, ali i kod onih koji su bili protiv nje.

„Ja mogu da kažem šta je po meni bio, to je bio ogroman pokret, bilo je tu dosta stvari, a i prošlo je već mnogo vremena. Ja sam ušla u tu blokadu zbog netransparentnosti na fakultetu, donošene su neke odluke bez ikakvog konsultovanja sa studentima. S druge strane, uveli su troškove koji su besmisleni, kao što su te prijave ispita i školarine su povećali i to, i na kraju krajeva, drugi su se borili za potpuno primenjivanje Bolonje ili nje-no odstranjivanje. (I, pretpostavljam, problem oko nemogućnosti prijave preko 60 poena?) Da, da, to najviše, eto, skoro da sam zaboravila. Mene bi lično koštalo 10.000 više, ta treća godina, ušla sam u sve to i zbog sebe

i tih 10.000, i zbog drugih ljudi, to nije fer, da to tako uradiš. Neko je možda sve to isplanirao ranije, a možda nema para, ili radi, pa ne može da uči za 60 poena, pa sve to ide u krug“ (blokaderka, Antropologija i etnologija).

„Uzrok blokade je bilo nezadovoljstvo studenata zbog uvođenja novih mera. Ono što sam ja videla kao glavni problem jeste retroaktivno uvođenje mera. Postojao je određeni uslov za budžet koji smo svi jurili i kada su se završili rokovi, odnosno na pola poslednjeg roka, oni su rekli da će se svi bodovi koje se prenose plaćati. Isto tako su ljudi računali na apsolventski staž, pa su im odjednom rekli da ga nemaju. Bilo bi fer da su rekli da to važi od sledeće godine, mnogi ljudi bi očistili godinu da su znali da će morati da plaćaju dvesta evra“ (blokaderka, Filozofija).

Važno je istaći da su i studenti antiblokaderi, njih četvoro od pet, videli identične uzroke blokade kao i oni koji su fakultet blokirali, najčešće ističući nezadovoljstvo studenata:

„To što su počeli da naplaćuju preko 60 poena, prijavljivanje. Od 60 do 72, ja mislim da je to bio uzrok“ (antiblokaderka, Sociologija).

„Povod je direktan, ova promena prava da se prijave bodovi, načelno, ali mislim da su uzroci dublji i da se nalaze u nekom dubljem društvenom previranju. Mislim da je veliko nezadovoljstvo upravom i dekanom i lično i konkretno i čini mi se da to već neko vreme tinja kod studenata, te Plato, pa studentske prostorije, odnos uprave prema studentima, prema parlamentu, pa je to eskaliralo sa tim prijavljivanjem bodova, odnosno plaćanjem bodova preko 60“ (antiblokaderka, Sociologija).

Međutim, kod profesora i upravnika odeljenja, uvođenje novih mera, odnosno pravila studiranja, nije uvek smatrano problematičnim, već je blokada bila neopravdan čin izazvan negativnim osobinama samih studenata koji su fakultet blokirali:

„Neposredan uzrok bila je nespremnost nekih studenata da uče za 60 bodova“ (profesor, Sociologija).

Ipak, i kod profesora i kod upravnika Odeljenja je, u najvećem broju slučajeva, postojao senzibilitet za probleme novonametnutih, ali i prethodnih uslova studiranja i nedostatak komunikacije između studenata i „nadređenih“. Razlikuju se odgovori koji uzroke za ovakvo stanje smeštaju u uži okvir funkcionisanja fakulteta (nejednaka pozicija moći pri pregovaranju, nesposobnost uprave da nađe rešenje za probleme koji su eskalirali, opadanje finansijske moći ustanove, političke ambicije studenata) ili u širi okvir odnosa države prema obrazovanju (propust nadležnog ministarstva da pravovremeno primeni zakon, neoliberalne mere).

„Nezadovoljstvo studenata uslovima studiranja, a potom i nepostojanje pregovaračke komunikacije s upravom“ (profesor, Istorija umetnosti).

„Nezadovoljstvo studenata neoliberalnim merama fakulteta“ (profesor, Sociologija).

„Zakasneli pokušaj nadležnog ministarstva da sprovede loš zakon, politički egzibicionizam i političke ambicije tzv. tvrdog jezgra blokadera i mnogo neusmerene mladalačke energije“ (upravnik odeljenja).

„Više je uzroka. Na prvom mestu je Uprava koja je odbijala da razgovara sa studentima kako bi se rešio problem. Zbog toga što smo mi profesori, veća je odgovornost na nama. Na drugom mestu se nalaze studenti koji su se ponašali slično Upravi – na netoleranciju i netrpeljivost su odgovorili istom merom, samo ne nažalost samo prema Upravi nego i prema ostalim studentima i profesorima koji od početka nisu bili involvirani u ceo ovaj proces. Na trećem mestu smatram da je blokada FF-a bila delom vođena spolja, od strane političara na vlasti, gde je cilj kočenje nezavisnog intelektualnog javnog mnjenja“ (upravnik odeljenja).

„Krivci“ za blokadu

Iz navedenih odgovora, ali i iz većine odgovora naših ispitanika koji su aktivno podržali i učestvovali u blokadi Filozofskog fakulteta 2014. godine, sledi da je najčešće navođen „krivac“ za blokadu bio sam fakultet, odnosno, nerazumevanje uprave i profesora:

„Za samo izvođenje [blokade] su studenti zaslužni, a uprava i profesori su krivi za uzroke blokade, jer su sve te izmene stajale pred njima, a oni ih nisu ni gledali, već su samo potpisivali neke nove regulative za koje čak nisu ni znali da šta podrazumevaju“ (blokader, Sociologija)

„Naravno, krivim upravu. Da oni to nisu uradili, mi nikada ne bismo blokirali fakultet. A ako me pitaš ko je podstakao, bilo je dosta borbenih ljudi koji su ove druge povukli i onda je nastala baš velika grupa. Ali znam da se na tom prvom zboru, kada nismo još ni pričali o blokadi, pojavio veliki broj ljudi i glavni razlog je bio to što su svi bili besni na upravu“ (blokaderka, Filozofija).

S druge strane, kada je reč o studentima koji su bili protiv blokade, glavni „krivci“ su upravo studenti koji su je održali, bilo da su prepoznati kao „komunistički opredeljeni“ ili „samoorganizovani“ u studentskom pokretu. Istaknuta je ideja o ideološkoj pozadini blokade, uprkos postojanju svesti da su neposredni uzroci blokade bili neideološki, odnosno, da su se ticali prijave bodova.

„Komunistički opredeljeni studenti“ (antiblokaderka, Sociologija).

„Samoorganizovani studentski pokret“ (antiblokaderka, Sociologija).

Među profesorima i upravnicima odeljenja s kojima smo razgovarale nije postojao konsenzus kada je reč o „krivcima“ za blokadu. Najveći broj njih (troje) je naveo Upravu fakulteta kao najzaslužniju za blokadu, dvoje njih je smatralo studente najzaslužnijim, a dvoje ispitanika je smatralo da su za blokadu krivi svi – i studenti i Uprava fakulteta i profesori. Jedan upravnik Odeljenja je na naše pitanje odgovorio sa „ne znam“.

S obzirom na to da je najveći broj profesora i upravnika odeljenja (petoro od devetoro) prepoznalo i upravu i profesore kao „krivce“ za blokadu, na isti način na koji su i studenti koji su blokirali fakultet adresirali odgovornost, da li to znači da postoji nada za buduću koaliciju studenata i profesora/upravnika odeljenja protiv mera koje sprovodi uprava fakulteta? Sam koncept hegemonije nam pruža ovu mogućnost, jer ona ne podrazumeva samo direktne odnose dominacije i podređivanja, već može, što je za nas važno, da podrazumeva i stvaranje koalicionih politika. Te koalicione politike mogu, sledeći Muf i Laklaua, da doprinesu reprodukciji datog poretka i njegovog dominantnog obrasca (u slučaju koalicije profesora/upravnika i studenata koji su bili protiv blokade), ali isto tako mogu da doprinesu stvaranju novih obrazaca i poredaka (u slučaju koalicije između profesora/upravnika i studenata koji su probleme koji su doveli do blokade adresirali na Upravu fakulteta – što se već desilo na studentskim protestima devedesetih godina).

Zašto nije učestvovalo više studenata?

U razgovoru s profesorima i upravnicima odeljenja, doznale smo da je odluka da se (ne)učestvuje u blokadi fakulteta bila oblikovana različitim faktorima. Neki naši ispitanici su smatrali da je neučešće u blokadi bilo motivisano željom studenata da uče, dok su neki smatrali da studentima generalno nedostaje iskustva u protestima kao mehanizmima borbe za svoja prava. Jedna trećina ispitanika je navela da ne zna uzrok ove pojave.

„Valjda su učili“ (profesor, Sociologija).

„Zato što većina studenata skoro nikada ne učestvuje u protestima“ (profesor, Sociologija).

„Nisu prepoznali svoje interese i stavove“ (upravnik odeljenja).

„Slab rejting levice, nacionalizam“ (profesor, Sociologija).

„Pogrešan metod s nejasnim ciljevima“ (upravnik odeljenja).

Kada smo upitale ispitanike, kako one koji su podržavali blokadu tako i one koji su joj se protivili, zašto se više studenata nije priključilo blokadi,

najčešći odgovori su bili: nezainteresovanost, nedostatak solidarnosti, bezvoljnost, strah i lični interes.

„Ljudi ne žele da se mešaju, gleda se lični interes, naravno i mi smo gledali pojedinačno na kolektivni interes, dok su oni gledali više taj lični interes – bolje neko da se bori tamo za nešto, a ja ću biti kod kuće mene to ne zanima, i ja to opravdavam i ne osuđujem, potpuno mi je OK to“ (blokader, Sociologija).

„Uh, zbog dezinformacija, pretnji profesora koje su bile direktne i indirektno“ (blokaderka, Filozofija).

„E to ne znam, iskreno od našeg fakulteta sam očekivala više, mnogo više. (Zašto?) Zato što ako mi to ne radimo, ko će to drugi da radi? Mislim kad pogledaš druge fakultete, niko ne čita toliko, niko nije toliko obrazovan, ne mislim ništa loše, već mislim pre svega u ovom društvenom, ideološkom smislu i uopšte kad pogledaš čoveka, mi se svi na neki način bavimo čovekom. I ti tako sagledavaš neke stvari na drugačiji način u odnosu na nekog ko studira FON [Fakultet organizacionih nauka], nekako nemaju oni tu neku crtu u sebi da mogu da razmisle, da uvide da ne mora sve da bude kao što jeste, da postoji neki drugi bolji način. Sa te strane mi je žao, jer ako smo mi ovakvi, onda šta možeš da očekuješ kakav je neko ko studira neki drugi faks“ (blokaderka, Psihologija).

„Mislim da je to normalno. Blokada zahteva angažman, ljudi nisu spremni da se angažuju i da rade nešto besplatno. Ti treba da se dosta cimaš za džabe, a rezultat je neizvestan. Takođe, neki studenti su na samofinansiranju i možda je to bio jedan od problema, što oni nisu prepoznali naše zahteve i borbu kao borbu za njihove interese“ (blokader, Sociologija).

Dva uzroka koja se prepoznaju i kod blokadera i kod deblokadera su strah studenata od reakcije profesora i nespremnost da se uloži napor da se na blokadi provede vreme, što nas upućuje na to da odnosi moći nisu uvek produktivni već mogu imati i represivni karakter – strah od reakcije profesora nam jasno ukazuje na postojanje hijerarhije, odnosa u kome moć nije jednako raspoređena između participanata.

„Zato što je teško bilo biti blokader, morali ste non-stop da budete na fakultetu, a nije vas bilo mnogo, tako da su smene trajale dugo, bilo je hladno, zameranje, lično zameranje profesorima, nisu hteli da završe na nekoj crnoj listi profesora pa da posle ne mogu da završe fakultet. To može da bude jedan od razloga“ (antiblokaderka, Sociologija)

Iako iz prethodnih odgovora možemo zaključiti da su studenti blokaderi bili nezadovoljni zbog izostanka kolegijalnosti, oni su mahom imali razumevanja za svoje kolege koje nisu učestvovala u blokadi, a otvoreno neprijateljstvo prema studentima koji su se protivili blokadi, antiblokaderima je bilo retko, odnosno, javljalo se samo u slučajevima kada se kao

razlog za nepodržavanje blokade prepoznavao lični interes. Da li to znači da je političko delovanje blokadera bilo solidarno, senzibilisano za najmanji zajednički sadržalac političkog subjektiviteta studenata – političkog subjekta koji, u odnosu na Fakultet, ima malo moći – te da je samim tim bilo otvoreno za formiranje novih koalicija – koalicija po hijerarhijskoj isključenosti? Naši ispitanici blokaderi navode da je broj deblokadera bio mali, ali da je postojala mogućnost da se blokada prekine nekonfliktnim putem – putem izglasavanja na Zboru:

„Mislim da nisu postojali pravi deblokaderi... postojali su, ali ih je bilo jako malo. Jer nisu imali osnov na kome da budu deblokaderi. Jer, njihovo postojanje je besmisleno – znači, dođeš na Zbor i izglasaš. Njih je bilo više, ljudi koji nisu bili u blokadi. I zašto oni jednostavno nisu došli i izglasali deblokadu“ (blokaderka, Antropologija i etnologija).

Kada smo ispitanike blokadere upitale o motivima deblokadera, dobile smo različite odgovore. Za razliku od studenata deblokadera naši ispitanici su pokazali dosta razumevanja i solidarnosti, pre svega sa studentima koji nisu bili iz Beograda i koji su se uplašili da će godina „pasti“ te ugroziti njihovu mogućnost za dalje školovanje:

„Oni koje sam razumela jesu ti da su se studenti uplašili da će semestar ili godina biti oboreni i da će zbog toga možda izgubiti pravo na dom i na ostale beneficije koje su imali na osnovu toga što godina traje, dakle morali bi da se vrate domovima, propale bi im sve beneficije koje imaju tokom godina, te razloge razumem, ostale ne znam“ (blokaderka, Sociologija).

„Mislim da su njihovi motivi da se sve vrati u normalu, da se sve to što pre završi, da to nije čak do kraja besmisleno za neke ljude koji nisu iz Beograda i koji moraju da plaćaju ovde stan, to je jedino što razumem, otprilike. Njihovi načini delovanja su – kukanje, i to je to, nisu ništa uradili. Zamalo da zaboravim ovu najborbeniju grupu antiblokadera, oni su dosta saradivali sa profesorima, onako blisko – slali mejlove, čak i lično sastajali, kafenicali...“ (blokaderka, Filozofija).

Međutim, kada kao motive prepoznaju lični interes, naši ispitanici blokaderi imaju poprilično negativan stav prema deblokaderima, što zbog izostajanja solidarnosti, što zbog stavljanja ličnog iznad kolektivnog interesa. Interes vide u mogućnosti da se deblokaderi i profesori profesionalno prepoznaju i zbliže zbog sličnih stavova:

„Ja te motive i dalje ne znam. Ne znam koji bi bio motiv, sve stvari se tiču i njih. Tako da mi nije jasno zašto bi se neko borio protiv stvari koja tebi može biti od koristi. Ne razumem. A naravno bilo je tu studenata koji su ovo iskoristili radi bolje sopstvene pozicije, naravno. To se uvek dešava,

ne krivim ja njih, to je takav mehanizam. Svi traže momenat kada će da isplivaju na neku višu poziciju“ (blokader, Sociologija).

Studenti koji su se protivili blokadi nemaju pozitivno mišljenje o studentima blokaderima i njihovim motivima– bilo da ih vide kao lenje i nesposobne da završe fakultet te ga blokiraju iz tog razloga, bilo da ih vide kao sebične i vođene ličnim interesom. U svakom slučaju, metod blokade smatraju nasilnim.

„Pa ne mogu generalno da kažem, ima ih i dosta uspešnih u studijama a ima i onih koji, ono, 10 godina ne mogu da završe fakultet. Mangupiraju se po blokadi, stvarno ne mogu da generalizujem. Motivi su im bili da se preko 60 poena ne plaća a ako si na samofinansiranju, da se smanji cena bodova, da oni koji studiraju osam godina mogu da upišu, da ne gube status studenta. To je to što se ja sećam. Motivi su im bili generalno da se, da se povećaju javni izdaci za školovanje studenata, da manje studenti plaćaju. A načini delovanja, pa blokiranje nastave, ja bih rekla nasilne metode“ (antiblokaderka, Sociologija).

U razgovoru o studentima koji su ostali indiferentni, koji nisu ni podržavali blokadu ali joj se nisu ni protivili, i blokaderi i deblokaderi kao motive svog(ne)delovanja najčešće navode nezainteresovanost, pasivnost i apatiju. Važno je naglasiti da je stav deblokadera prema indiferentnim studentima bio oštrij i negativniji nego stav blokadera, koji su, možemo reći, pokazali više razumevanja i imali pomirljiviji stav. Ovakve odgovore razumemo kao posledicu spremnosti blokadera da uoče da njihovo delanje neposredno utiče na one koji se s njihovim metodama ne slažu i da su svesni „ugrožavajućeg“ aspekta sopstvene borbe, dok u posmatranju fakulteta kao mesta gde se isključivo studira (a ne bavi politikom) antiblokaderi suzdržanost vide kao nespremnost da se zauzimaju za svoje interese i prava, u trenutku kada blokaderi suzdržanima ta prava ugrožavaju.

„Pasivna većina je najodgovornija za dugotrajnost blokade iz razloga što su oni sedeli tri meseca skrštenih ruku i čekali. Ako pobede blokaderi, nama super nećemo platiti tih u proseku desetak hiljada na rate, ako ne pobede, dobro šta ćemo, ići ćemo par subota. Tako da ja u njima vidim glavne krivce za dugotrajnost i nemogućnost da se stav artikuliše, po meni prilično loše. Jednostavno, čekamo pa kako bude, nećemo da se mešamo, nećemo nikom da se zameramo, nek neko drugi nešto reši“ (antiblokader, Sociologija).

„O njima mislim gore nego o blokaderima. Zbog toga što mislim da svaka osoba mora da zauzme stav i akciju prema svom životu. To je jedino normalno da se boriš za svoj interes i interes ljudi koji se slažu s tvojim subjektivnim interesom“ (antiblokaderka, Sociologija).

Uzajamna očekivanja i razočaranost aktera

I blokaderi i antiblokaderi imaju različita mišljenja o profesorima i njihovim reakcijama na blokadu fakulteta. Blokaderi su generalno razočarani reakcijama profesora i smatraju da su oni imali moć da odlučuju o ishodu blokade fakulteta kao borbe za studentska prava, ali su ipak odlučili da budu neobavešteni o problemima i uslovima u kojima njihovi studenti studiraju. S druge strane, antiblokaderi vide profesore kao stranu koja se držala dostojanstveno, koja nije htela da se „meša“. Obe grupe studenata generalno smatraju da su profesori imali moć da utiču na tok blokade. Ovo nam ukazuje direktno na postojanje odnosa moći između studenata i profesora, ali, s druge strane, i na odbijanje profesora da (makar ujedinjeno) sa studentima koji blokiraju fakultet, kao pogođenom stranom, i upravom fakulteta, kao stranom koja poseduje moć, pregovaraju i svojim delovanjem dovedu do srećnijeg ishoda za obe strane. Zašto su profesori „odlučili“ da budu neobavešteni o problemima s kojima se njihovi studenti susreću u toku studiranja? I, na kraju, zašto je to za jednu grupu studenata predstavljalo iznevereno očekivanje dok je za drugu to bio dostojanstven čin?

„Postojala je tendencija u toku blokade, koju sam podržavala, da krenemo u saradnju s profesorima. Međutim, mi smo ipak imali neki gard, oni su nešto... sveti... hteli smo da kucamo od vrata do vrata, da pitamo, kad oni već nisu sišli da vide šta se dešava. Moja majka koja radi u školi u selu svoje đake naziva „deco“, a oni ovde mene nazivaju ruljom, shvataš. [...] Ja mislim da su oni osnovni uzrok trajanja ove blokade. Naravno, mi smo uzrok, mi smo ušli u ovu blokadu, ali, ta blokada bi trajala sedam dana da su se svi pasivni antiblokaderi uključili. Pa bi onda trajala tri dana da su se svi profesori uključili. Niti bi ko izgubio posao, niti bi išta bilo. Pedeset posto... ma profesori su, po meni, glavni krivci. Jer mi smo uradili jedino što nam je preostalo, a da nije trpljenje“ (blokaderka, Antropologija i etnologija).

„Mogu da pohvalim par profesora, ne bih imenovao, par profesora koji su stvarno došli, pitali šta se dešava, šta je problem, svaka čast tim ljudima, logično je ako se u jednom kolektivu nešto loše desi, a svi smo mi kolektiv, profesori i studenti, logično je da se pita šta je problem, par njih je došlo. A bilo je i ljudi koji su stali iza ćoška i zvali policiju, znači potpisivali neke peticije da se policija dovede umesto da su rešili taj problem koji je doneo blokadu, nego su zvali policiju“ (blokader, Sociologija).

Kada je reč o stavu prema studentima koji su blokirali fakultet, profesori i upravnici imaju različita mišljenja, od toga da su studenti lenji pa nisu hteli da uče, preko ideje o političkom angažmanu studenata blokade-

ra, do toga da ne znaju/ne žele da odgovore na to pitanje. Međutim, kod većine ispitanika, prisutna je svest o ideji blokade kao mehanizma borbe za (studentska) prava. Blokada kao mehanizam borbe za studentska prava je sama po sebi politički čin. Međutim, pitanje koje se postavlja je da li studenti, kao politički subjekti, imaju pravo na političko delovanje/borbu – blokadu fakulteta? Da li su ti studenti, kao i njihovi zahtevi, „nižeg reda“ u odnosu na zahteve studenata koji su bili protiv blokade fakulteta? I na koncu, ko im to pravo „daje“?

„Motivi su bili uže studentski zahtevi, ali i opštiji protest protiv rasta društvenih nejednakosti“ (profesor, Sociologija).

„Mislim da ni to nije sasvim jedinstvena grupa u pogledu motiva. Neki motivi su bili: verovanje u vrednosti jednakosti u obrazovanju, potreba da se bore za vrednosti koje smatraju ispravnim, ali i lični interesi kod nekih“ (profesor, CON).

„Nisu hteli da uče. Primenili su ucenu“ (profesor, Sociologija).

Profesori i upravnici odeljenja s kojima smo razgovarale o deblokade-rima najčešće imaju mišljenje kao o studentima koji su hteli da iskoriste svoja zakonska prava na redovno pohađanje nastave:

„Studenti koji su se protivili blokadi smatrali su da je blokada neopravdana, jer vredni studenti ne plaćaju školarinu, pa su smatrali da se blokadom samo gubi nastava koju će biti teško nadoknaditi. Njihov način delanja bio je znatno uravnoteženiji, ali im je bilo lakše pošto ih je uprava i velika većina nastavnika podržavala“ (profesor, Sociologija).

„Samo su hteli svoja prava. Pravo na slobodno kretanje, mišljenje, da slušaju nastavu i da ne budu verbalno zlostavljani kada dođu na predavanja“ (upravnik odeljenja).

Kada je reč o indiferentnim/suzdržanim studentima, onima koji se u odnosu prema blokadi Filozofskog fakulteta nisu jasno pozicionirali na osi „za“/„protiv“, profesori i upravnici odeljenja imaju različito mišljenje. Smatramo da je važno naglasiti dvostruku protivrečnost koja postoji kada je reč o političkoj borbi kao potvrđivanju (političkog) studentskog subjektiviteta. S jedne strane, već smo postavile pitanje ko ima pravo na političku borbu/delovanje – blokaderi ili antiblokaderi. S druge strane, imajući u vidu širi okvir istorije studentskih protesta – uključujući proteste iz devedesetih, kada su profesori podržali studente, ali i protest iz 1968, kada su i neki od profesora, tadašnji studenti, protestovali – postavlja se pitanje davanja prava na politički subjektivitet – da li će studenti dobiti to pravo (ali i podršku profesora u borbi) samo kada ne ugrožavaju postojeće

odnose moći koji su, danas, na strani profesora? I koji će studenti dobiti to pravo?

„Najveći broj studenata bio je suzdržan, kao i uvek. Oni čekaju ishod borbe, pa se pridružuju pobedniku“ (profesor, Sociologija).

„Nisu prepoznali svoje interese i stavove ni u jednoj od opcija“ (upravnik odeljenja).

Grupe aktera i njihove ideološke podele

Od triju grupa studenata, najbrojniji su bili oni indiferentni – njih je bilo više nego blokadera i antiblokadera. Kao što vidimo, možemo izdvojiti tri grupe – onih koji su aktivno učestvovali u blokadi fakulteta (blokaderi), oni koji su se aktivno protivili blokadi (deblokaderi) i oni koji su bili indiferentni, a kojih je, ako uporedimo broj aktivnih studenata u blokadi i ukupnih studenata Filozofskog fakulteta, bilo najviše. Pored ove osnovne podele, koju je većina naših ispitanika istakla, postavlja se pitanje postojanja drugih podela. Medijski izveštaji o blokadi su se uglavnom svodili na puko konstatovanje da blokada traje ili je prekinuta, za razliku od blokade 2011. godine, kada su rektor BU i dekanke Filozofskog i Filološkog fakulteta ukazivali na navodnu političku pozadinu protesta (govoreći da iza blokade stoje marginalne levičarske organizacije kao što su „Marks 21“ i „ASI“).

Saglasno principima akterske perspektive, zanimalo nas je kako su studenti doživeli podele među sobom, ukoliko su postojale. Svi naši ispitanici blokaderi su ukazali na postojanje podela između studenata – najviše njih je ukazalo na podelu između blokadera/antiblokadera (10), zatim na podele na ideološkoj ravni, između levo i desno orijentisanih studenata (9), i najzad podele među blokaderima (4).

„Postoji više podela. Postoji podela na levičarske frakcije i desničarske frakcije, i među studentima i među blokaderima, a postoji i apolitična frakcija koja se politizovala tokom blokade, što je zanimljivo. Neke druge podele su više na nekim ličnim preferencijama koje su izmešale te apolitične, levičare i desničare [smeh]. Ali to stvarno treba posebno istraživanje. Deblokaderi se dele na ljude koje to ne interesuje, samo hoće da završe faks i prosto im blokada otežava tu ideju, do onih antiblokadera, nindža antiblokadera, koji su imali jak politički stav da je blokada nešto strašno loše i odvratno. Oni su imali stav da je na nama odgovornost da izbegnemo sve prepreke u toku studiranja, ono, ako plaćate, sami ste krivi. Što je, ipak, po mom mišljenju, iako loša, ipak bolja opcija od nezainteresovanosti. Mislim da je većina ljudi uopšte bila nezainteresovana, da nije znala zapravo šta se tu dešava“ (blokaderka, Filozofija).

Sličan stav o podelama studenata je zastupljen i kod svih deblokadera s kojima smo razgovarali:

„Izdvojile su se dve manje grupe, blokada i antiblokada i ogromna grupa pasivnih studenata“ (antiblokader, Sociologija)

„Pa postojale su podele, sigurno po ovim nevladinim organizacijama kojima pripadaju zato što se generalno ti ljudi druže a i imaju pomalo različite interese i načine na koje bi izvodili blokadu pa bi se tu moglo izdvojiti na primer CDA [Centar za društvenu analizu] ja mislim da su oni tu bili jaki dosta i 'Marks21'. E, sad, za ASI [Anarhosindikalistička inicijativa] ne znam baš posebno. I znam da su bili ovi iz Studentske akcije, da su se oni naknadno priključili blokadi...“ (antiblokaderka, Sociologija).

„Verovatno jeste. Bila je definitivno od starta podela na komuniste i fašiste, te dve grupe su se izdvojile“ (antiblokaderka, Sociologija).

I profesori i upravnici odeljenja su izdvojili podele između samih studenata, najčešće na one koji fakultet blokiraju i one koji se tome protive. Prisutan je negativan stav prema onoj grupi studenata koja je blokirala fakultet.

„Studenti-organizatori blokade, studenti-blokaderi, studenti protivnici blokade, nastavnici protivnici blokade, nastavnici koji podržavaju blokadu ili joj se ne protive, političke grupe“ (profesor, Sociologija).

„Pokret je bio politizovan i vodile su ga levičarske i desničarske grupe“ (upravnik odeljenja).

Važno je istaći da su studenti blokaderi podele u svojim redovima smatrali normalnom pojavom, ali je bila prisutna i ideja o zajedničkom delanju bez obzira na ideološku orijentaciju, na osnovu čega možemo iščitati mogućnost detaljnog preispitivanja političkog identiteta/subjektiviteta studenata, kroz stvaranje različitih, pa i naizgled protivrečnih, koalicija.

„Podele su kasnije krenule da se javljaju, cela priča je bila takva da neće biti ideoloških obeležja i da se neće izdvajati grupe, i jedni od drugih, ali kao jasno se znalo ko je kakvog opredeljenja, postojale su neka mala desničarska frakcija i jedna anarhistička frakcija i dosta marksističkih. Dosta neopredeljenih, najviše takvih ljudi, samo zbog zahteva“ (blokader, Sociologija).

Takođe je bitno naglasiti da se u odgovorima naših ispitanika blokadera često javljao diskurs koji je priznavao pravo studenta da bude član neke jasno ideološki profilisane organizacije, ali nije dozvoljavao ideološko delovanje na osnovu te pripadnosti. Ovo nam postavlja pitanje, na koje nažalost nemamo odgovor, a tiče se korena razlikovanja političkog delovanja, ako politiku vidimo kao intervenciju u sferi javnog prostora: da

li je lični interes studenta kao studenta ličniji i iznad interesa studenta koji je, pored toga što je student, i član neke ideološki profilisane organizacije i da li, i kako, ove dve „političnosti“ možemo razlikovati i vrednovati ako su obe u sferi političkog delovanja? Da li je moguće apolitično političko delovanje?

„Pa blokada jeste ideološko pitanje, ali nije bilo mesta, niti je bilo dozvoljeno da se ispoljava bilo kakvo političko ubeđenje“ (blokader, Sociologija).

Po njihovom mišljenju, blokada Filozofskog fakulteta nije preuzela ideološke ciljeve pominjanih organizacija; u tom smislu, oni su insistirali na apolitičnosti, iako bi se ona pre mogla definisati kao nestranačko delovanje ili aktivnost kojoj je cilj, viši od interesa pojedinačnih organizacija, bilo jedinstvo u borbi za ostvarivanje postavljenih zahteva. U skladu s navedenim, pomalo paradoksalno, uz pomenutu „apolitičnost“ neki ispitanici su blokadu, kao studentsku borbu za bolje uslove studiranja, videli kao politički čin.

„Pa jeste, sama blokada jeste vid ideološke borbe. Koristila se u tom smislu... pa s jedne strane u vidu klasne borbe, jer uprava je bila taj entitet koji poseduje moć koji poseduju resurse, a studenti su ti kojima se oduzimaju ti isti resursi, a studenti pokušavaju da zadrže te svoje resurse, taj svoj interes i da budu što manje ugroženi i onda je to taj sukob oko moći“ (blokader, Sociologija)

Odnos prema „apolitičnosti“ smatramo jednim od najvažnijih i tumačimo ga na dva načina. Prvo shvatanje je već pomenuto: davanje prioriteta borbi za postavljene zahteve nad interesima pojedinačnih organizacija, što je u bliskoj vezi s mogućnošću da članovi levo i desno orijentisanih organizacija saraduju i stvaraju koalicije, uzajamno promišljajući svoj politički subjektivitet a ne isključujući se, što smo videli u ranije navedenim odgovorima.

Prema drugom shvatanju, insistiranje na apolitičnosti može biti shvaćeno kao strategija blokadera da privuku studente koji se, do blokade, nisu identifikovali s levom ili desnom opcijom. Ovakva strategija čini se racionalnom ukoliko se u obzir uzme da je nekolicina blokadera 2014. učestvovala i u prethodnoj blokadi (2011. godine), kada je jedan od osnovnih problema blokadera bilo upravo postavljanje otklona u odnosu na levičarske organizacije, tj. verovanje da blokada nije bila spontan čin proizašao iz nezadovoljstva već rezultat perfidnih i proračunatih planova anarhista i marksista.

Budući da je nastava obustavljena, te se svakodnevne, fakultetske obaveze odlažu, student (blokader) ima mogućnost da većinu svog vremena posveti samoorganizovanju.. Jedan od važnih činilaca svakako jeste vreme

provedeno u blokadi, koje se ispunjava sadržajima koji problematizuju pitanje obrazovanja (alternativna predavanja) ili služe održanju postojećeg stanja (dežuranje na fakultetu, učešće u radnim grupama) i koje direktno utiče na postojeće dominantne obrasce. Student se, iz prve ruke, suočava s potencijalnim sankcijama ukoliko prekrši normu „prihvatljivog“ protestovanja; izoštrenije je to ko ima koliku simboličku moć iz koje proizlazi faktička moć (proizvoljno isključivanje studenata s kurseva jer su učestvovali u protestu); student je u poziciji da svoje profesore posmatra ne u svetlu nauke, već „ljudski“, u zavisnosti od postupaka tokom blokade koje ocenjuje kao pravedne ili nepravedne; student otkriva moć medija da utiču na pitanje da li će blokada imati podršku, dakle i to da li je studentska borba uopšte tema koja interesuje društvo i ako nije, zašto nije; budući da dosadašnji zahtevi blokada jesu socijalnog, levičarskog karaktera, student promišlja stvarnost umesto da o njoj uči; student uči da se snalazi u okruženju koje, za razliku od škole, fakulteta ili posla nema jasnu strukturu već uspeh i istrajnost blokade zavise od odgovornosti svakog učesnika pojedinačno, kao i funkcionisanja grupe u celini; zbog izloženosti protivljenjima i napadima, student otkriva značaj međusobne solidarnosti. Na taj način, student postaje politički subjekat jer uspeva da „iskorači“ iz spontano ideološkog poimanja društvenih dešavanja i da „ukorači“ u javni prostor, čime se otvara prostor za njegovo dalje političko (samo)usmeravanje. Zato interes levičarskih i desničarskih organizacija ne treba posmatrati šturo, kao puko privlačenje članstva; umesto toga, vreme blokade – kada studenti nisu opterećeni „jurenjem“ bodova jer tada, u izvesnom smislu, vreme stoji – treba iskoristiti za širu borbu za vrednosti za koje se te organizacije i inače zalažu. Sledeći naše teorijske predodžbe, reč je o primenjenoj hegemoniji, o borbi za novu epohalnu svest, pa makar se ta svest locirala na mikro nivou – na samom fakultetu.

U društvenom prostoru, uz uočavanje problema u odnosima unutar fakulteta, otvara se i niz pitanja kao što su: *ko, kako i kad ima pravo da se buni i ko ima pravo na obrazovanje*. U isto vreme, među različitim stranama unutar samog fizičkog prostora vlada napetost. Razlog zašto u radu ističemo levicu i desnicu, ali ne i poziciju centra, jeste što su se tokom samog političkog događaja na osnovu navedenih pitanja i konkretnih poteza, naročito u turbulentnim trenucima, pozicije polarizovale. Zato ne čudi to da je blokada Filozofskog fakulteta bila viđena kao prostor za promociju „leve ideologije“, naročito od strane studenata čiji su stavovi na drugoj strani političkog spektra:

„Jeste, korišćena je. Prvo za studentsku komunističku revoluciju o kojoj sanjaju. Drugo, da će sprovesti egalitarni sistem parazitskog komunizma. Treće, korišćenje u neke ozbiljnije političke svrhe kako bi se naši profesori

ri zaustavili od razotkrivanja plagijata i plagiranih diploma, i zbog tog trećeg razloga je bila mala zainteresovanost vlade da prekinu ili spreče blokadu“ (antiblokaderka, Sociologija).

„U neku ruku da, ako pogledamo zahteve oni su prilično ideološki. Alternativna predavanja i tribine su imale isto ideološki predznak. To je neka kvazileva ideologija uz sporadične ispade nacionalizma. Nisu bili principijelni u levim pogledima“ (antiblokader, Sociologija).

Važno je naglasiti da su naši ispitanici blokaderi bili svesni ideoloških podela koje su postojale među njima, ali ih nisu videli kao odlučujuće za sam tok blokade: naši ispitanici su, pregovarajući, stupali u koalicione saveze. Drugim rečima, smatrali su da lične političke preferencije, iako su vidljive, ne determinišu nastup studenata koji su blokirali fakultet kao jednog kolektivnog tela:

„Ja sam smatrala, možda zato što se ne razumem dovoljno, da tu nema ideologije. Prekršili ste ustav i mi se borimo da to sredimo. A tek sam posle shvatila da je blokada vrsta revolucije koja je povezana s levičarima i da je 95% ljudi na blokadi bilo levo orijentisano, mada je bilo i onih ljudi iz Srbske akcije, ali oni su podjednako doprinosili kao i levičari. Bilo je tih rasprava oko tribine, ali meni je to bilo besmisleno zato što smo mi ovdje zbog naših zahteva i ti zahtevi čak nisu bili vezani za besplatno obrazovanje, za klasne stvari, nego su bile vrlo tehničke stvari. Moji stavovi jesu levičarski, ali mene to stvarno nije zanimalo za vreme blokade. Ali ja sam videla da su se tu stalno vodile rasprave oko toga ko je iz koje organizacije“ (blokaderka, Filozofija).

Konsenzus o definisanju ideologije među blokaderkama i blokaderima, dakle, nije postojao. Za razliku od ispitanika koji su bili protiv blokade, ispitanici koji su blokirali fakultet bili su otvoreni za promišljanje ovog pojma i fenomena, čak i onda kad je odgovor u sebi sadržao protivrečnost:

„Pa, pazi to je sada. Ovo je pitanje na koje bi jedan student trebao da slo-mi zube u principu, ja se nadam da ja neću. Jer ideologija je dosta složen pojam. Ako dozvolimo uopšte da budemo toliki hipsteri i da zanemarimo svu teoriju koju kao studenti FF-a imamo u glavi onda ćemo da koristimo ideologiju kao pojam koji čujemo u Informeru i Novostima, a ideologija to nije. Ideologija je složen pojam, to je jedna složena rekonstrukcija društvenih odnosa i ponašanja. Tako da korišćenje blokade u svrhu ideologije uopšte nije moguće. Naravno da postoji to kao neka ideologija koja se može rekonstruisati iz odnosa i ponašanja određenih ljudi. Kažemo da je komunizam ideologija, a nije, to je neko političko opredeljenje i organizovanje, a ideologija je rekonstrukcija, tako da mi nemamo taj broj studenata i blokada i nezadovoljstava studenata da bismo mogli tu da pričamo o nekoj ideologiji blokaderstva. Tako da u tom smislu, korišćenje u svrhu ideologija nije moguće. Bilo je pravdanja nekih ideologija kroz

blokadu, ali to je opet bilo neko verbalno nasilje, gde dođe student kome su dede s obe strane bili partizani i student kome su dede s obe strane bili četnici pa se pičkaraju da li obrazovanje treba da ostane nacionalno ili treba da bude ne znam ni ja kakvo, ali to je daleko od one priče i konteksta u kojem se ti pojmovi koriste i zato je pitanje koje dobro postaviti da bi se dobio ovakav odgovor, tj. da je korišćenje jednog takvog događaja u svrhu ideologije tehnički nemoguće“ (blokader, Filozofija).

S druge strane, ispitanici koji su bili protiv blokade Filozofskog fakulteta ideološku obojenost blokade su videli nešto drugačije. Pre svega, zajednički je stav svih ispitanika da je blokada fakulteta imala ideološku, tj. političku pozadinu, dakle bila shvaćena u užem smislu. Ovako shvaćena blokada za cilj ima očuvanje vladajuće nomenklature i njene politike, tj. obračunavanje s profesorima koji kritikuju vlast:

„U ideološke, ne. Ali u političke, da. Mediji su svi bili jednostrano na strani blokadera, što je veoma čudno u današnje vreme cenzure kada nekakav štrajk nije poželjan, niti kritika vlasti. Svi su mediji, baš svi, čak i oni koji se deklariraju kao opozicioni, čak i pozicioni, tabloidi vlasti su izveštavali o studentima koji se smrzavaju bez struje, grejanja, sede, gladuju po fakultetu, o zloj upravi. Meni je to jako indikativno i mislim da je posredi jedna politička instrumentalizacija cele te stvari gde postoji namera da se razračunaju s tim profesorima koji ne prestaju da kritikuju vlast“ (anti-blokaderka, Sociologija).

Profesori i upravnici odeljenja smatraju da je blokada Filozofskog fakulteta korišćena u ideološke svrhe:

„Da. Da stvori antagonizirane socijalne slojeve unutar Filozofskog fakulteta, da diskredituje Instituciju diskreditacijom Uprave i nastavnika, ali i da (nešto kasnije) upadne u politiku lobija koji je težio da smeni Upravu (s motivima koji nemaju dodirnu tačku sa studentskim i nastavnim pitanjima)“ (profesor, Istorija umetnosti).

„U javnosti je ekstremna levica demonizovana i izjednačavana s ekstremnom desnicom. To je bitno doprinelo relativizaciji protesta“ (profesor, Sociologija).

„Svaka stvar koja ima veze sa ‘pobunom’ protiv društvenih ustanova, sistema i sl. povezuje se s ekstremnim levičarskim opcijama, mada ni ekstremne desničarske nisu isključene“ (upravnik odeljenja).

Kao što iz odgovora možemo videti, profesori nisu izdvajali činjenicu da su zahtevi bili manjeg opsega nego na prethodnim blokadama kao dovoljan razlog za verovanje u „apolitičnost“: oni je ne primećuju i ne pominju. Budući da je, za razliku od studenata koji su u procesu političkog odrastanja, za dobar deo profesora Filozofskog (kao fakulteta koji se bavi

društvom) manje-više je karakteristično jasno ideološko pozicioniranje, pa političke razlike među njima određuju i odgovore koje daju na pitanje o vezi politike i blokade. Njihovi odgovori se razlikuju u tome da li govore šire o odnosu levice i desnice ili se koncentrišu na odnos s aktuelnom vlašću i pretpostavljenu potrebu vlasti da instrumentalizuje studentsko nezadovoljstvo.

Da li je blokada nasilan čin i da li se dešavalo nasilje?

Kada je reč o percepciji nasilja na blokadi Filozofskog fakulteta 2014. godine, upravnici odeljenja i profesori s kojima smo razgovarali, svi do jednog, misle da je nasilja tokom blokade bilo, međutim, većina njih smatra da je to nasilje bilo dvosmerno, odnosno da je uprava fakulteta bila nasilna podjednako kao i sami studenti koji su blokirali fakultet. Forma nasilja koja se najčešće izdvaja je verbalno nasilje, kao i ograničavanje prava kretanja tokom blokade fakulteta, što blokadu čini nasilnim činom.

„Bilo je verbalnog nasilja, koje je lako moglo preći i u fizičko, blokadera prema nekim profesorima, ali i članova Uprave prema nekim blokaderima. Ni jedno ni drugo nije se smelo desiti“ (profesor, Sociologija).

„Nasilja je bilo. Verbalno nasilje je sve vreme bilo deo retorike. Mislim da je bilo deo retorike obe strane u sukobu, ali mi je naročito smetala od uprave fakulteta i nekih nastavnika, jer smatram da je njihova uloga bila da smire strasti i modeluju demokratski i nenasilni način rešavanja sukoba, a ne da potpiruju nove sukobe. Neke slike govore i o fizičkom nasilju prema učesnicima blokade (događaj na stepeništu u kome je učestvovao prodekan za finansije). Neka vrsta nasilja je odlikovala i neke od načina na koji su prekidani časovi ... (verbalno nasilje prema prisutnim studentima i nastavnicima)... Razgovarala sam s nekim nastavnicima koji su pokušali da održe čas i bili prekinuti, nasilje nije bilo uvek odlika prekidanja časova, ali nekada jeste“ (profesor, CON).

„Blokada je nasilje sama po sebi: ugrožavanje slobode kretanja, prava na rad, prava na obrazovanje, verbalno nasilje prema neistomišljenicima i zaposlenima na fakultetu, kao i fizičko nasilje prema zaposlenima na fakultetu“ (upravnik odeljenja).

„Naravno da je bilo. Niko ne sme da ugrožava moja Ustavom garantovana prava s ciljem ispunjenja svojih prava. To je rušenje osnovnih načela demokratije. Nasilje je bilo usmereno prema svima onima koji su drugačije mislili od blokadera. Nešto vrlo slično diktaturi proleterijata“ (upravnik odeljenja).

Studenti koji su blokirali fakultet takođe govore o nasilju među suprotstavljenim stranama. Osim pojedinačnih incidenata, kada naglašavaju napade studenata od strane profesora, odgovori naglašavaju: psihološko nasilje kroz iskorišćavanje pozicije moći, budući da Uprava ima veći pristup medijima; bezrazložno prijavljivanje studenata policiji s ciljem zastrašivanja; pretnje studentima da će biti sprečeni da završe fakultet. S druge strane, nekolicina blokadera govori i o prekidanju nastave kao aspektu delovanja koji nije morao na taj način (nasilno) da se odvija. Opravdanost blokade kao poslednjeg koraka (nakon protesta koji nisu doprineli rešavanju situacije) jeste posledica neophodnosti da se studenti bore za svoja prava. Parlament je raspušten i time je njegova prividna funkcija demaskirana, te se nasilje vidi upravo u simulaciji mogućnosti da se na odluke na fakultetu utiče, ali ne i u blokadi.

„Bilo je psihološkog nasilja od strane uprave, kroz medije. Meni je to bilo strašno, zove me mama od kuće, pita šta se dešava, jesmo li zapalili fakultet. I to, pa pretnje te pašće godina, te slikali su učesnike i zvali ih u policiju, to maltretiranje... Zvali su ih kao građane, jer nisu imali osnov da ih terete... Fizičkog nasilja je bilo – Čeda Antić koji gura studentkinju niz stepenice. To je bio vrhunac svega, tu je krenulo moje lomljenje shvatanja Filozofskog... krenulo je da mi bude muka od profesora, od svih njih tada... (A od strane učesnika blokade?) Mi se nismo tukli, ni međusobno, a posebno ne prema profesorima. Niko nije tukao profesore, nije ih gađao, ništa, više je bilo tu nasilja s njihove strane. Prejaka je reč nasilje... možda samo, ta prekidanja predavanja je trebalo da budu blaža... ali ne bih upotrebila tu reč nasilje, nije, nije to bilo, ne bih rekla da je to nasilje“ (blokaderka, Antropologija i etnologija).

„Bilo je nekoliko incidenata, kao na primer napad pripadnika desničarske organizacije, kada je jedan stariji kolega sa sociologije povređen, i dve devojke su povređene, Uprava je bila nasilna prema učesnicima blokade, za šta postoje snimci“ (blokaderka, Sociologija).

„Bilo je, definitivno. Ja ću pre svega da naglasim ovo koje je bilo usmereno ka studentima, počev od eksplicitnih pretnji, da će biti izbačeni sa smera. Nije baš bilo fizičkog razračunavanja, mada je pretilo par puta da preraste u to, ali nije. Profesori su lagodno izbacivali ljude s predavanja, čak su drugu pretili da nikad neće završiti faks“ (blokaderka, Filozofija).

„Blokada kao sredstvo? Legitimno je. Sva druga su legitimna inače jer ne funkcionišu, a ovo je za mene legitimno jer funkcioniše“ (blokaderka, Filozofija).

„Bilo bi lepo kad bi funkcionisao, ali to nije situacija. Postoji problem u samom parlamentu, zato što veliki broj njih uopšte ne radi to što treba da rade, a i kad urade nešto vidimo da bude delegitimisan“ (blokaderka, Filozofija).

Od svih grupa aktera, blokadu kao nasilan čin i nasilje od blokadera ka drugima najviše naglašavaju antiblokaderi. Njihovi stavovi u velikoj meri se poklapaju s mišljenjem onih koji među našim ispitanicima imaju najveću moć, mišljenjem upravnika odeljenja i profesora. Šta je uzrok ovome čini pitanje koje će ostati bez odgovora – sklapanje nekih novih koalicionih saveza ili, jednostavno rečeno, internalizovan strah od moguće odmazde onih koji imaju moć?

„Najgori vidovi nasilja su bili prisutni. Od tuča do završavanja u bolnici. Sredstva, plakati, vređanje, pretnje. Nasilje je bilo usmereno i prema blokaderima i prema deblokaderima. Jedini koji nisu bili nasilni su deblokaderi koji su zauzimali mnogo uljudniji stav. Pored svega toga mislim da su nasilje trpeli i profesori, ali ne bih isto rekla i za upravu pošto je ona nosila i najveću odgovornost za samu blokadu, tako da njih drugačije posmatram“ (antiblokaderka, Sociologija).

„Nasilja u smislu fizičkog, nije, ali psihičkog svakako. Od strane blokadera prema svim drugima“ (antiblokader, Sociologija).

„Njihov način delovanja definitivno jeste nasilan, oni su uporni. Mislim da se njihov način borbe pokazao kao veoma loš. Ne bih sada da ulazim u njihovu psihologiju, ali mislim da je tu faktor i razmaženost. To jeste njihov trud i borba za pravdu, ali pitanje je koliko je to opravdano“ (antiblokaderka, Sociologija).

Zaključna razmatranja

Cilj ovog rada bio je da ukaže na različite percepcije blokade Filozofskog fakulteta blokadera i antiblokadera, s jedne strane, i profesora i upravnika odeljenja, s druge.

Kada je reč o studentima koji su aktivno učestvovali u blokadi Filozofskog fakulteta, možemo izdvojiti sledeće: da, blokada se može posmatrati kao nasilan čin, međutim, nasilje koje je postojalo u toku blokade je bilo vršeno od strane profesora i uprave fakulteta, dok se prekid i gubitak nastave posmatraju sekundarno naspram odbijanja nadležnih da u obzir uzmu realne životne prilike studenata i prestanu da donose odluke koje rade na štetu studentske populacije. Oni smatraju da institucionalni mehanizmi ne funkcionišu, za šta je glavni dokaz delegitimiziranje Studentskog parlamenta od strane uprave. Antiblokadere vide kao nesolidarne, kao ljude koji oportunistički postupaju kako bi se zbližili s profesorima i na taj način stekli socijalni kapital, kao produženu ruku profesora i uprave, te se može zaključiti da je glavna relacija koju blokaderi izdvajaju: oni sami naspram svih ostalih. Međutim, naglašavaju i da razumeju sve one

koji se nalaze u komplikovanijoj situaciji jer ne stanuju u Beogradu, te imaju razumevanja za svoje kolege koji nisu podržali protest iz straha da neće moći da nastave studiranje ukoliko „padne godina“. Profesori su viđeni kao sebični i nezainteresovani za položaj studenata, nesvesni društvenih antagonizama i odlučni da zadrže svoje privilegovane položaje. Kada je reč o odnosu prema ideologiji i blokadi kao nužno ideološki obojenom činu, studenti blokaderi mahom smatraju da je bilo moguće ostaviti lične političke preferencije ispred vrata blokiranog fakulteta i da se u tome uspelo. Drugim rečima, oni smatraju da je situacija koja je dovela do blokade fakulteta kao krajnje šanse za ostvarivanje studentskih prava u stanju da premosti sve ideološke i političke razlike koje potencijalno postoje među studentima.

Antiblokaderi smatraju da su studenti koji su blokirali fakultet lenji, da neće da uče, da zahtevaju beneficije na koje nemaju pravo. Imajući ovo u vidu, potrebno je naglasiti dva važna momenta: 1) zanimljivo je da se, bar u našem malom i nereprezentativnom uzorku, prosek ocena studenata antiblokadera i blokadera razlikuje za 0,2 procenta (8, 63: 8, 61); 2) svi naši ispitanici, i studenti blokaderi i studenti antiblokaderi kao i profesori i upravnici odeljenja, prepoznaju kao uzrok blokade u najmanju ruku nepravednu odluku da se retroaktivno sprovedu neke mere koje idu na štetu studentima. Ova grupa studenata smatra da im je ugroženo pravo na kretanje i studiranje, a da su osnovni motivi blokadera (osim želje da se ne uči) ideološke prirode, kao i lični napredak pojedinaca za koji pretpostavljaju da se ostvaruje aktivizmom na protestima. Ova grupa studenata s profesorima koji nisu podržali blokadu dele uverenje da iza nje stoje vladajuće strukture, te da je cilj učutkivanje nezavisnih intelektualaca s Filozofskog fakulteta. Takođe, s profesorima dele i uverenje da je blokada nasilan čin i da su oni, kao i profesori, žrtve nasilja koje su vršili blokaderi. Iako priznaju da je Studentski parlament neefikasan način za ostvarivanje studentskih prava, za šta je otelovljenje bila delegitimizacija kada je Parlament podržao blokadu, oni blokadu smatraju nelegitimnim i nasilnim metodom borbe.

Treću grupu naših ispitanika čine profesori i upravnici odeljenja. U obe ove grupe prisutno je mišljenje da je blokada Filozofskog fakulteta bila motivisana političkim stavovima studenata – da je bila izvedena od strane ekstremne desnice i ekstremne levice, iako su razlozi koji su prepoznati kao neposredni uzroci blokade (ograničenje broja ESP bodova, retroaktivna primena mera i dr.) identični kao i kod studenta koji su fakultet blokirali. Može se primetiti da su se levičarski orijentisani profesori, oni koji su bar u nekom trenutku podržavali blokadu, u analizi bavili i širim kontekstom neoliberalizma u Srbiji. Generalno, profesori i upravnici sma-

traju da je nasilje postojalo i da su oni bili žrtva nasilja, kako verbalnog, tako i fizičkog – ograničavanje slobode kretanja. Iz toga sledi da blokada, kao nasilan čin, nema legitimitet da bude osnova studentske borbe. Studente koji su blokirali fakultet ponekad vide kao lenje studente koji neće da uče, ali isto tako svesni su da je jedan od osnovnih problema nedostatak saradnje između studenata i Uprave fakulteta, odnosno, da je blokada bila vid borbe za ostvarivanje studentskih prava, što u nekoj meri možda možemo i objasniti istorijom studentskih borbi koje su počinjale na Filozofskom fakultetu u kojima su neki profesori možda učestvovali.

Budući da ne verujemo u sociologiju čiji su ciljevi isključivo saznanji i mislimo da će prikaz suprotstavljenih perspektiva doprineti većem međusobnom razumevanju – ukoliko smo istraživanjem imalo doprineli rasplitanju zamršenog spleta problema na Filozofskom fakultetu, nadamo se da će komunikacija unutar akademske zajednice odneti prevagu nad nepoverenjem i netrpeljivošću.

Literatura

- Arendt, Hanna (1998): *The human condition*, University of Chicago Press, Chicago.
- Babović, Marija, Blagojević, Marina. et al (1997): 'Ajmo, 'ajde, svi u šetnju: Građanski i Studentski protest 96–97, Medija Centar/ISI FF, Beograd.
- Fuko, Mišel (2006): *Istorija seksualnosti*, Karpos, Loznica.
- Đorđević, Jelena (2009): *Postkultura*, Clio, Beograd.
- Kuljić, Todor (2000): „Činioci izmene epohalne svesti krajem 20. veka“, *Sociologija*, 42, 3, str. 451–464.
- Laclau, Ernesto, & Mouffe, Chantal (2001): *Hegemony and socialist strategy: Towards a radical democratic politics*, Verso, London.
- Lazić, Mladen (2011): „Postsocijalistička transformacija i restratifikacija u Srbiji“, *Politička misao*, 58, 3, str. 123–144.
- Marinković, Dušan i Ristić, Dušan (2013): *Nacrt za sociologiju ideologije*, Mediterran publishing, Novi Sad.
- Milić, Anđelka i Čičkarić, Lilijana (1998): *Generacija u protestu: sociološki portret učesnika Studentskog protesta 96/97 na Beogradskom univerzitetu*, Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta Univeziteta u Beogradu, Beograd.
- Stanojević, Dragan i Tomanović, Smiljka (2015): *Mladi u Srbiji 2015: stanja, opazanja, verovanja i nadanja*. Friedrich Ebert Stiftung, Beograd.
- Tomanović, Smiljka, Stanojević, Dragan, et al. (2012): *Mladi – naša sadašnjost. Istraživanje socijalnih biografija mladih u Srbiji*, Čigoja i Institut za sociološka istraživanja, Beograd.

Internet izvori

Slobodni filozofski (13. listopada 2015), Dragana Jović i Milena Stanić: Kritički osvrt na naše delovanje u Samoorganizovanom Studentskom pokretu 2014. <http://slobodnifilozofski.com/2015/10/dragana-jovic-i-milena-stanic-kriticki.html>, pristupljeno 13.6.2017.

Novosti (22. oktobar 2011), Rektor Kovačević: Pozadina studentskog protesta politička, <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/drustvo/aktuelno.290.html:350305-Rektor-Kovacevic-Pozadina-studentskog-protesta-politicka>, pristupljeno 13.6.2017.

STRUGGLE FOR ONE'S RIGHTS AND/OR VIOLENCE: THE BLOCKADE ACTORS' PERSPECTIVE

Abstract: After pinpointing the specific features of the 2014 blockade in comparison with the 1992 student blockade and protests, the authors map the perceptions of students, professors and department heads. Relying on discourse analysis, the paper explores the causes of the blockade, the reasons why more students did not participate in an event which occasioned cooperation of activists from both the left and the right, as well as the question whether the blockade, in view of existing mechanisms, is a legitimate method of struggling for one's rights or is it violence against those who reject it as a method.

Key words: ideology, the left, the right, violence, student struggles.

VARIJANTE TUMAČENJA POSLEDICA BLOKADE

Bogdan Car*
Milan Urošević**

Apstrakt

Autori se fokusiraju na ispitivanje različitih načina na koji ispitanici sagledavaju posledice blokade Filozofskog fakulteta 2014. godine. Ispitanici su podeljeni u tri grupe: blokadere, antiblokadere i profesore, a autori porede percepcije posledica od strane ovih grupa na različite teme. Tematske celine od kojih se rad sastoji su: promene u međuljudskim odnosima na fakultetu; stavovi o ispunjenosti zahteva studenata koji su blokirali fakultet; stavovi o pozitivnim i negativnim posledicama blokade; stavovi o ugroženosti ugleda fakulteta usled blokade. U okviru svake tematske celine, autori ispituju stepen slaganja između navedenih grupa ispitanika o posledicama blokade za svaku temu. Pokazuje da se neslaganja sve više rastu od prve do poslednje teme. Na kraju rada, autori sumiraju glavne tačke slaganja i sukobljavanja navedenih grupa ispitanika i ukazuju na uočenu tendenciju polarizacije ispitanika na dva dela: blokadere s jedne i antiblokadere i profesore sa druge strane.

Ključne reči: subjektivni pogledi aktera, posledice, blokaderi, antiblokaderi, socijalni kapital, definicija situacije.

Uvod

Tokom jeseni 2014. godine Filozofski fakultet u Beogradu se suočio s blokadom rada. Uzroci same blokade¹ su višestruki, ali ih možemo analitički podeliti na unutrašnje (koji obuhvataju sukobe studenata s upravom

* carbogdan@hotmail.com

** milanurošević1993@yahoo.com

1 U engleskom jeziku možemo razlikovati „*sit-ins*“ i „*occupation protest*“; čini se da termin „blokada“ treba shvatiti kao zbir oba ova pojma, koji označavaju tip direktne akcije. Više o ovim, vrlo suptilnim razlikama pogledati na stranicama: <https://en.wikipedia.org/wiki/Sit-in>, [https://en.wikipedia.org/wiki/Occupation_\(protest\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Occupation_(protest)), https://en.wikipedia.org/wiki/Direct_action.

fakulteta) i spoljašnje (koji obuhvataju smanjenje finansiranja javnog sektora kao i odluke Ministarstva prosvete). Blokada kao takva se na ovom fakultetu više puta ponavljala u prošlosti, ali u ovom slučaju je specifična, prvenstveno zbog njenog trajanja, od početka oktobra do kraja decembra. U ovom periodu odigrao se niz različitih događaja, od upada članova desničarskih organizacija u prostorije fakulteta, preko primene različitih metoda od strane učesnika blokade, sve do raznih oblika sukoba studenata i uprave fakulteta. Fenomen blokade možemo posmatrati kao isprepletenu mrežu događaja i situacija, koje su nastale društvenim delanjem učesnika blokade, članova uprave fakulteta, profesora i drugih studenata. Ovako viđena blokada se kao kompleksan društveni fenomen odražava na različite aspekte rada fakulteta i života onih koji čine njegovo telo. Upravo zbog toga, ona vrši svoj uticaj i nakon okončanja, nakon završetka svih događaja koji je kao takvu čine i nakon što se fakultet više ne vidi kao „blokiran“. Celokupna mreža društvenog delanja koja je dovela do blokade time vrši svoje uticaje i ostavlja široke posledice na više različitih sfera Filozofskog fakulteta kao institucije.

Niz objektivnih posledica blokade je lako uočljiv: izuzetno dug period obustave nastave je zahtevao takođe dug period njene nadoknade; jedan ispitni rok je izgubljen; manji broj studenata je napustio fakultet. Iako su ove, lako uočljive, objektivne, posledice svakako značajne, fokus našeg istraživanja je donekle drugačiji. Pošto se FF sastoji od više segmenata, pokušaćemo ovaj specifičan događaj blokade da sagledamo iz perspektive svake grupe ispitanika. Fokus našeg rada će se sastojati u ispitivanju različitih subjektivnih pogleda na posledice blokade. Drugim rečima, fokusiraćemo se na način na koji naši ispitanici, podeljeni u nekoliko grupa prema svom položaju na fakultetu i odnosu prema blokadi, interpretiraju posledice blokade. Ovim putem ćemo se fokusirati na samo značenje koje naši ispitanici pridaju društvenom delanju, u vidu blokade, tj. njenim posledicama, a razumevanje ovog značenja biće osnovni cilj naše analize (Spasić: 1998: 8). Sa tim na umu, možemo reći da je predmet naše analize „splet značenjskih odnosa koje pojedinačni društveni akter uspostavlja [...]“ (Spasić 1998: 8), u našem slučaju, s posledicama blokade. Pokušaćemo da ispitamo da li, u zavisnosti od pripadnosti određenom delu tela Filozofskog fakulteta, ispitanici formiraju zajedničku „definiciju situacije“. Ova definicija je određen vid zajedničkog značenja koji učesnici neke situacije njoj pridaju procesom „prećutnog pregovaranja“ (Spasić 1998: 10); naš fokus će biti usmeren ka značenju pridodatim različitim vidovima posledica koje je za sobom ostavila blokada. Usled ovog, možemo reći da ćemo u našoj analizi formirati „konstrukcije drugog stupnja“ (Spasić 1998:

11). S obzirom na to da je predmet našeg istraživanja „već protumačeni svet“ (Spasić 1998: 11), tj. posledice blokade, tumačenja ispitanika predstavljaju našu osnovnu iskustvenu građu.

Metodologija i terminologija

Interesovalo nas je kako naši ispitanici pridaju značenje određenim događajima koji su se odigrali neposredno posle završetka ovog vida protesta. Takođe, zanimale su nas njihove ocene tih događaja, tj. da li su ih oni videli kao pozitivne ili negativne. Konačno, pokušali smo da pronademo tačke u kojima se mišljenja različitih grupacija slažu, kao i tačke u kojima se ta mišljenja najviše razlikuju, a ponekad i sukobljavaju. Pitanja koja se odnose na temu našeg rada su pitanja od 36. do 41. u osnovi za razgovor 1 (za studente) i pitanja od 34. do 39. u osnovi za razgovor 2 (za profesore).²

U zavisnosti od odnosa prema blokadi i položaja u fakultetskom telu, što se donekle poklapa s generalnom podelom ispitanika korišćenom u istraživanju, izdvojili smo tri grupe ispitanika:

1. „blokaderi“ – studenti koji su učestvovali u protestima i u samoj blokadi, delovi tzv. Samoorganizovanog studentskog pokreta, kao i širi skup studenata koji je generalno podržavao blokadu;
2. „antiblokaderi“ – studenti koji su se protivili merama protesta i blokadi rada Filozofskog fakulteta;
3. profesori – grupacija u kojoj smo sjedinili profesore i upravnike odeljenja s obzirom na izuzetno visok stepen slaganja u njihovim stavovima.

U skladu s pitanjima na koje se naš rad fokusira, izdvojićemo nekoliko tematskih tačaka koje se kristališu u odgovorima naših ispitanika na pitanja koja se vezuju za posledice blokade. Ove tematske tačke tiču se aspekata posledica blokadnog delovanja i oko njih naši ispitanici formiraju značenjske mreže koje ćemo ispitivati. Kao što smo pomenuli nas prevashodno interesuju stepen slaganja i razilaženja u mišljenjima između ispitanika koji pripadaju prethodno pomenutim grupama. Zbog ovog će tematske tačke koje ćemo ispitivati biti raspoređene od tačaka u kojima ispitanici izražavaju najveće slaganje do tačaka u kojima smo uočili najveći stepen disperzije ili sukobljenosti.

2 Osnove za razgovor nalaze se u prilogu br. 1.

Podele i promene odnosa student–student, profesor–profesor i student–profesor

Sukobi suprotstavljenih interesa vrlo često za posledicu imaju promenu odnosa aktera koji su u sukobu učestvovali; s obzirom na sukobljenost interesa blokadera, antiblokadera i profesora na Filozofskom fakultetu, lako je pretpostaviti da je do promene njihovih međusobnih odnosa gotovo sigurno došlo. Ovaj vid posledice je objektivno važan, zbog toga što je kohezija uobičajeno poželjna konstanta svih dobro uređenih institucija, pa tako i jednog fakulteta. Važno nam je da utvrdimo kako su učesnici videli promenu ovih odnosa; primetili smo da u ovoj oblasti intervjua ima najviše slaganja u percepciji promena koje su usledile kao posledica blokadnog ponašanja i odgovora na njih, ali i da su ispitanici primetili izostajanje komunikacije u nekim slučajevima. Izgleda da je došlo do promene odnosa među studentima, ali i među profesorima:

„Ja sam imala neke ideale, mislila sam da su ti profesori visoki intelektualci i da su studenti daleko prosvetljeniji i razumniji, ali videla sam da od profesora, od onih s kojima sam komunicirala, bilo samo njih par koji su blizu ili na putu da budu onakvi kakvi sam mislila da su svi profesori. S druge strane, za studente nemam reči, jednostavno, tu nema nikoga od njih ko ima trunku neke samosvesti... mislim da postoji veliki problem što ni između njih ne postoji nikakvo jedinstvo, između tih profesora, nego baš razdor, mržnja, bes, sukobi međusobni, onda ne čudi ništa. Mi smo fakultet na koji se reflektuje kakvo je ovo društvo. I bez obzira na to šta ja mislim o blokadi i blokaderima, ono što su govorili je istina, to je da je ovaj sistem takvo dvorjansko, feudalno ustrojstvo, došlo do svog kraja. Ta bahatost, nezainteresovanost, atomizovanost, to je došlo do kraja“ (antiblokaderka, Sociologija).

(Da li ste osećali osudu svojih kolega zbog vašeg odnosa prema blokadi?)

„Da, kako ne. Ja sam izbačena iz svih generacijskih grupa na Facebooku, čak i iz onih koje nisu bile uopšte aktuelne. Neki su zahtevali da se ja izbacim iz grupe naše generacije, što je bilo nemoguće jer sam ja bila osnivač te grupe. Mnogi su me izbrisali s Facebooka, kao sram me bilo šta to radim. Ovi baš sa moje generacije, neki od njih ne razgovaraju sa mnom. Nismo ulazili u direktan sukob jer se poznavamo, pa to ne bi bilo zgodno, ali se napravila neka distanca. Jedna je devojka rekla, a videla sam da je to neki kredo: ‘Ti si bila protiv blokade, pa nemaš prava da pričaš’. I mislim da je taj mehanizam radio kod mnogih, čak sa moje generacije su mnogi to govorili, da nemamo više o čemu da pričamo, nema dijaloga. Mene to nije potreslo uopšte“ ... „Profesori su bili potpuno nemogućni, bespomoćni. To je posledica njihovog odnosa inače sa studentima,

nije to ništa situaciono. Mnogi profesori nemaju odnose dobre, nikakve, u stvari, sa mnogim studentima. I to su pojedinačni odnosi, na inicijativu studenata, to je logično i u redu. Ali ni profesori ne pokazuju mnogo dobre volje i onda se mrze, što je neverovatno, stvara se ogromna distanca i napetost u tim odnosima. Prezir, obostrani prezir. Profesori misle da su studenti glupi, a studenti misle da su profesori glupi i to je onda strašno. I onda su oni bili bespomoćni i nisu ni mogli da stupe u kontakt s tim ljudima (studentima) za koje inače misle da su glupi, a ne bi ni mogli, jer i ovi (studenti) misle da su oni (profesori) glupi, neće ni da pričaju s njima. Mislim da je to veliki nedostatak ovog fakulteta, jer nema nekog jedinstva profesora i studenata, ni saradnje nikakve, ni razmene informacija. Bilo bi u redu da oni gledaju na nas kao na konkurenciju, to bi imponovalo, ali ne, vidi se taj prezir“ (antiblokaderka, Sociologija).

Dakle, uočavamo nerazumevanje i promenu na tri fronta: odnos između blokadera i antiblokadera, koji se znatno pogoršao; odnos među profesorima, koji je opisan kao da „ne postoji nikakvo jedinstvo“ ... „nego baš razdor, mržnja, bes, sukobi“, te da „nema nekog jedinstva profesora i studenata, ni saradnje nikakve, ni razmene informacija“. Pored ovog ekstremnog komentara, imamo i primere nešto blažih izjava:

„Odnosi među studentima su se rešili, odnosi među profesorima nisu. Zato što su naši odnosi mnogo relativniji nego njihovi. Među profesorima više ništa nije isto, među studentima je već sad sve okej.“ ... „Osećala sam ogromnu osudu, vređanje, pljuvanje, da kažem malo žargonski pošto ću bolje da dočaram“ (antiblokaderka, Sociologija).

„...S tim što su ostale one podele među studentima. Na kraju se mnogo toga svelo na lični nivo“ (antiblokader, Sociologija).

„Jesam, ne pričanje s kolegama, izbegavanje i slično.“ ... „Mislim da su odnosi među kolegama sada strogo podeljeni: ne kažu vam čao kada sednete pored njih i ni ne pričaju sa vama. Definitivno su se promenili odnosi, pre svega među kolegama, ali i odnos profesora prema studentima“ (antiblokaderka, Sociologija).

„Dosta mi se pogoršao odnos s kolegama, bilo je tu, ovaj, pljuvačina s obe strane. A i prosto zahladneli su neki odnosi, nije nužno bilo potrebno da se pljujemo da bi se primetilo to zahlađenje odnosa. I to je to“ (antiblokaderka, Sociologija).

Dakle, uviđamo da je prilično velika sličnost izjava ispitanika koje smo obeležili kao antiblokadere, te da je njihovo slaganje oko uočene promene u interpersonalnim odnosima na Filozofskom fakultetu vrlo visoko. Sada ćemo izložiti šta o ovoj temi misle blokaderi:

„...neke kolege su nas vređale javno, neke kolege su potpisivale peticije za poziv policije, i peticije za disciplinske prijave protiv učesnika bloka-

de, jaka stigma se oseća, kad prolaziš fakultetom, ljudi te gledaju ispod oka“... „čitava panika je bila strašna, i loša je ta segregacija studenata, nakon blokade su se uočavale jasne podele između studenata“ (blokadera, Sociologija).

„...negativno je što je došlo do velikih podela između studenata i profesora, između profesora samih, i između studenata međusobno...“ (blokader, Sociologija)

Dakle, studenti koji nisu bili u blokadi stigmatizovali su studente blokadere; ispitanici nas obavestavaju da su postojale peticije da se pozove policija da okonča blokadu rada fakulteta, kao i peticije za podnošenje disciplinskih prijava protiv blokadera; prisutna je segregacija svih grupa ispitanika:

„Na našoj katedri se nije mnogo promenilo. Na drugim katedrama sam saznao da je došlo do podele između profesora koji su bili za i onih koji su bili protiv blokade. Javili su se i problemi u samoj upravi, zatim između studenata koji su blokirali i onih koji to nisu uradili. Ja sam odustao od blokade kada sam se posvađao sa par studenata“ (blokader, Psihologija).

„Sve su veće podele među ljudima bilo blokade ili ne. Samo je postalo jasnije da će biti pobune ako dođe do novih izmena i da neće biti podrške profesora ako do toga dođe“ (blokader, Sociologija).

Ovde saznajemo da Odeljenje za psihologiju nije u toj meri podleglo podeli studenata, ali da su i oni uočili promenu u odnosima studenata na drugim smerovima, kao i podelu među profesorima na one koji podržavaju blokadu i one koji su protiv nje. Takođe, ne čini se da se podele stvaraju samo prema stavu o blokadi, već da se one mogu trasirati u nekim drugim karakteristikama; da li zbog ideološke pripadnosti, ostaje neodgovoreno. Takođe, vidimo da je prisutno i odustajanje od blokadnih aktivnosti, nakon nekih ozbiljnih sporova oko usmerenja blokadnih aktivnosti kao i nesloge oko cilja koji treba da bude postignut. Uočavamo jedan nov model, stvaranje stereotipa blokadera i antiblokadera. U očima antiblokadera, blokaderi su loši studenti, lenji su, samo čekaju da im se nešto pokloni. Tako se stvara stereotip o „blokaderu – lošem studentu“. Takođe, blokaderi su označeni kao „komunisti i levičari, koji dokoličare“ i kao „nasilnici“. jedan broj ispitanika kaže da je nasilja bilo u raznim formama i od strane svake grupe (blokader, antiblokader, profesor), dok većina poriče da je nasilja uopšte bilo. U očima blokadera, „antiblokader neoliberal“, „elitista“, „buržuj“, jeste nešto što čini stereotip prisutan za vreme blokade:

„...postoji to neko podsmevanje, nipodaštavanje ljudi koji su u blokadi, kao da smo mi neki hipici, ludaci. Pogotovo što ja sedam godina studiram, to onda ima novi značaj, novi nivo ludila.“ ... „To kao da samo

dobri studenti imaju pravo da se bilo šta pitaju. Ljudi koji su aktivno učestvovali u blokadi su obeleženi, pa dolazi do prozivki na nekom čak i ličnom nivou koji ni nema veze s faksom. To možda malo jenjava kako vreme prolazi, ali na sociologiji sam čula da je zajebano“... „Ovaj odnos profesora i uprave prema studentima trebalo bi užasno da šteti ugledu Filozofskog zato što se tu pokazuje da je ta akademska zajednica jedna ‘zajednica’. Mislim da je to najveći problem“ (blokaderka, Filozofija).

„Bilo je ali ništa preterano da utiče na mene. Jesam se u stvari raspravljao sa određenim ljudima koji su bili izrazito protiv blokade... Promenio se odnos profesor/studenti, ali nagore i to mnogo. Na primer, kao što se promenio moj stav prema profesorima, promenio se stav sigurno još studenata, ali nažalost ništa suštinski.“ (blokader, Sociologija).

Iz sledećih primera vidimo da je distanca između studenata u blokadi i onih koji su bili van nje stvorena na identitetskoj osnovi, osnaženoj stigmatizacijom, segregacijom i etiketiranjem:

„Nas je bilo tri devojke sa moje godine. Na kraju sam samo ja ostala. Meni nije niko rekao ‘hej ti si budala što to radiš’, ali su tako pisali neke stvari po društvenim mrežama koje su te povredile. Na primer, moja koleginica je pisala da, ne lično ja, ali ljudi u blokadi nju sputavaju da ona studira. Mislim ne razmišljajući da je možda uprava ta koja je sputava da studira i onemogućava dobre uslove studiranja, nego sam ja koja sad tebi blokiram put ili te sputavam da vršiš neku svoju radnju. Sa te strane mislim da su oni bili ti koji su nas sprečavali da normalno studiramo, i sad mislim da nas sprečavaju. Mislim da se ništa nije promenilo. Možda da su tebi u glavi sad malo jasnije neke stvari. Vidiš kako se igra.... Mislim da su se promenila mišljenja o profesorima s našeg fakulteta. Ljudi koje ja poznajem i koji me okružuju na neki način najviše krive profesore za sve što se dešavalo, jer ili su čekali ili se nisu javno iskazali“ (blokaderka, Psihologija).

„...s druge strane ono što je bitnija posledica je animozitet koji se razvio između studenata jer postojali su mnogi ljudi koji su za i protiv blokade i desilo se da ljudi ne mogu da uđu u diskusiju a da iz toga ne izađu bez posledica po svoje lične odnose, videla sam slučajeve da su se ljudi razišli zbog same blokade“ (blokaderka, Psihologija).

„Ja sam vrlo argumentovano raspravljala kada sam se sretala sa svojim kolegama sa grupe i te rasprave su se uvek završavale ili na tome da razumeju, ali ih i dalje ne interesuje, ili na tome da govore kako su drugi lenji i da je sramota ne dati sve ispite zato što je fakultet prelak. Ali ja nikad nisam upala u neki ozbiljan sukob zato što sam se trudila da budem smirena i da im argumentovano objasnim, dok ljudi koji su bili emotivno vezani za blokadu i neargumentovano se raspravljali jesu.... Promenilo se to što su neki profesori uzeli na zub studente koji su učestvovali u blokadi, pogotovo na sociologiji“ (blokaderka, Filozofija).

Za profesore važi slično kao i za studente: studenti percipiraju da splet interpersonalnih nesuglasica, različitih pogleda na svet, ideoloških osnova, ali i stava prema blokadi, dovodi do jake podeljenosti profesora, pogotovo na određenim katedrama. U skladu s ovim trvenjima, menja se i odnos profesora prema studentima.

Primećujemo obrazac stereotipa „blokadera neradnika“ i antiblokadera „koga mama i tata finansiraju“, gde se kritikuje nesagledavanje životnih uslova učesnika blokade (ali i ostalih studenata koji rade, i/ili nemaju toliko novca) i naglašava se egoizam.

„Studenti su me isto razočarali – neke naše kolege su rekle vrlo ružne stvari kolegama koji su učestvovali u blokadi, mislim da je bilo dosta ružnih izjava. Da ti kažeš nekoj devojci koja se sama izdržava u Beogradu: ja sam učio, a ti nisi učila i zato nemaš pravo, a da ne uzmeš u obzir to da radi, a da tebi mama i tata daju pare. Nije loš uspeh uvek produkt nerada.“ (blokader, Filozofija).

„Sad da li može da se [svrsta] u gubitke ili dobitke to što je Odeljenje za sociologiju u fazi raspada. Imaš dve frakcije koje bi ono kopale oči jedna drugoj. Ne znam, mislim da je važno to što smo dobili. Znaš, da smo dobili to što ne mora da se plaća. To je neka ono. Ima gubitka, kažem ti Pirova pobeda. E sad su podele na fakultetu, znaš isplivaju sva govna i onda se svi međusobno zamrže“ (blokader, Sociologija).

Na površinu su isplivali stari sukobi, osnaženi novim sukobom interesa – blokadom. Čini se da je blokada bila jedna arena ideološko-interesnih borbi u kojoj je intenzivna i napeta igra moći u svom trajanju konstanto ostvarivala ne sasvim neočekivane obrte. Ocrtani su novi stereotipi (a opet i ne tako novi – možda je samo ruho novo, ali ovakvo međusobno etiketiranje ideoloških protivnika je vrlo često); sačinjene su etikete da bi se opravdale određene aktivnosti i jasnije međusobno označili protivnici. Pored ovih dveju grupa studenata, ostali su nam i profesori. Čini se da i oni uočavaju iste trendove i posledice prouzrokovane blokadom:

„...haos i konflikti unutar nastavnih grupacija su veći.... Samo utoliko što sam se susrela, u realnom vremenu, sa novim socijalnim fenomenom pre-punim mržnje i novom, prividno amorfnom, policentričnom strukturom blokade“ (profesorka, Istorija umetnosti).

„Velika podeljenost, skoro neprijateljstvo, među studentima ...Slabije opštenje studenata s nastavnicima“ (docent, Sociologija).

„...samo je manjina [profesora] podržavala studente, većina se ili (1) bojala zatvaranja fakulteta, ili (2) ne podnosi levicu (liberali), ili su (3) nacionalisti...“ (profesor, Sociologija).

Ispitanik govori o profesorima: „Razlike su postojale i u pogledu toga kakav je odnos prema zahtevima, ali i prema tome kakav je odnos prema blokadi, a naročito kako rešavati problem: razgovarati sa studentima u blokadi ili ne (već samo sa ‘legitimnim predstavnicima’), kažnjavati ili ne, suprotstavljati studente međusobno ili ne, zvati policiju ili ne“ (profesor-ka, CON).

Zaključujemo da se i profesori slažu da je nastalo „rasulo“ na fakultetu; da su se odnosi, u većoj ili manjoj meri, pogoršali. Stvorili su se novi konflikti, vođeni „mržnjom“ i neslaganjem, a produbljeni su stari. Slaba komunikacija i nedovoljna podrška profesora blokaderima dovele su do niza drugih posledica, ali ponajviše do raskola između sve tri grupacije, koji je bio dodatno ojačan novonastalim nepoverenjem, u sva tri smera. Ako pomno pročitamo svih pet upitnika koje smo uradili s profesorima, dobićemo jasnu sliku o tome da postoje potencijalni problemi kada je u pitanju odnos između njih i njihovih kolega; već prisutne podele, blokada je dodatno fragmentisala. Na sledećem nivou, opali su komunikacija, saradnja, poverenje i kvalitet odnosa sa studentima, koji su i između sebe imali slične probleme. Čini se kao da je ceo fakultet zapao u problem širokih razmera; jedna društvena institucija doživljava transformaciju, odmeravanje snaga različitih interesa i ideoloških pogleda, ali i nesposobnost prevazilaženja problema, saradnje, tolerancije. Čini se da je sintagma „Pirova pobjeda“, koju ispitanici blokaderi koriste da opišu krajnje ishode blokade, zapravo vrlo precizna u opisu objektivnih posledica blokade; interpersonalni odnosi su urušeni nepoverenjem i nedostatkom komunikacije, etikete su nalepljene, a segregacija je i dalje jaka.

Stavovi o ispunjenju zahteva

Ova tema je zapravo inspirisana pitanjem koje se opet samo nameće – da li je borba bila vredna? Da li su zahtevi koje su blokaderi postavili kao cilj svog delanja bili na kraju ispunjeni? Zanimalo nas je šta o tome misle sve tri grupe ispitanika i koji je stepen slaganja datih obaveštenja ispitanika u zavisnosti od njihove identifikacije s određenom grupom. Ovu polaznu misao ispitivali smo pitanjem: „Kako ocenjujete ishode blokade rada Filozofskog fakulteta?“. Zanimalo nas je koliko slični a koliko različiti mogu biti odgovori ispitanika na ovo pitanje i koje su tačke u kojima se oni najviše ili najmanje slažu.

Hajde prvo da vidimo šta na ovu temu kažu antiblokaderi:

„Svakako više katastrofa nego što je dobar. Imali smo više štete nego korist, Tako da blokada svakako nije uspela. Dobili smo mnogo gori sistem

studiranja i odnos profesora nego što smo imali. Bolje da smo ostali na sistemu koji je vladao pre blokade, nego ovaj novi sistem sada. Ja sam imala prosek preko devet i sad imam problem da dođem do budžeta zbog blokade. Tako da kakve su posledice? Pa jedan od boljih studenata ima problem trenutno da dođe do budžeta, eto koliko je loše sve prošlo“ (antiblokaderka, Sociologija).

„Vrlo pogubnim, nije se ništa uradilo po pitanju tih zahteva. Po mom mišljenju, neopravdanih zahteva. Dosta su svi izgubili vremena u radu, to je baš negativno“ (antiblokader, Sociologija).

„Kako za koga. Neko je uspeo da sačuva tih dvesta evra, ali mislim da ko ne plati na mostu, plati na čupriji. Posledice su sada još gore po studente, zbog nekih profesora koji su besni zbog svega ovoga, zbog nadoknada, zbog studenata koji rade i studiraju i sada idu i vikendom na predavanja. Neki profesori su i izbacivali studente sa kurseva i otežavali način polaganja predmeta. Mislim i da ova peta godina posle ovoga definitivno neće biti budžetska. Tako da su definitivno veće posledice nego benefiti. Koliko sam videla, od disciplinskih nije bilo ništa, već su služile samo za zastrašivanje“ (antiblokaderka, Sociologija).

„E sada lične posledice, što profesori koji su pokušali da se svete. To jest vrlo se uspešno svete, kao X sa nenormalnim kolokvijumima. Druge posledice, pa, neispunjeni zahtevi. Izgubili smo dva ispitna roka. A dobili smo to da ako smo na samofinansiranju da prijavimo preko 72 poena bez plaćanja. Što znači da su studenti izgubili mogućnost da daju ispite a samim tim da budu na budžetu pa im ovo i ništa ne znači. Mislim da je opšti bilans negativan, mislim da nisu ni približno dovoljno postigli da bi se iznivelisala šteta koju je napravila blokada“ (antiblokaderka, Sociologija).

Kao što vidimo, antiblokaderi najviše uviđaju negativne ishode blokade, oličene u „mnogo gorem sistemu studiranja i odnosu profesora“ i neispunjenosti zahteva, vide velike gubitke vremena i časova, a ocenjuju da blokada nije uspela i potenciraju lične posledice. Takođe, ističu promene kriterijuma na predmetima i gubitak ispitnih rokova. Gotovo svi ispitanici antiblokadnog opredeljenja su isticali da su veće negativne posledice no benefiti i da zahtevi gotovo da uopšte nisu ispunjeni.

Sada, da vidimo kako su na ovo pitanje odgovarali blokaderi:

„Imamo i dobre i loše ishode, prvi je da smo nadoknađivali predavanja, manjeg kvaliteta nego što je već lošeg kvaliteta, mada jesmo mi izgubili zbog tih predavanja, ali i nismo mnogo propustili jer mi na predavanjima na nekim predmetima ja ne znam ni što idem na njih. Dobili smo to da je na jednoj sednici Naučno-nastavnog veća kada su hteli da povećaju školarine jedna profesorka skočila i rekla NE, oni će opet blokirati ako se podigne... E, to je dobra stvar, znači razmišljaju da mi nismo ovce, niko

nije ovca, mislim, ne treba da nas se plaše nego da vide šta im to može doneti, to je jedna stvar. Druga je što ne moram da plaćam preko 60. Neki ljudi su se skupili da nešto urade. I to je dobra stvar; šta su se profesori skupili dobro da urade? Ja to nisam video... Ne ne, trebalo je da prijava bude 100 dinara, oni su to stavili da je druga besplatna, a povećali cenu. Manja školarina, bod da se smanji na 1500, ništa od toga. Jedan zahtev se tiče samog ministarstva, peta godina za našu generaciju još je diskutabilna, ne znamo šta je tu stvar“.

(A promena kriterijuma na nekim predmetima?)

UUUUuuu pa sada smo to doživeli. Da spomenem predmet? Y i Y2. Kriterijum – ja ono ne nazivam testom, ono je... ne znam šta... izliv ne besa nego... pa šta od 60–70 studenata, položi 14. Uslovna je, postoji, ali ne kod svih“ (blokader, Sociologija).

„Dobro je što su ispunili neki zahtev, što su se ljudi upoznali, videli su da može da se nešto učini zajedno, strašno je što je došlo do represije određenih profesora, strašno je što je toliko trajalo i što su se ljudi uplašili da će biti izgubljen semestar ili godina, i čitava panika je bila strašna, i loša je ta segregacija studenata, nakon blokade su se uočavale jasne podele između studenata. Bilo je jasno da će semestar da se nadoknadi, u to nije bilo sumnje, već je to rađeno i bilo je u redu, imali smo radne subote, to su oni bili dužni da je nadoknade i sami su krivi što su je izgubili, tako da je to u redu, disciplinske i krivične prijave su strašne, ljudi su pozivani na informativne razgovore, tu su doživljavali represiju od samih policijskih službenika, ali za to su ti policajci tuženi, podnete su tužbe, tako da... nema to veze sa blokadom, ali jeste važno kao posledica blokade, represija je nastavljena kroz druge kanale i zato je važno“ (blokaderka, Sociologija).

„Primarni zahtev je odobren, što je dobro, e sad, negativno je što je došlo do velikih podela između studenata i profesora, između profesora samih, i između studenata međusobno, jedna posledica, nije bilo nastave, nije moglo sve da se nadoknadi, neki studenti su izbačeni sa kurseva i nije im dozvoljeno da izađu na ispit, podizane su te krivične prijave i disciplinske, a pozitivna, stvorio se osnov za neko dublje i bolje organizovanje studenata u bliskoj budućnosti“ (blokader, Sociologija).

„Najpozitivnije što je blokada iznedrila interakciju među studentima. Dosta ljudi je prvi put u životu uradilo nešto suprotno od onoga što im je rečeno i prvi put su ušli u studentsko organizovanje. Tu ima ljudi koji nisu četiri godine čitali Marksa, ali bolje kapiraju celu situaciju. Dobili smo i to, da nijedan od tih pokreta van fakulteta neće moći da utiče na dalje blokade“ (blokader, Sociologija).

Dakle, primećujemo nekoliko trendova o kojima se govori u redovima studenata koji su podržavali blokadu. Pre svega, u većini slučajeva se slažu da su stvaranje ili buđenje kolektivne svesti, ujedinjavanje oko istih

ciljeva i usmeravanje akcije ove društvene grupe ka ispunjavanju kolektivnih ciljeva najbitnija osobina ove blokade. Studenti su postali svesni mogućnosti delanja u ime zajedničkih ciljeva, organizovanja i koordiniranja akcija usmerenih ka ispunjenju njihovih zahteva, kao i korišćenja resursa i delatnog potencijala kolektiviteta blokadera u ovoj studentskoj borbi za svoja prava. To je vrlo važno svojstvo, koje, prema njihovim rečima, može koristiti da se spreči donošenje određenih odluka koje bi bile štetne po studente, a koji su na višim nivoima odlučivanja, poput Uprave i Naučno-nastavnog veća, jer se uviđa da su ova dva organa odlučivanja konačno shvatila snagu i potencijal koje blokada može sadržati. Zbog toga, ove blokadere nazivamo blokaderima optimistima. Dalje, pored promene u odnosima, koju smo obradili u prethodnom poglavlju, primećuju se i pretnja disciplinskim i krivičnim prijavama, kao i manifestacije primene sile nad licima koja su učestvovala u blokadi, ali ovaj put se težište izvršenja, uslovno rečeno, „kazne“ prenelo na drugu instituciju u društvu – policiju. Naime, tvrdi se da su blokaderi pozivani na informativne razgovore u policijske stanice, gde su, u nekim slučajevima, doživljavali represiju. Čini se da to nije posledica blokade, međutim, i ispitanici uviđaju da „*nema to veze sa blokadom, ali jeste važno kao posledica blokade, represija je nastavljena kroz druge kanale i zato je važno*“, stoga nam se činilo prikladno da skrenemo pažnju i na prelivanje posledica fakultetskih dešavanja na ostale delove društva.

„Pa pazi, to deluje kao da je sada došlo na isto, da su posledice dobre i loše iznivelisale. To je želja svih profesora zato što će tako sprečiti svaki sledeći protest. To je u principu ideja svih reakcionara, stvoriti Pirovu pobedu za one koji su smeli da ustanu. Oni su menjali zakon, mi smo branili stari zato što je bio manje loš. U principu, profesori i studenti su ostvarili jednu komunikaciju koju nisu mogli pre toga, to je ključna posledica, to što su kroz tu komunikaciju studenti društvenih nauka na našem fakultetu mogli da vide šta je čovek. Sve naše katedre su usmerene na proučavanje čoveka, svi ti studenti nisu mogli nigde da vide bolji primer toga šta je čovek. To, to je ključna stvar. To je jako dobra stvar. Ako dobijemo taj studentski prostor to bi bilo sjajno, ti bodovi su dobra stvar. To je sve dobra stvar, jako dobra stvar. Ali, studenti i ljudi kod nas su već navikli na dobro i zato kada ih vratiš na to što su imali juče oni nisu srećni. Zato što oni nikada nisu osetili da to nešto nemaju, ništa osim par stvari nismo dobili, samo smo zadržali. I mi smo se za to grčili tri meseca, samo da zadržimo jedan deo onoga na šta smo se već navikli. Možda je bila neracionalna blokada u tom smislu utrošiti toliko resursa da jednostavno samo zadržiš deo onoga što si već imao“ (blokader, Filozofija).

Kao što vidimo, neki od blokadera smatraju blokadu neracionalnim trošenjem resursa, da bi se zadržalo ono što bi već trebalo da poseduju.

Takođe, komunikacija studenata i profesora, kao i kolektivna akcija su ocenjeni kao nešto što je osnova za unapređenje komunikacije i saradnje na svim nivoima.

„U suštini, mnogo smo više izgubili nego dobili. Pogotovo sve što smo dobili ćemo uskoro opet izgubiti zbog reforme zakona o visokom obrazovanju. Mislim da posledice neosporno užasne kako god da gledaš. Dobili smo jednu godinu nešto kao možda ovamo tamo uz velike žrtve, mislim to je loš dil“ (blokader, Sociologija).

„Sad iz ove perspektive mislim da ništa nismo dobili, da i to što su nam odobrili da je bilo zbog ministarstva i da ne bi to uradili da nije bilo njih. S druge strane to je bilo jedno od lepih iskustava, ja ne bih upoznala ljude s drugog smera da nisam bila na blokadi, manja je verovatnoća s obzirom da nemamo klub ili tako nešto. To je bio način da se međusobno upoznamo. Volela bih da ima više pozitivnih stvari, ali ima više negativnih. Imali smo taj rok od četiri dana, pa onda taj aprilski gde je opet zavisilo od profesora, i sad su nam isto sve zgurali“ (blokaderka, Psihologija).

Vidimo da među ispitanicima imamo i pesimiste, blokadere koji ocenjuju ishode blokade kao nepovoljne, gde je bilans između gubitaka i dobitaka na strani gubitaka. Ističu se i velike žrtve, koje nisu donele željeni obim promene.

„Pa ocenjujem da su, treba još videti kakvi su ti ishodi zapravo. S jedne strane na nivou realne dobiti ona postoji ali je mala“.

(A koja je ta dobit?)

„Pa to je ta mera, ta jedna koja je usvojena. Što se tiče studentskog života i organizovanja i solidarnosti mislim da je ipak više porasla, više je pozitivnih nego negativnih strana tu sad. Videćemo. To je to“ (blokader, Filozofija).

Interesantan indikator potencijalnih promena jeste i ovaj iskaz, gde ispitanica iz grupe blokadera kaže da „je postignuta pozicija u kojoj mora da se priprema za dalju reformu ili sređivanje rada fakulteta, sve odluke koje su donete postblokadno su veoma privremene i veoma klimave i veoma neodređene“. Dakle uočava se potencijal za širu promenu obrazovanja i rada čitavog fakulteta, a takođe se uočavaju privremenost i neodređenost *postblokadnih* odluka.

„Disciplinske i krivične, ali vidim da niko ne dobija pozive za to, tako da mi se čini da je to bila samo metoda zastrašivanje tokom blokade. Nešto posle blokade su ih zvali na razgovore u policiju, ali ništa nije bilo od toga. (A druga besplatna prijava ispita?) To je baš lepo da su uradili, a nismo ni tražili. (A izgubljen ispitni rok?) Pa na kraju su ipak ispali fer što su nam dali dodatni rok u aprilu“ (blokaderka, Filozofija).

„Mi smo dobili jedan zahtev koji nam je bio najvažniji, plus besplatne prve dve prijave ispita, a oni su sebi obezbedili to da naredne četiri godine neće imati blokadu (zbog disciplinskih prijava)“ (blokader, Filozofija).

Ovde možemo primetiti da, u većem stepenu nego u prethodnom poglavlju, postoji disperzija odgovora ispitanika u grupi blokadera; mnogi odgovori su izrečeni sa osećajem da se ništa nije postiglo, da su studentska borba i blokada bile uzaludne i da su, ako su možda nešto i dobili, to i dalje „Pirove pobede“ i „mini pobede“, gde su na kraju prevladale broj negativne posledice. Ova grupacija zapravo ima slične stavove prema ishodu kao i antiblokaderi: slažu se da zahtevi nisu ispunjeni i da je blokada bila negativna, a ono što ostaje različito jeste identifikacija. Dok su antiblokaderi uglavnom isticali ekonomske aspekte (plaćanja, rokovi, bodovi) i individualne probleme i teškoće sa kojima se suočavaju zbog posledica blokade, blokaderi-pesimisti su više isticali neuspeh kolektiviteta i neke ideološke i kohezivne aspekte posledica, pored ekonomskih, kao što su, na primer, porast društvenih veza, jačanje mreže studenata, porast njihovog socijalnog kapitala,³ rast studentske solidarnosti. A sada, da pogledamo kakva obaveštenja smo prikupili od ispitanika iz grupe profesora:

„Samo s druge godine sociologije ispisalo se prošle jeseni petoro studenata“ (profesor, Sociologija).

„Više je negativnih no pozitivnih ishoda blokade“ (profesorka, Istorija umetnosti).

„Blokada je predugo trajala, što se ogleda i u gubitku zimskog raspusta, a njen nastavak nakon ponovnog jednonedeljnog uspostavljanja nastave, smatram totalnom glupošću. Uopšte, kontinuitet nastave je ugrožen, odnosi među studentima ozbiljno narušeni. Ovo drugo nikada nije bilo u istoriji Filozofskog fakulteta, što čoveka ispunjava tugom. Pozitivni ishodi su se mogli ostvariti i bez blokade da je malo više pameti bilo u glavi najodgovornijih ljudi na Fakultetu“ (docent, Sociologija).

„Studenti jesu nešto izborili, nastava je nadoknađena, ali je ostao opori ukus neprirodne koalicije levičara s desničarima (Dveri) što je narušilo decenijama dugu tradiciju levog protesta na Filozofskom fakultetu“ (profesor, Sociologija).

„Ne znam koliko je disciplinskih prijava podneto i za mene je važnije kako će se one završiti. Školska godina jeste duže trajala, ali je jedan rok delimično i vraćen na kraju... Više mislim da je mnogo toga ostalo da odluči pojedinačni nastavnik (da li će već na kraju protesta dati dva termina za ispit i

3 Ovde se pojam socijalnog kapitala uzima u burdijeovskom smislu, kao „agregat aktuelnih ili potencijalnih resursa koji su vezani za posedovanje [relativno] čvrste mreže poznanstava, ... mreža članova grupe, koja omogućava svojim članovima upotrebu kolektivno posedovanih resursa“ (Bourdieu, 1986: 51).

pisati kao jedan rok, na primer... što je napisano sugerisano ... ili neće), što je značilo da svaki nastavnik radi po svom. Ovo drugo, što ste nazvali pozitivnim... verovatno studenti treba da procene“ (profesorka, CON).

Na samom početku možemo da utvrdimo da postoji velika razlika u odgovorima, te da je u tački ispunjenosti zahteva najveća disperzija odgovora u grupi profesora. Jedan ispitanik uviđa da raste broj ispisanih studenata sa studijskog programa sociologije, što povezuje sa ishodima blokade, dok drugi ispitanik tvrdi da je blokada imala više negativnih no pozitivnih posledica, što zvuči slično stavovima antiblokadera i blokadera pesimista. Ispitanici takođe ističu da je blokada trajala previše dugo, te da nikako nije trebalo da se nastavi posle prvog prekida, kao i da je, uprkos nekim izvojevanim zahtevima i nadoknadi nastave, situaciona koalicija leve i desnice ono što je za njih loša posledica. Dakle, vidimo veliki diverzitet u stavovima profesora, ali primećujemo da je retko govoreno o tome koliko su zahtevi ispunjeni, već su odgovori bili usmereni na ono što su oni ocenili kao negativne posledice blokade.

Percepcija pozitivnih i negativnih posledica

Pre nego što pređemo na poslednju tematsku tačku na kojoj se najviše uočavaju sukobljenost i razilaženje u mišljenjima naših ispitanika moramo se pozabaviti još jednom tačkom na kojoj možemo da vidimo svojevrstu kombinaciju slaganja i neslaganja. Radi se o pitanju konačnog bilansa same blokade, tj. da li preovladavaju pozitivne ili negativne posledice. Iako smo u prethodnim tačkama obradili određene posledice koje mogu biti klasifikovane kao pozitivne ili negativne, na ovoj tački se koncentrišemo na ono što su sami ispitanici okarakterisali kao pozitivne ili negativne posledice. Od ispitanika je traženo da neke posledice na ovaj način okarakterišu u pitanjima 36 (Osnova za razgovor br. 1) odnosno 34 (Osnova za razgovor br. 2), te će se ovaj deo naše analize mahom oslanjati na te odgovore. Kao što ćemo i kasnije videti, i u ovoj tački se naši ispitanici uglavnom dele na dve grupe, u zavisnosti od svojih stavova prema samoj blokadi. Na jednoj strani su blokaderi, a na drugoj antiblokaderi i profesori. Profesori izražavaju negativne stavove prema samoj blokadi, ali možemo videti da izdvajaju drugačije oblike problema od antiblokadera. Možemo reći da ova podela, na osnovu stava prema blokadi, u stvari izražava mnogo manji stepen neslaganja od onoga što se moglo očekivati. Blokaderi kao i ostale grupe otvoreno tvrde da je blokada dovela do manjih i privremenih dobitaka, te da su njene posledice možda čak i gore od onoga što je dobijeno:

„U suštini mnogo smo više izgubili nego dobili. Pogotovo sve što smo dobili ćemo uskoro opet izgubiti zbog reforme zakona o visokom obrazovanju. Mislim da su posledice neosporno užasne kako god da gledaš. Dobili smo jednu godinu nešto kao možda ovamo tamo uz velike žrtve, mislim to je loš dil“ (blokader, Sociologija).

„Sad iz ove perspektive mislim da ništa nismo dobili, da i to što su nam odobrili da je bilo zbog ministarstva i da ne bi to uradili da nije bilo njih...“ (blokaderka, Psihologija).

Iako obe strane ističu negativne posledice, blokaderi prevashodno ističu nedovoljne dobitke u odnosu na trajanje i napor koji je uložen u blokadu. Antiblokaderi s druge strane većinski ističu negativne posledice koje se odnose na nastavu i mogućnosti polaganja ispita. Blokaderi, kao možemo videti, ističu ove posledice po nastavu uglavnom kao nužnu posledicu blokade i onoga što se njome htelo postići.

„Mi smo malo razmaženi. Ukinut je jedan rok, to je nezgodno, naravno da će loše uticati na ljude koji eventualno rade ili nisu mogli da uče, naravno da je negativno. Ali moglo je sve biti drugačije da su se ljudi više borili. Mi koji smo bili u blokadi ne možemo da se bunimo... Postoji naravno način da se sve to vrati, ti rokovi i sve, ali to je način odmazde, naravno da je negativno“ (blokaderka, Etnologija i antropologija).

Kod ispitanika koji pripadaju grupi antiblokadera takođe vidimo daleko oštrije isticanje ovih negativnih posledica, uglavnom fokusiranih oko problematike nastave i ispita. S druge strane, kod profesora je ovo isticanje daleko suzdržanije, iako i oni ističu negativne posledice kao preovlađujuće, pre svega posledice po nastavu i ispisivanje studenata. Ovde vidimo način na koji su odnosi između studenata zaoštreni, što smo pominjali u jednoj od prethodnih tačaka. Odnos između blokadera i antiblokadera je reprezentativan za sukob koji je nastao između samih studenata: antiblokaderi većinski krive studente blokadere za gubitak nastave i ispitnog roka.

Pošto smo izložili aspekte ove tematske tačke oko kojih se ispitanici slažu, dalje ćemo se fokusirati na one aspekte u kojima nastaju razilaženja. Pomenuli smo da grupa koju čine antiblokaderi i profesori vidi konačan bilans blokade kao suštinski negativan. Blokaderi s druge strane svakako ističu da je bilans ili negativan ili zanemarljivo pozitivan, pa čak i privremen. I pored ovoga blokaderi većinski ističu jedan oblik pozitivnih ishoda blokade koji se sreće samo u toj grupi ispitanika. Ova dva ishoda su: organizaciono-socijalni kapital⁴ i uticaj na donošenje odluka. Iako su ostali

4 Dok se Burdijeov koncept socijalnog kapitala može odrediti kao skup vrednih društvenih odnosa (Ricer 2009:286) koji ljudima omogućava upotrebu kolektivno pose-

ishodi većinski negativni u očima blokadera, kao najpozitivniji ishod ovi ispitanici ističu sticanje poznanstava, tj. povezivanje između studenata tokom blokade i stečeno znanje i sposobnosti koje se odnose na studentsko organizovanje. Ovaj oblik pozitivnih ishoda se svakako ne može očekivati od ostalih ispitanika, pošto možemo reći da se direktno odnose samo na učesnike studentskih protesta i blokade. Organizaciono-socijalni kapital se prvenstveno odnosi na povezivanje studenata, koje po mnogim blokaderima nije moguće ostvariti na druge načine zato što ne postoje potrebne studentske prostorije i organizacije za takvo povezivanje. Pored toga ispitanici ističu stečeno znanje o načinima organizovanja samih protesta, kao i znanje o mehanizmima funkcionisanja fakulteta i uprave. Ovo se može nazvati organizaciono-socijalnim kapitalom zbog toga što se taj kapital formira kao sredstvo za organizovanje koje postoji između samih studenata; čak i kada nije iskorišćen u vidu protesta ili blokade, on postoji u latentnom obliku i može biti iskorišćen kada njegovi nosioci smatraju da je potrebno.

„Moje subjektivno mišljenje je da je najvredniji rezultat ove blokade iskustvo ljudi, koji imaju taj demokratski duh i osnovni društveni altruizam i osim tog koraka napred, napravili smo korak napred da iskusimo kako sistem koji izgleda sa strane fino, super, ali drugo je kad ti direktno udara u čelo, tek onda vidiš kako treba s tim sistemom da postupiš. Nama profesori daju teoriju, a mi samo tu teoriju primenjujemo, a posebno u demokratiji imamo pravo na to, škola demokratije je najvažnija...“ (blokaderka, Etnologija i antropologija).

Sledeći oblik pozitivnog ishoda koji su istakli ispitanici iz grupe blokadera je uticaj koji je blokada sama po sebi ostvarila na članove uprave i nastavnog osoblja. Ovaj pozitivan ishod se prevashodno odnosi na donošenje odluka u okviru fakulteta. Ispitanici smatraju da je blokada, kao i ceo studentski protest, za sobom ostavila odjek koji utiče na donošenje odluka u okviru fakultetskog tela. Ovaj uticaj se, prema ispitanicima, uglavnom ogleda u strahu uprave i profesora od moguće nove blokade i razmatranje mogućnosti blokade prilikom donošenja odluka koje se tiču studiranja.

„Imamo i dobre i loše ishode, prvi je da smo nadoknađivali predavanja, manjeg kvaliteta nego što je već lošeg kvaliteta, mada jesmo mi izgubili zbog tih predavanja, ali i nismo mnogo propustili jer mi na predavanjima na nekim predmetima ja ne znam ni što idem na njih. Dobili smo to da je na jednoj sednici Naučno-nastavnog veća kada su hteli da povećaju školarine jedna profesorka skočila i rekla NE, oni će opet blokirati ako se

dovanih resursa (Bourdieu, 1986: 51) organizaciono-socijalni kapital podrazumeva njegov konkretizovaniji oblik. Radi se o obliku kapitala koji omogućava studentsko povezivanje i organizovanje radi budućih kolektivnih akcija.

podigne... E, to je dobra stvar, znači razmišljaju da mi nismo ovce, niko nije ovca, mislim, ne treba da nas se plaše nego da vide šta im to može doneti, to je jedna stvar...“ (blokader, Sociologija).

Ovaj uticaj pominju i ispitanici u grupi antiblokadera. Oni ističu drugi oblik uticaja koji su blokaderi ostvarili, a to je ulazak u Studentski parlament. Ovaj ulazak je drugi oblik uticaja, pored prethodno navedenog, koji su blokaderi ostvarili i putem kojeg mogu uticati na donošenje odluka u okviru fakulteta. Antiblokaderi, naravno, ovo sagledavaju kao oblik negativnih posledica. Zanimljivo je uočiti da su studenti blokaderi odlučili da iskoriste Studentski parlament kao svoj kanal uticaja, dok se kod tih ispitanika može uočiti isticanje Studentskog parlamenta kao beskorisne i nefunkcionalne institucije.

„Oni moraju da urede rad institucije, taj statut je prevaziđen, mora to da se sredi i mislim da će dogodine tu biti velikih tumbanja. Parlament, s obzirom na to da je sada blokadni parlament, biće ili smenjen, ili poništeni izbori, pogotovo ako budu probali ponovo da pokušavaju da mobilišu ljude za neki kaos...“ (antiblokaderka, Sociologija).

Ovde možemo videti da se navedeni uticaji kao i organizaciono-socijalni kapital koji je prikupljen ističu kao svojevrsni oblici resursa koji su ostvareni putem blokadnog delanja. Značaj ovih resursa možemo videti u činjenici da određen broj ispitanika iz grupe blokadera ističe da bi ponovo učestvovao u blokadi. Ovo može izgledati iznenađujuće usled činjenice da mnogi od njih vide bilans blokade kao prevashodno negativan. Prikupljeni resursi u navedenim oblicima mogu se videti kao glavna sila koja utiče na naše ispitanike da i u budućnosti donesu pozitivnu odluku o učestvovanju u nekoj novoj blokadi.

Možemo reći da naši ispitanici, ovako podeljeni u dve grupe prema svom stavu o blokadi, kada je u pitanju konačan bilans blokade formiraju slične unutargrupne definicije situacije. Na osnovu izloženog možemo reći da je percepcija bilansa koju formiraju ispitanici iz grupe blokadera sveobuhvatnija, pošto obuhvata aspekte koji se odnose na studentsko organizovanje. S druge strane, ostale grupe ispitanika u svojim viđenjima izostavljaju ovaj aspekt, što je očekivano s obzirom na njihov odnos prema blokadi. Suštinski, možemo zaključiti da u svom pogledu na konačan bilans blokade ispitanici iz grupe blokadera uključuju percepciju ispitanika iz grupa profesora i antiblokadera i proširuju je aspektom studentskog organizovanja. Zbog ovoga naši ispitanici u određenoj meri dele stav prema konačnom bilansu ali se u određenoj meri i razilaze. Svakako da jedan od uzroka za ovakve razlike u tumačenju može da bude činjenica da u uzorku našeg istraživanja najveći broj ispitanika čine blokaderi.

Oštećen ugled fakulteta kao tačka sukoba

Kao poslednju tematsku tačku izdvojićemo pitanje ugleda Filozofskog fakulteta. Ova tačka se izdvaja kao mesto na kome nastaje najveća polarizacija naših ispitanika na dve pomenute strane. Naime, na ovoj tački blokaderi s jedne i antiblokaderi i profesori s druge strane izražavaju suprotstavljena mišljenja. Ova tematska tačka se pre svega izdvaja jer predstavlja zasebno pitanje (40. u Osnovi za razgovor br. 1 odnosno 39. u osnovi za razgovor br. 2).

Za početak ćemo ispitati stavove blokadera o uticaju blokade na mogući pad ugleda fakulteta, kao i uzrocima koji su do toga eventualno doveli. U odgovorima blokadera mogu se uočiti dva jasno iskristalisana stava: (a) blokada nije uopšte uticala na ugled i (b) na ugled nije uticala blokada nego ponašanje uprave tokom blokade. Prvi stav se izražava u kratkim i jasnim odgovorima koji se uglavnom svode na stav da blokada nije imala nikakav uticaj ili da ugled Filozofskog fakulteta kao takav čak ni ne postoji:

„Nije, nečemu čega nema, ne može da se naštetiti“ (blokader, Sociologija).

Drugi stav je nešto kompleksniji: kao i kod pitanja o uzrocima blokade ispitanici iz grupe blokadera smatraju članove uprave odgovornim. Pad ugleda fakulteta usled blokade se smatra produktom ponašanja uprave koja je objavljivala slike blokadera na sajtu fakulteta, prozivala studente i sl. Bitan događaj za koji se smatra da je drastično uticao na pad ugleda fakulteta je zbor koji je organizovao dekan Miloš Arsenijević u dvorištu Kapetan Mišinog zdanja. Bitan aspekt ovog drugog stava u pitanju pada ugleda fakulteta usled blokade je činjenica da mnogi ispitanici ističu ovaj pad ugleda kao nešto pozitivno. Naime, mnogi ispitanici su ovaj pad ugleda protumačili ne kao pogoršavanje slike Filozofskog fakulteta u javnosti, već kao određen vid raskrinkavanja fakulteta kao takvog. Pad ugleda Filozofskog fakulteta u javnosti se vidi kao razotkrivanje onog „pravog“ načina funkcionisanja ovog fakulteta. Ovaj „pravi“ način se vidi kao izložen javnosti pod uticajem blokade i putem nje postavljen na sud drugih kao pravedan ili ne.

„Loše si formulisala pitanje. Nije blokada naštetila ugledu fakulteta. Blokada je pokazala kakav je fakultet zapravo. Filozofski fakultet nije više ono što je bio i blokada to pokazuje. Ali nikome se to ne sviđa, svi oni misle da su ‘creme de la creme’, ali nisu, oni su najobičnije čate s doktorskim disertacijama“ (blokaderka, Etnologija i antropologija).

„Jeste, pa sama činjenica da se dešava blokada kazuje javnosti da nešto nije u redu čim se to ponavlja, i to u kratkom vremenskom roku, što se

tiče događaja, ponašanje uprave, nepružanje podrške, saopštenja koja su išla u javnost, studenti koji su se protivili, onda izgled sajta koji se promenio za vreme blokade, to je dosta srozalo ugled samog fakulteta, zbor koji je organizovao dekan gde je proglasio okončanje blokade, trebalo bi da je to dosta srozalo ugled“ (blokaderka, Sociologija).

„Ovaj odnos profesora i uprave prema studentima trebalo bi užasno da šteti ugledu Filozofskog zato što se tu pokazuje da je ta akademska zajednica jedna ‘zajednica’. Mislim da je to najveći problem“ (blokaderka, Filozofija).

S druge strane, slično kao i u prethodnoj tački imamo ispitanike iz grupe profesora i antiblokadera. Ove dve grupe izražavaju veći stepen slaganja između sebe nego u prethodnoj tački, ali svakako i dalje postoji određen stepen razlikovanja. Kod obe grupe izdvaja se nekoliko elemenata za koje ispitanici smatraju da su imali najveći uticaj na pad ugleda fakulteta. Ovi elementi jesu: 1) metodi koje su blokaderi koristili, za koje se smatra da su nasilni, 2) izveštavanje u medijima u vidu pojavljivanja članova uprave u samim medijima i 3) učestvovanje desničarskih organizacija u blokadi.

Kao i u prethodnoj tački ispitanici iz grupe antiblokadera izražavaju daleke veću oštrinu pri davanju samih odgovora, odgovori su daleko duži i ispunjeniji primerima od odgovora profesora. Pored toga, ispitanici iz ove grupe pružaju manje konkretnih uzroka ovog pada ugleda, a daleko više primera samog pada, i njegovih posledica. Ovo možemo videti u izraženoj zabrinutosti za „vrednost diplome“ o kojoj jedan ispitanik iz ove grupe govori, kao i u učestalom pominjanju „medijske slike“ za koju ovi ispitanici smatraju da je formirana usled blokade. Medijska slika je sintagma koja korespondira pojmu ugleda u odgovorima ovih ispitanika, koji izražavaju veliku zabrinutost zbog njenog formiranja i njene negativne orijentisanosti ka Filozofskom fakultetu. Kao i u slučaju profesora, samo u manjoj meri, kao glavni razlozi za ovu negativnu sliku izdvajaju se nasilje i učestvovanje desničarskih organizacija u blokadi.

„Da. Smatram da je moja diploma mnogo manje vredna zbog blokade. Za to je prevashodno odgovorno nasilje. Poslala se slika u svet da su studenti Filozofskog fakulteta nasilnici i svi će misliti da probleme s našeg fakulteta ima da širimo gde god da odemo. Kao događaji, tuče, dečko u bolnici i medijska pažnja usmerena samo na blokadere. Stvara se u javnosti jedna kohezivna misao o našem fakultetu, a treba da bude u stvari jako heterogena“ (antiblokaderka, Sociologija).

„Pa medijski jeste, mediji su bili na strani studenata, naštetili možda ne sad kao Filozofskom kao ustanovi, ali naštetili su ugledu uprave, dekana i drugih članova uprave. Na moju karijeru neće ovo uticati, ne postoje neke

ozbiljne posledice po mene osim Y, ali ne, više su kao lične posledice, teže mi je da završim fakultet. Kada se Srbska akcija, tj. Studentska akcija, ogranak Srbske akcije, kada su se pridružili blokadi meni je to bio prosto, bilo mi je dno dna, to što članovi blokade, tj. blokaderi što su ih prihvatili, to mi je bilo prosto neprihvatljivo. To je događaj koji je značajno srozao ugled blokadera u mojim očima“ (antiblokaderka, Sociologija).

Kod dela ispitanika koji pripadaju grupi profesora imamo daleko sažetije i kraće odgovore koji izražavaju isti kohezivan stav o štetnosti blokade. Uzroci za ovo se pre svega svode na medijsko eksponiranje dekana, učestvovanje članova desničarskih organizacija i nasilne metode blokadera. Ono što se u ovom segmentu ispitanika ispostavlja kao drugačije od ostalih je isticanje slike Filozofskog fakulteta koja je ovim padom ugleda uništena. To je slika Filozofskog fakulteta kao mesta bunta, kritičke misli i nenasilne borbe, a ona je erodirana svim prethodno pomenutim aspektima blokade.

Možemo reći da smo obišli pun krug od prve tematske tačke, u kojoj smo ustanovili da postoji zajednička definicija situacije, do poslednje na kojoj se ova definicija cepa na dva suprotstavljena dela. Pad ugleda Filozofskog fakulteta kao posledica blokade se u perspektivi ispitanika iz grupe blokadera vidi kao situacija u kojoj blokada skida veo i otkriva pravu sliku fakulteta koja se onda prikazuje u dekanovim medijskim eksponiranjima.⁷ S druge strane profesori i antiblokaderi formiraju suprotnu definiciju. U njihovoj perspektivi, slika Filozofskog fakulteta kakva je postojala pre blokade se ističe kao pozitivna, dok su određeni elementi blokade doveli do njenog urušavanja u očima javnosti. Ovi ispitanici situaciju definišu kao nepoželjan raskorak između sadašnje i poželjne slike Filozofskog fakulteta i za taj raskorak krive blokadu. S druge strane, ispitanici iz grupe blokadera blokadu vide kao događaj koji je izjednačio pravu sliku Filozofskog fakulteta i sliku koju javnost gaji.

Zaključak

Analizom izvorne građe uočili smo postojanje nekoliko, međusobno različitih, definicija situacije. One se sastoje od većeg broja narativnih elemenata koji, u vidu diskursa kao skupa predstava, definišu događaj (Ber 2001: 83) blokade u percepcijama ispitanika. Ovi diskursi čine svojevrsnu „simboličku nadgradnju“ blokade koja u perspektivama ispitanika blokadi daje smisao. Ovim putem diskursi kojim ispitanici tumače posledice blokade poput „simboličkih univerzuma“ (Berger i Lukman 1992: 115) prethodna delanja ispitanika čine subjektivno prihvatljivim. Ono što smo u analizi uočili kao glavne karakteristike diskursa naših ispitanika

svrstali smo u nekoliko celina i analizirali u najbitnijim tačkama. Čini se, da se u grupi blokadera stvara podela na blokadere „optimiste“ i blokadere „pesimiste“, dok su grupe antiblokadera i profesora usvojili isti diskurs, prilično diferenciran u odnosu na grupu blokadera. Svakako, tačka najvećeg slaganja iskaza bila je po pitanju promene međusobnih odnosa ovih grupa, unutar njih i među njima. Druga tačka na ovoj skali ticala se zahteva i uglavnom su odgovori bili ili, kao u slučaju blokadera „optimista“ i profesora, da su delimično ispunjeni, u vidu „Pirovih pobeda“ ili, u slučaju antiblokadera i blokadera „pesimista“ da nisu uopšte, te se blokada vidi kao uzaludna. Profesori su u ovoj tački imali najveću unutargrupnu disperziju u odgovorima. Što se tiče pozitivnih i negativnih posledica, može se zaključiti da uglavnom prevladava stav da, u krajnjem bilansu, pobeđuje strana negativnih posledica. Kod blokadera, kako optimista tako i pesimista, vidimo da se ističu organizaciono-socijalni kapital blokadera i pozicija potencijalnog straha od nove blokade, kao najbitnije pozitivne posledice blokade. Tačka najveće disperzije odgovora se uočava u pitanju o oštećenom ugledu fakulteta. Tu je gotovo očit sukob mišljenja: blokaderi stav o opadanju ugleda inkorporiraju u diskurs o raščaravanju i demitologizaciji Filozofskog fakulteta, pri čemu je na videlo isplivalo šta ta institucija jeste u stvari; antiblokaderi i profesori definišu ovu situaciju kao narušavanje ugleda institucije, ali po različitom osnovu – antiblokaderi tvrde da je pala vrednost diplome medijskim izveštavanjem, dok profesori ističu da, uprkos tome što je Filozofski fakultet oduvek bio mesto bunta i kritičke misli o društvu, metode koje su blokaderi u ovom protestu koristili su izuzetno nasilne.⁵ Zanimljivo je da blokaderi ne uočavaju blokadu 2014. godine kao realizaciju nastavka tradicije prethodnih protesta, kako to vide profesori.

Važno je da se napomene i podcrta razlika u metodama borbe antiblokadera i blokadera. Dok se antiblokaderi kreću u okvirima institucionalizovane borbe i insistiraju na upotrebi studentskog parlamenta i statuta, blokaderi se okreću neinstitutionalizovanim oblicima borbe oličenim u Zboru i blokadi. Zašto je to tako? Kako to objašnjavaju akteri? Blokaderi uglavnom tvrde da se oni i ne osvrću na ugled, jer im institucija Filozofskog fakulteta zapravo nije ugledna – ona je sada pokazala kakva zaista jeste i, zbog nefunkcionalnosti njenih organa, statuta i „pokvarenosti“ oni se okreću vaninstitutionalnim metodima borbe. Antiblokaderi dele mišljenje sa profesorima, i uviđaju slabosti ove institucije, ali misle da se ona može

5 Treba napomenuti da su protiv nekih blokadera podnete disciplinske i krivične prijave. Prema podacima koje smo dobili krivične prijave su odbačene, dok je Disciplinska komisija Fakulteta vodila postupke povodom podnetih disciplinskih prijava, ali ti postupci nisu okončani donošenjem rešenja (za više videti: Prilog br. 14: Krivične prijave i prilog br. 15: Disciplinske prijave).

popraviti promenom statuta, te insistiraju na obnovi ugleda fakulteta, kojeg je narušila blokada. Kao što smo prethodno uočili, blokaderi se takođe okreću institucionalizovanim oblicima uticaja tako što teže zauzimanju mesta u Studentskom parlamentu nakon blokade. Shodno tome, možemo zaključiti da i blokaderi, usled uočavanja negativnih posledica vaninstitucionalnih načina borbe, nemaju drugog izbora osim da se okrenu institucionalnim mehanizmima.

Smatramo da je, zarad sprečavanja sukoba i nezadovoljstva na Filozofskom fakultetu, potrebno temeljno restruktuiranje, uređivanje komunikacije i institucionalne organizacije fakulteta, u čemu neospornu pomoć mogu pružiti dalja istraživanja stavova studenata i profesora Filozofskog Fakulteta u Beogradu.

Literatura

- Berger, Peter, Luckmann, L. Thomas (1992): *Socijalna konstrukcija zbilje*, Naprijed, Zagreb.
- Bourdieu, Pierre (1986): „The Forms of Capital“, u: *Handbook of Theory of Research for the Sociology of Education*, Richardson, J. E. (ed.), Greenwood Press, New York, str. 241–258.
- Spasić, Ivana (1998): *Interpretativna sociologija*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.
- Ricer, Džrodž (2009): *Savremena sociološka teorija i njeni klasični koreni*, Službeni glasnik, Beograd.
- Ber, Vivijen (2002): *Uvod u socijalni konstrukcionizam*, Zepter book world, Beograd.

Internet izvori

<https://en.wikipedia.org/wiki/Sit-in>, pristupljeno 13.6.2017.

[https://en.wikipedia.org/wiki/Occupation_\(protest\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Occupation_(protest)), pristupljeno 13.6.2017.

https://en.wikipedia.org/wiki/Direct_action, pristupljeno 13.6.2017.

VARIANTS OF INTERPRETATION OF THE CONSEQUENCES OF THE BLOCKADE

Abstract: The authors focus on an examination of different ways in which interviewees perceive the consequences of the 2014 blockade of the Faculty of Philosophy. Interviewees are divided into three groups: blockaders, anti-blockaders, and professors. Perceptions of consequences by each of these groups relating to different issues are compared. The issues covered by the paper are: changes in interpersonal relationships within the Faculty; fulfilment of blockaders' demands;

positive and negative consequences of the blockade; compromisation of Faculty's reputation due to the blockade. The degree of accordance between the three groups is examined concerning each issue. It is shown that the degree of accordance is highest on the first issue and then decreases on each subsequent issue. In conclusion, the authors summarize the main points of accord and discord between the groups, pointing to an observed trend of polarization into two groups: blockaders vs. anti-blockaders and professors.

Key words: actors' subjective views, consequences, blockaders, anti-blockaders, social capital, definition of situation.

PRILOZI

PRILOG BR. 1:
OSNOVA (PITANJA) ZA RAZGOVOR

1. Studenti/kinje

OSNOVNE INFORMACIJE:

1. Godina upisa na studije: _____
2. Godina studija: _____
3. Studijska grupa: _____
4. Uspeh na studijama: _____
5. Mesto prebivališta (prema ličnoj karti): _____
6. Mesto boravišta: _____
7. Stanovanje: studentski dom / iznajmljeni stan / roditeljski stan / vlastiti stan
8. Način finansiranja studija: budžet / samofinansiranje
9. Obrazovanje roditelja:
10. Otac: osnovno / srednje / visoko / magistar / doktor nauka
Majka: osnovno / srednje / visoko / magistar / doktor nauka
11. Zanimanje i zaposlenost roditelja:
Otac _____
Majka _____

BLOKADA FF-a 2014. GODINE:

12. Šta je po Vašem mišljenju bio uzrok blokade rada FF-a?
13. Ko je bio najzaslužniji za blokadu rada FF-a?
14. Koje biste grupe izdvojili u toku blokade?
15. Šta mislite o studentima – blokaderima? Koji su njihovi motivi i načini delovanja?
16. Da li mislite da su u grupi blokadera postojale podele, i kako je to izgledalo? Šta mislite o studentima koji su se protivili blokadi (deblokaderima)? Koji su njihovi motivi i načini delovanja?
17. Šta mislite o studentima koji su bili suzdržani? Koji su njihovi motivi?
18. Da li ste osećali osudu svojih kolega zbog Vašeg odnosa prema blokadi?
19. Zašto se više studenata nije priključilo blokadi?
20. Šta mislite, sa kog odeljenja su učesnici blokade bili najangažovaniji i zašto? Da li je bilo studenata sa drugih fakulteta koji su učestvovali u blokadi rada FF-a? Da li su i neka druga lica učestvovala u blokadi rada FF-a? Da li je bilo nasilja u toku blokade i, ako jeste, kakvo je bilo i prema kome je bilo usmereno?

21. Da li je blokada rada FF korišćena u ideološke svrhe i, ako jeste, koje? Da li su neke organizacije ili političke stranke stajale iza blokade rada FF-a i, ako jesu, šta mislite o njima i njihovom učešću?
22. Šta mislite o držanju Studentskog parlamenta tokom blokade rada FF-a?
23. Šta mislite o reakcijama profesora povodom blokade? Da li ste mogli jasno da razlikujete profesore koji su podržavali blokadu i one koji to nisu? Kakav je Vaš stav prema jednima, a kakav prema drugima?
24. Da li mislite da su profesori mogli da utiču na tok blokade i na koji način? Šta mislite o inicijativi nekih profesora za pozivanje policije na FF kako bi se okončala blokada?
25. Šta mislite o držanju uprave tokom blokade? Šta mislite o delegitimisanju Studentskog parlamenta od strane uprave Filozofskog fakulteta, pošto je Parlament podržao blokadu? Šta mislite o stavu dekana da ni pod kojim uslovima ne poziva policiju na FF? Šta mislite o obraćanju dekana javnom tužiocu i podizanju krivičnih i disciplinskih prijava protiv studenata koji su učestvovali u blokadi?
26. Kako ocenjujete odgovore uprave na zahteve studenata tokom blokade?
27. Zašto blokada nije okončana ranije?
28. Kako ocenjujete odgovore rektorata i ministarstva na zahteve studenata?
29. Da li ste učestvovali u nekoj studentskoj blokadi? Ako niste, zašto niste? Ako jeste, u kojoj, na koji način i zašto? Da li ste pratili medijska izveštavanja o blokadi rada FF-a u jesen 2011. i, ako jeste, da li ste primetili neke razlike u odnosu na izveštavanja o blokadi rada FF-a 2014. godine?
30. Kako ocenjujete ishode blokade rada FF-a? (*Ako ispitanik ne pomene pitati ga za mišljenje o: disciplinskim, promena kriterijuma profesora na nekim predmetima, prijavama, produžetku semestra, gubljenju ispitnog roka; pozitivnim ishodima: ispunjenje zahteva, druga besplatna prijava ispita, peta godina o trošku budžeta za dve generacije.*)
31. Da li mislite da se nešto na FF-u promenilo nakon protesta? Da li su se menjali Vaši stavovi o blokadi u toku njenog trajanja ili pošto se završila, ako jesu, u čemu se ta promena sastoji?
32. Da li je blokada promenila Vaše stavove o FF-u i, ako jeste, na koji način?
33. Da li mislite da je blokada naštetila ugledu FF-a i, ako jeste, koji događaji su najviše uticali na to?
34. Da li mislite da će se blokada rada FF-a ponoviti i šta bi mogli biti razlozi za to?

STUDENTSKO ORGANIZOVANJE:

35. Od koga danas u Srbiji najviše zavisi ostvarivanje studentskih prava? Da li Zakon o visokom obrazovanju, Statut Univerziteta i Statut FF-a pružaju dovoljno mogućnosti studentima da se bore za ostvarivanje svojih prava?

36. Šta mislite o Studentskom parlamentu kao kanalu za ostvarivanje studentskih prava?
37. Da li mislite da je blokada legitimno sredstvo za ostvarivanje studentskih prava?
38. Šta mislite o neformalnim oblicima samoorganizovanja studenata u cilju zaštite studentskih prava? Šta mislite o Plenumu-Zboru kao obliku samoorganizovanja studenata?
39. Da li ste do sada imali neke poteškoće u ostvarivanju Vaših studentskih prava i, ako jeste, kako ste ih i sa kojim uspehom rešavali?

ORGANIZACIJA STUDIJA:

40. Šta Vi podrazumevate pod bolonjskim režimom studija?
41. Šta Vi vidite kao prednost, a šta kao manu bolonjskog režima studija?
42. Da li se po Vašem mišljenju u Srbiji ispravno primenjuje bolonjski režim studija? Kakvo je Vaše mišljenje o primeni bolonjskog režima studija na Filozofskom fakultetu?
43. Da li broj ESPB bodova odgovara količini obaveza po predmetima?
44. Šta mislite o obaveznom pohađanju nastave?
45. Šta mislite o predispitnim obavezama?
46. Imate li dovoljno slobode da birate kurseve koji Vas interesuju? Kako cenite Vaše šanse da deo studija realizujete na drugom fakultetu (u drugom gradu ili državi)?
47. Da li morate da radite da biste ispunili materijalne troškove studija?
48. Kakve su po Vašem mišljenju školarine na FF-u? Da li bi ih trebalo ukinuti, smanjiti, povećati ili ostaviti iste?
49. Da li mislite da su troškovi na fakultetu opravdani?
50. Da li za novac koji izdvajate za studentske troškove (prijava ispita, kopiranje i sl.) dobijate adekvatnu uslugu?

2. Profesori/ke:

OSNOVNE INFORMACIJE:

1. Odeljenje _____
2. Zvanje nastavnika _____

BLOKADA FF-a 2014. GODINE:

3. Šta je po Vašem mišljenju bio uzrok blokade rada FF-a?
4. Ko je bio najzaslužniji za blokadu rada FF-a?
5. Koje biste grupe izdvojili u toku blokade?
6. Šta mislite o organizatorima blokade rada FF-a? Koji su njihovi motivi i načini delovanja?

7. Šta mislite o drugim studentima koji su učestvovali u blokadi? Koji su njihovi motivi i načini delovanja?
8. Šta mislite o studentima koji su se protivili blokadi (deblokaderima)? Koji su njihovi motivi i načini delovanja?
9. Šta mislite o studentima koji su bili suzdržani? Koji su njihovi motivi?
10. Zašto se više studenata nije priključilo blokadi?
11. Šta mislite, sa kog odeljenja su učesnici blokade bili najangažovaniji i zašto?
12. Da li je bilo studenata ili nekih drugih lica koji su učestvovali u blokadi rada FF-a? Šta mislite o tome?
13. Da li je bilo nasilja u toku blokade i, ako jeste, kakvo je bilo i prema kome je bilo usmereno?
14. Da li je blokada rada FF-a korišćena u ideološke svrhe i, ako jeste, koje?
15. Da li su neke organizacije stajale iza blokade rada FF-a i, ako jesu, šta mislite o njima i njihovom učešću?
16. Da li je bilo podela među profesorima kada je u pitanju blokada fakulteta i kakve su one bile?
17. Šta mislite o držanju Studentskog parlamenta tokom blokade rada FF-a?
18. Da li znate koji su bili studentski zahtevi? Šta mislite o istim?
 - a. Da li mislite da je zahtev da se budžetskim studentima prijavljivanje preko 60 bodova ne naplaćuje, kao i da im se ne oduzima mogućnost da prijavljuju preko 70 bodova bio opravdan? Zašto?
 - b. Da li mislite da je zahtev da se vrate budžetski finansirane produžene godine za sve studente koji su ostvarili budžet upisujući četvrtu godinu bio opravdan? Zašto?
 - c. Da li mislite da je zahtev da prva ispitna prijava bude besplatna za sve studente, a druga i svaka naredna da košta 100 dinara bio opravdan? Zašto?
 - d. Da li mislite da je zahtev za prekid naplaćivanja prijavljivanja godine studentima sa preko 60 bodova bio opravdan? Zašto?
 - e. Da li mislite da je zahtev za vraćanje budžetski finansirane produžene godine za sve studente koji su na budžetu upisali četvrtu godinu bio opravdan? Zašto?
 - f. Da li mislite da je zahtev da studenti iz 2006. godine nastave da studiraju po statutu iz te godine bio opravdan? Zašto?
19. Šta mislite o reakcijama Vaših kolega sa FF-a povodom blokade?
20. Da li mislite da su profesori mogli da utiču na tok blokade i na koji način?
21. Šta mislite o inicijativi nekih profesora za pozivanje policije na FF kako bi se okončala blokada?
22. Da li je bilo moguće odmah izaći u susret studentskim zahtevima?
23. Šta mislite o držanju uprave tokom blokade? Šta mislite o stavu dekana da ni pod kojim uslovima ne poziva policiju na FF? Šta mislite o obraća-

- nju dekana javnom tužiocu i podizanju krivičnih i disciplinskih prijava protiv studenata koji su učestvovali u blokadi?
24. Kako ocenjujete odgovore uprave na zahteve studenata tokom blokade?
 25. Zašto blokada nije okončana ranije?
 26. Kakva je bila komunikacija između Vas i uprave fakulteta tokom blokade?
 27. Kakva je bila komunikacija između Vas i studenata tokom blokade?
 28. Kakva je bila komunikacija između Vas i Vaših kolega tokom blokade?
 29. Da li ste osećali osudu od strane kolega zbog svog odnosa prema blokadi?
 30. Da li ste osećali osudu od strane studenata zbog svog odnosa prema blokadi?
 31. Šta, po Vama, razlikuje prošlogodišnju blokadu od ranijih protesta na Filozofskom fakultetu?
 32. Da li ste pratili medijska izveštavanja o blokadi rada FF-a u jesen 2011. i, ako jeste, da li ste primetili neke razlike u odnosu na izveštavanja o blokadi rada FF 2014. godine?
 33. Da li ste učestvovali u ili podržali neku studentsku blokadu? Ako niste, zašto niste? Ako jeste, u kojoj, na koji način i zašto?
 34. Kako ocenjujete ishode blokade rada FF-a? (*Ovo pitanje se odnosi na mišljenje o: disciplinskim prijavama, produžetku semestra, gubljenju ispitnog roka; pozitivnim ishodima: ispunjenje zahteva, druga besplatna prijava ispita, peta godina o trošku budžeta za dve generacije.*)
 35. Da li mislite da se nešto na FF-u promenilo nakon protesta?
 36. Da li su se promenili Vaši stavovi o blokadi od vremena njenog dešavanja do danas i, ako jesu, u čemu se ta promena sastoji?
 37. Da li je blokada promenila Vaše stavove o FF i, ako jeste, na koji način?
 38. Da li mislite da je blokada naštetila ugledu FF-a i, ako jeste, koji događaji su Najviše uticali na to?
 39. Da li mislite da će se blokada rada FF-a ponoviti i šta bi mogli biti razlozi za to?

STUDENTSKO ORGANIZOVANJE:

40. Od koga danas u Srbiji najviše zavisi ostvarivanje studentskih prava?
41. Kakva bi, prema Vašem mišljenju, trebalo da bude uloga studenata u donošenju odluka vezanih za rad fakulteta?
42. Da li Zakon o visokom obrazovanju, Statut Univerziteta i Statut FF-a pružaju dovoljno mogućnosti studentima da se bore za ostvarivanje svojih prava?
43. Šta mislite o Studentskom parlamentu kao kanalu za ostvarivanje studentski prava?
44. Da li mislite da je blokada legitimno sredstvo borbe za ostvarivanje studentski prava?

45. Koji su, po Vama, (još) legitimni načini borbe za studentska prava?
46. Šta mislite o neformalnim oblicima samoorganizovanja studenata u cilju zaštiti studentskih prava? Šta mislite o Plenumu-Zboru kao obliku samoorganizovanja studenata?

ORGANIZACIJA STUDIJA:

47. Šta Vi podrazumevate pod bolonjskim režimom studija?
48. Šta Vi vidite kao prednost, a šta kao manu bolonjskog režima studija?
49. Da li se po Vašem mišljenju u Srbiji ispravno primenjuje bolonjski režim studija?
50. Kakvo je Vaše mišljenje o primeni bolonjskog režima studija na Filozofskom fakultetu?
51. Da li treba menjati Zakon o visokom obrazovanju i, ako mislite da treba, u kom smeru bi reforma visokog obrazovanja trebalo da ide?
52. Koliku slobodu imaju profesori u organizovanju svojih kurseva i kreiranju nastavnog plana i programa?
53. Kako ocenjujete opterećenost studenata u okviru bolonjskog režima studija na Vašem odeljenju? (Izraziti stavove o obaveznom pohađanju nastave, predisipitnim obavezama)
54. Kako cenite šanse studenata FF-a da deo studija realizuju na drugom fakultetu (u drugom gradu ili državi)?
55. Da li mislite da su troškovi na fakultetu opravdani? (Ovo se odnosi na materijalne troškove kao što su: ispitne prijave, preuzimanje dokumenata, izdavanje diploma, ispis sa fakulteta, prijava za konkurs za upis na fakultet)
56. Da li mislite da studenti dobijaju adekvatnu uslugu za novac koji izdvajaju za studentske troškove?
57. Kakve su po Vašem mišljenju školarine na FF-u? Da li bi ih trebalo ukinuti, smanjiti, povećati ili ostaviti iste?

3. Osnova za razgovor za članove uprave

OSNOVNE INFORMACIJE:

1. Zvanje ispitanika _____

BLOKADA FF-a 2014. GODINE:

2. Šta je po Vašem mišljenju bio uzrok blokade rada FF-a?
3. Ko je bio najzaslužniji za blokadu rada FF-a?
4. Koje biste grupe izdvojili u toku blokade?
5. Šta mislite o organizatorima blokade rada FF-a? Koji su njihovi motivi?

6. Šta mislite o drugim studentima koji su učestvovali u blokadi? Koji su njihovi motivi i načini delovanja?
7. Šta mislite o studentima koji su se protivili blokadi (deblokaderima)? Koji su njihovi motivi i načini delovanja?
8. Šta mislite o studentima koji su bili suzdržani? Koji su njihovi motivi?
9. Da li je bilo studenata ili nekih drugih lica koji su učestvovali u blokadi rada FF-a? Šta mislite o tome?
10. Da li je bilo nasilja u toku blokade i, ako jeste, kakvo je bilo i prema kome je bilo usmereno?
11. Da li ste se osećali ugroženo tokom blokade? Ukoliko jeste, da li mislite da se još neko osećao ugroženo?
12. Da li je blokada rada FF-a korišćena u ideološke svrhe i, ako jeste, koje?
13. Da li su neke organizacije stajale iza blokade rada FF-a i, ako jesu, šta mislite o njima i njihovom učešću?
14. Šta mislite o studentskim zahtevima?
 - a. Da li mislite da je zahtev da se budžetskim studentima prijavljivanje preko 60 bodova ne naplaćuje, kao i da im se ne oduzima mogućnost da prijavljuju preko 70 bodova bio opravdan? Zašto?
 - b. Da li mislite da je zahtev da se vrate budžetski finansirane produžene godine za sve studente koji su ostvarili budžet upisujući četvrtu godinu bio opravdan? Zašto?
 - c. Da li mislite da je zahtev da prva ispitna prijava bude besplatna za sve studente, a druga i svaka naredna da košta 100 dinara bio opravdan? Zašto?
 - d. Da li mislite da je zahtev za prekid naplaćivanja prijavljivanja godine studentima sa preko 60 bodova bio opravdan? Zašto?
 - e. Da li mislite da je zahtev za vraćanje budžetski finansirane produžene godine za sve studente koji su na budžetu upisali četvrtu godinu bio opravdan? Zašto?
 - f. Da li mislite da je zahtev da studenti iz 2006. godine nastave da studiraju po statutu iz te godine bio opravdan? Zašto?
15. Da li je bilo moguće odmah izaći u susret studentskim zahtevima?
16. Šta mislite o reakcijama Vaših kolega sa FF-a povodom blokade?
17. Zašto ste se obratili javnom tužiocu i podigli krivične i disciplinske prijave protiv studenata koji su učestvovali u blokadi?
18. Zašto blokada nije okončana ranije?
19. Kakva je bila komunikacija između uprave i profesora u toku blokade?
20. Kako vidite angažman profesora tokom blokade?
21. Da li mislite da su profesori mogli da utiču na tok blokade i na koji način?

22. Kakva je bila komunikacija između uprave i zvaničnih studentskih organa tokom blokade?
23. Kakva je bila komunikacija između uprave i predstavnika neformalnih oblika samoorganizovanja studenata?
24. Šta, po Vama, razlikuje prošlogodišnju blokadu od ranijih protesta na Filozofskom fakultetu?
25. Da li ste u toku blokade komunicirali sa medijima? Ukoliko jeste, koliko ste zadovoljni tom saradnjom?
26. Da li ste učestvovali u nekoj studentskoj blokadi? Ako niste, zašto niste? Ako jeste, u kojoj, na koji način i zašto?
27. Kako ocenjujete ishode blokade rada FF-a? (*Ovo na pitanje se odnosi na mišljenje o: disciplinskim prijavama, produžetku semestra, gubljenju ispitnog roka; pozitivnim ishodima: ispunjenje zahteva, druga besplatna prijava ispita, peta godina o trošku budžeta za dve generacije.*)
28. Da li mislite da se nešto na FF-a promenilo nakon protesta?
29. Da li su se promenili Vaši stavovi o blokadi od vremena njenog dešavanja do danas i, ako jesu, u čemu se ta promena sastoji?
30. Da li je blokada promenila Vaše stavove o studentima FF-a i ako jeste, na koji način?
31. Da li mislite da je blokada naštetila ugledu FF-a i ako jeste, koji događaji su Najviše uticali na to?
32. Da li mislite da će se blokada rada FF-a ponoviti i šta bi mogli biti razlozi za to?

STUDENTSKO ORGANIZOVANJE:

33. Od koga danas u Srbiji najviše zavisi ostvarivanje studentskih prava?
34. Kakva bi, prema Vašem mišljenju, trebala da bude uloga studenata u donošenju odluka vezanih za rad fakulteta?
35. Da li Zakon o visokom obrazovanju, Statut Univerziteta i Statut FF-a pružaju dovoljno mogućnosti studentima da se bore za ostvarivanje svojih prava?
36. Šta mislite o Studentskom parlamentu kao kanalu za ostvarivanje studentskih prava?
37. Da li mislite da je blokada legitimno sredstvo borbe za ostvarivanje studentskih prava?
38. Koji su, po Vama, (još) legitimni načini borbe za studentska prava?
39. Šta mislite o neformalnim oblicima samoorganizovanja studenata u cilju zaštite studentskih prava? Šta mislite o Plenumu-Zboru kao obliku samoorganizovanja studenata?

ORGANIZACIJA STUDIJA I BOLONJA:

40. Šta Vi podrazumevate pod bolonjskim režimom studija?
41. Šta Vi vidite kao prednost, a šta kao manu bolonjskog režima studija?
42. Da li se po Vašem mišljenju u Srbiji ispravno primenjuje bolonjski režim studija?
43. Kakav je stav uprave o primeni bolonjskog režima studija na Filozofskom fakultetu?
44. Od čega smatrate da zavisi implementacija bolonjskog režima studija na FF-u?
45. Koje su trenutno najveće prepreke sa kojima se uprava suočava u sprovođenju bolonjskog režima studija?
46. Da li treba menjati Zakon o visokom obrazovanju i, ako mislite da treba, u kom smeru bi reforma visokog obrazovanja trebalo da ide?
47. Koliku slobodu ima fakultet u organizovanju studija i kreiranju nastavnog plana i programa?
48. Da li Filozofski fakultet može da se izbori sa konkurencijom postojećih privatnih fakulteta? Koje su mane, a koje prednosti našeg fakulteta na tržištu?
49. Da li mislite da su troškovi studija na fakultetu opravdani?
50. Da li mislite da studenti dobijaju adekvatnu uslugu za novac koji izdvajaju za studentske troškove? (*Ovo se odnosi na materijalne troškove kao što su: ispitne prijave, preuzimanje dokumenata, izdavanje diploma, ispis sa fakulteta, prijava za konkurs za upis na fakultet.*)
51. Kakve su po Vašem mišljenju školarine na FF-u? Da li bi ih trebalo ukinuti, smanjiti, povećati ili ostaviti iste?

PRILOG BR. 2: HRONOLOGIJA DOGAĐANJA (SEPTEMBAR–DECEMBAR 2014)

Isidora Petrović
Hristina Cvetinčanin Knežević

Nastavno-naučno veće 26. juna 2014. donosi odluku o dodatnim troškovima:

- (1) Svi studenti će uplaćivati srazmeran deo školarine za dodatnih 10 ESPB poena.
- (2) Za ispitne prijave će se, umesto dosadašnjih 420, plaćati 460 dinara, što predstavlja naknadu za polaganje iz drugog i svakog sledećeg puta.

Sa ovom informacijom studenti su upoznati tek u septembru mesecu. Dalje su događanja tekla ovako:

- 24. 09.** Studentsku parlament traži od Uprave:
Da se budžetskim studentima ne naplaćuje prijava predmeta preko 60 ESPB i da im se omogući prijavljivanje predmeta preko 70 ESPB.
Da se iz budžeta finansira tzv. produžena godina za sve studente koji su četvrtu godinu upisali na teret budžeta.
Da prva prijava ispita bude besplatna, a da se svaka sledeća naplaćuje 100 dinara.
- 29.09.** Grupa studenata se okuplja da izrazi svoje nezadovoljstvo uslovima studiranja i podršku zahtevima Studentskog parlamenta upravi fakulteta.
Na sajtu Filozofskog fakulteta je objavljeno saopštenje u kome se navodi da su studenti napali službenika Fakulteta. Studenti tvrde da su oni ti koji su napadnuti, odnosno fizički sprečeni da razgovaraju i da postoje snimci sigurnosnih kamera i mobilnih telefona koji mogu to da dokažu.
Dekanski kolegijum fakulteta saopštava da je protiv vinovnika događaja podneta krivična prijava.
Na ovo studenti reaguju svojim saopštenjem: „Poštovana Upravo, skupu koji nazivate grupom studenata (automatski umanjujući njen značaj i brojnost) bolje pristaje naziv ‘studenti Filozofskog fakulteta’ među kojima su i legitimno izabrani predstavnici. Ovi studenti želeli su da dobiju priliku da razgovaraju o uslovima svojih studija. To im je (opet) bilo onemogućeno. Zašto svaki put kada studenti žele da razgovaraju, vi samo pojačate obezbeđenje? Time ih sami karakterišete kao nasilne bez osnova. Kada je dijalog onemogućen, na kraju uvek ostane mogućnost pregleda sigurnosnih snimaka, kao i snimaka studenata koji su incident snimali, gde se može uočiti

kako je do sukoba došlo. Na kraju, dodajemo da oštro osuđujemo etiketiranje ovog skupa kao primitivnog i nasilnog, kao i napad na studente od strane obezbeđenja, a ne suprotno kako se navodi. Ako je fakultet spreman da zaštiti svoje radnike i studente, možda je vreme da to zaista i učini“.

- 01.10.** Studentski parlament podržava blokadu i samoorganizovane studente, a kao ključni zahtev navodi besplatno prijavljivanje preko 60 ESPB.
- 06–07.10.** SKONUS (Studentska konferencija univerziteta Srbije) organizuje proteste u Nišu, Beogradu, Kragujevcu, Novom Pazaru, Kosovskoj Mitrovici i Novom Sadu. Samoorganizovani studenti Filozofskog fakulteta u Beogradu smatraju da angažovanje SKONUS-a predstavlja „izdaju“.
- 9.10.** Samoorganizovani studenti blokiraju Filozofski fakultet zahtevajući ispunjenje svojih zahteva:
 Da se budžetskim studentima prijavljivanje preko 60 bodova ne naplaćuje, kao i da im se ne oduzima mogućnost da prijavljuju preko 70 bodova.
 Da se vrate budžetski finansirane produžene godine za sve studente koji su ostvarili budžet upisujući četvrtu godinu.
 Da prva ispitna prijava bude besplatna za sve studente, a druga i svaka naredna da košta 100 dinara.
 Da se studentima sa preko 60 bodova ne naplaćuje prijavljivanje godine.
 Da se vrate budžetski finansirane produžene godine za sve studente koji su na budžetu upisali četvrtu godinu.
 Sa studenti iz 2006. godine nastave da studiraju po statutu iz te godine.
- 10.10.** Ministarstvo upućuje fakultetima preporuku da školarina treba da obuhvata:
 sve oblike nastave predviđene programom
 najmanje dva izlaska na ispit
 sve predispitne obaveze predviđene programom
 prijavu, izradu i odbranu završnog rada
 administrativne troškove za upis školske godine.
 Ministarstvo preporučuje da se omogući produžetak studentima koji su prvu godinu upisali 2006/2007. godine, kao i da studenti koji su upisali studije 2010/2011 i 2011/2012, a 2013/2014 imali status finansiranog iz budžeta, imaju pravo na budžetsku „produženu godinu“.
- 10.10.** Privatno obezbeđenje je izbacilo novinare „Blica“ i „Večernjih novosti“ sa Filozofskog fakulteta pošto su pokušali da uđu na konferenciju koju su organizovali samoorganizovani studenti: „Obezbe-

đenje je tražilo da pokažemo akreditacije, a kada smo ih pokazali, rekli su da to nisu prave, jer prave akreditacije može da da samo uprava fakulteta“. Nakon toga, telefonskim razgovorom je dogovoreno da dekan Miloš Arsenijević primi sve novinarske ekipe, a razgovoru su prisustvovali i prodekanica za nastavu Danijela Stefanović i prodekan za nauku Vojin Nedeljković.

(<http://www.blic.rs/vesti/drustvo/blokada-filozofskog-uprava-hoce-da-ispuni-deo-zahteva/2xntzcj>, pristupljeno 05.04.2017)

- 21.10. Dekan donosi odluku o nenaplaćivanju dodatnih 10 ESPB budžetskim studentima, kao i 75 ESPB ako im je do kraja ostalo toliko.
- 23.10. Profesor Vasilije Gvozdenović, prodekan za finansije, pokušava da fotografiše studente u blokadi, dolazi do manjeg koškanja sa privatnim obezbeđenjem. Ovaj incident se dešava nakon što je uprava pokušala da održi sednicu u amfiteatru koji je bio pod „barikadama“ – jednim transparentom i stolicama.
(<http://www.blic.rs/vesti/drustvo/blokada-filozofskog-profesor-fotografisao-studente-koji-protestuju/z7fxvh0>, pristupljeno 05.04.2017)
- 29.10. Dvoje studenata Filozofskog fakulteta dobijaju telegrame sa obaveštenjem da je protiv njih pokrenut disciplinski postupak zbog misterioznog događaja koji se odigrao na fakultetu 24.10.2014. na osnovu člana 9, tačka 6 Pravilnika o disciplinskoj odgovornosti studenata Univerziteta u Beogradu. Tačka 6 člana 9 odnosi se na „izazivanje tuče ili učestvovanje u tuči u prostorijama Univerziteta, odnosno fakulteta, ili u dvorištu, kao i izazivanje nereda na tim mestima“.
Donesena odluka o budžetskoj „produženoj“ za generacije 2010/2011, a u kasnijem izveštaju Ministarstvo smatra da je ovo sprovedeno saglasno sa preporukom.
- 30.10. Samoorganizovani studentski pokret (SSP) reaguje na disciplinske prijave podnete protiv studenata i smatra „da su ove prijave samo poslednji pokušaj Uprave Filozofskog fakulteta da obeshrabri studente koji već tri nedelje blokiraju nastavu na tom fakultetu, jer optuženi studenti niti su izazivali tuče i nereda, niti su u bilo čemu takvom učestvovali. Jedino što je kod ovo dvoje redovnih budžetskih studenata moglo da zasmeta Upravi jeste njihova aktivnost u okviru blokade nastave, odnosno njihovo odbijanje da čutke prihvate nepravdu“. SSP „najoštrije osuđuje ovakvo tretiranje studenata“
- 03.11. Naplata ispita od 460 RSD, za treće i svako sledeće polaganje.
- 09.11. Samoorganizovani studentski pokret na Zboru izglasava podršku radnicima: „Na studentskom zboru blokiranog Filozofskog fakulteta u Beogradu 4.11.2014. studenti i studentkinje su doneli odluku da se povežu sa radnicima u štrajku i da pokrenu zajedničke proteste protiv sramnih mera štednje kako bi se izborili za svoje interese! ZAJEDNIČKOM BORBOM, DO POBEDE!“

- 14–18.11. Izlaze zvanična saopštenja studenata koji se protive blokadi. Na društvenim mrežama u međuvremenu se zaoštrava rasprava između „blokadera i deblokadera“, pojedinim ljudima se upućuju direktne pretnje.
- 14.11. Prema izveštaju Dekanskog kolegijuma, policija je pozvana jedanput.
- 21.11. Poziv Dekana na zbor u Kapetan Mišinom zdanju, da se izglasa kraj blokade.
- 25.11. Dekan kaže za RTS da nepoznati ljudi blokiraju fakultet i da sa njima ne može da komunicira: „Sa ovima koji su sada u zgradi ne možemo da komuniciramo, ne znamo ko su ti ljudi, oni su prosto upali kada je ona bila zatvorena. To su za nas nepoznati ljudi“
(<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1761593/Dekan%3A+Fakultet+blokiraju+nepoznate+osobe.html>, pristupljeno 05.04.2017).
- 26.11. Samoorganizovani studentski pokret izdaje saopštenje o pozivanju policije na Filozofski fakultet: „Danas oko 12:15 dekan Filozofskog fakulteta Miloš Arsenijević i sekretar fakulteta Slobodan Ivaneža pozvali su policiju sa pričom da su studenti navodno ukrali 11 vrata od prostorija na blokiranom fakultetu. (...) Sve ovo dešava se manje od dva sata pred protest protiv represije koji su na Platou zakazali studenti iz Samoorganizovanog studentskog pokreta 2014 koji skoro 50 dana blokiraju Filozofski fakultet u Beogradu.“
Ministar prosvete Srđan Verbić daje izjavu novinarima da „Ako potraje blokada, školska godina će biti prekinuta“
(<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/drustvo/1761656/ugrozena-godina-na-filozofskom-fakultetu.html>, pristupljeno 05.04.2017).
- 28.11. U završnom izveštaju Ministarstvo predlaže razmatranje smanjenja naplate prijave ispita, ali da je zahtev studenata generalno ispunjen. Smatraju da je neosnovan zahtev studenata za šest ispitnih rokova. Takođe, stava su da Naučno-nastavničko veće treba da razmotri zahtev o zadržavanju predviđenog broja budžetskih mesta za prvu godinu master studija. Zaključak je da nema razloga za nesmetano obavljanje nastave na Filozofskom.
Dekan kaže na konferenciji za štampu da neće pregovarati sa studentima dok fakultet ne bude deblokiran, kao i da se „broj krivičnih prijava protiv studenata stalno povećava“
(<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/drustvo/1764633/arsenijevic-sve-vise-prijava-protiv-studenata.html>, pristupljeno 05.04.2017).
- 29.11. Dekan daje izjavu medijima da je prestanak blokade fakulteta izglasao tog dana: „Obaveštavam da je većina studenata izglasala da se blokada prekine, a većina studentskih zahteva je ispunjena, te će nastava početi u ponedeljak u 12 sati“

- (<http://www.blic.rs/vesti/beograd/dekan-odblokiran-filozofski-fakultet-nastava-pocinje-u-ponedeljak-u-12-sati/k40pzkp>, pristupljeno 05.04.2017).
- 01.12.** Dekan daje izjavu da su podnete krivične prijave zbog nasilničkog ponašanja prema profesorima protiv studenata koji blokiraju fakultet – „Nasrtaj na jednog profesora dogodio se juče kada je pokušao da održi predavanje. Tom istom profesoru i prekjuče je prekinuta nastava. Čoveku je pozlilo, skočio mu je pritisak tako da smo morali da zovemo Hitnu pomoć koja ga je odvezla u Urgentni centar“. U istom intervjuu datom Tanjugu navodi da je do sada podneto 17 disciplinskih prijava zbog ometanja rada fakulteta. Filozofski fakultet je 50 dana u blokadi
(<http://www.dnevnik.rs/drustvo/napad-na-profesora-na-filozofskom-koji-je-drzao-nastavu>, pristupljeno 05.04.2017).
- 02.12.** Okončana blokada. Dekan poziva zaposlene i studente da dođu na predavanja
- 03.12.** Dekan donosi odluku da se može prijaviti maksimalno 72 ESPB za budžetske studente bez nadoknade.
- 09.12.** Studenti organizuju protest kako bi ukazali da nisu ispunjeni svi zahtevi ali i da uprava još uvek nije povukla disciplinske i krivične prijave protiv pojedinih studenata.
(<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/drustvo/1771477/novi-protest-studenata-filozofskog.html>, pristupljeno 05.04.2017)
- 26.12.** Na filozofskom fakultetu je prekinuta nastava a oko 70 studenata zahteva da se povuku disciplinske prijave podignute protiv njihovih kolega zbog prethodnih protesta, kao i da se smanje cene školarina. Studentski parlament se ne slaže sa stavom o reblokadi.
(<http://www.blic.rs/vesti/beograd/uprkos-dogovoru-filozofski-fakultet-u-beogradu-danas-ponovo-blokiran/2z5ryfs>, pristupljeno 05.04.2017)
- 09.01.2015.** Studentski parlament poziva studente na nastavu.

**PRILOG BR. 3:
ODLUKE I SAOPŠTENJA ORGANA FAKULTETA**

1. Protest Ministarstvu unutrašnjih poslova (01.10.2014)

Filozofski fakultet u Beogradu je 01.10.2014. godine uputio protest Ministarstvu unutrašnjih poslova, Odeljenju Stari grad zbog toga što je dana 30. septembra 2014. godine između 11.00 i 12.00 časova dvoje uniformisanih policajaca ušlo u zgradu Filozofskog fakulteta bez poziva i odobrenja dekana Fakulteta, čime je prekršen član 7. Zakona o visokom obrazovanju i zahtevao da se povreda akademskog prostora više ne ponovi.

**2. Obaveštenje za studente koji studiraju po Statutu 2006 i 2009,
a koji su školske 2013/2014. godine upisali osmu
godinu studiranja (1.10)**

Na osnovu člana 215. i 217. stav 1. alineja 1. Statuta Filozofskog fakulteta u Beogradu, donosim sledeću

O D L U K U

Studentima osnovnih studija upisanim školske 2006/2007. godine, koji studiraju po Statutu 2006 i 2009, a koji su školske 2013/2014. godine upisali osmu godinu studiranja i kojima je do kraja studija ostalo više od 30 ESPB bodova, prestaje status studenta na ovim studijama 30.09.2014. godine.

Studenti iz stava 1. ove odluke imaju pravo da se upišu isti ili sličan studijski program, bez polaganja prijemnog ispita, na lični zahtev, uz priznavanje položenih ispita, u skladu sa članom 89b. Statuta Univerziteta i ovom odlukom i pod sledećim uslovima:

- ako su ostvarili najmanje 60 ESPB bodova na studijskom programu prvog stepena na kome je bio upisan;
- ako se upiše u statusu samofinansirajućeg studenta;
- ako mu Nastavno-naučno veće na predlog matičnog odeljenja izvrši priznavanje položenih predmeta i utvrdi broj priznatih ESPB bodova.

Student kome se odobri upis u skladu sa ovom odlukom ima pravo da:

- završi studije po studijskom programu po kome je studirao u školskoj 2013/2014. godini;
- preostale ispite položi bez obaveze pohađanja nastave i izvršenja predispitnih obaveza, odnosno predispitne obaveze izvršene na studijskom programu na kome je studirao biće priznate;

- preostale ispite polaže u redovnim ispitnim rokovima, kao i dodatnim novembarskim i aprilskim ispitnim rokom ako budu organizovani;
- ove studije završi u dvostrukom broju školskih godina preostalih za realizaciju ovako upisanog studijskog programa.

Student kome se odobri upis u skladu sa ovom odlukom zadržava status samofinansirajućeg studenta do kraja studija.

Student može da se upiše na studije u skladu sa ovom odlukom samo jedanput. Upis ovih studenata obaviće se u drugoj polovini oktobra 2014. godine u terminima koji će biti naknadno određeni i objavljeni.

Student kome se odobri upis u skladu sa ovom odlukom ne ubraja se u odobreni broj studenata za određeni studijski program.

PRODEKAN ZA NASTAVU FILOZOFSKOG FAKULTETA
Prof. dr Danijela Stefanović

3. Molbe za promenu prijave predmeta za slušanje i/ili polaganje (8.10.2014)

Molbe za promenu prijave predmeta za slušanje i/ili polaganje u tekućoj školskoj godini se ne naplaćuju. Studentima koji su uplatili taksu u visini od 500 dinara novac će biti prebačen u kasu za prijavu ispita.

Uz izvinjenje zbog nastalog nesporazuma i proizašlih neugodnosti,

srdačno,
prof. dr Danijela Stefanović
prodekan za nastavu

4. Odluka o ponovnom upisu na osnovne studije (9.10.2014)

Studenti koji imaju pravo da se ponovo upišu na isti ili slični studijski program, bez polaganja prijemnog ispita, na lični zahtev uz priznavanje položenih ispita u skladu sa članom 89b. izmena i dopuna Statuta Univerziteta i odluka prodekana za nastavu 05/2-7 br. 1368/1, 05/2-7 br. 1368/2 i 05/2-7 br. 1368/3 od 01.10.2014. godine, mogu da se upišu od 20. do 31.10.2014. godine na šalterima Studentske službe od 12,00 do 15,00 časova.

Studenti iz stava 1. ove odluke su obavezni da preuzmu zahtev za ponovni upis na šalteru 5 Studentske službe u periodu od 13. do 31.10.2014. godine od 12,00 do 15,00 časova. Zahtevi se popunjavaju u dva primerka i podnose odgovarajućem referentu Studentske službe prilikom upisa.

Studenti iz stava 1. ove odluke su obavezni da završe studije koje su upisali u sledećim rokovima:

studenti osnovnih studija kojima je do završetka studija preostalo:

- do 60 ESPB bodova, u roku od dve školske godine;

- do 120 ESPB bodova, u roku od četiri školske godine;
- do 179 ESPB bodova, u roku od šest školskih godina.

PRODEKAN ZA NASTAVU FILOZOFSKOG FAKULTETA
Prof. dr Danijela Stefanović

5. Saopštenje Dekanskog kolegijuma Filozofskog fakulteta (13.10)

U noći između subote i nedelje, na Filozofskom fakultetu, čija se zgrada već nekoliko dana nalazi pod kontrolom studenata koji sprovode protestnu blokadu Fakulteta, nepoznata grupa mladića s fantomkama prodrla je u zgradu i izazvala incident u kojem je povređen jedan od učesnika u protestu. Sledeće noći sličan incident je sprečen zahvaljujući blagovremenoj intervenciji policije na Platou ispred Fakulteta.

Dekanski kolegijum Filozofskog fakulteta oštro osuđuje ovaj incident i protivi se svakom vidu nasilnog i opstruktivnog delovanja. Protiv nepoznatih izvršilaca jučerašnjeg krivičnog dela Fakultet je podneo prijavu nadležnim organima.

6. Saopštenje Dekanskog kolegijuma Filozofskog fakulteta u Beogradu (16.10.2014)

Dana 15. oktobra Dekan Filozofskog fakulteta prof. dr Miloš Arsenijević obavestio je Studenta prodekana Milicu Milašinović i dvojicu studenata iz grupe koja od početka semestra sprovodi blokadu Fakulteta, Miloša Marića i Uroša Kiriljuka, o predstojećim odlukama Dekanskog kolegijuma u vezi sa zahtevima studenata, preporukama nadležnog ministarstva i stavovima Senata Univerziteta u Beogradu.

Prihvatiće se preporuka Ministarstva i stav Senata da se u sklopu redovnih troškova studija svaki ispit može besplatno polagati po dva puta.

Budžetski student koji je u prethodnoj godini studija ostvario 60 ESP bodova moći će u narednoj godini da prijavi do 70 bodova bez dodatnih troškova.

Student će moći godišnje da prijavi i do 75 ESP bodova ako mu toliko nedostaje do kraja studija.

Ranijom odlukom Fakulteta u skladu sa Statutom Univerziteta, studentima koji su se na studije upisali 2006. godine omogućen je produžetak studija za jednu školsku godinu ili ponovni upis istih studija bez promene studijskog programa uz plaćanje trećine vrednosti ESP boda.

S obzirom na normativne i stvarne mogućnosti, preporuke Ministarstva i stav Senata, Dekanski kolegijum procenjuje da će se ovim odlukama u najvećoj meri udovoljiti zahtevima studenata, te poziva studente koji blokiraju Filozofski fakultet da prekinu blokadu i omoguće normalan rad ustanove.

7. Saopštenje Dekanskog kolegijuma povodom zahteva da se na Filozofskom fakultetu ne naplaćuje prijavljivanje predmeta preko 60 ESP bodova (17.10)

Po Zakonu o visokom obrazovanju, student treba da ostvari 60 ESP bodova da bi se u narednoj školskoj godini finansirao iz budžeta. Izmenama i dopunama tog zakona studentima je privremeno, u više navrata, omogućavano da se finansiraju iz budžeta na osnovu ostvarenih 48 ESP bodova.

Iako iz toga ne proizlazi nikakvo dalje pravo, Filozofski fakultet je pre nekoliko godina, pri prelasku na kreditni sistem studiranja, učinio još jedan ustupak: studenti koji su ostvarili 48 ESP bodova mogli su besplatno da prijavljuju predmete za više od 60 bodova. U međuvremenu, statistika je pokazala da, počev od školske 2010/2011. godine, oko 60% studenata nije ostvarilo ni 48 bodova; oko 30% studenata ostvarilo je između 48 i 60 bodova; oko 10% studenata ostvarilo je preko 60 bodova.

Besplatno prijavljivanje preko 60 ESP bodova onim studentima koji nisu ostvarili ni 48 bilo je i ostalo nemoguće po zakonu. Što se tiče onih koji su ostvarili 60 ili više bodova, njima je besplatno prijavljivanje predmeta iznad te kvote bilo i ostalo dopušteno po odlukama Fakulteta.

Ostaje, dakle, jedino pitanje zašto je onima koji su ostvarili između 48 i 60 ESP bodova prijavljivanje preko kvote dozvoljeno samo uz novčanu naknadu. To je učinjeno zato da bi se onemogućila zloupotreba sistema studiranja. Naime, studenti su masovno prijavljivali znatno više bodova od broja koji su ostvarivali u toj školskoj godini, pa u sledećoj godini koristili prijavljene a neostvarene bodove da bi izbegli plaćanje srazmernog dela školarine. Na primer, u školskoj 2013/14. godini 986 budžetskih studenata prijavilo je preko 60 bodova; na drugoj strani, ukupno 276 studenata (budžetskih i samofinansirajućih) ostvarilo je preko 60 bodova. Šteta koju trpimo po ovoj liniji znatno otežava naš finansijski položaj, jer po svakom studentu koji prijavi 10 bodova više nego što ostvari Fakultet gubi 13.460 dinara godišnje, što znači da smo u školskoj 2013/14. godini bili preko 9.000.000 dinara na gubitku.

Pošto je ovo uočeno, na Fakultetu je sproveden redovan postupak izmene Pravilnika o prijavljivanju predmeta. Po odluci Naučno-nastavnog veća iz juna ove godine, budžetski studenti koji u prethodnoj školskoj godini nisu ostvarili preko 60 ESP bodova moraju sami snositi troškove za prijavljivanje predmeta preko kvote 60.

8. Saopštenje Dekanskog saveta Filozofskog fakulteta u Beogradu o okončanju blokade nastave (20.10.2014)

Na samom početku ove školske godine Filozofski fakultet se suočio sa protestnom blokadom nastave od strane jedne grupe studenata. Taj protest vezan je za četiri zahteva koji su stavljeni pred upravu Fakulteta.

Dekanski kolegijum, Dekanski savet i druga tela Fakulteta u više navrata su razmatrali postavljene zahteve i vodili razgovore s predstavnicima studenata. O

svemu što je Fakultet pritom video kao moguća rešenja studenti i javnost obavesteni su nizom saopštenja.

Odlukama donesenim u skladu s nedavnim preporukama nadležnog ministarstva i stavovima Senata Univerziteta, Filozofski fakultet je učinio sve što je pod važećim normativnim i stvarnim uslovima moguće da se našim studentima obezbedi efikasno i kvalitetno studiranje. Od postavljenih zahteva tri su rešena: studentima upisanim 2006. godine omogućeno je da nastave studiranje po statutu iz 2006; omogućeno je da se svaki ispit besplatno prijavljuje po dvaput (umesto po jedanput, kao dosad); budžetsko finansiranje pete godine studiranja biće omogućeno odlukom Vlade RS po preporuci Ministarstva. Što se tiče četvrtog zahteva, da se budžetskim studentima omogući besplatno prijavljivanje preko 60 ESP bodova, on je ispunjen za studente koji u prethodnoj školskoj godini ostvare 60 bodova.

Dekanski savet Filozofskog fakulteta smatra da time prestaje svaki razlog za dalju blokadu nastave. Stoga će se počev od utorka 21. oktobra na Fakultetu obezbediti tehnički uslovi za redovnu nastavu.

Svaka dalja opstrukcija nastavnih i drugih aktivnosti biće sankcionisana vođenjem disciplinskih, prekršajnih ili krivičnih postupaka protiv pojedinaca koji budu protivzakonito ometali rad Fakulteta.

Dekanski savet poziva nastavnike i studente Filozofskog fakulteta da u utorku 21. oktobra nastave s redovnim održavanjem i pohađanjem časova na svim nivoima studija.

9. Pismo Dekanskog kolegijuma Filozofskog fakulteta Rektorskom kolegijumu Univerziteta u Beogradu (21.10.2014)

Dekanski kolegijum našeg fakulteta uputio je Rektorskom kolegijumu našeg univerziteta pismo sledeće sadržine:

Poštovani Gospodine Rektore, uvažene Kolege Prorektori,

Kao što vam je poznato, Filozofski fakultet se na samom početku ove školske godine suočio s protestnom blokadom nastave od strane jedne grupe studenata. Taj protest bio je vezan za četiri zahteva koji su stavljeni pred upravu Fakulteta.

Dekanski kolegijum, Dekanski savet i druga tela Filozofskog fakulteta u više navrata su razmatrali postavljene zahteve i vodili razgovore s predstavnicima studenata.

Ishod tog procesa je naša odluka da postupimo u skladu s nedavnim preporukama nadležnog ministarstva i stavovima Senata Univerziteta. Filozofski fakultet, dakle, planira da učini sve što je pod važećim normativnim i stvarnim uslovima moguće da se našim studentima obezbedi efikasno i kvalitetno studiranje. Od postavljenih zahteva, tri smo ponudili da rešimo ovako:

- studentima upisanim 2006. godine dopustiće se da nastave studiranje po statutu iz 2006;
- omogućiće se besplatno prijavljivanje svakog ispita po dvaput (umesto po jedanput, kao dosad);

- budžetsko finansiranje pete godine studiranja biće, po prilici, omogućeno odlukom Vlade RS na osnovu preporuke Ministarstva.

Što se tiče četvrtog zahteva, da se budžetskim studentima omogući besplatno prijavljivanje preko 60 ESP bodova, on će biti ispunjen za studente koji u prethodnoj školskoj godini ostvare 60 bodova.

Na juče održanoj sednici, Dekanski savet Filozofskog fakulteta ocenio je da su prestali razlozi za dalju blokadu nastave, te pozvao nastavnike i studente da danas nastave s redovnim održavanjem i pohađanjem časova na svim nivoima studija.

Shodno tome, našoj tehničkoj službi naloženo je da očisti i raspremi zgradu Fakulteta kako bi se obezbedili tehnički uslovi za redovnu nastavu.

Jutros na početku redovnog radnog vremena naša tehnička služba suočila se s opstrukcijom od strane nekoliko desetina lica koja se izdaju za studente Filozofskog fakulteta ali ne pristaju na proveru identiteta. Nameštaj i drugi inventar rastavljen je, razvučen i iskorišćen za postavljanje barikada na vratima i stepeništima po zgradi. Učionice su neke blokirane lancima i katancima, a neke zaposednute.

Cela nova zgrada Filozofskog fakulteta, neodržavana već nedeljama, sad se nalazi u stanju nesnosnom, nedostojnom i opasnom po zdravlje i bezbednost radnika, studenata i posetilaca: učionice i hodnici su puni smeća, toaleti zaudaraju, inventar svakim danom trpi nova oštećenja, protivpožarni putevi su zakrčeni, a nepoznata lica su u nekim trenucima kršila pravila bezbednosti i izlagala se opasnosti izlazeći na krov zgrade. Na pokušaje da se stvari dovedu u red, samozvani „samoorganizovani pokret studenata“ reaguje nervozno i agresivno, u maniru navijačke rulje, sve na ime toga da se ne dopusti „razbijanje blokade“.

Filozofski fakultet nikome ne spori pravo na protest, a najmanje studentima – čak ni onima koji ne pamte doba kad su protesti na Filozofskom fakultetu bili sasvim drugačiji od ovog njihovog: principijelni, nesebični i istinoljubivi. Međutim, naša ustanova je odlučna u nameri da ispuni svoje obaveze prema svim učesnicima u obrazovnom procesu, te i prema državi kao svom osnivaču. Zato će Filozofski fakultet vrlo uporno nastojati na tome da svaka dalja opstrukcija nastavnih i drugih aktivnosti bude sankcionisana vođenjem odgovarajućih disciplinskih, prekršajnih ili krivičnih postupaka protiv pojedinaca koji budu protivzakonito ometali rad Fakulteta.

Izražavajući spremnost da se radi zaštite od nasilja poslužimo svim zakonitim sredstvima, molimo vas, poštovani Gospodine Rektore i uvažene Kolege Prorektori, da nam u tome hitno pružite javnu i stvarnu podršku.

10. Sa Nastavno-naučnog veća Filozofskog fakulteta (24.10.2014)

Odlukom donesenom na sednici 23. oktobra 2014. Nastavno-naučno veće Filozofskog fakulteta obavezuje nastavnike i poziva studente da redovno dolaze na nastavu. Veće upozorava da, ako bi potrajalo sadašnje stanje blokade Fakulteta, nastava izgubljena u zimskom semestru ove školske godine više ne bi mogla da se nadoknadi u skladu s odredbama odgovarajućih opštih akata Fakulteta. Time bi bila ugrožena regularnost semestra i čitave školske godine.

Radi bezbednosti studenata, radnika i posetilaca Filozofskog fakulteta, od subote 25. oktobra važiće obaveza kontrole indeksa na ulazu u zgradu Fakulteta u Čika Ljubinoj 18–20. Kontrolu će sprovoditi službenici Fakulteta.

11. Saopštenje Dekanskog kolegijuma Filozofskog fakulteta sredstvima javnog informisanja (27.10.2014)

Javnosti je poznato da se Filozofski fakultet od početka ove školske godine suočava s protestnom blokadom nastave od strane jedne grupe studenata. Taj protest je isprva bio vezan za četiri zahteva koji su stavljeni pred upravu Fakulteta.

Premda blokiranje nastave – za razliku od bojkota – predstavlja štetan i u krajnjoj liniji nelegitiman vid protesta, jer fizički ukida individualnu slobodu kretanja i pravo na rad, Fakultet je ipak ocenio da zahteve, makar i nekorektno postavljene, treba razmotriti objektivno, pa su naša nadležna tela u više navrata vodila razgovore s predstavnicima studenata. U ishodu, Fakultet je odlučio da postupi u skladu s nedavnim preporukama nadležnog ministarstva i stavovima Senata UB, kako bi se učinilo sve što je pod važećim normativnim i stvarnim uslovima moguće da se našim studentima obezbedi efikasno i kvalitetno studiranje.

Zahtevi naših studenata time su ispunjeni u najvećoj mogućoj meri, i Fakultet je ocenio da su prestali razlozi za dalju blokadu nastave. Zato je naše Nastavno-naučno veće pozvalo nastavnike i studente da nastave s redovnim održavanjem i pohađanjem časova na svim nivoima studija.

Međutim, blokada je nastavljena, uz pokušaj njenih organizatora i nosilaca da svoje postupke prikažu sasvim netačno. Malobrojni, ali neuljudni, osioni i neskloni istini, oni svesno obmanjuju javnost tvrdnjom da se na njihove zahteve niko dosad nije obazreo, te da oni uporno i uljudno čekaju razgovor koji nikako da počne. Istina je da oni i posle svih razgovora umesto svojih starih, ispunjenih zahteva ispostavljaju nove, a da za sve to vreme ne daju računa o sastavu, načinu rada i nadležnostima „Zbora“ u čije ime čine sve što čine. Takođe je istina da oni ugrožavaju mnogo više od nastave, praveći Fakultetu štetu svake vrste. I najzad, istina je da od njihovog činjenja najveću štetu trpe njihove mlađe kolege: nije slučajno što među licima koja organizuju i vrše blokadu vidimo listom starije, odveć iskusne studente.

U međuvremenu, zgrada Filozofskog fakulteta, neodržavana već nedeljama, dovedena je u stanje nesnosno, nedostojno i opasno po zdravlje i bezbednost zaposlenih, studenata i posetilaca. Nameštaj i drugi inventar rastavljen je, razvučen i iskorišćen za postavljanje barikada na vratima i stepeništima po zgradi. Neke od učionica blokirane su lancima i katancima. Hodnici su puni smeća, toaleti zaudaraju, inventar svakim danom trpi nova oštećenja, protivpožarni putevi su zakrčeni, a nepoznata lica su u nekim trenucima kršila pravila bezbednosti i izlagala se opasnosti izlazeći na krov zgrade. Na pokušaje da se stvari dovedu u red, samozvani „samoorganizovani pokret studenata“ reaguje nervozno i agresivno, sve na ime toga da se ne dopusti „razbijanje blokade“.

Filozofski fakultet nikome ne spori pravo na protest, a najmanje studentima – čak ni onima koji ne pamte doba kad su protesti na Filozofskom fakultetu bili sasvim drugačiji od sadašnje blokade: principijelni, nesebični i istinoljubivi.

Međutim, naša ustanova je odlučna u nameri da ispuni svoje obaveze prema svim učesnicima u obrazovnom procesu i prema državi kao svom osnivaču. Zato će Filozofski fakultet vrlo uporno nastojati na tome da opstrukcija nastavnih i drugih aktivnosti bude sankcionisana vođenjem odgovarajućih postupaka protiv pojedinaca koji ometaju rad Fakulteta.

12. Budžetsko finansiranje produžene godine (29.10.2014)

Studenti upisani u prvu godinu osnovnih studija školske 2010/2011. godine zadržavaju pravo da se finansiraju iz budžeta u školskoj 2014/2015. godini ukoliko su u školskoj 2013/2014. godini bili na budžetskom finansiranju.

Prof. dr Danijela Stefanović
Prodekan za nastavu Filozofskog fakulteta

13. Saopštenje Dekanskog kolegijuma (29.10.2014)

U noći između 28. i 29. oktobra učesnici u aktualnoj blokadi Filozofskog fakulteta provalili su u orman sa osiguračima u amfiteatru „Georgije Ostrogorski“. Time su ugrozili bezbednost studenata, zaposlenih i posetilaca Filozofskog fakulteta i oštetili sistem video-nadzora u zgradi.

Dekanski kolegijum i ovim povodom ukazuje na nasilnost i destruktivnost nevelike grupe studenata koja, dajući svom protestu nelegitimni vid o kojem je javnost već dovoljno obavještena, svojim delovanjem sve više ugrožava prava i interese svih koji rade i studiraju na Filozofskom fakultetu.

14. Odluka Saveta Univerziteta o utvrđivanju redovnih usluga koje obuhvata naknada za školarinu za jednu školsku godinu osnovnih, master i doktorskih studija na Univerzitetu u Beogradu (29.10.2014)

Na današnjoj sednici Saveta Univerziteta u Beogradu usvojena je odluka o utvrđivanju redovnih usluga koje obuhvata naknada za školarinu za jednu školsku godinu osnovnih, master i doktorskih studija na Univerzitetu u Beogradu. Član 1. definiše broj ESPB bodova u školskoj godini (60). Član 4. definiše postupanja u slučaju prijavljivanja većeg ili manjeg broja bodova (uvećanje ili umanjenje školarine). Usvajanjem ove odluke, čiji se tekst nalazi u produžetku, smatramo da su otklonjene sve nedoumice oko poslednjeg zahteva Samoorganizovanog studentskog protesta.

Dekanski kolegijum Filozofskog fakulteta

* * *

Na osnovu člana 61. stav 6. Zakona o visokom obrazovanju („Službeni glasnik RS“, broj 76/05, 100/07 – autentično tumačenje, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13 i 99/14) i člana 40. Statuta Univerziteta u Beogradu („Glasnik Univerziteta u Beo-

gradu“, broj 162/11 – prečišćeni tekst, 167/12, 172/13 i 178/14), Savet Univerziteta u Beogradu, na sednici održanoj 29. oktobra 2014. godine, donosi

O D L U K U

o utvrđivanju redovnih usluga koje obuhvata naknada za školarinu za jednu školsku godinu osnovnih, master i doktorskih studija na Univerzitetu u Beogradu

Član 1.

Ovom odlukom utvrđuju se redovne usluge koje obuhvata školarina koju plaćaju studenti za pokrivanje troškova studija za jednu školsku godinu, odnosno za sticanje 60 ESPB bodova.

Član 2.

Redovne usluge koje Univerzitet u Beogradu i fakulteti u sastavu Univerziteta pružaju studentu u okviru ostvarivanja studijskog programa, a koje obuhvata školarina jesu:

1. Svi oblici nastave predviđeni studijskim programom;
2. Sve predispitne obaveze predviđene studijskim programom;
3. Najmanje dve prijave ispita;
4. Prijava, izrada i odbrana završnog rada na svim nivoima studija;
5. Usluge biblioteke i čitaonice;
6. Administrativni troškovi za upis školske godine i overe semestra-trimestra;
7. Ostale usluge predviđene opštim aktom fakulteta i Univerziteta.

Član 3.

Školarina se utvrđuje u visini koja pokriva naknadu troškova za:

1. Usluge koje Univerzitet i fakulteti pružaju studentu u okviru ostvarivanja studijskog programa u toku jedne školske godine: predavanja, vežbe, praktikume, seminare, konsultacije i druge oblike nastave predviđene studijskim programom, kolokvijume, najmanje dve prijave ispita, usluge biblioteke i čitaonice, istraživački rad na doktorskim studijama, mentorstvo i stručnu pomoć pri izradi završnih radova, odbranu završnih radova i dr.

Ova naknada pokriva deo zarada nastavnika, saradnika, gostujućih predavača i drugih učesnika u nastavi, njihovo naučno i stručno usavršavanje kao i troškove neophodne za izvođenje praktične nastave i samostalnog eksperimentalnog rada.

2. Opšte materijalne troškove Univerziteta i fakulteta: električna energija, grejanje, komunalne usluge, usluge komunikacija, troškovi finansiranja studentskih organizacija i takmičenja i drugi troškovi koji nisu u celini pokriveni iz sredstava budžeta.

3. Redovno obnavljanje i održavanje elektronske opreme, softvera i elektronske podrške (internet, računarske laboratorije, troškovi softvera za otkrivanje plagijata, itd.) neophodnih za moderno izvođenje nastave na Univerzitetu i fakultetima.

4. Nabavku udžbenika, naučne i stručne literature i časopisa za biblioteke fakulteta koji su neophodni za pripremanje ispita, studentske radove i naučna istraživanja, kao i troškove pristupa elektronskim bazama podataka, itd.

5. Investiciono i tekuće održavanje koje nije u celini pokriveno iz sredstava budžeta.

6. Akreditaciju studijskih programa, Univerziteta i fakulteta koji nisu pokriveni iz sredstava budžeta.

7. Naučno-istraživački i stručni rad za podizanje kvaliteta studija. 8. Deo troškova za funkcionisanje i realizovanje aktivnosti Univerziteta u Beogradu (međunarodna saradnja, jedinstveni informacioni sistem, izdavanje diploma, itd.).

9. Usluge za rad administrativno stručnih službi Univerziteta i fakulteta. 10. Druge troškove od značaja za uspešno realizovanje nastave.

Školarina ne pokriva naknadu za troškove reprezentacije i ugostiteljskih usluga, troškove donacija neprofitnim i drugim institucijama, otpremnine zaposlenima prilikom odlaska u penziju i izdatke za izdavačku delatnost. Navedeni rashodi pokrivaju se iz drugih sopstvenih prihoda Univerziteta i fakulteta.

Član 4.

U slučaju kada student upisuje više ili manje od 60 ESPB bodova u toku školske godine, školarina se uvećava ili umanjuje srazmerno upisanom broju ESPB bodova.

Član 5.

Univerzitet i fakulteti za administrativne i druge troškove koji nisu obuhvaćeni školarinom mogu naplaćivati samo naknade u visini koju je odobrio Savet Univerziteta, odnosno fakulteta i to za:

1. Upisninu (administrativni troškovi prvog upisa na studijski program)
2. Izdavanje diplome,
3. Prijavljivanje ispita koje nije obuhvaćeno školarinom,
4. Prijavljivanje ispita po isteku roka za prijavljivanje,
5. Izdavanje uverenja o položenim ispitima,
6. Polaganje ispita pred komisijom na zahtev studenta,
7. Promenu studijskog programa/studijske grupe,
8. Promenu teme ili promena mentora za završni rad,
9. Prijavu izbornih predmeta posle utvrđenog roka,
10. Promenu izbornog predmeta,
11. Naknadno poništavanje ispita,

12. Naknadnu overu semestra-trimestra,
13. Priznavanje ispita sa drugih fakulteta,
14. Izdavanje duplikata indeksa ili diplome,
15. Davanje ispisnica,
16. Druge slične vanredne usluge na zahtev studenata.

Maksimalne visine naknada za usluge iz stava 1. ovog člana usaglašavaće se na nivou grupacija fakulteta ili celog Univerziteta u Beogradu.

Član 6.

Savet Univerziteta, odnosno fakulteta u njegovom sastavu, obavezan je da utvrdi izmene školarine i cenovnika usluga za narednu školsku godinu i javno ih objavi najkasnije četiri meseca pre početka nove školske godine.

Član 7.

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Glasniku Univerziteta u Beogradu“.

PRESEDNIK SAVETA
Prof. dr Živoslav Tešić, s.r.

15. Nastavnicima i studentima Filozofskog fakulteta (31.10.2014)

Draga kolegice / Dragi kolega,

Naš fakultet se već nedeljama nalazi pod blokadom grupe studenata koja nam na nelegitiman i nasilan način postavlja nezasnovane i neispunjive zahteve.

Validnost tekućeg semestra i čitave školske godine sada zavisi od svih nas i svakoga pojedinačno.

Zato vas molim da u ponedeljak 3. novembra neizostavno dođete na nastavu po važećem rasporedu, kako biste svojim ličnim prisustvom presudno doprineli razrešenju neodržive situacije u kojoj se nalazimo.

Unapred vam zahvaljujući,
prof. dr Miloš Arsenijević, dekan

16. Dekanski savet potvrdio nacrt odluke Dekana o uslovima upisa (05.11.2014)

Na sednici 5. novembra 2014. Dekanski savet Filozofskog fakulteta potvrdio je nacrt odluke Dekana od 3. novembra o uslovima upisa studenata osnovnih akademskih studija u školsku 2014/15. godinu:

Svim zainteresovanim studentima omogućiće se ponovno prijavljivanje predmeta za tekuću školsku godinu na obrascu koji će biti prilagođen predstojećoj odluci.

U toj prijavi posebno će se evidentirati predmeti koji se prijavljuju u okviru 60 espb (kategorija A), a posebno predmeti koji se prijavljuju u okviru dodatnih 10 espb (kategorija B). Za studijske programe gde kreditna godina eventualno prelazi 60 espb, bodovi preko 60 pripadaće kategoriji A, što će se verifikovati posebnom odlukom.

Za kategoriju A važiće pravila iz Zakona, Statuta i pravilnika Filozofskog fakulteta.

Na kategoriju B primenjivaće se predstojeća odluka Dekana, i to na sledeći način:

- ako student do kraja tekuće školske godine ostvari ukupno 60 ESPB bodova, naredne školske godine moći će bez naknade da prijavi predmete za dodatnih 10 espb;
- ako student do kraja tekuće školske godine ostvari budžetski status u skladu sa Zakonom ali ne ostvari 60 ili više espb, naredne školske godine moći će da prijavi predmete za dodatnih 10 espb uz plaćanje pune cene boda.

Rečeno se ne odnosi na režim studija samofinansirajućih studenata.

Za predispitne obaveze važiće odgovarajući pravilnik Filozofskog fakulteta, što znači da će one važiti kao ispunjene u tekućoj i narednoj školskoj godini.

~ ~ ~

Dakle, nacrtom odluke predviđa se ovo:

Budžetski student može u tekućoj školskoj godini besplatno da prijavi 60 + 10 ESPB.

Ako od toga bude ostvario 60 ili više ESPB, moći će i naredne godine besplatno da prijavi 60 + 10.

Ako bude ostvario manje od 60 ESPB, naredne godine moći će besplatno da prijavi 60, dok će za dodatnih 10, ako bude hteo da ih prijavi, plaćati punu cenu boda.

17. Pojašnjenje nacrta odluke Dekana o uslovima upisa (06.11.2014)

Ukoliko pretpostavimo da student nakon završene prve školske godine ima između 48 i 60 ESPB, on po ovom nacrtu ima pravo da za narednu školsku godinu prijavi 70 ESPB. Ukoliko u toj godini ostvari 60 ESPB, preostalih 10 ESPB je besplatno. Ukoliko pak opet ostvari između 48 i 60 ESPB, 10 ESPB iznad prijavljenih 60 ESPB mu se brišu (ne naplaćuju se). Za narednu školsku godinu ovaj student sada može da prijavi besplatno do 60 ESPB, dok će za ostatak od 10 ESPB, ukoliko bude želeo da ih prijavi, plaćati punu cenu boda.

18. Saopštenje Dekanskog kolegijuma (13.11.2014)

Dekanski kolegijum Filozofskog fakulteta nalazi da je u ovom trenutku neophodno da se studenti, zaposleni i javnost šire obaveste o situaciji na Fakultetu.

Aktualna blokada Filozofskog fakulteta

ČINJENICE, STAVOVI, PERSPEKTIVE

Opšti kontekst

Državni univerziteti i fakulteti u Srbiji finansiraju se vrlo pretežno iz dva izvora: državnog budžeta i samostalnih prihoda. Samostalni prihodi skoro svih fakulteta ostvaruju se bitnim delom iz školarine i drugih naknada koje se naplaćuju studentima. Po Zakonu o visokom obrazovanju, samostalne visokoškolske ustanove su ovlašćene da odrede koje će se usluge podvoditi pod školarinu, a šta će se posebno naplaćivati. Zakon takođe predviđa da će visina svake pojedine školarine zavisiti od toga da li je student prijavio predmete u bodovnoj vrednosti manjoj ili većoj od kvote 60 ESPB kao zakonitog obima jedne školske godine.

U tom pogledu kao i inače, Filozofski fakultet je postupao u skladu sa ZVO i odlukama Saveta Univerziteta u Beogradu. Pritom, od petnaest vrsta usluga nplativih po važećim propisima, Filozofski fakultet naplaćuje osam. Cena drugih usluga, kao i same školarine, kreće se oko univerzitetskog proseka.

Upisna politika kojom se Filozofski fakultet već godinama odlikuje od drugih visokoškolskih ustanova podrazumeva da na osnovnim studijama budžetski studenti čine čak 90 % upisanih. Za preostalih 10 % samofinansirajućih, ni školarina ni druge naknade nisu poskupele punih šest godina, što realno znači njihovo znatno umanjeње. Ove godine najzad su za 10% uvećane naknade osim školarine, koja ostaje ista.

Kroz sistem studiranja po važećoj regulativi, uključujući ustupke koje je dosad davala država, svaki student Filozofskog fakulteta (osim 10% samofinansirajućih na prvoj godini studija) mogao je da završi čitave studije a da Fakultetu ne plati ni dinara na ime troškova studiranja, te da tim putem stekne diplomu priznatu i visoko cenjenu u Srbiji i inostranstvu.

Kada je i kako počela blokada Filozofskog fakulteta?

Ko su lica koja je sprovode?

Blokadi Filozofskog fakulteta, koja traje sad već nedeljama, prethodilo je nekoliko dana protestnog okupljanja studenata u zgradi Fakulteta krajem septembra. Tad su se javili i prvi usmeni i pismeni zahtevi, nejasno od koga.

Na samom početku pokret je ispoljio nasilnu crtu. Već prvog dana jedan službenik Fakulteta udaren je pesnicom, zbog čega je Fakultet podneo nadležnom organu krivičnu prijavu protiv nepoznatog izvršioca.

S početkom nastave protest je dobio formu blokade. Ovu je nametnula jedna grupa studenata koja je nešto kasnije počela da se predstavlja kao „Samoorganizovani studentski pokret 2014“.

Aktivnost te grupe se deklarirano odvija po strani od Studentskog parlamenta i drugih postojećih oblika studentskog organizovanja, mada neki članovi Parlamenta uzimaju učešća u blokadi. Grupa se mahom sastoji od starijih studenata, uz nešto lica poznatih iz ranijih protesta na Filozofskom fakultetu.

Uprkos vlastitim tvrdnjama, „Samoorganizovani pokret“ ne okuplja i ne predstavlja većinu studenata Filozofskog fakulteta (kojih u ovom trenutku ima 5393 na osnovnim i master studijama, a 581 na doktorskim). U trenutku najvećeg odziva, pre više nedelja, na protest se steklo nešto više od stotinu studenata; inače ih se na poziv okuplja po nekoliko desetina. Blokadu zgrade kontinuirano sprovodi danju po 10 do 20 lica, a noću još manji broj.

Šta zahtevaju studenti koji blokiraju Filozofski fakultet?

Protest i blokada bili su isprva skupčani sa ovim zahtevima:

1. da studenti upisani 2006. godine mogu nastaviti studiranje po Statutu iz 2006;
2. da peta godina studiranja bude budžetski finansirana;
3. da se svaki ispit može besplatno prijavljivati po dvaput, a da se dalje prijave naplaćuju po 100 dinara;
4. da budžetski studenti mogu besplatno prijavljivati preko 60 ESPB bodova.

Nešto od tih zahteva podudaralo se s onim što je SKonUS krajem septembra tražio od nadležnog ministarstva.

Jesu li zahtevi razmotreni? Kako se razgovaralo i šta je rešeno?

Prvi zahtev je proisticao iz neobaveštenosti. Još pre protesta i blokade, pitanje studiranja po Statutu 2006. bilo je rešeno tako kako se zahtevalo. Odluku je doneo nadležni organ – Univerzitet, ne Fakultet.

Budžetsko finansiranje pete godine omogućeno je odlukom Vlade na preporuku nadležnog ministarstva. Najavljena početkom oktobra, ta odluka je i formalno doneta u drugoj polovini meseca, i uredno se sprovodi na Fakultetu.

Dve besplatne ispitne prijave Fakultet je odobrio polovinom oktobra, u skladu s tumačenjem propisa datim od Ministarstva, stavom Senata i odlukom Saveta Univerziteta.

Što se tiče četvrtog zahteva, Fakultet je izrazio spremnost da se i on ispuni za studente koji u prethodnoj školskoj godini ostvare 60 ESPB. Konačni nacrt te odluke podrazumeva ovo:

- Budžetski student će u tekućoj školskoj godini moći besplatno da prijavi 60 + 10 ESPB.
- Ako od toga bude ostvario 60 ili više ESPB, moći će i naredne godine besplatno da prijavi 60 + 10.
- Ako bude ostvario manje od 60 ESPB, naredne godine moći će besplatno da prijavi 60, dok će za dodatnih 10, ako bude hteo da ih prijavljuje, plaćati punu cenu boda.

Do ovih rešenja se stiglo posle višekratnih razgovora sa studentima. Na te razgovore „Samoorganizovani pokret“ je sistematski slao predstavnike neovlašćene da išta prihvate ili obećaju: o svemu je imao da odlučuje „Zbor“, o čijem sastavu, načinu rada i nadležnostima niko nije davao računa. Ipak, Fakultet je smatrao da zahteve treba razmotriti objektivno. Stoga su i predstavnici Studentskog parlamenta pozvani da u ime studenata govore na Veću, i njihovom izlaganju je posvećena dužna pažnja.

Nalazeći da su zahtevi studenata ispunjeni u svemu što je bitno i moguće po važećoj regulativi, Fakultet je ocenio da su prestali razlozi za protest i pozvao profesore i studente da se vrate nastavi.

Međutim, blokada je produžena, uz nastojanje njenih organizatora i nosilaca da se događaji, a pogotovu njihovi sopstveni postupci i motivi, prikažu neistinito.

„Samoorganizovani pokret“ je u više navrata obmanjivao javnost tvrdnjom da se Fakultet ne obazire na zahteve studenata, koji nude i očekuju razgovor. Istina je da su oni posle svih razgovora, umesto prekida blokade, ispostavili nov spisak zahteva, čije su različite varijante danima cirkulisale po Fakultetu, da bi se sve najzad svelo na jedan akutan problem, poznat kao „štekovanje bodova“.

U čemu je spor oko „štekovanja bodova“?

„Štekovanje bodova“ predstavlja zloupotrebu kreditnog sistema studiranja koja se u proteklih nekoliko godina odomaćila na Filozofskom fakultetu. Naime, mnogi studenti su prijavljivali više bodova od broja koji su nameravali da ostvare u tekućoj školskoj godini, kako bi u narednoj iskoristili prijavljene a neostvarene bodove da izbegnu plaćanje srazmernog dela školarine.

Šteta po toj budžetskoj liniji veoma je ugrozila finansijski položaj Fakulteta. Pošto je ovo uočeno, pokrenut je redovan postupak izmene Pravilnika o prijavljivanju predmeta. Sproveden kroz nadležna tela Fakulteta, gde i studenti imaju svoje predstavnike, taj postupak je posle nekoliko meseci okončan odgovarajućom odlukom Naučno-nastavnog veća. Ova odluka je i objavljena na internet prezentaciji Fakulteta dana 30. juna.

Nije, dakle, istina ono što tvrdi „Samoorganizovani pokret“: da je odluka donesena iznenada, mimo studenata, pred sam upis u tekuću školsku godinu.

Što se pak tiče različitih predloga da se odluka modifikuje ne bi li se udovoljilo svim zainteresovanim stranama, razgovori su izneli na videlo činjenicu da „Samoorganizovani pokret“ zasniva svoju argumentaciju na jednostavnom ignorisanju zakonske kvote 60 ESPB, ne prihvatajući ni jednu soluciju koja ne bi podrazumevala dalje „štekovanje bodova“.

Kako izgleda blokada? Kakvo je stanje u zgradi Fakulteta?

U najupadljivijem vidu blokada se sastoji u postavljanju barikada po hodnicima, zalančavanju i katančenju prolaza ka učionicama i sporadičnom zaposedanju raznih prostorija na Fakultetu. Radi toga, vršioći blokade, koji insistiraju na svojoj anonimnosti, sistematski su koristili i oštećivali inventar Fakulteta. Na-

stavnički kabineti i prostorije službi, naprotiv, nisu blokirani; vršioci blokade, po vlastitim iskazima, imaju uputstvo da te prostorije „ne diraju“.

Pod parolom da se Fakultet nalazi „pod upravom studenata“, blokaderi su nedeljama sprečavali kontrolu ulaska i izlaska u zgradu, što je dovelo i do incidentata među ekstremnim grupama. U tom pogledu naročito se rizičnim pokazuju „tribine“ i „predavanja“ gostiju koje „Samoorganizovani pokret“ poziva na svoju ruku.

Sa stanovišta lične, opšte i protivpožarne bezbednosti, kao i higijene, zgrada Fakulteta se, naročito tokom prvih nedelja blokade, našla u potpuno neadekvatnom stanju, jer je blokadom jako ometen rad tehničke službe.

Manje vidljiv ali ne manje važan aspekt blokade predstavljaju pretnje studentima koji pohađaju nastavu ili iskazuju volju za njom. Što u direktnom kontaktu, što preko društvenih mreža i drugim sličnim putevima, oni su svakodnevno izloženi šikani i zastrašivanju.

Koje aktivnosti su pogođene blokadom, i u kom stepenu?

Nastava je jako redukovana i velikim delom svedena na formu konsultacija. Izuzetak je doskora bila nastava u staroj zgradi Fakulteta, gde su se časovi držali normalno. U najnovije vreme, međutim, nastava se i tamo počela ometati.

Obrana završnih radova na svim nivoima studija redovno se realizuje.

Službe Fakulteta redovno rade. Tokom blokade nesmetano je obavljen upis na osnovne studije, raspisan i realizovan konkurs na master studije (uključujući organizaciju ispita u prvom konkursnom roku) i na doktorske studije sociologije i etnologije-antropologije.

S druge strane, blokada se, uprkos izjavama, ne ograničava na sprečavanje nastave. Korisnicima biblioteka na Fakultetu povremeno se onemogućava pristup. Predavanja gostiju iz inostranstva prekidana su incidentima. U jednoj prilici sprečeno je održavanje Nastavno-naučnog veća Fakulteta u amfiteatru „Ostrogorski“.

Da li blokada Filozofskog fakulteta ima političku pozadinu?

Do prošle nedelje, zahtevi „Samoorganizovanog pokreta“ nisu izlazili iz okvira studentskih prava i obaveza. No, tada je upućen poziv radnicima i advokatima da se povežu sa „studentima“ u zajedničkoj borbi protiv „mera štednje“ koje se sprovode u državi.

Tim aktom blokada je prešla u domen politike i ideologije, što je izričito zabranjeno Zakonom o visokom obrazovanju. Fakultet će se u svojim sledećim koracima ponašati u skladu s tom činjenicom, energično se opirući pokušajima da se Univerzitet zloupotrebi kao poligon i regrutni centar za opskurne političke ideje.

Pojava istih lica i istih nasilnih metoda, slična organizacija, agresivna propaganda, zasipanje javnosti neistinama, anonimnost učesnika i druge pojedinosti podsećaju na političke proteste koje su na Univerzitetu u Beogradu svojevrremeno vodili „Anarhosindikalna inicijativa“, „Marks 21“, „Studentski front“ i druga

ekstremistička udruženja. Tadašnja uprava Univerziteta više puta je ukazala na problem politizacije, ocenjujući da ga Univerzitet sâm ne može rešiti, već da je to u nadležnosti državnih organa.

Šta se na Fakultetu preduzima radi okončanja blokade?

Filozofski fakultet smatra da blokada, za razliku od bojkota, predstavlja štetan i nelegitiman vid protesta, jer fizički ukida individualnu slobodu kretanja, pravo na rad i na studiranje.

S druge strane, Filozofski fakultet je svestan svoje uloge u promovisanju slobode misli i delovanja na savremenom Univerzitetu i u društvu. Zato, mada aktualnu blokadu ocenjuje kao bezobziran, nečasno motivisan poduhvat, Fakultet ne računa s mogućnošću da se s njenim vinovnicima, kao i povremenim ili slučajnim učesnicima, obračuna putem zakonite sile. S tim u vidu, obezbeđenje i tehnički personal Fakulteta instruisani su da na svaki način izbegavaju sučeljavanje s licima koja okupiraju zgradu Fakulteta.

Prethodnih nedelja, iz dana u dan – a naročito iz noći u noć, dok su malobrojni blokaderi lutali po zgradi ili spavali – tehnička služba Fakulteta je uklanjala iz hodnikâ fotelje, stolice, stolove i drugi inventar upotrebljen hrpimice za blokadu, i presecala lance koji su zatvarali prolaze ka učionicama. Upornost u tom poslu isplatila se bar utoliko što je dobar deo inventara zaštićen od daljeg havarisanja; hodnici Fakulteta sad više ne podsećaju na poprište uličnih borbi, a ni lanaca i katanaca, tog žalosnog ali istinitog simbola pod kojim se vodi blokada, najzad više nema.

Nastavu u redovnim terminima pokušava da drži velik broj nastavnika. Odziv studenata je neujednačen i promenljiv: neke časove pohađa tek manji deo slušalaca, a neke velika većina. No, čak ni u ovom drugom slučaju nastava često ne teče normalno, jer se blokaderi ne libe da dođu ili upadnu na čas, ne dopuštajući nastavniku da govori. U takvoj situaciji svaki nastavnik zna da mora reagovati taktično, kako incident ne bi prerastao u obračun među studentima.

Filozofski fakultet je u više navrata najavio da će protiv vinovnika blokade pokrenuti odgovarajuće postupke. U tom pravcu nešto je već učinjeno, a nešto će se tek preduzeti. U narednom periodu Fakultet će insistirati na pojedinačnoj odgovornosti blokadera. Time će se dokazati da podrivanje javnih institucija ne može proći bez ozbiljnih posledica po one koji krše Krivični zakonik i Pravilnik o disciplinskoj odgovornosti studenata UB.

Šta kažu organi Univerziteta?

Savet Univerziteta u Beogradu podržao je 30. oktobra napore Dekanskog kolegijuma Filozofskog fakulteta usmerene ka rešenju problema i pozvao studente da „u konstruktivnom dijalogu sa rukovodstvom fakulteta postignu dogovor i obustave blokadu“.

Senat Univerziteta oglosio se 12. novembra jednodušnim zahtevom da se blokada Filozofskog fakulteta odmah prekine.

Ima li opasnosti da bude izgubljen semestar?

Ne. Uz odgovarajuće postupanje Fakulteta, do gubitka semestra ne može da dođe.

Po okončanju blokade Fakultet će organizovati nadoknađivanje izgubljene nastave. Ako bude potrebno, radiće se i preko zimskog pa i letnjeg raspusta.

Beograd, 13. novembra 2014.
Dekanski kolegijum Filozofskog fakulteta

19. Saopštenje studenata klasičnih nauka (13.11.2014)

Studenti Odeljenja za klasične nauke ovim putem žele da izraze svoje nezadovoljstvo povodom incidenata koji su se odigrali u odeljenjskim prostorijama 12. i 13. novembra. Pripadnici Samoorganizovanog studentskog pokreta 2014 nasilno su prekinuli predavanje koje je bilo u toku i pokušali da onemoguće dalje održavanje nastave. U svojim namerama bi uspeli da ih studenti i nastavnici klasičnih nauka nisu na miran način osujetili.

Oštro se protivimo ovakvom vidu studentske borbe i smatramo da niko nema prava ni ovlašćenja da nas na nju primorava.

20. Saopštenje dela studenata sociologije Filozofskog fakulteta povodom blokade nastave (14.11.2014)

Ovim putem želimo da izrazimo snažno neslaganje sa daljom opstrukcijom nastave na Filozofskom fakultetu.

Smatramo da je blokada postala sama sebi cilj i da je, nakon punih pet nedelja, krajnje vreme za normalizaciju rada Filozofskog fakulteta.

S obzirom na to da smo jedna od brojnijih studijskih grupa na Fakultetu, potpuno jedinstvo u stavovima nam je otežano, za razliku od kolega sa Klasičnih nauka, i svesni smo da jedan broj naših kolega učestvuju u blokadi Filozofskog.

Kao protivnici dalje blokade smo više puta pozivani na glasanje na zboru, ali mnogi od nas zbor ne smatraju legitimnim i ne žele, ni glasanjem protiv, da pružaju legitimitet. Uprkos toj činjenici više puta smo pokušali da se organizujemo i ipak glasamo prekid blokade nastave na zboru, ali se to pokazalo uzaludnim trošenjem energije, jer, za razliku od „Samoorganizovanog studentskog pokreta“, mi, protivnici blokade nastave nismo ni samoorganizovani ni organizovani i ne koristimo ni sličan metod agitacije kroz društvene mreže i medije, kako bismo izglasali prekid blokade, niti nam je to dostupno i moguće u kratkom vremenskom periodu.

Apelujemo ovim putem na nadležne i odgovorne da reaguju u skladu sa zakonskim ovlašćenjima i zaustave dalju opstrukciju rada Filozofskog fakulteta.

21. Saopštenje studenata klasičnih nauka o najnovijim događajima na Filozofskom fakultetu (16.11.2014)

U sredu, 12. novembra oko 10:20 časova nekolicina studenata koji sprovede blokadu Filozofskog fakulteta ušla je u učionicu Odeljenja za klasične nauke sa namerom da prekine predavanje koje je držao prof. dr Aleksandar Loma. Profesor je insistirao da napuste učionicu, ali su oni odbili da izađu. Pošto su se studenti klasičnih nauka protivili prekidu predavanja, došlo je do verbalnog sukoba. Raspravu je prekinuo sam profesor, koji je pozvao studente da učine kako se zahtevalo. Predavanje je time prekinuto, ali su studenti čak i pri izlasku iz učionice naišli na agresivan doček blokadera.

Nakon toga je prekinuto i predavanje doc. dr Ane Petković, lupanjem po vratima i zviždanjem, uprkos upornom protivljenju studenata i profesora.

Na vest o tome, u prostorijama Odeljenja ubrzo se okupila velika grupa – ogromna većina – studenata klasičnih nauka. U narednim satima oni su pokušali da na miran način ubede blokadere da ne ometaju nastavu na odeljenju od čijih studenata niko ne podržava blokadu.

Taj pokušaj je bio uzaludan. Neki od blokadera nazivali su studente sektašima, fašistima, elitistima, narkomanima; ništa više poštovanja nisu pokazivali ni prema profesorima. Tek pošto im je bilo ukazano da će zgrada Rektorata biti zaključana nakon radnog vremena i da će sami morati da snose odgovornost za celokupni inventar, napustili su odeljenske prostorije do sledećeg jutra.

Sledećeg dana, u četvrtak, studenti klasičnih nauka počeli su da se okupljaju u prostorijama odeljenja oko 10 časova kako bi sprečili nasilno prekidanje nastave. Uprkos brojnim pokušajima da se ona prekine, a zahvaljujući istrajnosti i solidarnosti studenata različitih nivoa studija, predavanja su održana tako što je jedna grupa išla na svoja redovna predavanja, a druga za to vreme čuvala ulaz na Odeljenje.

U petak, 14. novembra, jedan od studenata klasičnih nauka se priključio studentima istorije i krenuo sa njima na peti sprat na predavanje iz Opšte istorije ranog srednjeg veka kod prof. dr Miloša Antonovića. No, prostor od stepeništa do prozora bio je blokiran, te nikome nije bio dozvoljen pristup čitaonici. Potom je došao prof. Antonović i pozvao svoje studente u salu 108 (na prvom spratu). Oni su se okupili ispred sale, uz prisustvo Dekana i članova njegovog kolegijuma, koji su saopštili blokaderima da će lično obezbeđivati salu sve dok u njoj traje predavanje. Unutra, profesor Antonović je upitao prisutne studente da li žele da se predavanje održi, i oni su se jednoglasno složili.

Ispred sale, u međuvremenu prispela grupa studenata klasičnih nauka ubrzo se suočila s dvadesetak pripadnika „Samoorganizovanog studentskog pokreta 2014“, koji su prvo pokušali da upadnu u salu, a potom da sabotiraju nastavu pomoću pištaljki, glasne muzike, vike, pa na kraju i tako što su gurali studente koji su branili ulaz. Studenti klasičnih nauka vodili su se principom da fizički kontakt ne započinju prvi, a ako do kontakta ipak dođe, da se drže pasivno ali bez ustupanja.

Iako su blokaderi tvrdili da žele samo razgovor, ovaj se ubrzo pretvorio u vređanje neistomišljenika. Izdižući ruke, a gurajući telom i udarajući nogama, blokaderi su pokušali da prodru u obližnji hodnik koji vodi ka dekanatu i prostorijama fakultetskih službi. Studenti klasičnih nauka su se pasivno odrupili.

Zbog nastalog komešanja, jedan radnik fakulteta pokušao je da zatvori vrata na ulazu u hodnik i time priklješti jednom blokaderu šaku koju je ovaj bio gurnuo između vrata i dovratka. Čim je shvatio šta se zbiva, radnik je otvorio vrata. Blokaderi su to odmah iskoristili za pokušaj da prodru u hodnik, isprva se ne pitajući da li im je kolega povređen. Tek kad u hodnik nisu ušli, kolega je zakuckao, i uprava Fakulteta je na licu mesta optužena za nasilje.

Pošto su studenti klasičnih nauka odolevali daljem pritisku, blokaderi su se na kratko povukli. Studenti istorije su nakon održanog predavanja izašli iz sale 108.

Zbog incidenta je pozvana policija. Studenti klasičnih nauka povukli su se u salu 108 u očekivanju da budu pozvani radi davanja izjava. Na izlasku iz sale blokaderi su ih dočekali povcima i uvredama.

Samoinicijativno okupljeni i podstaknuti najnovijim događajima na Fakultetu, studenti klasičnih nauka ovim putem objavljuju da, ne omalovažavajući studentski protest, nisu saglasni sa načinom na koji se on sprovodi. Nasilničko ponašanje i uvrede koje svakodnevno trpe neistomišljenici „Samoorganizovanog pokreta“ nedopustivi su.

Takođe, studenti izražavaju svoju solidarnost sa kolegama i nastavnicima na čijim je odeljenjima nastava blokirana, kao i svoje strahovanje za opštu bezbednost studenata, zaposlenih i posetilaca Filozofskog fakulteta.

22. Saopštenje studenata svih odeljenja Filozofskog fakulteta koji se protive daljoj blokadi nastave (18.11.2014)

Ovim putem želimo da obavestimo širu javnost o tome zbog čega blokadu nastave smatramo neprihvatljivim metodom studentskog samoorganizovanja i borbe.

Početkom jesenjeg semestra ove godine nastava na našem Fakultetu je nasilno sprečena od strane određenog broja naših kolega. Pod paravanom borbe za prava svih studenata, ova grupa je zloupotrebila tradiciju studentskog samoorganizovanja Filozofskog fakulteta i od samog početka ucenjuje sve zaposlene na Filozofskom fakultetu i sve studente istog.

Ucenjujući sve dugotrajnijom blokadom nastave, ova grupa studenata nasilno sprečava predavanja, putem društvenih mreža upućuje pretnje studentima koji se protive blokadi, kontinuirano kroz razne medije obmanjuje javnost o događajima i razvojem situacije na Filozofskom fakultetu.

Studenti koji se protive daljoj blokadi nastave se pozivaju na tzv. zborove, na kojima onda budu poniženi i obespravljani, kao manjina. U međuvremeno se kroz društvene mreže šalju neprestani pozivi na zbor i učestvovanje u blokadi. Organizuju se alternativna predavanja (po izboru studenata koji blokiraju nastavu), i zgrada se koristi za žurke, turnire društvenih igara ili filmske projekcije.

Dok naše kolege blokiraju nastavu na fakultetu, studenti koji se protive daljoj blokadi, a među njima i mnogobrojni brucoši, suočeni su sa raznim problemima.

Budući da nismo svi iz Beograda, blokada nastave nam značajno uvećava troškove života i nameće nam nove, neplanirane troškove tokom eventualne nadoknade predavanja. Osim toga, mnogi od nas tokom letnje pauze rade, što će im ovog leta, zbog pomeranja semestra, biti uskraćeno i čime će biti višestruko finansijski oštećeni. Takođe, pred nama i našim profesorima su naporene celodnevne nadoknade nastave, kako bismo uspeli da ostvarimo planom predviđen program predavanja. Sve ovo nam drastično smanjuje raspoloživo vreme za druge obaveze – pisanje seminarских radova, pripremanje kolokvijuma i ispita, i potencijalno nas košta uspeha tokom studija.

Brucoši svih katedri, koji su tokom leta nestrpljivo čekali početak studija, na samom početku su suočeni sa napadima od strane kolega koji blokiraju Fakultet, sa bezbrojnim dezinformacijama u vezi rada Fakulteta, uslova studija i studijskih programa.

Tokom prošle nedelje, u petoj nedelji blokade nastave, u dogovoru sa pojedinih profesorima smo pokušali da, uprkos blokadi nastave, održimo časove. Naše kolege koje učestvuju u blokadi su na sve načine ta predavanja ometale, i uz vređanje nas izbacivali iz sala.

Isti tretman su od naših kolega dobili i naši profesori.

U toj nedelji je došlo i do dva incidenta u zgradi Fakulteta, nakon čega je pozvana policija, koja je uzela izjave od svih učesnika. Uprkos tome, blokada nastave nije prekinuta.

Naše kolege koje blokiraju nastavu na Filozofskom fakultetu nam ponavljaju da je jedini način da se blokada nastave obustavi da Uprava ispuni njihove zahteve ili da ih mi, koji smo protiv, preglasamo na zboru.

U glasanju na zborovima učestvuju ravnopravno svi, i studenti Filozofskog fakulteta i oni koji to nisu.

Budući da smo mi, studenti koji se protivimo daljoj blokadi nastave, za razliku od naših kolega iz „samoorganizovanog studentskog pokreta“, neorganizovani na svaki mogući način – nemamo ni radne grupe, ni sastanke, ni ciljeve i zahteve, kao ni prostor u kojem bismo se organizovali – nama je nemoguće da se organizujemo i izglasamo prekid dalje blokade.

Osim toga, mnogi od nas ne žele ni na koji način da učestvuju u zborovima, ni glasanjem protiv dalje blokade nastave. Zborovi, obavješteni smo, traju po više sati, imaju stroga pravila ponašanja, koja su mnogima od nas potpuno nepoznata, i mnogi ih smatramo gubljenjem vremena, naročito ukoliko bi naše prisustvo bilo potrebno samo radi dodatnog glasa protiv dalje blokade nastave.

Grubo ponašanje naših kolega, vređanja na društvenim mrežama, nasilno prekidanje nastave i organizovanje časova „na crno“ (prilikom kojih smo zaključani sa profesorima u učionicama, da naše kolege koje učestvuju u blokadi ne bi mogle da prekinu čas), neuvažavanje našeg mišljenja samo zato što smo protivnici dalje blokade nastave, vređanje i ponižavanje naših profesora, smatramo neprihvatljivim.

Smatramo da su nama i našim profesorima blokadom nastave narušena brojna naša prava, i kao studenata i kao građana ove zemlje.

Obraćamo se ovim putem svim nadležnim institucijama, Upravi Filozofskog fakulteta, ali i našim kolegama koji učestvuju i organizuju blokadu nastave na našem Fakultetu sa molbom da se ista obustavi i da se svako dalje nasilje među nama, studentima ali i prema našim profesorima, prekine.

Naš jedini zahtev je obustava dalje blokade nastave i normalizacija rada Filozofskog fakulteta.

23. Sastanak studenata svih odeljenja (19.11.2014)

Pozivaju se sve studentkinje i studenti Filozofskog fakulteta da dođu na sastanak svog odeljenja u četvrtak, 20. novembra u 14 časova. Okupljanje je na sledećim spratovima:

- Prvi sprat – psihologija i klasične nauke
- Drugi sprat – pedagogija i andragogija
- Treći sprat – sociologija i filozofija
- Četvrti sprat – arheologija i istorija umetnosti
- Peti sprat – etnologija i antropologija

Odeljenje za istoriju je održalo sastanak 18. novembra.

Cilj ovog sastanka je da se stekne uvid u mišljenje studenata o trenutnoj situaciji. Stoga je neophodno da se pojavite u što većem broju kako bismo zajedno odlučili o daljem toku delovanja.

Studentski parlament

24. Saopštenje Dekanskog saveta Filozofskog fakulteta 19.11.2014. (19.11.2014)

Na jučerašnjem sastanku Dekanskog saveta s predstavnicima samoorganizovanih studenata Filozofskog fakulteta u Beogradu razmenjena su obaveštenja i mišljenja o trenutnoj situaciji na Fakultetu i Univerzitetu.

Profesori i studenti Filozofskog fakulteta, kako je istaknuto, veoma su zabrinuti zbog najnovije eskalacije nasilja u akademskoj sredini. Na sastanku je najoštrije osuđen nedavni fizički napad na g. Dekana Fakulteta političkih nauka. Kao nelegitiman i nasilan poduhvat osuđena je i blokada Filozofskog fakulteta od strane grupe studenata, a naročito uvrede, ucene, pretnje i šikana kojoj vinovnici blokade sistematski izlažu studente i profesore koji ne odustaju od svog posla i svojih prava. Kao drugi nedopustiv aspekt blokade označena je njena sad već očigledna i izrazita politizacija, koja stoji u suprotnosti s odredbama Zakona o visokom obrazovanju.

Dekanski savet i predstavnici studenata zajednički zahtevaju bezuslovan prekid svih oblika nasilnog i nezakonitog delovanja na Univerzitetu i Fakultetu.

25. Saopštenje studenata istorije (19.11.2014)

Na samoinicijativno organizovanom sastanku studenata Odeljenja za istoriju Filozofskog fakulteta, održanom 18. novembra 2014. godine uz prisustvo prodekana za nastavu prof. dr Danijele Stefanović radi pojašnjenja pravila studiranja koja trenutno važe na Filozofskom fakultetu, prisutni studenti (83 njih) su se izjasnili velikom većinom (59 protiv, a 13 za blokadu) da ne podržavaju blokadu Fakulteta koju sprovodi tzv. „Samorganizovani studentski pokret“ radi ispunjenja svojih zahteva.

Izjašnjavanje o zahtevima studentskog pokreta je odloženo za sledeći sastanak zbog nesigurnosti u trenutna pravila studiranja na Filozofskom fakultetu, kao i zbog tehničkih problema zbog kojih je sastanak prekinut nakon dva i po sata.

Studenti istorije

26. Poziv nastavnicima i studentima na zbor 21. novembra (20.11.2014)

Dekan Filozofskog fakulteta poziva studente i nastavnike na zbor koji će se održati u petak 21. novembra u 12 sati u dvorištu Kapetan Mišinog zdanja (ulaz iz ulice Vuka Karadžića). Mole se svi studenti da obavezno sa sobom ponesu i na zahtev pokažu indeks.

Na zboru će se glasati o konačnom prekidu blokade i normalizovanju nastave.

27. Saopštenje Dekanskog kolegijuma studentima i nastavnicima Filozofskog fakulteta (23.11.2014)

U skladu s izraženom voljom nastavnika, kao i studenata većine odeljenja Filozofskog fakulteta da se, posle više nedelja blokade, nastavni proces obnovi u svom redovnom obliku i obimu, Dekan Fakulteta je na zboru u petak 21. novembra javno konstatovao da je blokada okončana i naložio da se zgrada Fakulteta zatvori do ponedeljka 24. novembra u 12 časova radi tehničkog osposobljavanja za nastavu.

Međutim, ubrzo posle Zbora na kojem je objavljen kraj blokade, lica neizvesnog identiteta i statusa nasilno su prodrli u zgradu Fakulteta (pritom nanevši telesnu povredu jednome od službenika) s izričitom namerom da spreče pripremu i održavanje nastave.

S obzirom na najnoviji razvoj događaja, Dekanski kolegijum konstatuje da se u ovom trenutku u zgradi ne mogu obezbediti tehnički i bezbednosni uslovi za boravak i rad studenata, zaposlenih i posetilaca Fakulteta.

Obaveštavamo studente i nastavnike da će u ponedeljak 24. novembra zgrada Fakulteta ostati zatvorena.

28. Nova zgrada Fakulteta zatvorena i 25. novembra (24.11.2014)

Nova zgrada Fakulteta i dalje je zaposednuta od neidentifikovanih lica. U Staroj zgradi danas su na više mesta i u više navrata zabeleženi neredi i incidenti sračunati na ometanje nastave.

S obzirom na trenutnu situaciju, Dekanski kolegijum konstatuje da se u Novoj zgradi ne mogu obezbediti tehnički i bezbednosni uslovi za boravak i rad studenata, zaposlenih i posetilaca Fakulteta.

Obaveštavamo studente i nastavnike da će u utorak, 25. novembra Nova zgrada Fakulteta ostati zatvorena.

29. Savet fakulteta – saopštenje za javnost (25.11.2014)

UNIVERZITET U BEOGRADU FILOZOFSKI FAKULTET

SAOPŠTENJE ZA JAVNOST

Na sednici Saveta Fakulteta, održanoj dana 25. novembra 2014. godine, jednoglasno je doneta sledeća

ODLUKA

S obzirom da je zbog blokade, koja traje već 45 dana, Fakultet doveden u dramatičnu situaciju i procenjujući da je u zajedničkom interesu studenata, nastavnika i ostalih zaposlenih da se blokada okonča, Savet upućuje apel učesnicima blokade da je do četvrtka, 27.11.2014. godine, neizostavno okončaju.

Savet Fakulteta izražava spremnost da se tek nakon okončanja blokade nastavi sa razgovorima sa legitimnim predstavnicima studenata o preostalom delimično rešenom zahtevu, vodeći računa o poštovanju zakonskih i statutarnih odredbi.

Istovremeno, Savet podržava Upravu u njenom nastojanju da u okviru zakonskih ovlašćenja nađe način da obezbedi uslove za normalan rad Fakulteta i redovno odvijanje nastave.

30. Rad Fakulteta 27. novembra (26.11.2014)

Filozofski fakultet će u četvrtak, 27. novembra 2014. po nalogu Dekana raditi u ograničenom obimu koji će omogućiti minimum neophodnih aktivnosti. Nastava i ispiti u Novoj zgradi se ne mogu održavati imajući u vidu činjenicu da Fakultet ne može da garantuje bezbednost lica i imovine u zgradi.

31. Rad Fakulteta 26. novembra (25.11.2014)

Filozofski fakultet će u sredu, 26. novembra 2014. po nalogu Dekana raditi u ograničenom obimu koji će omogućiti minimum neophodnih aktivnosti. Nastava i ispiti u Novoj zgradi se ne mogu održavati imajući u vidu činjenicu da Fakultet ne može da garantuje bezbednost lica i imovine u zgradi.

32. Obaveštenje predsednika Saveta (27.11.2014)

Kao predsednik Saveta Filozofskog fakulteta, još jednom podvlačim spremnost Saveta, izraženu u odluci koja je jednoglasno doneta na vanrednoj sednici 25.11.2014. i koja je istog dana objavljena na fakultetskom sajtu, da se kroz razgo-

vor sa predstavnicima studenata nađe prihvatljivo rešenje preostalog studentskog zahteva.

Na istoj sednici, na kojoj su učestvovali i za odluku glasali i predstavnici studenata koji su članovi Saveta, Savet je preduzeo prvi važan korak u tom smeru, formiravši tim koji bi zastupao Fakultet u tim razgovorima. Za članove tog tima izabrani su prodekan za nastavu, predsednik Statutarne komisije, predsednik Nastavne komisije i predsednik Komisije za studentska pitanja.

S obzirom na dramatičnost situacije i svu težinu negativnih posledica koje pogađaju Fakultet u celini, a posebno regularnost školske godine koja uveliko traje, još jednom apelujem na studente našeg fakulteta koji učestvuju u blokadi da prihvate poziv Saveta na konstruktivan razgovor, da tokom današnjeg dana obustave blokadu i formiraju svoj tim u kojem bi učešće uzeli student prodekan i predstavnik Studentskog parlamenta. U trenutnim okolnostima, zajednički pokušaj da se pronade prihvatljivo rešenje predstavlja jedini način da se sačuva tekuća školska godina i sačuvaju integritet i dignitet našeg fakulteta, svih studenata i zaposlenih.

Prof. dr Svetlana Čizmić,
predsednik Saveta

33. Rad Fakulteta 28. novembra (27.11.2014)

Filozofski fakultet će u petak, 28. novembra 2014. po nalogu Dekana raditi u ograničenom obimu koji će omogućiti minimum neophodnih aktivnosti. Nastava i ispiti u Novoj zgradi se ne mogu održavati imajući u vidu činjenicu da Fakultet ne može da garantuje bezbednost lica i imovine u zgradi.

34. Rad Fakulteta 1. decembra (28.11.2014)

Filozofski fakultet će u ponedeljak, 1. decembra 2014. po nalogu Dekana raditi u ograničenom obimu koji će omogućiti minimum neophodnih aktivnosti. Nastava i ispiti u Novoj zgradi se ne mogu održavati imajući u vidu činjenicu da Fakultet ne može da garantuje bezbednost lica i imovine u zgradi.

35. Saopštenje Dekanskog kolegijuma (29.11.2014)

Dekanski kolegijum podseća da su svi relevantni organi Filozofskog fakulteta i Univerziteta u Beogradu zahtevali da blokada nastave odmah prestane. Nadležni organi Filozofskog fakulteta su razgovor sa legitimnim predstavnicima studenata uslovlili normalizacijom rada na Fakultetu.

Dekanski kolegijum oštro osuđuje eskalaciju nasilja koja se događa poslednjih dana i učestale pretnje po bezbednost svih lica kao i zgrade i imovine Fakulteta.

Još jednom pozivamo sve aktere na razumno i odgovorno ponašanje i da imaju u vidu činjenicu da se kvalitet i uslovi studiranja na Filozofskom fakultetu ne mogu unaprediti nasilnim onemogućavanjem nastave.

36. Rad Fakulteta 2. decembra (01.12.2014)

Filozofski fakultet će u utorak, 2. decembra 2014. po nalogu Dekana raditi u ograničenom obimu koji će omogućiti minimum neophodnih aktivnosti. Nastava i ispiti u Novoj zgradi se ne mogu održavati imajući u vidu činjenicu da Fakultet ne može da garantuje bezbednost lica i imovine u zgradi.

37. Saopštenje Dekanskog kolegijuma Filozofskog fakulteta (01.12.2014)

Dekanski kolegijum Filozofskog fakulteta u Beogradu najoštrije osuđuje hajku koja se ne samo u okupiranim zgradama Fakulteta već i kroz neke medije vodi protiv našeg kolege doc. dr Čedomira Antića.

Nosioci i pristalice okupacije pod kojom se Fakultet već nedeljama nalazi vode agresivnu kampanju protiv nastavnika i studenata koji ne pristaju na njihovo nasilje. Mi stoga zahtevamo od novinara da se drže pravila profesije i ne učestvuju u kampanji klevetanja časnih ljudi i oglašavanja navodnih žrtava bez identiteta.

Javnost uveliko prepoznaje namere i osuđuje postupke skupine koja okupira Filozofski fakultet. Neki naši nastavnici već su podneli prijave protiv nasilnika i izgređenika, u nameri da se aktivno izборе za zaštitu svoje bezbednosti i prava na rad. Očekujemo da im se u tome narednih dana pridruže i sve druge kolege izložene nasilju i nepravdi.

38. Okončana blokada (2.12.2014)

Obaveštavamo studente, nastavnike i saradnike Filozofskog fakulteta da je blokada okončana i pozivamo ih na nastavu po redovnom rasporedu počev od srede 3. decembra u 8 časova.

39. Saopštenje Dekanskog kolegijuma (03.12.2014)

Filozofski fakultet poziva studente na hitnu obnovu Zakonom i Statutom predviđenih oblika studentskog organizovanja.

Za vreme protesta, blokade i okupacije kojoj je Fakultet bio nedeljama izložen, Studentski parlament kao telo koje bi legitimno predstavilo stavove i zastupalo interese studenata nije se nijednom zvanično sastao niti oglasio.

Delegitimisan svojim pasivnim držanjem i uostalom objektivno onemogućen da obavlja svoje dužnosti, Studentski parlament u postojećem sastavu ne može adekvatno odigrati svoju ključnu ulogu u predstojećim razgovorima o svim evidentiranim problemima vezanim za kvalitet i uslove studiranja na Filozofskom fakultetu.

Zato Fakultet smatra da će se najbolji izlaz iz postojeće situacije naći u vanrednim izborima za Studentski parlament. Novi sastav tog tela imaće puni legitimitet da vodi razgovore koji nam predstoje.

40. Saopštenje Dekanskog kolegijuma (07.12.2014)

Blokada i deblokada Filozofskog fakulteta

Ovim tekstom dopunjuje se dokument Aktualna blokada Filozofskog fakulteta: činjenice, stavovi, perspektive, publikovan od Dekanskog kolegijuma FF na dan 13. novembra 2014.

Od blokade do „Dekanovog zbora“, „okupacije Fakulteta“ i deblokade

Protest do kojeg je jesenas došlo na Filozofskom fakultetu uzeo je već od 10. oktobra formu blokade. Nastavnici kao i organi Fakulteta ubrzo su ocenili blokadu kao nelegalno sredstvo borbe, a „zbor“ koji je njome rukovodio – kao nelegitimno telo.

Jedan nepoznat ali ne beznačajan broj studenata Filozofskog fakulteta u početku je pristajao uz prvobitne zahteve blokadera. Ali kad su ti zahtevi bili mahom ispunjeni a blokada svejedno nije okončana, studenti našeg fakulteta, kao i šira javnost, počeli su se uveravati u samovoljnu i nasilnu prirodu ovakvog protesta.

U trećoj nedelji novembra, na odeljenjima Filozofskog fakulteta, sprovedeno je – mimo blokaderskog zbora, a u organizaciji pojedinih članova Studentskog parlamenta – izjašnjavanje studenata. Ispostavilo se da se naši studenti u većini nedvosmisleno protive blokadi.

S obzirom na to, Dekan Filozofskog fakulteta je sazvao zbor studenata i nastavnika u dvorištu Kapetan Mišinog zdanja u petak 21. novembra, i na zboru objavio da su se studenti i nastavnici izjasnili izričito protiv blokade, koja se prema tome ima smatrati okončanom. Blokaderi prisutni na zboru bučno su tražili ispunjenje svojih zahteva, izražavajući nezadovoljstvo što se „zborom“ uopšte naziva jedan skup koji nije pod njihovom kontrolom.

Tog dana po podne, uprkos Dekanovom nalogu da se zgrada Fakulteta zatvori, očisti i tehnički osposobi za nastavu počev od ponedeljka 24. novembra, neki od blokadera nasilno su prodrli u zgradu i nastavili s blokadom.

Tu novu situaciju Dekanski kolegijum je kvalifikovao kao okupaciju Filozofskog fakulteta od lica neproverenog statusa i identiteta. Zgrada Fakulteta sad se našla sasvim van funkcije: u njoj su radile, u neophodnom obimu, samo zajedničke službe.

Narednih dana, blokaderi/okupatori su pokušali da sistematski ometu rad u Staroj zgradi Fakulteta, tj. na Odeljenju za klasične nauke i u Seminaru za istoriju starog veka. Taj pokušaj ostao je najvećim delom bezuspešan, zahvaljujući protivljenju studenata i nastavnika koji su masovno pohađali odn. održavali nastavu i štitili prostorije Fakulteta.

Malobrojni i dezorijentisani, blokaderi/okupatori Fakulteta bili su dodatno i (kako se pokazalo) presudno obeshrabreni javno iznesenom ocenom Ministra prosvete da bi, bude li se nastavila kriza na Filozofskom fakultetu, školska godina mogla biti anulirana.

Na sastanku 1. decembra u Ministarstvu, Dekanu je sugerisano da bi, u nastalim prilikama, jedna nevelika koncesija od strane Fakulteta mogla dati povoda razrešenju krize. Ta koncesija je načinjena, i blokada je sutradan okončana.

Kakve su koncesije na kraju načinjene? Da li je prihvaćen „četvrti zahtev“?

„Četvrtim zahtevom“ tražilo se prijavljivanje do 90 ESPB godišnje za studente koji su ostvarili budžetski status. Zahvaljujući posredovanju Ministarstva, taj zahtev je kasnije sveden na 72 ESPB. U dogovoru s Ministarstvom, uprava Fakulteta je ovo prihvatila, uz očuvanje zakonitosti kroz onemogućavanje zloupotrebe poznate kao „štekovanje bodova“. Student koji je u prethodnoj školskoj godini ostvario budžetski status (48–60 ESPB) u narednoj godini će moći da prijavi, bez finansijske nadoknade, do 72 ESPB, s tim što će u taj broj ulaziti i stari bodovi.

Koncesije spram rešenja ponuđenog pre nekoliko nedelja i odbijenog na blokaderskom „zboru“ sastoje se u ovome. Starije, odbijeno rešenje podrazumevalo je model 60 bodova plus 10 besplatnih za one koji postignu 60. Novo, prihvaćeno rešenje podrazumeva model 60 bodova plus 12 besplatnih za one koji postignu 48 ili više. Razlog odbijanja starog rešenja bio je taj što se blokaderski „zbor“ tada nije odricao zahteva za „štekovanjem bodova“, a sada se odrekao toga, kao i zahteva za prijavljivanjem do 90 bodova. Time je i omogućen kompromis.

Od manira iznošenja stalno novih zahteva blokaderi nisu odustali ni po deblokadi. Odmah posle „zbor“ koji je doneo tu odluku održan je još jedan „zbor“, na kojem je uže jezgro blokadera formulisalo zahtev da se obustave disciplinski postupci protiv njih, kao i zahtev da se smanji cena boda.

U narednom periodu Fakultet će ostati otvoren za razgovore, ali neće pristajati na ucene samozvanih pregovarača.

Kako se tokom krize komuniciralo s Ministarstvom prosvete?

Za sve vreme krize, organi Filozofskog fakulteta su bili u redovnom dodiru i koordinaciji sa službama nadležnog ministarstva. Od trenutka kad se kriza zaostrišla pa do deblokade Fakulteta, članovi Dekanskog kolegijuma su se u sedam navrata sastali s Ministrom i/ili njegovim saradnicima. Autoritet Ministarstva pokazao se kao ključni faktor u trenucima kad se odlučivalo o prekidu okupacije Filozofskog fakulteta.

Kako se komuniciralo s Ministarstvom unutrašnjih poslova?

Sredinom oktobra Dekan i njegovi saradnici bili su pozvani na razgovor u Policijsku upravu Grada. U tom razgovoru, čelnici PU saopštili su da odgovarajući organi prate situaciju na Filozofskom fakultetu, izneli svoju procenu broja i profila lica koja su blokirala našu ustanovu, i izrazili očekivanje da Fakultet reši problem blokade s isključivim osloncem na svoju službu obezbeđenja. U tom kontekstu, Dekanu su predočena i ovlašćenja – relativno nevelika – koja u ovakvim situacijama obezbeđenje ima po zakonu.

Krajem novembra Dekan sa saradnicima sastao se na sopstveni zahtev s jednim od rukovodilaca OUP Stari Grad. U tom razgovoru bilo je reči o prijavama protiv nasilja, materijalne štete i šikane činjene studentima i zaposlenima na Filozofskom fakultetu.

Policajska patrola je pozivana u više navrata, nekad od studenata i nastavnika ugroženih blokadom, a nekad od izgređnika koji su provizornu zaštitu od svog nasilja predstavljali kao „zaključavanje studenata“. Dekan je pozvao patrolu jedanput, 14. novembra, zbog eskalacije nasilja pred svečanom salom „Dragoslav Srejić“. U svim tim prilikama organi policije postupali su u skladu sa svojim ovlašćenjima, poštujući pravila koja proističu iz autonomije Univerziteta.

Šta je ono što blokaderi nazivaju pregovorima sa Savetom?

U odluci donesenoj i objavljenoj 25. novembra Savet Filozofskog fakulteta je uputio apel blokaderima da u roku od dva dana „neizostavno okončaju“ blokadu i izrazio „spremnost da se tek nakon okončanja blokade nastavi sa razgovorima sa legitimnim predstavnicima studenata o preostalom delimično rešenom zahtevu, vodeći računa o poštovanju zakonskih i statutarnih odredbi“.

Te predstojeće razgovore blokaderi su nazvali „pregovorima“, računajući s time da će oni sami zastupati stavove i interese studenata.

Dekanski kolegijum je, međutim, stao na stanovište da blokada Fakulteta, nasilna kakva je bila, ne može sada kvalifikovati blokadere za legitimne predstavnike studenata. U saopštenju od 3. decembra Kolegijum je izrazio mišljenje da će se „najbolji izlaz iz postojeće situacije naći u vanrednim izborima za Studentski parlament“, i da će „novi sastav tog tela imati puni legitimitet da vodi razgovore koji predstoje“.

S okončanjem blokade, „preostali delimično rešeni zahtev“ blokadera sišao je s dnevnog reda, pa je u ovom trenutku nejasno šta bi bio predmet daljeg razgovora po odluci Saveta od 25. novembra. Ipak, Fakultet je načelno spreman za razgovore o kvalitetu i uslovima studiranja, a opšte je mišljenje da su takvi razgovori veoma potrebni.

Kako će se nadoknaditi izgubljeni časovi?

Nacrta plana nadoknade, čije donošenje stoji u nadležnosti Saveta, podrazumeva, uz izvestan broj nastavnih subota, svođenje zimskog raspusta na dane oko Nove godine i Božića. Nastava u letnjem semestru potrajaće do prvih dana juna 2015.

5. 12. 2014.

Dekanski kolegijum Filozofskog fakulteta u Beogradu

41. Saopštenje Odeljenja za klasične nauke (12.12.2014)

Odeljenje za klasične nauke izražava ponos i zahvalnost svojim studentima što su tokom krize koja je jesenas potresla Filozofski fakultet časno zastupali prava i interese svih članova akademske zajednice, braneći time ugled našeg odeljenja na Fakultetu i u javnosti.

U ovom trenutku Odeljenje će podržati svaku inicijativu da se na Filozofskom fakultetu povede reč o kvalitetu studija i uslovima studiranja. S tim u vezi, naša je ocena da, iako je Fakultet kao celina solidarno primio i podneo nedavnu krizu, stvarni problemi i uzroci nezadovoljstva na različitim nivoima studija pri različitim jedinicama Fakulteta nisu isti ni po intenzitetu ni po kvalitetu.

Zato će Odeljenje za klasične nauke u narednom periodu insistirati na tome da se shodno normativnim aktima Filozofskog fakulteta povedu razgovori sa različitim udruženjima i grupama studenata. Po našem mišljenju, bilo bi neprihvatljivo i u krajnjoj liniji kontraproduktivno ako bi se manjini koja je donedavno držala Filozofski fakultet u blokadi sad pripisala uloga glavnih zastupnika studentskih interesa.

42. Saopštenje dekana Filozofskog fakulteta (26.12.2014)

U vezi s najavom nove blokade Filozofskog fakulteta od strane jedne grupe studenata i drugih lica, dekan Fakulteta podseća sve zaposlene i studente da svako ometanje nastavnih i drugih poslova na Fakultetu predstavlja težu povredu studentskih prava i obaveza. Za ometanje rada Fakulteta važeća regulativa predviđa stroge sankcije.

U sadašnjim okolnostima, svako dalje remećenje naših redovnih aktivnosti moglo bi da ima izuzetno ozbiljne posledice. Zato će organi Fakulteta insistirati na striktnoj i potpunoj zaštiti prava svih pojedinaca unutar akademske zajednice.

43. Saopštenje Dekanskog kolegijuma (27.12.2014)

Poštovane kolegice i kolege,

Od petka u 14 časova grupa studenata, bez ikakvog legaliteta i legitimiteta, pošto se od nje izričito ogradio Studentski parlament, ponovo ometa normalan rad Fakulteta i time ugrožava tekuću školsku godinu.

S obzirom na to da je ogromna većina studenata ispoljila spremnost da redovno pohađa nastavu, pozivamo nastavnike i saradnike da nastavu drže prema usvojenom rasporedu. Da bismo bili u mogućnosti da utvrdimo stepen ometanja nastave i donesemo zaključke o merama koje bi trebalo preduzeti, molimo svakog nastavnika da neposredno posle časa sekretaru odeljenja podnese detaljan izveštaj o broju prisutnih studenata, odnosno o eventualnom ometanju nastave.

Imajući u vidu ozbiljnost situacije, očekujemo od svakog nastavnika da pokaže maksimalnu lojalnost prema Fakultetu.

Beograd, 26.12.2014.

44. Saopštenje Saveta Filozofskog fakulteta (28.12.2014)

U današnjem tekstu dnevnog lista Politika, u tekstu pod naslovom „Ponovo blokiran Filozofski fakultet“, objavljenom u rubrici „Društvo“, neidentifikovani učesnici blokade koji se predstavljaju kao Samoorganizovani studentski protest

tvrde, između ostalog, da im je prilikom obustavljanja prethodne dvomesečne blokade Savet Filozofskog fakulteta garantovao „nastavak pregovora o preostalim zahtevima, kao i obustavu disciplinskih postupaka“.

Ni jedno ni drugo nije tačno, što se može videti iz odluke koju je Savet Filozofskog fakulteta doneo na vanrednoj sednici održanoj 25. 11. 2014. godine, koja je istog dana objavljena na sajtu Fakulteta. U želji da se pronađe konstruktivno rešenje koje bi omogućilo prekid blokade i normalan rad Fakulteta, Savet je inicirao razgovore sa legitimnim predstavnicima studenata, uključujući i one koji su učestvovali u blokadi, o uslovima pod kojima budžetski studenti mogu da prijave dodatne bodove. To je bio jedini studentski zahtev koji je u tom trenutku bio delimično rešen, ali ne i prihvaćen od strane učesnika blokade. Ni Savet, niti bilo ko od njegovih članova ili predstavnika u radnoj grupi koja je započela razgovore sa predstavnicima studenata, nije „garantovao“ obustavu disciplinskih postupaka, jer za to prema važećim univerzitetskim i fakultetskim aktima nema ingerencije.

U Beogradu, 27. Decembra 2014.
Savet Filozofskog fakulteta
Univerziteta u Beogradu

44. Saopštenje za javnost studenata Filozofskog fakulteta (28.12.2014)

Mi, studenti Filozofskog fakulteta, ovim putem želimo da izrazimo svoje protivljenje opstrukciji nastave do koje je ponovo došlo na Filozofskom fakultetu (u daljem tekstu: FF), te da upoznamo javnost sa onim što se dešava u ovoj ustanovi, s obzirom da su medijskim prostorom do sada dominirali predstavnici takozvanog „Samoorganizovanog studentskog pokreta 2014“ (u daljem tekstu: SSP), koji sebe smatraju jedinim ovlašćenim da govore u ime svih studenata FF.

Naime, za blokadu koja je uspostavljena u poslepodnevnim časovima 26. decembra 2014. godine glasalo je svega 68 ljudi, za koje čak i nismo sigurni da su studenti FF. Pokazalo se da su na zborovima održanim tokom blokade koja je trajala od oktobra do početka decembra sudelovali studenti drugih fakulteta Univerziteta u Beogradu, pa čak i lica koja uopšte nisu studenti, uz obrazloženje da se fakultet finansira iz budžeta Republike Srbije koji se puni novcem poreskih obveznika, te da svaki srpski poreski obveznik može učestvovati na zboru, jer se radi o trošenju njegovog novca. Zato nemamo razloga da verujemo da je situacija sada išta drugačija. Uz ovo, nameće se i sledeće pitanje: ko je predstavnike SSP ovlastio da zastupaju volju studenata FF, kad već postoji Studentski parlament FF, telo sastavljeno od predstavnika studenata izabranih na neposrednim i tajnim izborima, sa svojim Poslovnikom? Zbor nema ni Poslovnik, ni kvorum, na njemu može da učestvuje ko god želi, te se teško može smatrati predstavnikom volje studenata FF. Ovoj poslednjoj tvrdnji samo može ići u prilog činjenica da je za poslednju blokadu glasalo 68 ljudi, a da na FF studira više hiljada studenata.

Koji su navodni razlozi za obnovu blokade, prema predstavnicima SSP? Naime, protiv članova tog pokreta podnet je izvestan broj disciplinskih i šest kri-

vičnih prijava. Ne ulazeći u opravdanost podnošenja tih prijava, smatramo da postoje mnogo bolji načini zahtevanja da se te prijave povuku od ometanja nastave, koje je kažnjivo prema Pravilniku o disciplinskoj odgovornosti studenata Univerziteta u Beogradu, te se slobodno može reći da obnovom blokade članovi SSP samo daju dodatne razloge za podnošenje novih prijava. U krajnjem slučaju, svako ima mogućnost i pravo da dokaže svoju nevinost na sudu ili pred disciplinskom komisijom, tako da nam nije jasno čega se članovi SSP plaše, ako zaista nisu krivi, kao što tvrde? Uostalom, jedini koji mogu da povuku prijave jesu njihovi podnosioci, dakle, privatna lica, a ne rukovodstvo FF, koje je dužno samo da po službenoj dužnosti povede disciplinski postupak, tako da blokada fakulteta ni po ovom osnovu nema smisla.

Ono što blokadu nastave čini posebno neprihvatljivom, uz činjenicu da izgubljena nastava mora da se nadoknadi, jeste način na koji se ona sprovodi. Članovi SSP upadaju na predavanja koja ne pohađaju, najpre obavestavajući prisutne profesore, asistente i studente da nastave nema jer je u toku blokada. Ako bi prisutni tada odbili da napuste prostoriju, dolazilo je do krajnje nemilih scena sa unošenjem profesorima u lice, puštanjem glasne muzike, zviždanjem pomoću pištaljki, vređanjem svih prisutnih i deljenjem epiteta studentima kao što su „fašisti“, „komunjare“, „plaćenici uprave“, „borci za asistenture“, i slično. Nejasno je kako SSP može da očekuje podršku od onih koje na takav način šikanira i oduzima im osnovno pravo svakog studenta na svetu, pravo na obrazovanje, s obzirom da sigurno nismo upisali fakultet kako bi nam nastava bila uskraćena, što posebno važi za samofinansirajuće studente, koji plaćaju svoje visoko obrazovanje? Nejasno je i kako može očekivati podršku profesora kojima se uskraćuje pravo na rad? Još je manje jasno i zašto SSP šikanira upravo one za čija se prava tobože bori, studente? Razlog zbog kog blokadu uspešno održava izuzetno mali broj ljudi, ne veći od dvadesetak u svakom trenutku, jeste njihovo krajnje agresivno ponašanje i neprihvatanje bilo čijeg stava osim sopstvenog. Pitanje je i ko je ovlastio SSP da odlučuje o tome hoće li se nastava održavati?

Drugih zahteva nemamo, osim toga da nam se omogući normalno pohađanje nastave, te ovim putem apelujemo na upravu FF da preduzme korake u tom cilju, a u skladu sa zakonima Republike Srbije, te aktima Univerziteta u Beogradu i Filozofskog fakulteta. Apelujemo i na javnost da nas u ovome podrži.

29. decembra 2014.

Studenti Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu
koji traže normalizaciju nastave

45. Dekan koleginicama i kolegama (28.12.2014)

Poštovani kolegнице i kolege,

Ponovno ometanje ili potpuno onemogućavanje nastave započeto u petak u 14 časova od strane koje desetine militantno nastrojениh pojedinaca, od čije se aktivnosti izričito ogradio Studentski parlament, nastavljeno je i u subotu, posle okupacije dela zgrade Fakulteta od strane istih pojedinaca u noći između petka i

subote. Zahvalan sam svima vama koji ste upravu Fakulteta pismeno ili usmeno obavestavali o svemu što ste doživeli pokušavajući da držite nastavu. Povodom toga se od juče vodi i diskusija preko fakultetske mreže u koju su uključeni nastavnici i saradnici Fakulteta.

U vezi s pojedinim mišljenjima prisutnim u ovoj diskusiji, molim vas da apel za „maksimalnom lojalnošću Fakultetu“ koji vam je uputio Dekanski kolegijum u svom poslednjem saopštenju nipošto ne shvatite kao poziv da po svaku cenu, pa i cenu bezbednosti studenata i vas lično, pokušate da držite nastavu. One koji osećaju, a kako sledi iz pojedinih rečenica u diskusiji, da bi ova bezbednost mogla da bude ugrožena, molim da ne dođu na nastavu, već da o tome samo obaveste upravu Fakulteta.

Budite uvereni da od samog početka ponovne blokade Dekanski kolegijum čini sve kako bi obezbedio neophodne pretpostavke na kojima bi već tokom sledećeg radnog dana zakonskim putem bilo onemogućeno ometanje normalnog rada na Fakultetu.

S poštovanjem,
prof. dr Miloš Arsenijević, dekan

46. Saopštenje Dekanskog kolegijuma (08.01.2015)

Dana 8. januara 2015. lica koja su krajem protekle godine blokirala nastavu na Filozofskom fakultetu počela su ponovo da upadaju u učionice i onemogućavaju normalan rad.

Molimo nastavnike i studente da prijave svaki takav incident, kako bi Fakultet mogao da preduzme odgovarajuće mere.

U tu svrhu, uz ovo saopštenje priložen je obrazac prijave, koju treba imati spremnu za slučaj incidenta i popuniti je licu mesta.

PRILOG BR. 4: ZAPISNICI SA SEDNICA NASTAVNO-NAUČNOG VEĆA

1. Zapisnik sa prve vanredne sednice Nastavno-naučnog veća održane 23.10.2014. godine:

Nakon prebrojavanja evidencionih listića o prisustvu na sednici prof. dr Miloš Arsenijević, predsednik Veća, konstatovao je da sednici prisustvuje 135 od ukupno 215 članova. Predsednik Veća je konstatovao da postoji kvorum za rad i punovažno odlučivanje Nastavno-naučnog veća.

Sednica Veća je počela u 13,30 časova u svečanoj sali Rektorata Univerziteta u Beogradu. Članovi Nastavno naučnog veća jednoglasno su usvojili sledeći:

DNEVNI RED

1. Pitanje deblokade Fakulteta

Prof. Dr Miloš Arsenijević, predsednik Veća, informisao je prisutne o dešavanjima od početka ove školske godine kada se Filozofski fakultet suočio sa protesnom blokadom nastave od strane jedne grupe studenata. Taj protest vezan je za četiri zahteva koji su stavljeni pred Dekanski kolegijum Fakulteta. Dekanski kolegijum, Dekanski savet i druga tela Filozofskog fakulteta u više navrata su razmatrali postavljene zahteve i vodili razgovore sa predstavnicima studenata. Odlukama donetim u skladu sa preporukama nadležnog Ministarstva i stavovima Senata Univerziteta, od postavljenih zahteva tri su rešena. Studentima upisanim 2006. godine omogućeno je da nastave studiranje po statutu iz 2006. godine. Na Senatu Univerziteta glasalo se o tome koliko se puta svaki ispit može besplatno prijaviti. Senat se složio sa preporukom Ministarstva da to bude 2 puta, tako da je i Filozofski fakultet prihvatio da se prva dva prijavljivanja ispita ne naplaćuju. Treći zahtev je po preporuci Ministarstva prihvaćen odlukom Vlade, a odnosi se na budžetsko finansiranje pete godine studiranja. Što se tiče četvrtog zahteva, da se budžetskim studentima omogući besplatno prijavljivanje preko 60 ESP bodova, on je ispunjen za studente koji u prethodnoj školskoj godini ostvare 60 bodova. Blokada i dalje traje mada više ne postoje razlozi za protest. Reč je o nečemu drugom, a ne o protestu. Zahtevi nisu ignorisani, mada nisu opravdani autoritetom nekog tela, Studentskog parlamenta ili neke druge studentske organizacije.

Prof. dr Vasilije Gvozdrenović objasnio je finansijske razloge zbog kojih se ne može doneti odluka da se svim studentima omogući besplatno prijavljivanje preko 60 bodova. Sačinjena je analiza ostvarenosti bodova od 2011. do 2014. godine. Prikazane su četiri kategorije ostvarenosti bodova: prva kategorija je ostvarenost do 37 bodova, druga grupa je ostvarenost od 37 do 48 bodova, treća grupa od 48 do 60 i četvrta grupa preko 60 ESP bodova. Najviše je studenata u grupi od 37 do 48 bodova, dok samo 10% studenata ispunjava uslov da može da ostvari 60

ESP bodova. Omogućavanje svim studentima da besplatno prijavljuju preko 60 ESP bodova dovelo bi do značajnog smanjenja prihoda Fakulteta na ovoj stavci. Iz prezentovane analize izveden je zaključak da se traži prijavljivanje više bodova kako bi se sledeće godine manje platilo (1/3), što bi predstavljalo zloupotrebu ustupka, a ne stvarnu potrebu studenata. Stoga je odlučeno da se izađe u susret budžetskim studentima koji su u školskoj 2013/2014. godini ostvarili najmanje 60 ESP bodova i da im se omogući besplatno prijavljivanje do 75 ESP bodova. Prof. dr Vasilije Gvozdenović izneo je svoje mišljenje da razlozi blokade nisu ekonomske prirode. Filozofski fakultet ima najveći broj budžetskih mesta na Univerzitetu. Visina školarine nije se menjala šest godina. Svi troškovi studiranja su na donjoj granici. Prijava ispita na Filozofskom fakultetu je 460 dinara, dok je na nekim Fakultetima 1.000 dinara.

Prof. dr Danijela Stefanović govorila je o tome da jedan broj nastavnika smatra da Uprava Fakulteta nije razgovarala sa licima koja blokiraju rad Fakulteta. Uprava jeste razgovarala, ali mora se znati ko sa kime razgovara, ko koga zastupa i predstavlja. Održan je sastanak Komisije za studentska pitanja, međutim učesnici blokade uporno ponavljaju da ne predstavljaju nikog, da nisu ovlašćeni da donose odluke, već samo da prenose tok dešavanja. Ni jedan student nije se obratio Upravi sa konkretnim zahtevima. Obavljen je razgovor sa predsednicom Studentskog parlamenta. Studentski parlament se ogradio od aktuelnih dešavanja, od studenata koji studiraju osam godina i traže mogućnost studiranja još dve godine. Učesnici protesta nisu predstavnici studentskih organizacija, tako da se ne zna sa kime se razgovara. Traže razvodnjavanje, popuštanje, čine atak na sistem i utiču na pad kvaliteta. Njihova diploma postaje sve manje validna i sve više se udaljavamo od evropskog sistema studiranja. Prof. dr Danijela Stefanović zatražila je da se odluči šta će biti sa nastavom, Fakultet ima obaveze prema studentima koji žele da pohađaju nastavu i prema njihovim porodicama.

Prof. dr Vojin Nedeljković rekao je da krivica zbog nepostojanja dijaloga nije na nastavnicima ni na Upravi Fakulteta, već na onima koji obmanjuju druge, neće da razgovaraju, neće da se predstave, a blokiraju zgradu Fakulteta. Činjenica je da Filozofski fakultet ima obavezu da drži nastavu, obaveza nastavnika je da rade, a postoje lica koja to sprečavaju.

Prof. dr Miloš Arsenijević, predsednik Veća, dalje je govorio o suočenosti sa bahatim i neprimernim ponašanjem učesnika blokade Fakulteta. Uvrede putem pogrđnih transparenta i uzvikivanja „lopovi“, „pljačkaši“, „iššš“, ukazuju na to da cilj blokade nije ispunjenje zahteva, već isprobavanje nasilja, pravljenje cirkusa posle saznanja da se neće zvati policija. Dekanski savet Fakulteta konstatovao je da su ispunjeni zahtevi i da time prestaje svaki razlog za dalju blokadu nastave. Stoga su nastavnici i studenti Filozofskog fakulteta pozvani da u utorak 21. oktobra nastave s redovnim održavanjem i pohađanjem časova na svim nivoima studija. Nastavljanjem blokade sprečeno je održavanje nastave i pohađanje časova. Evidentno je da mali broj ljudi blokira rad Fakulteta, 1% od ukupnog broja studenata, i svako dalje onemogućavanje održavanja nastave dovodi do gubitka semestra ili godine. Predsednik Veća zatražio je mišljenje članova Veća šta uraditi kako bi se nastavilo sa normalnim odvijanjem nastavnih aktivnosti na Fakultetu.

U raspravi su učestvovali: prof. dr Lidija Merenik, prof. dr Vesna Dimitrijević, doc. dr Jovo Bakić, doc. dr Perica Špehar, doc. dr Lidija Radulović, prof. dr Aleksandar Kostić, prof. dr Živan Lazović, prof. dr Nada Sekulić, doc. dr Oliver Tošković, Kristina Pekeč, prof. dr Ognjen Radonjić, prof. dr Ana Pešikan, prof. dr Mladen Lazić, prof. dr Miomir Despotović, prof. dr Siniša Mišić, prof. dr Staša Babić, doc. dr Svetlana Stojić, prof. dr Smiljka Tomanović, prof. dr Marija Babović, prof. dr Saša Brajović, prof. dr Dejan Lalović, doc. dr Ana Altaras Dimitrijević, doc. dr Vera Vasiljević, prof. dr Ivana Spasić, doc. dr Vladan Đorđević, prof. dr Vesna Vučinić Nešković.

Nakon rasprave članovi Veća su se izjašnjavali o podnetim predlozima i doneti su sledeći zaključci:

1. Obavezuju se nastavnici i pozivaju se studenti da redovno dolaze na nastavu. Veće upozorava da, ako bi potrajalo sadašnje stanje blokade Fakulteta, nastava izgubljena u zimskom semestru ove školske godine, više ne bi mogla da se nadoknadi u skladu sa odredbama odgovarajućih opštih akata Fakulteta. Time bi bila ugrožena regularnost semestra i čitave školske godine.

Protiv donošenja ovog zaključka izjasnilo se 16 članova Veća.

1. Radi bezbednosti studenata, radnika i posetilaca Filozofskog fakulteta, od subote, 25. oktobra, važiće obaveze kontrole indeksa na ulazu u zgradu Fakulteta, u Čika Ljubinoj ulici, broj 18–20. Kontrolu će sprovoditi službenici Fakulteta.

Zaključak je donet većinom glasova prisutnih članova Veća. Jedan član Veća glasao je „protiv“ i jedan član Veća glasao je „uzdržan“

2. Filozofski fakultet će zatražiti pomoć Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja i Univerziteta u Beogradu i obavestiti javnost o dešavanjima koja sprečavaju rad ove visokoškolske ustanove.

Zaključak je donet većinom glasova prisutnih članova Veća. Dva člana Veća glasala su „protiv“ i pet članova Veća glasalo je „uzdržan“.

Članovi Veća nisu prihvatili predlog da upravnici odeljenja pozovu svoje studente na razgovore. Za predlog je glasao 31 član Veća, manje od polovine prisutnih članova Veća.

Zbog evidentnog nedostatka kvoruma članovi Veća nisu glasali o predlogu prof. dr Ognjena Radonjića da se oformi delegacija Nastavno naučnog veća koja će ići na „Zbor“ i pokušati da pregovara sa učesnicima blokade.

Sednica Veća je završena u 17,00 časova.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ДС/ДС 05/4-02 бр. 1/25
05.12.2014. године

ЗАПИСНИК

са друге ванредне седнице Наставно-научног већа, одржане дана
05.12.2014. године

Након пребројавања евиденционих листића о присуству на седници проф. др Милош Арсенијевић, председник Већа, констатовао је да седници присуствује 146 од укупно 218 чланова. Председник Већа је констатовао да постоји кворум за рад и пуноважно одлучивање Наставно-научног већа.

Седница Већа је почела у 13,30 часова у амфитеатру "Теоргије Острогорски"

Чланови Наставно научног већа једногласно су усвојили следећи:

ДНЕВНИ РЕД

1. Извештај о деблокади и нормализација рада Факултета

Проф. др Милош Арсенијевић, председник Већа, отворио је другу ванредну седницу Наставно научног већа изражавањем задовољства што је блокада рада Факултета прекинута и настава почела, чиме је омогућено да се семестар одржи. Проф. др Милош Арсенијевић рекао је да тумачења која се дају да је Факултет попустио пред захтевима студената нису тачна. На претпоследњој конференцији за штампу новинари су поставили питање да ли ће се изгубити семестар или ће се позвати полиција. Међутим Управа Факултета је мислила да постоји и трећи пут. Председник Већа је рекао да има разумавање за професоре који су захтевали позивање полиције. Притисак да се позове полиција био је велики, професори су свакодневно упућивали мејлове са таквим захтевима. Студенти су насилним путем покушавали да остваре своје захтеве, поднето је седам кривичних пријава. Једног професора је, због стреса на радном месту, служба за хитну помоћ пребацила у Ургентни центар. Проф. др Милош Арсенијевић рекао је да доц. др Јово Бакић, у допису упућеном непосредно пре одржавања седнице Већа, погрешно наводи да је захтев студената испуњен, а самим тим је погрешно постављено и питање зашто се чекало толико дуго да би се на

крају popustilo pred захтевима. Испуњење последњег захтева извршено је на начин који онемогућава "штековање", а у складу је са законом и ранијим предлозима Декана Факултета. Ранији предлог упућен студентима био је чак повољнији од онога што су студенти добили. Захтев студената за бесплатно пријављивање 90 ЕСПБ свео се на прихватање да студент који је у претходној години остварио буџетски статус (48-60/ ЕСПБ) у наредној школској години може да пријави максимално 72 ЕСПБ (што укључује и заостале бодове) без финансијске надокнаде. Одлука је донета, али ће добити правну снагу када се унесе у одредбе Правилника о пријављивању предмета. Студенти су ишли у Министарство просвете, науке и технолошког развоја да траже помоћ и представници Министарства присуствовали су збору на коме је студентима понуђено решење које су прихватили. Тиме је блокада, као нелегитимно средство за истицање захтева, примењено од нелегитимне групе студената, на мирољубив начин окончана. Управа Факултета до краја се држала мирољубиве стратегије и све се завршило на најбољи могући начин. Предстоји надокнада наставе, а проф. др Данијела Стефановић, продекан за наставу, осмислила је начин на који се могу надокнадити изгубљени часови. Декан Факултета затражио је подршку Већа за став да се покренути дисциплински поступци морају окончати и да повлачење дисциплинских пријава не може бити предмет преговора са студентима.

Проф. др Данијела Стефановић, продекан за наставу, обавестила је чланове Већа да се предлог плана надокнаде наставе налази на сајту Факултета, и да ће Савет Факултета донети коначну одлуку. Предлаже се да све суботе буду радне, да почетак наставе у летњем семестру буде 23. фебруар 2015. године и да траје до 03. јуна 2015. године. План је оквиран, а одељења ће дате оквире прилагођавати плановима и програмима својих силабуса.

Слободан Иванежа, секретар Факултета, упознао је чланове Већа са Извештајем о извршеном управном надзору над радом Филозофског факултета, који је постављен на сајт Факултета. Инспектори који су по налогу Министарства просвете, науке и технолошког надзора дошли на Филозофски факултет да би извршили надзор над законитošћу његовог рада извршили су увид у акта и релевантну документацију. Посебну пажњу су обратили на одлуке Декана и Продекана за наставу које се тичу услова за упис за ову школску годину. Након прегледа и анализе донета је мера којом је наложено Факултету да донесе акт којим се уређују трошкови студија, сагласно Одлуци Универзитета од 29.10.2014. године. У детаљно датом Извештају нема навода да је Факултет поступао противно законским одредбама и констатовано је да нема разлога за несметано обављање наставног процеса на Филозофском факултету.

У донетим закључцима Министарства просвете, науке и технолошког развоја, констатовано је да би стручни орган Факултета требало да размотри могућност одобравања пријављивања предмета у већем обиму од 70 ЕСПБ бодова, с обзиром да буџетски студент може у

3

наредну годину студија да пренесе 12 ЕСПБ бодова и да је Факултет, донетим одлукама, у потпуности применио препоруке Министарства и одлуке Савета Универзитета.

У расправи су учествовали: проф. др Драган Попадић, проф. др Весна Димитријевић, проф. др Живан Лазовић, проф. др Александар Молнар, проф. др Миодраг Зец, проф. др Смилка Томановић, проф. др Снежана Медић, проф. др Цвејић Слободан, проф. др Мира Радојевић.

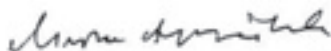
Седница Већа је завршена у 15,00 часова.

ЗАПИСНИЧАР

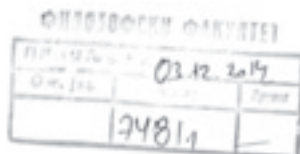
Драгана Станисављевић

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА

Проф. др Милош Арсенијевић

PRILOG BR. 5:
MINISTARSTVO PROSVETE, NAUKE I TEHNOLOŠKOG
RAZVOJA – IZVEŠTAJ O IZVRŠENOM UPRAVNOM NADZORU
NAD RADOM FILOZOFSKOG FAKULTETA
(ZAKLJUČAK I MERE)

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ,
НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА
Број: 614-02-1666/2014-12
Датум: 28.11.2014. године
Београд
Немањина 22-26

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

- Проф. др Милошу Арсенијевићу, декану -

БЕОГРАД
Чика Љубина 18-20

У прилогу овог дописа, достављамо Извештај о извршеном управном надзору над радом високошколске установе.

Потребно је да Извештај јавно истакнете на огласној табли и интернет страници Факултета и обавестите Министарство о предузетом, у року од 20 дана од дана пријема Извештаја.

С поштовањем,

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ,
НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА

ИЗВЕШТАЈ
О ИЗВРШЕНОМ УПРАВНОМ НАДЗОРУ НАД РАДОМ
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Београд, новембар 2014. године

ИЗВЕШТАЈ
О ИЗВРШЕНОМ УПРАВНОМ НАДЗОРУ НАД РАДОМ
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Министар просвете, науке и технолошког развоја је Решењем број 614-02-1666/14-12 од 19. новембра 2014. године, наложио вршење управног надзора над радом Филозофског факултета Универзитета у Београду.

Надзор је обављен дана 26. новембра 2014. године у просторијама високошколске установе, у присуству:

- проф. др Милоша Арсенијевића, декана,
- проф. др Данијеле Стефановић, продекана за наставу,
- проф. др Војина Недељковића, продекана за науку,
- Слободана Иванеж, секретара факултета.

УТВРЂЕНО ЧИЊЕНИЧНО СТАЊЕ

Увидом у акта високошколске установе и документацију релевантну за предмет надзора утврђено је следеће:

Управи Филозофског факултета обратио се дана 24.09.2014. године, Студентски парламент Филозофског факултета (дописом број 1308), наводећи следеће разлоге обраћања:

1. да се буџетским студентима не наплаћује пријава предмета преко 60 бода и омогући пријава предмета преко 70 ЕСПБ;
2. буџетско финансирање тзв. „продужене године“ за све студенте који су уписали четврту годину студија и остварили право студирања на терет буџета,
3. бесплатна пријава прве испитне пријаве за све студенте, а свака наредна у износу од 100. дин.

Памфлетима Самоорганизованог студентског покрета 2014. који су били доступни управи факултета, осим наведених, додати су и захтеви да „студенти који су уписали факултет 2006. године наставе студије по статуту Факултета из 2006. године, могућност полагања испита у шест испитних рокова као и несмањивање броја буџетских места за мастер студије на Факултету“.

Наставно-научно веће факултета је на седници одржаној 26.06.2014. године донело Правилник о пријављивању предмета, број 906/1-VI од 26.06.2014. године, којим се уређује начин и време пријављивања студената за похађање наставе обавезних и изборних предмета, поступак и критеријуми утврђивања редоследа

кандидата за одобравање похађања наставе и друга питања у вези са пријављивањем предмета.

Одредбом члана 4. наведеног Правилника прописано је да студент може да пријави предмете из студијског програма који похађа у обиму од 60 ЕСПБ бодова у једној академској години.

Студент може да пријави предмете у обиму до додатних 10 ЕСПБ бодова и то: предмете који су обавезни или изборни на студијском програму на који је уписан, предмете са другог студијског програма истог степена студија или предмете истог степена студија друге високошколске установе у складу са посебним уговором.

Студент који пријави предмете у обиму до додатних 10 ЕСПБ бодова преко 60 ЕСПБ обавезан је да уплати сразмеран део школарине за слушање и полагање тако пријављених предмета, без обзира да ли има буџетски статус или је самофинансирајући студент.

Одлуком о осталим трошковима студија коју је Савет Факултета донео дана 22.05.2014. године, број 05-2/2 бр.1/12г, накнада за друго и свако следеће пријављивање испита дефинисана је у износу од 460 дина. за пријављивање испита електронским путем одн. у износу од 500 дина. за пријављивање испита писаном пријавом.

Увидом у Одлуку продекана за наставу број 05/2-07 од 16.06.2014. године, утврђено је да је факултет у септембарском испитном року школске 2013/14. године, студентима наплаћивао пријаву испита за друго и свако следеће пријављивање, у износу од 420 динара.

Министарство просвете, науке и технолошког развоја је након договора са Студентском конференцијом универзитета Србије (СКОНУС) од 10. октобра 2014. године, дало препоруку високошколским установама да школарина обухвата следеће редовне услуге: све облике наставе предвиђене студијским програмом; све предиспозитивне обавезе предвиђене студијским програмом; најмање два изласка на испит; пријаву, израду и одбрану завршног рада на свим нивоима студија; административне трошкове за упис школске године и овере семестра.

Имајући у виду одредбу члана 94. став 2. Закона о високом образовању, којом је прописано да се студенту на лични захтев може продужити рок за завршетак студија, у складу са општим актом високошколске установе, Министарство је препоручило продужетак студија студентима који су прву годину студија уписали школске 2006/2007. године.

Студентима који су прву годину основних студија уписали школске 2010/11, 2011/12, а у школској 2013/14 години имали статус студента финансираног из буџета, омогућено је финансирање из средстава буџета Републике Србије још једне школске године тзв. продужене године.

Одлуком продекана за наставу од 26.09.2014. године, дефинисано је да се на терет буџета у школској 2014/15 години уписују студенти уколико су у школској 2013/14 остварили најмање 48 ЕСПБ бодова, према наставном плану одељења на ком студирају. Самофинансирајући студенти плаћају школарину у зависности од

укупног броја ЕСПБ бодова које пријаве за слушање или полагање у школској 2014/15. године.

Одлуком продекана за наставу број 1368/1 од 01.10.2014. године, студентима уписаним школске 2006/07 године, који студирају по Статуту из 2006. и 2009. а који су школске 2013/1014. године уписали осму годину студирања и којима је до краја остало више од 30 ЕСПБ бодова, престаје статус студента на овим студијама 30.09.2014. године. Ови студенти имају право да упишу исти или сличан студијски програм, без полагања пријемног испита, на лични захтев, уз признавање положених испита, у складу са чланом 896. Статута Универзитета.

Декан Филозофског факултета је дана 21.10.2014. године донео Одлуку број 1504/1 којом се студентима основних студија који се финансирају из буџета, а који су у школској 2013/14 остварили најмање 60 ЕСПБ бодова, омогућава да у школској 2014/15 години пријаве до 70 ЕСПБ бодова, без плаћања накнаде.

Ставом 3. неведене одлуке, омогућено је студентима који се финансирају из буџета да без плаћања накнаде пријављују у школској 2014/15 години, максимално 75 ЕСПБ бодова, ако им је до краја студијског програма остало 75 ЕСПБ бодова.

Студент основних студија који се не финансира из буџета може, у школској 2014/15 години да пријави максимално 75 ЕСПБ бодова, ако му је до краја студијског програма остало 75 ЕСПБ бодова, уз плаћање сразмерног дела школарине.

Одлуком број 1562 од 29.10.2014. године омогућена је тзв. „продужена буџетска година“ студентима основних академских студија који су уписали прву годину школске 2010/11, а који су уписали четврту годину у статусу буџетског студента школске 2013/14 године. Наведеном одлуком омогућен им је статус буџетског студента у школској 2014/15 години („имају право да се упишу у пету годину студирања школске 2014/15 године као студенти који се финансирају из буџета“).

Одлуком продекана за наставу број 05-2/07 од 03.11.2014. године, омогућена је пријава испита у новембарском року без плаћања накнаде за прво и друго пријављивање, односно у износу од 460 дин. за треће и свако следеће пријављивање.

Одредбом члана 61. Закона о високом образовању прописано је да Високошколска установа стиче средства из школарине на основу одлуке о висини школарине за студенте који плаћају школарину.

Мерила за утврђивање висине школарине утврђују се општим актом високошколске установе.

Високошколска установа је дужна да пре расписивања конкурса за упис нових студената утврди висину школарине за наредну школску годину за све студијске програме, по претходно прибављеном мишљењу Министарства.

Школарином се утврђују трошкови студија за једну школску годину, односно за стицање 60 ЕСПБ бодова.

Школарина обухвата накнаде за редовне услуге које високошколска установа пружа студенту у оквиру остваривања студијског програма.

Редовне услуге из става 5. овог члана утврђују се одлуком универзитета, односно друге самосталне високошколске установе.

Мерила за утврђивање висине школарине и одлука о висини школарине доступни су јавности на званичној интернет страници високошколске установе.

Одлуком Савета Универзитета у Београду број 06-4650/5-14 од 29.10.2014. године, утврђене су редовне услуге које обухвата накнада за школарину за једну школску годину основних, мастер и докторских студија на Универзитету у Београду, односно за стицање 60 ЕСПБ бодова.

Наведеном одлуком прописане су редовне услуге које универзитет и факултети пружају студенту у оквиру остваривања студијског програма а које су обухваћене школарином: сви облици наставе предвиђени студијским програмом; све предиспитивне обавезе; најмање две пријаве испита, пријава, израда и одбрана завршног рада на свим нивоима студија; услуге библиотеке и читаонице; административни трошкови за упис школске године и овере семестра/триместра; остале услуге предвиђене општим актом факултета и универзитета.

Одредбом члана 4. неведене одлуке прописано је да када студент уписује више или мање од 60 ЕСПБ бодова у току школске године, школарина се увећава или умањује сразмерно уписаном броју ЕСПБ бодова.

Одредбом члана 5. прописано је да универзитет и факултети у његовом саставу могу за административне и друге трошкове који нису обухваћени школарином наплаћивати накнаде у висини које је одобрио Савет универзитета одн. факултета и то за: уписнину (административни трошкови првог уписа на студијски програм), издавање дипломе, пријављивање испита које није обухваћено школарином, пријављивање испита по истеку рока за пријављивање, издавање уверења о положеним испитима, полагање испита пред комисијом на захтев студената, промену студијског програма/студијске групе, промену теме или промена ментора за завршни рад, пријава изборних предмета после утврђеног рока, промена изборног предмета, накнадно поништавање испита, накнадна овера семестра/триместра, признавање испита са других факултета, издавање дупликата индекса или дипломе, давање исписница, друге сличне ванредне услуге на захтев студената.

Одредбом члана 87. став 1-6. и став 10. Закона о високом образовању прописано је да се студент при упису сваке школске године одређује за предмете из студијског програма.

Студијским програмом прописује се који су предмети обавезни за одређену годину студирања.

Студент који се финансира из буџета одређује се за онолико предмета колико је потребно да се оствари **најмање 60 ЕСПБ бодова**, осим ако му је до краја студијског програма остало мање од 60 ЕСПБ бодова.

Студент који се сам финансира одређује се, у складу са студијским програмом, за онолико предмета колико је потребно да се оствари **најмање 37 ЕСПБ бодова**, осим ако му је до краја студијског програма остало мање од 37 ЕСПБ бодова.

Студент који се сам финансира плаћа део школарине обрачунат према предметима за које се определио.

Полагањем испита студент стиче одређени број ЕСПБ бодова у складу са студијским програмом.

Правила студија ближе се уређују општим актом високошколске установе.

Одредбом члана 90. Закона о високом образовању прописано је да је број испитних рокова шест, а термини одржавања испитних рокова утврђују се статутом високошколске установе. Последњи испитни рок за школску годину завршава се 10. октобра.

Одредбом члана 44. Закона о изменама и допунама Закона о високом образовању („Службени гласник РС“, број 99/2014) прописано је да је број испитних рокова у школској 2014/15 години пет, а термини одржавања испитних рокова утврђују се актом високошколске установе.

ЗАКЉУЧАК

- Имајући у виду одредбу члана 61. Закона о високом образовању и Одлуку декана број 1504/1 од 21.10.2014. године, а у вези првог захтева студената који се односи на пријаву предмета буџетског студента преко 60 ЕСПБ, мишљења смо да би стручни орган Факултета требало да размотри могућност одобравања пријављивања предмета у већем обиму од 70 ЕСПБ бодова, с обзиром да буџетски студент може у наредну годину студија да пренесе 12 ЕСПБ бодова (стиче статус буџетског студента уколико оствари најмање 48 ЕСПБ бодова).

- Буџетско финансирање продужене године регулисано је Одлукама Факултета, сагласно Препоруци Министарства.

- Доношењем Одлуке Савета Универзитета од 29.10.2014. године, на препоруку Министарства, којом су најмање две пријаве испита обухваћене школарином, испуњен је трећи захтев студената.

Предлажемо да високошколска установа размотри умањење цене за сваку наредну пријаву испита.

- Одлуком продекана за наставу број 1368/1 од 01.10.2014. године, испуњен је захтев студената уписаних 2006. године, а који се односи на наставак студија по статуту из 2006. године.

- Имајући у виду одредбу члана 44. Закона о изменама и допунама Закона о високом образовању, неоснован је захтев студената којим траже шест испитних рокова.

- Мишљења смо да би Наставно-научно веће Факултета требало да размотри захтев студената који се односи на несмањивање броја буџетских места, приликом предлагања Универзитету броја студената за упис у прву годину мастер студија.

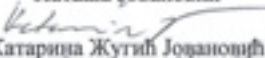
МЕРЕ

- Налаже се факултету да донесе акт којим се уређују трошкови студија, сагласно Одлуци Универзитета од 29.10.2014. године, у року од 15 дана од дана пријема Извештаја.

Декан је дужан да са Извештајем упозна Наставно-научно веће и Савет Факултета, ради поступања по наложеној мери и разматрања препорука, истакне Извештај јавно на огласној табли и интернет страници Факултета и обавести Министарство о предузетом у року од 20 дана, од дана пријема Извештаја.

Уважавајући аутономију високошколске установе, као и један од циљева високог образовања – пружање могућности појединцима да под једнаким условима стекну високо образовање, нема разлога за несметано обављање наставног процеса на Филозофском факултету Универзитета у Београду.

ИЗВЕШТАЈ САЧИНИЛЕ

Наташа Јовановић
Катарина Жутић Јовановић
Снежана Цакић

PRILOG BR. 6: ZAPISNICI I IZVEŠTAJI ZBORA¹

1. Zapisnik Studentskog pokreta sa zбора održanog 10.20.2014.

Zbor se otvorio sa diskusijom o novoj informaciji u vezi sa SKONUSom. Po novom dogovoru sa SKONUSom fakulteti nemaju osnova da naplaćuju ispitne prijave. Jedna od stavki je da budžetskim ne sme da se naplaćuje ništa, što je pitanje kako se to tumači. Uvelo bi se u zakon da preko 70 poena ne sme da se plaća. To znači da će prva dva zahteva biti sređeni. Nije napravljen dogovor za apsolventski staž, a koji je dugoročno rešenje. Treba imati na umu da ništa nije definitivno kod ovog dogovora no samo načelno. Na sajtu ministarstva piše da je zahtev SKONUSa opravdan, ali ne piše da je usvojen.

RG za medije je spomenula da je na Blicu pisalo da nakon posete ministarstva da uprava spremna na pregovaranje. Blagajnik je spomenuo da se ima oko 5600 dinara. Zaključeno je da se sve manje para dobija na zborovima. Izglasano je da preko radne grupe za saradnju sa drugim fakultetima da se pomogne VIŠERu i Filološkom koji su tek krenuli sa zborovima. Odvojeno je po 1000 dinara za oba fakulteta. Sara Papić je izglasana za novog blagajnika.

Radna grupa za medije je iskritikovana zbog loše organizacije. Napravljen je propust gde su ljudi u ime zбора govorili stav koji na njemu nije izglasan. Ljudi smeju da daju svoje lično mišljenje, ali onda ne smeju da se predstavljaju kao zbor. Takođe je ponovljeno da radne grupe ne smeju da zahtevaju već samo su tu da daju smernice o kojima će zbor odlučivati. Predloženo je i odobreno da se radna grupa za medije i radna grupa za audiovizuelnu propagandu spoje u jedno.

Uprava je stupila u kontakt sa zborom i trebalo bi da se izglasa da li će Milica da ide na pregovore ili će neki delegati biti izabrani od strane zбора.

Što se trenutnih zahteva tiče oni bi trebalo da se preformulišu i o tome će se diskutovati na zboru u nedelju. Treba imati na umu da to nisu neki novi zahtevi već zbor treba da se usaglasi oko njihove formulacije.

Novoformulisani zahtevi:

1. Budžetski studenti da ne plaćaju nijedan preko 60.
2. Zahtev za mogućnost upisivanja preko 70 bodova.
3. Cena prijave za master, upis i potvrde da se smanje 50% u odnosu na sadašnje.
4. Kvote za master – tamo gde se smanjila kvota da se vrati na staro tako što će fakultet da izfinansira.
5. Zahtev za oslobađanje školarine za petu godinu.

¹ Imena učesnika i učesnica u Zboru kao i osoba na koje učesnici referišu su anonimizovana. Budući da je istraživačima dostupan samo materijal u pisanom obliku u kom su data uglavnom samo imena, bez prezimena osoba, ne može se tvrditi da se ista šifra odnosi na istu osobu.

Radna grupa za saradnju sa drugim fakultetima je otišla na akciju na VIŠER. Delić se letci i biće postavljen transparent. 9. oktobra bio je održan zbor Filološkog fakulteta tako da se i oni pridružuju u borbi za studentska pitanja.

Zaključeno je da je tokom prve večeri bilo kršenja discipline i stoga redarska služba mora biti rigoroznija. Ljudi bi trebalo da se javljaju dan ranije za smene i da ako se prijave da se i odazovu. Koordinator će redare zvati telefonom da bi se potvrdio njihov dolazak. Smene se održavaju od 7h do zбора, od zбора do 23h i od 23h do 7h. Za noćnu smenu nije neophodno da bude velika da bi upravo jutarnja mogla da se naspava. Apeluje se na ljude kojima se spava da se odmore jer umorni ne mogu mnogo da pomognu.

Na glasanju velik broj zahteva nije mogao biti odlučен zbog nedovoljnog broja ljudi i odlučeno je da se ti zahtevi ostave za sledeći zbor u nedelju.

1. Zahtev za promenu Statuta fakulteta – stavka 60 u 48 espb za budžet – ostavlja se za kasnije
2. Da li da se performulišu zahtevi protesta?
3. Da li Milica da pregovara ili da idu delegati sa zбора?
4. Da se napravi pravilnik za obraćanje radnim grupama.
5. Da li da se menja koordinator ili cela RG za medije?
6. Predlog o izgledu smena redarskih službi.
7. Predlog o načinu funkcionisanja radnih grupa.
8. Da se izglasa neko sa iskustvom u komunikaciji sa medijima i pravom.
9. Da se uvedu pravila moderiranja.
10. Da žurke ne budu noću i da se vrata zatvaraju.
11. Da se izglasa da se noću može ući samo prvih deset minuta od punog sata.
12. Da li da se prave novi spiskovi? Elektronski ili papirno?
13. Da li da se napravi štand za dečije svratište?

2. Izveštaj Studentskog pokreta sa zбора održanog 12.10.2014.

Dnevni red:

1. Izveštaji radnih grupa
2. Izbor delegata za „pregovore“
3. Organizacija redarskih službe
4. Prijavljivanje za redarsku službu (vrši se ispred amfiteatra)
5. Stav o protestu 15.10.2014.
6. Razno i pridodate tačke:
 - a. Zahtev za promenu statuta fakulteta – stavka 60 u 48 ESPB za budžet.
 - b. Da li da se performulišu zahtevi protesta?
 - c. Odgovornost koordinatora RG za Medije
 - d. Da se napravi štand za dečije svratište.

Zbor 13. oktobra 2014. je otvoren izveštajem dnevnih grupa. Radna grupa za blokadu se organizovala u tri smene (07–15, 15–23 i 23–07) i izabrani su koordinatori. Redari su dužni da se njima javljaju, kao i da se dogovaraju sa njima za smene. Redari biće zvani 24 sata ranije i podsećani tri puta: 12, 6 i 1 sat ranije. Radna grupa za medije je pokrila sve dnevne listove sem informera, kao i sve dnevničke. Intervjui su davani od različitih osoba kružno i svi su bili članovi Samoorganizovanog studentskog pokreta. Radilo se kao što je dogovoreno na zboru. Pričano je koji su stavovi i zašto blokada. Spojeni su sa grupom za audiovizuelnu propagandu i sada se nalaze u učionici u 401. Sutra u 15h biće press konferencija. Radna grupa za alternativna predavanja je pričala o predavanju profesora KB. Bilo je više ljudi. LM je pričala o zahtevima i kako je došlo do blokade. KB je dao svoje viđenje o studentskoj borbi i stanja u društvu. Sutra treba da dođu profesori sa istorije i trenutno se radi na tome. U petak uveče je bila tehno žurka. Problem je bio sa ulaskom i izlaskom, kao i nedostatak mokrog čvora i stoga u subotu neće biti žurke. Uveče neće biti žurki i možda ako bude, biće oko 19 časova. Pomenuto je da žurka služi za propagandu i prikupljanje sredstava, ali prvo se mora obezbeđivati fakultet, pa tek ako ima mogućnosti onda mogu da se drže sastanci i prave žurke. Za sada se smatra da žurki ne treba da bude dok se ne poveća brojnost redarske službe. U 510 večeras biće projekcija filma Kako sam sistematski uništavan od strane idiota. U sredu održava se monodrama Na Drini ćuprija u izvedbi AS. Projekcije filmova će se nastavljati i razmatra se saradnja sa filmstreetom. Radna grupa za saradnju sa drugim fakultetima osnovala je aktivnu saradnju sa VIŠERom i Filološkim fakultetom. Na Geografskom je započeta agitacija. Sporadični kontakti se vrše sa FPN i RGF. Konstanto se vrši agitacija na drugim fakultetima. Ljudi iz grupe se mole da se reaktiviraju. Radna grupa za unutrašnja pitanja je prikupljala potpise za peticiju kao i priloge. Sve se šeruje na stranici studentski pokret 2014. U slušaonici 103 je kuhinja. Donešeni su montažni kreveti. Ljudi ima previše i neki od ljudi biće raspodeljeni u druge radne grupe. Radna grupa za agitaciju sa profesorima traži nove ljude. Dobar student ili neko ko ima dobre odnose sa profesorima da se javi.

Prethodno veče dogodilo se incident na fakultetu. Oko ponoći upala je četvorica maskiranih osoba koje su tražile SK sa FDU Univerziteta umetnosti. Za to vreme jedan kolega Filozofskog fakulteta je fizički napadnut, kao i dve kolegice koje su snimale incident. Nakon uzimanja jakne SK, koji je pobegao do amfiteatra, razbojnici su se uputili ka Studentskom parku. Pregledom kamera utvrđeno je da je jedan od njih nosio fašističko obeležje. Pokrenuta je rasprava da li treba da se etiketiraju kao fašisti/nacisti ili kao razbojnici/huligani. Tokom rasprave SK je pretio kolegici BL. Kosta je opomenut i ako mu se ovako nešto ponovi biće udaljen sa zbora. Posle nekog vremena usledilo je njegovo izvinjenje. Nakon rasprave zbor je odlučio da zbog jednog huligana ne može se grupa etiketirati kao fašistička ili nacistička i svaki medij koji tako nešto objavi biće demantova. Zaključeno je da zbog incidenta sa upadom neophodno da se bolje organizuje redarska služba.

Uprava je odlučila da kontaktira zbor. Raspravljalo se da li neko treba da ode i da sasluša upravu i da ta osoba potom sve predloge uprave da iznese zboru. Delegati ne bi imali pravo odluke, već samo zbor ima tu mogućnost. Odlučeno je da delegati odu do uprave i da čuju predloge, kao i da upravu pozovu na zbor. Odabrani su RM, RK i LM.

Nakon izglasavanja usledio je incident na Platou ispred fakulteta. Kolega ND je ušao u fizički konflikt sa dvojicom momaka i jednog je ozledio sa polomljenom staklenom flašom. Nakon toga pristigla je policija i kolegu je odvela u nepoznatom pravcu. Došlo je i svađe između studenata i jednog od novinara Blica. Apelovano je na studente da ne ulaze u konflikt sa novinarima jer oni čine našu sliku u medijima. Zbor je ocenio da je u pitanju sukob kolege ND na ličnoj osnovi i ograđuje se od incidenta.

15. oktobra organizacija Studentski front zakazala je protest koji kreće sa Platoa. Održana je rasprava da li zbor da podrži protest ili ne. Zaključeno je da je organizovanje putem zborova način na koji se borimo. Front je organizovao SKOJ i NKPJ koje su političke partije. Oni su dolazili na zborove i aktivno sabotirali protest. Zaključeno je da niko osim ND nije učestvovao u bilo kojoj radnoj grupi, dok su oni konstantno opstruisali zborove i sastanke. Kosta Ristić je u više navrata pokazao nepoštovanje prema zboru nepoštujući pravila. Za vreme incidenta sa ND on je upao i usled zбора se prodrao da svi izađu napolje zbog incidenta i rekao je kako biju ND. Nakon toga skoro ceo amfiteatar je bio napušten i time je prekinut zbor na neko vreme. Određen broj ljudi se nije ni vratio na zbor. Mi kao samoorganizovani studenti ne smemo dozvoliti da nas koriste političke partije. Napadi se upravo i vrše na naš metod jer hoće da ga diskredituju, ali mi izlazimo iz ove priče još jači i bolje organizovani. Odlučeno je na zboru da se protest ne podrži, ali da pokuša da se preuzme. Praviće se letci i što veći baneri koji bi zajedno sa delanjem megafona vršili diverziju i time preuzeli protest. Letke će raditi radna grupa za saradnju sa drugim fakultetima. Studentski front ima 10–15 ljudi dok je zbor mnogo veći. Stoga smatra se da glavni baner mora biti veći od njihovog. Kolege sa drugih fakulteta su ukazali na bojznost od spartanskog sindroma tj. Situacije gde je Filozofski sam protiv svih. Predstavnici zбора Filološkog fakulteta su nam savetovali da moramo da formulišemo opštije zahteve u saradnji sa drugim zborovima, jer ako Filozofski bude imao samo partikularističke zahteve može doći do razočarenja na drugim fakultetima i do ozbiljnog uništavanja nade za buduće studentske proteste. Protest je naša šansa da mi proširimo našu ideju o samoorganizovanju i da pokažemo drugim fakultetima put. Političke igre su pokušale da nas podele, ali tako oni samo ojačavaju studentsku ideju o samoorganizovanom studentskom pokretu.

Sledeći zbor biće 13. oktobra 2014. u 17h u amfiteatru.

Sledeći predlozi nisu izglasani:

1. Zahtev za promenu statuta fakulteta – stavka 60 u 48 ESPB za budžet.
2. Da li da se performulišu zahtevi protesta?
3. Odgovornost koordinatora RG za Medije.
4. Da se napravi štand za dečije svratište

3. Zapisnik Studentskog pokreta sa zбора održanog 17.11.2014.

Biranje i glasanje moderatora.

Čitanje pravila zбора i tačaka dnevnog reda.

Predlozi dnevnog reda:

1. Treća tačka povezivanje sa prosvetarima.
2. Prva tačka glasanje o prekidu ili nastavku blokade
3. Izveštaj radnih grupa uvek mora prva jer neznamo šta se dešava aktuelno

Ni jedna odluka ne može da se donese bez rasprave, jer nije legitimno, prvo rasparava pa glasanje.

Predlozi o redosledu:

1. Prvo radne grupe, info o daljem protestu, dalje delovanje, disciplinske, prosvetari.
2. Prvo radne grupe, info o daljem protestu, disciplinske, dalje delovanje, prosvetari.
3. Prvo pojašnjenje trenutne situacije na protestu.
4. Prvo predlozi (deblockade).

Glasanje: Da li da bude prva tačka deblokada ili blokada?

Za: 75

Protiv: 107

Predlog: Prvo radne grupe, pojašnjenje protesta, disciplinske, deblokade, prosvetari, razno

Za: Većina

Protiv:

RG (radne grupe) izveštaji:

RG INTRF:

Najvažnija je organizacija protesta podrške „Svi zajedno“, vezana je za disciplinske prijave, dođite da pokažete koligijalnost. Pustićemo kutijicu za donacije, i spisak za dežurstva.

RG Redari:

Nije najbolje organizovana, da se organizuju sastanci kako bi se rešili problemi. Napisano je uputstvo, potrebni su kordinatori.

RG Za odnose sa drugim fakultetima i povezivanje sa radnicima i prosvetarima:

Mi održavamo sastanke redovno, sastanak je sutra u 301 u 16h. Svi koji su zainteresovani su pozvani. Imali smo akciju u školama, pokrili smo deset škola i agitovali za zborove. Kontaktirali smo sindikate i delili smo letke. Predlažem: da se akcija pomeri za 13h zbog protesta. Sutra u 18h diskusiona grupa za širenje protesta u 301.

RG Mediji:

Napisali smo pet saopštenja u zadnjih dva dana, i bilten za informisanje, sutra će biti konferencija za štampu, očekujemo odziv. Poslednji put kada je uprava

organizovala svoju konferenciju uspeli smo da ipak damo izjavu, uprkos upravi koja to nije dozvolila. Bilo je na B92, Prva i još...

RG za agitaciju:

Obuhvatili smo sve katedere sve ih imamo u grupi sem klasičara, bio je jedan koji je odustao zbog rasturanja predavanja na u rektoratu. Imamo redovno sastanke sledeći je odmah posle zbora u 310. Ko želi tu ili negde drugde nek se obrati nama mi ćemo da ga prosledimo. Organizovano je predavanje za bruceše, tu smo da pomognemo. Ima nas preko dvadeset ali svako je dobrodošao.

RG AVP:

Mi pratimo celu blokadu, snimili smo propagadni klip sa studentima, imamo svoj you tube kanal „Studentski protest 2014“. Šta god da se dešava na faxu snimate i pošaljite nama a mi ćemo to sklopiti i slati dalje.

RG Preformans:

Nisu još imali sastanak.

RG Alternitavna predavanja:

Do sada smo uspeli da imamo alternativna predavanja za skoro sve, izuzetak su klasičari. Imaće i predavanja za klasičara. Danas su bila dva za pedagoge i posle zbora će biti za istoričare umetnosti u 103.

1. Tačka dnevnog reda:

Informisanje o protestu:

Ovo je počelo bez ideje o blokadi. Paralamet se obratio studentima kako bi se oragnizovali sastanci. Počeli smo sa protestima, odgovor je bilo ignorisanje i zezanje (pečat...) Nije bila moguća komunikacija tada se javila ideja blokade kako bi prinudili upravu da pričamo. Logika je bila da ako uprava nije sposobna da izvede predavnaje onda će ona morati da komunicira sa studentima. Počela je blokada kao jedina alternativa. Napravljen je peticija sa oko 2500 potpisa, nisu svi studenti ali većina jesu. Onda je počela komunikacija sa upravom. Naši zahtevi su bili da generacija 2006. studira po svom programu, apsolvantska godina da se vrati – što je i rešeno, imaće je naredne dve generacije, od ostalih zahteva tu je da budžetski studenti mogu da prijavljuju preko 60 ESPB boda besplatno – nije uzeto u obzir a to je bio glavni zahtev. Zarad legitimiteta se uveo zahtev i za smanjenje cene boda sa 2000 na 1500 kako bi protetst bilo legitimniji i time omasovio se, time pokrivajući i glavni problem samofinasirajućih studenata. To su bila dva glava – uprava nije htela da razgovara o njima. Za preko 60 uprava je izašla sa dve varijante. Jedna je ako student postigne 60 u jednoj godini u sledećoj može prijaviti preko 60. Nama je najveći problem što se pravi hijarahija među budžetskim studentima na dobre i loše (u zavisnosti od ostvarenih bodova). Od tog trenutka uprava pokušava agresivno da spreči blokadere (prijave, fizički sukob, itd.) Imaćemo preko 10 disciplinskih prijava... Ukoliko se blokada nastavi možemo očekivati i da represija raste. Info je da manje od 10% uspe da ostvari do 60 bodova znači nije do lenjosti već zbog opterećenja boda.

Bilo je pitanje šta su radne grupe? Razjašnjenje: RG su radna tela u kojima se sprovode odluke zbora, šta zbor odluči to RG sprovodi.

Da li se važi glas onih koji nisu sa ovog faksa?

Da jer nismo u mogućnosti da legitimišemo.

To se uvek priča nek digne ruke onaj koji nje.

Diglo je sedmoro ljudi ruke.

To znači da može da odlučuje onaj koji nije sa ovog faksa?

Svako ima prava da učestvuje na zboru.

Nemaju pravo svi podejdnako da odlučuju na fakultetu bez obzira, molim da ljude koji nisu sa ovog fakulteta da ne odlučuju i ne glasaju.

Ovde ima samo osam ljudi zato ne treba da vodimo raspravu dalje

Ljudi koji nisu na ovom faksu ne glasaju, obično ne glasaju, budi deo zbora.

Da li čovek koji je plaća porez je dovoljan da učestvuje u radu ovog tela?

Ima manje od 1% onih koji nisu sa ovog zbora. Baš zato što želimo da odlučujemo mi smo se odlučili za ovaj zbor.

Da li ćemo da produžimo tačku?

Izglasano je: NE

Da svako može da pristuje, ni ministar nije sa nešeg faksa pa odlučuje o našoj sudbini.

To bi bilo validno ako bi samo 8 odlučilo nešto a mi imamo preko.

Lik je pričao nešto o sedam miliona bi bilo dobro da odlučuje.

Nismo mi u blokadi zato što želimo da blokiramo nego zato što nas ne slušaju.

Kritikovanje tih sedam ljudi daje legitimitet ovom telu. Dobro je to jer želimo racionalno da odlučujemo.

Stekao sam utisak da ima podela mi, vi, oni. To je bezobrazluk neko hoće da sroza ugled fakulteta. Teraju nas da ovo pređe u šestu nedelju, ono što se desilo u petak je užasno.

Naša grupa je pomagala drugim fakultetima, pomogli smo filološkom da organizuje zborove. Oni su nam puno pomogli.

Izveštaj sa skupljanja prihoda: 1910 din

2. Disciplinske prijave:

Studenti su dobili prijave, prvo je četvoro dobilo posle 23. oktobra, tiču se navodnog onemogućavanja rada veća i navodnog u vršenja nasilja na zaposlene. Sednica je ipak održana. Ima klipova na netu.

Meni je stigla prijava zbog prekidanja predavanja od 12. oktobra, dakle zbog cele blokdanosti aktivnosti. Novi talas je stigao protiv RM, RG i OS. To znači da su svi ugroženi da dobiju disciplinsku zbog učešća u blokadi.

U razgovoru sa Ivanežom reko je da očekujemo oko 30 prijava, ne moramo da ulazimo u detalje, to je element zastrašivanja.

Ja sam dobila prijavu za taj 23. Nije bilo ometanje sastanka postao je prolaz čak dva. Nasilje se desilo samo sa njihove strane. Ceo događaj je snimljen. Sve ovo što radimo je legalno.

Rečeno je redarima da ne ograničavaju kretanje, jer nemamo nekog glavnog tako da se neke stvari rade samoinicijativno. Ove disciplinske jesu zastrašivanje, meni je čast što mi je data.

Nisu samo disciplinske problem već je bilo i prećeno, a to je krivično delo od strane uprave.

Bitno je ovo što je II reko, svaki pokret mora da štiti svoje članove. Pozvao bi ljude u rešavanje problema redara (koreografija..), ljudi su isfrustrirani.

Podneli su prijave samo zato što tim studentima znaju imena. Imamo problem što profesori kreću u otvoreni linč protiv naših kolega. Glavna stvar je stati iza naših kolega.

Dosta je važno da se dođe sutra u 11h. Nije normalno da svi imamo isti stav, važno je da stanemo iza kolega. To je pitanje kolegijalnosti i solidarnosti.

Meni je prećeno, AD mi je rekao da će me izbaciti sa fakulteta, rekao je danas da sam negde rekao da želim smrt nekog profesora. Mnogo profesora se ponašalo kao deca. Apelujte na vaše kolege.

Meni je neverovatno kakvim se rečnikom profesori koristite. Slučaj kada se profesor uneo u facu studenta i tražio ime, ovaj mu nije dao pa mu je reko profesor da opere zube.

Želela bi da kažem da je AD reko da smo dno fakulteta i da hoće da nas izabci sa faksa, lično me je gurno. Rekao je da smo nasilni, ja bih rekla kolegama da se borim za sve studnete, ljudi koji su došli protiv blokade nek nas podrže jer se borimo za iste zahteve.

Krivo mi je jer ima obaveštenja protiv blokada a nigde da će se ove godine preko 60 plaćati. Uprava je ovaj problem rešavala vredanjem, a onda disciplinske a psle incidenti. Moja najbolja drugarica je dobila disciplinsku prijavu i može biti izbačena sa faksa.

Da se obratim deblokaderima, vi ste nazvani navijačkom ruljom. Ajde da budemo svesni da treba da rešimo ove zahteve i da krenemo na predavanje.

Trebamo da pokrenemo prijavu za krivično delo – zaključavanje RK, krivično delo u pokušaju – legitimisanje. Da ih udarimo zakonski.

Želim da se obratim ne kao profesor nego kao član akademske zajednice. Ne slažem se sa karakterom ovog protesta, ovde se radi nešto što nema veze sa demokratijom ni pravima. Trebamo da stavimo tačku na ove incidente zajedno sa upravom. Siguran sam da ima načina a da je osnova prekid konfrontacije i ovog oblika protesta.

Neki studenti su zaključani na terasu FDS-a, bio sam guran i bacan od strane domara. Mislio sam da pokrenem prijavu ali nisam hteo da se spustim na taj nivo kao uprava. Ono što je uprava rekla na B92 jeste da možemo da širimo zarazne bolesti, tako ne sme da se ponaša.

Prvo svi oni koji ne učestvu u blokadi oni su se odlučili da ih ovo telo ne interesuje i ako je ovo demokratsko i transparentno telo, ne žele da poštuju ni

parlament, dakle izrazili su jasne stavove. Ovo što je profesor reko je tačno, to je strašna stvar. Činjenica je da ste ovdje mogli da se obratite, vi niste prvi jer dolazili su i drugi profesori ovdje. A jedino mesto gde može to da se kaže jeste zbor i nigde drugde.

Sad smo razgovarali sa dva profesora koji žele da zaključaju učionicu, iz razgovora smo upoznati da oni ni dan danas nisu upoznati sa time šta se dešava. Dodite u radne grupe, pozivanje na sitnice ne vodi nas nikuda.

Jedno pitanje za profesore, da li smo mi i vi žrtve uprave? Hoćemo da komuniciramo ali imamo upravu kao posrednika. Dolazite profesori više na zborove.

Pokušao sam da se ne osvrćem na polemiku, ja se ne slažem sa ovim oblikom protesta. Ja bih vas podržao u najradikalnijem mirnom protestu, štrajk glađu, sedenje itd. Pre je protest bio branjen spolja išli smo zajedno do ministarstva sa studentima. Ta energija koja treba da bude uperena spolja, uperena umesto toga unutra.

Glasanje: O produženju tačke: NE

Glasanje: Da za deblokadu bude uslov povlačenje disciplinskih prijava: ZA

3. Pitanje blokade:

Mi ne tražimo mnogo, samo da bude isto kao prošle godine. Cilj je ispunjenje zahteva. Pozivam vas da ponudite svoje metode za rešavanje našeg problema.

Mi smo pokušali da pričamo ali je to ignorisano. Treba videti šta se tamo dešava. Predlog: da se pritisne uprava da povuče disciplinske, prestanu laži, zajednička platforma zajedno sa profesorima, generalni štrajk.

Predlažem: Da glasamo da se blokada prekine a da ja i profesor štajkujemo od večeras glađu.

Meni nije želja da iko štrajkuje glađu već nadite legitimnije predstavnike, sa protestom koji neće ometati druge studente. Interes svih nas jeste da se izađe iz ove situacije.

Smatram da se blokada treba nastaviti jer blokada daje merljive rezultate. Ovo je najviše što su studenti dobili u poslednjih deset godina. Izborili smo se za bolje i na drugim unervezitetima.

Odgovor profesoru, mi imamo parlament koji je uprava deligitimisala. Ova blokada je pokazala koliko fakultet ne štima. Oni su tek posle četiri nedelje izašli sa predlogom. Sve se spušta pa nije logično da se cene studiranja povećavaju. Uporedimo, filološkom je ispunjeno sve.

Očigledno je da postoji problem koji je između ne samo profesora i studenata već i unutar samih studenata. To je glavni razlog zašto ovo ne funkcioniše. Pitanje za ovu blokadu jeste da li je ovo najbolji metod, ovo može parlament koji treba sastaviti. Filološkom je ovo parlament sve rešio. Ova blokada jeste legalna a nije legitimna.

Što se tiče parlamenta on je na našoj strani ali nije pomoglo. Što se tiče legitimneta ima 6000 prijavljenih a 2000 aktivnih na plenumu je bilo 600 znači veliki broj.

Slao sam dopise ministarstvu, nije pomoglo, Predlog: Mini protesti i apel na profesore. Hrvati su uspeali, iza njih su stali i studenti i profesori.

Upozorenje na mi, vi i oni-ovde smo da kažemo šta mislimo. Ovde je zavaladala opšta apatija, svaka vama čast. Predlog: Ajde ako nas saslušate u narednih sedam dana deblokiraćemo nastavu. Ako ne onda protest. Prolazi vreme neće biti nadoknađivanja. Predlog: Da se jednom nedeljnom okupljamo ispred uprave i zviždimo ili neki drugi oblik protesta.

Ja sam protiv. Ja plaćam školarinu. Vratio sam se na faks da bi diplomirao kad onda blokada. Dogovorite se sa upravom, 36 dana niste ništa uradili.

Iznenadili su me ovi protiv jer su hteli da izglasaju protiv jer su hteli da izglasaju deblokadu i idu kući, bez diskusije. Trebamo nešto konstruktivno.

Bila sam prva protiv. Blokada me pogađa, bili bi za blokadu ali ne blokadu nastave. Kako vreme otiče dosta ljudi odlazi. Ovo je jako ružan način borbe. Mi se delimo ovde, ja želim da budem u dobrim odnosima sa svima ali ne mogu ako mi blokiraju nastavu.

Ilija je lepo reko. Ne shvatam kako neko ne podržava blokadu ali podržava zahteve. Jedini način da postignete bilo šta, jeste da imate realan pritisak. Imali smo predavanje advokata koji kaže da treba da se opstruira.

Uprava je donela tu odluku koja nigde nije objavljena zato upravi ne ministarstvu.

Ja sam predstavnik parlamenta ali sam legitiman malo sutra, jer me izglasalo dvadeset ljudi. Uprava me izbacila a ja u parlamentu. A na filološkom je uspelo samo uz pretnju blokade. Naši se ne plaše već su hrabri. Zahtevi su svi postojali pre, samo taj jedan od 1500 bod je nov. Ministarstvo može da vrši pritisak da nam se ispuni.

Drago mi je što se traži zajedničko rešenje. Predlog: povučite disciplinke i da imamo miran protest a svi smo na predavanju.

Mi se svi ovde na blokadi ne slažemo u opšte. Ono što je bitno jeste da se povinujemo ovoj demokratskoj instituciji. Ja se sa mnogim stvarima ne slažem ali sam tu. Pitanje je da li je uprava uspela. Uprava je neuspela.

Da li će da se ispoštuje glasanje, da ako se izglasa blokada da li će se to poštovati? Da se ispoštuju žene da ih ne guraju.

Predlog: Zajednička grupa blokadera i deblokadera na face.

Da li treba da se tu zaustavimo ili idemo dalje? Ako pratimo zakon za dve godine gubimo 48 i 6 rokova. Trebamo dalje i više. Pokreti su do sada bili defazivni, treba Predlog: da se osnuje autonomna samoorganizovana studentska organizacija, koja će sarađivati da radnicima itd.

Blokada nije metod od juče, primenjuje se od uvek. Primer Francuske, Zagreba. I kod nas može biti uspešna, uspešan je metod.

Predlog: Tiče se svih studenata- to je način da uplašimo upravu, da se sutra okupimo 500-1000 ispred ministarstva ili ovde- primer posle protesta oko disciplinskih a onda kod ministarstva.

Ova blokada je donela rezultate. Predlog: ukoliko deblokada onda da se borba nastavi preko odeljenja, redovni sastanci studenta i profesora.

Koji su vaši argumenti da nemamo legitimitet? Kako nemamo kada ovde dolazi više ljudi nego bilo gde drugde.

Mi smo svi isti, imamo isti problem. Sve smo probali. Treba nastaviti dok se ne ispune naši zahtevi.

Ne možemo u šetnju do ministarstva zbog tehničkih razloga, ovo nije oko 20.000 već mnogo šire. Samo 10% daje 60 bodova, nestaje budžet.

Ako danas prekinemo blokadu ništa nismo uspjeli, trebamo da postignemo bar nešto. Moramo da čekamo sledeći predlog uprave.

Jedan od razloga zašto da nam se pridružite jeste što ste glavni argumet protiv blokade. Priključiti se barem 3 dana i postigli bi smo nešto. Priključite se blokadi.

Ja sam na samofinansiraju jer ne bih ništa znao da radim ako bi ovde bio redovan. Ovi koji su protiv su bili i protiv 2011. Nazivaju nas komunjarima i hoće da nas isključe. Ja neću da milicija dolazi na fax. Neću da nas nazivaju ološima i komunjarima.

Mi možemo da želimo ili ne želimo blokadu, nećemo im dozvoliti da nam uzmu pare. Studenti trebaju da brane interese studenta a ne uprave.

Oni se finansiraju iz naše školarine. Ovo treba još malo da potraje i zahtevi će biti usvojeni. Na filološkom parlament nije ništa već je zbor izdejstvovao. Vaša uprava je htela da razgovara tek po stupanju u blakadu, ako deblokirate gubite garanciju da će neko pregovarati sa vama.

Problem je zbora jeste čuje se samo jedan glas. Samo zašto blokada i zašto je dobra. Broj učesnika se ne povećava. Posledice ove blokade su mnogo gore od onoga što može da postigne.

Što se tiče šetnje, šetnju ne možemo da organizujemo jer nam treba mnogo više ljudi. Biće nas oko 300 time ćemo biti smešni. Na blokadi sam naučio više o politici i etici nego na predavanju.

Informacija da je dekan tokom tribine na FPN prebijen. Trebamo da diskutujemo. Sutra je pitanje kako će da se ovo nastavi. Ajde da sada pritisnemo. Ja cu lično da se borim do kraja. Sekretar je išo sa kamerom i snimao to je izazvao bes u meni.

To nije 200, 300 evra ve 200, 300 hiljada evra. Kako to da blokada svima pomaže sem nama na fakultetu. To 6000 ljudi je glupost.

Šta je sa našim odeljenjem filozofije gde je šef odeljenja reko da će nas izbaciti. Nas četvoro je bilo do ministra danas u 13h reko je da će ministar pozvati u nardenih pola sata ja i dalje čekam. Predlog: da li ste spremni da ostanemo do ujutru da čekamo upravu i da se zaključamo sa upravom zajedno sa vama koji ste protiv.

Glasnaje:

Blokada:

Za: 200

Protiv: 80

Generalni štrajk: Za

Štrajk glađu: Protiv

Protest jednom sedmično minimum: Za

Da se formira autonomna studentska organizacija za saradnju sa radnicima i svima kojim treba pomoć: diskutovaće se

Da se organizuje šetnja ka ministarstvu: Za

Redovni sastanci po studentskim grupama: Za

4. Zapisnik sa zбора 3.11.2014.

Ima oko 100 ljudi

1. Pregovori sa Upravom (smanjenje cene boda, povlačenje disciplinskih prijava i razmatranje odluke o ukidanju roka januar 2)
2. Zvezda
3. Zbor kao formalna institucija fakulteta
4. Plato
5. Razno

TB: O sniženju cene boda – trebaju nam svi finansijski dokumenti jer će tvrditi da nemaju para. Imamo neke dokumente ali ne sve. Ključan dokument je koliko FF dobija od države i kako te pare raspoređuje. Uporediti sa izdvajanjem države za Univerzitet i ukupnim brojem studenata.

ES: kada su pregovori? U petak.

Sibin: nema marićevog šatora. Može da se tuži fakultet i ozbiljna je krađa jer košta 400 eura. Takođe da se vidi šta da se uradi za rok. Teško je dati 2 ispita po danu.

RK: ajd da budemo tiši svi da što pre završimo.

Da svi sednemo u prva tri reda.

RP: da se pošalje dopis neki, jer ispitni rok traje 4 dana. Ona ima 7 ispita da da za 7 dana i to je nemoguće. Da se pošalje dopis i da se do sutra to reši.

DA: ona je mnogo besna. Kako ih nije sramota da igraju tako prljavo. Oni mogu samo sutra da uvale 5000 bod. Ona treba da se krije kad samofin student ništa nije dobio i sad moramo da se povinujemo. Zato što smo glupi i zeleni. Da sve na papiru da se stave stvari koje su mogle da se dese. Stavljjen je zahtev 6 rokova, ali je rečeno da to već imamo i sad šta 1 rok 4 dana. Da li smo realni...

NS: čita predlog. da se ukinu vežbe i da se seminarski pišu. Time bi se ukinule radne subote i februar. Bolje no sabijeni rokovi.

BD: treba da se napravi par alternativnih predloga. Da se izglasa kad će to biti. Da se izglasa ko osmišljava i šalje mail ili odlazi lično. Neki su u junu završili godinu. Ajd da 10 dana produže godinu i da ubace neki rok u martu ili da se produži ovaj rok. Ministarstvo reče da damo naš predlog cene boda. Da ministarstvo proceni cenu školarine.

LG: predlog smene dekana, zato što kako pregovarati sa obrazom koji obraza nema. Kako sa njim pregovarati? Ako rog ne laže koza.

- JB: da li savet traži parlament da pregovara? NE. Treba sve vreme da se priča i da se traži. Ukoliko rok traje 4 dana a blejali smo ovde 55 dana? Ajde da izdržimo još malo.
- NJ: koji su mehanizmi dalji pritiska? Ona ne zna... Pokret je slomljen. Mi smo uradili ovo sa borbom, a sad će pasti mržnja na nas.
- Strahinja: ono što je Jana rekla, zapamtite.
- Dimić: On misli da se pokret nije slomio i da to sve zavisi od nas. Ako ćemo da budemo u tom fazonu da je sranje onda će i biti sranje. Borba mora da se nastavi. Predlog za vežbe verovatno neće proći. On nije realan. Da se napravi rg za predlog koja će zajedno sa Danijelom i Štašom to odraditi. Mora da se bormo za januar 2.
- BS: vežbe su važan deo predavanja i on neće da ih gubi. Da se ispuni januar 2 ili da se 1 produži. da se da rok i ako ne onda blokiramo.
- ES: mi smo od 3 zahteva ispunili 1/3 zahteva. Čekamo jedan od 2 uslova za deblokadu. To je taj sms.
- BD: imali smo ranije argumente ako smenimo upravu da dolazi samardžić ili radonjić. Ako to tražimo, moramo svi intenzivno da se borimo za to. Da se iscimamo da dekan ne bude neko koga mi ne želimo za dekana. Bitno je da ljudi ne odlaze iz ovoga inače će propasti. Oni hoće da se rasformira parlament i dok se ne formira parlament mogu da ne počnu pregovori.
- ES: Uprava je to izjavila.
- NS: ako se ne ispuni da se napravi event blokade u ponedeljak.
- JB: Vežbe – fizička antropologija i alternativne metode borbe. O pregovorima i upravi i profesorima.
- TB: za 1500 dinara bod – ministarstvo daje preporuku o visini školarine a fakultet daje odluku. Ako se vidi da to nije opravdana cena, možemo da ih smaramo u medijima i pred savet i pred senat. Uvek tu je i blokada rektora. Neće da smaraju studente nego upravu onda.
- JB: najbolje oružje ne treba svaki put da se koristi. Ne bacaju Ameri stalno atomsku bombu. Treba da posmatramo situaciju i da iskoristimo što su se ljudi na vrhu posvađali.
- ND: vežbe su važnije na psihologiji od predavanja.
Ovaj zahtev je dobijen kad smo tužakali ministarstvu i besmisleno je blokirati sad zbog toga. Možemo da pokušamo i ovo pokazuje da je u pitanju čista sujeta i osveta.
- OS: da li imamo volje i snage da stalno koristimo najveće oružje. Oni su nas zajebali sa rokovima. Rok od 4 dana nije rok. Nije kraj borbe i u okviru procesa treba da budu zborovi. 2011. su najavili pregovarački proces a sad je taj proces nastavak protesta.
- RMD: ajde da se predloži i da se večeras ostane ovde da se sredi i počisti svašta. Ono što je NS pričao – mi smo rekli da je deblokada uslovna i nije realno da će se blokirati fakultet u ponedeljak. Mi znamo ali oni to ne znaju.
- ND: da se u petak ili subotu organizuje performans pre no protest i da se pozovu mediji na to.

- RM: on je protiv prekidanja. Zemlja razorena, narod slavi. Izigrali su nas. zavisi od ljudi da li ce pokret da radi. 55 dana blokiramo i ovo sto smo prihvatili ne opravdava toliku blokadu.
- Gole: misa je potpisao nas zahtev. svi smo se upisali i uplatili neki deo za prenos bodova kako da nam refundiraju?
- Mina: Nije pametno pretiti blokadom zbog rokova jer se i oni sami svađaju međusobno, ozbiljne su igre moci u pitanju. posotje ljudi kao Stasa koji hjoce da nam pomognu i treba njoj da saljemo dopis oko rokova
- ES: ono sto je juce izglasano je posalto juce i predlazem da saljemo da ne pretimo blokadom u pondeljka iako je posalto to.
- BS: Da vidimo sta sa tuzbom TA. Da trazimo smenu, a ne otkaz dekana. Pokazali bi da smo zajebani tako.
- NS: ako je blokada gotova ne znaci da rg ne rade. predlog (rg za agitaciju treba da agituju ljude i da ponavaljju da to mroa da se desi do pone-deljka, rg za alternativni program performans za vikend) da podseca-mo da mo tu i dalje! a pregovaraci da se bave cenom bodova.
- OB: nismo preadli sve kljuce pa da li treba da ih cuvamo. sta raditi nocu na faksu da li i dalje da spavamo. to je trebalo pre 20 dana da se uradi ali jbg. da li i dalje da se bude i danju tu a da predavanja ne diramo. da se trazi nesmetan pristup faksu.
- NS: kad vec nemamo studentske protorije da trazimo to kretanje po faksu.
- LR: na sestom spratu moze da se proveru kad su ucionice slobodne. da tra-zimo slobodniji fakultet duze da rade citaonice itd. da se ne pisu molbe za ivaenzu zbog kljuceva od ucionica. Jer on kad ne radi mi ne moze-mo sami u ucionice.
- RZ: zurka u petak!!!!!!!!!!!!!!

Predlog: da insistiramo i vrsimo pritisak da svaki student sa indeksom ima pravo na slobodno kretanje u svako doba dana i noci po fakultetu tj da koristi ucionice na svoju odgovornost – za

Predlog: pretnja blokadom ako ne dobijemo drugi januarski rok – za

Predlog: protest za subotu zbog disciplinskih – za

Predlog: DA saljemo probleme oko rokova Stasi Babic – za

Predlog: pribavljanje misljenja od ministarstva o visini skolarina na Filozofskim – za

Predlog: agitacija preko neta za protest u ponedeljak – za

SUTRA SASTANAK SVIH RADNIH GRUPA

ZVEZDA

LK: da izaberemo govornike veceras za posle filma Blokada

II: protiv upada u zvezdu i da na silu uzimamo sobu ako nam oni sami ne daju to u bioskopu. treba se skontati sa njima.

NS: Treba otici tamo. dace nam sobu ali zato sto im je potrebno ljudi tamo i nee nas odbiti jer smoiskusni blokaderi. oni su malo cudni. hoce da budu manekeni i da budu drustveno angazovani. ako odemo ne znaci da ih podrzavamo nego pomazemo jer je to okupiranje privatni prostor.

Neki dečko: koji je interes ako odemo?

LK imamo svoj centar ako dobijemo sobu mozemo projekcije i svoje događaje da pravimo ali to traje dok oni blokiraju tj. privremeno.

LF: na fejsu se javilo par njih koji hoce da idu. treba pricati posle tog filma njihovog.

TRECA TACKA ZBOR KAO FORMALNA FAKULTETA

NS: ostaviti ovo za neki veci zbor kad bude vise ljudi.

Neki dečko: parlament je određen kao studentsko telo statutom. izduvai mos to dok se ne povežemo sa više fakulteta

KV: zborovi se nastavlju. Ubacujemo nase ljude u parlament i tako imamo i zbor i parlament

NS: slicno kao KV. ljudi koji su aktivni na zboru budu na parlamentu i zajedno izglasavamo sve tj. zbor donese i posle se to prosledi parlamentu.

Dubravka: hoce da rasformiraju parl zbog pregovora. moramo da zastitimo parlament do sledeceg glasanja o clanovima. i parlament da bude produzetak zбора.

KLD: imace posle zбора ideje o cemu ce se pricati na parlamentju

RP: organizovati neformalni zbor, dođu ljudi iz parlamenta i prenose sve sto se tamo desava.

EC: da ostane zbor kao neformalno telo. da se registrujemo kao organizacija. nasi ljudi da se ubace u parlamnet. ovo su tri opcije. najbolje je da se registrujemo kao organizacija ali ni ja ne bih usao u to. Bote logos: ne moze parlament da se rasformira. mi ako ga rasformiramo to je samo privremeno a to odgovara upravi i to je lose. zbor moze da se odrzava jer mozemo da se samoorganizujemo u amf dok nema predavanja npr. palament treba da funkcionise kao zbor.

ES: da parlm promeni statu da na sednicama sme da ucestvuje bilo koji student.

PBD: sve ideje su dobra ali mora mnogo vise da se prica oa nastavku zбора i reuzimanju parlamenta.

Ozoboravanje parlamenta je totalno jalovo kad isteknu ovi posebni zakoni za 48 espb za budžet i 6 ispitnih rokova. Tad smo ga najebali. U ponedeljak da dođu svi u R***. Pokrenuta je inicijativa ovde na Zboru. HF je preuzeo priču.

EK: da budu otvorene sednice i da dođu naši ljudi da to sve čuju.

ES: zbor ne mora da koristi metode borbe koje nisu legalističke.

Problem je struktura parlamenta. Stalno isti ljudi podležu pritisku.

TB: to ne mora da se zakonom sredi, već može faks da to odradi sa podaktom.

PLATO:

Diskusija –

Fon ima kafić gde je kafa kao u Kolarcu. Mali je prostor bio na fonu.

Da se pare uzmu preko projekata, jer treba novca da se sredi.

Da se kroz kafe dobije mali prinos novca.

5. Zapisnik Studentskog pokreta sa zбора održanog 27.11.2014.

Ako pukne godina... Možda možemo da tražimo da se ukinu disciplinske. Profesori su rekli da ministarstvo želi da pukne godina jer će država dovesti svoju upravu i ukinuti autonomiju. Ne znam šta znači za nas da dođe uprava koja će imati državu na svoju stranu uprava koja će da nas gazi.

Moramo da smislimo izlaznu strategiju, zborovi nam se osipaju. Zborovi sagorevju i pokret se osipa. Svakako izlazna strategija mora da se smisli. Ako oborimo godinu koga mi sabotiramo? Kolege će imati velike probleme zbog toga, uprava svakako gubi mandat eventualno. Sve više ima komentara da filozofski ne služi ničemu. Ja se bojim da nas ne iskoriste kao način da se fakultetu naštetiti. Odavde izlaze kadrovi koji državi ne trebaju.

Krenuli smo sa nekim zahetvima a ovde smo stigli. Treabamo da imamo sutra zbor zbog sastnaka sa ministarstvom.

Taj momenat mi radimo na štetu kolega ako se time vodimo onda to radimo od početka. Nismo hteli da uništimo kolegama godinu, mrze nas od prvog dana jer smo kao komunisti itd.

Ja mislim da se pokret ne osipa, čak i kad opadne broj sutra se regeneriše. Svatite da imamo ministarstvo koje nas zove i upravu koja nas zove. Mislim da sada možemo i 1500 da dobijemo. Mislim da je sada realno da tražimo više jer možemo da dobijemo više.

Ja bih se nadovezao, iz perspektive profesora stvari da ovo traje sedam nedelja, toliko traje letnji raspust. To će verovatno nešto da se zbrza, da bi profesori mogli da imaju svoje konferencije i putovanja itd.. Nisam se pre javljao sad u osmoj nedelji ste se setili izlazne strategije, što pre toga se niste setili. Što ne pre, kako ćemo da nastaviti sa gradivima? A to što se tiče raspuštanja fakulteta, hteo bi da kažem da je to paranoidno, šta će raditi sa zgradom? Što se taj profesor nije setio toga pre dve nedelje.

Rasformiranje fakulteta je nivo CZ koji priča da smo Maoisti. A šta kao ako padne godina to će biti demotivacija za dalje pokrete. A šta da odustanemo neće biti demotivacija. Ljudi će krenuti da se bune kada vide da smo se pre bunili i da je to bilo uspešno.

Kako bi na naše organizovanje uticalo to kada bi uprava imala državu iza sebe. Dekan je nesposban i neodgovoran i uvek kad smo u opasnosti uradi nešto što nas vartiti u život. Sutra verujem da će ministarstvo hteti da nas manipuliše.

Ja stvarno ne znam šta da radim. Znači ovo je najteža odluka, sad smo dobili nešto i možemo opet da se kocakamo. Uvek sam voleo da idem do kraja ali sad nisam siguran. Sad je godina sjebana i ispita koji budemo davali, ok mi ćemo da čitati nešto ali od predavanja i vežbe nećemo dobiti ništa. Meni je ova ideja da

ukidaju fakultet u rangu sa time da oće iluminati nas ubiju. Verujem da će da nas pre podele po drugim fakultetima.

Ja mislim da mi trebamo da uđemo u dijalog sa upravom jer nam je data ta opcija. Treba da se dobije sa potpisom i pečatom dekana da bi se odlučilo nešto. I kada se ode u ministarstvo da se iznesu obe opcije i da glasamo o tome.

Svaki pokret.. bilo bi super da smanje školorine to bi bilo super. Ali trebamo uzeti ovo što nam daju kao izlaznu strategiju i da se mobilišemo za dalju borbu. I kada neko kao ja koji je ovde dva meseca iznese kritiku odamah se diže gard, to nije koligijalno.

Mislim da pokret drži jačinu, mi imamo, mi smo pokazali da imamo moć i ako imamo moć moramo da budemo odgovorni. Fakultet nema šanse da se ugasi to bi bila bruka. Bitno je samo da sutra u ministarstvu, neće biti ništa posebno. Trebamo da ih nateramo da vrše pritisak na upravu dok smo u blokadi. Lično mislim da trebamo da tražimo pad semestra.

Ja koliko znam od samog početak naš cilj je da pritisnemo bilo koga. Sad imamo to da hoće dve strane da razgovaraju sa nama a mi smo se isparanoisali. Ovo je najlakši protivnik koga smo mogli da imamo. Mi nismo u mogućnosti da tu upravu zadržimo. To da dobijamo legitimitet da posle borbe smo dobili samo 12 bodova je smešno.

Trebamo da odlučimo da li danas šaljemo delegate, sutra. Ako se ne izglasa to znači ne. Pitanje šta nam daje legitimitet? Da li je dovoljno ovo? Da li je dovoljno samo 70 bodova?

Što se tiče rasformiranja faksa mislim da još ima autonomije unervezitetu. Što se tiče profesora oni su od početak protiv nas. Nama su profesori rekli da nam neće dati ono što tražimo jer će svi onda nešto tražiti. Trebamo da napravimo kompromis. Šta znači pad semestra, ne zna se ni kad pada.

Malo je previše stvari prošlo. Nakon 2011. smo imali vežbe subotom i to je bilo to. To dali nekome činimo štetu, čak da smo izborili sve za dva dana opet bi nas mrzeli. To da li će biti pokret posle blokade verujem da će biti dvadeset ljudi. Ako sad ništa ne uradimo možda nećemo ni ubuduće.

Verujem da je ovo najači pokret ikada. Treba verovati u sve teorije zavere. Trebamo se odговорiti na minimum na koji pristajemo. Što se tiče toga trebamo da idemo na skoro sve. Predlog: Mislim da treba da učimo svi zajedno (radne grupe za učenje posle blokade).

Trebamo da gledamo na opšti utisak. Najvažniji će biti opšti utisak. Ako padne godina ljudi će reći da smo im uzeli godinu dana života. Predlog da sutra da odlučimo posle ministarstva za sastanak sa savetom... Ako odbijemo ovo sama blokada neće preživeti. Klasičari su odžali predavanje, blokada sama nije dovoljno jaka. Sutra trebamo da odlučimo o ovome.

Ja viđam stalno ista lica ovde. Ja bih samo rekao repliku iz filma: „Ima vremena za hrabrost i vreme za obraz“, a sada je vreme za obraz.

Nema ništa od gašenja fakulteta. Profesori neće dozvoliti, oni trebaju državi oni vrše ideološku reprodukciju. Pad semestra je politička stvar. Ako padne godina svi gube plate i fakultet gubi novac. Moramo da odemo u ministarstvo tako će nas shvatiti ozbiljnije. Meni je ova ponuda uredu ali moramo da budemo svesni

da to može biti trik zato treba nam dokument kao dokaz. Treća, prva i druga za njih ne postoji apsolutna.

Kolega je izneo da... Mogu duplirati predavanja... Što se tiče tih apokaliptičnih ideja, apsurdne su.

Mislim da zahtevi 70 i 1500 bod su najbitniji, apsolutna je do ministarstva. Što se tiče kompromisa može da bude 1800 bod. Međutim bio problem da fakultet treba ako padne godina da vrati pare. Mi ne možemo da utičemo na to kako nas ljudi gledaju.

Mi moramo imati u vidu da je uprava kriva ali mi ovo blokiramo sedam nedelja i mi nosimo deo odgovornosti. Ako ne možemo da dovedemo do ispunjenja zahteva barem ne trebamo da naštetimo drugima. Možda fizički semestar ne može da se održi. Blokada ne mora da bude jedini metod. Sad smo došli do toga da neko ipak hoće da nas sasluša.

Mislim da ovaj pokret dostiže neki vremenski maksimum. Mi ako izađemo iz blokade izlazimo iz aktivnog protesta. Blokada 2011. trajala je tri nedelje ali za ovaj slučaj verujem da će biti nekoliko subota da će se održavati. Što se tiče bunta mi ne možemo da uhvatimo taj talas sad jer će blokada da se završi. Pola naših kolega ne dolazi na fakultet. Ovaj pokret broji oko 300 ljudi tako da će sledeća blokada biti veća. Predlažem da se blokira plato.

Neće ukinuti faks. Plato je prazan a u njemu su velike pare. Studenti trebaju da budu u boljoj poziciji, da se nešto pitaju. Neka priznaju barem nešto. Neka bolja tela neki bolji sistem. Treba zahtevati da se ovo nadoknadi kao treba jer su oni za ovo krivi. Ne treba ništa da se danas glasa jer ćemo o tome pričati na zboru.

Zašto se vrtimo oko pada godine, to je priča za ljude van pokreta. To je taktika zastrašivanja. Ne može tako tek da dođe policija, ne kršimo neki zakon. Niko ne priča o tome šta ćemo dalje da radimo. Ajde da produžimo tačku za 10 min.

Ovo je vrlo pipava tema. Ne možemo da izgalsamo prostom većinom. Ne možemo dalje jer imamo određene podele. Ako budemo krenuli u dalje borbe a nemamo uslove za to. Mi smo odgovorni da ispoštujemo zbor i nema ništa gore nego napustiti sad ovaj pokret.

Trebamo sutra da odemo na sastanak sa ministarstvom. Postoji ta priča da će Danijelin predlog daprođe bolje. Da ne izlazimo dok nam to ne prihvate. Mislim da trebamo da prihvatimo Danijelin predlog, da izađemo iz blokade i da pregovaramo o ostalim zahtevima.

Ovo smo tražili sve vreme, da što se mene tiče moramo da odemo u ministarstvo. Ako nam to ne ispune mi nastavljamo blokadu. Za kompromis treba da ide ovo o 72 boda i da 48 bude uslov za budžet i to da bude stalno. Predlog: da se sutra ti zahtevi odnesu, plus disciplinske.

Sutra u 8h idemo kod ministra i posle na zboru odlučimo. Ajde da budemo realni, a ne bahati.

Postoji problem što se ovde priča o zahtevima i pregovaranjima a mi o tome nismo sigurni. Vi možete da izglasate bilo šta a bitno je da li će to važiti sutra. Gnev mržnja i drugih studenata, vi nemate odgovornost prema ljudima koji vas mrze već i vas samih. Ako sa predstavnicima ne napravite plan nadokande možda će plan nastave biti na vašu štetu. Pod kojim uslovima nastavljamo sa nastavom?

Zašto se nište oglasili protiv onih koji su pominjali u politici Marks 21 i ASI?

Trebamo ići na sve ili ništa. Sada prihvatiti ovo to je loše. Sve ovo treba dobiti na papiru.

Svetlo nam je ostavljeno jer smo im rekli da ćemo danas o tome. Rekli su da ništa ne očekujemo od ministarstva. Trebamo da izaberemo delegate. Što se tiče saveta mi nemamo ništa više sa upravom, mi pričamo sa savetom. Samo je Danijela (*prodekanka za nastavu*). Minimum ne treba da glasamo, trebamo da idemo sa svim pa ako nam ponude nešto onda da pričamo o tome. Klasičare ne razumem, oni imaju zatvorenu sektašku zajednicu, oni su išli hodnicima i pričali latinske reči. Oni nisu hteli posle da pričaju sa nama. Što se tiče osipanja nisu svi od početak tu ali su nam prišli brda ljudi. Trebamo da stavimo dakle prava i druga godina koju ne trebamo da zajebe. Jer to njima će najviše da znači i zbog toga mi za njih trebamo da se izborimo. Rekli su nam da treba da napišemo da više ne blokiramo dok traju pregovori. Umesto toga smo rekli neće biti radikalnog protesta dok traju pregovori.

Ovo o radikalizaciji. Kako će oni protumačiti to?

Oni planiraju da će sve da se završi sa pregovorima do subote. A blokada nije radikalno sredstvo, nešto drugo je radikalno tipa zapaljivanje.

Moramo da prihvatimo kao uslove za deblokadu, 60 poena, kao ce se nadoknaditi nastava, disciplinska. Meni je ta priča o padu godine, kvalitet ni sad nije bio dobar tako da se neće pogoršati. Mislim da nemate legetimitet da odlučujete kao će sledeće godine ljudi da žive.

Predlog: ako nas probaju ganjati da ima kažemo da će da blokade opet doći.

Skroz je sumanuto da pričamo da li ćemo da imamo pregovore. Ako Miša (*dekan*) kaže da je preko 60 protiv zakonito to znači da je Miša do sada radio protiv zakona ili je lagao na B92. Na šumarskom su sa svojim dekanom dobli 55 boda. Svi smo nešto platili a da ne bi pojeo vuk magarca trebaju da nam vrate novac za ono što su nam naplatili ako dobijemo 60.

Prekinite sebe da upoređujete sa blokadom 2011, ovo je mnogo bolje. Dobri smo kao pokret. Nemojte se vezivati za stvari od prethodnih zborova. Odluke da donosimo prostom većinom na zborovima. Klasičari su naše kolege, nije u redu da se loše ophodimo prema njima.

Mi moramo da ustanovimo zahtevima koje ćemo zahteve da ispostavimo. Sada trebamo da se dogovorimo o tome zato treba diskutovati jos 10 min. Treba nam još jedan krug javljanja

Ovo što će se postići da li će to biti na cenu nastave koja će duže da traje. Koliko se stalno pominje propast godine. Ukoliko oni unapred znaju da neće dopustiti propast godine oni vam nikad neće ispuniti.

Složio bi sa tim da bi trebalo da idemo na sve ili ništa. Predlog: treba izostaviti ovaj o apsolventskom stažu. Ovo o radikalnim merama neće da prođe. Nikako da se blokada ne prekida do kada nam se ispune zahtevi.

Cena boda mislim da nije realna. Koliko je cena na pravnom? Aahm ima smisla ako je 1000 din. Što se tiče apsolventske možemo da prorrestujemo za godinu dana. Da razmislimo da li ovaj pokret ima snage da nastavi dalje. Čim se bliži kraj semestra ovde će nastati podele.

Zašto ne napravimo paralerno delgacije za upravu i ministarstvo. 72 treba da bude jedan od uslava i ono što je prodekan za nastavu rekla. Povlačenje disciplinskih. Cene rastu a plate se smanjuju. 48 i petu ne treba se boriti jer te pare daje ministarstvo i veća se svake godine.

Već je donešen zakon o 48. Sad uprava to treba da prizna.

Mislim da zahtevi: preko 60 u formi prodekanke za nastavu, disciplinske, 48, plan nadoknade. Treba oformiti radnu grupu koja će sve ove predloge uokviri pravno.

Oni su tražili da barem jedan delegat bude iz parlamenta. Mi nećemo da odblokiramo dok se ne dogovorimo. Tek sutra posle zbora možemo da vam kažemo. Predlog: Da li neće više biti radikalnih protesta.

Kakav prekid mi pregovaramo sa pozicije moći, ne treba da idemo sa parlamentom mi smo juče videli ko su i šta su. Za ovo najviše odgovornost nosi upravu.

Ako mi njima napišemo bilo šta oni će da spinuju i da jedu... Da bude kompromis 1800, da se nadoknadi novac i da se prizna zbor.

Za svaki zhtev donja granica: za ispite 200din, ali da potpisujem nešto uz prihvećen prelog prodekanke za nastavu.

Deblokada kad nam ispune zahetve ili će nas zajebati. Cenkanje treba da bude nasa interna stvar, nema jednog zahteva veće svi zahetvi kao što su sada. Pa onda ćemo da se cenkamo. U ministrastvu će nam ponuditi neku arbirtažu.

Sve je reko što sam htela da kažem.

Šta je živian predložio sa tim 72 jer ovaj naš ili ovo prodekankino?

On kao hoćemo nama da izađe u susret, mi trebamo da formulišemo a oni će to kao nama da prihvate. Treba da kao komromis, da bi oni nam rekli da nisu nam sve dali.

Da se sve vrati na prošlogodišnji nivo.

Većinu su ljudi rekli, treba da izađemo sa svime.

Kad ćemo da odlučimo ko će biti delegat? Na sajtu je izašlo da neće da pričaju dok smo u blokadi. Nosimo sve zahteve pa ćemo da vidimo. Mnogo mi je sumljivo to što hoće sve da zbrzaju. Predlog: Čekamo zbor.

Ne znam što se cenkamo to 2000, 1500, 1800. To sa 48 ljudi su ispustili iz vida. Treba da se ide na sve do kraja.

Kada dođe do komporomisa time nećemo biti zadovoljni ali neće ni uprava. Ove godine će biti 48 za brucoše. Ako prvo idemo kod ministarstva imamo bolju pregovaračku poziciju.

Ako si brucoš a nema apsolventska godina onda ćeš morati da platiš. Ako im ponudimo minimalno onda ćemo da nam još spuste. Sada smo napravili veliki promak sad možemo da pričamo.

Mi ne možemo tako, mi smo u lošoj poziciji ako izađemo iz blokade. Kada postavljajš donje granice neće ti dati ništa.

Konkretno je rečeno da oni nam daju plan a ne mi da imamo svoj.

Složio bi se II oko zborom. Ja ne znam šta je njima u glavama. Ako se na zboru prihvati onda ćemo deblokirati.

Svakako ne trebamo da zatvaramo ni jedna vrata. Trebamo da odradimo te neke stvari koje su potrebne. Mi smo zbor, javna istanca, mi ne možemo da imamo to oko minimuma, već samo ono što nam je ok. Ne trebamo da dajemo delegaciji priliku da odlučuje umesto nas. Moramo tačno da znamo šta tražimo. Meni se čini da nam je ovo premalo da ovo bude uspešna borba. 48 budžet.

Glasanje:

Predlog: Da posle dolaska delegacije iz ministarstva na vandrednom zboru vidimo šta ćemo dalje.

Izglasano: ZA.

7. Zapisnik Studentskog pokreta sa zбора održanog 18.12.2014.

Predlog dnevnog reda

1. Izveštaji radnih grupa.
2. Izveštaj sa pregovora.
3. Šta dalje?
4. Razno

Predlozi za dnevni red:

1. Da se izbací prva tačka a umesto nje da bude blokada kao tačka.
2. Prvo izveštaj sa pregovora pa izveštaj radnih grupa.

Mora prvo izveštaj radnih grupa da bi ljudi bili upoznati sa njima i da bi se uključili.

Predlog za tačku raznu: G*** pekara da im se odužimo deleći leteke.

3. Jedno od tačaka da bude disciplinke, da bude treća tačka.

Glasanje: Predlog inicijalnog dnevnog reda: ZA

1. Izveštaj radnih grupa

Nisam kardinitor ni jedne radne grupe jer nije bilo ni jednog sastanka. Sad imamo nove četiri radne grupe. RG za taktiku, RG za direktnu akciju, RG za medijsku ofanzivu i RG za širenje borbe. Priča se da se RG za taktiku i širenje borbe spoji u jednu radnu grupu. Ja sam u Grupi za medijsku ofanzivu. Pravili smo bilten i ostalo. Bavimo se tim vizualni identitetom.

Mislim da bi trebalo da skupimo novac, jer pokret nema para.

Moramo da vidimo za te radne grupe, ako hoće da rade neka rade, neka se sastanu jednom nedeljom. Bilo bi dobro da vi moderatori iscepate listove da se ljudi upišu.

List je bio iscepan i pušten da se ljudi upišu za radne grupe.

2. Izveštaj sa pregovora

Prva stvar, ono što smo saznali jeste da to nisu pregovori već razgovori. Nisu u fokusu zahtevi već nešto drugo, u fokusu su pre svega kvalitet obrazovanja. Tu su SS, ZC i prodekanka. Delegati naši su bili BD, SS, IC. Na početku je odmah bilo problema. Jer su dvoje klasičara hteli da uđu, jer su oni zamislili kao da svi

legitimni predstavnici treba da uđe. Onda smo se dogovorili da uđu svi koji su se našli ispred učionice. Sami razgovori su trajali oko tri i po sata. Oni pokušavaju da odlože stvari. Nama kažu kao da imaju veći uticaj od nas a kada kažemo da nam treba pomoć oni tvrde da ne mogu to sad. SS je više puta monopolisala i mintigovala na sastanku. Trebamo da vidimo šta ćemo. Oni pričaju o kvalitetu obrazovanja, a mi o zahtevima. I to ko može da uđe postoje dve opcije, jedna preko zбора ili da ih izglasaju u parlamentu. Da li ćemo ići sa stalnim delegatima ili ćemo stalno da se menjaju? Trebamo da ih pritisnemo jer ne smemo da popustimo. Sve što rade jeste da bi spasili fakultet od propadanja. Mislim da je većina profesora i dalje protiv da se ovi razgovori vode.

Ja sam branio klasičarima da uđu. Tu su bili idiotski komentari. Kao ne podržavaju ni zbor ni parlament. I kao moramo da se bavimo uzrocima. Oni su rekli na kraju da imamo prvo u čiju je to nadležnost pa ćemo da vidimo, zatim mislim da od toga nema ništa. Ja sam im reko ako je vama interes da nam bude bolje a to je i naš interes zašto se ne borimo zajedno da nam bude bolje? Staša im je reko da ajde da imamo peticiju protiv prijava, oni su rekli da bi se profesori bunili i da malo ljudi potpisalo. Mislim da od toga nema ništa već njih treba pritisnuti. I da razmišljamo o novoj radikalizaciji.

Ako neko ovde misli da nam profesori žele dobro samo bih reko o strukturi tog tima. Tu je Staša Babić, profa sa klasičara itd.

SS je imala reč koja je trajala 15min. Treba sačekati taj sastanka nn veća pa da radikalizujemo protest.

Meni se činilo da smo mnogo bili pasivni, niko im nije upadao u reč. Meni se činilo da su oni kao info pult. I mi trebamo da dođemo zajednički kao do zaključka. Ako pedeset pet dana blokiraš... baš sam pesimističan. Mislim da mi trebamo da radimo njihov poso umesto njih i da im damo kao bebama, sve.

Mi već pedeset pet dana radimo njihov poso. Hoće da nas pacifikuju jer je to njihova ideja. A o tim razgovorima oko kvaliteta obrazovanja su trebali da se vode pre deset godina. Meni je problem jer u jednom trenutku je ZC rekla da smo mi vama sve zahteve ispunili. Mislim da mi dalje moramo da stvaramo pritisak. I preko njih mi možemo da vršimo pritisak. Kad smo deblokirali mi smo pristali za pregovore a ne na razgovore.

Ti pregovori nisu tu.... Već zbog blokade. I kad smo tražili pojašnjenje oni su nam tražili da prvo osmislimo kako to izgleda pa onda cemo da vidimo.

Što se tiče SS mislim da nema nikakvu moć. Oni su pričali da će biti novi zakon i da profesori i studenti trebaju da zajedno kritikuju taj zakon. Ovaj klasičar je bio protiv metode, a ne protiv zahteva i to je stalno ponavljao.

Da li znamo kad su razgovori sledeći?

Za ponedeljak.

Rečeno je klasičarima da mogu, ili preko parlamenta ili zбора.

Mislim da sad trebamo da pritisnemo, ima nekoliko načina. Ispostavilo se ako se otegne prijava tri meseca nema od toga ništa. Znači samo žalbe višim instancama. Znamo da su neki profesori bili za to da policija uđe na faks. Možemo da tražimo disciplinske protiv profesora. Treba ciljati na TA i mislim da sad u

sredu ima tribina, na tribinu da upadne nas tridesetak i prenese naš problem. Jer jedini pravi pritisak jeste direktan. Mislim da nemamo kapaciteta sada za reblokadu već da je planiramo za ubuduće jer će nam trebati.

Predlog za pregovore. Trebalo bi da delegacija koja ode da ima plan za izgled tih pregovora. Ajde da pokažemo da smo produktivniji od njih.

Oni nisu rekli da ne moraju klasičari već da im trebaju neki koji ne podržavaju ni zbor ni parlament. Takođe su rekli da bi sledeća blokada prekinula pregovore.

Oni su rekli da ne može da se menjaju već bi odnos bio dva na dva. Dva stara i dva nova.

Sušтина je da nemamo vođe tako da delegati nemaju moć i da imamo dva stara i dva nova i da istao osoba najviše dva puta može da ode na glasanje.

Glasnje: Koje za to da stalno samo dva stara i dva nova člana i da ista osoba bude samo dva puta. ZA

Glasnje: Da radna grupa za taktiku ima plan pregovora. ZA

Glasnje: Delagata:

U svojstvu starih članova:

BD

DR

U svojstvu novih članova:

RM

EC

Skupljeno je 2320 din, minus 800 za bilten i ostatak LK koji je zbog nedostatka novca morao da plati iz svog džepa (2000 i još fali para). LK DA SE ISPLATI DUGOVANJE.

3. Šta dalje

Hetela sam da kažem, mislim da dalja blokada mora da bude organizovana baš. Znači bez alkohola, pušenja, itd. Da im ne damo ni jedan jedini izgovor. I da moramo da pritiskamo i preko ministarstva i sve i da sve imamo arhivirano.

Moramo da se radikalizujemo, moramo da učimo na grešakma. Imam predlog da se oforme dve nove radne grupe, jedna da se bavi disciplinским prijavama a druga da se bavi profesorima (da pričaju sa njima da ih objašnjavaju).

Ja sam za to da se pošalje ministarstvu zahtev za razmatranje opravdanosti školarine. Ako već jeste treba da misle da igramo na kartu ministarstva.

Za nn veće vidi taj spisak ljudi i treba više insistirati za zahtev 48 budžet. Mi trebamo da se poz bavimo time zašto treba 48. I da se pošalje saopštenje za sajt. I da, neka blokada dekanata.

Mi smo izglasali uslovnu deblokadu, onu si rekli da smo završili sukobe i da je sve ok. Ovo je period između dve blokade. Trebamo da napravimo ivent za disciplinske ili nešto da dođemo da nas vide da nas ima.

Moj predlog je da 1500 i disciplinke stavimo kao uslov. Prvi uslov, da ako se ne povuku disciplinske na nn veću imamo blokadu. Drugi uslov, razmatranje cena boda. To bi bio ultimatum, ako nam se nešto od ta dva ne ispuni onda blokada.

Mi imamo dva kritična datuma. Jedno je ponedjeljak a drugo je nn večće. U svakom slučaju trenutno nema blokade. Da se ponovo preformuliše ovo oko ispitnih rokova. I protiv birokratije i repressije. I našu platformu možemo da ponudimo drugim fakultetima.

Trebamo da radnoj grupi da damo smernice, a to je da treća strana ne može da ulazi na sastanak. Drugi predlog da se posao mora raditi umesto njih i da mi nađemo odgovore za sve (ko je nadležan za šta, koja tela).

Predlog da im skrenemo pažnju da nam vrate februar 2. Jer je besmisleno koliko ima ispita.

Ili ćemo dopustiti treću stranu ili ćemo da ustanemo i odemo. Da li napuštamo pregovore ili ostajemo? Treba manuti ovo za profesore. Što se tiče naše organizacije mislim da pušenje ne nanosi blokadi ni najmanje štete. Bitno je da se ne ne spava po šesnaest sati.

Vidim broj ljudi se smanjio tako da nam treba vremena da se bolje organizujemo za neku sledeću blokadu. Smatram da trebamo da imamo ofanzivicu. Predlažem da bacamo disciplinke na njih ko oni nad nama.

Petnaest dana od lošeg postupka možemo da šaljemo disciplinke.

Bitno je da povratimo monopol nad situacijom. To smo imali kod blokade. Tako da sledeća mora da bude dobro isplanirana.

Mislim da nam je svima jasno da jedino blokada može da nam da neke rezultate. Mislim da je jasno da je interesovanje palo. Ne bi bilo loše da se okrenemo drugim aspektima, kulturi. (bioskop, tribine, itd.)

Smatram da nemamo kapaciteta za ofanzive a kamoli za blokadu. Treba celu energiju usresrediti na disciplinske. Treba da grupa za medije da prošire u javnost kakvu represiju trpimo na fakultetu. Videti u zvezdi da li može tu biti tribina. U ponedjeljak je protest prosvetara trebalo bi otići na protest.

Neslažem se da trebaju dve nove radne grupe. Već taj poso mogu i ove radne grupe. Ne treba prilaziti profesorima jer oni brane svoje statute i privilegije. Grupa za medije treba da radi intervju sa blokaderima. Za vikend sastanak svih radnih grupa. I treba da imamo plan za blokadu.

Agitacija sad za eventualanu blokadu sledećeg semestra.

Mi smo na sastanku svih radnih grupa imali ideju da damo ultimatum. Trebamo češće da se sastajemo.

Nepotrebno je peticije, nepotrebno je plato. Već treba upasti kao što je EA reko. Protesti neće biti masovni, nisu ni došli oni koji bi trebalo da dođu.

Trošili smo energiju na prepucavanje sa klasičarima. Tako da dovedemo neke studente koji bi kao nezavisni studenti došli da drže našu stranu.

Treba da se prečeslja koliko može neko da ima ispita u jednom danu. Koliko je realno da se ova blokada održi? A ako se blokada održi moramo da idemo kao fini smo kulturi i tid. kao TP.

Ljudi koji neće glasati za blokadu su sebični. Bilo im je ok 60+ ali ne i da se bore za disciplinske.

Ne smemo uzimati ustupke, jer je to trik. Što se tiče rokova rečeno im je da je sve regularano. Disciplinske su dovoljan povod za blokadu. Ja bih da bilo ko ima disciplinsku rušio fakultet. Za rokove moramo da definišemo kako ćemo. 72 boda je stiglo od ministarstva oni su naši protivnici takođe.

Bitno je da se danas dogovorimo da li je ok da još neko prisustvuje. Došli smo da klasičari mogu da dođu na zbor pa da ih mi izglasamo ili da opozovu ostavke u pralamentu i tako da dođu. Trebaju stalno sastanci.

Ja sam za to da svi odemo na pregovore i jer je to pritisak. Zašto radio ne postoji. Ajmo tribinu zajedno sa profesorima. Ja sam za to da mi blokiramo ali blokadu će moći da nas preglasaju jer neverujem u solidarnost sa našim kolegama.

Ljudi koji su dobili disciplinke prijave ne mogu biti izbačeni već suspendovani 4 do 8 meseci. I predložila bi veliki gradski protiest protiv represije.

Da pitam. Da li se svesni loših posledica blokade? I da li je uredu da tako mali broj ljudi donosi odluke koji se tiču svih.

Ljudi veruju da se pregovori dešavaju i da imaju efekta a istina je suprotno. Trebamo da budu obavešteni da su pregovori zapravo loši.

Izglasano još 10 min produženja rasparave.

Dobio sam info da se ljudi boje pada godine.

Mislim da smo sve drugo probali, može jedino blokada dekanata. Imamo posledice blokade nastave. Trebamo da imamo rok za povlačenje disciplinskih, ako ih do tad ne povuku onda blokada. Zna se unapred kada je zbor za blokadu zakazan. Moramo da ih zapalšimo pa ako nam ne ispune onda blokada.

Što se tiče prosvetara trebamo da pružimo podršku jer se tiče svih nas.

Što se tiče rokova šta će biti...

Na zboru su svi pozvani i šta mi radimo mnogo zavisi od uprave. Dodite da vršimo zajedno pritisak.

Moje lično iskustvo je da se ovde okupljaju blokaderi. Alternativni primer je sabor istoričara. Na tom okupljanju je bilo više ljudi nego na bilo kom zboru.

Oni nisu toliko glupi, neće dozvoli da dobiju otkaz. Ljudi koji ne dođu su glupi. Dođi na zbor.

Što se tiče blokade, što smo postali mali Dačići? Ako nereaguju na disciplinske moramo u blokadu jer smo tako napisali na papiru. Na odeljenskim sednicama je bilo oko 400 ljudi a na zajedničkom zboru je bilo oko 600 ljudi. Te sednice su bile loše. Ljudi ne moraju da dođu na zbor, koji je bolji vid organizovanja?

Ne bih izgalsali ovde blokadu jer za to treba više zborava. Na samom zboru je izglasana deblokada.

Deklarativna podrška je kao kad bi ja dao podršku palestincima. Na tim sednicama su mahom pristustvovali profesorima. Na našem je bio jedan koji je pretio batinama.

Ljudi su većinom pokazali da blokadu podržavaju. Videli smo na Mišinom (*dekanovom*) zboru šta se desi. Potpuni fijasko, meni je žao što kolege protiv zboru su ovde kao neki heroji. Ne polemishu na konstruktivan način.

Najveći je problem je što ljudi misle da se na zboru okupljaju ovi blokaderi. Možemo to da vidimo po tačkama dnevnog reda. Oni su mogli da dođu na sabor ali su mogli da budu posmatračii. Nije bilo u redu što je nastao haos. Prvo smo glasali da li smo za ili protiv blokade pa nam je Danijela (*prodekanka za nastavu*) objansili neke stvari.

Glasanje:

Da se odužimo pekari G*** tako što ćemo deliti flajere.

ZA

Nove radne grupe za profesore NE i za disciplinske. NE

Žalbe svakoj viši institucije za disciplinske.

ZA

Disciplinke za profesore koji su potpisali peticiju da policija dođe na fakultet

ZA

Prekidanje tribine Vanje Udovičića rektoratu.

ZA

Dopis 25. u blokadu stupamo ukoliko se na nn veću ne povuku disciplinske, zahtevi.

ZA

Otići na protest prosvetara.

ZA

Da li ćemo odusteti od pregovora ako dođe treća strana.

PROTIV

Javna peticija protiv represije nad studentima.

PROTIV

Da nađemo nezavisne studente koji će na pregovorima da drže našu stranu.

PROTIV

Tribina o kavlitetu obrazovanja sa akcentom na dokrtorate.

PROTIV

Da se od Danijele (*prodekanka za nastavu*) traži da naprave plan ispita i rokova i da vidimo da li nam to odgovara.

ZA

Da tražimo dva zimska roka a da nam u zamenu ukinu jedan letnji.

PROTIV

6. Zapisnik Studentskog pokreta sa zbora održanog 30.12.2014.

Tačke dnevnog reda:

1. Izveštaj radnih grupa.
2. Izveštaj sa nn veća.
3. Šta dalje?

Predlozi tačaka dnevnog reda:

Diskusija o nn veću pre šta dalje.

Bio je sastanak sa savetom, pa bi da se diskutuje o tome.

Izveštaj radnih grupa uvek mora prvi i svi ostali izveštaji pa tek ostalo.

Je li može ovako da izveštaji budu prvi pa onda šta dalje?

Takođe trebalo bi da bude posebna diskusija o finansijskom planu.

Dakle ajmo ovako da izveštaji RG i nn veća budu prvi pa onda diskusija o finansijskom planu i savetu i na kraju šta dalje.

Glasanje:

Usvojeno.

Tačke dnevnog reda:

1. RG izveštaj
2. Izveštaj sa nn veća
3. Finansijski plan
4. Izveštaj sa saveta
5. Šta dalje?
6. Razno

1. Izveštaj radnih grupa:

RG ZA MEDIJSKU OFANZIVU

Došlo je do reorganizacije radnih grupa. Ja sam u radnoj grupi za medijsku ofanzivu. Ono što smo radili jeste bilten koji se delio po fakultetu. Pisali smo saopštenje koje se kačilo na internet, plakati i sve što je vezano za vizulani identitet. Najviše smo se bavili pisanjem tekstova i molbi. Ja bih pozvao sve da se uključe u ovu radnu grupu jer treba ljudi. Pokrenut je i sajt i blog koji je i pre postojao, sada je ponovo pokrenut. AVP je naš deo, potrebni su nam ljudi koji imaju ideje da pišu i bave se vizualnim identitetom.

RG ZA TAKTIKU

Radna grupa za taktiku nije radila ništa jer je bila blokada. Pre nedelju dana smo imali protest prosvetara i ništa nismo radili van toga. Pridružite nam se da bi smo krenuli u akcije.

Oformiće se radna grupa za kvalitet obrazovanja, upozano bi ako mogu šta je to. Trebalo bi da se bavi opterećenjima na studijskim grupama. Da li bodovi odgovaraju težini predmeta? Moramo da pokažemo inicijativu da se bavimo tim pitanjima jer javljaju se problemi na raznim katedrama. Neka se uključe ljudi sa različitih studijskih grupa. Stavio bi kao svoj predlog za izglasavanje da se oformi radna grupa za kvalitet obrazovanja.

Sva ta tela nemaju nikakvu ulogu, oni su tu pro forme. Staša je htela pre četiri ili pet godina da krene sa tom reformom bodova ali profesori nisu hteli da pređu preko svoje sujete. Samo ajde da o ovome pričamo što manje.

Ko je za to da se oformi radna grupa za kvalitet obrazovanja?

Usvojeno

Takođe dolazi novi zakon o visokom obrazovanju i trebalo bi se baviti i time. Trebalo bi na vreme da se krene čitati stari zakon, šta nevalja i šta je moglo drugačije. I kada izade predlog da možemo brzo reagovati.

RADNA GRUPA ZA REDARE

Jedan od kolega protiv blokade je slomio fakultetski sto, ali sem toga je bilo sve u redu.

2. Izveštaj sa nn veća

Ušli smo pričali su o finasijskom izveštaju. Rekli su da su obavestili javnog tužioca o ovome. Veće je bilo podeljeno, iz moje perspektive bilo je onih koji su se pozivali na racionalnost i onih koji su se pozivali na funkciju fakulteta. Uprava je predložila finasijski plan u kome postoji projekat za izgradnju dva amfiteatra veličine 101 i 103. To je potrebno jer fali nekim odeljenjima. Ovi iz uprave su imali te emotivne razgovore, bilo je NO i CZ predloga. Dali su predlog jer pedeset miliona su rezerve i ovaj projekat predviđa trideset miliona i rezerve će se isprazniti i zbog toga će morati da se spusti plata za 22%. Predlog profesora Molnar je bio da se glasa za plan bez projekta, međutim to je ocenjenog kao pravno nemoguće. Takođe se na tom mestu planira veliki depo knjiga. Realne konskevense na nas je da prema njihovom novom planu oni planiraju bod bude 2000 dinara znači nećemo dobiti cene boda nikad.

Ovo je bio suštinski nastavak nn veća od prošlog četvrtka. Danas su nas izbacili i ako prošli put nisu. Demokratski smo odlučili da izađemo i izborli smo se da jedan ostane. Naš predlog je da se umesto depoa biblioteke taj novac se usmeri na smanjenje školarina. Jasno je da profesori neće da nam ispune zahteve. Takođe će plato da se izdaje, kritikujem nas što nismo ostali na sednicu. Trebamo da vršimo dalje pritisak.

U onom delu gde us biblioteke tu bi bile učionice a dole bi bile biblioteke. Bibliotekarke se protive tome jer je jako netrasparentno.

Glavni problem sa platoon jeste što gazda nije hteo da plaća.

Predložio bi otvaranje diskusije o načinu borbe za 1500din bod.

Taj plan na nn veću nije usvojen. Ne znam kako to utiče na broj zaposleinih na fakultetu. To što nemamo finsijski plan može da utiče na broj zapsolenih na faksu. To može da dovede o onome što smo pričali jeste da se dođe do rasformiranja fakulteta.

To bi značilo da se rasformira fakultet to jest smerovi tipa sociologija da ode na političke itd. Neko želi da ovo uništi jer sve bune su kretale odavde.

Mislim da argument da umesto platoa imamo školarine ne prolazi. Trebamo da tražimo od minsitra pare za obrazovanje. Mi se borimo da dobijemo od države pare, nismo mi protiv sebe. Ono što je meni bilo zadovoljavajuće jeste što im je misao ta da profesori nesmeju da naplate ništa više jer će ovo da im se desi.

Na sajtu ima plan kako plato treba da izgleda, u javnim nabavkama je.

Jedan čovek ima veću moć nego svi ostali, to pokazuje koliko je loš taj birokratski sistem. Očigledno je da je NO kompetetniji od OG. Takve stvari ne smeju da se dešavaju a dešavaju se od kako je Gvozdenović na funkciji. Ako gledamo iz pozicije kapitalizma mi smo loše pristupili.

Dakle s obzirom da smo se dotakli i ostalih tačaka, objedinicemo drugu, treću i četvrtu tačku u jednu.

3. Izveštaj sa nn veća + Finansijski plan + Izveštaj sa saveta

Ideja o padu fakulteta nedostatkom finansijskog plana je veliki logički skok. Verujem da će to kao otpuštanje biti izgovor da se očiste pojedini profesori.

Replika Bojanu, mi moramo da vidimo kako ćemo odavde da vidimo šta ćemo ne pozivajući se na tokove kapitalizma i šta već.

Mislim da se rasformiranje fakulteta nije kazna jer je nagrada ovaj faks ne zaslužuje ništa. Jer ovaj fakultet samo guši proteste.

Ne plašim se rasformiranja jer mi možemo da preuzemo faks i to će biti dobar faks. Htela sam da pitam da li su se na savetu spominjale disciplinske?

Ideja o padu faksa i finansijskog plana je predstavljena ekvivalentna. Gvozdenović je tvrdio da školarine donose veće pare a ne država. Pokazali su se trend rasta dugova od mnogih lokaka. Mislim da mi trebamo da gledamo svoj interes. Ne bih se složio što se tiče protesta, jer ima i gorih fakulteta i nema ni traga ni glasa protetsu.

Ne bih složio sa time da nas treba da zanimaju finansije, mi se borimo za dostupno obrazovanje. Mi trebamo da se bavimo tokovima novca, treba da se bavimo budžetom i treba da budemo ti koji će čuvati ovu imovinu kao imovinu nas i našeg društva.

Makli smo se sa pitanja disciplinskih već smo se previse foksirali na ovo.

Dok ne dođe do ove tačke šta dalje pokazalo se da je uprava ta koja ne može da uradi šta treba. Tek sada na kraju decembra meseca ne znaju šta će dalje sa budžetom. Ja bih hteo da kažem da su plate asistenta 80000 din. Ne bi škodila neka smena tih direktora. Napomena, mi smo imali kolokvijum i na njemu se pojavilo samo jedan deblokader, za koju su se nastavu oni borili?

Već je 30. decembar o ovome moramo da pričamo konstatno, naš faks 90% budžetlija na prvoj kada bi povećali prolaznost na budžet na dalje godine to bi povećalo finansije jer više budžetskih studenta, veće pare.

Ta romantizacija... Njih boli uvo i za disciplinske i za svoje studente nisu stavili čak ni u tačku dnevnog reda.

Zašto bi se neko bunio na primer sa građevinskog gde sve ima. Zašto bi?

Zašto? To je pitanje ustanove. Najgori faks DIF, gde su tek sad ukinuli 1500din prijavu ispita. Ono tumačenje ministarstva je uticalo na ukidanje toga. Ovo što radimo ima smisla, daje rezultate. Cilj svega ovoga što profesori rade pokušavaju da imaju što više budžetskih studenata jer im je to siguran keš.

4. Šta dalje ?

Predlažem da raspravu podelimo u dve celine, jedna o disciplinskim a drugo o metodama za borbu za 1500 bod.

Dve celine o kojima treba pričati:

- 1500bod.

Način borbe za 1500 je jako težak, jer se udara na finansije. Bilo bi dobro da se raspust iskoristi da se napravi strategija kako se boriti za 1500 bod. Samofinansirajući nisu toliki opterećenje koliko su budžetski.

Na prošlom zboru sam glasao protiv blokade jer smatram da je to taktičko samoubistvo a sada deblokadu smatram još većim taktičkim samoubistvom. Treba se osvrnuti na onu online anketu gde je većina protiv blokade. Trebamo da...

Ocu da napomenem da sve što radimo jesu nagađanja, zato moramo biti prepoznati kao relevantno studentsko telo. Tu je parlament bitan. Čuo sam da država ostaje stalno dužna fakultetima. Trebamo smanjiti broj samofinansirajućih studenata, tako će oni biti nebitni. Smanji ćemo ih tako što ćemo da izjednačimo bodove i težinu faksa.

Ova rasprava će trajati u nedogled ako ovo podelimo u dve celine, takođe uveliko pričamo o svemu po malo tako da ćemo 1500 bod i disciplinske spojiti u jednu inicijalnu tačku: Šta dalje?

Iskritikovao bi odluku moderatora da spoje tačku jer trebamo o svim tačkama da što više pričamo. Oni će povećavati prag za budžeta, tipa 60 bodova. 12000 din je šest minimalnih plata za budžet. Što znači da svako ko je iz takve porodice ne može da studira plus drugi troškovi. Predlažem da krenemo u kampanju protiv profesora koji nisu ni hteli da pričaju o tome.

Apelovao bi na nedoslednost moderatora. 1500 din uzmite kao minimum.

Imamo tri puta, da se borimo za manje školarine tako bi smo proširili borbu na druge fakultete, da se borimo za javno finansirano obrazovanje ili 1500din bod. Ako izađemo van okvira faksa imamo više mogućnosti, tipa mere štednje. Predložio bi da pričamo o promeni zahteva.

Ako bude više ljudi na budžetu dobijaće više para i time će želeći više budžetlija. Fakulteti su različiti i pitanje je kako ćemo spojiti fakultete.

Asistenti nemaju neke velike plate, pitanje je kako će to izgledati, možemo imati slučaj kao na FPN. Disciplinske su bitne. Ja razumem da pokret ne treba da se kandiduje za parlament. Ali trebamo da imamo što više ljudi u tom parlamentu.

Samo bi oko širenja borbe. To nisu dva puta, jer da bi dobio išta treba da tražiš više.

Voleo bi da se formira radna grupa sa saradnju sa drugim fakultetima. Jer ako nema drugih metoda onda ovo. Ili ćemo da preuzimamo parlament ili da tražimo da zbor bude legitimni predstavnik studenta. Ove ankete su super stvar, da bi videli profesori koliko je ljudi uz nas. Trebamo da tražimo veće prostorije.

1500 bod moramo da ostavimo za kasnije, krivične trebamo da odvojimo od disciplinskih koje moraju da budu povučene.

S jedne strane ljudi kao podržavaju zahteve a ne blokadu a na protestu ih nema. Treba svako da se bori za svoja prava.

Iskritikovao bi ovo što se priča o parlamentu jer nije tačka dnevnog reda. Na jednom rasturanju predavanja videli smo da neki profesori arheologije ne znaju ništa o tome. Uglavnom tražili smo posebnu tačku na nn veću i reč. Da se ne šalje upravi ni savetu već veću.

Ja nisam siguran koliko riba može da se upeca na istu udicu. Jer je ovo sa pregovorima je to. Ono što trebamo da radimo jeste da agitujemo i vršimo priti-

sak. Ja bih podsetio da je zapravo blokada izglasana do daljnjeg. Ispali bi neozbiljni. Ovo nije disciplinska prijava nego politička represija. Mene je profesor isproziavao i reko da će nama da da disciplinske jer nas je upamtio. Ja bih podsetio da su neki napravili spisak blokadera kako bi dobili disciplinske.

Naši neprijatelji nisu samo uprava već i profesori koji su to izglasali. Oni su od našeg predloga pravili avione i gužvali ih. Disciplinske su problem zbog dalje borbe. Smanjuje se budžet za sledeću godinu, moramo da izdejstvujemo 1500 bodijer se tako šalje poruka drugim fakultetima.

Samo da dodam da ako se formira anketa da svaka grupa pošalje upravi. Da se predstavi savetu, da se povuku disciplinske.

Meni ovo ništa ne funkcioniše, meni se to ne sviđa. Treba da se nađe drugi način. Stvarno ne znam šta može da se uradi.

2011. smo jedno što smo dobili jeste kao tu učionicu koju niko nije koristio. Što se tiče parlamenta ili se preuzima ili se poništava.

Oni su toliko ludi da su nam predložili da idemo kroz veće, što je suludo. Mislim da će meni stići još jedna. Profesorka andragogije je tražila da se potpišemo, ljudi se nisu potpisali ozbiljno sem mene. Ako samo meni dođe onda je to represija. Treba napraviti priču oko toga tipa neki klip.

Nama je svima cilj da nađemo drugo sredstvo. Ali nam je blokda jedina ispunila barem neki zahtev. Možemo da se izborimo da svako ko se upiše postaje ečlna parlamenta i tako posatjemo većina parlament. Osnovini problem jeste što su zovu disciplinke, pa oni sa starne zvuče strašno. Oni kažnjavaju ljude koji učestvuju u protestu.

Svako trebamo da se učlanimo u parlament. Treba poslati profesorima mejlove da će se nastaviti blokada ukoliko se ne reše disciplinke.

Neće se desiti da nas 250 primi prijave. Nego ajde sami da odemo i prijavimo se da dobijemo. Mi možemo sve samo ako nas ima dovoljno. Imamo izbor da blokiramo ili da ne radimo ništa i nikad ništa nedobijemo. Gde su naši ljudi, njih nema.

Možeš da sediš ili da stojiš ali ne možeš da držiš govor za katedrom. Ja predlažem da se od 8 deblokira, ljudi su nas napustali iz raznih razloga a između ostalog i lošeg prekidanja predavanja. Da svi uđemo u pralament i napravimo zbor.

Parlament sam može menjati statut, znači da možemo da ga promenimo. Što se tiče blokade mislim da treba deblokada jer smo umorni. I da se u saopštenje stavi da ćemo blokirati ako se i još jedna osoba sakcioniše. Moderatoru treba da opominju druge ljude i nemaju monopol. Za povlačenje prijave moramo da utičemo na Ivanežu i Gvozdenovića a mi to ne možemo bez neke ludosti. Da se ogradimo kao zbor od svih neprijatnosti kojima smo dali kolegama.

Da li smo za to da se povlače disciplinske ili da se ti ljudi ne sankcionišu.

Zbor je jedna dobra stvar, ali obično ima 200 do 300 ljudi. Studijske grupe su imale svoje zborove gde je bilo na svakoj grupi ljudi koliko i na zboru. Jer studenti se mnogo razlikuju jedni od drugih. Danijela je reka da disciplinske neće da se povuku jer će to biti upozorenje za sledeće blokade.

Moramo da se vodimo realnošću, odluka da blokiramo ovo je uzela cenu nad nama koji sedimo ovde, koji sprovodimo nečiju odluku, ljudi koji nisu tu. Ja

volim direktnu demokratiju ali ovako ne može jer neko donosi odluke a neko ih izvršava. Sve ću da blokiram, ali oni koji to odluče hoću da blokiraju samnom. Stvarno za blokadu su bilo nas 10–20 koji smo sedeli ovde. Realnost nas sprečava da radimo neke stvari.

Znači oni namerno žele da ostanu disciplinske. Čak kad je krenula nastava profesori su pravili problem. Oni mogu da daju apele na povlačenje discipline. Zato apelujem na sve ove ljude koji su bili protiv blokade jer da bi volela da u svojim glavama naprave distinkciju između blokade i zбора. Na zboru se odlučuje šta dalje, ako dođu ljudi možda možemo nešto alternativno.

Pitanje? Kako sam skonatala prošla blokade je urodila plodom kad je došla komisija, el možemo to ponovo?

Oni nisu ispunili posle pet dana jer pritiska nije bio dovoljno. Tek kada ih dovedeš u situaciju kada mogu više da izgube možeš da postigneš nešto. Pitanje je pritiska. Da odgovorim. Nije uprva odlučila kad je došla inspekcija. Već kada su profesori se uplašili nešto se uradilo. Poslati su dopisi univerzitetu, ministarstvu i pojedinim ljudima iz minstarstva ali odgovor nije došao. Mi moramo da budemo konzistentni, pokzali su se kao najgori neljudi. Mi bez principa nemamo ništa.

Parlament ne može da promeni statut fakulteta. Po statutu fakulteta svakog marta su izbori za parlament. U kom svetu je glasanje za blokadu znači da ste protiv blokade.

Neće moći sam sebe parlament da ukine. Ljudi mogu da dolaze na sednice parlamenta, da se nazovu zborovi i da svaki glas vredi isto. Ako pazimo da pralament bude zbor to možemo da izborimo.

Možda ja imam neko pamćenje koje niko drugi nema, ali kada je trebalo da se šalje neko mi smo slali ljude iz parlamenta. Nemoj te da se zavaravamo sa delegatima.

Jako velika je relanost da je 55 dana blokade rešilo dosta. Da nije bilo blokade ne bi se ispunio zahtev. Tako da bi ja apelovao da ljudi koji su učestvovali na blokadi ne šire ovde demolarišuće slike. Jer ako očemo da se borimo moramo da teramo ljude da se bore a ne suprotno. Samo je blokada pokazala rezultate. Parlament nije tačka dnevnog reda. Apsolutno je zbor jedno otvoreno mesto a ne parlament, imamo slučaj da ako je predsednica protiv može mimo svih da objavi saopštenje.

Problem je sa sednicama parlamenata jeste što nema kforuma. Trebaju više da ulaze ljudi koji će da se cimaju, ljudi odlaze jer im predugo traje. Mi moramo da se cimamo za sebe. Mi moramo na ministarstvo. Što se tiče samih pregovora, oni su dali disciplinske samo onima kojima su znali imena. Neće biti strogo već po mom mišljenju biti sunzepnzija dva, tri roka. Treba da se pokaže da su disciplinke nevalidne, Danijela takođe misli da će neko rasformirati fakultet.

Predložila bi da se napravi glasanje o svim odeljenjima.

Glasanje o predlozima:

Ko je za to da se tačka produži?

Za 25

Protiv: 27

Protiv

Radna grupa za preispitivanje mogućnosti (kvalitet obrazovanja).

Usvojeno

Radna grupa za širenje borbe.

Protiv

Saopštenje oko incideanta tokom prekidanja blokade.

Usvojeno

Ko je za to da se kao i do sada insistira na povlačenju postupaka i rezultata tih postupaka?

Usvojeno

Da se borimo samo protiv rezultata postupaka.

Odbijeno

Da se ne borimo ni za jedno ni za drugo.

Protiv

Šta god da se odluči za blokadu da se pošalje saopštenje savetu da ne podržavaju disciplinske protiv studenta.

Usvojeno

Dal ćemo o blokadi da odlučujemo sad ili 8.?

Odlaganje o blokadi, odložiti za 8.

Usvojeno

Napraviti saopštenje da ako ne dođe do ispunjenja zahteva biće pritiska od strane pokreta.

Usvojena

Pitanje tremina održavnja zbora sledećeg:

Ko je za 8?

23 za

Ko je za 10?

8 za

Ko je za 12?

5 za

Usvojen je 8.01.2015. kao datum sledećeg zbora.

PRILOG BR. 7: SAOPŠTENJA STUDENTSKE AKCIJE

1. STUDENTI! (03.10.2014)

Pozivamo vas, ne kao jedna u nizu mnogih kompromitovanih studentskih organizacija kojoj su vaši glasovi potrebni zarad lične koristi, već vam se obraćamo kao jedni od vas, da nam se pridružite i uzmete učešće u borbi za prava srpskih studenata. Izborimo se zajedno za:

1. smanjenje školarina;
2. ukidanje rangiranja studenata (siguran budžet za studente sa 48 ESPB);
3. povećanje broja ispitnih rokova;
4. zadržavanje statusa studenta za apsolvente;
5. besplatnu apsolventsku godinu za studente koji su u četvrtoj godini bili na budžetu ili su izborili budžet;
6. korigovanje ESPB u odnosu na težinu predmeta;
7. sprečavanje izmena zakona u toku i neposredno pred upis nove školske godine;
8. sprečavanje samovolje profesora;
9. poboljšanje sistema informisanja studenata; itd.

Ne dozvolimo pseudolevičarskim organizacijama, koje godinama koriste opravdano studentsko nezadovoljstvo, da uzmu studentsko organizovanje u svoje ruke i da pod maskom borbe za besplatno obrazovanje regrutuju nove članove. Ne dopustimo im da od naših fakulteta prave poligone za igranje marksizmom, jer studentski pokret koji se bori za studentska prava ne sme biti poprište za okupljanje besposličara i većitih studenata.

Pridružite nam se!

ZA RED I RAD NA SRPSKIM FAKULTETIMA!

2. POLICIJSKA REPRESIJA NAD STUDENTSKOM AKCIJOM (15.10.2014)

Danas, nešto posle 13 časova, na zahtev kvazistudentskog i pseudolevičarskog „Studentskog fronta“, policija je sprečila grupu aktivista Studentske Akcije da se pridruže svojim kolegama iz Samoorganizovanog studentskog pokreta na protestu ispred Filozofskog fakulteta u Beogradu, uskraćujući im na taj način i osnovno ljudsko pravo na slobodu kretanja. Ovo je još jedno svedočanstvo o tome da režim pomaže destruktivnim antistudentskim grupama, koje svojom delikvencijom i navodnim levičarenjem na fakultetu diskredituju i kompromituju studentske proteste.

Ipak, usled naših napora kao i preovlađujućeg razumnog stava velike većine studenata koji protestuju, uticaj pomenutih štetočina je sve manji a zločinačka ideološka obeležja kojima se kite, više neće biti dobrodošla na studentskim protestima. Iako smo sa njihove strane mnogo puta u poslednjih nekoliko dana bili (bezuspešno) optuživani da unosimo razdor među studente i da

smo „režimski ljudi“, današnja dešavanja su pokazala kome zapravo pripadaju takvi epiteti. Ovo jasno svedoči o sprezi manipulantskih pseudolevičarskih grupica, koje nastoje da uzurpiraju i zloupotrebe studentski pokret, i aktuelnog pljačkaškog režima koji je pokazao šta misli o studentima i njihovima pravima. Uprkos represivnoj meri policije, nekoliko naših aktivista se danas ipak našlo na Filozofskom fakultetu kako bi kasnije prisustvovali i Zboru studenata.

Studentska Akcija podržava sve zahteve i proteste samoorganizovanih studenata, u kojima će i ubuduće sudelovati, sve dok su ti zahtevi na korist studenata Srbije a protest nije politički i ideološki obojen.

3. „O BLOKADI FILOZOFSKOG FAKULTETA“ (29.01.2015)

Posle 55 dana legalnog i legitimnog sprečavanja održavanja nastave, a po ispunjenju zahteva koji garantuje pravo na besplatno prijavljivanje do 72 ESPB boda godišnje, studenti okupljeni u Samoorganizovanom studentskom pokretu 2014, na Zboru su izglasali prekid blokade. U toku tih skoro dva meseca, aktivisti Studentske Akcije bili su svedoci raznovrsnih ponižavanja studenata u blokadi, od nazivanja istih NN licima pa do fizičkih nasrtaja na one koji pokušavaju da ponižavanja dokumentuju video-snimcima. Iako je trajala dugo, a ispunjen je samo deo zahteva, izražavamo zadovoljstvo što je još jedna borba za socijalnu pravdu makar delimično urodila plodom. Kao što je borba za socijalnu pravdu neodvojivi deo patriotske borbe, tako su i naši aktivisti dali svoj maksimum u doprinosu delatnostima Samoorganizovanog studentskog pokreta koji je stajao iza blokade.

Ipak, nužno je napomenuti da je na blokadi bilo i veoma negativnih pojava, odnosno ponašanja neprimerenog srpskim studentima i borcima za prava studenata.

Uzimajući u obzir činjenicu daje u prostorijama fakulteta primećeno prisustvo alkohola, pa čak i narkotika – od marihuane do sintetičkih droga, te njihove zloupotrebe, možemo slobodno zaključiti da je sama blokada u znatnoj meri iskompromitovana, usled čega je često i bila u krizi i zbog čega nije u potpunosti uspela. Naime, pojedini studenti bi trebalo da shvate da svaka zloupotreba, ali i tolerancija narkotika kompromituje studenta kao relevantnog sagovornika sa bilo kojim organom fakulteta i vlasti, kompromituje ga kao pripadnika Samoorganizovanog studentskog pokreta, pa i kao čoveka koji bi trebalo da predstavlja zdravu inteligenciju Srbije.

Srpski student treba da zna da svojim učešćem na blokadi predstavlja ceo Samoorganizovani studentski pokret, to jest samu blokadu, pa je stoga njegova dužnost da preduzme sve mere kako Sistem ne bi iskoristio njegove lične slabosti da borbu svih kolega dovede u pitanje i kao takvu je preko svojih medija iskompromituje i stigmatizuje, pa u najgorem slučaju i da pohapsi učesnike blokade kao

izvršioce kriminalnih radnji. Takvo ponašanje, koje priliči prosečnom pseudo-levičaru i neo-liberalnom šljamu, ne samo da je dovodilo u pitanje blokadu, već i trezvenost mnogih boraca za studentska prava i njihovu sposobnost da istraju u borbi. Neko ko svoje slabosti i nakarodnosti upražnjava u zgradi fakulteta, nije ustanju da bude istinski borac i kao takav je pretnja kako za ceo Samoorganizovani studentski pokret, tako i za našu borbu uopšte.

Rešenje za takve situacije jeste nulta tolerancija prema narkoticima i insistiranje učesnika blokade da pojedinci svoje nakaradne navike upražnjavaju van fakulteta i tako ne ugrožavaju svoje kolege, koji su danonočno bili izloženi mogućim napadima i zloupotrebi od strane Uprave. Stoga su aktivisti Studentske Akcije odštampali odgovarajuće plakate koji su lepljeni unutar blokiranog fakulteta. Akcija pod nazivom „Blokiraj, ne drogiraj“ jasno je stavila do znanja svim korisnicima psihoaktivnih supstanci da tim porocima nije mesto u jednoj akademskoj ustanovi. Takođe, pokazali smo da nacionalni studenti neće okretati glavu i da će se uvek i svim sredstvima boriti protiv svih bolesti koje razaraju zdravo studentsko biće.

Saslušanja povodom sramnih disciplinskih postupaka protiv naših kolega mi ćemo budno pratiti, a profesorima koji su sabotirali svoje studente poručujemo da se sete dana kada su oni bili učesnici studentskih protesta. Ma koje političke pripadnosti oni bili, postavljamo im pitanje: da li njihovi sadašnji potezi znače priklanjanje merama protiv kojih su se sami svojevremeno borili?

PRILOG BR. 8: OSTALE STUDENTSKE INICIJATIVE

1. Saopštenje studenata 30.9.2014. godine

Uprava Filozofskog fakulteta svojim studentima srećnu i uspešnu novu školsku godinu poželega novim cenovnikom, naplatom školarine iako su na budžetu i pretnjama za krivičnom prijavom. Da krenemo redom najpre su na zahteve studenata da se smanje cene ispitnih prijava odgovorili povećanjem cena i to 470 rsd za svaku prijavu ispita osim prve. Zajedno sam tim su povećali cene molbi, da baš tako, ako hoćete da molite, prvo morate da platite. Dakle, da biste dobili potvrdu da ste student za stipendiju neke privatne fondacije prvo uplatite čak 600 rsd, a minimalna cena za rad je 115rsd. Znači potrebno je da roditelji studenta ili sam student 5 sati rade da bi student dobio jedan pečat i mogao da konkuriše za stipendiju.

Zakon kaže da ako imate 48ESPB imate pravo na budžet u sledećoj godini, ali Uprava Filozofskog fakulteta se satim samo delimično slaže. Oni kažu imajte 48ESPB i platićete 22 000rsd. Kako objasniti roditeljima da ste na budžetu, a da ipak morate da platite?! Ako znate obrazovnu strukturu u Srbiji jasno vam je da prosečan roditelj studenata u Srbiji jedva da ima srednju školu.

Studenti su na ovo morali da reaguju i prvi put za četiri godine mog studiranja bili smo ujedinjeni i okupljeni oko zajedničkog cilja, zanemarili smo sve razlike i podneli zahtev Upravi. A umesto odgovora dobili smo ovo saopštenje: „Dana 29. septembra 2014. na Filozofskom fakultetu u Beogradu jedna grupa studenata okupila se da izrazi svoje nezadovoljstvo uslovima studiranja i podršku zahtevima koji su s tim u vezi podneseni upravi Fakulteta. Već na samom početku, taj neformalni skup poprimio je nasilan karakter, i jedan naš službenik bio je izložen fizičkom napadu.

Protestna okupljanja nisu novost niti retkost na Filozofskom fakultetu, ali to ne znači da naša ustanova može tolerisati nasilje i primitivizam. Izražavajući svoju indignaciju zbog jućerašnjeg incidenta, Dekanski kolegijum Filozofskog fakulteta obaveštava javnost da je protiv vinovika podneta krivićna prijava. Kako ovim povodom tako i ubuduće, Filozofski fakultet je odlučan u nameri da preduzme sve zakonite mere radi očuvanja bezbednosti i zaštite prava svojih radnika i studenata.“

Naš odgovor na ovo u velikoj meri neistinito saopštenje je sledeći:

Poštovana Upravo,

To nije bila jedna grupa studenata već studenti Filozofskog fakulteta među kojima su i legitimno izabrani predstavnici studenata. Studenti imaju pravo i na samoorganizovanje ili ste taj deo Pravilnika i Statuta preskoćili?! Zašto ne navedete koji službenik je bio izložen nasilju i kako, ako je do toga zaista došlo? Vi bar za razliku od nas studenata imate pravo da pregledate snimke video nadžora. Svaki fakultet u Srbiji, pa i Filozofski je zajednica studenata i profesora. Kako onda, možete svoje studente nazvati primitivnima?

Na sajtu Fakulteta stoji da je on „mesto na kome se polemiše i na kome se razvijaju ideje“. Zašto onda svaki put kad studenti žele da razgovaraju sa Vama, Vi samo pojačate broj zaposlenih u obezbeđenju fakulteta?

Kažete u saopštenju da ćete učiniti sve da zaštitite prava svojih studenata. Mi upravo to od Vas očekujemo. Zaštitite nas od plaćanja izmišljenih nameta.

Takođe, želimo da Vas pitamo kako ste izglasali odluku da se poeni preko 60 plaćaju? Da li ste profesorima jasno rekli da glasaju da studenti koji su na budžetu plaćaju poene ili ste ih izmanipulisali time što ste im rekli da glasaju da se nastavni plan usaglasi sa Statutom?

Pošto vidimo da želite jedino putem saopštenja da komunicirate sa studentima, prihvatamo vaša pravila komuniciranja i molimo Vas da nam odgovorite na sva postavljena pitanja.

2. Poziv na studentski protest

Reagujući na izmene pravilnika o studiranju koje su na netransparentan način donete u junu, a koje će mnogima onemogućiti studiranje ili ga učiniti znatno skupljim, studenti su se počeli sa protestima. Do sada su usvojeni sledeći zahtevi čije ispunjenje će se zahtevati i u daljim protestima:

1. da se budžetskim studentima, kao i do sada, prijavljivanje preko 60 bodova ne naplaćuje, kao i da se ne oduzima mogućnost prijavljivanja preko 70 bodova
2. da se vrati budžetski finansirana produžena godina za sve studente koji su ostvarili budžet upisujući četvrtu godinu
3. da prva ispitna prijava bude besplatna za sve studente, a da se druga i svaka naredna ispitna prijava plaća 100 RSD, za razliku od dosadašnjih 420 RSD
4. da studenti koji su upisali fakultet 2006. godine nastave da studiraju po statutu iz 2006. godine.

Studenti su se do sada okupili tri puta. Od samog početka protesta članovi studentskog parlamenta su bili uz studente. Zajedno oni su više puta predali zahteve upravi, međutim ona do sada nije našla za shodno da na njih odgovori. Tokom mirnog protestnog okupljanja 29. septembra nn lice koje se predstavljalo kao deo obezbeđenja je nasrnulo na jednog od studenata onemogućavajući ga da se slobodno kreće. Studenti su se okupili i danas 30. septembra, a sa okupljanjima će nastaviti u narednim danima. S obzirom da se ovi problemi tiču svih studenata važno je da sa protestom nastavimo u što većem broju.

Stoga je bitno da dođete na Plato sutra, 1. oktobra u 14:00 časova, na sveopšti studentski protest, a zatim u 17:00 časova na sastanak studenata Filozofskog fakulteta kako bismo se dogovorili o daljem toku protesta.

Studenti u protestu uz podršku studentskog parlamenta, 30.9.2014.

3. Demanti studenata na saopštenje Dekanskog kolegijuma Filozofskog fakulteta

Dekanski kolegijum u svom saopštenju od 30. septembra 2014. godine iznosi određene tvrdnje koje, javnosti radi, studenti i studentkinje Filozofskog fakulteta žele da demantuju.

Naime, od 22. septembra, studenti su se okupili tri puta, zasedajući i diskutujući u demokratskoj atmosferi, a sve u dogovoru i uz podršku studentskog Parlamenta, bez svađanja, vikanja, tuča i bilo kakvih nasilnih i primitivnih elemenata, kako to tvrdi Dekanski kolegijum.

Dana 29. septembra, studenti i studentkinje su, revoltirani odgovorom Uprave na studentske zahteve, došli do Dekanata, da pred vratima fakultetskih službi pokažu svoje nezadovoljstvo odlukama koje udaraju na materijalni status studenata i njihovih porodica. Prilikom ulaska studenata/kinja u deo zgrade gde se nalaze fakultetske službe, radnici privatnog obezbeđenja su se isprečili, onemogućavajući slobodno kretanje studenata po Fakultetu. N. N. lice, koje se predstavilo kao deo obezbeđenja, je tom prilikom počelo da odguruje studente, započinjući time fizički napad. Deo zgrade u kom se odigrao nemili događaj, je pokriven video-nadzorom, i prema tome, Uprava Fakulteta može video zapise da dostavi nadležnim organima i javnosti, a samim tim i studentima, radi utvrđivanja potpune i neopozive istine.

Želeći da izbegnu bilo kakve sukobe sa Upravom i radnicima privatnog obezbeđenja, studenti su svoje zahteve popisali i dostavili Upravi, kako bi ih na akademski način rešavali u okviru naše visokoškolske ustanove. Ovakav način ophođenja nije naišao na adekvatan odgovor Fakulteta. Studenti su bili prinuđeni da radikalizuju načine odbrane prava koja su im na brutalan način ugrožena.

Studenti i studentkinje se nadaju da se ovakve nemile scene neće ponavljati, a da će dijalog Uprave i studentskih predstavnika/ca biti neometan. Verujemo da će Filozofski fakultet ubuduće znati da prepozna sopstvene odluke koje nanose štetu studentima/kinjama i da će biti odlučan u nameri da zaštiti studente/kinje od ekonomski, pođednako kao i od bezbednosnih opasnosti.

S poštovanjem, Studenti Filozofskog Fakulteta, Univerziteta u Beogradu

4. Saopštenje Studentskog pokreta povodom protesta održanog 1.10.2014.

Kratak izveštaj za 1. oktobar:

- brucošima su pre i nakon prijema brucoša podeljeni leci kojima se obaveštavaju o razlozima protesta
- neuspela je akcija obraćanja studentkinje prodekana u amfiteatru
- skupu Studentskog pokreta 2014, na Platou u 14:00h, su se priključili studenti i studentkinje sa Filološkog fakulteta, Geografskog... koji su pozvali sve studente i studentkinje na sveopšti studentski protest protiv novog zakona o studiranju
- skup je prerastao u protestnu šetnju (u kojoj je učestvovalo oko 300 ljudi) i koja se završila na Trgu Nikole Pašića

- u 17:00h je po ranijem dogovoru, organizovan sastanak studenata i studentkinja na Filozofskom fakultetu na kome su radne grupe Studentskog pokreta 2014 izvestile prisutne o dosadašnjem radu i na tom sastanku su izglasane dve ključne stvari:
 1. da će 2. oktobra, u 11:30h pred sastanak najvišeg organa fakulteta, Saveta, biti održan, na prvom spratu Filozofskog fakulteta, miran protest
 2. da će se 3. oktobra u 17h ponovo održati sastanak studenata i studentkinja Filozofskog fakulteta na kome će se predložiti i usvojiti predlozi o daljem protestnom delovanju

I dalje se pozivaju svi da se priključe protestu i radnim grupama, jer samo zajedno možemo da učinimo nešto!

Studentski pokret 2014, 01.10.2014.

5. Saopštenje Studentskog pokreta povodom odbijanja zahteva

Studenti i studentkinje Filozofskog fakulteta, ujedinjeni u Studentski pokret 2014, izrazili su svoje nezadovoljstvo u sreu 1. oktobra 2014. zbog odbijanja njihovih zahteva. Ovi zahtevi dostavljeni su Upravi fakulteta 26. septembra, ali su odbijeni bez ikakvog obrazloženja. Uprava je otišla korak dalje u ignorisanju studenata, pa je ove godine zabranila da se student prodekan obrati brućošima i time narušila višegodišnju tradiciju ovog fakulteta prilikom prijema brućoša.

Nakon neuspelog obraćanja brućošima, studenti su se priključili protestu i studentskoj šetnji koja je krenula od Platoa i završila se zauzimanjem ulice ispred Skupštine grada (Trg Nikole Pašića). Ova šetnja bila je najava ujedinjenog studentskog protesta zbog novih izmena Zakona o visokom obrazovanju. U šetnji su, pored studenata Filozofskog fakulteta, učestvovali studenti i studentkinje Filološkog, Mašinskog, DIF i drugih fakulteta.

Studentski pokret 2014 ima podršku studenta prodekana, studentskog parlamenta, studentskih organizacija i velikog broja studenata Filozofskog fakulteta.

Ponovimo, ukratko, restriktivne mere koje direktno ugrožavaju dostupnost obrazovanja:

- Ukidanje budžetskog finansiranja apsolventske godine;
- Onemogućavanje prijavljivanja preko 70 bodova;
- Prijava bodova u iznosu preko 60 se plaća;
- Studenti upisani 2006. gube studentski status ove godine;
- Kontinuirani rast cene prijave ispita.

6. Izveštaj Studentskog pokreta povodom protesta održanog 2.10.2014.

Kako je za 2. oktobar bio zakazan sastanak najvišeg tela uprave fakulteta, Saveta fakulteta, na kom je učestvovala i predstavnica studenata i studentkinja, veliki broj studenata i studentkinja se okupio ispred svečane sale. Predstavnica

studenata i studentkinja je na sastanku trebalo da zahteva izjašnjenje članova Saveta povodom zahteva studenata i studentkinja. U svom izlaganju, dekan je izneo kako su zahtevi predati sa potpisom predstavnice studenata i studentkinja, ali je naglasio kako je ona demantovala da je to njen autentičan potpis i da se oni zbog toga neće uzeti u razmatranje. U pokušaju da odreaguje na ovu tvrdnju dekana i da porekne da je dala demanti, predstavnica studenata i studentkinja je zatražila reč. Međutim ona je sprečena da govori, sa izgovorm da nema rasprave. Studenti i studentkinje okupljeni ispred sale su u miru sačekali kraj sastanka Saveta, da bi pošto im je njihova predstavnica saopštila ovaj razvoj događaja zatražili od nje da pokuša još jednom da se obrati Upravi. U ovom pokušaju ona je uspela da se obrati prodekanu za finansije koji joj je obećao da će zahtevi biti uzeti u razmatranje i da će dobiti odgovor do srede 8. oktobra 2014. Uzimajući u obzir prethodna događanja studenti i studentkinje u protestu su odlučili da održe najavljeni sastanak u petak 3. oktobra na kome će odlučivati o svojoj reakciji na potencijalni pozitivan ili negativan odgovor uprave na njihove zahteve.

Svi studenti i studentkinje se pozivaju da dođu 3. oktobra u 17:00h u hol fakulteta kako bi odlučivali o daljoj sudbini studentskog protesta!

Studentski pokret 2014, 02.10.2014.

7. Saopštenje Studentskog Pokreta 21.10.2014.

Saopštenje Samoorganizovanog studentskog pokreta povodom izjave Uprave fakulteta o rušenju blokade i ispunjenju zahteva:

Uprava Filozofskog fakulteta u Beogradu juče je, u saopštenju objavljenom na sajtu Fakulteta, izjavila da je učinila sve što je pod važećim normativnim i stvarnim uslovima moguće u pogledu ispunjenja zahteva studenata/kinja. Samoorganizovani studentski pokret 2014. smatra da ova tvrdnja nije korektna, te da je samo jedan od zahteva ispunjen: status studenata/kinja koji su upisali akademske studije 2006. godine. Njima je u skladu sa zahtevima studentskog pokreta omogućeno da završe studije u skladu sa programom po kom su upisali. Ostali zahtevi, koje je za manje od nedelju dana peticijom podržalo gotovo dve hiljade građana, nisu ni izdaleka ispunjeni.

Zaključivši da su studentski zahtevi ispunjeni, Uprava je odlučila da sutra stupi u aktivnu deblokadu fakulteta, protiv volje svojih studenata/kinja. Studenti i studentkinje okupljeni u Samoorganizovani studentski pokret 2014. žele da podsete javnost da i oni, poput Fakulteta, teže efikasnijem i kvalitetnijem obrazovanju, te da njihova borba apsolutno spada u okvire važećih normativnih i stvarnih uslova. Blokada nastave koju ovi studenti sprovode ni u kom slučaju nije protivzakonita. Samoorganizovani studentski pokret 2014. ne uživa u blokadi nastave, niti od nje na bilo koji način profitira. Naši zahtevi nisu ni nemogući ni hiroviti, već zasnovani na jasno propisanim pravilima. Ponovo pozivamo upravu Fakulteta da nam se pridruži na Zboru, i da zajedničkim snagama borbu, na obostrano zadovoljstvo, privedemo kraju. Takođe pozivamo i predstavnike medija da svojim prisustvom na Filozofskom fakultetu protest učine transparentnim.

Samoorganizovani studentski pokret 2014, 21.10.2014.

8. Saopštenje Studentskog Pokreta 30.10.2014.

Fakultet tužio svoje studente!

Iako deluje kao parodija, ovaj naslov verno oslikava stvarnu situaciju u kojoj se nalazi visokoškolsko obrazovanje ovih dana.

Naime, dvoje studenata Filozofskog fakulteta dobilo je juče telegrame sa obaveštenjem da je protiv njih pokrenut disciplinski postupak zbog nepoznatog događaja koji se odigrao 24. 10. 2014, a na osnovu člana 9 tačka 6 Pravilnika o disciplinskoj odgovornosti studenta Univerziteta u Beogradu. Ta tačka se odnosi na „izazivanje tuče ili učestvovanje u tuči u prostorijama Univerziteta, odnosno fakulteta, ili u dvorištu, kao i izazivanje nereda na tim mestima“.

Podsećamo, studenti Filozofskog fakulteta protestuju zbog netransparentnog i nekorektnog odnosa uprave Fakulteta prema njima, te zbog promena uslova studiranja koji idu na štetu brojnim studentima.

Samoorganizovani studentski pokret 2014 smatra da su ove prijave samo poslednji pokušaj Uprave Filozofskog fakulteta da obeshrabri studente koji već tri nedelje blokiraju nastavu na tom fakultetu, jer optuženi studenti niti su izazivali tuče i nered, niti su u bilo čemu takvom učestvovali. U pitanju je dvoje redovnih budžetskih studenata.

Čitav događaj podseća na Kafkin „Proces“ i čini da se zapitamo koliko daleko ovako besmislena situacija, u kojoj Fakultet bez povoda krivično goni svoje studente, može da ide. Kako je moguće da uprava Filozofskog fakulteta, institucije koju odlikuje negovanje kritičkog mišljenja i otvorenog uma, ne može da razgovara sa studentima, već protiv njih pokreće disciplinski postupak?

U ovom slučaju, napad na jednog od nas predstavlja napad na sve nas.

Podsećamo da je Uprava Filozofskog fakulteta ponovo odbila studentske zahteve, iako je ovog puta Samoorganizovani studentski pokret 2014 pristao na kompromis. Indikativno je da je jednom od optuženih studenata prisustvo pregovorima bilo zabranjeno, iako je on član Studentskog parlamenta, koji ga je glasanjem odredio za mesto pregovarača. Razlozi za grubo izbacivanje ovog studenta sa sastanka kome je imao sva prava da prisustvuje nikada nam nisu saopšteni.

Samoorganizovani studentski pokret 2014, 30.10.2014.

9. Proglas Studentskog pokreta 24.11.2014.

PROGLAS – 24. novembar 2014.

Kolege studenti!

U proteklih nedelju dana protesta, suočavamo se sa sve učestalijim pokušajima Uprave Filozofskog fakulteta da putem laži i manipulacija razjedini studente i nahuška nas jedne na druge. Naime, zahtevi studenata uporno se ignorišu, dok se blokada Fakulteta ističe kao primarni problem, čime se protest po sebi dovodi u pitanje. Najtrezvenije ukazivanje na ovaj problem predstavlja odbijanje sastanka

odeljenja za psihologiju da se izjasni po pitanju blokade, te da pruži bezrezervnu podršku zahtevima protesta.

Uprava Fakulteta ne samo što uporno ignoriše pitanje studentskih zahteva, već pokazuje tendenciju koja ima za cilj da diskredituje protestne aktivnosti kao takve. Takvo ponašanje prelazi u domen krajnje iracionalnosti o čemu svedoči i angažovanje posebnog privatnog obezbeđenja, zaključavanje zgrade Fakulteta u više navrata, isključivanje struje i grejanja, evakuacija svih zaposlenih lica i zastavljanje rada svih službi. Suštinski, zgrada Fakulteta je napuštena.

Verujemo da navedeno delovanje ima za cilj da se svim sredstvima delegitimišu studentski protesti uopšte, o čemu svedoče i brojni pozivi da se vratimo „institucionalizovanoj borbi“. Moramo se upitati radi li se ovde o istim onim studentskim institucijama koje su još u samom početku protesta „delegitimisane“ zato što su podržale zahteve samoorganizovanih studenata. Govori li se o izabranim studentskim predstavnicima koji su i sami u više navrata priznali da u svetlu organizovanja kroz zborove ne poseduju nikakav legitimitet i koji su u svom poslednjem pokušaju da stupe u kontakt sa Dekanom Fakulteta bili izbačeni iz njegove kancelarije? Uprkos širenju neistina, očigledno je da smo iscrpeli sva moguća institucionalna sredstva. Za sva prava stečena kroz istoriju prvo se moralo izboriti. Danas je trenutak da se stečena pozicija odbrani!

Pozivamo Upravu Fakulteta da obustavi svoju kampanju obmanjivanja, da prestane sa stvaranjem atmosfere haosa koja šteti ovoj ustanovi, da momentalno povuče sve podnete disciplinske prijave i pristupi konstruktivnim pregovorima – jedinom načinu da se ovaj sukob razreši.

Nemoguće je i sramotno od nas tražiti da nakon dva meseca protesta i 46 dana blokade odstupimo, i to u trenutku kada postaje očigledno da više nemamo šta da izgubimo. U cilju očuvanja stečenog životnog standarda studenata, u cilju suprotstavljanja dugogodišnjem srozavanju našeg položaja, ali i suprotstavljanja pokušajima da se legitimni protesti, koji su pod direktnom kontrolom više stotina studenata, nasilno uguše, moramo istrajati u ovoj borbi.

Podsećamo da su, iz očiglednog straha od širenja protesta, našim kolegama sa Filološkog posle svega nekoliko održanih zborova, ispunjeni svi zahtevi. Danas mi moramo pokazati da Filozofski fakultet – stub ovogodišnjeg studentskog bunta – neće biti slomljen!

U JEDINSTVU JE NAŠA POBEDA !

Samoorganizovani studentski pokret 2014.

PRILOG BR. 9: LECI KORIŠĆENI U PROTESTU

Letak br. 1

Saopštenje: Upravi Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu

U svetlu novonastalih okolnosti na fakultetu, koje su u direktnoj vezi sa ne-transparentnim uvođenjem novog pravilnika o prijavljivanju predmeta, a koji uprava donosi u trenutku u kome je otpor studenata izuzetno otežan aktuelnim ispitnim rokom, studenti i studentkinje Filozofskog fakulteta najoštrije osuđuju i apeluju na upravu da u skladu sa poznavanjem društvene nauke, razume društveno-ekonomske okolnosti u zemlji.

Stoga, pored insistiranja na transparentnosti rada uprave i blagovremenog obaveštavanja studenata o izmenama koje uprava donosi (što je takođe propisano Zakonom o visokom obrazovanju („Sl. glasnik RS“, br. 76/2005, 100/2007 – autentično tumačenje, 97/2008, 44/2010, 93/2012, 89/2013 i 99/2014) čl. 86 st. 2 t. 2), studenti i studentkinje insistiraju na sledećem:

1. zahtevamo da se budžetskim studentima prijavljivanje preko 60 bodova ne naplaćuje, kao i da nam se ne oduzima mogućnost da prijavljujemo preko 70 bodova.
2. zahtevamo vraćanje budžetski finansirane produžene godine za sve studente koji su ostvarili budžet upisujući četvrtu godinu
3. zahtevamo da prva ispitna prijava bude besplatna za sve studente, a druga i svaka naredna ispitna prijava plaća 100 RSD, za razliku od dosadašnjih 420 RSD

U slučaju neispunjenja zahteva bićemo prinuđeni da preduzmemo radikalnije mere. Rok za odgovor je ponedeljak, 29. 9. 2014.

Letak br. 2

Studentkinje i studenti Filozofskog fakulteta, uz podršku Studentskog parlamenta
STOP NASILJU NAD STUDENTIMA!

NOVI ZAKON U SKLADU SA KOJIM JE FAKULTET NETRANSSPARENTNO
IZMENIO STATUT, PODRAZUMEVA:

- U školskoj 2014/2015:
- Umesto dosadašnjih šest imaćemo pet rokova. U školskoj 2015/2016 imaćemo samo 4 ispitna roka.
- Ukidanje budžetskog statusa za upis u 5. godinu studija
- Naplata prijavljivanja preko 60 bodova

- Nemogućnost prijavljivanja preko 70 bodova
- Od sledeće godine 60 bodova potrebno za budžet
- Rok završetka studija za studente koji su upisali 2006. „po bolonji“ ove godine

STOP IŽIVLJAVANJU!

STOP PLJAČKI STUDENATA!

UJEDINIMO SE U BORBI ZA SVOJA PRAVA!

SASTANAK SUBOTA U 17 h (o mogućim izmenama, i ostalim bitnim informacijama u vezi protesta posetite FB grupu: Studentski pokret 2014)

UKLJUČI SE!

Letak br. 3 (namenjen brucosiima)

Drage nove kolege,

Dobro došli na Filozofski fakultet!

Vaše starije kolege žele da vam skrenu pažnju na nekoliko novina donesenih od strane uprave fakulteta koje će svim studentima, pa i vama, otežati položaj od ovog oktobra.

Ove mere uvode nove dodatne troškove na studiranje:

više cene prijave ispita, plaćanja prenesenih ispita i ograničenje broja prenesenih ispita po godini, kao i plaćanje takozvane apsolventske godine.

Okvirno, prosečan (čak i budžetski) student će plaćati dodatnih 15 000 RSD.

Pozivamo vas da se zajedno suprotstavimo ovim merama i da zadržimo sadašnji studentski položaj. Pridružite nam se u studentskim aktivnostima protiv novih mera.

Studenti Filozofskog fakulta i Studentski parlament

1.10.2014.

MOLIMO VAS DA LETKE NE BACATE NA POD

ILI DA IH PROSLEDITE SVOJIM KOLEGAMA!

PRILOG BR. 10: BLOKADA FILOZOFSKOG FAKULTETA U MEDIJIMA

B92:

Naziv video zapisa: „Kažiprst: Dekan Filozofskog fakulteta“, objavljeno: 24.11.2014.
(http://www.b92.net/video/kaziprst.php?yyyy=2014&mm=11&dd=24&nav_id=928069, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

Blic:

„BLOKADA Filozofskog: Uprava hoće da ispuni deo zahteva“, objavljeno: 10.10.2014,

(<http://www.blic.rs/vesti/drustvo/blokada-filozofskog-uprava-hoce-da-ispuni-deo-zahteva/2xntzcyj>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

„Studenti Filozofskog pozvali kolege da ih podrže: Uprava hoće da deblokira fakultet“, objavljeno: 21.10.2014.

(<http://www.blic.rs/vesti/beograd/studenti-filozofskog-pozvali-kolege-da-ih-podrze-uprava-hoce-da-deblokira-fakultet/7v26563>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

„BLOKADA FILOZOFSKOG Profesor fotografisao studente koji protestuju“, objavljeno 23.10.2014.

(<http://www.blic.rs/vesti/drustvo/blokada-filozofskog-profesor-fotografisao-studente-koji-protestuju/z7fxvh0>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017)

„Dekan: Odblokiran Filozofski fakultet, nastava počinje u ponedeljak u 12 sati“, objavljeno: 21.11.2014.

(<http://www.blic.rs/vesti/beograd/dekan-odblokiran-filozofski-fakultet-nastava-pocinje-u-ponedeljak-u-12-sati/k40pzkp>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

„Dekan pozvao studente da prekinu blokadu fakulteta“, Objavljeno: 26.11.2014.

(<http://www.blic.rs/vesti/beograd/dekan-pozvao-studente-da-prekinu-blokadu-fakulteta/f06p8d2>

„UPRKOS DOGOVORU Filozofski fakultet u Beogradu danas ponovo blokiran“, objavljeno: 26. 12. 2014,

(<http://www.blic.rs/vesti/beograd/uprkos-dogovoru-filozofski-fakultet-u-beogradu-danas-ponovo-blokiran/2z5ryfs>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

Kurir:

„Nastavljena blokada Filozofskog fakulteta“, objavljeno: 10.10. 2014,
(<http://www.kurir.rs/vesti/drustvo/beograd-nastavljena-blokada-filozofskog-fakulteta-clanak-1585996>), poslednji put pristupljeno: 05.04.2017.

NI:

„Blokada Filozofskog fakulteta: Dan 51“, objavljeno: 29.11.2014,
(<http://rs.n1info.com/a15848/Vesti/Blokada-Filozofskog-fakulteta-Dan-51.html>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

Nova srpska politička misao:

Čedomir Antić, Filip Balunović, Filip Šaćirović, Ratibor Trivunac: „Polemika o (ne)opravdanosti studentskog protesta nekad i sad“, objavljeno: 19.11.2014.
(<http://www.nspm.rs/polemike/polemika-o-neopravdanosti-studentskog-protesta-nekad-i-sad.html?alphabet=l>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

Novosti:

„Prekinuta blokada Filozofskog fakulteta“, objavljeno: 02.12.2014,
(<http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/drustvo/aktuelno.290.html:522438-Prekinuta-blokada-Filozofskog-fakulteta>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

Peščanik:

Vladimir Ilić, „Buđenje profana Filozofskog u 21. veku“, objavljeno: 28.11.2014,
(<http://pescanik.net/budenje-profana-filozofskog-u-21-veku/>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

Vladimir Ilić, „Profan je prsò“, objavljeno: 22.12.2014,
(<http://pescanik.net/profan-je-prso/>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

Jelena Lalatović, „I malo je previše“, objavljeno: 13.10.2014,
(<http://pescanik.net/i-malo-je-previse/>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

Jelena Lalatović, „Studenti su zapalili žito“, objavljeno: 11.10.2014,
(<http://pescanik.net/studenti-su-zapalili-zito/>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017)

Ivica Mladenović, „BlokADA Filozofskog fakulteta“, objavljeno: 28.11.2014,
(<http://pescanik.net/blokada-filozofskog-fakulteta/>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

Politika:

„Preotimanje zgrade Filozofskog fakulteta“, objavljeno: 21.11.2014,
(<http://www.politika.rs/sr/clanak/311398/Drustvo/Preotimanje-zgrade-Filozofskog-fakulteta>, poslednji put pristupljeno 05.04.2017).

Čedomir Antić, „Blokada“, objavljeno: 16.11.2014,
(<http://www.politika.rs/scc/clanak/310012/Блокада>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

„ODBRANA BLOKADE – Odgovor Studentskog pokreta na tekst Čedomira Antića objavljenog u listu Politika“, objavljeno: 6.11.2014. godine¹, Samoorganizovani studentski pokret 2014.

„Nastavlja se blokada Filozofskog fakulteta u Beogradu“, objavljeno: 27.11.2014,
(<http://www.politika.rs/sr/clanak/311984/Drustvo/Nastavlja-se-blokada-Filozofskog-fakulteta-u-Beogradu>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017)

RTS1:

„Dekan: Fakultet blokiraju nepoznate osobe“, objavljeno: 25.11.2014.
(<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Drustvo/1761593/Dekan%3A+Fakultet+blokiraju+nepoznate+osobe.html>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017)

„Nastavlja se blokada Filozofskog fakulteta? „, objavljeno: 27.11.2014.
<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/drustvo/1763795/nastavlja-se-blokada-filozofskog-fakulteta.html>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

„Ponovo blokirani Filozofski fakultet“, objavljeno: 26.12.2014.
(<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/drustvo/1784369/ponovo-blokirani-filozofski-fakultet.htm>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

„Novi protest studenata Filozofskog“, objavljeno: 09.12.2014.
(<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/drustvo/1771477/novi-protest-studenata-filozofskog.html>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

„Arsenijević: Sve više prijava protiv studenata“, objavljeno: 28.11.2014,
<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/drustvo/1764633/arsenijevic-sve-vise-prijava-protiv-studenata.html>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

1 Ovaj tekst u trenutku pripreme priloga ovog zbornika nije više dostupan u elektronskoj formi, tako da će u celosti biti prenet posle spiska naslova tekstova i linkova.

„Arsenijević: Krivična prijava zbog napada“, objavljeno: 01.12.2014,
(<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/drustvo/1766190/arsenijevic-krivicna-prijava-zbog-napada.html>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

„Ugrožena godina na Filozofskom fakultetu“, objavljeno: 26.11.2014,
(<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/drustvo/1761656/ugrozena-godina-na-filozofskom-fakultetu.html>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

Vice:

„Pratili smo 50 dana blokade Filozofskog i nije nam dobro“, objavljeno: 28.11.2014,

(<https://www.vice.com/rs/article/pratili-smo-50-dana-blokade-filozofskog-i-nije-nam-dobro>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

Youtube:

Naziv video zapisa: „B92 reportaža o blokadi“, B92, datum postavljanja: 28.11.2014,
(<https://www.youtube.com/watch?v=R78fHzS3ehI>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

Naziv video zapisa: „Mjesec dana blokade Filozofskog fakulteta u Beogradu“, Al Jazeera Balkans, datum postavljanja: 13.11.2014.

(<https://www.youtube.com/watch?v=4RNE0hmeQt0>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017)

Naziv video zapisa: „Studio B Obustavljena blokada Filozofskog fakulteta“, Studio B, datum postavljanja: 03.12.2014,

(<https://www.youtube.com/watch?v=ZXtPqONuPD0>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

Naziv video zapisa: „ZBOG OVOGA SU STUDENTI DOBILI DISCIPLINSKE?“, datum postavljanja: 17.12.2014.

(<https://www.youtube.com/watch?v=BRJu1sidd94>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

Naziv video zapisa: „BLOKADA IDALJE TRAJE! STOP REPRESIJI!“ datum postavljanja: 27.12.2014,

(https://www.youtube.com/watch?v=_fh2foLNoqU, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

Naziv video zapisa: „Svaka uprava može pasti“, datum postavljanja: 27.12.2014.

(<https://www.youtube.com/watch?v=KkFkmYTDyiM>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

Naziv video zapisa: „ZAUZIMANJE AMFITEATRA 8. JANUAR 2015.“ datum postavljanja: 08.01.2015,

(<https://www.youtube.com/watch?v=3OkXaEWB2Xw>, poslednji put pristupljeno: 05.04.2017).

ODBRANA BLOKADE – Odgovor na tekst „Blokada“
Čedomira Antića, objavljen u listu *Politika* 6. novembra 2014.

Mi, studenti Filozofskog fakulteta, još septembra smo se suprotstavili novim finansijskim nametima koje je Uprava Fakulteta uvela kao rešenje za nedavne rezove u javnom sektoru. Vredi napomenuti da su naši zahtevi odbrambene prirode, odnosno da ne tražimo ništa do da nam se položaj dodatno ne srozava. Čak i zahtev za smanjenje školarine ne predstavlja novinu, budući da su cene već godinama u porastu, te da stvarna primanja opadaju.

Naša borba izraz je masovnog nezadovoljstva usled društveno-ekonomske situacije u kojoj se nalazimo – situacije u kojoj usled rastućih materijalnih pritiska studiranje postaje progresivno onemogućeno rastućem broju naših koleginja i kolega. Predstavnička studentska tela, kojima docent Antić apeluje da se vratimo, nemaju direktnog dodira sa studentima koje pretenduju da brane, i koja se iz godine u godinu pokazuju nesposobnim da se zauzmu za interese studenata i stoga su od njih ostale prazne ljušture, legla za razne karijeriste i partijski podmladak. Sa druge strane, mi se organizujemo putem masovnih i javnih zborova, kroz koje cirkulišu stotine studenata i na kojima svako može uzeti dobrovoljno učešće u diskusiji, iznošenju predloga i odlučivanju o pitanjima koja nas se tiču. Mi nemamo „poglavice“ koje mimo odluke većine mogu u bilo kom trenutku promeniti tok protesta, koje mogu raditi u tuđem interesu i koje su podložne pritisku.

Docent Antić nama zamera što smo „uskogrudi“, zatim što se ne borimo za „ideale“. Našem pokretu on suprotstavlja „pravi primer studentskih protesta“ devedesetih. Govori li on o protestima putem kojih su studenti mobilisani za podršku ratu, ili možda o protestima putem kojih su mobilisani za kritiku vladajućeg režima, opet, i pre svega zbog lošeg vođenja ratova? Govori li tu o istim tim devedesetima kada su stranački vojnici i druge parapolicijske formacije prebijali studente na istom ovom Filozofskom fakultetu? Ili, pak, o devedesetima kada je jedini protest samostalno organizovan od strane studenata Filološkog fakulteta 1997. godine, koji se zaista zalagao za interese studenata, ugušen u krvi od strane plaćenih batinaša i agenata Državne bezbednosti?

Vredi podsetiti da se čak ni u tom periodu nezapamćene represije niko nije usudio da pozove na ukidanje autonomije Univerziteta – jedinog mehanizma koji i dan danas sprečava nasilno gušenje studentske pobune – dok istu sada, 2014, docent Antić otvoreno ismeva i indirektno poziva policiju da razbije štrajk.

Ta vremena su prošla! Odbijamo da budemo uvučeni u stranačke ratove! Ovo je protest čija politika proizilazi iz potrebe za rešavanjem društveno-ekonomskih problema koji nas pogađaju, a ne iz ideoloških sukoba i stranačkih razmirica. Od propalih ideala ne možemo živeti i time se nećemo baviti sve dok smo primorani da živimo na jeftinoj testenini, supama iz kese i pijačnom duvanu!

U istom maniru kao i svih prethodnih godina kada su se studenti samoorganizovali u odbrani svojih interesa, protiv nas se ponovo usmeravaju najgnusnije laži kojima se tvrdi da je izraz studentskog nezadovoljstva novi bauk komunizma. Na jedinom zboru kojem je docent Antić prisustvovao, i kome je posvetio punih petnaest minuta pažnje, saradnja sa prosvetnim i drugim radnicima nije odbijena, već je rasprava o tome odložena. Odluka o povezivanju je doneta na jednom od kasnijih zborova, kao posledica stava da je naša borba zajednička, budući da stajemo u odbranu protiv rezova u javnom sektoru. Studenti koji se bore nisu i neće biti „gubitnici tranzicije“, kao što to docent tvrdi, već će većina nas u budućnosti posao tražiti u posveti.

Dosta je bilo laži! Mi nikoga nismo nazivali fašistima. Štaviše, radi se o epitetima kojima su pokušavali da nas diskredituju, na isti način na koji docent Antić sada to čini lupanjem etiketa „anarhistički“ i „neokomunistički“. Uzimajući u obzir sve navedeno, najmaliciozniji je izraz cinizma tvrdnja da mi, koji danas tražimo da nam se ne vadi hleb iz usta, imamo „blistavi sjaj“ budućih srpskih Rokfelera. Ostaje nejasno da li nam kritike upućuje bivši predsednik glavnog odbora „zimskog protesta“, ili sadašnji docent na Odeljenju istorije na Filozofskom fakultetu, ili bivši portparol Demokratske stranke, ili sadašnji član Krunskog saveta.

Podsećamo da su 2011. godine tokom blokada Filološkog i Filozofskog fakulteta, dan nakon što je tadašnji rektor Branko Kovačević, isto kao i Antić danas, optužio studente da su vođeni od strane nekakvih komunista, usledili napadi batinaša na studente u štrajku. Pozivamo docenta Antića na odgovornost zbog iznetih optužbi, budući da etikete koje nam lupa predstavljaju indirektan poziv na nasilničko razbijanje blokade.

Samoorganizovani studentski pokret 2014.

7. novembar 2014.

PRILOG BR. 11: „STUDENTSKE BORBE DRAGANE JOVIĆ I MILENE STANIĆ“

Ovaj tekst je poslat redakciji Studentskih Borbi od strane autorki Dragane Jović i Milene Stanić, studentkinja Filozofskog fakulteta u Beogradu i ovom prilikom ga objavljujemo u celini.

Kritički osvrt na naše delovanje u Samoorganizovanom Studentskom Pokretu 2014.

Na jesen 2014. godine, učestvovala smo u organizovanju i sprovođenju studentskog protesta na Filozofskom fakultetu u Beogradu, koji je sredinom oktobra prerastao u blokadu tog fakulteta. Ovaj protest predstavlja jednu od najvećih studentskih borbi socijalnog karaktera u Srbiji, u poslednjih dvadeset godina. Sama blokada nastave je trajala 55 dana, što je svojevrsan rekord. Pored toga što je uspeo da studentsko pitanje, barem na kratko, ponovo dovede u fokus javnosti, studentski pokret koji je realizovao blokadu, svojom aktivnošću uspeo je da dovede do politizacije velikog broja mladih ljudi, i da otvori perspektive daljeg organizovanja socijalnih studentskih borbi.

U javnosti su se mogle čuti različite reakcije na ovaj protest. Iako je prošlo već dosta vremena, neke od tema se mogu pokazati kao i dalje aktuelne, te imati uticaj i na aktivnosti novog pokreta. Zbog toga smo smatrale da je sada dobra prilika da, sa određenom distancom, progovorimo o nekim problematičnim momentima tokom ovog protesta, našem postavljanju u njima, i poukama koje si iz toga mogu izvući. Smatramo da je važno sagledati ovaj protest kao čitav jedan proces, sastavljen od različitih, pa i suprotstavljenih strujanja. Po svojoj složenosti i nerešenosti, izdvaja se problematika vezana za odnos pokreta prema fašizmu. U ovom pogledu, tokom trajanja blokade iznete su određene dobronamerne kritike u vezi sa nekim aspektima našeg delovanja. Iz današnje perspektive drugačije gledamo na te komentare, što je još jedan od razloga zbog kojeg bismo želele da se kritički osvrnemo na neke od poteza koje smo povukle tokom blokade.

Još od 2006. godine, svaka blokada Filozofskog Fakulteta u Beogradu obeležena je napadima pripadnika fašističkih organizacija na studente u blokadi, koji su uvek bili praćeni reakcijama antifašističkih studenata. Ovi napadi, kao i reakcije studenata na njih su doveli do toga da se ovi sukobi u javnosti tretiraju isključivo kao sukobi dveju zaraćenih političkih „ekstrema“. Na ovaj način stavljena je stigma na studentsku borbu, a fašistički napadi su relativizovani.

S obzirom na ovakav kontekst, nije bio neočekivan napad fašista koji se desio već trećeg dana blokade. Tom prilikom je došlo i do fizičkog sukoba između studenata i fašista naoružanih hladnim oružjem. Ipak, budući da je protest uspeo da se omasovi i prevaziđe granice aktivističkog geta, većina studenata u protestu se tada po prvi put susrela sa ovakvom manifestacijom fašizma.

Ubrzo nakon ovog događaja, dogodio se još jedan sukob između članova fašističke organizacije i pripadnika pokreta, aktivnog antifašiste. Taj sukob je doprineo dodatnom interesovanju policije i medija za dešavanja na blokadi. Sve ovo je uticalo na povećanje pritiska na studente u blokadi kao i reprodukcivanju medijske slike o sukobu između političkih „ekstrema“. Kontekst hegemonije liberalne ideologije u društvu i njegovu manifestaciju u obliku političke neizdiferenciranosti većine pripadnika studentskog pokreta, može pomoći razumevanju stava koji su studenti zauzeli na zboru koji je usledio. Naime, problem sa odlukom donetom na tom zboru, je taj što je ovaj sukob okarakterisala isključivo kao lični sukob pojedinaca, ne uzimajući u obzir širi društveni kontekst.

Posle ova dva incidenta, događaj koji je pokrenuo problematizovanje prisustva fašista na blokadi, bio je dolazak dva člana fašističke organizacije Srpska akcija na zbor. Naime, dva mladića obratila su se zboru kao članovi Studentske akcije (studentski front Srpske akcije). Oni su se tom prilikom ogradili od prethodnih napada na studente, kao i od fašističkog karaktera svoje organizacije, insistirajući na tome kako njihova ideologija ne utiče na njihovo učešće u protestu. Ovim gestom, dali su legitimitet instituciji zbora i podršku blokadi. Taj čin propraćen je aplauzom dela studenata. Ovaj aplauz je razumljiv ako se u obzir uzme „apolitičnost“ koja je u tom trenutku, na početku blokade, bila dominantna pozicija među studentima na blokadi. Takođe je očekivana i reakcija članova pokreta koji pripadaju levoj struji. Deo njih je posle ovog događaja, napustio zbor, a neki čak i protest, zgrožen izostankom osude aplauza od strane pokreta.

U svetlu ovih događaja, u okviru alternativnih predavanja na blokiranom fakultetu, organizovana je tribina o antifašizmu. Predavačica je bila profesorka Olivera Milosavljević, u javnosti poznata kao intelektualka angažovana na borbi protiv savremenih revizionističkih tendencija u domaćoj historiografiji.

Naravno, i na ovaj događaj, usledila je reakcija, pa je jedini član Srpske akcije koji je učestvovao na blokadi, iskoristio svoje pravo kao učesnik protesta, da predloži temu i organizuje tribinu o antikomunizmu. U to vreme, kao praksa na gotovo svakom zboru, ustaljuje se polemika oko odnosa učesnika blokade prema ideologiji i politici, prave se brojne frakcije, a pojam „apolitičnost“ ulazi u svakodnevni diskurs blokade. Kako bi se izbegla ideološka jednostranost, a sa druge strane namirio direktno-demokratski karakter protesta, u kome svaki njegov učesnik može da učestvuje u kreiranju prakse, načelan dogovor je bio da se organizuje tribina, na kojoj bi se među govornicima našli i istaknuti antifašisti, a koja bi naučno analizirala istorijske činjenice o datoj temi i koja bi je sagledavala iz različitih perspektiva.

Tu dolazimo do prvih, tada ne toliko očiglednih, manipulacija od strane člana Srpske akcije. On je mimo dogovora radne grupe delegirane za organizovanje alternativnih predavanja, pokušao da organizuje tribinu na kojoj se nadao da će govoriti fašistički ideolozi, i putem društvenih mreža obavestio javnost o njoj. Sama tribina, na ovaj način organizovana i neodobrena od strane zbora, odmah je bila otkazana. Međutim, samo njeno najavljivanje na društvenim mrežama od strane Srpske akcije, izazvalo je burne reakcije, kako javnosti, tako i levice. Nakon što je postalo jasno da je najava podvala Srpske akcije i da se ta lažna tribina

neće održati, burno je reagovala ekstremna desnica, najavljujući incidente, što je znatno uticalo na atmosferu na samom blokiranom fakultetu. Pojavila se bojazan od fašističke odmazde, i mi kao učesnici blokade, krenuli smo u infrastrukturne pripreme za nove napade. Stakla u prizemlju zgrade fakulteta su oblepljena kartonima, i fakultet je gotovo neprekidno bio zaključan. Usledio je novi napad fašista na blokadu.

Na dan kad je Srpska akcija najavila otkazanu tribinu, neki od aktivnih članova pokreta su se organizovali i napravili posećen antifašistički protest na platou ispred fakulteta.

Tek nakon svih ovih događaja, predlog o održavanju ove tribine dolazi na dnevni red zбора. Upravo je naše glasanje o tom predlogu ono na šta posebno želimo da se osvrnemo. Naime, usled svih pritisaka koje sa sobom nosi blokada koja traje toliko dugo, svakodnevnih sukoba sa upravom fakulteta, većinom profesora, pa i malobrojnim studentima koji su se blokadi protivili, posle više nedelja u uslovima bez struje i grejanja, a pre svega, u okolnostima permanentnih sukoba na nekoliko frontova, napravile smo grešku.

Iako čvrsto stojimo i tada i sada, iza sopstvenih komunističkih pozicija, želeći da postupamo u skladu sa načelima direktne demokratije, došle smo do toga da glasamo za nešto što se apsolutno kosi sa našim principima.

U tom trenutku, bilo nam je važno da svaki učesnik protesta može da iznese svoj predlog na zboru, i zbog toga smo smatrale da pravo na reč imaju i ljudi koji iznose stavove suprotne našim. Iako se i dalje zalažemo za takvu praksu, ono što smo prevideli u ovom slučaju, je da postoji velika razlika između ljudi koji zastupaju desničarske stavove i onih koji organizovano deluju kroz fašističke organizacije.

Ono u čemu smo tada pogrešile jeste sam čin glasanja za pomenutu tribinu, koji smo u tom trenutku videle kao primenu direktne demokratije i izbegavanje cenzure, kao i izraz naše potrebe da zbor bude inkluzivan. Međutim, u trenutku kada do samog glasanja dolazi, trebalo je da glasamo protiv održavanja u skladu sa svojim ubeđenjima. Iako nije bilo precizirano koje će prirode biti tribina, niti ko će biti govornici, trebalo je da glasamo protiv same mogućnosti da bude organizovana bilo kakva tribina na predlog osobe koja je pokazala nameru da manipuliše i ne prihvata odluke zбора.

Tek nakon određene vremenske distance i pošto su na videlo izašli konkretni dokazi koji inkriminišu delovanje člana Srpske akcije u pokretu i pokazuju da ono nije bilo individualno, već organizovano, jasno nam je koliko je ovaj potez bio greška.

Posle svega, naš utisak je da je pored niza grešaka i sporog uhodavanja, ovaj protest iznedrio izuzetno pozitivne rezultate. Stoga je uloga ovog teksta, pored samokritike i u tome da se sa ovog protesta skine stigma saradnje sa fašistima, kao i da se istakne njegov značaj, budući da je to proces koji i dalje traje.

Studenti su se povezali sa radnicima, uspostavljene su nove mreže saradnje između studenata u protestu i radnika železnice, prosvetnih radnika i advokata u štrajku. Institucija zбора se pokazala kao veoma uspešno telo samoorganizova-

nog direktno demokratskog pokreta, koje se bori za interese studenata na transparentan način. Takođe, ojačala je solidarnost unutar studentske populacije na fakultetu, i borba se, barem u okviru Filozofskog fakulteta drastično omasovila. Budući da je ovaj proces trajao 55 dana i da je sa sobom nosio niz političkih iskustava, njegov efekat je takav da su se njegovi učesnici politički razvili i počeli da uviđaju problem sa parlamentarno strukturiranim telima, institucionalnom borbom i funkcijom fakulteta u društvu. Jedno od ključnih saznanja za nas bilo je nespojivost socijalnih pokreta sa organizovanim fašističkim prisustvom. Razlog tome je nužno sistemski karakter fašističkih organizacija koji se nalazi u koliziji sa antisistemskim karakterom studentskog pokreta.

Informativni blog Kampanje za
BESPLATNO OBRAZOVANJE

Posted on 04/10/2015

PRILOG BR. 12:
TRANSKRIPTI RAZGOVORA (TRI PRIMERA)

BLOKADER

OSNOVNE INFORMACIJE

1. Godina upisa na studije: 2013.
2. Godina studija: druga
3. Studijska grupa: Etnologija i antropologija
4. Uspeh na studijama: 9.5
5. Mesto prebivališta (prema ličnoj karti): Zaječar
6. Mesto boravišta: Zaječar
7. Stanovanje: studentski dom
8. Način finansiranja studija: budžet
9. Obrazovanje roditelja:
otac: visoko
majka: visoko
10. Zanimanje i zaposlenost roditelja:
Otac: profesor
Majka: profesor

BLOKADA FF-a 2014. GODINE

11. Šta je po Vašem mišljenju bio uzrok blokade rada FF-a?

Ja mogu da kažem šta je po meni bio, to je bio ogroman pokret, bilo je tu dosta stvari, a i prošlo je već mnogo vremena. Ja sam ušla u tu blokadu zbog netransparentnosti na fakultetu, donošene su neke odluke bez ikakvog konsultovanja sa studentima. Sa druge strane, uveli su troškove koji su besmisleni, kao što su te prijave ispita i školarine su povećali i to, i na kraju krajeva, drugi su se borili za potpuno primenjivanje Bolonje ili njen odstranjivanje.

(I, pretpostavljam, problem oko nemogućnosti prijave preko 60 poena?)

Da, da, to najviše, eto, skoro da sam zaboravila. Mene bi lično koštalo 10.000 više, ta treća godina, ušla sam u sve to i zbog sebe i tih 10.000, i zbog drugih ljudi, to nije fer, da to tako uradiš. Neko je možda sve to isplanirao ranije, a možda nema para, ili radi, pa ne može da uči za 60 poena, pa sve to ide u krug.

12. Ko je bio najzaslužniji za blokadu rada FF-a?

Uprava, najuža uprava – dekan, prodekani za nastavu, a najviše prodekan za finansije. To su ljudi koji ne shvataju svoju funkciju kako treba, da su državni službenici, ponašaju kao da su vlast, a oni su najobičniji službenici. Oni su hijerarhijski ispod nas, ali to ne shvataju.

13. Koje biste grupe izdvojili u toku blokade?

Bilo ih je mnogo, to se stalno pregrupisavalo (?), naročito kada su bila važna pitanja, to je bilo normalno, na osnovu našeg slobodnog mišljenja. Posebno je bilo neslaganja oko ove poslednje blokadi, čak i ljudi koji su dali mnogo blokadi su bili protiv toga.

Ja i moje društvo, mi smo bili protiv blokade do, negde dana pred blokadu, jer smo smatrali da je to jako radikalna stvar. Nismo tada ni uvidali koliko je taj sistem ceo... koliko je sve tu okorelo, i da nema drugog načina. Mi smo verovali da to može milom, dopisima, da su ti ljudi razumni, ali smo to uvideli kasnije. Mi smo bili za nešto, neki drugi ljudi su bili protiv. Za vreme blokade su mnogi ljudi promenili mišljenje – ja sam opet bila protiv blokade kada su ugasili struju, tada sam recimo odustala od svega, to mi nije bilo u redu, da gledam one ljude kako se smrzavaju, to je tačno bio 21. novembar, unutra, u sled glavnog grada, u sred Evrope, ugasili su struju! Ma i da su bila NN lica, a nisu, naravno, to su mladi ljudi od po 20 godina... ne možeš to da radiš, to se meni graničilo sa fašizmom. Kada u blokadu uđeš, ti si tu zbog njih, i oni zbog tebe, nisam htela da ti ljudi to trpe.

14. Šta mislite o studentima – blokaderima? Koji su njihovi motivi i načini delovanja?

Ja mnogo cenim te ljude. Sada pokušavam da prevrnem po glavi da li postoji neko koga bih kritikovala, možda jedan ili dvoje. Ali generalno, to su jako kvalitetni ljudi, i kao ljudi i kao... čitava ta laža o večnim studentima, mi smo imali možda jednog ili dvojicu takvih, to jest, ne večitih studenata, nego ljudi koji rade, pa ne dolaze redovno na faks. Ljudi koji su sve to vukli, to su bili dobri studenti, studenti na budžetu, prvo; a i kao ljudi, mogao si da se dogovoriš, da mu udeliš kritiku, niko nije gledao sa visine. I mislim da su to bili jako požrtvovani ljudi.

(Da li su tu motivi bili altruistični? Ili kako bi ih definisala?)

Ne, ne samo altruistični. Naravno, u to ulaziš i zbog sebe, nisam ja, da to mene apsolutno ne dotiče, ne verujem da bih išla da se mlatim tu... Ali, postoji doza altruizma, meni je, kažem, to bilo 10.000, nekim ljudima je to bilo mnogo više, ja sam između ostalog ušla u to i zbog tih ljudi. Pre svega, tu su bili, u tom „vrhu organizacije“, mada se ne može reći da smo mi tu imali neku organizaciju, svako je mogao da kaže – i tim što su bili najaktivniji si mogao prići i reći: „Ne valja ti ovo“, i ako su ti argumenti bili dobri, on bi promenio svoje ponašanje – mislim da su to ljudi koji su imali neki ideal pred sobom, glupi ideal da možeš da menjaš stvari. Najobičnije primenjivanje onog čemu te uče na fakultetu, da zakoni nisu bogom dati, da je sve podložno reviziji, promeni, pogotovo ako je to nešto minimalno što tražiš. Nekako, racionalni su bili naši razlozi, profesori su se poneli iracionalno. Ja razumem, bilo je i kod nas ljudi koji su dolazili i bili besni, iz iracionalnih razloga, kao bes i razočaranost, a bilo je racionalnih među profesorima, ali, ipak smo mi bili racionalniji, bilo je potpuno razumno. Blokada je bila potpuno razumna, pogotovo što smo učili iz grešaka ovih sa prošlih blokada, ja sam i vukla za rukav ljude koji su na njima učestvovali i pitala ih gde smo grešili.

15. Da li mislite da su u grupi blokadera postojale podele, i kako je to izgledalo?

Postojale su podele, naravno, ali ne kao da se mi mrzimo, ili slično. Jednostavno, dođeš na zbor, digneš ruku, možeš da predložiš bilo koju temu, meni je

taj zbog nešto najgenijalnije, ono što sam tražila došavši na zbog sam našla tek na blokadi. To da ti možeš bilo kome da kažeš, bez ikakvog problema sve, i da sam kreneš nešto da radiš. Ti možeš da glasaš protiv nečega i da posle izadete sa zбора (sa ljudima koji su bili za) i da sve bude u redu, nije tu bilo problema nekih, ne.

(Nisi dakle imala problema i sukoba sa drugim učesnicima oko toga?)

Ma ne, ne, ovo je Filozofski, ovde nema tih problema ni van blokade.

16. Šta mislite o studentima koji su se protivili blokadi (deblokaderima)?
Koji su njihovi motivi i načini delovanja?

Mislim da nisu postojali pravi deblokaderi... postojali su, ali ih je bilo jako malo. Jer nisu imali osnov na kome da budu deblokaderi. Jer, njihovo postojanje je besmisleno – znači, dođeš na zbog i izglasaš. Njih je bilo više, ljudi koji nisu bili u blokadi. I zašto oni jednostavno nisu došli i izglasali deblokadu? Znači, to je toliki stepen neobaveštenosti, da je to meni bilo fascinantno, neshvatljivo.

(Po tebi je to što su oni radili bilo rađeno na pogrešan način? Pogrešnim metodima?)

Pa da, te gluposti, nešto, nas je tu 100 ispred učionice, nešto se vređaju sa nama... (ali nisam ti ja bila sto posto na blokadi, samo da znaš, ja sam bila neko vreme kod kuće tokom blokade, nisam mogla da budem sve vreme tu). Mislim da je osnovni problem njih bila nezainteresovanost, a ako pričamo sociološki, rekla bih da je to bio ogranak problema čitave zemlje, to da uvek očekuješ da neko drugi nešto uradi za tebe. Oni su bili toliko odlučni u tome da ništa ne urade, da su sprečili sebe da urade bilo šta. Imali su dva izbora, da dođu na zbor i za sat vremena na nadglasaju, ili da nam se pridruže masovno, i to bi onda bilo gotovo za nedelju dana. Razlog zbog kog smo prekinuli blokadu, potpis dekana, mogli smo to da rešimo za nedelju dana, da nas se skupilo dve hiljade. I ti od ta dva izabereš treći, da pišeš na Fejsu ovolike komentare, da se raspravljaš, stojiš ispred učionice, prevrćeš mi očima... Ne znam ni jednog blokadera koji je prestao da se druži sa deblokaderom, znam samo obrnuti slučaj, da su deblokaderi govorili da neće više da se druže sa njima (blokaderima), meni je to potpuno iracionalno, da se neko ko studira Filozofski ponaša kao poslednji palančanin, to je taj širi društveni problem, tog sedenja kući. A ti ljudi što su zapalili kući, pa oni su mi tek genijalni. Dođi, vidi, pitaj ljude šta se dešavalo, što nemaš predavanja, pričaj sa nama. U suštini, to je pasivnost, koja karakteriše celo društvo.

Nisu ni svi deblokaderi bili isti. Bili su tu deblokaderi iz interesa, koji su bili najglasniji, to je bio njihov način ulizivanja upravi. Pa onda, bili su tu ljudi koji nisu imali pojma ni o čemu, nije ih ni interesovalo, pa su lepo otišli kući. Bilo je ljudi koji su podržavali blokadu, ali nisu hteli da se mlata, pa su otišli kući ili radili. Retki su ljudi koji su imali dobre argumente protiv blokade, jako retki. Postojali su ljudi koji su imali neke dobre predloge kako bi mogla da se zameni blokada i mnogo sam volela da pričam sa takvim ljudima, oni su čak i dolazili kod nas i pričali sa nama, jer su se znali sa ljudima, normalni su ljudi. Jedan je čak dečko predlagao da se to radi preko parlamenta, ali meni tu jedna stvar nije bila jasna – što nisi došao pre blokade, kada je bilo više od pola ljudi, uključujući i mene, protiv blokade. Što nisi došao tad i rekao da hoćeš reformu parlamenta, svi bismo glasali za to, ali on je imao predlog, ali da to neko drugi uradi. Mi to u šali

zovemo, znaš, onaj socijalistički mentalitet, ti čuti i radi to što treba da radiš, a te promene i to, to će vlast, to oni znaju najbolje, to nije tvoja stvar.

17. Šta mislite o studentima koji su bili suzdržani? Koji su njihovi motivi?
(Sadržan odgovor u prethodnom pitanju)

18. Da li ste osećali osudu svojih kolega zbog Vašeg odnosa prema blokadi?

Ima nas na fakultetu svakakvih. Od toga kakvih smo političkih ubeđenja, do toga kakvi smo ljudi. Bilo je nekih ljudi koji uopšte nisu bili na blokadi radi nekog ostvarivanja ciljeva, bili su tu da se druže, mlate, zezaju, to je meni bilo bezveze. Čak i neki koji su bili najglasniji su bili neodgovorni kad je trebalo da budu redari i tako. Ali to su sve sitnice. Ono što bih najviše imala da prigovorim to je što mnogi ljudi koji su bili za blokadu i koji su bili sa tog fakulteta, ali koji imaju problematična politička viđenja, uporno nisu hteli da shvate da studentski protest mora da bude politički neutralan. Ti možeš biti šta god želiš, ali kad dođeš na blokadu, moraš da dođeš individualno, kao ti, a ne kao Pera Perić koji je u nekoj partiji i mnogo su me nervirali ti ljudi, nisu mogli da shvate da na taj način kompromituju taj pokret. Ali nuspeli smo da ih držimo po strani.

(Ali nisi osećala da te neko od kolega osuđuje zbog blokade? Ljudi koji su bili protiv blokade?)

Jesam, ali me to nije pogađalo, jer oni nisu imali pojma o čemu se radi. Osuđuje me, ali ne zna zbog čega, on je nešto izmislio, rekao mu je neki profesor nešto i on to zapamtio, nije ni došao da me pita ništa. Znaš šta me je jako nerviralo? Nervirale su me krtice. Ljudi koji dođu na zbor samo da slušaju šta se radi, pa pišu posle po antiblokaderskoj grupi, oni su mi bili najgori. Nije mi najgora ta neobaveštenost, nego ljudi koji namerno podrivaju pokret, ulaze iznutra, perfidno.

19. Zašto se više studenata nije priključilo blokadi?

Zato što uče napamet, ne uče sa razumevanjem, da kažem metaforički. Zato što nema još uvek... demokratija tek treba da uđe u svest. Demokratija je svest, po meni, a ne sistem sa strankama i izborima. Ona je stanje svesti, a mi nemamo to stanje svesti. Naše nije čak ni socijalističko... to neko vaspitanje koje je ostalo iz nekih prethodnih generacija. Prosto taj nedostatak altruizma, ne ličnog, nego društvenog, društvena sebičnost, neobaveštenost, bezvoljnost.

20. Šta mislite, sa kog odeljenja su učesnici blokade bili najangažovaniji i zašto?

Definitivno sociologija, filozofija i antropologija. Najmanje je bilo ovih klasičara, od njih nas je bolela glava i u njih sam se najviše razočarala. Bilo je nešto malo psihologa, andragoga još manje. Bilo je dosta i ovih sa istorije umetnosti. Istoričari su zanimljiviji jako – bili su ili najzagriženiji, ili najzagriženiji protiv, oni su baš emotivno shvatali to sve.

21. Da li je bilo studenata sa drugih fakulteta koji su učestvovali u blokadi rada FF-a? Da li su i neka druga lica učestvovala u blokadi rada FF-a?

Znam za jednog lika koji je bio tu i sedeo sa nama, ali je bio tu da sedi, nije prekidao predavanja i nije se nešto angažovao, on nije bio ni sa jednog fakulteta. Za studente sa drugih fakulteta, ne znam, ne znam ni za jednog.

(Dakle, priče kako su u pitanju drugi studenti ili neka NN lica nisu istinite?)

Pa hajde ti meni reci, zašto bih ja došla sa FPN-a na filozofski i blokirala ga? Meni je to potpuno iracionalno. Mislim, hajde da ga blokiram u oktobru, ali ugasi su nam struju u novembru, a ja ću da dolazim tu sa FPN-a da sedim i blokiram filozofski. Meni je to potpuna nebuloza, to je nedostojno ljudi koji imaju preko srednje škole, a ne koji su doktori nauka, da to tvrde.

22. Da li je bilo nasilja u toku blokade i, ako jeste, kakvo je bilo i prema kome je bilo usmereno?

Bilo je psihološkog nasilja od strane uprave, kroz medije. Meni je to bilo strašno, zove me mama od kuće, pita šta se dešava, jesmo li zapalili fakultet. I to, pa pretnje te pašće godina, te slikali su učesnike i zvali ih u policiju, to maltretiraju... Zvali su ih kao građane, jer nisu imali osnov da ih terete...

Fizičkog naselja je bilo – Čeda Antić koji gura studentkinju niz stepenice. To je bio vrhunac svega, tu je krenulo moje lomljenje shvatanja Filozofskog... krenulo je da mi bude muka od profesora, od svih njih tada...

(A od strane učesnika blokade?)

Mi se nismo tukli, ni međusobno, a posebno ne prema profesorima. Niko nije tukao profesore, nije ih gađao, ništa, više je bilo tu nasilja sa njihove strane.

Prejaka je reč nasilje... možda samo, ta prekidanja predavanja je trebalo da budu blaža... ali ne bih upotrebila tu reč nasilje, nije, nije to bilo, ne bih rekla da je to nasilje.

23. Da li je blokada rada FF-a korišćena u ideološke svrhe i, ako jeste, koje?

Ne... Postojale su tendencije nekih ljudi, ali nisu uspeli, po mom mišljenju, mi smo ostali neutralni.

(A od strane medija?)

Naravno da su mediji tumačili pogrešno kad Gvozdenović i Arsenijević pišu saopštenja. Pa onda jedni mediji pišu našu priču, drugi njihovu, pa nemaju ljudi pojma o čemu se radi. Ali mislim da je to više bila demagoška stvar – optužiš ih da su svi levičari i završiš sa optuživanjem blokade, kao, to je politika, a politika ne sme na faks i to je sve. Ali realno, realno smo ostali neutralni i mnogo smo radili na tome, bilo je teško obuzdati neke ljude, ali bilo je tako.

24. Da li su neke organizacije ili političke stranke stajale iza blokade rada FF-a i, ako jesu, šta mislite o njima i njihovom učešću?

Stranke ne. Stranke uopšte nisu zainteresovane za neke promene, samo za sebe i svoje skupštinske pozicije. Ali da, neke organizacije, neke političke organizacije, neformalne, su pokušavale, kao što sam ti rekla... nekad je izgledalo da će da uspeju.

(Ne bi rekla da je to bila dominantna tendencija?)

Ne, ne, definitivno ne. Bila sam prosto u grupi ljudi koja je poslala impuls da sve mora biti neutralno i to je ostalo do kraja.

25. Šta mislite o držanju Studentskog parlamenta tokom blokade rada FF-a?

Poneo se kao i bilo koji drugi parlament, na bilo kom fakultetu. On nije tu zbog drugih studenata, već zbog ovih što su u parlamentu, to je način za dobijanje

nekih funkcija, beneficija, bez obaziranja na studente. Ništa naravno nije crno-belo, već sivo. Neki ljudi koji su bili za blokadu u parlamentu su kasnije izašli iz parlamenta, jer se tamo sve raspadalo. Jedni su bili za blokadu, druge je bilo baš briga... šta su oni mogli da urade. Tamo nije bilo ljudi koji su sposobni da rade sa upravom, da postignu bilo šta, oni su tamo bili pro forme. Tek je sad parlament ono što treba da bude, baš se ponosim ovim sadašnjim parlamentom, oni imaju cilj i rade, baš rade ljudi.

A ovi što su bili protiv blokade su pokazali još jednom svoj palanačku duh na izborima za parlament. Ti isti što pričaju da sve treba legalno, preko parlamenta, pa što nisi došao da glasaš na izborima, ili da se kandiduješ za parlament? Ne, uvek neko drugi, neko tamo mora nešto da uradi.

26. Šta mislite o reakcijama profesora povodom blokade?

(Sadržano u pitanju br. 27)

27. Da li ste mogli jasno da razlikujete profesore koji su podržavali blokadu i one koji to nisu? Kakav je Vaš stav prema jednima, a kakav prema drugima?

I to je bilo mnogo kompleksno. Prvo, nije bilo isto na početku i na kraju blokade. Pa nisu bili isti za, pa nisu isti bili protiv. Ono što mene teši... postojala je tendencija u toku blokade, koju sam podržavala, da krenemo u saradnju sa profesorima. Međutim, mi smo ipak imali neki gard, oni su nešto... sveti... hteli smo da kucamo od vrata do vrata, da pitamo, kad oni već nisu sišli da vide šta se dešava. Moja majka koja radi u školi u selu svoje đake naziva: „Deco“, a oni ovde mene nazivaju ruljom, shvataš. Oni su pokazali neverovatnu dozu neobaveštenosti i nedostatka želje da se o bilo čemu obaveste, što je mene jako razočaralo. Postojao je jedan mali broj koji je bio izričito protiv, postojao je jedan mali broj koji je bio izričito za, a između je bilo raznih – jedni koji misle da su za blokadu, ali im se ne sviđa način na koji se vrši blokada; jedni koji su bili za pobunu ali ne preko blokade i prekidanja predavanja, nego legalnim putevima i to su bili neki od retkih ljudi koji su imali argumente, uz ove obaveštenije antiblokadere. Oni su imali ideju da nismo iscrpeli sva legalna sredstva i mislim da je možda trebalo na to da obratimo više pažnje, ali već je bilo kasno. Opet, trebalo je da ti profesori siđu dole i kažu, evo izvolite, radite to i to.

28. Da li mislite da su profesori mogli da utiču na tok blokade i na koji način?

Ja mislim da su oni osnovni uzrok trajanja ove blokade. Naravno, mi smo uzrok, mi smo ušli u ovu blokadu, ali, ta blokada bi trajala 7 dana da su se svi pasivni antiblokadere uključili. Pa bi onda trajala 3 dana da su se svi profesori uključili. Niti bi ko izgubio posao, niti bi išta bilo. Pedeset posto... ma profesori su, po meni, glavni krivci. Jer mi smo uradili jedino što nam je preostalo, a da nije trpljenje.

29. Šta mislite o inicijativi nekih profesora za pozivanje policije na FF kako bi se okončala blokada?

To je meni... krajnje dno ljudsko. Ja razumem da si ti... ipak jeste blokada bila stresna za sve, ali, možda bih i ja na njihovom mestu poželela da se sklone više (studenti). Ali bih prvo došla do njih (studenata) i pitala: „Dobro, šta hoćete više? Šta treba da uradim da se sklonite odavde?“ Mislim, ti si toliko malouman za

takvo nešto, moram da kažem, malouman, napiši to, malouman, da ti ne možeš da dođeš do svojih studenata i pitaš šta više da uradiš. Mislim, da zoveš policiju na fakultet, gde je ona zabranjena, mislim, nije zabranjena, razumeš šta hoću da kažem, da je zoveš na svoje studente, meni je to dno... To su meni profesori koji su... kad se setim Zagorke Golubović, da dođe da vidi te ljude što potpisuju za policiju, žena bi plakala tri dana.

30. Šta mislite o držanju uprave tokom blokade?

Klasična birokratija. To nisu bili akademski ljudi, to nisu bili ljudi... Ja mislim da je onaj nepismen seljak, da je bio u upravi, rekao: „Dajte više ljudi, šta hoćete?“. Ni na jedan se zbor gospodin Arsenijević nije spustio, smrdimo mu, prljavi smo, rulja. Najobičnija birokratija koja je viša kasta, ne meša se sa kastom studenata i ni u kom slučaju, osim silom, ne želi da uradi bilo šta za svoje studente. Sila je za njih bila neophodna, blokada je vrsta sile, koja će prisiliti te ljude koji nisu ništa hteli da urade... to je opet taj nedostatak demokratske svesti. Njima molba napismena, protest, ništa ne znači, apsolutno ništa. „Ja sam na mestu i baš me briga za tebe“, sve dok im ne dođu nervozni profesori, ja tako mislim, nije bilo briga Gvozdenovića što nema predavanja. Jedino što ga je možda potaklo je da padne godina, pa da izgube platu, i to što su im dolazili ti profesori koji se više drže za glavu.

- Šta mislite o delegitimanju Studentskog parlamenta od strane uprave Filozofskog fakulteta, pošto je Parlament podržao blokadu?

/

- Šta mislite o stavu dekana da ni pod kojim uslovima ne poziva policiju na FF?

/

- Šta mislite o obraćanju dekana javnom tužiocu i podizanju krivičnih i disciplinskih prijava protiv studenata koji su učestvovali u blokadi?

Svaki sistem koji je ugrožen pribegava sili. Kao kad je Kraljevina Jugoslavija bila ugrožena od komunista, stavila ih je van zakona. Kad je komunistička Jugoslavija bila ugrožena demokratijom, stavila je njih van zakona. Tako je i uprava stavila nas van zakona.

31. Kako ocenjujete odgovore uprave na zahteve studenata tokom blokade?

Jao, šta je to bilo... Bolje da ti ne odgovorim, ne sećam se toga.

(Ali misliš da uprava nije tokom blokade skoro ništa uradila da postigne kompromis?)

Ne skoro ništa, nego baš ništa. Trebalo je ministar, pomoćnik ministra da se uključi... a njima je mislim iz nekih političkih razloga odgovaralo da se to produži.

32. Zašto blokada nije okončana ranije?

(Pominjano u pitanjima 16. i 28. i na drugim mestima gde se potencija manjak demokratske svesti)

33. Kako ocenjujete odgovore rektorata i ministarstva na zahteve studenata?

Ministarstvo je imalo klasičan odgovor: „Smirite situaciju“. A rektorat... ne sećam se više, sećam se jednom da je bilo na dnevniku... u svakom slučaju, rektor

je nabrojao zahteve naše, koji su zapravo bili zahtevi SKONUS-a, to je bilo potpuno nepoznavanje situacije. Mi smo bili izrazito protiv SKONUS-a, bili smo jedini fakultet koji nije izašao na taj protest, propagandu smo vršili maksimalno da ukažemo šta rade ti ljudi (SKONUS) i prosto nisam mogla da verujem... ovi stariji su vrištali da se zna da SKONUS izlazi bez ičega iz ministarstva, i ispostavilo se da je to istina. Ali taj rektor uopšte nije razlikovao nas i SKONUS-a, a to bi bio minimum obaveštenosti... opet nedostatak demokratskog duha.

34. Da li ste učestvovali u nekoj studentskoj blokadi?

Ne, nisam bila student, ali gledali smo da se obavestimo koliko smo stigli.

Ako niste, zašto niste?

Ako jeste, u kojoj, na koji način i zašto?

35. Da li ste pratili medijska izveštavanja o blokadi rada FF-a u jesen 2011. i, ako jeste, da li ste приметili neke razlike u odnosu na izveštavanja o blokadi rada FF-a 2014. godine?

Za ovu 2014. jesam koliko sam stigla. Znam da su neki mediji puštali naše priče, imali smo radnu grupu za mene, ali bilo je mnogo bljuvotina, ona Iličeva poslednja na *Peščaniku* mi je bila najgora...

(A ako si pratila izveštavanja o prethodnoj blokadi, 2011, možeš li da uporediš način na koji je ona tretirana i način na koji je tretirana ova 2014?)

Znam samo da je ona prošla baš imala problem sa političkom obojenošću i da su imali dosta problem sa nekim ljudima, sa disciplinom, ponašanjem na fakultetu. Prosto... glupo je reći, blokada je imala problem sa disciplinom, verovatno je to bilo samo njih 5–6 koji su bili bezobrazni, pa je to prešlo na sve. To se i nama dešavalo, da su dolazili neki ljudi koji su pravili probleme... nas 100 se mučilo da sve bude OK i dođe njih 5 koji prave problem.

36. Kako ocenjujete ishode blokade rada FF-a? *(Ako ispitanik ne pomene pitati ga za mišljenje o: disciplinskim, promena kriterijuma profesora na nekim predmetima, prijavama, produžetku semestra, gubljenju ispitnog roka; pozitivnim ishodima: ispunjenje zahteva, druga besplatna prijava ispita, peta godina o trošku budžeta za dve generacije.)*

Moje subjektivno mišljenje je da je najvredniji rezultat ove blokade iskustvo ljudi, koji imaju taj demokratski duh i osnovni društveni altruizam i osim tog koraka napred, napravili smo korak napred da iskusimo kako sistem koji izgleda sa strane fino, super... ali drugo je kad ti direktno udara u čelo, tek onda vidiš kako treba sa tim sistemom da postupiš. Nama profesori daju teoriju, a mi samo tu teoriju primenjujemo, a posebno u demokratiji imamo pravo na to... škola demokratije je najvažnija. A dobili smo i te neke stvari... Mi znamo i svesni smo da će možda sledeće godine doneti opet to i anulirati većinu stvari za koje smo se izborili. Eto, dobili smo to prijavljivanje i sve...

(Produžetak semestra, gubljenje nastave?)

Mi smo malo razmaženi. Ukinut je jedan rok, to je nezgodno, naravno da će loše uticati na ljude koji eventualno rade ili nisu mogli da uče, naravno da je negativno. Ali moglo je sve biti drugačije da su se ljudi više borili. Mi koji smo bili

u blokadi ne možemo da se bunimo... Postoji naravno način da se sve to vrati, ti rokovi i sve, ali to je način odmazde, naravno da je negativno.

37. Da li mislite da se nešto na FF-u promenilo nakon protesta?

Ne, ne može suštinski da se promeni dok ljudi ne promene svest ili dok ne dođu ljudi koji imaju svest. Ne znam sad kakvi su ovi novi. Ali sve što su nam dali je bilo nešto privremeno, ispod žita, nije im se svidelo i verujem da jedna čekaju priliku da sve vrate kako je bilo. Ja razumem da je fakultet pritisnut, da država nema para... ali samo da su sišli, da su rekli: „Dobro, ljudi, razumete li da više nemamo para?“ To je realno, svi znamo, država je u problemu sa kreditima i svime, nema para za plate, a ne za obrazovanje, ali trebalo je prosto da stanu na našu stranu, ne znam čemu sila.

38. Da li su se menjali Vaši stavovi o blokadi u toku njenog trajanja ili pošto se završila, ako jesu, u čemu se ta promena sastoji?

Jesu, kako nisu, to sam pomenula, ali naročito u vezi sa fakultetom.

39. Da li je blokada promenila Vaše stavove o FF-u i, ako jeste, na koji način?

Meni je prva godina bila rajska, prvo, dođeš na fakultet, svi profesori pismeni. I ti misliš da to znači da su neki akademci... ali na kraju vidiš da u praksi kao građani nisu ništa bolji od najobičnijeg čate iz palanke, to je taj nivo svesti. Sa druge strane, mnogo sam se razočarala u buduću akademsku elitu, nas 200–300, zavisi od perioda, mislim da je u jednom trenutku bilo između 500 i 800 ljudi za blokadu, ali većina je bila protiv i to je mene mnogo razočaralo. Jer ista koka daje isto jaje, kakvi profesori, takva generacija, nema nikoga da njih (studente) uči tome, sem nas. Ali svaka sledeća blokada je sve bolja i bolja. U jednom trenutku je bio stav – potpuni defetizam, pitamo se šta ovde radimo, svi ćute, svuda je potpuni haos. Ali onda shvatiš koliko su ljudi koji su to vukli (blokadu) bili moćni ljudi, buduća intelektualna elita, i vidiš kako se taj krug ljudi na svakoj novoj blokadi širi, kako hoće da rade na tome. Postoji grupica ljudi koja se sve više širi. Ali doživela sam razočaranje potpuno u fakultet, u čitav sistem. Posle toga je moja majka kao profesor isto štrajkovala, i mogla sam i tada da predvidim svaki sledeći korak ministarstva.

40. Da li mislite da je blokada naštetila ugledu FF-a i, ako jeste, koji događaji su najviše uticali na to?

Loše si formulisala pitanje. Nije blokada naštetila ugledu fakulteta. Blokada je pokazala kakav je fakultet zapravo. FF nije više ono što je bio i blokada to pokazuje. Ali nikome se to ne sviđa, svi oni misle da su *creme de la creme*, ali nisu, oni su najobičnije čate sa doktorskim disertacijama.

41. Da li mislite da će se blokada rada FF-a ponoviti i šta bi mogli biti razlozi za to?

Pa ako nastave ovako, najverovatnije da da. Ja ne želim to, blokada je jako stresno i neprijatno iskustvo, posebno loše za bruceše. I ne vidim zašto se ja više brinem o tome od uprave, ne znam zašto ona ne želi da to spreči, ali će verovatno biti ponovo ako nastave (uprava) ovako.

STUDENTSKO ORGANIZOVANJE

42. Od koga danas u Srbiji najviše zavisi ostvarivanje studentskih prava?

(Od koga bi rekla da zavisi formalno, a od koga realno?)

Realno od studenata. Može da se desi da imaš većinu studenata, koja se složeno bori za nešto, ali se to objektivno ne ostvaruje. Ne ostvaruju se ni prava koja formalno imamo. Kao ovi sa filozofije, koji su terali profesora da ponovo pošalju neki seminarski jer po pravilniku svaka predispitna obaveza mora da bude ponovljena dva puta, pa su oni pročitali pravilnik i ukazali na to. Čak ni ono što imamo ne iskorišćavamo.

A formalno, formalno je to čitav sistem institucija, parlament, uprave fakulteta, rektorate, ministarstvo. Ministarstvo očigledno nema gde i nema nikakvu realnu moć, jer je država pod jednim dužničkim ropstvom i sve što mi tražimo je vezano za finansije, a država nema finansije.

43. Da li Zakon o visokom obrazovanju, Statut Univerziteta i Statut FF-a pružaju dovoljno mogućnosti studentima da se bore za ostvarivanje svojih prava?

Pa samim tim što nam status omogućava da legalno sprovedemo blokadu, što nije zabranjena kao na matematičkom, tamo je zabranjena zbog hemijskih laboratorija, iz tehničkih razloga. Sve dok je to, meni će biti u redu, da znaš da smeš da digneš svoj glas i učestvuješ u odlukama. Ali ne poznajem dovoljno te zakone.

(Da li misliš da zakonom predviđene mogućnosti mogu biti efikasne ako ih studenti adekvatno iskoriste?)

Da, demokratija je takva, institucija plus svest, prosto tako funkcioniše, tako ja to shvatam.

44. Šta mislite o Studentskom parlamentu kao kanalu za ostvarivanje studentskih prava?

Kao što sam rekla, institucija plus svest, mada mislim da je zbor najbolja vrsta organizovanja.

45. Da li mislite da je blokada legitimno sredstvo za ostvarivanje studentskih prava?

Da, naravno da je legitimna. Prvo ide narod, pa zakon, a ne obrnuto, to je osnovna stvar koju te uče na prvoj godini, čovek je taj koji stvara zakone, a ne zakoni čoveka.

46. Šta mislite o neformalnim oblicima samoorganizovanja studenata u cilju zaštite studentskih prava? Šta mislite o Plenumu-Zboru kao obliku samoorganizovanja studenata?

Zbor je najgenijalnija stvar. Žaloso je prosto što ne može da funkcioniše na nivou države, mada ima utopističkih ideja u direktnoj demokratiji sad sa internetom. Zbog je neverovatno dobra stvar, direktna demokratija. Ne kao parlament, sad ja biram stranku, pa stranka bira njih, pa oni idu u parlament. Ovo je direktno, šta mi odlučujemo, to je kraj, niko ne sme da radi ništa van zbora, i ako radi, dolazi da se pravda. Bilo nas 30 ili 800 tamo, Zbor je Zbor i to je tačka.

Što se tiče neformalnog, profesori su mi dali za ispit da čitam tekst koji kaže da je studentsko organizovanje jedna od inicijalnih kapisli za demokratsko delovanje naroda u demokratskoj državi. Studenti su uglavnom ti prvi koji ustanu. Sad nas ima malo, realno nas ima malo i znamo mi to, ali to ne znači da ćemo ostati mali.

47. Da li ste do sada imali neke poteškoće u ostvarivanju Vaših studentskih prava i, ako jeste, kako ste ih i sa kojim uspehom rešavali?

Za sad ne, ali ovo sa ovim master mestima me brine, što se to smanjuje.

ORGANIZACIJA STUDIJA

48. Šta Vi podrazumevate pod bolonjskim režimom studija?

Prvo i osnovno, to je preporuka. Oni sad pričaju kao da je to neki dokument optočen zlatom koji se negde čuva, ali to je najobičniji papir sa grupom preporuka koje svaki univerzitet treba da primeni na sebi svojstven način. Kod nas je užasno prilagođena, pri čemu nije ni uvedena, na primer, nemamo rokove kao u Bolonji, pa nam smanje broj rokova, a ne smanje broj stranica. Pa se desi da imamo hiljadu stranica za ispit koji nosi manji broj poena, a ispiti koji nose više poena su lakši. Još, za predavanja, ne postoji svest za dolazak na predavanja, ideja je u tome da se razbije kampanjsko učenje, da ti učestvuješ cele godine. Ali moje mišljenje je da ne mora da se razbija kampanjsko učenje, onaj ko uči sa razumevanjem uči tako i pred ispit i na kraju godine, a ko uči napamet, uvek će učiti napamet, meni lično jeste jasna ideja, ali mislim da to nije efektivno.

Kod nas je polovično sve to sprovedeno.

49. Šta Vi vidite kao prednost, a šta kao manu bolonjskog režima studija?

Meni se ne sviđa smanjivanje strana. Razumem ja ideju Bolonje da te fakultet ne optereti toliko, već da ti brzo izađeš na tržište rada, s tim da je to prilagođeno zapadnim zemljama, a sa druge strane da imaš vremena da se baviš onim što te zanima i da se usavršavaš. To kao da govori: država blagostanja. Francuz, na primer koji dolazi na Bolonju će se baviti svačim. A neko, čiji su se otac i majka se rasturali od učenja, od dolazi spreman da se posveti tome, dočeka ga ispit od po 150, 200, strana, imamo ispite i od 30 strana, i on se posveti tome, ali ti nije niko rekao, nemaš svest da treba da se zainteresuješ za to. Prosto ljudi završe to, nemaju pojma, nisu se bavili ničim sa strane, imamo loše kadrove, tržište rada je takvo kakvo jeste, nema posla i imamo lošu situaciju. Mislim da je izlazak iz toga ili u radu sa studentima, gde imaš rad na svesti studenata, ili objašnjavanje Bolonje, utvrđivanje realnih prepreka za nju, rešavanje tih nebuloznih situacija loše primene. Treba studentima pružiti čime da se bave, objasniti im. Sad je nastala neka vakuum zona, studenti ne rade preko onoga što moraju, a sa druge strane imaš profesore koji ni sami ne razumeju Bolonju. Izlazak je ili potpuna primena Bolonje, ili vratiti stari sistem, ali ga poboljšati. Imao je preopširne ispite, to treba zadržati, jer treba posedovati obimno znanje, da izađu kao stručnjaci – ali ga prilagoditi savremenom vremenu, malo prakse i sličnih stvari.

50. Da li se po Vašem mišljenju u Srbiji ispravno primenjuje bolonjski režim studija?

(Odgovor sadržan u odgovoru na pitanje br. 49)

51. Kakvo je Vaše mišljenje o primeni bolonjskog režima studija na Filozofskom fakultetu?

(Odgovor sadržan u odgovoru na pitanje br. 49)

52. Da li broj ESPB bodova odgovara količini obaveza po predmetima?

(Odgovor sadržan u odgovoru na pitanje br. 49)

53. Šta mislite o obaveznom pohađanju nastave?

Ja sam protiv tog jurenja studenata kao ovaca. Tu se nekako zanemaruje individualnost. To mi je paradoks, Bolonja dolazi sa zapada koji ima tu neku ideju individualnosti, a ponaša se prema nama kao da smo krdo. Možda ja mogu da postignem sve što treba, a da radim sa strane, jer nemam para. A on me juri da budem po predavanjima, a umirem od dosade. Meni se sviđa taj slobodan sistem, ako hoćeš da dođeš na predavanja, dođi, ali niko te ne tera.

54. Šta mislite o predisputnim obavezama?

Mislim da su seminarski radovi mnogo dobra stvar. Kada pričam sa ljudima koji su radili u starom sistemu, oni ne znaju da pišu seminarske radove. Mada ne znam da li je to zbog Bolonje. Kolokvijumi, ne znam, ne šteti ništa da su tu, ali mislim da nemaju nikakav efekat. Možda jedino što je možda studentu lakše da pojmi manji broj informacija u jednom periodu, ali to zavisi od sposobnosti da se uči sa razumevanjem, ne može kolokvijum to da nadoknadi.

55. Imate li dovoljno slobode da birate kurseve koji Vas interesuju?

To mi se sviđa na našem fakultetu, ja mogu da biram i kurseve sa drugih smerova da mi se računaju normalno poeni.

56. Kako cenite Vaše šanse da deo studija realizujete na drugom fakultetu (u drugom gradu ili državi)?

Nema para, nema šanse, osim ako nešto ne finansira EU.

57. Da li morate da radite da biste ispunili materijalne troškove studija?

Ne, ali sam na ivici. Prosto dolazim iz takve porodice, gde je majka rekla da će sve da stane da ja završim studije, iako je protiv onoga što studiram. Ali bi jedini razlog da napustim studije bio finansijski kolaps, ali jeste bilo na ivici u jednom trenutku.

58. Kakve su po Vašem mišljenju školarine na FF-u? Da li bi ih trebalo ukinuti, smanjiti, povećati ili ostaviti iste?

Samofinansiranje treba da postoji. Treba razlikovati ljude koji se trude od onih koji se ne trude, ali ne treba ni ljude koji se ne trude dovesti do prosjačkog štapa. Posebno mi se ne sviđa što su školarine takve za tako neprofitabilan fakultet, mi smo na tržištu višak. Za takav fakultet su te školarine previsoke. Treba uzeti sve u obzir... tržište rada i stanje u zemlji. U svakom slučaju, sviđa mi se što fakultet upisuje veliki broj ljudi na budžet, koliko, 90 posto na budžet, ali ipak, može se nešto desiti da ne stignem da ispunim obaveze i treba sve to uzeti u obzir.

59. Da li mislite da su troškovi na fakultetu opravdani?

Treća prijava ispita je OK, dok ne prelazi neki iznos. Ali sa jedne strane, imamo fakultet u Nišu gde svaka prijava košta, ali 10 dinara, i to bi bilo bolje nego da

nas deru za treću. Ali ostale stvari, kao uzimanje dokumenata na revers, su takve administrativne besmislice i to je potpuno neopravdano, to nije fer.

60. Da li za novac koji izdvajate za studentske troškove (prijava ispita, kopiranje i sl.) dobijate adekvatnu uslugu?

Kao što smo sad pričale, neke stvari su potpuno neopravdane, iako razumem ja njih, da hoće da dobiju svaki dinar, ali neke su stvari potpuno besmislene.

ANTIBLOKADER

OSNOVNE INFORMACIJE

1. Godina upisa na studije: 2012.
2. Godina studija: III
3. Studijska grupa: sociologija
4. Uspjeh na studijama: 8,2
5. Mesto prebivališta (prema ličnoj karti): _____
6. Mesto boravišta: Pančevo
7. Stanovanje: roditeljski stan
8. Način finansiranja studija: budžet
9. Obrazovanje roditelja:
 - otac: osnovno
 - majka: srednje
10. Zanimanje i zaposlenost roditelja:
 - otac: penzioner
 - majka: penzioner

BLOKADA FF-a 2014. GODINE

11. Šta je po Vašem mišljenju bio uzrok blokade rada FF-a?

Uzrok blokade je bila pasivnost dela studenata, dok je drugi deo studenata shvatio da postoji problem i nisu mogli da dođu do kompromisa.

12. Ko je bio najzaslužniji za blokadu rada FF-a?

Samoorganizovani studentski pokret.

13. Koje biste grupe izdvojili u toku blokade?

Deo studenata koji već pripada raznim organizacijama, pored toga bih možda dodala „Srbsku Akciju“, „Dveri“, „Marks 21“. Dakle, neke političke partije koje su verovatno bile prikrivane.

14. Šta mislite o studentima – blokaderima? Koji su njihovi motivi i načini delovanja?

Njihov način delovanja definitivno jeste nasilan, oni su uporni. Mislim da se njihov način borbe pokazao kao veoma loš. Ne bih sada da ulazim u njihovu

psihologiju, ali mislim da je tu faktor i razmaženost. To jeste njihov trud i borba za pravdu, ali pitanje je koliko je to opravdano.

15. Da li mislite da su u grupi blokadera postojale podele, i kako je to izgledalo?

Verovatno jeste. Bila je definitivno od starta podela na komuniste i fašiste, te dve grupe su se izdvojile.

16. Šta mislite o studentima koji su se protivili blokadi (deblokaderima)? Koji su njihovi motivi i načini delovanja?

Bili su dosta umereniji. Mislim da je studentima iz unutrašnjosti polako ovo krenulo da ide „preko džepa“. Mislim da su oni bili iskreni i dosta realniji. (A njihovi načini delovanja i organizovanje?) Organizovanje je išlo putem Fejsa i to je uglavnom bilo podržavanje predavanja, branjenje svojih predavanja itd.

17. Šta mislite o studentima koji su bili suzdržani? Koji su njihovi motivi?

To su definitivno bili studenti iz unutrašnjosti, jedini cilj im je bio da studiraju po bilo kojoj ceni, oni nisu želeli da se aktiviraju ni pre blokade, već da se drže po strani.

18. Da li ste osećali osudu svojih kolega zbog Vašeg odnosa prema blokadi?

Jesam, nepričanje sa kolegama, izbegavanje i slično. (Zato što si podražavala ili zato što si bila protiv blokade?) I jedno i drugo.

19. Zašto se više studenata nije priključilo blokadi?

Zbog načina borbe, cimanje je da ti sediš ceo dan, satima, da ideš na Zborove. Takođe, loš način borbe i nasilno prekidanje predavanja.

20. Šta mislite, sa kog odeljenja su učesnici blokade bili najangažovaniji i zašto?

Definitivno sa Sociologije i Filozofije. Mislim da su oni prvi shvatili taj problem i prvi organizovali sastanke. Čini mi se da oni shvataju društvene probleme i političko i ekonomsko stanje i zato su bili spremni na svaki vid aktivizma.

21. Da li je bilo studenata sa drugih fakulteta koji su učestvovali u blokadi rada FF-a? Da li su i neka druga lica učestvovala u blokadi rada FF-a?

Jeste, bilo je sa Filološkog, Fakulteta političkih nauka i verovatno još nekog, ali za ova dva sigurno znam. (A neka druga lica?) Ja mislim da su bila, pre svega iz „Srbske Akcije“, „Marksa 21“, mada ne znam da li oni studiraju nešto. Mislim da, uglavnom, nisu bili brojni.

22. Da li je bilo nasilja u toku blokade i, ako jeste, kakvo je bilo i prema kome je bilo usmereno?

Bilo je nasilja prema profesorima, a bilo je i psihičkog nasilja prema studentima koji nisu podržavali blokadu, u smislu vređanja, ponižavanja...

23. Da li je blokada rada FF-a korišćena u ideološke svrhe i, ako jeste, koje?

Vremenom je postala, možda je čak bila i od samog početka, mada je to zataškano. Na početku su rekli da nema ideoloških obeležja, pa su vremenom počeli

da govore ko kojoj organizaciji pripada, a posle je bio pokušaj organizacije tribina u okviru „Srbske Akcije“. Tako da su definitivno učestvovalе druge organizacije.

24. Da li su neke organizacije ili političke stranke stajale iza blokade rada FF-a i, ako jesu, šta mislite o njima i njihovom učešću?

Mislim da jesu, već sam odgovorila gore.

25. Šta mislite o držanju Studentskog parlamenta tokom blokade rada FF-a?

Parlament je bio podeljen, neki predstavnici su podržavali, neki ne, neki su dali ostavke.

26. Šta mislite o reakcijama profesora povodom blokade?

Definitivno su većinski bili protiv.

27. Da li ste mogli jasno da razlikujete profesore koji su podržavali blokadu i one koji to nisu? Kakav je Vaš stav prema jednima, a kakav prema drugima?

Mislim da niko od profesora nije podržavao blokadu. Samo su želeli da se izađe iz ove krize i da se reši problem. Pošto nisu uspeali da dođu do kompromisa, pokušavali su da na sastancima nađu zajednički jezik. (Koji je tvoj stav prema jednima i prema drugima?) Ti ljudi su samo želeli da rade svoj posao i nisu želeli da im neko nasilno prekida nastavu. To ih je povredilo, da neko može da im kaže da danas ne mogu da drže predavanje.

28. Da li mislite da su profesori mogli da utiču na tok blokade i na koji način?

Mislim da su verovatno mogli, trebali su možda ranije da reaguju i malo pritisnu Upravu.

29. Šta mislite o inicijativi nekih profesora za pozivanje policije na FF kako bi se okončala blokada?

Mislim da je to bila krajnja solucija, potpisali su nedelju-dve pred kraj blokade. Ja ne mislim da je to bilo rešenje.

30. Šta mislite o držanju uprave tokom blokade?

Uprava je pogrešila od početka. Ona je znala da ti bodovi ne treba da se plaćaju, ali mislim da je bila pritisnuta od strane Ministarstva. Sada su na snazi mere štednje, a i ostali smo bez Platoa, pa su im trebali neki prihodi. A deligitimisanje Parlamenta i slanje disciplinskih i krivičnih prijava je definitivno samo bio način da se ljudi uplaše.

31. Kako ocenjujete odgovore uprave na zahteve studenata tokom blokade?

Samo su ignorisali. Nisu se preterano trudili da pregovaraju i tek su na kraju potpisali i prihvatili zahteve, iako su očigledno od početka znali da je to moguće. Samo su želeli svoje da isteraju do kraja i to je to.

32. Zašto blokada nije okončana ranije?

Mislim da je to, pre svega, tvrdoglavost. Mislim da su sa obe strane bili tvrdoglavi: ekstremno tvrdoglava uprava i ekstremno tvrdoglava grupa studenata.

33. Kako ocenjujete odgovore Rektorata i Ministarstva na zahteve studenata?

Pa ne znam da li su oni uopšte toliko obraćali pažnju. Iskreno, nisam toliko duboko zalazila u to, ali mislim da su oni puštali FF da samostalno to reši kako ume i zna.

34. Da li ste učestvovali u nekoj studentskoj blokadi?

Na blokadi 2014. godine u početku jesam, a onda sam prestala. (A zašto si odlučila da prestaneš?) Zato što sam se jako razočarala u čitav taj metod borbe. Pre svega zbog bezobrazluka blokadera i laži: zapitala sam se da li su oni zapravo imali para da to plate, kada su već imali para za nešto drugo da kupuju i rade na fakultetu. Ako neko ima pare za drogu, ima pare i da plati bod. Vredanje ljudi koji nisu u blokadi, nasilno prekidanje nastave, alkohol i pušenje trave, psovanje nastavnika. Videla sam da ja nemam šta tu da radim i da je ova cela borba na kraju, možda, licemerna. Znam studente koji su bili u hiljadu puta gorem položaju, ali su im studije bile na prvom mestu i nije ih bilo briga da sve pare potroše na studije i da ni za šta drugo nemaju. Videla sam da će sve to nama više da šteti i da su se tu vremenom pojavile, a možda i od početka bile, određene grupe koje od svega toga imaju više koristi.

35. Da li ste pratili medijska izveštavanja o blokadi rada FF-a u jesen 2011. i, ako jeste, da li ste приметili neke razlike u odnosu na izveštavanja o blokadi rada FF-a 2014. godine?

2011. godine sam više pratila ta televizijska izveštavanja nego novine. 2014. godine sam, sticajem okolnosti, više pratila i jedno i drugo. Ali ne bih baš mogla da napravim paralelu. Blokada 2011-te je kraće trajala i mislim da je blokada 2014-te bila prisutnija u novinama: šta god da se desi, odmah su se slali snimci i slično.

36. Kako ocenjujete ishode blokade rada FF-a? (*Ako ispitanik ne pomene pitati ga za mišljenje o: disciplinskim, promena kriterijuma profesora na nekim predmetima, prijavama, produžetku semestra, gubljenju ispitnog roka; pozitivnim ishodima: ispunjenje zahteva, druga besplatna prijava ispita, peta godina o trošku budžeta za dve generacije.*)

Kako za koga. Neko je uspeo da sačuva tih dvesta evra, ali mislim da ko ne plati na mostu, plati na ćupriji. Posledice su sada još gore po studente, zbog nekih profesora koji su besni zbog svega ovoga, zbog nadoknada, zbog studenata koji rade i studiraju i sada idu i vikendom na predavanja. Neki profesori su i izbacivali studente sa kurseva i otežavali način polaganja predmeta. Mislim i da ova peta godina posle ovoga definitivno neće biti budžetska. Tako da su definitivno veće posledice nego benefiti. Koliko sam videla, od disciplinskih nije bilo ništa, već su služile samo za zastrašivanje.

37. Da li mislite da se nešto na FF-u promenilo nakon protesta?

Mislim da su odnosi među kolegama sada strogo podeljeni: ne kažu vam čao kada sednete pored njih i ni ne pričaju sa vama. Definitivno su se promenili odnosi, pre svega među kolegama, ali i odnos profesora prema studentima.

38. Da li su se menjali Vaši stavovi o blokadi u toku njenog trajanja ili pošto se završila, ako jesu, u čemu se ta promena sastoji?

Već odgovorila u 34. pitanju.

39. Da li je blokada promenila Vaše stavove o FF-u i, ako jeste, na koji način?

Pa nije. Ovo je samo bio dokaz da je ovo nesposobna uprava koja ne može da reši problem koji ima. I blokaderi i uprava treba da razmisle šta je ovaj fakultet, kada je osnovan i po čemu je značajan. Ovo je jedan od najboljih fakulteta Univerziteta u Beogradu i ne treba dozvoliti da se sroza na ovakve gluposti.

40. Da li mislite da je blokada naštetila ugledu FF-a i, ako jeste, koji događaji su najviše uticali na to?

Verovatno jeste naštetila ugledu. Mnogi bruceši su odustali od fakulteta zato što niko ne može da čeka da bi video šta će se desiti. A mislim da su nasilna prekidanja predavanja i disciplinske i krivične prijave negativno uticale na sliku o fakultetu. Ne znam koliko ljudi će sada da upiše FF, videćemo, mislim da će to biti dobar pokazatelj.

41. Da li mislite da će se blokada rada FF-a ponoviti i šta bi mogli biti razlozi za to?

Mislim da je sve moguće. Ali, prema nekim pričama, mislim da će to biti u velikoj meri onemogućeno. E sad, uvek postoji potencijal da se to u nekoj budućnosti ponovi, ali mislim da će uprava biti radikalnija i smelija za neke poteze. Definitivno ne verujem da će se desiti sada, možda za nekoliko godina.

STUDENTSKO ORGANIZOVANJE

42. Od koga danas u Srbiji najviše zavisi ostvarivanje studentskih prava?

Mislim da autoritet za pravljenje nekih promena definitivno treba da ima Ministarstvo, ali svaki fakultet ima autonomiju da radi šta želi.

43. Da li Zakon o visokom obrazovanju, Statut Univerziteta i Statut FF-a pružaju dovoljno mogućnosti studentima da se bore za ostvarivanje svojih prava?

Pa i ne baš. Ova blokada je upravo i pokazala da ne možete da imate neka svoja prava.

44. Šta mislite o Studentskom parlamentu kao kanalu za ostvarivanje studentskih prava?

Mislim da niko njega ne uzima za ozbiljno. Svi znaju da on ne služi ničemu, on ima veliku ulogu, ali sve zavisi od toga kako se realizuje. Treba bi da ima veću ulogu, ali to sve zavisi od profesora, veća, Uprave.

45. Da li mislite da je blokada legitimno sredstvo za ostvarivanje studentskih prava?

Mislim da nije, zato što tražite prava preko nečijih tuđih i to više nije legitimno. Ako većina ne podržava taj metod, onda to više nije legitimno sredstvo.

46. Šta mislite o neformalnim oblicima samoorganizovanja studenata u cilju zaštite studentskih prava? Šta mislite o Plenumu-Zboru kao obliku samoorganizovanja studenata?

Mislim da je 260 ljudi od npr. 3700 izglasalo blokadu, mislim da definitivno ne može nekolicina ljudi da donosi neke odluke i ja sam protiv toga. Ako imate veliki broj ljudi, prosto je nemoguće da svi oni donose odluku o tome da li će biti blokade.

47. Da li ste do sada imali neke poteškoće u ostvarivanju Vaših studentskih prava i, ako jeste, kako ste ih i sa kojim uspehom rešavali?

Do sada stvarno ne, možda ću posle ovoga imati problema zbog odnosa između profesora i studenata koji se promenio, toga se plašim.

ORGANIZACIJA STUDIJA

48. Šta Vi podrazumevate pod bolonjskim režimom studija?

Ja mislim da je to glup sistem koji te uči svemu, a ne nauči ničemu. Teško je odrediti šta Bolonja jeste zato što je svaki profesor drugačije praktikuje. Nemate vremena ni za šta, teraju te da pišeš seminarske, da prisustvuješ predavanjima, ne stižeš da čitaš originalna dela, već ti daju rider ili uzmeš skriptu.

49. Šta Vi vidite kao prednost, a šta kao manu bolonjskog režima studija?

Mane sam već navela, a jedina prednost je možda to što omogućava kraće studiranje.

Da li se po Vašem mišljenju u Srbiji ispravno primenjuje bolonjski režim studija?

Definitivno ne. Iz onoga što sam čula i iz priče sa nekim profesorima, Ministarstvo je samo došlo i reklo da treba da se primeni Bolonja, a onda se vi snalazite kako znate i umete i sami pravite plan i program. Kada uporedite studiranje u Francuskoj prema Bolonji i ovde, mislim da se uopšte ne poklapa.

50. Kakvo je Vaše mišljenje o primeni bolonjskog režima studija na Filozofskom fakultetu?

Pa ne znam, delimično je primenjena. Neka pravila se poštuju, imate neku strukturu ocene, boduju se izostanci, oslobadate se nečega. Ali meni se čini da bi bilo bolje da se u većoj meri oslobodimo tih predmeta preko predispitnih obaveza, a nama uvek ostane nešto.

51. Da li broj ESPB bodova odgovara količini obaveza po predmetima?

Sve zavisi. Negde se ubijež za tri boda, negde za sedam ne radiš ništa.

52. Šta mislite o obaveznom pohađanju nastave?

Ako neko voli neki predmet on će na njega ići, a ako ne voli, bolje je da sedi kod kuće i uči. Mislim da je to naporno i da je teže zato što sve više studenata sada radi i studira i znam mnoge koji onda sede na predavanju i uče. Ima dosta ljudi iz provincije koji kada zapadnu u neku krizu moraju da rade i onda je bolje da ostanu kod kuće i uče.

53. Šta mislite o predispitnim obavezama?

Naporno je, ja mnogo više vremena potrošim na predispitnim obavezama nego da bilo šta naučim. Iscrpljujuće je.

54. Imate li dovoljno slobode da birate kurseve koji Vas interesuju?

Ne baš, mnogi profesori odustanu od nekog kursa, pa to više nije opcija. Mislim da bi bilo dobro da ima još ponuda, još kurseva, pa i sa drugih katedri, sa klasičnih, sa istorije itd. Mi imamo samo sa psihologije, filozofije i pedagogije, nemamo puno.

55. Kako cenite Vaše šanse da deo studija realizujete na drugom fakultetu (u drugom gradu ili državi)?

Nema toliko šansi zato što se ne priznaju toliko naše diplome u inostranstvu. Mislim da neko ko ima pare ima uvek šanse da plati fakultet i ima tu mobilnost. Postoji mogućnost, ali pitanje je koliko to može da se razvije.

56. Da li morate da radite da biste ispunili materijalne troškove studija?

Ne.

57. Kakve su po Vašem mišljenju školarine na FF-a? Da li bi ih trebalo ukinuti, smanjiti, povećati ili ostaviti iste?

Definitivno ih treba smanjiti zato što mislim da je suludo dati ovoliko para, pogotovo zato što ovo nije toliko perspektivan fakultet. Mi na sociologiji pogotovo ne dobijamo ništa od toga, studenti na psihologiji bar dobijaju laboratoriju, a mi baš nemamo ništa osim vežbi i predavanja. Mislim da baš drastično treba smanjiti školarine, tipa na 50 000.

58. Da li mislite da su troškovi na fakultetu opravdani?

Ne, definitivno mislim da treba po odeljenju da se vidi koliko je potrebno novca za šta. Ali sigurno mogu da se smanje troškovi.

59. Da li za novac koji izdvajate za studentske troškove (prijava ispita, kopiranje i sl.) dobijate adekvatnu uslugu?

Ja sam zadovoljna.

PROFESOR

OSNOVNE INFORMACIJE

1. Odeljenje: Sociologija
2. Zvanje nastavnika: Docent

BLOKADA FF-a 2014. GODINE

3. Šta je po Vašem mišljenju bio uzrok blokade rada FF-a?

Socijalna pitanja, cene školarina i raznih administrativnih taksi, te potpuna nesposobnost dekana da sve to pojmi.

4. Ko je bio najzaslužniji za blokadu rada FF-a?
Dekan.
5. Koje biste grupe izdvojili u toku blokade?
Studenti-organizatori blokade, studenti-blokaderi, studenti protivnici blokade, nastavnici protivnici blokade, nastavnici koji podržavaju blokadu ili joj se ne protive, političke grupe.
6. Šta mislite o organizatorima blokade rada FF-a? Koji su njihovi motivi i načini delovanja?
Motivi su bazirani na isprepletenosti socijalnih i političkih razloga. Načini delanja su mogli biti razboritije izabrani, a opštenje i saradnja s nastavnicima daleko bolje.
7. Šta mislite o drugim studentima koji su učestvovali u blokadi? Koji su njihovi motivi i načini delovanja?
Motivi su socijalni, a delanje prilično povodljivo za organizatorima.
8. Šta mislite o studentima koji su se protivili blokadi (deblokaderima)? Koji su njihovi motivi i načini delovanja?
Studenti koji su se protivili blokadi smatrali su da je blokada neopravdana, jer vredni studenti ne plaćaju školarinu, pa su smatrali da se blokadom samo gubi nastava koju će biti teško nadoknaditi. Njihov način delanja bio je znatno uravnoteženiji, ali im je bilo lakše pošto ih je uprava i velika većina nastavnika podržavala.
9. Šta mislite o studentima koji su bili suzdržani? Koji su njihovi motivi?
Najveći broj studenata bio je suzdržan, kao i uvek. Oni čekaju ishod borbe, pa se pridružuju pobedniku.
10. Zašto se više studenata nije priključilo blokadi?
Zato što većina studenata skoro nikada ne učestvuje u protestima.
11. Šta mislite, sa kog odeljenja su učesnici blokade bili najangažovaniji i zašto?
Sa sociologije, jer oni imaju najviše osećaja za socijalna pitanja, a protestno ponašanje predstavlja tradiciju Odeljenja.
12. Da li je bilo studenata ili nekih drugih lica koji su učestvovali u blokadi rada FF-a? Šta mislite o tome?
Najviše je bilo studenata, a povremeno su se pojavljivali i ljudi koji nisu studenti, bar ne Filozofskog fakulteta. Svaki student UB ima pravo da se pojavi na bilo kojem fakultetu, a i druga lica, ako ne remete uobičajeno odvijanje rada na Fakultetu, što može biti i blokada. Osnovno je da studenti predstavljaju veliku većinu uključenih u blokadu.
13. Da li je bilo nasilja u toku blokade i, ako jeste, kakvo je bilo i prema kome je bilo usmereno?
Bilo je verbalnog nasilja, koje je lako moglo preći i u fizičko, blokadera prema nekim profesorima, ali i članova Uprave prema nekim blokaderima. Ni jedno ni drugo nije se smelo desiti.

14. Da li je blokada rada FF-a korišćena u ideološke svrhe i, ako jeste, koje? Bilo je radikalne levice, krajnje desnice, klasičnih konzervativaca.
15. Da li su neke organizacije stajale iza blokade rada FF-a i, ako jesu, šta mislite o njima i njihovom učešću?
Neke su mi bliske, a neke vrlo daleke. Uopšte, ceo protest nije bio jasno ideološko-politički profilisan, već je lutao, a to mi se niukoliko nije dopadalo.
16. Da li je bilo podela među profesorima kada je u pitanju blokada fakulteta i kakve su one bile?
Bilo je podela, ali je velika većina bila protiv blokade.
17. Šta mislite o držanju Studentskog parlamenta tokom blokade rada FF-a? Mislim da su se ponašali odgovorno.
18. Da li znate koji su bili studentski zahtevi? Šta mislite o istim? Uglavnom znam.
- Da li mislite da je zahtev da se budžetskim studentima prijavljivanje preko 60 bodova ne naplaćuje, kao i da im se ne oduzima mogućnost da prijavljuju preko 70 bodova bio opravdan? Zašto? Mislim da student treba da prijavi onoliko bodova koliko misli da može ostvariti.
 - Da li mislite da je zahtev da se vrate budžetski finansirane produžene godine za sve studente koji su ostvarili budžet upisujući četvrtu godinu bio opravdan? Zašto? Ovo ne razumem.
 - Da li mislite da je zahtev da prva ispitna prijava bude besplatna za sve studente, a druga i svaka naredna da košta 100 dinara bio opravdan? Zašto? Smatram da je to opravdano; štaviše, smatram da elektronska prijava ispita treba da bude besplatna, jer tu nema nikakvog troška.
 - Da li mislite da je zahtev za prekid naplaćivanja prijavljivanja godine studentima sa preko 60 bodova bio opravdan? Zašto? Smatram da je to opravdano, jer oni koji skupe preko 60 bodova pokazuju da vredno studiraju. No, i nezavisno od toga, mislim da je naplaćivanje bodova kapitalistički idiotizam.
 - Da li mislite da je zahtev za vraćanje budžetski finansirane produžene godine za sve studente koji su na budžetu upisali četvrtu godinu bio opravdan? Zašto? Ovo ne razumem.
 - Da li mislite da je zahtev da studenti iz 2006. godine nastave da studiraju po statutu iz te godine bio opravdan? Zašto?
 - Podržavam sve što ide u korist studenata.
19. Šta mislite o reakcijama Vaših kolega sa FF-a povodom blokade?
Nisam se slagao s većinom.
20. Da li mislite da su profesori mogli da utiču na tok blokade i na koji način?
Da je dekan hteo da blagovremeno i normalno razgovara sa studentima, siguran sam da blokade ne bi ni bilo ili bi, u najgorem slučaju, trajala nedelju dana.

21. Šta mislite o inicijativi nekih profesora za pozivanje policije na FF kako bi se okončala blokada?
Bio sam protiv toga.
22. Da li je bilo moguće odmah izaći u susret studentskim zahtevima?
Da.
23. Šta mislite o držanju uprave tokom blokade?
Sramno.
– Šta mislite o stavu dekana da ni pod kojim uslovima ne poziva policiju na FF?
Jedina stvar s kojom sam se slagao.
– Šta mislite o obraćanju dekana javnom tužiocu i podizanju krivičnih i disciplinskih prijava protiv studenata koji su učestvovali u blokadi?
Sramno.
24. Kako ocenjujete odgovore uprave na zahteve studenata tokom blokade?
Prvo su ignorisali, potom pretili, naposljetku skoro sve prihvatili. Da li se tako ponašaju razboriti ljudi?
25. Zašto blokada nije okončana ranije?
Zbog dekana.
26. Kakva je bila komunikacija između Vas i uprave fakulteta tokom blokade?
Očajna.
27. Kakva je bila komunikacija između Vas i studenata tokom blokade?
Dobra, iako je mogla biti i bolja.
28. Kakva je bila komunikacija između Vas i Vaših kolega tokom blokade?
Dobra.
29. Da li ste osećali osudu od strane kolega zbog svog odnosa prema blokadi?
Da, ali ne od meni bliskih osoba s kojima se nisam slagao.
30. Da li ste osećali osudu od strane studenata zbog svog odnosa prema blokadi?
Ne.
31. Šta, po Vama, razlikuje prošlogodišnju blokadu od ranijih protesta na Filozofskom fakultetu?
Velika podeljenost, skoro neprijateljstvo, među studentima, te potpuna izglubljenost i povremena agresivnost Uprave. Slabije opštenje studenata sa nastavnicima.
32. Da li ste pratili medijska izveštavanja o blokadi rada FF-a u jesen 2011. i, ako jeste, da li ste приметили neke razlike u odnosu na izveštavanja o blokadi rada FF-a 2014. godine?

U oba slučaja, koliko se sećam, izveštavanje nije išlo u korist blokaderima, ali neprijateljstvo nije bilo jako izraženo, jer nije postojala orkestrirana kampanja, već više mrzovolja i neshvatanje.

33. Da li ste učestvovali u ili podržali neku studentsku blokadu? Podržao sam uz izvesne rezerve (ne mogu bezuslovno podržati fizičku blokadu koja dugo traje i dovodi u pitanje kontinuitet i regularnost nastave) obe.

Ako niste, zašto niste?

Ako jeste, u kojoj, na koji način i zašto?

Obraćao sam se studentima, pokušavajući da na njih utičem da prave što manje grešaka. Nažalost, u tome nisam bio naročito uspešan.

34. Kako ocenjujete ishode blokade rada FF-a? (*Ovo na pitanje se odnosi na mišljenje o: disciplinskim prijavama, produžetku semestra, gubljenju ispitnog roka; pozitivnim ishodima: ispunjenje zahteva, druga besplatna prijava ispita, peta godina o trošku budžeta za dve generacije.*)

Blokada je predugo trajala, što se ogleda i u gubitku zimskog raspusta, a njen nastavak nakon ponovnog jednonedeljnog uspostavljanja nastave, smatram totalnom glupošću. Uopšte, kontinuitet nastave je ugrožen, odnosi među studentima ozbiljno narušeni. Ovo drugo nikada nije bilo u istoriji Filozofskog fakulteta, što čoveka ispunjava tugom. Pozitivni ishodi su se mogli ostvariti i bez blokade da je malo više pameti bilo u glavi najodgovornijih ljudi na Fakultetu.

35. Da li mislite da se nešto na FF-u promenilo nakon protesta?

Bojim se da se promenilo. Fakultet puca po svim šavovima, a to jako boli onoga kome je do Filozofskog fakulteta stalo. Naime, on je stariji od svih nas, i od prethodnika smo ga nasledili u dobrom stanju.

36. Da li su se promenili Vaši stavovi o blokadi od vremena njenog dešavanja do danas i, ako jesu, u čemu se ta promena sastoji?

Tokom same blokade sam menjao mišljenje, jer nisam se slagao sa nekim potezima blokadera, a razočarao me je i nedostatak volje među blokaderima da uvažavaju savete onih koji imaju nešto više iskustva od njih. Takav stav imam i danas.

37. Da li je blokada promenila Vaše stavove o FF-u i, ako jeste, na koji način?

Nije o FF-u kao instituciji, ali jeste o ljudima na njemu. Razočaran sam.

38. Da li mislite da je blokada naštetila ugledu FF-a i, ako jeste, koji događaji su najviše uticali na to?

Naštetila je, jer je predugo trajala, i dekan se u javnosti pojavljivao. Bilo je i neonacista kojima ne sme biti mesta u civilizovanom društvenim, a naročito ne na Filozofskom fakultetu.

39. Da li mislite da će se blokada rada FF-a ponoviti i šta bi mogli biti razlozi za to?

Bojim se da hoće, jer blokaderi su osetili šta znači moć, a nisu svesni da je ona vrlo varljiva kategorija. Nastavnici su se začaurili u sopstvene uske interese,

zaboravljajući da nastavnik FF-a ima obavezu da bude i intelektualac koji brine o javnom dobru i o dobru svojih studenata.

STUDENTSKO ORGANIZOVANJE

40. Od koga danas u Srbiji najviše zavisi ostvarivanje studentskih prava?

Od studenata.

41. Kakva bi, prema Vašem mišljenju, trebalo da bude uloga studenata u donošenju odluka vezanih za rad fakulteta?

Oni se moraju pitati, a odluke treba donositi saglasjem, kada god je to moguće.

42. Da li Zakon o visokom obrazovanju, Statut Univerziteta i Statut FF-a pružaju dovoljno mogućnosti studentima da se bore za ostvarivanje svojih prava?

Nisam siguran. Pravne norme su najčešće zamorne, pa im ne posvećujem dovoljno pažnje.

43. Šta mislite o Studentskom parlamentu kao kanalu za ostvarivanje studentskih prava?

Nije to loše, pod uslovom da parlamentarci uživaju legitimitet među studentima.

44. Da li mislite da je blokada legitimno sredstvo borbe za ostvarivanje studentskih prava?

Jeste, ali joj treba pribegavati samo u krajnjem slučaju.

45. Koji su, po Vama, (još) legitimni načini borbe za studentska prava?

Razgovori (studenti i nastavnici FF-a bi trebalo da budu kadri svaki nesporazum da prevaziđu razgovorom). Protesti.

46. Šta mislite o neformalnim oblicima samoorganizovanja studenata u cilju zaštite studentskih prava? Šta mislite o Plenumu-Zboru kao obliku samoorganizovanja studenata?

Ako se većina studenata sa tim slaže, slažem se i ja.

ORGANIZACIJA STUDIJA

47. Šta Vi podrazumevate pod bolonjskim režimom studija?

Nebitno je šta ja pod tim podrazumevam.

48. Šta Vi vidite kao prednost, a šta kao manu bolonjskog režima studija?

Prednost je što i vrlo mlad čovek može okončati studije, ako je dovoljno vrdan, što može ići na međunarodne razmene, a mana što je diplomirani stručnjak slabije obrazovan od onoga koji je diplomirao na Humboltovom univerzitetu.

49. Da li se po Vašem mišljenju u Srbiji ispravno primenjuje bolonjski režim studija?

Ima dosta lutanja, ali nisam upoznat sa situacijom na svakom fakultetu UB ili na svakom univerzitetu.

50. Kakvo je Vaše mišljenje o primeni bolonjskog režima studija na Filozofskom fakultetu?

Ima lutanja, neujednačenosti od odeljenja do odeljenja. Profesori se nisu uvek prilagodili osobenostima ovog režima studiranja. Neki su, koliko čujem, odredbe bolonjskog režima shvatili odveć bukvalno. Opao je i kriterij ocenjivanja. Što se mene tiče, literatura se suviše cepka, nema čitanja celovitih kvalitetnih studija.

51. Da li treba menjati Zakon o visokom obrazovanju i, ako mislite da treba, u kom smeru bi reforma visokog obrazovanja trebalo da ide?

Trebalo bi. Akreditacija treba teže da se dobija. Moraju se usvojiti jasne i znatno oštrije kazne za plagiranje radova. Predavanja ne treba da budu obavezna, ali seminari bi.

52. Koliku slobodu imaju profesori u organizovanju svojih kurseva i kreiranju nastavnog plana i programa?

Odgovarajuću.

53. Kako ocenjujete opterećenost studenata u okviru bolonjskog režima studija na Vašem odeljenju? (Izraziti stavove o obaveznom pohađanju nastave, predispitnim obavezama) Opterećenost nije prevelika, bar se meni tako čini, iako bih svakako oslobodio studente obaveze pohađanja predavanja. Predispitne obaveze su olakšavajući činilac studiranja, jer doprinose kontinuiranom radu.

54. Kako cenite šanse studenata FF-a da deo studija realizuju na drugom fakultetu (u drugom gradu ili državi)?

Te šanse su sasvim dobre, kada je u pitanju druga država, ukoliko student vlada stranim jezikom i ukoliko kao odeljenski koordinator ocenim da neće u stranoj zemlji svojim ponašanjem (znanje, vrednoća, civilizovanost) brukati odeljenje, fakultet, univerzitet i zemlju. Za drugi fakultet ili grad nisam obavešten.

55. Da li mislite da su troškovi na fakultetu opravdani? (Ovo se odnosi na materijalne troškove kao što su: ispitne prijave, preuzimanje dokumenata, izdavanje diploma, ispis sa fakulteta, prijava za konkurs za upis na fakultet)

Mislim da nisu opravdani.

56. Da li mislite da studenti dobijaju adekvatnu uslugu za novac koji izdavaju za studentske troškove?

Ne.

57. Kakve su po Vašem mišljenju školarine na FF-u? Da li bi ih trebalo ukinuti, smanjiti, povećati ili ostaviti iste?

Voleo bih da se mogu ukinuti, ali bojim se da to u ovom trenutku nije moguće. Treba videti da li se može učiniti nešto da se one barem smanje.

PRILOG BR. 13:
IZBOR MATERIJALA IZ ARHIVE FILOZOFSKOG FAKULTETA
(SEPTEMBAR 2014 – JANUAR 2015)

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

СТУДЕНТСКИ ПАРЛАМЕНТ

У Београду, 05.09.2014.

Продекану за финансије
проф. др Василију Гвозденовићу

05.09.2014

1196/1 -

ПРЕДМЕТ: ДОПИС

- Измене висине накнаде за пријављивање испита

Поштовани,

Обраћамо Вам се поводом одлуке Савета Филозофског факултета о осталим трошковима студија које предвиђају повећање цене друге и сваке следеће пријаве испита са 420 РСД на 460 РСД са предлогом за укидање исте и повратак на „старе“ трошкове студија.

Правилником о трошковима студија предвиђено је да су критеријуми за утврђивање висине школарине, других облика трошкова студија и накнада за поједине услуге су висина трошкова рада Факултета по једном студенту кога финансира министарство надлежно за високо образовање у претходној календарској години, раст потрошачких цена у Републици Србији у претходној календарској години, раст комуналних и других трошкова рада Факултета, као и други финансијски показатељи који знатније утичу на висину трошкова рада Факултета.

Предвиђено повећање цена износи 9.52%. Према подацима Министарства трговине, туризма и телекомуникација¹ за јул месец 2014. године (последњи месец

¹ [http://mmt.gov.rs/download/rast-potrosackih-cena/informacija%20za%20jul\(2\).pdf](http://mmt.gov.rs/download/rast-potrosackih-cena/informacija%20za%20jul(2).pdf)

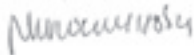
za koji su ovi podaci dostupni) mesečni rast potrošačkih cena² iznosi -0.1%, tekući rast³ 1.8%, a međугодишњи rast⁴ 2.1%. Tekući rast cena комуналних услуга за исти децембар 2013 - јул 2014, такође према званичним подацима надлежног министарства износио је 1.3%.

Простом математичком операцијом сабирања долази се до закључка да ако се узме највиша стопа раста потрошачких цена и раст цена комуналних услуга добијамо укупан раст у износу од 3.4 %. Из тога произилази да се иза опскурне формулације „други финансијски показатељи“ крије 6.12% предвиђеног повећања цене.

Због тога тражимо укидање поменуто одлуке. Вас, као особу надлежну за финансије Филозофског факултета, молимо да нам појасните шта су то „други трошкови рада“ и „други финансијски показатељи“ односно да те параметре јасно и јавно поделите са студентима. Такође, молимо да Филозофски факултет својим студентима омогући увид у структуру цене пријаве испита, односно јасно истакне параметре на основу којих се иста формира, како би у будућности избегли сличне ситуације.

Председник Студентског парламента

Милица Милашиновић

Студент продекан

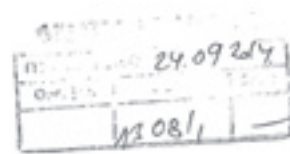
Слободан Рудић

² Месеци раст – промена цена у текућем месецу у односу на претходни месец исте године

³ Текући раст – промена цена у текућем месецу у односу на децембар претходне године

⁴ Међугодишњи раст – промена цена у текућем месецу у односу на исти месец претходне године

Upravi Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu

U svetlu novonastalih okolnosti na fakultetu, koje su u direktnoj vezi sa netransparentnim uvođenjem novog pravilnika o prijavljivanju predmeta, a koji uprava donosi u trenutku u kome je otpor studenata izuzetno otežan aktuelnim ispitnim rokom, studenti i studentkinje Filozofskog fakulteta najoštrije osuđuju i apeluju na upravu da u skladu sa poznavanjem društvene nauke, razume društveno-ekonomske okolnosti u zemlji.

Stoga, pored insistiranja na transparentnosti rada uprave i blagovremenog obaveštavanja studenata o izmenama koje uprava donosi (što je takođe propisano Zakonom o visokom obrazovanju ("Sl. glasnik RS", br. 76/2005, 100/2007 - autentično tumačenje, 97/2008, 44/2010, 93/2012, 89/2013 i 99/2014) čl. 86 st.2 t.2), studenti i studentkinje insistiraju na sledećem:

- 1) zahtevamo da se budžetskim studentima prijavljivanje preko 60 bodova ne naplaćuje, kao i da nam se ne oduzima mogućnost da prijavljujemo preko 70 bodova.
- 2) zahtevamo vraćanje budžetski finansirane produžene godine za sve studente koji su ostvarili budžet upisujući četvrtu godinu
- 3) zahtevamo da prva ispitna prijava bude besplatna za sve studente, a druga i svaka naredna ispitna prijava plaća 100 RSD, za razliku od dosadašnjih 420 RSD

U slučaju neispunjenja zahteva bićemo prinuđeni da preduzmemo radikalnije mere. Rok za odgovor je ponedeljak, 29. 9. 2014.

Studentkinje i studenti filozofskog fakulteta, uz potpisu Studentskog parlamenta

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
Студентски парламент

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
05/2-7 бр. 1961
01.10.2014. године

ОУП СТАРИ ГРАД

Мајке Јевросиме 23
Београд

Поштовани,

Дана 30. септембра 2014. године између 11⁰⁰ и 12⁰⁰ часова двоје униформисаних полицајаца из ваше станице ушло је у зграду Филозофског факултета у Београду без позива и одобрења декана Факултета, чиме је прекршен члан 7. Закона о високом образовању.

Иако су ваши службеници поступали с добром намером, наша је обавеза да захтевамо да се повреда академског простора више не понови.

С поштовањем,

ДЕКАН
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА

Проф. др Милош Арсенијевић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ	
2102014	
138/11	

ДОПИС

У Београду, 1.10.2014.

Управи Филозофског факултета у Београду

Обраћам вам се поводом незадовољства студената због одлука које су донете на Наставно научном већу у јуну ове године, а односе се на нове мере које се односе на услове студирања. Разлози за незадовољство студената су следећи: наплаћивање пријављених бодова преко 60 за студенте без обзира на начин финансирања студија, немогућност пријављивања преко 70 еспб бодова, и превисока цена испитних пријава која није прецизно образложена, (укидање бесплатне продужене године за све студенте коју су четврту годину уписали у статусу студента који се финансира из буџета, укидање могућности за студенте који су уписали факултет по програму из 2006 да наставе студирање по истом програму. Предлози за решење ових проблема су: да се буџетским студентима не наплаћује пријављивање бодова преко 60, да се омогући пријављивање више од 70 бодова, да прва испитна пријава буде бесплатна а друга и свака наредна 100 динара, (да се омогући бесплатна продужена година студентима који су остварили буџет у четвртој години, да се студентима који су уписали факултет 2006 омогући да наставе студирање по истом програму). ((Поводом ових захтева који нису у надлежности факултета студенти очекују формалну подршку управе у њиховом адресирању на више инстанце.))

Председник Студентског парламента

Марија Белић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

САОПШТЕЊЕ ПОВОДОМ ИЗЈАВЕ ДЕКАНСКОГ КОЛЕГИЈУМА

Дана 30.09.2014. Декански колегијум Филозофског факултета је издао саопштење у коме студенте који су протествовали испред деканата, незадовољни одлукама управе донесеним у јуну ове године, назива насилним и примитивним. У саопштењу је наведено да је један од учесника протеста физички напао радника обезбеђења и тиме угрозио безбедност радника и осталих студената.

Представници Студентског парламента и остали студенти Филозофског факултета демантују да је студент напао радника обезбеђења. Одговорно тврдимо да је радник обезбеђења изазвао сукоб одгуривши студента при уласку у деканат.

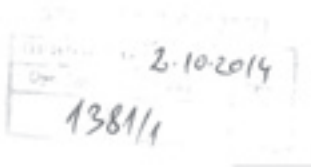
Саопштење Деканског колегијума студенти оцењују као покушај да се скрене пажња са проблема због кога је протест организован. У складу са тим студенти настављају борбу за своја права све док управа не испуни захтеве који су наведени у допису.

(предложени)
Студент продекан
Милица Милашиновић

Милашиновић

Председник Студентског парламента
Марија Баловић

М. Баловић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
 СИ/СС 05/2-7 бр. 1/19-5
 02.10.2014. године

На основу члана 61. став 6. Закона о високом образовању («Службени гласник РС», бр. 76/5, 100/2007 - аутентично тумачење 97/2008, 44/2010, 93/2012 89/2013 и 99/2014), члана 150. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета у Београду», бр. 162/11, 167/12, 172/13 и 178/14) и члана 2. Одлуке о утврђивању редовних услуга која обухвата накнада за школарину за једну школску годину основних и мастер студија Универзитета у Београду од 04.04.2007. године (02-Број-012-860/1-07) и члана 224. Статута Универзитета у Београду - Филозофског факултета, Савет Филозофског факултета на XII редовној седници, одржаној 02.10.2014. године утврдио је

**СТРУКТУРУ НАКНАДА ЗА РЕДОВНЕ УСЛУГЕ ОБУХВАЋЕНЕ
 ШКОЛАРИНОМ НА ОСНОВНИМ СТУДИЈАМА**

Школарина обухвата редовне услуге које Филозофски факултет Универзитета у Београду (у даљем тексту: Факултет) пружа студентима за стицање 60 ЕСПБ бодова у току једне академске године.

У складу са мерилима за утврђивање школарине, Факултет утврђује сразмерни део висине школарине за покривање трошкова студија за стицање мање од 60 ЕСПБ бодова у току академске године.

Школарина се утврђује на основу мерила која омогућавају да се накнаде трошкови извођења наставних програма и других активности везаних за њихову квалитетну реализацију у складу са стандардима предвиђеним у критеријумима за акредитацију и другим одговарајућим прописима.

Редовне услуге које обухвата школарина подразумевају:

1. Услуге које Факултет пружа студенту у оквиру остваривања студијског програма - активне наставе: предавања, вежбе, стручне групе, консултације, семинаре, колоквијуме, испите, стручну помоћ при изради завршних радова, трошкове реализовања различитих облика практичне наставе, стручне праксе и друге облике рада предвиђене студијским програмом.
 Ова накнада покрива део зараде наставника, сарадника и других учесника у настави, њихово научно и стручно усавршавање и трошкове неопходне за извођење практичне наставе, стручне праксе и одговарајућу административно-техничку подршку, набавку индекса и обрасца ШВ-20, других образаца и слично;
2. Материјалне трошкове рада Факултета (електрична енергија, грејање, комуналне услуге, услуге комуникација, услуге информисања, трошкови платног промета и др.), трошкове покривања студентских такмичења, донације одобрене Студентском парламенту за трошкове студентског

организовања и других ваннаставних studentskih aktivnosti (чланарине за studentska удружења, котизације за такмичења, одржавање спортске sale за потребе студената и др.), као и друге трошкове који нису покривени из средстава буџета;

3. Редовно обнављање и одржавање електронске опреме, софтвера и електронске подршке (безични интернет, компјутерске учионице, радне јединице у холловима Факултета и читаоницама одељенских библиотека, и др.) неопходних за савремено извођење наставе на Факултету;
4. Трошкове набавке одређеног броја уџбеника и друге уџбеничке литературе у одељенским библиотекама неопходних за припремање испита и studentskih радова, трошкове приступа електронским базама података, итд.;
5. Инвестиционо и текуће одржавање зграде и друге трошкове који нису покривени из буџетских средстава;
6. Реализовање научно-истраживачког и стручног рада који утиче на подизање квалитета студија;
7. Део трошкова за функционисање и реализовање активности Универзитета у Београду (међународна сарадња, јединствени информациони систем, издавање диплома, итд.);
8. Друге трошкове од значаја за успешно реализовање наставе.

Школарина не покрива накнаду за трошкове репрезентације и угоститељских услуга, део издатака за издавачку делатност. Наведени расходи покривају се из других сопствених прихода Факултета.

Факултет за административне и друге трошкове наплаћује накнаде за:

1. пријава на конкурс за упис на Факултет,
2. поновно пријављивање испита,
3. издавање диплома,
4. издавање уверења о положеним испитима,
5. признавање испита са других факултета,
6. издавање дупликата индекса,
7. испис са Факултета,
8. издавање нестандартних уверења и потврда,
9. друге сличне услуге на захтев студената.

ПРЕДСЕДНИК САВЕТА
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА

Проф. др Светлана Чизмаић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
СИ/СС 05/2-7 бр. 1583/1
03.10.2014. године

МУП СРБИЈЕ
ПУ ГРАД БЕОГРАД

Начелнику Управе

Булевар деспота Стефана 107
Београд

Поштовани,

Филозофски факултет је од 10.10.2014. године блокиран боравком у згради и активностима групе од 50-так Н.Н. лица од којих су део студенти Филозофског факултета. Блокада рада Факултета се манифестовала постављањем препрека на степеништу Факултета и лавана на делу просторија које су намењене за наставу.

По нашој оцени овакво понашање угрожава безбедност запослених и студената, као и имовине Факултета. Ова безбедност је угрожена пре свега закривљањем пожарних путева, интервенцијама на електричним инсталацијама у згради и затварањем службеног улаза у зграду у претходном периоду.

Молимо Вас да организујете састанак на коме ћемо заједнички размотрити постојеће ризике и начини да се рад и боравак на Факултету врати у нормално и безбедно стање.

С поштовањем,

ДЕКАН
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА

Milosh Arsenijević
Проф. др Милош Арсенијевић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

05/2-7 бр. 1433/1
09. 10. 2014, године

На основу члана 215. Статута Универзитета у Београду -
Филозофског факултета, доносим следећу

О Д Л У К У

Због континуираног ометања нормалног рада запослених на
Филозофском факултету у Београду, забрањује се улазак у пословне
просторије Факултета, у улицама Чика Љубина 18-20 и Студентски трг 1:

МИЉИ ОБРАДОВИЋ из Београда, [REDACTED]
[REDACTED]

Доставити:

- Одсеку за техничке послове
- Секретару Факултета
- Архиви

Декан Филозофског факултета

Проф. др Милош Арсенијевић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
СИ/СС 05/2-7 бр. 1804/4
21.10.2014. године

На основу члана 215. Статута Филозофског факултета у Београду,
доносим следећу

ОДЛУКУ

Студент основних студија који се финансира из буџета и који је у школској 2013/2014. години остварио најмање 60 ЕСПБ бодова може у школској 2014/2015. години да пријави до 70 ЕСПБ бодова, без плаћања накнаде.

Студент основних студија може, у школској 2014/2015. години да пријави максимално 75 ЕСПБ бодова, ако му је до краја студијског програма остало 75 ЕСПБ бодова, уз плаћање сразмерног дела школарине.

Студент основних студија који се финансира из буџета и који је у школској 2013/2014. години остварио најмање 60 ЕСПБ бодова може у школској 2014/2015. години да пријави максимално 75 ЕСПБ бодова ако му је до краја студијског програма остало до 75 ЕСПБ бодова, без плаћања накнаде.

Доставити:
- Одсељима
- Студентској служби
- Служби рачуноводства
- Архиви

ДЕКАН
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА

Miloš Arsenijević
Проф. др Милош Арсенијевић

Филозофски факултет
Декански колегијум

1502/1
21. октобра 2014.

Ректорском колегијуму Универзитета у Београду

Поштовани Господине Ректоре, уважене Колеге Проректори,

Као што вам је познато, Филозофски факултет се на самом почетку ове школске године сучио с протестном блокадом наставе од стране једне групе студената. Тај протест био је везан за четири захтева који су стављени пред управу Факултета.

Декански колегијум, Декански савет и друга тела Филозофског факултета у више наврата су разматрали постављене захтеве и водили разговоре с представницима студената.

Исход тог процеса је наша одлука да поступимо у складу с недавним препорукама надлежног министарства и ставовима Сената Универзитета. Филозофски факултет, дакле, планира да учини све што је под важећим нормативним и стварним условима могуће да се нашим студентима обезбеди ефикасно и квалитетно студирање. Од постављених захтева, три смо понудили да решимо овако:

- студентима уписаним 2006. године допустиће се да наставе студирање по статуту из 2006;
- омогућиће се бесплатно пријављивање сваког испита по двапут (уместо по једанпут, као досад);
- буџетско финансирање пете године студирања биће, по прилици, омогућено одлуком Владе РС на основу препоруке Министарства.

Што се тиче четвртог захтева, да се буџетским студентима омогући бесплатно пријављивање преко 60 ЕСП бодова, он ће бити испуњен за студенте који у претходној школској години остваре 60 бодова.

На јуче одржаној седници, Декански савет Филозофског факултета оценио је да су престали разлози за даљу блокаду наставе, те позвао наставнике и студенте да данас наставе с редовним одржавањем и похађањем часова на свим нивоима студија.

Сходно томе, нашој техничкој служби наложено је да очисти и расприми зграду Факултета како би се обезбедили технички услови за редовну наставу.

Јутрос на почетку редовног радног времена наша техничка служба суочила се с опструкцијом од стране неколико десетина лица која се издају за студенте Филозофског факултета али не пристају на проверу идентитета. Намештај и други инвентар растављен је, развучен и искоришћен за постављање баријада на вратима и степеништима по згради. Учионице су неке блокиране ланцима и катанцима, а неке запоседнуте.

Цела нова зграда Филозофског факултета, неодржавана већ недељама, сад се налази се у стању несносном, недостојном и опасном по здравље и безбедност радника, студената и посетилаца: учионице и ходници су пуни смећа, тоалети заударају, инвентар сваким даном трпи нова оштећења, противпожарни путеви су закрчени, а непозната лица су у неким тренуцима кршила правила безбедности и излагала се опасности излазећи на кров зграде. На покушаје да се ствари доведу у ред, самозвани «самоорганизовани покрет студената» реагује нервозно и агресивно, у маниру навијачке руље, све на име тога да се не допусти «разбијање блокаде».

Филозофски факултет никоме не спори право на протест, а најмање студентима – чак ни онима који не памте доба кад су протести на Филозофском факултету били сасвим другачији од овог њиховог: принципијелни, несебични и истинољубиви. Међутим, наша установа је одлучна у намери да испуни своје обавезе према свим учесницима у образовном процесу, те и према држави као свом оснивачу. Зато ће Филозофски факултет врло упорно настојати на томе да свака даља опструкција наставних и других активности буде санкционисана вођењем одговарајућих дисциплинских, прекршајних или кривичних поступака против појединаца који буду противзаконито ометали рад Факултета.

Изражавајући спремност да се ради заштите од насиља послужимо свим законитим средствима, молимо вас, поштовани Господине Ректоре и уважене Колеге Проректори, да нам у томе хитно пружите јавну и стварну подршку.

На челу Деканског колегијума Филозофског факултета

проф. др Милош Арсенијевић, декан

Poštovana Upravo,

22.10.2014.
1590/1 —

Iako smatramo da je nalaženje ispravnog tumačenja naših zahteva u kome bi se video način na koji se oni mogu usvojiti od strane fakulteta bio Vaš posao, ovim dopisom želimo da uklonimo sve sumnje u tom poledu i razjasnimo šta od Vas tačno očekujemo i na koji način vi to možete da izvedete. Osim toga, usled oduživanja protesta, vašeg potenciranja da je broj samofinansirajućih studenata veći nego budžetskih studenata i činjenice da je ovo borba koja se tiče svih studenata, a ne samo onih koji su na budžetu, studenti su s vremenom uvideli da među njima vlada većinska volja da se zahteva i smanjenje školarina. Naši zahtevi u svom potpuno konkretizovanom i dopunjenom obliku su sledeći:

1. Pozivajući se na član 66. Statuta Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu (Odredbe ovog statuta regulišu pravila studija za studente upisane od školske 2006/2007. godine.) zahtevamo da se studentima koji su u prethodnoj godini ostvarili 48 ESPB bodova i više i stekli status budžetskog studenta omogući upis preko 60 ESPB bodova, do granice od 90 ESPB bodova bez ikakve novčane nadoknade.
2. U skladu sa činjenicom da se opšta društveno-ekonomska situacija u Republici Srbiji u 2014. godini znatno pogoršala (smanjenje plata u javnom sektoru i smanjenja penzija za 10%) studenti i studentkinje Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, kao članovi ove akademske zajednice, zahtevaju razumevanje od strane Uprave Filozofskog fakulteta i smanjenje cene jednog ESPB boda na 1500 RSD, s obzirom da po Zakonu o visokom obrazovanju visinu školarine utvrđuje visokoobrazovna ustanova.
3. U članu 35. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju usvojenog 10. septembra 2014. godine od strane Narodne skupštine Republike Srbije stoji da izuzetno od člana 88. Zakona o visokom obrazovanju studenti/kinje mogu steći budžetski status ako ostvare 48 ESPB bodova.
(Ova odredba važi za školsku 2014/2015. i 2015/2016. godinu.)

S obzirom da fakultet donosi odluku o broju bodova koje je nužno ostvariti da bi se stekao status budžetskog studenta, zahtevamo da se statut fakulteta uskladi sa ovom zakonskom odredbom i studentima/kinjama omogućiti da steknu budžetski status sa ostvarenih 48 ESPB bodova.

4. Zahtevamo da se u skladu sa predlogom akta koje je pripremio Ministarstvo prosvete omogućiti finansiranje iz budžeta produžene godine za studente koji su prvu godinu osnovnih studija upisali 2010/2011. i 2011/2012. godine, a u školskoj 2013/2014. godini imali status studenta finansiranog iz budžeta. Zahtevamo da Uprava fakulteta uputi Ministarstvu prosvete dopis u kome će se zahtevati dopuna i izmena Zakona o visokom obrazovanju a u kojoj bi i generacijama upisanim nakon školske 2011/2012. godine, ukoliko u četvrtoj godini studija imaju status budžetskog studenta (tj. ako su u trećoj godini studija ostvarili 48 ESPB bodova) i u petoj godini imali status budžetskog studenta.

Osim toga, zahtevamo da Uprava Filozofskog fakulteta izađe u susret svojim studentima upisanim nakon 2011/2012. školske godine i omogućiti im da, ukoliko su u četvrtoj godini bili finansirani iz budžeta, budu oslobođeni plaćanja školarine u petoj godini studija.

5. Zahtevamo da se ispoštuje i na fakultetu doslovno primeni preporuka Ministarstva prosvete da se na molbu studenata produži rok za završetak studija onima koji su prvu godinu studija upisali 2006/2007. školske godine.
6. Na osnovu člana 61. Zakona o visokom obrazovanju (stavovi 5. i 6.) i pravnog tumačenja Ministarstva prosvete i nauke¹ zahtevamo da se pravno tumačenje Ministarstva prosvete prihvati i da se zakon doslovno primenjuje na fakultetu. Dakle, zahtevamo da se ne vrši dodatna naplata troškova ni budžetskim ni samofinansirajućim studentima za redovne usluge studiranja. Podsećamo da Zakon o visokom obrazovanju u članu 107. predviđa kaznu od 100.000 do 2.000.000 RSD za naplaćivanje usluga studentima koje su obuhvaćene školarinom.

Kao što se iz prethodnog vidi, Vi kao Uprava fakulteta jeste u mogućnosti da ispunite ove zahteve i kako se nalazite na čelu javne ustanove finansirane od strane poreskih obveznika i studenata kao korisnika usluge studiranja, a ne privatne firme u vašem vlasništvu, smatramo da ne postoji ni jedan opravdan razlog da se ovi zahtevi ne ispune. Kao korisnici usluge studiranja mi imamo pravo da učestvujemo u odlučivanju o tome na koji način će se locirati sredstva data za obezbeđivanje te usluge. U slučaju da se ponovo oglušite na gore navedene zahteve, Samoorganizovani studentski pokret će nastaviti sa radikalizacijom borbe za prava studenata Filozofskog Fakulteta Univerziteta u Beogradu.

Samoorganizovani studentski pokret 2014.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
СИ/СС 05/2-7 бр. 1562/7
29.10.2014. године

На основу члана 215. Статута Филозофског факултета у Београду,
доносим следећу

ОДЛУКУ

Студенти основних академских студија који су уписали прву годину школске 2010/2011, а који су били у статусу буџетског студента уписаног у четврту годину студирања школске 2013/2014. године, имају право да се упишу у пету годину студирања школске 2014/2015. годину као студенти који се финансирају из буџета.

Доставити:

- Студентској служби
- Служби рачуноводства
- Архиви

ДЕКАН
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА

Milosh Arsenijevic
Проф. др Милош Арсенијевић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
Чика Лубина 18-20, 11000 Београд

30. 10. 2014.
1570/1

-ОДСЕК ЗА ТЕХНИЧКЕ ПОСЛОВЕ-

СЛУЖБЕНА БЕЛЕШКА О ШТЕТИ НАСТАЛОЈ ТОКОМ БЛОКАДЕ РАДА
ФАКУЛТЕТА ПОЧИЊЕНОЈ ОД СТРАНЕ Н.Н ЛИЦА

Комплетан инвентар (столице и клупе) са холова и из учионица је испремештан по згради, насумично се примећују ломови дела поменутог инвентара, у амфитеатру „ГЕОРГИЈЕ ОСТРОГОРСКИ“ поломљене две клупе, поломљено стакло на студентском улазу, поломљено стакло на две инфо табле у приземном холу код студентске службе, уништене бранице за затварање прозора у холу на четвртом спрату, поломљено стакло на излогу платоа, дошло је до неовлашћеног уласка, обијена и оштећена разводна електро-табла са осигурачима у амфитеатру „ГЕОРГИЈЕ ОСТРОГОРСКИ“ , оштећен струјни вод између табле са осигурачима и портирнице, што за последицу има немогућност праћења монитора видео надзора (лично сумњам да је у питању намерна саботажа).

Нестручном блокадом два лифта у студентском делу, тако што су врата блокирана столицама, нисмо сигурни у даљу исправност аутоматске контроле механизма за отварање и затварање врата, и из разлога безбедности наложио сам њихово искључивање, до налаза стручњака и потврде да су лифтови безбедни за употребу.

Главни степениште, које је уједно и евакуациони пожарни пут са највећим капацитетом особа које би га користиле блокирано је од стране Н.Н. лица, и немогуће је без репресивних мера, за које нисмо овлашћени, да обезбедимо проходност истог.

Тренутно се у згради дешава више прекршаја **изазивања опште опасности**, и на основу свега наведеног **није безбедна за рад и боравак људи**, а повећањем пожарног ризика, тиме што нама непозната лица, неовлашћено врше интервенције на електричним инсталацијама, поред људи који борава у згради, угрожена је и имовина.

Накнадном контролом, по завршетку блокаде, пописаће се и прецизно утврдити сва оштећења, евентуална отуђења имовине, као и процена материјалне штете изазване овом блокадом.

У Београду 30.10.2014.

ШЕФ ОДСЕКА

Владимир Кишевић дипл.инг

ДОСТАВИТИ:

- ДЕКАНУ
- ПРОВЕКАНИМА
- СЕКРЕТАРУ

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
Чика Љубина 18-20, 11000 Београд

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ		
ПР. ШЛ. Б. Б. П. О.	20 10 2014	
О. ч. б. б.	С. б. б.	Б. б. б.
	1565/1	—

-ОДСЕК ЗА ТЕХНИЧКЕ ПОСЛОВЕ-

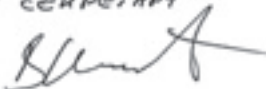
СЛУЖБЕНА БЕЛЕШКА

Дана 29. 10. 2014. Год. У 11:10 часова, редовним обиласком приметно сам да је разводна табла са осигурачима у амфитеатру обијена и том приликом је оштећена брава на истој. Обавестио сам шефа техничке службе о насталој штети и он је том приликом издао налог да се брава промени, што је и учињено неколико минута касније. Одмах по завршетку тих радова, обавештен сам од страње портира да је нестала струја у портираници и том приликом су монитори за видео надзор остали без напајања. Детаљним прегледом инсталације у „Платоу“ (а како инсталација иде из истог), утврдио сам да је поломљено стакло излога „Плато“, гомилу уредно сложених каблова и других ствари које су по мојој претпоставци спремане за ношење, као и неколико новосечених каблова који су висили са плафона. По мојој претпоставци, са којом се сложио шеф техничке службе Владимир Кнежевић, ради се о саботажи и намерном уништавању имовине зарад сопствене користи.

У Београду 30.10.2014.

ДОСТАВИТИ :

- ДЕКАНУ
- ПРОВЕНАНЦИЈА
- СЕКРЕТАРИ

ЕЛЕКТРИЧАР

Иван Обрадовић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
05/2-7 бр. 1660/1
12 М, 2014. год.

МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
Дирекцији полиције
Полицијској управи за град Београд
Управи криминалистичке полиције
Одељењу за сузбијање привредног криминалитета

БЕОГРАД
Булевар деспота Стефана број 107

Предмет: Допуна документације достављене уз одговор на допис број 03/31/2/1-6188/14, од 20.10.2014. године

Поштовани,

Достављамо вам допуну материјала који сте затражили дописом број 03/31/2/1-6188/14, од 20.10.2014. године:

1. Извод из Статута Универзитета у Београду – Филозофског факултета (Пречишћен текст број 346, од 03.03.2010. године).
2. Фотокопију Записника са седнице Одељења за историју, одржане 09.12.2009. године.
3. Фотокопију Записника са седнице Одељења за историју, одржане 20.09.2010. године.

Обавештавамо вас да је одлука Одељења за историју да се завршени мастер радови предају секретару Одељења у оноликом броју примерака колико има чланова комисија за оцену и одбрану рада.

С поштовањем,

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА
Проф. др Милош Арсенијевић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
 05/2-7 бр. 16211
 20.11.2014. године

ОУП СТАРИ ГРАД
 Дежурна служба

Мајке Јевросиме 23
 Београд

Поштовани,

Филозофски факултет дана 21.11.2014. године организује скуп наставника и студената који су против блокаде наставе на Факултету у дворишту Капетан Мишиног здања у 12,00 часова. Имајући у виду досадашње понашање лица која блокирају Факултет очекујемо да ће они покушати да ометају наведено окупљање и изазову инцидент у коме би себе приказали као жртве. Очекујемо да ће овај скуп трајати најдуже један сат.

Молимо вас да извршите процену ризика који би овакав скуп изазвао и да у складу са том проценом предузмете одговарајуће мере. Напомињемо да је у свим претходним случајевима присуство униформисаних службеника Министарства унутрашњих послова спречавало инциденте.

С поштовањем,

ДЕКАН
 ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА

Проф. др Милош Арсенијевић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
СИ/СС 05/2-7 бр. 1683/9
21.11.2014. године

На основу члана 215. Статута Филозофског факултета у Београду, доносим следећу

ОДЛУКУ

У циљу нормализације наставе на Филозофском факултету служба обезбеђења и запослени дужни су да спроведу следеће мере:

1. у петак, 21.11.2014. године у 12,00 часова зграда Факултета ће се затворити. Након тога, студентима, запосленима и другим лицима неће бити омогућен улазак у зграду;

2. до понедељка 24.11.2014. године служба обезбеђења и за то одређени запослени склониће из зграде Факултета све препреке које отежавају кретање кроз зграду и улазак у просторије у којима се одржава настава;

3. ради техничке контроле инсталација у згради привремено ће се искључити електрична енергија и грејање. Искључење ће трајати онолико времена колико је неопходно да се изврши техничка контрола инсталација;

4. улазак у зграду студентима и запосленима ће се по плану омогућити у понедељак 24.11.2014. године у 12,00. У зграду ће моћи да уђу искључиво студенти Филозофског факултета уз показивање индекса служби обезбеђења при уласку у зграду.

Доставити:
- Одељењима
- Шефовима служби
- Архиви

ДЕКАН
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА

Проф. др Милош Арсенијевић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
 СИ/СС 05/2-7 бр. 16974
 26.11.2014. године

МУП СРБИЈЕ
 ПУ ГРАД БЕОГРАД

Начелнику Управе
 Г-дин Веселин Милић

Булевар деспота Стефана 107
 Београд

Поштовани,

Филозофски факултет је од 10.10.2014. године блокиран боравком у згради и активностима групе од 50-так Н.Н. лица од којих су део студенти Филозофског факултета. Блокада рада Факултета се манифестовала постављањем препрека на степеништу Факултета, размештањем инвентара, а пре свега насилним ометањем и прекидањем наставе. Понашање лица која се налазе у згради је постало до те мере насилно да управа Факултета не може да гарантује безбедност студентима, наставницима, другим запосленим и лицима која се налазе у згради. Имовина Факултета је такође угрожена понашањем ових лица.

Молимо Вас да организујете састанак на коме ћемо заједнички размотрити постојеће ризике и начин да се рад и боравак на Факултету врати у нормално и безбедно стање.

С поштовањем,

ДЕКАН
 ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА

Milose Arsenijević
 Проф. др Милош Арсенијевић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
СИ/СС 05/2-7 бр. 1702/1
27.11.2014. године

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ
И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ

Г-ђи Наташи Јовановић
Г-ђи Снежани Цакић
Г-ђи Катарини Жугић Јовановић

Поштоване,

У складу са решењем број 614-02-1666/2014-12 од 19.11.2014. године и разговором који смо обавили 26.11.2014. године достављам вам допуну документације из које се може видети на који начин и у којим роковима је Филозофски факултет разматрао захтеве студената и студенткиња и одлуке које је у вези са тим захтевима донео.

Студенти и студенткиње Филозофског факултета су 01.10.2014. године упутили четири захтева:

1. Први захтев се односио на то да се буџетским студентима пријављивање преко 60 бодова не наплаћује, као и да се омогући пријављивање преко 70 ЕСПБ бодова.

Овај захтев је Факултет делимично усвојио и донео одлуку бр. 1504/1 од 21.10.2014. године којом је омогућено студентима који су у претходној школској години остварили најмање 60 ЕСПБ бодова да могу у школској 2014/2015. години да пријаве до 70 ЕСПБ бодова без плаћања накнаде. Такође, студенти могу да пријаве максимално 75 ЕСПБ бодова ако им је до краја студија толико бодова преостало. Студентима који су остварили мање од 60 ЕСПБ бодова омогућено је пријављивање преко 60 ЕСПБ бодова, односно до 70 ЕСПБ бодова уз плаћање накнаде (прилог: Одлука бр. 1504/1 од 21.10.2014. године)

2. Други захтев се односио на враћање буџетски финансиране пете године студирања за све студенте који су у четвртој години студирања били на буџету.

Овај захтев у потпуности је остварен на предлог Министарства и одговарајућом одлуком Владе Републике Србије што је Филозофски факултет у целини применити одмах по доношењу одлуке од стране надлежних органа (прилог: Одлука бр. 1562/1 од 29.10.2014. године)

3. Трећи захтев се односно на то да прва испитна пријава буде бесплатна, а да се друга и свака наредна испитна пријава плаћа 100 динара.

Овај захтев је у првом делу беспредметан јер се прва пријава испита ни до сада није наплаћивала, а наплаћивање наредних пријава испита извршено је у складу са Одлуком Савета Универзитета у Београду која регулише питање шта улази у редовне услуге које обухвата школарина и које услуге се могу наплаћивати. Филозофски факултет је у складу са горе наведеном одлуком БУ у новембарском апсолвентском испитном року навео да се прво и друго пријављивање испита на плаћа, а да се треће и свако наредно пријављивање испита плаћа 460 динара у складу са Одлуком Савета Факултета о висини школарине и других накнада које се наплаћују на Филозофском факултету (прилог: Одлуке Факултета о организацији септембарског и новембарског апсолвентског рока).

4. Четврти захтев се односно на то да студенти који су уписали Факултет 2006. године могу да наставе да студирају по Статуту из 2006. године.

Овај захтев је Факултет у потпуности испунио имајући у виду да је ово питање нормирано чланом 89б. измена и допуна Статута Универзитета у Београду и Статута Филозофског факултета, којима је дефинисано да:

а) студентима којима је до краја студија остало мање од 30 ЕСПБ бодова могу да упишу девету годину основних студија, трећу годину мастер студија или седму годину докторских студија на лични захтев, на основу решења декана;

б) студентима којима је до краја студија остало више од 30 ЕСПБ бодова могу поново да упишу исти или сличан студијски програм под условима утврђеним Статутом БУ и одлукама Филозофског факултета.

(Прилог: Одлуке о упису студената основних академских студија, мастер академских студија и докторских академских студија од 26.09.2014. године, Одлука бр. 1368/1 од 01.10.2014. године и Одлуке број 1434/1 од 10.10.2014. године).

С поштовањем,

Прилог: 10

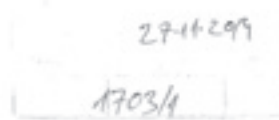

ДЕКАН
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА

Проф. др Милош Арсенијевић

Управи Филозофског факултета,
декану, проф. Милошу Арсенијевићу

Београд, 27. новембар 2014.

Поштовани господине професоре,

Када сам јуче отишао да одржим свој час из Римске историје у учioniци Семинара за историју Старог века, међу студентима су се нашла три мени непозната млада човека. Од њих сам чуо да „немам право да држим час“, да је „мој час блокиран“, да „часа неће бити“, да ја „не могу да говорим“. Све је то било речено на један провокативан начин, у уличном тону, на агресиван и протачки начин. Ја сам, поштовани господине декане, осетио да ћу бити физички спречен или малтретиран ако покушам да одржим свој час. Схватио те речи као озбиљну претњу за своју сигурност, сигурност млађе сараднице, као и за безбедност својих студената. Стога сам напустио учioniцу, заказао студентима час у другом термину и обавестио полицију о претњама којима сам био изложен на свом радном месту.

С уважавањем,

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Žarko Petković".

Жарко Петковић,
визр. професор

28.11.14.
1204/2 —

Београд, 28. новембар 2014. г.

Декану Филозофског факултета,
професору Милошу Арсенијевићу

Поштовани господине професоре,

Желим да Вас и управу Факултета обавести о разлозима због којих нисам јуче одржао час из предмета који предајем, као и о непосредним последицама.

Када сам ушао у учионицу (часу је присуствовало четрдесетак студената историје, као и прејуче), видео сам мени непозната лица, која нису седела као што у клупама седе наши студенти, већ су стајала у близини катедре. Прекопута у клупи, седела је особа која је прекинула мој час прејуче, на начин који ме је узнемирило и доста уплашило – тај млади човек ми је добицао да се „историја понавља као трагедија“. Ту рђаво цитирану реченицу Карла Маркса схватио сам као недвосмислену и реалну претњу. Мислим да нисам стигао ни једну реченицу да изговорим, у општој грађи коју су стварали непознати људи, приметио сам брзе покрете са моје леве стране – неколицина непознатих људи ми је брзо прилазила и узвикивала да не могу да држим час, да час мора бити сместа прекинут.

Ја сам се тада веома уплашио. Био сам свестан да седећи у катедри не могу да се брзо измакнем и избегнем физички контакт, тј. напад, за који сам био уверен да се одвија. Колико се сећам, рекао сам кратко да не могу да држим час и брзо сам побегао из учионице да избегнем напад.

Неколико минута после тог догађаја, почео сам да осећам физичку слабост. Поред других нелагодности, болова и симптома рђавог општег стања, осетио сам оштар бол у средини груди. Ви се сигурно сећате, поштовани господине професоре, да сам Вас тада позвао и да сам, на Ваше инсистирање, дошао у деканат.

Ви сте одмах позвали хитну помоћ. Лекарка ме је прегледала, установила моје стање, дала ми йитроглицерин и друге лекове, и био сам превезен у Ургентни центар колима хитне помоћи. Тамо сам одмах био детаљно прегледан, задржан на опсервацији, поново прегледан, опет добио лекове. Извештај лекара специјалисте уз дијагнозу прилажем уз овај допис.

Уверavam Вас, господине професоре, да субјективно и објективно погоршање мог здравственог стања (установљена ми је *hypertensio arterialis essentialis primaria*) представља последицу стреса и великог страха којима сам био изложен на свом радном месту.

Жарко Петковић,
ванр. професор

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Савету Филозофског факултета

Допис

Поштовани чланови Савета факултета,

На трећој ванредној седници Студентског парламента, за преговоре са радном групом изабраном од стране Савета факултета, изабрани су следећи делегати: Раде Кончар, Дубравка Кахримановић, Александар Стојановић, Исидора Аћимов, Вукашин Максић, Бојан Тајхмајстер. Преговорима ће присуствовати и студент продекан, Милица Милашиновић.

Делегати ће се мењати. Увек ће бити изабрани од стране Студентског парламента, а Савет факултета ће о томе бити благовремено обавештен.

05.12.2014.

7671 —

Студент продекан
Милица Милашиновић
Председник студентског парламента
М. Милашиновић
Филозофски факултет
Студентски парламент
Београд

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
СИ/СС 05/2-7 бр. 4774
08.12.2014. године

На основу члана 215. Статута Филозофског факултета у Београду,
доносим следећу

ОДЛУКУ

Радно време Филозофског факултета је радним даном (понедељак –
субота) од 8⁰⁰ до 22⁰⁰ часа.

Запослени и студенти могу боравити у згради ван радног времена
искључиво по одобрењу декана Факултета.

Служби обезбеђења Факултета налаже се да ван радног времена држи
зграду Факултета закључану.

Доставити:
- Оддељенима
- Служби обезбеђења
- Архиви

ДЕКАН
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА

Проф. др Милош Арсенијевић

11.11.2014.

1799/1 ✓

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

СТУДЕНТСКИ ПАРЛАМЕНТ

Поштована,

С обзиром на то да другог јануарског рока неће бити због надокнађивања наставе која је изгубљена, молимо Вас да размотрите предлог о увођењу додатног рока у марту, који ће важити за све студенте.

доставити:
Продекану за наставу
Архиву

Студент продекан
Милица Милашиновић
председник Студентског парламента
Марко Бановић

12. 12. 2014
18/13/1

Дана 12. децембра 2014. веће Одељења за класичне науке Филозофског факултета у Београду усвојило је следеће

САОПШТЕЊЕ

Одељење за класичне науке изражава понос и захвалност својим студентима што су током кризе која је јесенас потресла Филозофски факултет часно заступали права и интересе свих чланова академске заједнице, бранећи тиме углед нашег одељења на Факултету и у јавности.

У овом тренутку Одељење ће подржати сваку иницијативу да се на Филозофском факултету поведе реч о квалитету студија и условима студирања. С тим у вези, наша је оцена да, иако је Факултет као целина солидарно примио и поднео недавну кризу, стварни проблеми и узроци незадовољства на различитим нивоима студија при различитим јединицама Факултета нису исти ни по интензитету ни по квалитету.

Зато ће Одељење за класичне науке у наредном периоду инсистирати на томе да се сходно нормативним актима Филозофског факултета поведу разговори са различитим удружењима и групама студената. По нашем мишљењу, било би неприхватљиво и у крајњој линији контрапродуктивно ако би се мањини која је донедавно држала Филозофски факултет у блокади сад приписала улога главних заступника студентских интереса.

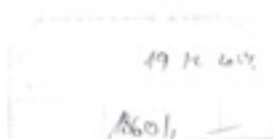
У име Одељења за класичне науке

 ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
Одељење за класичне науке
проф. др Александар Поповић, управник

Примерци овог саопштења биће формалним путем достављени

- Декану Филозофског факултета;
- Председнику Савета Филозофског факултета.

Савету Филозофског факултета

Поштовани,

на четвртој ванредној седници Студентског парламента, за преговоре са радном групом изабраном од стране Савета факултета, изабрани су следећи делегати: Раде Кончар, Дубравка Кахримановић, Никола Марић, Александар Ристић, Урош Кириљук, Бојан Тајхмајстер и Милица Милашиновић.

Очекујемо Ваш одговор у што краћем року.

С поштом
Студентски парламент
40010202

Dopis studentu prodekanu i Savetu Filozofskog fakulteta

Studenti Odeljenja za klasične nauke predlažu za svoje predstavnike na pregovorima studenata i Saveta Isidoru Tolić i Nikolu Golubović. Budući da su naredni pregovori zakazani za ponedeljak (22. 12. 2014), a sednica Parlamenta za utorak (23. 12. 2014) predstavnici ne mogu biti izabrani na vreme. Iz tog razloga studenti Odeljenja traže podršku studenta prodekana i Saveta da bi im se omogućio neometan ulazak na pregovore.

19. 12. 2014.
18101 ✓

Isidora Tolić
Isidora Tolić

Nikola Golubović
Nikola Golubović

1868/4
У Београду, 22.12.2014. године

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА

Влада Републике Србије

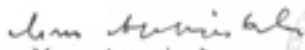
др Срђану Вербићу, Министру

Уважени господине Министре,

У прилогу овог писма налази се ултиматум који је Самоорганизовани студентски покрет 2014 са самозваног Збора упутио Управи, Управницима Одељења и Савету Филозофског факултета електронском поштом 21. децембра 2014. године.

Мислимо да би поводом оваквог развоја догађаја било добро да се састанемо и размотримо начине реаговања на овако упућене и срочне претње и ултиматуме.

С поштовањем,

др Милош Арсенијевић
Декан Филозофског факултета

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
СИ/СС 05/2-7 бр. 1861/1
23.12.2014. године

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ
И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА

ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ

Г-ђи Наташи Јовановић
Г-ђи Снежани Цакић
Г-ђи Катарини Жугић Јовановић

Поштоване,

У складу са решењем број 614-02-1666/2014-12 од 19.11.2014. године и мерама изреченим у Извештају о извршеном управном надзору над радом Филозофског факултета Универзитета у Београду из новембра 2014. године, обавештавам вас да је Факултет у потпуности извршио наложене мере и то:

- Извештај о извршеном управном надзором над радом Филозофског факултета јавно је истакнут на Огласној табли Факултета и оглашен је на интернет страници Факултета 04.12.2014. године у 13,00 часова;

- Наставно-научно веће Филозофског факултета упознато је са Извештајем о управном надзору на својој II ванредној седници одржаној 05.12.2014. године;

- Савет Филозофског факултета упознат је са Извештајем о управном надзору на својој XIII седници одржаној 15.12.2014. године;

- Савет Филозофског факултета је у складу са Извештајем о управном надзору на својој XIII седници одржаној 15.12.2014. године донео Одлуку о осталим трошковима студија којом је усагласио ову одлуку са Одлуком Савета Универзитета у Београду од 29.10.2014. године. Овом одлуком Савет Факултета је утврдио да се прве две пријаве испита неће наплаћивати имајући у виду да улазе у редовне трошкове студија обухваћене школарином и да ће се ова одлука примењивати од новембарског испитног рока школске 2014/2015. године.

С поштовањем,

Прилог: 3

ДЕКАН
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА

Проф. др Милош Арсенијевић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
СИ/СС 05/2-7 бр. 1906/1
26.12.2014. године

МУП СРБИЈЕ
ПУ ГРАД БЕОГРАД

Управа кривичне полиције

Булевар деспота Стефана 107
Београд

Поштовани,

Филозофски факултет је од 10.10. до 02.12.2014. године био блокиран боравком у згради и активностима групе од 50-так Н.Н. лица од којих су део студенти Филозофског факултета, а део припадници екстремних политичких организација. Понашање лица која су се налазила у згради било је до те мере насилно да управа Факултета није могла да гарантује безбедност студентима, наставницима, другим запосленим и лицима која се налазе у згради. Имовина Факултета је такође била угрожена и оштећена поступањем ових лица.

Група студената и других лица организованих у tzv. Збор најавила је да ће реактивирати блокаду 26.12.2014. године у 14,00 часова. Имајући све околности у виду даље ометање нормалног рада и наставе на Факултету могло би да има кобне последице за генерацију студената уписаних у ову школску годину као и укупан рад Факултета. Посебно наглашавамо да је студентски парламент Филозофског факултета донео одлуку да се противи блокади наставе и позвао студенте да редовно долазе на предавања. Ова околност може да доведе до физичког обрачуна између самих студената што је околност која посебно забрињава.

Молимо Вас да организујете састанак на коме ћемо заједнички размотрити постојеће ризике и начин да се најављена опасност предупреди како би се рад и боравак на Факултету вратио у нормално и безбедно стање.

С поштовањем,

ДЕКАН
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА

Проф. др Милош Арсенијевић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
05/2-7 бр. 1928/1
30.12.2014. године

ОУП СТАРИ ГРАД

Мајке Јевросиме 23
Београд

Поштовани,

Дана 31. децембра 2014. године град Београд ће организовати дочек Нове године и поставити једну од бина на платоу испред главног улаза у зграду Филозофског факултета. Имајући у виду чињеницу да група студената и непознатих лица држе запоседнуту зграду Факултета од 25.12.2014. године и да контролишу улаз у зграду ланцем и катанцем који сами постављају и скидају, постоји реална опасност да грађани који присуствују дочеку Нове године без икакве контроле уђу у просторије Факултета. Факултет нема могућности да организује физичко-техничко обезбеђење које би спречило масовни улазак непознатих лица у зграду и самим тим не може да обезбеди сигурност целокупне факултетске имовине и лица која се налазе у згради.

Молимо вас да хитно предузмете неопходне мере како би се спречило неовлашћени улазак лица у зграду Факултета.

С поштовањем,

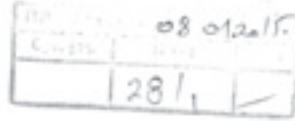
ДЕКАН
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА

Проф. др Милош Арсенијевић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

СТУДЕНТСКИ ПАРЛАМЕНТ

Позивамо студенте у блокади, с обзиром да су угрожени испитни рокови као и квалитет наставе у текућој академској години, да престану са опструсањем наставе и омогуће почетак исте почев од петка 09.01. 2014. Такође, апелујемо на све студенте Филозофског факултета да не улазе у међусобне конфликте и да конструктивним акцијама допринесу решењу проблема и смиривању страсти.

Студент продекан

Милица Милашиновић

Председник Студентског парламента

Марија Баловић

09.01.2015.
39/1 -

Савету Филозофског факултета

Допис

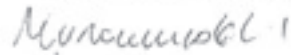
Поштовани чланови Савета,

С обзиром на околности у текућој академској години у којима је због ургентности ситуације током протеста више пута био прекршен Статут и Правилник Студентског парламента, као и Статут факултета, сматрам својом дужношћу да сходно члану 36. Правилника о раду Студентског парламента поднесем оставку на место Студента продекана.

Новог студента продекана предложиће Студентски парламента.

Студенткиња филозофије

Милица Милашиновић

У Београду, 12.01.2014.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
05/2-7 бр. 474
13.01.2015. год.

УНИВЕРЗИТЕТУ У БЕОГРАДУ
БЕОГРАД
Студентски трг број 1

- САВЕТУ УНИВЕРЗИТЕТА -

Предмет: Молба за аутентичним тумачењем члана 9. тачка 6) Правилника о дисциплинској одговорности студената (Гласник Универзитета број 133, од 19. марта 2007. године)

Поштовани,

Чланом 9. тачка 6) Правилника о дисциплинској одговорности студената (Гласник Универзитета број 133, од 19. марта 2007. године), прописано је да је тежа дисциплинска повреда "изазивање туче или учествовање у тучи у просторијама Универзитета, односно факултета, или у дворишту, као и изазивање нереда на тим местима".

Дилема је да ли изазивање нереда (вика, галама, вербални насртаји и постављање физичких препрека) може да егзистира као дисциплинска повреда, без изазивања туче или учествовања у тучи.

Друга дилема је шта све може бити "изазивање нереда". Конкретно, питање је да ли се студентима који су у време "блокаде наставе" ометали нормалан рад запослених и органа Факултета, виком, галамом, постављањем физичких препрека на улазу (ланици), у ходницима, лифтовима, испред учионица и амфитеатара,

може ставити на терет тежа дисциплинска повреда прописана чланом 9. тачка 6) Правилника о дисциплинској одговорности.

Молимо за одговор на постављена питања, како би Дисциплинска комисија Факултета могла да настави рад у поступку утврђивања одговорности студената који су изазивањем нереда (вика, галама, физичке препреке) ометали рад органа Факултета, односно у настојањима да се одреди правилна квалификација дисциплинске повреде.

2
ДЕКАН
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА
Проф. др Милош Арсенијевић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
05/2-7 бр. 88/4
Београд, 16.01.2015. год.

Управи Филозофског факултета

Предмет: извештај о попису

Решењем Декана Факултета 05/2-7 бр.1549/1 од 28.10.2014. године, комисија у саставу

1. Башић Анкица, председник
2. Драгица Трифуновић, члан
3. Гордана Толић, члан
4. Војко Адамовић, члан

именована је за редован попис имовине и обавеза Филозофског факултета са стањем на дан 31.12.2014. године.

Комисија је у складу са планом рада почела попис 10.11.2014. године а завршила физички попис опреме до 15.12.2014. године. Попис је спроведен у две зграде факултета на 246 локација и том приликом је пописано 8796 средстава. Посао је олакшавала чињеница да је пописна комисија имала искуства у попису ранијих година (сви чланови су учествовали ранијих година у означавању свих основних средстава новим бар код налепницама) као и коришћење бежичног бар код читача.

Приликом пописа комисија за попис је установила следеће:

- Физички попис на локацијама био је отежан а већи део новембра и децембра скоро потпуно онемогућен блокадом студената, па је комисија за време блокаде пописивала кабинете док су учioniце пописане на крају.
- За време блокаде студенти су сваког дана премештали велики део инвентара по учioniцама и читаоницама што је онемогућавало попис.
- У великом броју учioniца су одлепљиване баркод налепнице те је комисија поред напора да таква средства идентификује морала и уз помоћ рачуноводства да их поново означи налепницама.
- У току године дошло је до премештања намештаја и опреме како у учioniцама (велики број столица студенти су измешали по локацијама) тако и кабинетима без писаног трага о промени локације.

- Попис опреме која се налази ван факултета (рачунари, штампачи, фотоапарати и сл.) комисија је пописала на основу потписаних реверса за 2014. годину.
- У току 2012., 2013. и 2014. године факултет је од Министарства науке добио донацију тј. велики број лап-топ рачунара, деск-топ рачунара, штампача, пројектора и др. Подела опреме вршена је преко РДЦ-а тако што су за опрему задужени само руководиоци пројекта а не и стварни корисници. Руководиоци пројекта су опрему поделили сарадницима без обавештења рачуноводства о локацији и лицу које опрему стварно користи. Додатни проблем је створила и чињеница да се већина те опреме налази на коришћењу ван Факултета. Комисија је такву опрему пописала на основу потписаних реверса тј. задужења за 2014. годину само од стране руководиоца пројекта а не и стварних корисника. Мишљења смо да праксу задуживања опреме потписивањем реверса треба наставити и у будуће приликом сваке набавке основних средстава, али при набавци или подели опреме треба евидентирати сваког директног корисника опреме.
- Неисправна рачунарска опреме је у току године пребацивана у РДЦ на поправку и уколико није могла бити поправљена остала је у РДЦ-у који је на крају године дао предлог за њен расход.
- Намештај и телефони који су у току године поломљени односно покварени замењивани су новим без пратеће документације тј. предлога за расход. Замењена средства су одмах уклањана са Факултета (нису физички била на попису) па је комисија веома тешко идентификовала таква основна средства. Уколико се основно средство уклони са Факултета без предлога за расход пописна комисија не може да зна да ли се ради о мањку или расходу.
- Опрема која је ранијих година расходована није уклоњена са факултета па је у току године било корисника који су ту опрему вратили у кабинете и иста је пописана као вишак 2014. године. Комисија предлаже да се таква опрема која још може да служи активира у пословним књигама а да се у 2015. години обезбеди простор (на пример склониште или простор код физкултурне сале) где ће таква опрема да се одлаже уколико може да се искористи а само она опрема која је без употребне вредности да се расходује.
- Приликом пописа комисија је установила да у просторијама Факултета има уметничких предмета – слике, бисте, фреске које нису евидентирани у пословним књигама. Како за поменуте предмете не постоји пратећа документација о набавци, комисија предлаже да се у току 2015. године оформи посебна стручна комисија која ће моћи да процени таква средства и на основу те процене да се она евидентирају у пословним књигама.

На основу свега изнетог комисија за попис сматра да на Факултету треба боље организовати руковање основним средствима тј:

- пријем и задуживање корисника основних средстава,
- промена локације опреме у току године у оквиру и ван Факултета,
- уклањање расходованих средстава ван зграде Факултета.

Попис финансијске имовине Факултета, обавеза и потраживања обављен је уз помоћ рачуноводства а према стању у пословним књигама. Непосредним увидом у финансијску документацију утврђено је да је стање у књиговодственој евиденцији у складу са стањем по финансијској документацији.

На основу обављеног пописа а у складу са Упутством за попис као и планом рада Комисија је сачинила Извештај о попису имовине и обавеза Филозофског факултета који вам достављамо у прилогу дописа.

Пописна комисија

1. Базић Анкица, председник
Bazic Anica
2. Драгица Трифуновић, члан
Dragica Trifunovic
3. Гордана Толић, члан
Gordana Tolich
4. Војко Адамовић, члан
Bojko Adamovic

**PRIOLOG BR. 14:
KRIVIČNE PRIJAVE**

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
05/2-7 бр. 1109/4
02 10 2017. године

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ
ПОСЛОВА
ОПШТИНСКО ОДЕЉЕЊЕ СТАРИ ГРАД

БЕОГРАД
Мајке Јевросиме 33

На основу члана 5. Законика о кривичном поступку Републике Србије ("Сл. гласник РС", број 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14), подноси се

КРИВИЧНА ПРИЈАВА

против непознатог лица (подаци о идентитету непознати су подносиоцу пријаве) због тога што је

дана 29. септембра 2014. године (понедељак), око 12,00 часова, учествујући у протестима групе студената, одржаним у пословним просторијама Филозофског факултета у Београду, Чика Љубина 18-20, изазивао неред, физички насрнуо на шефа Одсека за техничке послове, Владимира Кнежевнића. Својим дрским и безобзирним понашањем именовани је ометао рад високошколске установе у обезбеђивању нормалних услова за рад и остваривању права запослених и студената,

- чиме је извршио кривично дело насилничког понашања из члана 344. Кривичног законика Републике Србије.

Као доказ да су предњи наводи тачни треба извршити саслушање Владимира Кнежевнића, из Београда, [REDACTED] (шеф Одсека за техничке послове) и по потреби саслушање следећих сведока догађаја: Василија Гвозденовића, из Београда, [REDACTED] (продекан за финансије), Владимира Белића, из Београда, улица [REDACTED] (радник на обезбеђењу).

Молим Одељење унутрашњих послова да у најкраћем року покрене поступак против пријављеног.

ПОДНОСИЛАЦ ПРИЈАВЕ

Проф. др Милош Арсенијевић,
декан Филозофског факултета

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
 ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
 05/2-7 бр. 1309/1
02.10.2014. године

ПРВО ОСНОВНО ЈАВНО
 ТУЖИЛАШТВО У БЕОГРАДУ

БЕОГРАД
 Савска 17а

На основу члана 5. Законика о кривичном поступку Републике Србије
 ("Сл. гласник РС", број 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14), подноси се

КРИВИЧНА ПРИЈАВА

против непознатог лица (подаци о идентитету непознати су подносиоцу
 пријаве) због тога што је

дана 29. септембра 2014. године (понедељак), око 12,00 часова,
 учествујући у протестима групе студената, одржаним у пословним просторијама
 Филозофског факултета у Београду, Чика Љубина 18-20, изазивао неред,
 физички насрнуо на шефа Одсека за техничке послове, Владимира Кнежевића.
 Својим дрским и безобзирним понашањем именовани је ометао рад
 високошколске установе у обезбеђивању нормалних услова за рад и остваривању
 права запослених и студената,

- чиме је извршио кривично дело насилничког понашања из члана 344.
 Кривичног законика Републике Србије.

Као доказ да су предњи наводи тачни треба извршити саслушање
 Владимира Кнежевића, из Београда, [REDACTED], (шеф
 Одсека за техничке послове) и по потреби саслушање следећих сведока догађаја:
 Василија Гвозденовића, [REDACTED] (продекан за финансије),
 Владимира Белића, из Београда, улица [REDACTED] (радник на
 обезбеђењу).

Молим Тужилаштво да у најкраћем року покрене поступак против
 непознатог извршиоца кривичног дела.

ПОДНОСИЛАЦ ПРИЈАВЕ

Милош Арсенијевић
 Проф. др Милош Арсенијевић,
 декан Филозофског факултета

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
05/2-7 бр. 1761,
13. 10. 2014. године

ПРВО ОСНОВНО ЈАВНО
ТУЖИЛАШТВО У БЕОГРАДУ

БЕОГРАД
Савска 17а

На основу члана 5. Законика о кривичном поступку Републике Србије
(“Сл. гласник РС”, број 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14), подноси се

КРИВИЧНА ПРИЈАВА

против четири до пет непознатих лица (подаци о идентитету непознати су
подносиоцу пријаве) због тога што су

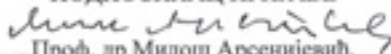
дана 12. октобра 2014. године (недеља), око 0,30 часова, са фантомкама на
глави упали у зграду Филозофског факултета у Београду, Чика Љубина 18-20,
озбиљно повредили једног учесника протеста студената и одузели му јакну и
мобилни телефон. Својим дрским и безобзирним понашањем непозната лица су

- извршила кривично дело насилничког понашања из члана 344.
Кривичног законика Републике Србије.

Као доказ да су предњи наводи тачни треба извршити увид у снимак
камере и по потреби саслушати следеће сведока догађаја: Милована Досковића,
из Београда, [REDACTED] и Владимира Белића, из
Београда, улица [REDACTED] (радник на обезбеђењу).

Молим Тужилаштво да у најкраћем року покрене поступак против
пријављених.

ПОДНОСИЛАЦ ПРИЈАВЕ

Проф. др Милош Арсенијевић,
декан Филозофског факултета

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
 ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
 05/2-7 бр. 476/11
 11. 10 2014. године

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ
 ПОСЛОВА
 ОПШТИНСКО ОДЕЉЕЊЕ СТАРИ ГРАД
 БЕОГРАД
 Мајке Јевросиме 33

На основу члана 5. Законика о кривичном поступку Републике Србије ("Сл. гласник РС", број 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14), подноси се

КРИВИЧНА ПРИЈАВА

против четири до пет непознатих лица (подаци о идентитету непознати су подносиоцу пријаве) због тога што су

дана 12. октобра 2014. године (недеља), око 0,30 часова, са фантомкама на глави упали у зграду Филозофског факултета у Београду, Чика Љубина 18-20, озбиљно повредили једног учесника протеста студената и одузели му јакну и мобилни телефон. Својим дрским и безобзирним понашањем непозната лица су

- извршила кривично дело насилничког понашања из члана 344. Кривичног законика Републике Србије.

Као доказ да су предњи наводи тачни треба извршити увид у снимак камере и по потреби саслушати следеће сведока догађаја: Милована Досковића, из Београда, [REDACTED] и Владимира Белића, из Београда, улица [REDACTED] (радник на обезбеђењу).

Молим Одељење унутрашњих послова да у најкраћем року покрене поступак против пријављених.

ПОДНОСИЛАЦ ПРИЈАВЕ

Milovan Doskovic
 Проф. др Милош Арсенијевић,
 декан Филозофског факултета

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
 ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
 05/2-7 бр. 16931
 16. 11. 2014. године

ПРВО ОСНОВНО ЈАВНО
 ТУЖИЛАШТВО У БЕОГРАДУ

БЕОГРАД
 Савска 17а

На основу члана 5. Законика о кривичном поступку Републике Србије
 ("Сл. гласник РС", број 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14), подноси се

КРИВИЧНА ПРИЈАВА

против непознатих лица (подаци о идентитету непознати су подносиоцу
 пријаве, а могу се утврдити на основу приложеног видео снимка) због тога што
 су

дана 21. новембра 2014. године (петак), око 13,00 часова, учествујући у
 протестима групе студената, и у насилничком спречавању затварања врата
 изазивали неред, вређали и физички насрнули на Мићић Зорана, запосленог на
 Факултету који је, по налогу Управе Факултета, покушавао да затвори улазна
 врата Филозофског факултета у Београду, Чика Љубина 18-20. Том приликом
 Мићић Зорану запосленом на пословима радника на одржавању инсталација,
 пригњечена је и повређена десна шака. Својим дрским и безобзирним
 понашањем лица непознатог идентитета ометала су рад високошколске установе
 и остваривање права запослених и студената који желе нормално одвијање
 наставног процеса,

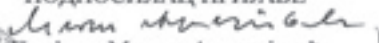
- чиме су извршили кривично дело насилничког понашања из члана 344.
 Кривичног законика Републике Србије и кривично дело напада на службено
 лица у вршењу дужности из члана 323. Кривичног законика Републике Србије.

Као доказ да су предњи наводи тачни треба извршити саслушање Мићић
 Зорана, из Београда, [REDACTED] (радник на одржавању инсталација у
 Одсеку за техничке послове), извршити увид у видео снимак догађаја и
 Извештај лекара специјалисте Клиничког центра Србије. По потреби могу се
 саслушати и радници који су тог дана обављали послове обезбеђења Факултета.

Молим Тужилаштво да у најкраћем року покрене поступак против
 пријављених.

Прилози:
 Видео снимак догађаја
 Извештај лекара специјалисте

ПОДНОСИЛАЦ ПРИЈАВЕ

 Проф. др Милош Арсенијевић
 декан Филозофског факултета

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
 ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
 05/2-7 бр. 163/213
 26. 11. 2014. године

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ
 ПОСЛОВА
 ОПШТИНСКО ОДЕЉЕЊЕ СТАРИ ГРАД

БЕОГРАД
 Мајке Јевросиме 33

На основу члана 5. Законика о кривичном поступку Републике Србије ("Сл. гласник РС", број 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14), подноси се

КРИВИЧНА ПРИЈАВА

против непознатих лица (подаци о идентитету непознати су подносиоцу пријаве, а могу се утврдити на основу приложеног видео снимка) због тога што су

дана 21. новембра 2014. године (петак), око 13,00 часова, учествујући у протестима групе студената, и у насилничком спречавању затварања врата изазивали неред, вређали и физички насрнули на Мишић Зорана, запосленог на Факултету који је, по налогу Управе Факултета, покушавао да затвори улазна врата Филозофског факултета у Београду, Чика Љубина 18-20. Том приликом Мишић Зорану запосленом на пословима радника на одржавању инсталација, пригњечена је и повређена десна шака. Својим дрским и безобзирним понашањем лица непознатог идентитета ометала су рад високошколске установе и остваривање права запослених и студената који желе нормално одвијање наставног процеса,

- чиме су извршили кривично дело насилничког понашања из члана 344. Кривичног законика Републике Србије и кривично дело напада на службено лица у вршењу дужности из члана 323. Кривичног законика Републике Србије.

Као доказ да су предњи наводи тачни треба извршити саслушање Мишић Зорана, [REDACTED] (радник на одржавању инсталација у Одсеку за техничке послове), извршити увид у видео снимак догађаја и Извештај лекара специјалисте Клиничког центра Србије. По потреби могу се саслушати и радници који су тог дана обављали послове обезбеђења Факултета.

Молим Одељење унутрашњих послова да у најкраћем року покрене поступак против пријављених.

Прилози:
 Видео снимак догађаја
 Извештај лекара специјалисте

ПОДНОСИЛАЦ ПРИЈАВЕ
 Проф. др Милош Арсенијевић
 Декан Филозофског факултета

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
 ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
 05/2-7 бр. 216/1
 21. 11. 2014. године

ПРВО ОСНОВНО ЈАВНО
 ТУЖИЛАШТВО У БЕОГРАДУ

БЕОГРАД
 Савска 17а

На основу члана 5. Законика о кривичном поступку Републике Србије ("Сл. гласник РС", број 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14), подноси се

КРИВИЧНА ПРИЈАВА

против лица непознатог идентитета (на друштвеним мрежама лице се потписује као Ретко груб играч) због тога што је

дана 27. новембра 2014. године (четвртак), око 14,50 часова, вређао др Александра Бошковића, редовног професора на Одељењу за етнологију и антропологију Филозофског факултета у Београду, који је покушавао да одржи предавање студентима, у учионици број 508. Том приликом лице које је професор Бошковић замолио да напусти учионицу, а које су његови познаници који су се касније појавили звали Алекса, унело се у лице и почело да виче и вређа професора речима: "Мајмуне" и "Ово је насиље".

Својим дрским и безобзирним понашањем лице које се на друштвеним мрежама потписује као Ретко груб играч, и кога су познаници звали "Алекса" ометао је рад високошколске установе и остваривање права запослених и студената који желе нормално одвијање наставног процеса,

- чиме је извршио кривично дело насилничког понашања из члана 344. Кривичног законика Републике Србије.

Као доказ да су предњи наводи тачни треба извршити саслушање др Александра Бошковића, редовног професора на Одељењу за етнологију и антропологију Филозофског факултета у Београду. По потреби могу се саслушати и студенти Одељења за етнологију и антропологију који су дошли ради слушања предавања професора Александра Бошковића.

Молим Тужилаштво да у најкраћем року покрене поступак против пријављеног.

ПОДНОСИЛАЦ ПРИЈАВЕ

Milosh Arsenijevic
 Проф. др Милош Арсенијевић
 декан Филозофског факултета

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
 ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
 05/2-7 бр. 7181
01. 11. 2014, године

ПРВО ОСНОВНО ЈАВНО
 ТУЖИЛАШТВО У БЕОГРАДУ

БЕОГРАД
 Савска 17а

На основу члана 5. Законика о кривичном поступку Републике Србије
 ("Сл. гласник РС", број 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14), подноси се

КРИВИЧНА ПРИЈАВА

против више лица непознатог идентитета (подаци о идентитету непознати
 су подносиоцу пријаве)

због тога што су се, у периоду блокаде рада Филозофског факултета (од
 10.10.2014. године, до дана подношења ове пријаве) насилнички понашали,
 насилно спречавали наставнике да држе предавања, вређали, претили, теже
 реметили јавни ред и мир. У последњих десетак дана, путем друштвених мрежа,
 почели су да прете смрћу, силовањем и паљењем Деканата, чиме доводе у
 опасност и угрожавају имовину и зграду Факултета, сигурност, здравље и
 животе запослених и студената.

Својим дрским и безобзирним понашањем и претњама непозната лица
 ометају рад високошколске установе и остваривање права запослених и
 студената који желе нормално одвијање наставног процеса, угрожавају
 сигурност имовине и живота и здравља запослених,

- чиме су извршили и врше кривично дело насилничког понашања из
 члана 344. Кривичног законика Републике Србије, кривично дело угрожавања
 сигурности из члана 138. Кривичног законика Републике Србије и кривично
 дело напада на службено лице у вршењу дужности из члана 323. Кривичног
 законика Републике Србије.

Као доказ да су предњи наводи тачни треба извршити увид у активности и
 комуникације остварене путем друштвених мрежа. Део тих комуникација
 доставља се у штампаној форми као прилог уз ову кривичну пријаву.

Молим Тужилаштво да у најкраћем року покрене поступак против
 пријављених.

ПОДНОСИЛАЦ ПРИЈАВЕ

 Проф. др Милош Арсенијевић
 декан Филозофског факултета

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
05/2-7 бр. 333
01. 12. 2007. године

ПРВО ОСНОВНО ЈАВНО
ТУЖИЛАШТВО У БЕОГРАДУ

БЕОГРАД
Савска 17а

На основу члана 5. Законика о кривичном поступку Републике Србије ("Сл. гласник РС", број 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14), подноси се

КРИВИЧНА ПРИЈАВА

против више лица непознатог идентитета (подаци о идентитету непознати су подносиоцу пријаве)

због тога што су дана 27. и 28. новембра, на насилан начин, спречила др Жарка Петковића, ванредног професора на Одељењу за историју, да држи наставу студентима у учионици Семинара за историју Старог века. Када је дана 28. новембра ушао у учионицу (часу је присуствовало четрдесетак студената историје, као и претходног дана) професор др Жарко Петковић приметно је непозната лица, која нису седела као што у клупама седе студенти Факултета, већ су стајала у близини катедре. Прекопута у клупи, седела је особа која је претходног дана прекинула час, на начин који је узнемирио и уплашио професора. Млади човек је добаци да се "историја понавља као трагедија". Ту рђаво цитирану реченицу Карла Маркса професор је схватио као недвосмислену и реалну претњу. У општој грађи коју су стварали непознати људи, професор је приметно покрете са леве стране-неколицина непознатих људи му је брзо прилазила и узвикивала да не може да држи час, да час мора бити сместа прекинут. Због тога догађаја професор је био уплашен и свестан да седећи у катедри не може да се брзо измакне и избегне физички напад, за који је био убеђен да се одвија. Професор је саопштио присутним студентима да не може да држи час и брзо је побегао из учионице како би избегао напад. Неколико минута после догађаја професор Петковић је осетио физичку слабост и општар бол у средини груди. Позвана је хитна помоћ. Након прегледа и добијања неопходних лекова професор је колима хитне помоћи превезен у Ургентни центар. Установљена је дијагноза *hipertensio arterialis essentialis primaria*. Погоршање здравственог стања проф. др Жарка Петковића последица је стреса и великог страха којима је био изложен на свом радном месту.

Својим дрским и безобзирним понашањем непозната лица ометала су рад високошколске установе и остваривање права запослених и студената који желе нормално одвијање наставног процеса, као и угрожавање сигурности и

изазивање узнемирености са тешким здравственим последицама професора Факултета

- чиме су извршили кривично дело насилничког понашања из члана 344. Кривичног законика Републике Србије и кривично дело угрожавање сигурности из члана 138. тачка (2) Кривичног законика Републике Србије.

Као доказ да су предњи наводи тачни треба извршити саслушање др Жарка Петковића, ванредног професора на Одељењу за историју Филозофског факултета у Београду и увид у Извештај лекара специјалисте. По потреби могу се саслушати и студенти Одељења за историју који су дошли ради слушања предавања професора Жарка Петковића.

Молим Тужилаштво да у најкраћем року покрене поступак против пријављених.

ПОДНОСИЛАЦ ПРИЈАВЕ

Milosh Arsenijevic
Проф. др Милош Арсенијевић
декан Филозофског факултета

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
05/2-7 бр. 139/13
24. 11. године

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ
ПОСЛОВА
ОПШТИНСКО ОДЕЉЕЊЕ СТАРИ ГРАД

БЕОГРАД
Мајке Јевросиме 33

На основу члана 5. Законика о кривичном поступку Републике Србије
(“Сл. гласник РС”, број 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14), подноси се

ДОПУНА КРИВИЧНЕ ПРИЈАВЕ
Број 1712/1, од 28.11.2014. године

Дана 28.11.2014. године, Филозофски факултет из Београда, Чика Љубина
18-20, поднео је кривичну пријаву, заведену под бројем 1712/1, против више
лица непознатог идентитета због тога што су, на насилан начин, спречила др
Жарка Петковића, ванредног професора на Одељењу за историју, да држи
наставу студентима у учионици Семинара за историју Старог века. Проф. др
Жарко Петковић накнадно је утврдио идентитет студената који су насилно
прекинули наставу уз провокативно и непристојно понашање током вежби из
Римске историје, дана 26. новембра у Семинару за историју старог века:
Вуксановић, Ненад, Лазар, из Београда, [REDACTED], улица [REDACTED]
[REDACTED], Милош Вукелић, из Сомбора, улица [REDACTED], Цветић,
Жељко, Синиша, из Београда, [REDACTED],

као и идентитет особа које су прекинуле час из истог предмета 27.
новембра 2014. године: Вук Симоновић из Аранђеловца, [REDACTED]
[REDACTED], Филип Отовић Вишњић и Страхинја Аћимовић за које подносилац
пријаве нема податке о месту и адреси становања јер нису студенти
Филозофског факултета.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Milosh Arsenijevic
Проф. др Милош Арсенијевић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
 ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
 05/2-7 бр. 18904
27.12.2014, године

ПРВО ОСНОВНО ЈАВНО
 ТУЖИЛАШТВО У БЕОГРАДУ

БЕОГРАД
 Савска 17а

На основу члана 5. Законика о кривичном поступку Републике Србије ("Сл. гласник РС", број 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14), подноси се

ДОПУНА КРИВИЧНЕ ПРИЈАВЕ
 Број 717/1, од 01.12.2014. године

Дана 01.12.2014. године, Филозофски факултет из Београда, Чика Љубина 18-20, поднео је кривичну пријаву, заведену под бројем 717/1, против више лица непознатог идентитета због тога што су, на насилан начин, спречила др Жарка Петковића, ванредног професора на Одељењу за историју, да држи наставу студентима у учионици Семинара за историју Старог века. Проф. др Жарко Петковић накнадно је утврдио идентитет студената који су насилно прекинули наставу уз провокативно и непристојно понашање током вежби из Римске историје, дана 26. новембра у Семинару за историју старог века: Вуксановић, Ненад, Лазар, из Београда, [REDACTED], улица [REDACTED], [REDACTED], Милош Вукелић, из Сомбора, улица [REDACTED], Цветић, Жељко, Синиша, из Београда, [REDACTED],

као и идентитет особа које су прекинули час из истог предмета 27. новембра 2014. године: Вук Симоновић из Аранђеловца, улица број [REDACTED], Филип Отовић Вишњић и Страхинја Алимовић за које подносилац пријаве нема податке о месту и адреси становања јер нису студенти Филозофског факултета.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Milosh Arsenijevic
 Проф. др Милош Арсенијевић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
05/2-7 бр. 1905/
26 де 2014. године

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ
ПОСЛОВА
ОДЕЉЕЊЕ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
СТАРИ ГРАД

БЕОГРАД
Мајке Јевросиме 33

На основу члана 5. Законика о кривичном поступку Републике Србије ("Сл. гласник РС", број 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14), подноси се

КРИВИЧНА ПРИЈАВА

против Уроша Кириљука, из Врњачке Бање, улица [REDACTED], број [REDACTED], студента Филозофског факултета у Београду, одсек филозофија, број индекса [REDACTED], Александра Ристића, из Београда, улица [REDACTED], број [REDACTED], студента Филозофског факултета у Београду, одсек филозофија, број индекса [REDACTED] и више лица непознатог идентитета (подаци о идентитету непознати су подносиоцу пријаве).

Дана 19. децембра 2014. године, у 16,45 часова, др Владимир Илић, редовни професор на Одељењу за социологију, држао је час. Професор је објаснио студентима који се нису појављивали на настави претходних месеци да нису испунили предиспитне обавезе и да зато ове године не могу да полагају испит. После часа Урош Кириљук, студент, одсек филозофија, дошао је код професора и претио да ће му блокирати сваки час и сваки испит. Када је професор неколико сати касније дошао пред слушаоницу, дочекала су га група лица, међу којима су били Урош Кириљук и Александар Ристић, која су упозорила да ће бити насиља, ако се покуша са одржавањем наставе. Проф. др Владимир Илић, иначе срчани болесник, био је принуђен да држи наставу изван пословних просторија Филозофског факултета.

Својим дрским и безобзирним понашањем Урош Кириљук и Александар Ристић и друга непозната лица ометала су рад високошколске установе, остваривање права запослених и студената који желе нормално одвијање наставног процеса, претњом да ће насилно спречити одржавање наставе угрозили су сигурност и изазвали узнемиреност професора Факултета, односно претњом да ће непосредно употребити силу спречили су проф. др Владимира Илића да обавља своје редовне радне задатке

- чиме су извршили кривично дело насилничког понашања из члана 344. Кривичног законика Републике Србије, кривично дело угрожавање сигурности из члана 138. тачка (2) Кривичног законика Републике Србије и кривично дело спречавање службеног лица у вршењу службене радње из члана 322 тачка (1) Кривичног законика Републике Србије.

Као доказ да су предњи наводи тачни треба извршити саслушање др Владимира Илића, редовног професора на Одељењу за социологију Филозофског факултета у Београду и увид у текст "Профан је прес" објављен у часопису Пешчаник, дана 20.12.2014. године. По потреби могу се саслушати и др Огњен Радоњић, редовни професор на Одељењу за социологију и др Јово Бакић, доцент и Одељењу за социологију.

Молим Министарство да у најкраћем року покрене поступак против пријављених.

Прилог: текст објављен у "Пешчанику",
дана 20.12.2014. године

ПОДНОСИЛАЦ ПРИЈАВЕ

Milosh Arsenijevic
Проф. др Милош Арсенијевић
Филозофског факултета

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
05/2-7 бр. 19014
26. 11. 2014. године

ПРВО ОСНОВНО ЈАВНО
ТУЖИЛАШТВО У БЕОГРАДУ

БЕОГРАД
Савска 17а

На основу члана 5. Законика о кривичном поступку Републике Србије ("Сл. гласник РС", број 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14), подноси се

КРИВИЧНА ПРИЈАВА

против Уроша Кириљука, из Врњачке Бање, улица [REDACTED] број [REDACTED] студента Филозофског факултета у Београду, одсек филозофија, број индекса [REDACTED], Александра Ристића, из Београда, улица [REDACTED] број [REDACTED] студента Филозофског факултета у Београду, одсек филозофија, број индекса [REDACTED] и више лица непознатог идентитета (подаци о идентитету непознати су подносиоцу пријаве).

Дана 19. децембра 2014. године, у 16,45 часова, др Владимир Илић, редовни професор на Одељењу за социологију, држао је час. Професор је објаснио студентима који се нису појављивали на настави претходних месеци да нису испунили предиспитне обавезе и да зато ове године не могу да полагају испит. После часа Урош Кириљук, студент, одсек филозофија, дошао је код професора и претио да ће му блокирати сваки час и сваки испит. Када је професор неколико сати касније дошао пред слушаоницу, дочекала су га група лица, међу којима су били Урош Кириљук и Александар Ристић, која су упозорила да ће бити насиља, ако се покуша са одржавањем наставе. Проф. др Владимир Илић, иначе срчани болесник, био је принуђен да држи наставу изван пословних просторија Филозофског факултета.

Својим дрским и безобзирним понашањем Урош Кириљук и Александар Ристић и друга непозната лица ометала су рад високошколске установе, остваривање права запослених и студената који желе нормално одвијање наставног процеса, претињом да ће насилно спречити одржавање наставе угрозили су сигурност и изазвали узнемиреност професора Факултета, односно претињом да ће непосредно употребити силу спречили су проф. др Владимира Илића да обавља своје редовне радне задатке

- чиме су извршили кривично дело насилничког понашања из члана 344. Кривичног законика Републике Србије, кривично дело угрожавање сигурности из члана 138. тачка (2) Кривичног законика Републике Србије и кривично дело

спречавање службеног лица у вршењу службене радње из члана 322 тачка (1) Кривичног законика Републике Србије.

Као доказ да су предњи наводи тачни треба извршити саслушање др Владимира Илића, редовног професора на Одељењу за социологију Филозофског факултета у Београду и увид у текст "Профан је прсо" објављен у часопису Пешчаник, дана 20.12.2014. године. По потреби могу се саслушати и др Огњен Радоњић, редовни професор на Одељењу за социологију и др Јово Бакић, доцент и Одељењу за социологију.

Молим Тужилаштво да у најкраћем року покрене поступак против пријављених.

Прилог: текст објављен у "Пешчанику",
дана 20.12.2014. године

ПОДНОСИЛАЦ ПРИЈАВЕ

Проф. др Милош Арсенијевић
декан Филозофског факултета

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

05/2-7 бр. 803
13.01.2015., године

ПРВО ОСНОВНО ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО
У БЕОГРАДУ

БЕОГРАД
Савска 17а

На основу члана 5. Законика о кривичном поступку Републике Србије ("Сл. гласник РС", број 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14), подноси се

КРИВИЧНА ПРИЈАВА

против Уроша (Иван) Кириљука, из Врњачке Бање, ул. [REDACTED] број [REDACTED] односно лице које се на фејзбук профилу представља као "Неки Човек Кириљук", због тога што је путем преписки у оквиру фејзбук групе "Филозофски факултет Београд" ширео идеју која подстрекава мржњу и дискриминацију према јеврејском народу.

Наиме, на текст на фејзбук профилу Милице Милашиновић, којим се позивају заинтересовани да се пријаве за мултидисциплинарни радионицу "Јеврејска уметност и традиција" Одељења за историју уметности Филозофског факултета у Београду, и којим се заинтересовани упознају са програмом Радионице,

Урош Кириљук, односно лице које се на фејзбук профилу представља као "Неки Човек Кириљук", написао је да "Ердељан која за студенте мисли да су цијини плаћеници индоктринира људе да прихвате јеврејску хегемонију и осваја млада срца прелепих девојака са ИУ за своје прљаве планове".

Др Јелена Ердељан је доцент на Одељењу за историју уметности и руководилац је Радионице "Јеврејска уметност и традиција" која се организује, осму годину за редом, од 09. до 15. фебруара 2015. године. Својим писањем на друштвеној мрежи Урош Кириљук шири идеје и теорије које подстрекавају мржњу и дискриминацију према доц. др Јелени Ердељан, засновану на њеној припадности јеврејском народу.

Својим понашањем Урош Кириљук који је иначе студент на Филозофском факултету, одсек филозофија, извршио је кривично дело расне и друге дискриминације из члана 387. Кривичног законика Републике Србије.

Као доказ да су предњи наводи тачни треба извршити увид у извод са преписке у оквиру фејзбук групе "Филозофски факултет Београд" који вам се доставља у штампаној форми као прилог ове пријаве.

Молим Тужилаштво да у најкраћем року покрене поступак против пријављеног.

ПОДНОСИЛАЦ ПРИЈАВЕ

Milosh Arsenijević
Проф. др Милош Арсенијевић
декан Филозофског факултета

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
 05/2-7 бр. 1942/A
 30.12.2014. године

ПРВО ОСНОВНО ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО
 Заменик Јавног тужноца г-дину Војкану Адићу

Савска 17а
 Београд

**ИНФОРМАЦИЈА О ДОГАЂАЊИМА НА ФИЛОЗОФСКОМ ФАКУЛТЕТУ У
 БЕОГРАДУ НАКОН 25.12.2014. ГОДИНЕ**

Поштовани,

Од петка, 26.12.2014. у 14 часова група студената и других лица, без икаквог легалитета и легитимитета, пошто се од ње изричито оградно Студентски парламент, поново омета нормалан рад Факултета и тиме угрожава текућу школску годину.

С обзиром на то да је огромна већина студената испољила спремност да редовно похађа наставу, управа Факултета је позвала наставнике и сараднике да наставу држе према усвојеном распореду и да непосредно после часа поднесу извештај о евентуалном ометању наставе.

Из извештаја који је управа добила може се закључити да је група студената и других лица међу којима се налазе студенти који су блокирали Факултет у периоду од 10.10. до 02.12.2014. године, а пре свега Милене Хане Ставић, Бојана Тајхмајстера, Матије Јовановића, Милице Милашиновић, Уроша Кириљука, Александра Ристића, Радета Кончар Котуровића, Мирте Црквењак, Милоша Тешић, Слободана Голубовића, Ивана Фехера, Лазара Вуксановића, Милоша Вукелића, Синише Цветића, Вука Симоновића, Филипа Отовић Вишњића, Страхинје Аћимовића, Николе Марића, Слободана Голубовића, Стефана Димића, Стефана Перића, Стефана Крстића, Марка Димића, Исидоре Аћимовић, Петра Марчета, Горана Радловачког, Теодоре Пазарски, Јелене Станисављевић, Милана Тасића, Јелице Петрић, Александра Стојановића, Љубице Влаховић, Ане Барбара Ковачевић и Дубравке Кахримановић. Ишли су од учионице до учионице на Факултету и прекидали наставу правећи буку пуштајући музику, галамећи, претећи, лупајући по вратима и клупама или спречавајући студенте да уђу у учионице. Они су такође направили барикаду између приземља и међуспрата којим је забрањено главно степениште Факултета и више пута су стављали и скидали ланце и катанце на различитим местима у факултетској згради, чиме су ограничавали слободу кретања у оквиру зграде. Други лични подаци и адресе становања наведених лица Факултет поседује на њиховим ШВ обрасцима који се налазе у досијеима студената.

Факултет сматра да су горе наведена лица описаним насилним понашањем починила више кривичних дела међу којима су: насилничко понашање, ограничење слободе кретања студентима и запосленима и

угрожавање безбедности и здравља студената и запосlenih и угрожавање сигурности имовине веће вредности. Такође сматрамо да је њиховим чињењем ускраћено право на студирање готово 4.000 студената и да је ограничено и отежано остваривање права на рад преко 400 запосленih на Факултету. Ова лица су такође претила другим студентима и запосленима и на други начин угрожавала њихову безбедност и здравље. На крају би напоменули да је на овај начин угрожено укупно функционисање Филозофског факултета и да је озбиљно доведено у питање завршетак текуће школске године и регуларност наставе.

Молимо вас да размотрите ситуацију коју смо вам описали у којој се налази Факултет, његови студенти и запослени и да утврдите која се од наведених чињења могу квалификовати као кривична дела или прекршаји који се могу гонити по службеној дужности. Факултет вам може накнадно доставити документацију која потврђује ове наводе, а због сличних активности у октобру и новембру 2014. године Факултет је већ поднео следеће кривичне пријаве:

- кривична пријава против: Милене Хане Станић, Бојана Тајхмајстера, Матије Јовановића, Милице Милашиновић и више НН лица, послату вашем тужилашту 01.12.2014. године.
- кривична пријава против непознатог лица због физичког напада на запосленог, сачињену 02.10.2014. године.
- кривична пријава против више непознатих лица због напада на једног учесника протеста, поднету 13.10.2014. године.
- кривична пријава против непознатог лица које се на друштвеним мрежама као «ретко груб играч» због насилног понашања и претњи наставнику Факултета, поднету 01.12.2014. године.
- кривична пријава против више НН лица због насилничког понашања, насилног спречавања наставника да држе наставу вређања, претњи и ремећења јавног реда и мира, поднету 01.12.2014. године.
- кривична пријава против НН лица због физичког напада и повређивања радника Факултета Зорана Мићића, поднету 26.11.2014. године.
- кривична пријава против више НН лица због насилничког понашања и угрожавања здравља и сигурности професора Факултета Жарка Петковића, поднету 01.12.2014. године.
- кривична пријава против Уроша Кириљука, Александра Ристића и више НН лица због насилничког понашања према професору Владимиру Илићу и студентима Факултета који су присуствовали часу, поднету 26.12.2014. године.
- кривична пријава против НН лица на основу пријаве студенткиње Милене Марић Благојевић због објављивања њених приватних података на друштвеним мрежама, узнемиравања и слања претећих порука, поднету 03.12.2014. године.

С поштовањем,

ДЕКАН
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА

Проф. др Милош Арсенијевић

PRILOG BR. 15:
DISCIPLINSKE PRIJAVE

У Београду 29. окт. 2014.

Филозофски факултет
Универзитет у Београду
Декану
Проф. др Милошу Арсенијевићу

Поштовани господине професоре,

Овим дописом желимо да Вас известимо о томе да смо дана 24. октобра 2014. године у покушају да обезбедимо несметан пролаз до Амфитеатра првенствено ради одржавања седнице Наставно научног већа Факултета, који је група лица тог дана држала у блокади, били изложени отпору, вербалном и физичком насиљу. После инцидента установили смо да су у њему учествовали следећи студенти Филозофског факултета: Мирта Црквењаков бр. досијеа [REDACTED], Милош Тешић, бр. досијеа [REDACTED], Урош Кириљук бр. досијеа [REDACTED] и Котуровић Раде бр. досијеа [REDACTED]. Описаном догађају присуствовали су следећи запослени Филозофског факултета: Владимир Кнежевић, Петар Опалић, Драган Богдановић и Војко Адамовић. Догађај је снимљен од стране учесника у блокади и снимак се налази на Интернету.

Молимо Вас да због спречавања слободе кретања, ометања рада и спречавања одржавања седнице Наставно научног већа Факултета, против именованих студената покренете дисциплински поступак.

Са поштовањем,

Слободан Иванежа, Секретар Филозофског факултета

др Василије Гвозденовић, Проректор Филозофског факултета

V. Gvozdenovic

АДВОКАТ БУКИЋ М. ВЕРОЉУБ
БЕОГРАД
Ул. Панчићева број 2

UNIVERSITET U BEOGRADU
FIZIČKOG I MATEMATIČKOG
FAKULTETA
BR. 1605/b
OS. 4/214

Позивате се да дана 18. новембра у 12,00 часова, у својству пуномоћника студената: Котуровић Рада из Београда, улица [REDACTED], Кириљук Ивана, из Врњачке Бање, [REDACTED] Црквењаков Мирте, из Зрењанина, [REDACTED] и Тешић Милоша, из Београда, [REDACTED] дођете у пословне просторије Филозофског факултета у Београду, Чика Љубина 18-20 (канцеларија број 154) ради давања изјаве о догађајима који су се збили дана 23.10.2014. године, непосредно пред одржавања седнице Наставно научног већа која је, услед неуспешног покушаја да се обезбеди пролаз до амфитеатра, одржана у сали Универзитета у Београду, у 13,30 часова. Против именованих поднета је пријава у којој је наведено да су запослени на Факултету, у покушају да обезбеде несметан пролаз до Амфитеатра, који је група лица држала у блокади, првенствено ради одржавања седнице Наставно научног већа Факултета, били изложени отпору, вербалном и физичком насиљу. Подносиоци пријаве су због спречавања слободе кретања, ометања рада и спречавања одржавања седнице Наставно научног већа Факултета, затражили да се против горе наведених студената, покрене дисциплински поступак.

Писану изјаву можете доставити и путем поште на адресу Филозофског факултета: Београд, Чика Љубина 18-20, или предати у архиву Факултета, у року од 5 дана од дана пријема овог позива.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Проф. др Милош Арсенијевић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
Бр. 1628/1
У Београду 12. нов. 2014.

Филозофски факултет
Универзитет у Београду
Декану
Проф. др Милошу Арсенијевићу

Поштовани господине професоре,

Молимо Вас да због спречавања наставе у периоду од 10. октобра 2014. до данас,
против именованих студената покренете дисциплински поступак: Марић Никола, број
досијеа [REDACTED] и Голубовић Слободана број досијеа [REDACTED].

Слободан Иванежа, Секретар Филозофског факултета

др Василије Гвозденовић, Продекан Филозофског факултета

Са поштовањем,
[Handwritten signature]

UNIVERSITET U BEOGRADU
201/2
03.11.2014.

У Београду 27. нов. 2014.

Филозофски факултет
Универзитет у Београду
Декану
Проф. др Милошу Арсенијевићу

Поштовани господине професоре,

Молимо Вас да због спречавања наставе у периоду од 10. октобра 2014. до данас,
против именованог студента покренете дисциплински поступак: Димић Стефан, број
досијеа [REDACTED]

Са поштовањем,
Слободан Иванежа, Секретар Филозофског факултета
др Василије Гвозденовић, Продекан Филозофског факултета

У Београду 8. дец. 2014.

Филозофски факултет
Универзитет у Београду
Декану
Проф. др Милошу Арсенијевићу

Поштовани господине професоре,

Молимо Вас да због спречавања наставе у периоду од 10. октобра 2014. до 1.12.2014.,
против именованог студента покренете дисциплински поступак: Иван Фехер, број
досијеа [REDACTED]

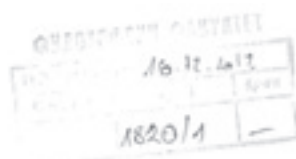

Слободан Иванежа, Секретар Филозофског факултета

др Василе Гвозденовић, Проректор Филозофског факултета

Са поштовањем,

Управи Филозофског факултета,
декану, професору Милошу Арсенијевићу

Поштовани господине професоре,

Молим Вас да у складу са Вашим овлашћењима, а на основу мојих дописа од 27. и 28. новембра о.г. покренете дисциплинске поступке против студената Лазара Вуксановића, Милоша Вужелића, Синише Цветића, због насилног прекидања наставе, уз провокативно и непристојно понашање током вежби из Римске историје 26. новембра у Семинару за историју старог века, као и против студената Вука Симоновића, Филипа Отовића Вишњића и Страхинје Аћимовића, због прекидања часа из истог предмета 27. новембра, као и провокативног и насилничког понашања испољеног том приликом. О детаљима оба догађаја сам Вас већ известио у својим претходним дописима.

У Београду, 16. децембра 2014.

Жарко Петковић,
ванр. професор

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
 ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
 05/2-7 бр. 1822/1,
 16. 12. 2014. године

На основу члана 215. Статута Универзитета у Београду - Филозофског факултета и члана 20. Правилника о дисциплинској одговорности студената Универзитета у Београду, а у вези са чланом 121. Статута Универзитета у Београду - Филозофског факултета, подносим

ЗАХТЕВ ЗА ПОКРЕТАЊЕ ДИСЦИПЛИНСКОГ ПОСТУПКА

Против Рада Кончар Котуровић, из Београда, ул. [REDACTED] студента Филозофског факултета у Београду, одсек социологија (број индекса [REDACTED]), због постојања основане сумње да је учинио дисциплинску повреду из члана 9. тачка б) Правилника о дисциплинској одговорности студената Универзитета у Београду.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Слободан Иванежа, секретар Факултета и проф. др Василије Гвозденовић, продекан Филозофског факултета у Београду, поднели су дана 29. октобра 2014. године, Декану Факултета, пријаву против студената Филозофског факултета: Мирте Црквењаков, број индекса [REDACTED], Милоша Тешића, број индекса [REDACTED], Уроша Кириљука, број индекса [REDACTED] и Кончар Котуровић Рада, број индекса [REDACTED].

Подносноци пријаве су у пријави навели да су дана 23. октобра 2014. године, око 12:45 часова, у покушају да обезбеде несметан пролаз до амфитеатра, првенствено ради одржавања седнице Наставно-научног већа Факултета, који је група лица тог дана држала у блокади, били изложени отвору, вербалном и физичком насиљу. Услед неуспешног покушаја да се обезбеди пролаз до амфитеатра Декан Факултета је одлучио да се седница Наставно-научног већа одржи у свечаној сали Ректората. После инцидента подносиоци пријаве су установили да су у њему учествовали следећи студенти: Мирта Црквењаков, број индекса [REDACTED], Милош Тешића, број индекса [REDACTED], Урош Кириљука, број индекса [REDACTED] и Кончар Котуровић Раде, број индекса [REDACTED]. У поднетој пријави је наведено да су описаном догађају присуствовали следећи запослени Филозофског факултета: Владимир Кнежевић, Петар Опалић, Драган Богдановић и Војко Адамовић.

Подносноци пријаве затражили су да се због спречавања слободе кретања, ометања рада и спречавања одржавања седнице Наставно-научног већа против именованих студената покрене дисциплински поступак.

У складу са чланом 18. Правилника о дисциплинској одговорности студената Универзитета у Београду, стручна служба Факултета прибавила је писану изјаву студента Рада Кончар Котуровић у вези са дисциплинском повредом која му се ставља на терет.

Студент Рада Кончар Котуровић изјавио је следеће:

«Тог дана сам био на Факултету и јесам студент у протесту али не знам о ком догађају се ради и не знам о каквом спречавању је реч. Што се тиче спречавања кретања и неодржавања седнице ННВ није ми познато да је постојао проблем проласка и уласка у амфитеатар. Што се тиче самих пролаза доступна су била три пролаза до амфитеатра, један кроз сам амфитеатар, поред портирске кућице, други противпожарно степениште и трећи улаз за професоре. У време које се наводи био сам на првом спрату Факултета и није ми познат догађај. До уласка сам дошао око

13,00 часова где су били професор Гвозденовић и секретар Факултета Иванежа и једино што сам тада затекао разговор између студената и њих и том приликом је професор Гвозденовић фотографисао студенте. У догађају није било никакво вређање или физичко насиље. Нисам никога вређао, ушао сам само у кратку расправу са горе наведеним која је трајала минут. Професору Гвозденовићу и секретару Иванежи сам рекао да је у току блокада наставе на Факултету, али да студенти не спречавају одржавање седнице Наставно научног већа у амфитеатру. Нисам чуо никакво вређање од стране студената. Блокада наставе подразумева спречавање предавања али не подразумева спречавање кретања кроз Факултет и одржавања седнице Наставно-научног већа. Ни један професор није ушао у амфитеатар колико је мени познато. Никакву физичку силу нисам применио, постојао је само разговор, а нисам видео да је било који студент применио силу. Познато ми је да је седница Већа је одржана истог дана у просторијама Универзитета. Нису ми познате особе које су у поднетој пријави наведене као сведоци. Колико ми је познато наведена лица нису студенти.»

На основу поднете пријаве, писане изјаве студента Рада Кончар Котуровић, увиди у видео снимак догађаја, неспорне чињенице да се именовани студент налазио у групи лица која су блокирала одвијање наставних активности на основним студијама на Филозофском факултету, те да је та иста група лица изазивала нереде у пословном простору Филозофског факултета, односно насилним путем, отежавала улазак у амфитеатар "Теоргије Острогорски", у коме се, због његовог капацитета, иначе одржавају све седнице Наставно научног већа, као и на основу непосредног сазнања да су се испред улаза у амфитеатар налазиле физичке препреке које су ометале нормалан улаз и да је одлучено да се седница одржи у пословним просторијама Универзитета у Београду, Студентски трг број 1,

постоје основни сумње

да је Раде Кончар Котуровић, студент Филозофског факултета у Београду, одсек филозофија, учинио тежу дисциплинску повреду из члана 9 тачка б) Правилника о дисциплинској одговорности студената Универзитета у Београду, односно да је својим понашањем, заједно са групом лица изазивао нереде ограничавајући слободу кретања запослених и студената, односно отежавајући могућност одржавања седнице Наставно научног већа Филозофског факултета у амфитеатру "Теоргије Острогорски".

Ради доказивања одговорности студента Рада Кончар Котуровић у току поступка потребно је извршити увид у следеће доказе:

- Пријаву Слободана Иванеже, секретара Факултета и проф. др Василија Гвозденовића, продекана финансија, поднету дана 29.10.2014. године;
- Изјаву Рада Кончар Котуровић, у Службеној белешци сачињеној дана 18.11.2014. године;
- видео снимак догађаја постављен на Интернету од стране учесника у блокади

По потреби у току поступка извршити саслушање следећих сведока догађаја: Владимира Кнежевића, шефа Одсека за техничке послове, Петра Опалића, радника на одржавању инсталација, Драгана Богдановића, курира и Војка Адамовића, портира Филозофског факултета.

Уз захтев за покретање дисциплинског поступка прилажу се следећи докази:

1. Пријава Слободана Иванеже, секретара Факултета и проф. др Василија Гвозденовића, продекана финансија, поднета дана 29.10.2014. године
2. Службена белешка сачињена дана 18.11.2014. године.

Доставити:

- Члановима Дисциплинске комисије Факултета
- Раду Коичар Котуровић,
- Ђукић Верольубу, браниоцу студента Рада Коичар Котуровић

ДЕКАН
Филозофског факултета
Проф. др Милош Арсенијевић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
 ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
 05/2-7 бр. 1824/1
 12. 12. 2014. године

На основу члана 215. Статута Универзитета у Београду - Филозофског факултета и члана 20. Правилника о дисциплинској одговорности студената Универзитета у Београду, а у вези са чланом 121. Статута Универзитета у Београду - Филозофског факултета, подносим

ЗАХТЕВ ЗА ПОКРЕТАЊЕ ДИСЦИПЛИНСКОГ ПОСТУПКА

Против Тешић Милоша, из Београда, ул. [REDACTED] студента Филозофског факултета у Београду, одсек филозофија, број индекса [REDACTED] због постојања основане сумње да је учинио дисциплинску повреду из члана 9. тачка б) Правилника о дисциплинској одговорности студената Универзитета у Београду.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Слободан Иванежа, секретар Факултета и проф. др Василије Гвозденовић, продекан Филозофског факултета у Београду, поднели су дана 29. октобра 2014. године, Декану Факултета, пријаву против студената Филозофског факултета: Мирте Црквењаков, број индекса [REDACTED], Милоша Тешића, број индекса [REDACTED], Уроша Кириљука, број индекса ФС 12/9 и Коичар Котуровић Раде, број индекса [REDACTED].

Подносиоци пријаве су у пријави навели да су дана 23. октобра 2014. године, око 12:45 часова, у покушају да обезбеде несметан пролаз до амфитеатра, првенствено ради одржавања седнице Наставно-научног већа Факултета, који је група лица тог дана држала у блокади, били изложени отвору, вербалном и физичком насиљу. Услед неуспешног покушаја да се обезбеди пролаз до амфитеатра Декан Факултета је одлучио да се седница Наставно-научног већа одржи у свечаној сали Ректората. После инцидента подносиоци пријаве су установили да су у њему учествовали следећи студенти: Мирта Црквењаков, број индекса [REDACTED], Милош Тешића, број индекса [REDACTED], Урош Кириљука, број индекса [REDACTED] и Коичар Котуровић Раде, број индекса [REDACTED]. У поднетој пријави је наведено да су описаном догађају присуствовали следећи запослени Филозофског факултета: Владимир Кнежевић, Петар Опалић, Драган Богдановић и Војко Адамовић.

Подносиоци пријаве затражили су да се због спречавања слободе кретања, ометања рада и спречавања одржавања седнице Наставно-научног већа против именованих студената покрене дисциплински поступак.

У складу са чланом 18. Правилника о дисциплинској одговорности студената Универзитета у Београду, стручна служба Факултета је покушала да прибави писану изјаву студента Милоша Тешића у вези са дисциплинском повредом која му се ставља на терет. Дана 06.11.2014. године, именованом је послат телеграм (број 21996060874903) да дана 18.11.2014. године, у 12 часова, дође у пословне просторије Филозофског факултета у Београду, Чика Љубина 18-20, канцеларија 154, ради давања писане изјаве о тежој дисциплинској повреди која му се ставља на терет по поднетој дисциплинској пријави у вези са догађајима који су се десили у току блокаде рада Факултета 23.10.2014. године око 12,45 часова. Филозофски факултет је од ПТТ-а затражио статус послатог телеграма и од Службе 1961 добијена је копија телеграма у којој се налази информација да је одбијен пријем телеграма. У складу са молбом студента број 1579, од 31.10.2014. године, да се сви позиви и друга писмена достављају на адресу његовог пуномоћника, адвокату Ђукић Верољубу, из Београда, из Београда [REDACTED] достављен је дана 07.11.2014. године, позив са обавештењем да ће се дана 18. новембра са почетком у 12,00 часова узимати изјаве од студената против којих је поднета пријава о догађајима који су се збили 23. октобра 2014. године.

На основу изнетог може се констатовати да је студент Милош Тешић уредно позван ради давања изјаве о дисциплинској повреди која му се ставља на терет и да се позиву није одазвао.

На основу поднете пријаве, увида у видео снимак догађаја, неспорне чињенице да се именовани студент налазио у групи лица која су блокирала одвијање наставних активности на основним студијама на Филозофском факултету, те да је та иста група лица изазивала нереде у пословном простору Филозофског факултета, односно насилним путем, отежавала улазак у амфитеатар "Теоргије Острогорски", у коме се, због његовог капацитета, иначе одржавају све седнице Наставно научног већа, као и на основу непосредног сазнања да су се испред улаза у амфитеатар налазиле физичке препреке које су ометале нормалан улаз и да је одлучено да се седница одржи у пословним просторијама Универзитета у Београду, Студентски трг број 1,

постоје основи сумње

да је Милош Тешић, студент Филозофског факултета у Београду, одсек филозофија, учинио тежу дисциплинску повреду из члана 9 тачка б) Правилника о дисциплинској одговорности студената Универзитета у Београду, односно да је својим понашањем, заједно са групом лица изазивао нереде ограничавајући слободу кретања запослених и студената, односно отежавајући могућност одржавања седнице Наставно научног већа Филозофског факултета у амфитеатру "Теоргије Острогорски".

Ради доказивања одговорности студента Милоша Тешића у току поступка потребно је извршити увид у следеће доказе:

- Пријаву Слободана Иванеже, секретара Факултета и проф. др Василија Гвозденовића, продекана финансија, поднету дана 29.10.2014. године;
- видео снимак догађаја постављен на Интернету од стране учесника у блокади

По потреби у току поступка извршити саслушање следећих сведока догађаја: Владимира Кнежевића, шефа Одсека за техничке послове, Петра Опалића, радника на одржавању инсталација, Драгана Богдановића, курира и Војка Адамовића, портира Филозофског факултета.

Уз захтев за повратање дисциплинског поступка прилажу се следећи докази:

1. Пријава Слободана Иванеже, секретара Факултета и проф. др Василија Гвозденовића, продекана финансија, поднета дана 29.10.2014. године

Доставити:

- Члановима Дисциплинске комисије Факултета
- Милошу Тешићу
- Букић Веролубу, браниоцу студента Милоша Тешића

ДЕКАН
Филозофског факултета
Проф. др Милош Арсенијевић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
05/2-7 бр. 48216
16. 12. 2014. године

На основу члана 215. Статута Универзитета у Београду - Филозофског факултета и члана 20. Правилника о дисциплинској одговорности студената Универзитета у Београду, а у вези са чланом 121. Статута Универзитета у Београду - Филозофског факултета, подносим

ЗАХТЕВ ЗА ПОКРЕТАЊЕ ДИСЦИПЛИНСКОГ ПОСТУПКА

Против Кириљук (Иван) Уроша, из Врњачке Бање, [REDACTED] студента Филозофског факултета у Београду, одсек филозофија (број индекса [REDACTED]), због постојања основане сумње да је учинио дисциплинску повреду из члана 9. тачка б) Правилника о дисциплинској одговорности студената Универзитета у Београду.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Слободан Иванежа, секретар Факултета и проф. др Василије Гвозденовић, продекан Филозофског факултета у Београду, поднели су дана 29. октобра 2014. године, Декану Факултета, пријаву против студената Филозофског факултета: Мирте Црквењаков, број индекса [REDACTED], Милоша Тешћа, број индекса [REDACTED], Уроша Кириљука, број индекса [REDACTED] и Кончар Котуровић Рада, број индекса [REDACTED].

Подносиоци пријаве су у пријави навели да су дана 23. октобра 2014. године, око 12:45 часова, у покушају да обезбеде несметан пролаз до амфитеатра, првенствено ради одржавања седнице Наставно-научног већа Факултета, који је група лица тог дана држала у блокади, били изложени отпору, вербалном и физичком насиљу. Услед неуспешног покушаја да се обезбеди пролаз до амфитеатра Декан Факултета је одлучио да се седница Наставно-научног већа одржи у свечаној сали Ректората. После инцидента подносиоци пријаве су установили да су у њему учествовали следећи студенти: Мирта Црквењаков, број индекса [REDACTED], Милош Тешћа, број индекса [REDACTED], Урош Кириљука, број индекса [REDACTED] и Кончар Котуровић Рада, број индекса [REDACTED]. У поднетој пријави је наведено да су описаном догађају присуствовали следећи запослени Филозофског факултета: Владимир Кнежевић, Петар Опалић, Драган Богдановић и Војко Адамовић.

Подносиоци пријаве затражили су да се, због спречавања слободне кретања, ометања рада и спречавања одржавања седнице Наставно-научног већа против именованих студената покрене дисциплински поступак.

У складу са чланом 18. Правилника о дисциплинској одговорности студената Универзитета у Београду, стручна служба Факултета прибавила је писану изјаву студента Уроша Кириљука у вези са дисциплинском повредом која му се ставља на терет.

Студент Урош Кириљук изјавио је следеће:

«Тог јутра сам био на Факултету и неки студенти су ме послали да дођем у приземље. Дошао сам и видео полемику између пар студената, секретара Факултета и продекана за финансије. Продекан за финансије ме је упитао да ли може да прича са мном и ја сам рекао да немам никакву надлежност да преговарам о било чему. Постојала су три улаза до амфитеатра, кроз сам амфитеатар, поред портирске кућице, други противожарно степениште и трећи улаз за професоре. После указивања на такву могућност и одбијања продекана за финансије да се помири са том чињеницом кренуло се у краћу расправу. Продекан за финансије је без дозволе кренуо да фотографише учеснике полемике и један од учесника је ставио руку испред објектива немајући физички контакт са самим објективом.

Продекан му је грубо склониво руку и унео у лични простор (у фаџу). Расправа се завршила тако што су продекан и секретар отишли са лица места. Није било никаквог физичког ни вербалног насиља, осим наведеног. Блокада Факултета подразумева мирно прекидање све наставе у учионицама и не обухвата прекидање или спречавање састанака професора у које спада и Наставно-научно веће. Такође, блокада наставе не обухвата спречавање кретања било ког лица на Факултету. Присуствовали су и други студенти чија ћу имена и податке накнадно доставити. Нису ми позната лица која су у пријави наведена као сведоци догађаја.»

На основу поднете пријаве, писане изјаве студента Уроша Кирилука, увида у видео снимак догађаја, неспорне чињенице да се именовани студент налазио у групи лица која су блокирала одвијање наставних активности на основним студијама на Филозофском факултету, те да је та иста група лица изазивала nerede у пословном простору Филозофског факултета, односно насилним путем, отежавала улазак у амфитеатар "Теоргије Острогорски", у коме се, због његовог капацитета, иначе одржавају све седнице Наставно научног већа, као и на основу непосредног сазнања да су се испред улаза у амфитеатар налазиле физичке препреке које су ометале нормалан улаз и да је одлучено да се седница одржи у пословним просторијама Универзитета у Београду, Студентски трг број 1,

постоје основи сумње

да је Урош Кирилука, студент Филозофског факултета у Београду, одсек филозофија, учинио тежу дисциплинску повреду из члана 9 тачка б) Правилника о дисциплинској одговорности студената Универзитета у Београду, односно да је својим понашањем, заједно са групом лица изазивао nerede ограничавајући слободу кретања запослених и студената, односно отежавајући могућност одржавања седнице Наставно научног већа Филозофског факултета у амфитеатру "Теоргије Острогорски".

Ради доказивања одговорности студента Уроша Кирилука у току поступка потребно је извршити увид у следеће доказе:

- Пријаву Слободана Иванеже, секретара Факултета и проф. др Василија Гвозденовића, продекана финансија, поднету дана 29.10.2014. године;
- Изјаву Уроша Кирилука, у Службеној белешци сачињеној дана 18.11.2014. године;
- Видео снимак догађаја постављен на Интернету од стране учесника у блокади

По потреби у току поступка извршити саслушање следећих сведока догађаја: Владимира Кнежевића, шефа Одсека за техничке послове, Петра Опалића, радника на одржавању инсталација, Драгана Богдановића, курира и Војка Адамовића, портира Филозофског факултета.

Уз захтев за покретање дисциплинског поступка прилажу се следећи докази:

1. Пријава Слободана Иванеже, секретара Факултета и проф. др Василија Гвозденовића, продекана финансија, поднета дана 29.10.2014. године
2. Службена белешка сачињена дана 18.11.2014. године.

Доставити:

- Члановима Дисциплинске комисије Факултета
- Урошу Кирилуку
- Тукић Веролубу, браноцу Уроша Кирилука

ДЕКАН
Филозофског факултета
Проф. др Милош Арсенијевић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
05/2-7 бр. 1823/1
16. 11. 2015. године

На основу члана 215. Статута Универзитета у Београду - Филозофског факултета и члана 20. Правилника о дисциплинској одговорности студената Универзитета у Београду, а у вези са чланом 121. Статута Универзитета у Београду - Филозофског факултета, подносим

ЗАХТЕВ ЗА ПОКРЕТАЊЕ ДИСЦИПЛИНСКОГ ПОСТУПКА

Против Црквењаков (Лазар) Мирте, из Зрењанина, ул. [REDACTED] студента Филозофског факултета у Београду, одсек филозофија (број индекса [REDACTED]) због постојања основане сумње да је учинила дисциплинску повреду из члана 9. тачка 6) Правилника о дисциплинској одговорности студената Универзитета у Београду.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Слободан Иванежа, секретар Факултета и проф. др Василије Гвозденовић, продекан Филозофског факултета у Београду, поднели су дана 29. октобра 2014. године, Декану Факултета, пријаву против студената Филозофског факултета: Мирте Црквењаков, број индекса [REDACTED], Милоша Тешића, број индекса [REDACTED], Уроша Кириљука, број индекса [REDACTED] и Кончар Котуровић Рада, број индекса [REDACTED].

Подносиоци пријаве су у пријави навели да су дана 23. октобра 2014. године, око 12:45 часова, у покушају да обезбеде несметан пролаз до амфитеатра, првенствено ради одржавања седнице Наставно-научног већа Факултета, који је група лица тог дана држала у блокади, били изложени отпору, вербалном и физичком насиљу. Услед неуспешног покушаја да се обезбеди пролаз до амфитеатра Декан Факултета је одлучно да се седница Наставно-научног већа одржи у свечаној сали Ректората. После инцидента подносиоци пријаве су установили да су у њему учествовали следећи студенти: Мирта Црквењаков, број индекса [REDACTED], Милош Тешића, број индекса [REDACTED], Урош Кириљука, број индекса [REDACTED] и Кончар Котуровић Раде, број индекса [REDACTED]. У поднетој пријави је наведено да су описаном догађају присуствовали следећи запослени Филозофског факултета: Владимир Кнежевић, Петар Опалић, Драган Богдановић и Војко Адамовић.

Подносиоци пријаве затражили су да се због спречавања слободе кретања, ометања рада и спречавања одржавања седнице Наставно-научног већа против именованих студената покрене дисциплински поступак.

У складу са чланом 18. Правилника о дисциплинској одговорности студената Универзитета у Београду, стручна служба Факултета прибавила је писану изјаву студента Мирте Црквењаков у вези са дисциплинском повредом која му се ставља на терет.

Студент Мирта Црквењаков изјавила је следеће:

«Тог дана била сам на Факултету када ми је неко рекао да један професор фотографише студенте у приземљу, тада сам дошла, где сам се сусрела, између осталих студената и са професором Гвозденовићем и секретаром Иванежом. Знала сам да постоје три пролаза до амфитеатра где би се одржала седница Наставно-научног већа, један кроз сам амфитеатар, поред портирске кућнице, други противпожарно степениште и трећи улаз за професоре. Од та три пролаза показала сам господину Иванежи један поред портирнице који је у том тренутку био

видљив. Покушала сам то да објасним секретару Иванежи да пролаз није блокиран, такође сам покушала да објасним да не блокирамо слободно кретање по Факултету. Колико је мени познато ни са моје стране ни са стране мојих колега није било никакво физичко ни вербално насиље што се може видети на снимку. Ни један од сведока није ми познат. Није ми познато зашто је седница Наставно-научног већа одржана у просторијама Универзитета у Београду. Блокада наставе подразумева спречавање предавања али не подразумева спречавање кретања кроз Факултет и одржавања седнице Наставно-научног већа што сам рекла секретару Факултета што је вероватно чуо и професор Гвозденовић.»

На основу поднете пријаве, писане изјаве студенткиње Мирте Црквењаков, увида у видео снимак догађаја, неспорне чињенице да се именована студенткиња налазила у групи лица која су блокирала одвијање наставних активности на основним студијама на Филозофском факултету, те да је та иста група лица изазивала нереде у пословном простору Филозофског факултета, односно насилним путем, отежавала улазак у амфитеатар "Теоргије Острогорски", у коме се, због његовог капацитета, иначе одржавају све седнице Наставно научног већа, као и на основу непосредног сазнања да су се испред улаза у амфитеатар налазиле физичке препреке које су ометале нормалан улаз и да је одлучено да се седница одржи у пословним просторијама Универзитета у Београду, Студентски трг број 1,

постоје основи сумње

да је Мирта Црквењаков, студент Филозофског факултета у Београду, одсек филозофија, учинила тежу дисциплинску повреду из члана 9 тачка 6) Правилника о дисциплинској одговорности студената Универзитета у Београду, односно да је својим понашањем, заједно са групом лица изазивала нереде ограничавајући слободу кретања запослених и студената, односно отежавајући могућност одржавања седнице Наставно научног већа Филозофског факултета у амфитеатру "Теоргије Острогорски".

Ради доказивања одговорности студента Мирте Црквењаков у току поступка потребно је извршити увид у следеће доказе:

- Пријаву Слободана Иванеже, секретара Факултета и проф. др Василија Гвозденовића, продекана финансија, поднету дана 29.10.2014. године;
- Изјаву Мирте Црквењаков, у Службеној белешци сачињеној дана 18.11.2014. године;
- Видео снимак догађаја постављен на Интернету од стране учесника у блокади

По потреби у току поступка извршити саслушање следећих сведока догађаја: Владимира Книжевића, шефа Одсека за техничке послове, Петра Опалића, радника на одржавању инсталација, Драгана Богдановића, курира и Војка Адамовића, портира Филозофског факултета.

Уз захтев за покретање дисциплинског поступка прилажу се следећи докази:

1. Пријава Слободана Иванеже, секретара Факултета и проф. др Василија Гвозденовића, продекана финансија, поднета дана 29.10.2014. године
2. Службена белешка сачињена дана 18.11.2014. године.

Доставити:

- Члановима Дисциплинске комисије Факултета
- Мирти Црквењаков
- Ђукић Веролубу, бразноцу студенткиње Мирте Црквењаков

ДЕКАН
Филозофског факултета
Milosh Arsenijevic
Проф. др Милош Арсенијевић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
05/2-7 бр. 8612
17.01.2014. год.

ВУК СИМОНОВИЋ
АРАНЂЕЛОВАЦ
Ул. [REDACTED] број [REDACTED]

Позивате се да дана 23. јануара 2015. године, у 12,00 часова, дођете у пословне просторије Филозофског факултета у Београду, Чика Љубина 18-20 (канцеларија број 154), ради давања изјаве о тежој дисциплинској повреди која Вам се ставља на терет по дисциплинској пријави, број 1520/1, од 16. децембра 2014. године, у којој је наведено да сте дана 27. новембра 2014. године, насилно прекидали наставу, уз провокативно и непристојно понашање током вежби из Римске историје, у Семинару за историју старог века.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Milosh Arsenijevic
Проф. др Милош Арсенијевић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
05/2-7 бр. 56/3
19. 01. 2015: год.

ЛАЗАР ВУКСАНОВИЋ
БЕОГРАД, РАКОВИЦА
Ул. [REDACTED] број [REDACTED]

Позивате се да дана 23. јануара 2015. године, у 11,00 часова, дођете у пословне просторије Филозофског факултета у Београду, Чика Љубина 18-20 (канцеларија број 154), ради давања изјаве о тежој дисциплинској повреди која Вам се ставља на терет по дисциплинској пријави, број 1520/1, од 16. децембра 2014. године, у којој је наведено да сте дана 26. новембра 2014. године, насилно прекидали наставу, уз провокативно и непристојно понашање током вежби из Римске историје, у Семинару за историју старог века.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА
Милош Арсенијевић
Проф. др Милош Арсенијевић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

05/2-7 бр. 40/1
11.01.2015. год.

МИЛОШ ВУКЕЛИЋ
СОМБОР

Ул. [REDACTED] број [REDACTED]

Позивате се да дана 23. јануара 2015. године, у 11,15 часова, дођете у пословне просторије Филозофског факултета у Београду, Чика Љубина 18-20 (канцеларија број 154), ради давања изјаве о тежој дисциплинској повреди која Вам се ставља на терет по дисциплинској пријави, број 1520/1, од 16. децембра 2014. године, у којој је наведено да сте дана 26. новембра 2014. године, насилно прекидали наставу, уз провокативно и непристојно понашање током вежби из Римске историје, у Семинару за историју старог века.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Milosh Arsenijevic
Проф. др Милош Арсенијевић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
05/2-7 бр. 56/1
19.01.2015. год.

СИНИША ЦВЕТИЋ
БЕОГРАД, ПАЛИЛУЛА
Ул. [REDACTED] број [REDACTED]

Позивате се да дана 23. јануара 2015. године, у 11,30 часова, дођете у пословне просторије Филозофског факултета у Београду, Чика Љубина 18-20 (канцеларија број 154), ради давања изјаве о тежој дисциплинској повреди која Вам се ставља на терет по дисциплинској пријави, број 1520/1, од 16. децембра 2014. године, у којој је наведено да сте дана 26. новембра 2014. године, насилно прекидали наставу, уз провокативно и непристојно понашање током вежби из Римске историје, у Семинару за историју старог века.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

[REDACTED] др Милош Арсенијевић

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
Бр. Сп. 1201/1
12.07.2017. године

Божидару Филиповићу, асистенту на Одељењу за социологију

Поштовани,

У вези са Вашом молбом достављам Вам затражене информације:

Декан није надлежан орган за доношење решења о дисциплинским пријавама. Питање дисциплинске одговорности студената регулисано је одредбама Правилника о одговорности студената Универзитета у Београду, којим је прописано да су дисциплински органи који воде поступак:

- дисциплинска комисија Факултета као првостепени орган и
- дисциплинска комисија Универзитета као другостепени орган.

Дисциплинска комисија Факултета је водила поступке поводом поднетих дисциплинских пријава, али ти поступци нису окончани доношењем решења.

По поднетим кривичним пријавама према евиденцији Одсека за правне, кадровске и административне послове, пристигло је Обавештење Првог основног јавног тужилаштва у Београду, КТ 3161/15, од 13.08.2015. године о одбацивању кривичне пријаве против Уроша Кирилука из Врњачке Бање, Александра Ристића из Београда и других НН лица због кривичног дела Насилничког понашања из члана 344 став 1 КЗ и кривичног дела Угрожавање сигурности из члана 138. став 1. КЗ, јер не постоје основи сумње да су учињена ова или друга кривична дела за која се гони по службеној дужности.

Одсек за правне, кадровске
и административне послове

Драгана Станисављевић

BIOGRAFIJE AUTORA

Jovana Zafirović (1994) je studentkinja završne godine osnovnih studija sociologije na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu, koje je upisala 2013. godine. Učestvovala je na nekoliko istraživačkih projekata, a trenutno učestvuje na projektu iz oblasti rodnih studija. Oblasti interesovanja: komparativna sociologija, ekonomska sociologija, sociologija rada i metodologija socioloških istraživanja.

Asja Lazarević (1993) je studentkinja osnovnih studija sociologije na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Kao stipendistkinja američke vlade provela je dva semestra na Mizuri Stejt Univerzitetu, gde je bila i asistentkinja na predmetu Sociologija roda. Njene sfere interesovanja su kritička teorija i studije roda.

Nela Grahek (1993) je studentkinja osnovnih studija sociologije na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Sfere njenih interesovanja su urbana sociologija, kulturologija i feministička teorija. Kao aktivistkinja je učestvovala u više projekata nevladinih organizacija koje rade na poboljšanju položaja žena i zaštiti ljudskih prava.

Milica Resanović (1992) je studentkinja master studija sociologije na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Na istom fakultetu je diplomirala 2016. godine sa završnim radom na temu „Postburdijeovski osvrt na muzičke ukuse u današnjoj Srbiji“. Kao istraživačica radila je na projektima u oblasti rodnih studija i urbane sociologije. Oblasti interesovanja: sociologija kulturnih praksi, sociologija Pjera Burdijea, studije roda, studije mladosti.

Isidora Petrović (1990) je studentkinja sociologije na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Nakon višegodišnjeg rada sa decom uključenom u život i rad na ulici unutar civilnog sektora, trenutno je članica uredništva i prevodilac za srpsko izdanje časopisa *Le monde diplomatique*. Oblasti interesovanja: sociologija politike, sociologija ideologije, sociologija generacija, sociologija omladine, sociologija detinjstva.

Hristina Cvetinčanin Knežević (1990) je sociološkinja, politikološkinja, feministkinja i aktivistkinja. Diplomirala je na odeljenju za sociologiju Filozofskog fakulteta BU („Seksualizacija detinjstva kroz popu-

larnu kulturu – analiza reality programa „Toddlers&Tiaras“, 2015), a master studije politikologije – studije roda završila na Fakultetu političkih nauka BU („Emancipacija ili komodifikacija – studija slučaja ženskih tela na društvenim mrežama“, 2016). Kao feministkinja i aktivistkinja, učestvovala je u brojnim uličnim akcijama i pisala je o aktuelnim društvenim temama iz ženskog i feminističkog ugla. Radi u Centru za ženske studije u Beogradu kao saradnica. Sfere interesovanja: feministička politička filozofija, teorije ideologije, kritička teorija, sajberfeminizam, kulturologija i mediji.

Bogdan Car (1994) je student završne godine osnovnih studija sociologije na Filozofskom Fakultetu Univerziteta u Beogradu, koje je upisao 2013. godine. Oblasti interesovanja: istorijska sociologija, sociologija društvenih promena, sociologija kulture, sociologija muzike, sociologija politike, teorije ideologije, sociologija saznanja, sociološka metodologija, istorija ideja.

Milan Urošević (1993) je student završne godine osnovnih studija sociologije na Filozofskom Fakultetu Univerziteta u Beogradu koje je upisao 2013. godine. Jedan je od organizatora seminara „Kritička Škola Kapitalizma“ koji je, u dva semestra, održan 2017. godine na Fakultetu za Medije i Komunikacije Univerziteta Singidunum, u saradnji Kolektiva Gerusija i Kluba 128. Oblasti interesovanja: studije popularne kulture, sociologija ukusa, sociologija svakodnevnog života, teorije ideologije, analiza diskursa.

Nataša Jovanović (1989) završila je osnovne studije na Odeljenju za sociologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu 2013. godine a master studije na istom Odeljenju završila je 2014. godine. Trenutno je na trećoj godini doktorskih akademskih studija. Kao stipendista bila je angažovana na projektima koje je sprovodio Institut za sociološka istraživanja u Beogradu. Od 2014. godine radila je, najpre kao demonstrator, a od 2016. godine i kao asistent na Odeljenju za sociologiju. Trenutno je angažovana na sledećim kursovima: *Istorija političkih i socijalnih teorija*, *Klasične sociološke teorije*, *Savremene sociološke teorije*, *Uvod u svetske religije* i *Sociološki praktikum*. Oblasti interesovanja su: klasične sociološke teorije, sociologija religije, sociologija politike, komparativna religiozologija i islamologija.

Božidar Filipović rođen je 1984. godine. Osnovne studije završio je na Odeljenju za sociologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu. Radio je kao

nastavnik sociologije u Filološkoj gimnaziji u Beogradu. Od 2012. godine zaposlen je na Filozofskom fakultetu u Beogradu (Odeljenje za Sociologiju) kao saradnik u nastavi, a zatim i kao asistent na sledećim kursevima: *Istorija političkih i socijalnih teorija*, *Klasične sociološke teorije*, *Savremene sociološke teorije* i *Sociološki praktikum*. Oblast njegovog interesovanja je francuska sociološka teorija.

CIP – Каталогизacija у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

378.6:1(497.11)“2014”(082)

323.233(497.11)“2014”(082)

378.18(497.11)“2014”(082)

BLOKADA Filozofskog fakulteta 2014. godine / Jovana Zafirović ... [et al.] ; urednici Božidar Filipović i Nataša Jovanović.
– 1. izd. – Beograd : Sociološko udruženje Srbije i Crne Gore : Institut za sociološka istraživanja, Filozofski fakultet, 2017 (Beograd : Službeni glasnik). – 377 str. : ilustr. ; 24 cm

Tiraž 150. – Str: 7–15: Predgovor / Sreten Vujović. – Str: 17–27: Uvod / Božidar Filipović, Nataša Jovanović. – Prilozi: str. 151–374. – Biografije autora: str. 375–377. – Napomene i bibliografske reference uz radove. – Bibliografija uz svaki rad. – Abstracts.

ISBN 978-86-918053-2-6 (SUSCG)

1. Зафировић, Јована, 1994– [аутор]

а) Филозофски факултет (Београд) – 2014 – Зборници

б) Студентски протести – Београд – 2014 – Зборници

COBISS.SR-ID 244881932

